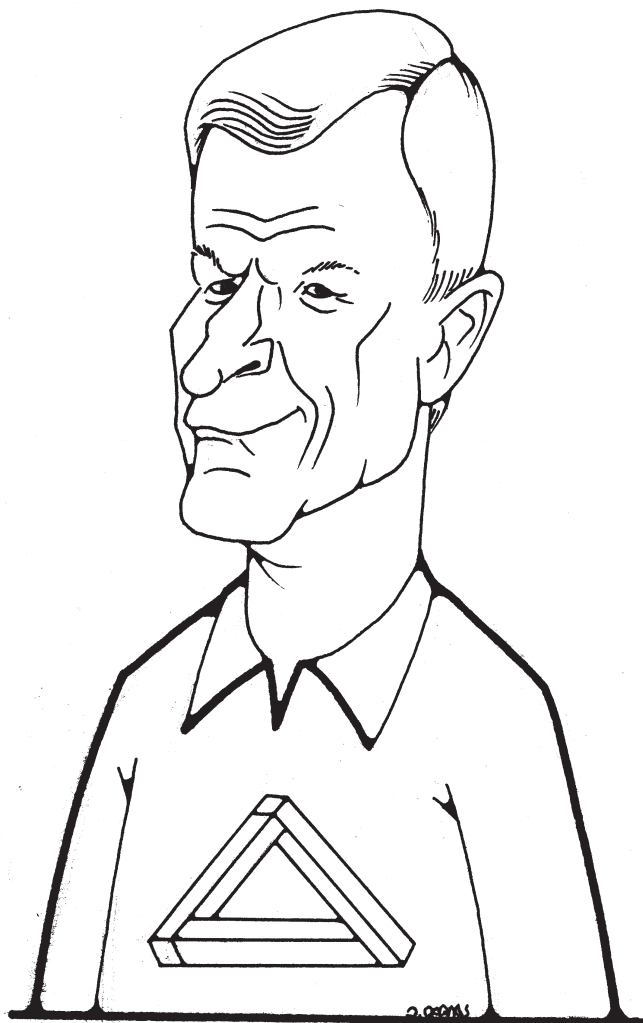
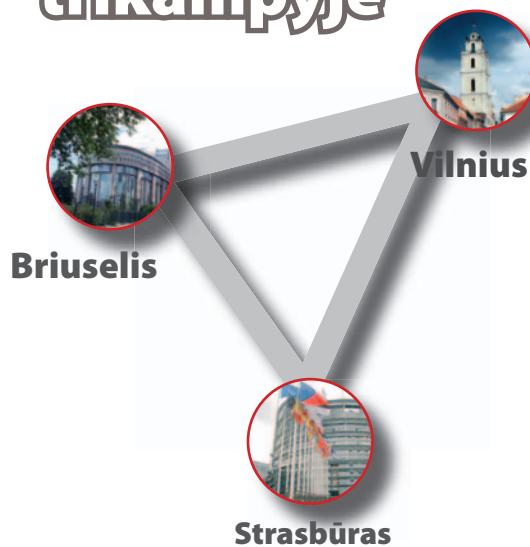

Gyvenimas trikampyje

Europarlamentaro
Justo Vinco Paleckio užrašai

DANIELIAUS leidykla
Vilnius, 2007

UDK 341.17 (474.5:4)

Pa-122

Leidinį išleido DANIELIAUS leidykla

Redaktorė Albina Venskevičienė

Korektorės Romualda Mataitytė, Vida Ulčinskaitė

Dailininkas Jonas Vėgėlė

Piešinių autorius dailininkas Jonas Varnas

Knygoje panaudotos autoriaus asmeninio archyvo,
žurnalo „Veidas“, Lietuvos naujienų agentūros ELTA,
agentūros NEWS BRIDGEPIX,
Vlado Gulevičiaus, Tomo Juškos, Dainiaus Pūro, Jurgos Valančiūtės,
Bruno Sananès (worl-of-bicycles.com) nuotraukos

Knygos išleidimą rėmė

Europos Parlamento Lietuvos socialdemokratų delegacija

www.socialistgroup.org

Tiražas 3000 egz.

Spausdino „Standartų spaustuvė“

© Justas Vincas Paleckis

© DANIELIAUS leidykla

*Ką norai, mielas skaitytojai,
šioje knygoje, kuo ji galėtų Tave sudominti?*

Ji skirta profesoriui ar mokinukui, studentui ar tiesiog žmogui gatvėje, kažką girdėjusiam apie paslaptinius Briuselio bei Strasbūro koridorius ir norinčiam sužinoti daugiau?

Viliuosi, kad knygoje kiekvienas įvairaus amžiaus, įvairaus išsilavinimo ar polinkių skaitytojas atras kažką pagal savo skonį. Yra joje elementarių dalykų, paprasčiausios europinės aritmetikos, kurią pravartu išmokti kiekvienam; užsimenama ir apie „aukštosios matematikos“ elementus giliau besidomintiems.

Visą gyvenimą, dar nuo mokyklos laikų, turėjau ir turiu potraukį pasižymėti užrašų knygelėje tai, kas aktualu, kas domina, kas gali praversti ateityje. Kai septyniolikos metų pradėjau dirbti dienraščio

Mano darbo kabinetas yra 13 aukšte, virš Briuselio stogų. Jis nei per didelis, nei per mažas – apie 15 m²

*Robertas Šumanas ir Žanas Mone.
Tai jų idėjos klojo pamatus Europos
Sąjungai*

redakcijoje, žurnalistinis bloknotas kartu su rašikliu tapo pagrindiniais darbo įrankiais. Su jais nesiskiriu ir dabar, nors kompiuterių amžiuje tenka naudotis ir modernesnėmis priemonėmis.

Iš savo europarlamentaro užrašų sudėjau į šią knygą daug pastebėjimų, skaičių, žinių apie Europos Sąjungą. Ji šiandien mūsų šalyje tikrai populiari. Lyg burtazodį kartojame: ES padės, pamokys, skirs pinigų... Iš tiesų į Lietuvą nuo 2007–ųjų per septynerius metus atkeliaus beveik 37 mlrd. litų – daugiau kaip po 5,3 mlrd. litų kasmet. Tai sudaro apie 23,6 proc. mūsų šalies biudžeto arba apie 6 procentus mūsų bendro vidaus produkto. Priminsiu, kad garsusis Maršalo planas suteikė pokario Vokietijai pagalbą, sudarančią tik 1 procentą jos BVP. Kitaip tariant, į kiekvieno Lietuvos piliečio kišenę kasmet iš Briuselio pribrėš apie 1 600 litų. Žinoma, tos lėšos bus paskirstomos kitaip, pagal griežtas ES taisykles – per įvairius projektus, išmokas.

Knygoje labai stengiausi parodyti, kad ES svarbi Lietuvai, o mes – Briuseliui toli gražu ne tik per eurų ir litų prizmę. Europos Sąjunga – tai taika, demokratija, laisvė, solidarumas, pagalba atsilikusiems, silpnesniems. Ne be reikalo mūsų liberalai tvirtina, kad ES esanti „per daug socialdemokratiška“ (mano nuomone, galėtų ir turėtų būti dar socialdemokratiškesnė). Pirmeiviškas Europos Sąjungos pobūdis – pavyzdys ir kitiems žemynams. Labai svarbu, kad ES ekonomiškai stiprėtų. Tačiau dar svarbiau – kad ir ateityje rodytų pavyzdį socialinių reikalų sutvarkyme, skirtumų tarp pirmyn pažengusių ir atsilikusių valstybių bei regionų išlyginime. Jei to nebus, gali nelikti ir ES, ir vilties kažką teisingesnio, geresnio sukurti pasaulio sutvarkyme.

Jau daugiau kaip dvejus su puse metų dirbu Europos Parlamente. 2007-ieji – kadencijos pusiaukelė – esame išrinkti penkeriems metams. Per tą laiką arti šimto kartų skridau maršrutu Vilnius – Briuselis ir atgal, apie trisdešimt kartų – iš Vilniaus į Strasbūrą. Mano užrašų knygelėje susikaupė daug pastebėjimų apie Europos Sąjungos mechanizmo apsisukimus, apie mūsų šalies vietą šioje gan painioje sistemoje, apie Parlamentą, kuriame dirbu, apie susitikimus su rinkėjais Lietuvoje.

Ši knyga – tai savotiška ataskaita rinkėjams. Tiems šimtui penkiasdešimt tūkstančių Lietuvos žmonių, kurie per rinkimus į Europos Parlamentą balsavo už socialdemokratų partijos kandidatus, tarp jų – šimtui dviems tūkstančiams, bendrame partijos sąrašė išskyrusių mano pavardę. Jų pasirinkimo dėka aš patekau į tą magišką gyvenimo trikampį: Vilnius–Briuselis–Strasbūras. Kiekvienas europar-

lamentaras turi savo trikampį, tačiau nuo kitų jis skiriasi tik vienu kampu: mano Vilnius, o mano kolegų –Varšuva, Budapeštas, Roma, Lisabona... Kiti du kampai visų vienodi: Briuselis ir Strasbūras.

Tik nepainiokime su kitu trikampiu. Bermudų trikampis susijęs su mistika, paslaptimis, pražūtėmis. Mūsų trikampis – su aiškia vizija, realia viltimi. Bermudų trikampis egzistuojam tam, kad paklystume, mūsų trikampis – kad surastume.

Knyga, tikiuosi, sudomins ir balsavusius už kitas partijas bei kitus politikus, kurių dalis tapo mano kolegomis Briuselyje ir Strasbūre. Pagaliau ir visai nebalsavusiems per Europos Parlamento rinkimus – gal ši knyga taps paskata jiems ateiti prie balsadėžių 2009–aisiais.

Ką gi pavyko nuveikti per tuos pustrėčių metų? Statistika liudija: 54 kartus kalbėta EP plenarinėse sesijose, pateikti 27 klausimai Europos komisijos komisarams, dalyvauta Parlamento rezoliucijų siūlymuose. Ne kartą teko būti šešėliniu pranešėju – Baltijos jūros strategijos, Serbijos pasiruošimo įstoti į ES ir kitais svarbiais klausimais. Neįmanoma suskaičiuoti, kiek kalbėta, replikuota, siūlyta frakcijos ir komitetų posėdžiuose, internacionalinėse grupėse, parlamentinio bendradarbiavimo komitetuose su atskiromis šalimis. Problemas, kurias kėliau, dažniausiai lėmė mano dalyvavimas pagrindiniame ir pakaitiniuose komitetuose. Tad suprantama, kad koncentruotasi į užsienio politiką, taip pat aplinkosaugą, sveikatą, vartotojų teises. Bet ne tik.

Frakcija patikėdavo man kalbėti ir kitomis labai įvairiomis temomis. Visada, kai tik būdavo įmanoma, stengiausi „užkabinti“ Lietuvai aktualias problemas, pabrėžti mūsų interesus, kartu galvodamas apie bendrą ir svarbų visiems ES piliečiams europinį inte-

*Europos Parlamento rūmai
Strasbūre – lyg didelis laivas tarp
Ilo upės ir kanalo*

resą. Taigi teko, jeigu galima taip pasakyti, „šaudyti“ į daugelį labai skirtingų taikinių. Bet šalia to išskirčiau kelis pagrindinius taikinius, į kuriuos „šaudžiau“ ir kalbose plenariniuose posėdžiuose, ir klausimuose EK komisarams, ir publikacijomis Lietuvoje. Tai siekis, kad JAV atsisakytų vizų režimo piliečiams iš naujųjų ES šalių. Tai Kaliningrado srities pavertimas Rusijos–ES bendradarbiavimo poligonu (pavyko organizuoti EP delegacijos vizitą į šią sritį). Tai siūlymai sukurti specialų ES fondą skausmingoms „protų nutekėjimo“ iš naujųjų ES valstybių į senąsias pasekmėms mažinti. Tai speciali konferencija Parlamente, kurią organizavome su vokiečiais ir lenkais, skirta stambiaplokščių namų renovavimui ir apšiltinimui – kad ES skirtų daugiau lėšų tokiems projektams. Esu tikras, kad visi šie keturi taikiniai svarbūs Lietuvai, daugeliui mūsų piliečių – kaip ir kitų europiečių.

Kaip ir kiekvienas europarlamentaras, kasmet turiu teisę pakviesti į Briuselį arba Strasbūrą 100 savo šalies piliečių, kurie atvyksta į vieną iš dviejų ES sostinių autobusais. Per pusę kadencijos mano kvietimu Briuselyje ar Strasbūre viešėjo per 300 žmonių iš Lietuvos.

Pirmojoje „mano“ grupėje važiavo mokytojai iš įvairiausių Lietuvos vietovių. Juos atrinkti padėjo profesinės sąjungos. Prisipažinsiu, kad šią profesiją (šalia gydytojo) ypač gerbiu ir vertinu. Ne tik dėl to, kad abu mano tėvai yra dirbę mokytojais – svarbiausia, kad be gerų mokytojų nesulauksime geros ateities nei Lietuvoje, nei visoje Europoje.

Kitose autobusinėse grupėse važiavo įvairiausių profesijų, interesų, įvairaus amžiaus žmonės – ir senimas, ir jaunimas.

Šioje Europos Parlamento plenarinių posėdžių salėje Strasbūre dalijamas Europos „finansinis pyragas“

Susitikimuose su atvykusiais svečiais visada pabrėždavau, kad jie privalėtų tapti veikliais ir išradingais ES „ambasadoriais“ savo miestuose, miesteliuose ir kaimuose.

Kadangi sulaukiu labai daug siūlymų iš norinčių vykti, atrinkti padeda LSDP būstinė ir skyriai, LSDP jaunimiečiai.

Manau, kad labai svarbi grupė buvo rekomenduota Tautinių mažumų departamento. Joje vyko Lietuvos lenkų, rusų, bulgarų, vengrų, vokiečių, libaniečių atstovai, taip pat žmonės iš lietuvių bendrijų Lenkijoje, Baltarusijoje ir Kaliningrado srityje.

Smalsesnis skaitytojas nesunkiai gali sužinoti, kur esu bet kurią darbo dieną, ką veikiu. Savo interneto tinklapyje (www.paleckis.lt) skelbiu savo darbotvarkę – ko gero, vienas iš nedaugelio Lietuvoje rinktų europarlamentarų, o ir kolegos iš kitų šalių tai daro labai retai. Tinklapyje galima rasti ne tik mano kalbas EP, klausimus EK komisarams, bet ir mano komentarus, interviu, mano biuro pranešimus spaudai. Nuo 2006–ųjų rudens pradėjau rašyti internetinį dienoraštį „Blog‘ą“, kurį skaitytojas gali rasti ir šioje knygoje. Tinklapiu skyreliu „Socialistų naujienos“ supažindina su Europos socialdemokratų ir socialistų veikla, „Kairioji vaivorykštė“ – su Lietuvos kairiųjų balsais. Kiekvieną savaitę internete pasirodo klausimas, paprastai ES tematika, į kurį atsako tinklapiu lankytojai.

Knygoje pasakaju apie savo paties atliktus darbus. Tačiau dar daugiau joje atsispindi įvairiausios Europos Sąjungos aktualijos, svarbios Lietuvai ir viso Europos Parlamento veikla per pastaruosius metus.

Dirbdamas Europos Parlamente reguliariai rašiau komentarus, duodavau interviu Lietuvos spaudai, televizijai ir radijui. Dalį jų, kiek patrupinęs, pateikiu skaitytojams, pabrėždamas, kad tie rašiniai atspindi konkretaus laiko – prieš dvejus metus, pernykštes ar naujesnes – aktualijas. Skelbiami ir reikšmingesnių mano kalbų bei paklausimų Parlamente tekstai.

Per tuos metus teko ne tik kas savaitę keliauti į dvi Europos sostines, bet ir apsilankyti 21 valstybėje. Į jas vykau su Europos Parlamento delegacijomis, kviečiamas skaityti pranešimus tarptautinėse konferencijose, dalyvauti vienos ar kitos šalies rinkimų kampanijoje. Tų kelionių išpūdžiai taip pat atsispindi daugelyje rašinių.

Visados pabrėžiu, kad europarlamentaras bus politiškai raišas, jeigu jis kvėpuos tiktai Briuselio, Strasbūro ir savo šalies sostinėse įstaigų oru. Išvykimai į Lietuvos miestus, miestelius ir kaimus (apsilankiau 28 miestuose ir rajonuose) man buvo yra ir bus tarsi gurkšnis šviežio oro. Karštos diskusijos, teikiamų klausimų ir pasiūlymų

pobūdis, reakcija į mano iškeltas problemas – tai tarsi Lietuvos žmonių nuotaikas atspindintis barometras, į kurio parodymus būtina atsižvelgti balsuojant Strasbūre ar Briuselyje. Pasakoju čia, pasitelkęs vietos spaudą, ir apie tą šviežio oro gurkšnį.

Šioje knygoje rasite ne tik mano rašinių. Dėkingas profesoriams, ekonomistams Jonui Čičinskui ir Povilui Gyliui, kurie pateikė reikšmingas publikacijas apie Europos Sąjungos ekonomines ir socialines problemas, taip pat verslininkui Tomui Juškai, kuris pasidalijo savo mintimis, kaip kurti geresnį gyvenimą Lietuvoje. Parinkau daug informacijos apie patį EP, ES ir jos institucijų veiklą, galimybes, kurioomis gali pasinaudoti Lietuvos piliečiai. Apie mūsų kaimynus Sąjungoje, įvairių tautų charakterį – nuo Baltijos iki Atlanto, nuo Šiaurės iki Viduržemio jūros – pasakoja ir sausi skaičiai, ir gaivios šypsenos. Atkreipkime dėmesį į jas. Švedai ir italai, olandai ir ispanai juokiasi daugiausiai ne iš kitų, kaip kad pas mus įprasta, o iš savęs, hiperbolizuotai pašiepdami savo tautiečius.

Kaip ten bebūtų, juoktis visada sveika. O kartu daugiau sužinoti apie tą visų linksniuojamą, pagiriamą ir pakeiksnojamą Europos Sąjungą.

Jūras Paleckis

Skraidantys parlamentarai

Briuselio ir Strasbūro kasdienybės

Šis skyrius – tai lyg Europos Parlamento pulso dienoraštis. Tai ir mano požiūrio į Parlamento labirintus kitimo dinamika – nuo pirmųjų dienų iki kadencijos pusiaukelės. Pateikiu ir „skraidančio parlamento“ profilį, supažindinu su kai kuriais kolegomis deputatais.

EUROPOS SĄJUNGOS STRUKTŪRA

EUROPOS VIRŠŪNIŲ TARYBA

**Bendroji
užsienio ir
saugumo
politika**

**Antrasis
ramstis**

Europos bendrijos

- Bendroji rinka
- Bendroji žemės ūkio politika

Institucijos:
Europos parlamentas

Taryba

Komisija

Teisingumo teismas

**Pagrindinis
(pirmasis) ramstis**

**Bendra-
darbiavimas
teisingumo ir
vidaus reikalų
srityse**

**Trečiasis
ramstis**

Į Europos centrą – daugiau socialdemokratinės Europos!

„Mūsų balsas“,
2004 06 04

– Kodėl veržiatės į Europos Parlamentą?

– Nesiveržiu. Tiesiog kandidatuojau kartu su dvidešimt penkiais kolegomis socialdemokratų sąraše. Apklausus LSDP skyrius, visai netikėtai sau pačiam atsidūriau sąrašo pirmoje vietoje. Ką gi – tai nemažas bičiulių pasitikėjimas. Prieš rinkimus tiesioginėje televizijos laidoje oponentai klausė, ar neįrašė mano pavardės sąrašo „papošimui“, ar tikrai dirbsiu Europos Parlamente, užuot tęsęs diplomatinę karjerą? Atsakiau tiesiai: jeigu išrinks, dirbsiu Briuselyje, Strasbūre ir Vilniuje.

– Kas leidžia Jums manyti, jog Briuselyje galėtumėte sėkmingai padirbėti?

– Iš 62 nugalėtojų metų 35 teko diplomatijai. Dirbau didžiausiose ir svarbiausiose mums Europos sostinėse: 8 metus Berlyne, 5 metus Londone, 4 metus Maskvoje. Nedidelėje Šveicarijos sostinėje Berne, kur dirbau bemaž dvejus metus, stebėjau sveiką federalizmą, darnų skirtingų kalbų, papročių, tradicijų sugyvenimą. Beje, iš visų

Kandidatas į Europos Parlamento narius Justas Paleckis duoda interviu mūsų žurnalistui

Su padėjėju Jurgiu Gursčiu laukia-me svečių iš Lietuvos, keliausančių šiuo autobusu

šių ilgalaikių komandiruočių su žmona Laima parsivežėme tikrai įsimintinus „suvėnirus“: iš Maskvos ir Berno – po sūnų, iš Berlyno – dukrą, o dirbdamas Londone susilaukiau dviejų anūkų.

– **Ar pažįstate pagrindines mūsų užsienio politikos institucijas?**

– Tikrai neblogai. Dirbau ir Seimo Užsienio reikalų komitete ir Prezidento patarėju užsienio politikai, ir ambasadoriumi Didžiojoje Britanijoje, Airijoje, Portugalijoje, o pastaruoju metu dirbu užsienio reikalų ministerijoje. Teko tiesiogiai dalyvauti visuose tuose įvykiuose, kurie jau sudaro mūsų diplomatijos „aukso fondą“: nepriklausomybės tarptautinis pripažinimas, gerų santykių su kaimynais nustatymas, vingiuotas kelias į Europos Sąjungą ir NATO.

– **Ką Lietuva atneša į bendrą Europos Sąjungos diplomatijos aruodą?**

– Daug. Pirmiausia tai, kad ateiname su pilnu krepšiu išspręstų problemų, rodydami pavyzdį visam regionui. Lietuvoje darniai sugyvenama su tautinėmis mažumomis, santykiai su kaimyninėmis valstybėmis geri ir konstruktyvūs. Koalicinė socialdemokratų ir socialliberalų vyriausybė susilaukė itin gero Briuselio įvertinimo

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1948
Gegužės 7–11 d.

Įvyksta Hagos kongresas, kuriame daugiau kaip tūkstantis delegatų iš 20 Europos valstybių aptaria naujas bendradarbiavimo Europoje formas. Jie pritaria „Europos asamblėjos“ sukūrimui.

dėl indėlio į Kaliningrado tranzito suregulavimą. Iki šiol aktyviausiai Europos Sąjungos santykius su Rusija, Ukraina, Baltarusija plėtojo Skandinavijos šalys, Vokietija. Briuselis žino, kad Lietuva jau tampa šių šalių konkurente ir „naujųjų kaimynų“ iniciatyvoje pateiks dar daugiau naudingų pasiūlymų, sumanymų, svarbių visai Sąjungai. Juk kaip niekas kitas pažįstame NVS šalių gyventojų kalbas, papročius, mentalitetą, galime sėkmingai tarpininkauti, konsultuoti, kad Europoje neatsirastų naujų skiriamųjų linijų. Taip, Europos Sąjungos išorinė siena (Lietuvoje jos turėsime beveik tūkstantį kilometrų) privalo tapti užkarda nusikaltėliams, kontrabandininkams, prekyautojams žmonėmis. Bet toji siena turi būti pralaidi žmonių bendravimui, prekių judėjimui, ekonominiams ryšiams. Tuo ypač suinteresuoti mūsų verslininkai, tai – visos Lietuvos interesas. Mūsų deputatai Briuselyje gali ir turi prie to labai ženkliai prisidėti.

– Apytikriai du trečdalius darbo laiko Europos parlamentari praleidžia Briuselyje ir Strasbūre, o trečdalį – savo šalyje. Ką gero jie galėtų nuveikti namie?

– Lietuvoje jie turi savo būstinę Seime, galimybę kalbėti, teikti pasiūlymus mūsų Parlamente. Manau, kad geras Europarlamento deputatas aktyvumu ir savo pavyzdžiu galėtų įtakoti ir atmosferą Lietuvoje, diegti geriausias europines tradicijas. Iš Europos mums reikia ne tik pinigų. Ne mažiau – išminties, žinių, o ypač – garbingumo, sąžiningumo, tradicijų laikymosi. Mane labai piktina, kad kai kurie mūsų valstybės tarnautojai virsta valstybės „ponautojais“. Europarlamento deputatas privalėtų nesėdėti sudėjęs rankų ir kartu su Lietuvos žmonėmis, įvairiomis institucijomis rauti tokius „ponautojus“ iš valstybės darželio su šaknimis.

– Ar galima teigti, kad Europarlamento deputatai iš Lietuvos turėtų būti Lietuvos ambasadoriais Briuselyje?

– Taip. Bet ne tik. Be abejo, Lietuvos atstovai Europos Parlamente privalo visomis išgalėmis ginti Lietuvos interesus, prisidėti prie teigiamo Lietuvos įvaizdžio kūrimo Briuselyje. Bet „Lietuvos tryliktukas“ – tai tik kiek daugiau nei 1 proc. visų deputatų. Išsklaidyti į frakcijas jie nebus pastebimi didžiulėse salėse, kur Briuselyje ir Strasbūre posėdžiauja Europarlamentas. Reikės ieškoti ir rasti sąjungininkų, išmokti derinti mūsų interesus su kitų Europos tautų interesais. Taigi, manau, kad mūsų šaliai turėtų būti savotiškais Lietuvos ambasadoriais Briuselyje ir kartu Europos ambasadoriais Lietuvoje.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1949

Sausio 27–28 d.

Po Hagos kongreso sukuriamas Europos Taryba.

Jos būstinė – Strasbūre.

Tais pačiais metais pradėta rengti Europos žmogaus teisių konvencija, kuri pasirašoma 1950 m.

Romoje, o įsigalioja 1953 m. rugsėjį.

Laikui bėgant, beveik visos Europos valstybės tapo Europos Tarybos narėmis.

Eurošypsėnos

Juokauja olandai

Kartą gimdymo namuose Olandijoje įvyko siaubingas dalykas – visi naujagimiai susimaišė. Tėvai turėjo atsiimti kūdikius pagal jų panašumą į tėvą ar motiną. Atėjęs tėvas olandas išsirikto akivaizdžiai turkiškos kilmės vaiką. Gydytojai jo klausia: „Kodėl jūs pasirinkote šį vaiką? Jis visiškai nepanašus į jus!“ Olandas atsako: „Aš žinau, bet tai vienintelė galimybė būti tikram, kad nepasirinkau belgo!“

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1950

Gegužės 9 d.

Prancūzijos užsienio reikalų ministras Robertas Šumanas pasako svarbią kalbą, kurią įkvėpė Žano Monė idėjos. Jis siūlo Prancūzijai ir Vokietijos Federacinei Respublikai sujungti savo anglių ir plieno išteklius, įsteigiant naują organizaciją, prie kurios galėtų prisijungti ir kitos Europos valstybės.

Kadangi šią dieną galima laikyti Europos Sąjungos steigimo diena, gegužės 9 d. dabar kasmet švenčiama kaip Europos diena.

*Su Rimvydu, Algirdu ir sūnėnu
Martynu*

– Ir mūsų solidžiosios spaudos, ir Laisvosios rinkos instituto garsenybės kai kada paaimanuoja, kad Lietuva pateko į „socialdemokratinę Europos Sąjungą“. Ar tikrai taip?

– Europos Sąjunga – tikrai didelė dalimi socialdemokratinis kūrinys, kadangi jis paremtas būdingais Europos socialdemokratijai principais. Tai valstybių pagalba atsiliekantiems nuo bendro lygio šalims ar regionui, tai siekis numegzti tankų socialinės rinkos tinklą, kuris neleistų silpnesniai nugrimzti į dugną, tai palankių sąlygų sukūrimas darbdaviui ir kartu tvirtas dirbančiųjų teisių apgynimas.

– **Ar turite socialdemokratinį užnugarį šeimoje?**

– Nesiskųščiau. Žmona Laima, iki šiol nesusiviliojusi jokiais partijomis, visada buvo socdemų „sirgalė“. O kai kartu su manimi apsilankė Šilutėje ir Gargžduose, pabendravo su daugeliu mielų bičiulių, tvirtai apsisprendė: sugrįžusi į Vilnių nužingsniavo į socialdemokratų būstinę. Kai padavė pareiškimą, jos paprašė dviejų rekomendacijų. Laima: „Ar galėtų tai padaryti vyras ir sūnus?“ „O jie partijos nariai?“ Žmona patvirtino ir buvo priimta.

– **Tai sūnus irgi socdemas?**

– Jaunesnysis – taip. Algirdas studijavo Vilniuje ir Paryžiuje. 10 metų dirbo Užsienio reikalų ministerijoje, iš jų beveik pusę laiko – Briuselyje, atstovybėje prie ES.

– **Tai gi, galėtų būti Europos Parlamento deputato konsultantu?**

– Tik neetatinu. Džiaugiuosi, kad Algirdas, padaręs neblogą karjerą URM, iš užsienio politikos pasuko į vidaus – nedažnas ir netipiškas posūkis. Mano galva, Algirdas, kaip ir jo senelis, jautrus socialinei nelygybei, neteisybei. Todėl jis gerai jaučiasi, dirbdamas mūsų partijoje.

– **O kitas sūnus, kur televizijoje, pažiūromis, regis, nepanašus į brolių...**

– Ką gi, šeimoje viešpatauja demokratija. Rimvydas juk neturi būtinai sekti savo brolio, tuo labiau jaunesnio, pėdomis.

Baigdamas priminčiau savo rinkiminį šūkį: „Į geografinį Europos centrą – daugiau Europos!“ Ir ne bet kokios, o socialdemokratinės Europos, kurioje užtikrinamos lygios galimybės ir gerovė visiems. Tokios Europos Sąjungos, neabejoju, reikia daugumai Lietuvos žmonių.

Nuo biuro Vilniuje iki kabinetų Briuselyje ar Strasbūre – ilga darbo savaitė

„Esu Jūsų atstovas Europos Parlamente. Džiaugiuosi, kad Lietuvos rinkėjai man patikėjo aktyvų vaidmenį kuriant naują mūsų visų Europą. Mano darbo Europos Parlamente tikslas – daryti viską, kad Europos institucijose būtų kuo geriau atstovaujami tiek pavienių Lietuvos žmonių, tiek ir visos valstybės interesai. Manau, visiems bus geriau, jeigu bendromis pastangomis sugebėsime perkelti į Lietuvą kuo daugiau šviesios Europos: demokratinės, įveikusios supriešinimą tarp tautų, besivadovaujančios socialdemokratinium „gerovės visiems“ modeliu. Norėčiau, kad niekada nepamirštumėt, kad esu JŪSŪ ŽMOGUS Europos Parlamente“

– Kokių tikslų šis biuras buvo įsteigtas Vilniuje. Juk tikrasis Jūsų darbo kabinetas – Briuselyje?

– Europos Parlamentas dažnai vadinamas keliaujančiu – jo posėdžiai vyksta Briuselyje ir Strasbūre, todėl kiekvienas parlamentaras turi net kelias darbo vietas. Be kabinetų Briuselyje ir Strasbūre, įkūriau biurą Vilniuje, be to, Seime dar yra specialus kambarys europarlamentarams.

Biurą Vilniuje steigti padiktavo būtinybė turėti nuolatinį ryšį su rinkėjais. Norėtusi, kad Europos Sąjungos institucijos būtų Lietuvos žmonėms labiau pažįstamos, mažiau bauginančios, kad europiniai reikalai taptų suprantamesni ir prieinamesni. Europos Parlamento nario biuras, į kurį gali užėiti susitaręs ar praeidamas pro šalį, turėtų puikiai pasitarnauti tam.

Lietuvos žmonės gali kreiptis tiesiai į mane ar mano padėjėjus, norėdami pasidalinti mintimis, gauti komentarą ar konsultaciją. Pageidautina, kad tai būtų susiję su Europos Sąjunga ar jos institucijomis, bet laukčiau užeinant, paskambinant ar parašant susidūrus su bet kokia neteisybe, įstatymų nesilaikymu. Bendradarbiauju su Europos Sąjungos teisės žinovo Irmanto Norkaus teisininkų kontora. Jos darbuotojai, užsirašius iš anksto, mano biure nemokamai suteiks konsultaciją, kaip pasinaudoti Europos Sąjungos fondais ar gauti kitokią paramą, kaip nepasiklysti Euro-

„Gairės“,
2004 m., Nr. 12

Socialdemokratas Justas Vincas Paleckis pasakoja apie savo veiklą Europos Parlamente

Neseniai Vilniuje atvėrė duris nauja įstaiga. Lentelė ant vieno Pylimo gatvės namų nurodo, kad čia įsikūręs Europos Parlamento nario Justo Vinco Paleckio biuras. Tokius biurus steigia ir kiti Lietuvos atstovai Europos Parlamente. Todėl pokalbį su J.V.Paleckiu ir pradėjome nuo klausimo apie tai.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1951

Balandžio 18 d.

Paryžiuje šešios valstybės – Belgija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Prancūzija ir Vokietijos Federacinė Respublika – pasirašo Europos anglių ir plieno bendrijos (EAPB) steigimo sutartį. Ji įsigalioja 1952 m. liepos 23 d. 50 metų laikotarpiui.

Europos Parlamento nariai, socialistų grupės vadovai: grupės vicepirmininkas olandas Janas Marinus Viersma ir pirmininkas vokietis Martinas Šulcas. Martinas garsėja kaip puikus polemistas, o Janas Marinus – kaip užsienio politikos žinovas

Ar žinai, kad...

Iš Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje išrinktų Europos Parlamento narių per plenarines sesijas iki 2006 m. pabaigos dažniausiai kalbėjo lietuviai. Lietuviai kalbėjo 312 kartus (vienam europarlamentarui vidutiniškai tenka 24 pasisakymai), Latviai – 132 (17), Estai – 102 (15,3). Dažniausiai (daugiau nei 20 kartų) yra kalbėję: Danutė Budreikaitė (Lietuva) – 59 kartą, Justas Paleckis (Lietuva) – 54, Laima Andrikiėnė (Lietuva) – 52, Margarita Starkevičiūtė (Lietuva) - 39, Tunne Kelam (Estija) - 39, Marianne Mikko (Estija) - 39, Vytautas Landsbergis (Lietuva) - 37, Guntars Krasts (Latvija) - 30, Girts Valdis Kristovskis (Latvija) - 26

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1955

Birželio 1–2 d.

Mesinos susitikime šešių valstybių užsienio reikalų ministrai nusprendžia išplėsti Europos integraciją į visas ekonomikos sritis.

pos Sąjungos teisės labirintuose. Taigi, visus, kas tik turi noro, laiko ir galimybių, kviečiu užsukti į Pylimo g. 12–10. Jei tuo metu ten nebus manęs, jus mielai išklausys mano padėjėjai.

Ateikite su idėjomis, kaip mums tapti geresniais europiečiais, su pasiūlymais, kuo mes galėtume papildyti Europos kultūrą, mokslą, tradicijas. Ateikite su savo rūpesčiais, susijusiais su Europos Sąjungos reikalais. Ir ne tik. Mes visi kartu turime ryžtingai pasisakyti prieš žmogaus teisių pažeidimus, neteisybę, korupciją, kai kurių valstybės tarnautojų bandymus tapti „ponautojais“. Taip pat laukiu Jūsų skambučių telefonu (8 5) 266 3056 bei elektroninių laiškų adresu:

biuras@paleckis.lt.

– Kaip atrodo darbo diena Europos Parlamente?

– Žymiai liūdniau, nei aš maniau. Parlamentas darbą pradeda 9 val. ryto, ateini prieš pusvalandį ar dar anksčiau. Nė nepastebi, kaip prabėga diena. Pasižiūri – jau devinta valanda vakaro, o tu dar sėdi kabinete, iš savo darbų sąrašo išbraukęs gal kokius du trečdalius... Dėl liūdnumo aš, žinoma, pajuokavau. Darbo ritmas tikrai energingas – susitinki su daugybe įdomių žmonių, dalyvauji reikšmingų problemų svarstyme ir sprendime. Tris savaites per mėnesį parlamentas dirba Briuselyje – verda frakcijų, komitetų posėdžiai, vieną ar dvi dienas – plenarinė sesija. Ketvirtąją savaitę posėdžiaujame Strasbūre – ten visuotiniai plenariniai posėdžiai. Kiekvieną dieną – nuo devynių ryto iki pusės septynių vakaro. Po to iki pusės devintos dar posėdžiaujame komitetuose ir frakcijose. Nustebau, kai pirmą kartą išdalintoje Strasbūro darbotvarkėje pastebėjau, kad plenariniai posėdžiai pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais

Europos Parlamento socialistų grupės vicepirmininkas liuksemburgietis Robertas Gebelsas – ekonominės ir socialinės politikos ekspertas

numatyti dar ir nuo devynių valandų vakaro iki vidurnakčio. Senbuviai paaiškino: taip jau yra, tokie beveik naktiniai posėdžiai tipiški plenarinei sesijai, nes reikia nuodugnai apsvarstyti aibę klausimų. Socialistų frakcijos sprendimu patekau į vieną svarbiausių – Užsienio reikalų komitetą. Antrasis, pakaitinis mano komitetas – Aplinkosaugos, sveikatos ir vartotojų teisių apsaugos, kuris Europos Parlamentui pateikia daugiausiai įstatyminių aktų. Be to, europarlamentarai dalyvauja tarpparlamentinių ryšių delegacijose, kurios palaiko santykius su konkrečiomis šalimis ar regionais, esančiais už Europos Sąjungos ribų. „Paklausiausios“ delegacijos – santykiams su JAV, Rusija ir Kinija. Man pavyko patekti į vieną iš jų – esu Tarp-parlamentinių ryšių su Rusija delegacijos narys.

– **Plenariniai posėdžiai, frakcija, du komitetai, delegacija...**

Kaip visur spėjate?

– Jums tai atrodo daug? Pridursiu, kad atskiriems klausimams spręsti parlamentarai buriasi į internacionalines grupes – pavyzdžiui, Europos Sąjungos Konstitucijos, Baltijos jūros šalių, žiniasklaidos – kurių darbe ir reikia, ir įdomu dalyvauti. O dar daugybė seminarų, diskusijų, susitikimų, į kuriuos pageidautina ir nusigauti, ir kalbelę pasakyti...

Strasbūre posėdžiaujame didžiulėje salėje, kurioje vyrauja ma-loni šviesiai melsva spalva. Palubėje – galerija, paprastai užpildyta turistų, žurnalistų. Keli šimtai, kartais arti tūkstančio smalsautojų. Skridau kartą iš Strasbūro su vilniečiu verslininku. Pasakoja, buvęs parlamente, bet iš viršaus nematęs nė vieno Lietuvos atstovo. Mat ekskursantams yra išdalijami salės paneliai, kur sužymėtos narių

Eurošypsenos

Juokauja italai

„Italo galvoje yra tik dvi mintys, antroji – apie spageti“.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1957

Kovo 25 d.

Romoje šešios valstybės pasirašo Europos ekonominės bendrijos (EEB) ir Europos atominės energijos bendrijos (Euratom) steigimo sutartis. Jos įsigalioja 1958 m. sausio 1 d.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1960

Sausio 4 d.

Jungtinės Karalystės iniciatyva Stokholmo konvencija įsteigiama Europos laisvosios prekybos asociacija (ELPA). Jos narėmis tampa kelios Europos valstybės, kurios nėra EEB narės.

vietos. Prisipažinsiu – dažnai apima neįtikėtinai jausmas, kad nesi salėje, kuri iš svečių galerijos dažnai atrodo pustuštė. Tačiau jei ištiesai joje sėdėsi, nespėsi sutvarkyti daugybės reikalų. Kai tik baigiasi ypač reikšmingų klausimų svarstymai ir balsavimas, didžiuma deputatų skuba į savo biurus, kur televizorių ekranuose seka, kas vyksta posėdžiuose. Jei svarstomi klausimai jų tiesiogiai neliečia, tuo laiku viena ausim klausydami debatus jie dirba kitus darbus. Briuselyje visi turime padėjėją ar kelis, kurie planuoja darbotvarkę, atsakinėja į skambučius, seka dienos įvykius, tvarko elektroninį ir paprastą paštą (vien elektroninių laiškų ir žinučių per dieną paprastai suplaukia arti šimto, o „balandine“ vadinama medinė pašto dėželė kas valandą pasipildo pluoštu dokumentų). Į Strasbūrą važiuoju be padėjėjų. Čia tenka būti tiesiog „daugiarankiu“ nors paprasčiau, aišku, sėdėti salėje. Bet tai būtų ne racionaliausias veiksmas. Tuo labiau kad, skirtingai nuo Lietuvos Seimo, Europos Parlamento salėje nešiojami siais kompiuteriais nesinaudojama.

– **Bet juk ne visą savaitę taip. Savaitgaliais grįžtate į Lietuvą.**

– Toks gyvenimo būdas – gana neįprastas ir fiziškai vargina, tačiau turi gilią prasmę. Kad europarlamentarai neatitrūktų nuo savo šalių, jaustų, kaip jos gyvena, po trijų ar keturių darbo dienų jie grįžta namo. Juk jeigu Lietuvos Seimo nariai nekeltų kojos iš Vilniaus, jie susidarytų iškreiptą vaizdą apie Lietuvos gyvenimą. Jie privalo važinėti po šalį, savo akimis pamatyti skaudulius, išklausti žmones. Jeigu mes nuolat gyventume Briuselyje, taip pat prarastume ryšį su Lietuva. Briuselyje

Europos Parlamento socialistų grupės lyderis Martinas Šulcas su Tonia Bleiru, kuris sėkmingai tiesė tiltus tarp Britų salyno ir Europos Sąjungos

dirba 35 tūkstančiai Europos Sąjungos valdininkų, kurie ten nuolat gyvena. Jie neturi ryšio su savo gimtosiomis šalimis. Vis dėlto yra 732 (nuo 2007 m. jau 785 – J.P.) Europos Parlamento nariai, kurie tą ryšį turi. Tai – didelis demokratijos laimėjimas. Balsuojant šalia frakcijos nuomonės, ekspertų nuomonės atsiranda lyg šeštasis jausmas, kuris paremtas asmenine patirtimi, bendravimo su rinkėjais patirtimi, kurią įgyji nuolat atvykdamas į Tėvynę.

Beje, Lietuvoje dažnai girdžiu klausimą: ar ne per brangiai tokios kelionės pirmyn ir atgal atsieina Europos Parlamentui, kuris išlaikomas iš mokesčių mokėtojų kišenės? Atsakyčiau taip: jei to skraidymo nebūtų, prarastume daugiau. Būtų priiminėjami kažkokie „abstraktūs“ įstatymai, poįstatyminiai aktai, neatspindintys konkrečios šalies aktualijų ar poreikių.

– Europos Parlamente dirbama prisijungus prie kokios nors partijos ar frakcijos. Kam atstovaujama labiau – partijai, pagal kurios sąrašą išrenkami Europos Parlamento nariai, ar savo valstybei?

– Dar per rinkimų kampaniją Lietuvoje buvo nepakankamai akcentuota, kad Europos Parlamente, kaip ir kiekviename nacionaliniame parlamente, veikia ne pavieniai žmonės, o frakcijos. Klausimai sprendžiami pasitelkiant tris pagrindinius ideologinius instrumentus: socialdemokratų, krikščionių–demokratų (sujungta vienoje frakcijoje su konservatorių) arba liberalų. Europos Parlamento frakcijos nuomonė formuojama labai demokratiškai: balsuojant pačioje frakcijoje. Tačiau pagal Europos Parlamento nuostatas Parlamento narys yra laisvas daryti sprendimus, jo nesaisto partinė disciplina. Balsuodamas jis priima sprendimą, atsižvelgdamas į savo rinkėjų, gimtosios šalies interesus. Žinoma, paisoma ir frakcijos nuomonės.

Lietuvos frakcijos Europos Parlamente pagal jo statutą nėra ir negali būti – kaip ir kitų valstybių. Tačiau yra klausimų, tiesiogiai ar netiesiogiai aktualių Lietuvai, kur visi 13 mūsų turėtų balsuoti vieningai. Tam reikia susitikti, tartis. Inicijavau neformalų lietuvių parlamento narių klubą, kurio pirmasis susitikimas įvyko lapkričio 18-tą, kai sveikinome Europos Sąjungos komisare tapusią Dalią Grybauskaitę. Susitarėme susitikti kartą per mėnesį, o jei reikės – dažniau.

– Europos Parlamento socialistų frakcijoje svarstant Europos Sąjungos Konstituciją (kaip žinoma, dauguma balsų jai buvo pritarta), atrodo, būta nesutarimų su prancūzų socialistais.

– Iš tiesų ši diskusija frakcijoje buvo labai karšta. Tarp Prancūzijos socialistų partijai atstovaujančių 33 Europos Parlamento na-

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1962

Liepos 30 d.

Pradedama diegti bendroji žemės ūkio politika (BŽŪP).

Eurošypsenos

Juokauja belgai

Išmetė belgą iš darbo, gauna jis socialinę pašalpą, draugai nepadedą.

Po kelių mėnesių jis nusiperka naują mašiną, dar po mėnesio – namą prestižiniame rajone.

Draugai klausia:

– Atskleisk paslaptį, iš kur visa tai?

Belgas paaiškino:

– Viskas labai paprasta, aš tiesiog padaviau skelbimą į laikraštį: „Esu marokietis, noriu grįžti į savo gimtinę, neturiu pinigų kelionei“.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1963

Sausio 14 d.

Spaudos konferencijoje generolas Š. De Golis pareiškia, kad Prancūzija vetuos Jungtinės Karalystės stojimą į Europos Bendrijas.

Liepos 20 d.

Jaundėje pasirašoma EEB ir aštuoniolikos Afrikos valstybių asociacijos sutartis.

Ar žinai, kad...

Iš Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje išrinktų Europos Parlamento narių iki 2006 m. pabaigos aktyviausiai klausimus teikė lietuviai.

Lietuviai klausimus teikė 101 kartus (vienam europarlamentarui vidutiniškai tenka 7,8 klausimo),

Latviai – 34 (3,8)

Estai – 20 (3,3)

Daugiausiai (daugiau nei 5 klausimus) yra pateikę:

Justas Paleckis (Lietuva) – 27

Laima Andrikiėnė (Lietuva) – 21

Danutė Budreikaitė (Lietuva) – 15

Vytautas Landsbergis (Lietuva) – 12

Tune Kelam (Estija) – 8

Aloyzas Sakalas (Lietuva) – 8

Rihards Pīks (Latvija) – 7

Inese Vaidere (Latvija) – 6

rių esama nemaža nuomonių skirtumų. Dalis jų linkusi balsuoti už Konstituciją, dalis – prieš. Abi pusės buvo išklaustytos. Prancūzijos socialistai, kaip pas juos įprasta, tuo klausimu rengia partijos vidaus referendumą. Kad būtų lengviau formuluoti bendrą partijos poziciją, kiekvienas partijos narys turi teisę pasakyti savo nuomonę.

Siūlyčiau, kad ir mūsų socialdemokratų partijoje būtų rengiamos tokios partinės apklausos, kad partijos pozicija būtų formuojama ir iš apačios. Be abejo, partijos lyderiai tą poziciją gali paveikti, tačiau kiekvienas narys svarbiausiais klausimais taip pat turėtų išreikšti savo požiūrį. Europos Parlamento socialistų frakcijoje tai – neginčytinas dalykas. Kai kyla karštos diskusijos, kiekvienas užsirašęs gali pasisakyti – bent trumpai, gaudamas vieną minutę laiko.

– Kodėl vis dėlto dalis Prancūzijos socialistų nepritaria Konstitucijai?

– Pagrindinis argumentas vienas – joje esą nepakankamai atspindėti socialiniai reikalai. Frakcija su tuo sutinka. Taip, šioje sferoje iš tiesų padarytas per mažas žingsnis pirmyn. Tačiau juk Konstitucija – kompromisinis dokumentas. Socialistų frakcijos pirmininkas Martinas Šulcas (Martin Schulz) taip komentavo šį ginčą: „atvirkščiai nei gąsdina oponentai, Europos socialinis matmuo bus ne silpnėsnis, o stipresnis, ir ši Konstitucija taip pat padarys Europą demokratiškesnę ir labiau atsakingą“. Jeigu dabar Konstitucinė sutartis nebus priimta, tai bus nemažas smūgis Europos Sąjungos raidai.

Žymiai didesnė problema yra Didžiosios Britanijos konservatorių pozicija. Jie kategoriškai nusiteikę prieš Konstituciją, tai labai skaldo liaudies partijos frakciją, daro jos poziciją prieštaringa. Konservatorių užsispyrimas privertė britų leiboristus paskelbti referendumą ir tai sukėlė domino reakciją visoje Europos Sąjungoje. Vietoje tradicinių kelių referendumų (Danijoje, Airijoje) dabar jų planuojama daugiau kaip dešimt. Demokratija turi būti, tačiau besiklostanti situacija nėra gera. Tokiuose referendumuose rinkėjai dažnai neskiria nacionalinių ir Europos reikalų, ir, negalvodami apie pastaruosius, neatsispiria pagundai „nubausti“ savo šalies vyriausybę, „atkeršyti“ valdančiajai daugumai.

– Kokia Europos Parlamento socialistų frakcijos, kuriai priklausote kartu su Aloyzu Sakalu, sudėtis?

– Socialistų frakcija yra viena įtakingiausių – pirmosiose keturiose kadencijose ji buvo didžiausia, dabar yra antra pagal dydį (200 narių). Frakcijoje vyrauja socialdemokratų partijos – Vokietijos, Skandinavijos, Benilukso šalių, daugumos naujųjų Europos Sąjungos valstybių.

Yra Prancūzijos, Ispanijos, Portugalijos socialistų, britų leiboristų (darbiečių) atstovų. Labai svarbu, kad visos šios partijos priklauso Europos socialistų partijai, kuri dabar keičiasi. Yra pasiūlymų įvesti narystę ir simbolišką vieno euro nario mokesčių per metus. Susidarytų kelių milijonų suma, nes tiek yra šių partijų narių visoje Europoje. Tokie žingsniai sukurtų dar didesnę bendrumo jausmą.

O su Aloyzu Sakalu dirbame sutartinai, ranka rankon. Demokratiškai pasiskirstėme pareigomis: pirmojoje kadencijos pusėje, dvejus su puse metų, jis pirmininkaus mūsų nedidelei dvių žmonių Lietuvos delegacijai, o antroje pusėje – aš.

– **Atrodo, daug ką nulėmė frakcijos pozicija ir nesename skandale dėl buvusio kandidato į Europos komisarus Roko Butiljonės pareiškimų apie homoseksualumo nuodėmingumą?**

– Nevadinčiau to skandalu. Įtampa tarp parlamentinės ir vykdomosios valdžios natūrali ir reikalinga. Kilo ginčas, kurio baigtis patvirtino, kad Parlamentas nėra, jo pirmininko Ž. Borelio (Josep Borrell) žodžiais tariant, tik „popierinis tigras“. Rokas Butiljonė (Rocco Buttiglione) padarė keletą pareiškimų – ne tik Jūsų minėtą, – kurie, sakyčiau, pademonstravo tam tikrą nepakantumą, neleistiną teisingumo komisarui. Pirmą kartą Europos Parlamento istorijoje atitinkamas komitetas neigiamai įvertino pareigūno kompetenciją. Tai apsprendė ir Parlamento daugumos poziciją.

Socialistų frakcijos vaidmuo tikrai buvo didelis. Pirmą kartą per šešias kadencijas ji balsavo vieningai, nebuvo nė vieno prieš ar susilaikiusio. Šis faktas iš esmės ir lėmė tai, kad Europos Komisijos pirmininkas Žozė Manuelis Barozas (Jose Manuel Barroso) pakeitė

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1965

Balandžio 8 d.

Pasirašoma visų trijų Bendrijų vykdomųjų institucijų sujungimo sutartis ir įsteigiama bendra Taryba ir bendra Komisija. Sutartis įsigalioja 1967 m. liepos 1 d

Eurošypsenos

Juokauja liuksemburgiečiai

– Kodėl liuksemburgiečiai taip nemėgsta žaisti futbolo?

– Todėl, kad šis žaidimas yra labai nepatogus: stipriau spyrei kamuoli, ir jau reikia bėgti arba į Belgiją, arba į Vokietiją, arba į Prancūziją.

Vieną savaitę per mėnesį visi kartu posėdžiaujame šiuose Parlamento rūmuose Strasbūre

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1966

Sausio 29 d.

Susitariama dėl „Liuksemburgo kompromiso“. Po politinės krizės Prancūzija sutinka vėl dalyvauti Tarybos posėdžiuose mainais už sutikimą laikytis vienbalsiškumo sprendžiant itin svarbius, su nacionaliniais interesais susijusius klausimus.

Eurošypsenos

Juokauja ispanai

Keturi studentai – kubietis, škotas, ispanas ir airis – važiuoja viename kupė į Belfastą. Kubietis išsitraukia didžiulį kubietišką cigarą, apie 20 cm ilgio, vertą 5 000 litų, porą kartų užtraukia ir išmeta jį pro langą. Kiti trys su nuostaba žiūri į jį ir klausia, kodėl išmetė vos pradėtą rūkyti cigarą. Kubietis atsako: „Aš iš Kubos, namie turiu tūkstančius tokių“. Po kelių minučių škotas išsitraukia 1 litro viskio „Bells“ butelį, 50–ies metų senumo, labai brangų. Gurkšteli kartą kitą ir išmeta beveik pilną butelį pro langą. Kiti trys šokiruoti klausia, kodėl jis taip padarė: „Aš škotas, namie turiu tokių tūkstančius“. Netrukus ispanas išsitraukia vyno, išlaikyto 100 metų butelį, įsipila truputį į stiklinę, o butelį išmeta pro langą. „Aš ispanas, namie turiu tokių tūkstančius“. Po kelių minučių airis išmeta ispanų studentą pro langą.

sprendimą teikti tvirtinti komisiją. Jis suprato, kad nepralaimėdamas įgis didesnį pasitikėjimą. Atsitraukė, įvykdė beveik visus socialistų partijos reikalavimus ir pateikė kompromisinį pasiūlymą, kuris mums buvo priimtinas. Pakeisti pora komisarų, rokiruotė kai kurių kompetencijos sferose. Manau, turėsime stipresnę, geresnę komisiją. Ir tai reiškia, kad mums visiems bus geriau.

Ir dar vienas svarbus dalykas. Nors dešinieji turi daugumą Parlamente, Ž.M.Barozas gavo pamoką, kad būtina atsižvelgti į visų trijų pagrindinių frakcijų poziciją.

– **Europos Parlamento pirmininkas ispanas Žozė Borelis – socialistų partijos atstovas. Ar jis dalyvauja frakcijos veikloje?**

– Europos Parlamento pirmininkas, atėjęs į frakcijos posėdžius, užima vietą ne prezidiume ar pirmoje eilėje, o tarp kitų frakcijos narių. Jis jokių išskirtinių sąlygų neturi, nors šio žmogaus nuomonė yra svarbi. Tiesa, Europos Parlamento pirmininkas – labiau reprezentacinė figūra. Jis su savo pavaduotojais sprendžia organizacinius, finansinius klausimus. Frakcijos pirmininkas realiai turi didesnę įtaką. Beje, taip yra daugumoje Europos parlamentų. Ten didžiųjų frakcijų pirmininkai pagal savo politinį svorį yra reikšmingesnės figūros nei spykeriai ar ministrai.

– **Kaip jūs vertinate tai, kad Lietuva gana lengvai ir pirmoji Europoje ratifikavo Europos Sąjungos Konstituciją?**

– Sprendžiant dilemą – ratifikuoti kuo anksčiau ar neskubėti – nugalėjo, mano nuomone, tarptautinis aspektas. Lietuva išnaudojo politinę situaciją ir padarė žingsnį, kuris patraukė Europos dėmesį. Jo būtų žymiai mažiau, jei liktume kelinti ar keliolikti. Tačiau vidaus aspektas... Šis ratifikavimas netapo nacionalinės reikšmės įvykiu. O galėjo tapti. Suprantama, pergyvenome porinkiminį laikotarpį, visi labiau žvalgėsi į Vyriausybės rūmus ir ministrų kabineto sudarymą.

Tikiuosi, kad diskusija dėl Europos Konstitucijos ir Europos Sąjungos ateities tęsis, nes ji tiesiog būtina. Tokia diskusija turėtų sustiprinti mūsų visų, 25 šalių piliečių, bendrumo jausmą, mūsų europietiško jausmą. Reikės ir pastangų, ir lėšų. Jeigu dėmesio tam skirsime nepakankamai, praleisime malonią progą padiskutuoti, pasiginčyti ir įsigilinti į mums labai svarbius dalykus. Ir dėl Europos Sąjungos esmės, dėl jos ateities. Turime galvoti ne tik apie tai, kaip paimti iš Europos pinigų, bet ir kaip perimti jos demokratijos ir kultūros vertybes, patyrimą, žinias. Ir ką duoti Europos Sąjungai – neabejoju, kad sugebame įnešti savo indėlį, tas sugebėjimas tikrai dides.

Savaitė Parlamente: Sankt Peterburgas – Vilnius – Strasbūras

„Veidas“;
2004 12 23

Gruodžio 10 d., penktadienis. Tarptautinė konferencija Sankt Peterburge „Išsiplėtusi Europos Sąjunga ir Rusija“. Amžini rusiški klausimai: ką daryti ir kas kaltas, kad Rusija niekaip nesugeba išnaudoti savo išteklių, stotis ne ant imperinių, o ant demokratinių kojų?

Savo pranešime cituoju kolegą iš Europos Parlamento, vokiečių įspūdis, jog naujųjų ES šalių atstovai atėjo į Parlamentą tik tam, kad užvožtų Rusijai į nosį. Užginčiju tą tezę: tiesiog Rusijos kaimynai jautresni šios šalies didžiavalstybiniais judesiams.

11 d., šeštadienis. Konferencija baigiasi. Rusijos atstovai kuluaruose atvirai sako: Kremlius buvo Kijevo valdžios suvedžiotas, be reikalo kišosi į Ukrainos rinkimus, o dabar sveikins jos suartėjimą su ES (kitą dieną tai pareiškė V.Putinas); Maskva keis poziciją ir nespriešins ES aktyvumui buvusiose TSRS respublikose; nusivylimas A.Lukašenkos politika Kremliuje didėja, permainos Baltarusijoje artėja. Blefas ar realybės krislai?

12 d., sekmadienis. Vilniuje, mano biure, su padėjėjais tariamės, kaip padaryti, kad į Pylimo g. 12–10 užeitų daugiau žmonių su savo rūpesčiais dėl ES reikalų, pasiūlymais. Gal, pasitelkus specialistus, teikti konsultacijas apie ES teisę, struktūrinių ir kitų fondų panaudojimą?

13 d., pirmadienis. Strasbūre paskutinė šiais metais visuotinė Parlamento sesija. Karšti ginčai iki 22 val. dėl Turkijos: ar pradėti derybas dėl jos narystės ES? Didžiausia Liaudies frakcija susiskaldžiusi: vieni už, kiti prieš, o frakcijos lyderis siūlo kompromisinį „privilegiuotos partnerystės“ variantą. Mūsų Socialistų frakcija už derybų pradžią, liberalai taip pat.

Tuo pat metu vyksta frakcijos, komiteto posėdžiai. Kaip visur suspėti?

14 d., antradienis. Plenariniame posėdyje – Dalios Grybauskaitės debiutas. Dabar ji rūpinasi biudžetu, beveik 20 kartų didesniu nei Lietuvos. Kalba tvirtai.

Šiųmetė A.Sacharovo premija įteikiama Baltarusijos žurnalistų asociacijai. Pirmininkė Ž.Litvina: „Baltarusijoje pavyko atgaivinti galingą propagandos mašiną. Atsvarai reikia laidų iš užsienio“.

Praėjusios kadencijos neformalų Baltijos klubą Parlamente pakeičia oficiali internacionalinė grupė „Baltija Europoje“. Per pirmąjį jos susitikimą kalbame apie aktualijas šiek tiek toliau nuo Baltijos – Ukrainoje.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1968
Liepos 1 d.

Aštuoniolika mėnesių anksčiau nei numatyta panaikinami maitinimo mokesčiai pramoninėms prekėms ir įvedamas bendras išorės muitų tarifas.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1969

Gruodžio 1–2 d.

Hagos aukščiausiojo lygio susitikime EEB politiniai vadovai nusprendžia toliau didinti Europos integraciją.

Ar žinai, kad...

Iš Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje išrinktų Europos Parlamento narių iki 2006 m. pabaigos aktyviausiai siūlymus rezolucijoms teikė latviai. Latviai siūlymus teikė 203 kartus (vienam europarlamentarui vidutiniškai tenka 22,5 siūlymas),

Lietuviai – 87 (6,7)

Estai – 24 (4)

Daugiausiai (daugiau nei 10 siūlymų) yra pateikę:

Girts Valdis Kristovskis (Latvija) - 73

Inese Vaidere (Latvija) - 64

Guntars Krasts (Latvija) - 26

Gintaras Didžiokas (Lietuva) – 17

Vytautas Landsbergis (Lietuva) - 17

Roberts Zile (Latvija) - 15

Laima Andrikienė (Lietuva) - 13

Tunne Kelam (Estija) - 13

Susitikimas su Eurovizijos žvaigžde Ruslana Lyžyčko. Deja, labai nedaug europarlamentarų. Ruslana: „Europa Eurovizijoje pasirinko Ukrainą, o dabar Ukraina – Europą“.

Plenarinis posėdis baigiasi vidurnaktį.

15 d., trečiadienis. Pasakoju Europos informacijos centrų Lietuvoje vadovams apie Parlamentą. Surengiame vietinės reikšmės referendumą: dauguma balsuoja už tai, kad derybų su Turkija dėl narystės ES ne pradėti.

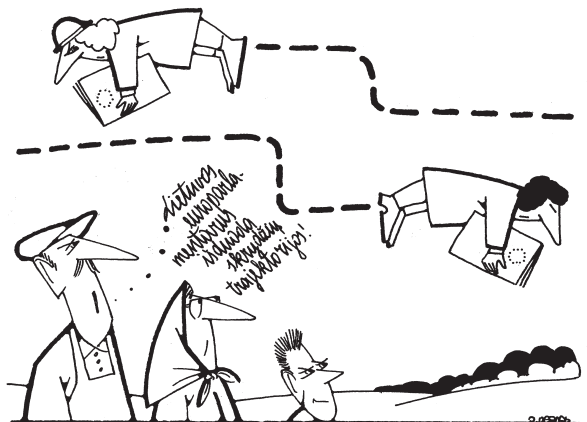
Plenarinio posėdžio salėje rezultatai kitokie. Triukšmingi ginčai: balsuoti dėl Turkijos atvirai ar slapta, pastarasis variantas – paskutinė derybų priešininkų viltis. Vis dėlto jie per istorinį, nors ir rekomendacinį, balsavimą skaudžiai pralaimi – 262 balsais prieš 407. Siunčiamas pozityvus signalas musulmoniškajai Turkijai ir kartu pasauliui, kad kruvino civilizacijų susidūrimo grėsmė mažėja.

16 d., ketvirtadienis. Balsavimas dėl ES metinio biudžeto. Aistrų nepalyginti mažiau nei dėl Turkijos.

Europos Konstitucijos internacionalinės grupės posėdis. Pirmninkas J.Leinenas (Jo Leinen) optimistas: šansai, kad Konstitucija bus per dvejus metus ratifikuota, 70 prieš 30. Jei dvi trys šalys to nepadarys, bus priverstos galvoti apie išstojimą iš Sąjungos.

Prieš mėnesį Strasbūre plūkiausi, organizuodamas Lietuvos parlamentarų susitikimą su D.Grybauskaite. Susirinko beveik visi, naujingai padiskutavome. Sutarėme įkurti neformalų mūsiškių parlamentarų klubą, susitikti kas mėnesį Strasbūre. Šįkart, deja, nepavyko. Pasimatome tik autobuse pakeliui į Frankfurto oro uostą.

Taigi kas nuveikta per savaitę? Skraidžiau, rašiau, ginčijausi, daug kalbėjau. Prancūziškai „parles“ – kalbėti, parlamentas – tai vieta kalbėti. Nors parlamentas greičiau „kalbykla“ negu skalbykla, be jo nei politinis gyvenimas, nei visuomenė nenusišvarins.

Lietuvos europarlamentarus išduoda skrydžių trajektorijos

Tarp dviejų sostinių

Stasys Jokūbaitis

Pinigai nešvaistomi tuščiai

– Ar nesijaučiate nutolęs nuo Lietuvos reikalų, kai tapote Europos Parlamento nariu ir dabar didžiąją laiko dalį praleidžiate Briuselyje arba Strasbūre?

– Mes, išrinkti į Europarlamentą, vaizdžiai tariant, tapome skraidančiais parlamentarais. Tris naktis per savaitę nakvoju Briuselyje ar Strasbūre, o keturias – Lietuvoje. Paprastai pirmadienį išskrendu iš Vilniaus, o ketvirtadienį vėlai vakare grįžtu atgal. Tai, žinoma, vargina, lėktuvuose ir pakeliui į oro uostą prarandi per savaitę 10 – 12 valandų, neretai ir daugiau. Kai kas paklausia: ar tai ne tuščias pinigų švaistymas? Manau, tikrai ne. Jei neturėtume tokio nuolatinio ryšio su tėvyne, tikrai būtų sunkiau dirbti, apsispręsti balsuojant. Penkerius metus dirbau Lietuvos ambasadoriumi Londone, ten tikrai kai kada jausdavausi atitrūkęs nuo savo šalies gyvenimo, juk į namus galėdavau sugrįžti vos kelis kartus per metus. Dabar Vilniuje, Pylimo gatvėje 12–10, turiu biurą, tris padėjėjus. Žmonės čia gali bet kada užėti, paskambinti. Tai neleidžia nutolti nuo rinkėjų, žinau jų nuotaikas, problemas. Kad ir trumpam grįžęs į tėvynę lankausi įvairiuose Lietuvos miestuose ir rajonuose. Praėjusių metų lapkritį buvau į Briuselį pasikvietęs grupę mokytojų, dabar jie kviečia mane apsilankyti įvairiose šalies mokyklose. Visa tai labai padeda kasdieniame darbe.

Lietuvos frakcijos nėra ir nebus

– Prieš kurį laiką sklاندė gandai, kad Lietuvos europarlamentarai, dirbantys įvairiose frakcijose, nelabai bendrauja tarpusavyje, neturi pakankamai informacijos apie valstybės poziciją svarbiais klausimais. Ar tai tiesa?

– Iš dalies taip. Europos Parlamente nėra Lietuvos frakcijos, jos ir negali būti, nes neleidžia statutas. Nebent susiburtume į kokį neformalų Lietuvos klubą. Mėginome tai padaryti, bet kol kas nelabai pavyksta, visi tvirtina esą labai užimti. Tiesa, Strasbūre man vis dėlto pasisekė surengti Lietuvos europarlamentarų susitikimą su komisare Dalia Grybauskaite, kada atvyko rekordiškai daug – net 11

„Kauno diena“,
2005 01 31

Europarlamentaras Justas Vincas Paleckis stengiasi, kad visai Europai būtų geriau, nes tada bus geriau ir Lietuvai

Iš trylikos Lietuvoje išrinktų Europos Parlamento narių socialdemokratas Justas Vincas Paleckis yra vienas labiausiai patyrusių politikų. Jis yra dirbęs diplomatinį darbą Šveicarijoje, Vokietijoje, buvo Lietuvos Respublikos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Jungtinėje Karalystėje, Portugalijoje bei Airijoje, užsienio reikalų viceministras.

„Kauno dienos“ redakcijoje viešėjęs Justas Vincas Paleckis mielai sutiko atsakyti į dienraščio žurnalisto klausimus.

Kauno rajone UAB „Baltijos polistireno“ pastatė pakuočių gamybos cechą su ES fondų parama – 4,4 mln. litų

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1970

Balandžio 22 d.

Liuksemburge pasirašoma sutartis, numatanti vis daugiau finansuoti Europos Bendrijas iš nuosavų išteklių ir suteikti didesnius įgaliojimus Europos Parlamentui.

mūsų šalies atstovų. Susitarėme, kad tokius susitikimus tęsime. Be to, susitikti mus neretai kviečia Lietuvos nuolatinė atstovybė prie Europos Sąjungos Briuselyje. Gaila, kad ten dažniausiai atvyksta vos pusė mūsų europarlamentarų. O dėl bendravimo tarpusavyje galiu pasakyti tik tiek: gal ir yra vienas kitas parlamentarai, kuris nemėgsta kurio nors kolegos, vengia su juo susitikti. Manau, kad taip elgtis netinka. Visi mes turime dirbti Europos Sąjungos ir Lietuvos labui, atmesdami į šoną bet kokias simpatijas ir antipatijas.

Tie, kurie turi daugiau parlamentinio ar valstybinio darbo patyrimo, nelabai skundžiasi, kad jiems trūksta informacijos iš Lietuvos. Būnant Lietuvoje reikia nepatingėti užsukti į Vyriausybę, pas vieną ar kitą ministrą, į Seimą, sekti spaudą, informacijos agentūrų pranešimus, ir šalies pozicija paaiškės.

Geriau turi būti visiems

– Priklausote Socialistų frakcijai, esate Europarlamento Užsienio reikalų bei Aplinkosaugos, sveikatos ir vartotojų teisių apsaugos komitetų narys, ES delegacijų santykiams su Rusija, Bulgarija, Makedonija narys. Ar šis Jūsų darbas kaip nors siejasi su Lietuva, jos problemomis?

– Be abejo, visą laiką mąstai, kaip vienas ar kitas Europarlamento sprendimas atsilieps Lietuvai. Tačiau ne mažiau svarbu matyti ir visos Europos perspektyvą bei jos vaidmenį pasaulyje. Palyginkim tai su Seimu. Jei, tarkim, į Lietuvos parlamentą išrinkti kauniečiai ar klaipėdiečiai rūpinsis tik savo miestais, ignoruodami visos Lietuvos reikalus ir interesus, valstybė dėl to tikrai praloš.

– Kokie patys reikšmingiausi Lietuvai sprendimai pastaraisiais mėnesiais buvo priimti Europos Parlamente?

– Daugelis sprendimų nėra tiesiogiai susiję su Lietuva, bet vis dėlto yra jai labai svarbūs. Tarkim, kad ir balsavimas dėl Europos Komisijos sudėties, Europos Sąjungos Konstitucijos, pernai gruodį Strasbūre priimta rezolucija dėl Ukrainos. Neseniai Aplinkos apsaugos komitete buvo balsuojama dėl suvaržymų, siekiant, kad būtų sumažinta automobilių išmetamųjų dujų tarša. Tai svarbu visai Europai, taip pat ir Lietuvai.

– Ar Europarlamentas, Jūsų nuomone, yra pajėgus atsispirti didžiųjų valstybių diktatui? Tarkim, Vokietija, gerokai viršydama savo fiskalinį deficitą, akivaizdžiai nusižengia ES direktyvoms, tačiau jai nuolaidžiau jama.

– Iš tiesų, jei kuri nors iš mažųjų valstybių nepaisytų ES direk-

tyvų dėl fiskalinio deficito, tikriausiai susilauktų griežtesnių sankcijų. Vokietija yra didžiausia mokesčių mokėtoja ES. Šiuo metu ji išgyvena ne pačius geriausius laikus, įgyvendina labai sunkias reformas. Atsižvelgiama į tai, kad ši šalis yra pagrindinis ES variklis ir kad jo remonto laikui reikėjo padaryti tam tikrą išimtį. Kitas pavyzdys – Austrija. Atėjus į valdžią Jorgo Haiderio (Joerg Haider) dešiniųjų radikalų partijai, Briuselyje buvo sureaguota gana audringai. Tuo tarpu Italijoje prie valdžios vairo stojus ne mažiau spalvingam populistui Silvijui Berlusconiui (Silvio Berlusconi), nieko panašaus neatsitiko. Didžiųjų ir mažųjų valstybių statusas ES praktikoje šiek tiek skiriasi, tačiau diktatu to nevadinčiau. Ateityje ES Konstitucija leis dar geriau subalansuoti didžiųjų ir mažųjų valstybių interesus.

Teigiamų balų nepridėjo

– **Ar nemanote, kad įsiplieskęs skandalas dėl kai kurių mūsų pareigūnų galimų ryšių su KGB pakenkė mūsų valstybės įvaizdžiui? Ar sulaukėte dėl to kokių nors savo kolegų europarlamentarų klausimų?**

– Europarlamento Užsienio reikalų komitete, atrodo, turėčiau pirmiausiai pastebėti kokį nors kolegų susidomėjimą KGB šleifais Lietuvos Seime. Tačiau nė vienas europarlamentaras apie tai manęs neklausinėjo. Kodėl? Todėl, kad žymiai svarbesni reikalai užgožia mūsų skandaliuką, tokių dalykų apstu postkomunistinėse šalyse. Be abejo, ši istorija balų mums nepridėjo. Bet tie, kurie atidžiau stebi įvykius mūsų valstybėje, negali nematyti, jog imtasi priemonių išsiaiškinti situaciją, užtaisyti įstatymų spragas.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1972

Balandžio 24 d.

Šešios EEB valstybės nusprendžia, kad jų valiutų tarpusavio keitimo kursų didžiausia leistina svyravimo riba – 2,25 proc. Sistema žinoma valiutų „grandinės“ pavadinimu.

Eurošypsėnos

Juokauja ispanai

Mažo Ispanijos miestelio meras grįžo iš Londono susižavėjęs anglų papročiais ir skelbia:

– Nuo rytdienos mūsų lengvieji automobiliai važinės kaip Anglijoje – kairiąja puse. Ir jeigu šis eksperimentas pasiseks, po metų ir sunkvežimiams bus leista važinėti kairiąja puse.

Priėmimai – svarbi parlamentaro darbo dalis. Taip ir matau ironiškas šypsenas: didelis ĉia darbas laviruoti neprastoje kompanijoje su taure vienoj rankoje ir sumuštiniu kitoje...

Svarbiausia priėmimų funkcija – ne pamaitinti per dieną išalkusius, o sudaryti progą laisvesnėje aplinkoje užmegzti ar išrutulioti pažintis, galbūt net labai naudingas. Reikia suspėti trumpai pristatyti save ir šalį, o su senesniu pažįstamu pasikeisti informacija, idėjomis. Ir kuo mažiau pasipūtimo, atšiaurumo, pozos; kuo daugiau šypsenos ir saviironijos, humoro ir atvirumo.

Ne pro šalį būtų importuoti iš Europos Sąjungos daugiau ir apskritai bendravimo kultūros. Žemyne vyrauja dvi ryškios linijos. Pirmoji – prancūziškai-vokiškai-slaviška: sukaustyto, oficialiesnio bendravimo. Jos įtakoje esame ir mes. Antroji – anglosaksiška ir skandinavishiška, besiplečianti visame pasaulyje. Šioji linija orientuojasi į paprastą, draugišką bendravimą. Kai ignoruojami „ekscelencijos“, „profesorius“, „ambasadorius“ ir visokie kitokie titulai, kai į pašnekovą kreipiamasi vardu.

Darbas su taure rankoje

Į Europos parlamentaro elektroninio pašto dėžutę kasdien krenta krūvos laiškų. Greta darbotvarkių, direktyvų, raportų, jų komentarų, spaudos apžvalgų, prašymų pasirašyti peticiją, balsuoti vienaip ar kitaip ar tiesiog paskolinti telefono kroviklį – nemažą dalį sudaro kvietimai. Į seminarus. Konferencijas. Paskaitas. Parodas. Koncertus. Priėmimus.

Pastarieji – svarbi parlamentaro darbo dalis. Taip ir matau ironiškas šypsenas: didelis ĉia darbas laviruoti neprastoje kompanijoje su taure vienoj rankoje ir sumuštiniu kitoje... Net jeigu ir beveik kasdien, net jeigu tuo metu, kai kiti, pabaigę darbus, skuba juos pamiršti.

Ir vis dėlto darbo priėmimuose specifika yra, jos reikia mokytis. Lietuviai šiuose moksluose esame pažengę geriausiai atveju vidutiškai. O tai reiškia daugybę prarastų galimybių, kuriomis pasinaudos kiti, ne mes.

Priėmimuose tūkstančiai lietuvių – ne tik diplomatai, parlamentarai, bet ir įvairiausių organizacijų, profesijų atstovai – kasdien skirtinguose lygiuose pas mus ir svetur susitinka, kalbasi (arba praleidžia progas pasikalbėti) su kolegomis. Protokolo vadovėlių išmintis jau kaip ir išmokta – iš po kostiumų nekyšo baltos kojines, šeimininkų kalbos klausomasi nekramsnojant. Bet joks vadovėlis neatstos jautrumo, dėmesio ir takto. Dar ne visada suvokiame, kad svarbiausia priėmimų funkcija – ne pamaitinti per dieną išalkusius, o sudaryti progą laisvesnėje aplinkoje užmegzti ar išrutulioti pažin-

tis, galbūt net labai naudingas. Reikia suspėti trumpai pristatyti save ir šalį, o su senesniu pažįstamu pasikeisti informacija, idėjomis. Ir kuo mažiau pasipūtimo, atšiaurumo, pozos; kuo daugiau šypsenos ir saviironijos, humoro ir atvirumo.

Kad megztum pažintis – turi pasitikėti savimi. Gerbti pašnekovą. Gebėti jį sudominti. Turėti ne tik liežuvį, bet ir ausis – juk kiekvienas nori, kad jį išklausytum. Žodžiu – turėti bendravimo charizmą. Užduotis ne iš lengvųjų. Todėl net pasitikrinti savo charizmą dažnam yra neįmanoma – o ką, jei prieisi prie svečio ir pasirodysi neįdomus? Kreipsies į jį angliškai, o jis pasirodys prancūzakalbis? Ar išvis ne tas, kuo jį manei esant? Taip ir būriuojasi nedrąsūs lietuviai priėmimuose dažniausiai tarp savų, dažnai pilnomis lėkštėmis, burnomis ir taurėmis, skeldami anekdotus, atsipalaidavę tarsi kokiam vakarėlyje „po darbų“.

Atsiranda ir Lietuvoje profesionalių priėmimų liūtų karta. Juos ne per daug domina kulinarinės puošmenos, o taurė rankoje – tik būdas neišsiskirti. Jie priėmime užtruks tiek, kiek reikia pakalbėti su dešimčia reikalingų ir pora asmeniškai mielų žmonių. Kurie pastebės kuklesnį, pašnekovo neturintį svečių ir, ypač jei yra priėmimo šeimininkai, supažindins jį su kitais.

Ir jei žmogus yra diplomatas iš pašaukimo, tai namo išspruks maloniai nuvargęs ir beveik patenkintas. O prakalbinieji pagerins savo nuomonę apie lietuvius ir jų profesionalumą.

Laikas, manau, atsikratyti „Europos centro“ sindromo – mūsų tradicijos, bendravimo būdas geriausi! Neretai nusveriamo ir kito kio požiūrio: esame gūdi provincija, atsilikėliai ir nemokšos...

Neprošal būtų importuoti iš Europos Sąjungos daugiau bendravimo kultūros. Žemyne vyrauja dvi ryškios linijos. Pirmoji – prancūziškai-vokiškai-slaviška: sukaustyto, oficialiesnio bendravimo. Jos įtakoje esame ir mes. Antroji – anglosaksiška ir skandinaviška, besiplečianti visame pasaulyje. Šioji linija orientuojasi į paprastą, draugišką bendravimą. Kai ignoruojami „ekscelencijos“, „profesorius“, „ambasadorius“ ir visokie kitokie titulai, kai į pašnekovą kreipiamasi vardu. Po beveik šimto metų vyraujančio socialdemokratinio valdymo Švedijoje išnyko kreipinys „jūs“ – jis rezervuojamas tik karališkosios šeimos nariams. O į premjerą ar merą, ministrą ar parlamentarą kreipiamasis paprasčiausiai vardu.

Neperšu visiems skandinaviškai-anglosaksiško, tuo labiau socialdemokratų įtakoje atsiradusio bendravimo būdo. Tačiau tendencija, kad jis palaipsniui vis labiau įsivyrąja Briuselyje, pastebima.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1973

Sausio 1 d.

Danija, Airija ir Jungtinė Karalystė įstoja į Europos Bendrijas – Bendrijų narių skaičius išauga iki devynių valstybių. Norvegijoje referendumu dauguma balsuoja prieš narystę.

Neseniai LSDP Marijampolės skyriaus surengtoje vakaronėje Liudvinavo seniūnijoje viešėjo ir vienas Socialdemokratų partijos lyderių, žinomas diplomatas bei socdemų atstovas Europos Parlamente Justas Vincas Paleckis.

Jis maloniai sutiko atsakyti į keletą mūsų laikraščio pateiktų klausimų. Šiandien skaitytojų dėmesiui – išskirtinis pokalbis su Europos Parlamento nariu J.V.Paleckiu.

Aš už kompromisą

Ginčiuose gimsta ne tik tiesa, bet ir kompromisas...

– **Ar Socialdemokratų partijoje ir šios Vyriausybės veikloje užtektinai socdemiškojo užtaiso?**

– Manau, kad socialdemokratinio užtaiso tikrai negali būti per daug, nes to labai reikia Lietuvai. Kas kita, kad ne visados lengva tą užtaisą realizuoti. Be abejo, mūsų partijoje yra žmonių, kurie linkę į liberalesnį, mažiau socialdemokratinį kelią. Yra ir aiškūs socialdemokratai, ir tie, kurie net kairesni už socialdemokratų-centristus. Tai normalu. Taip yra kiekvienoje socialdemokratų partijoje Europoje.

Dirba koalicinė keturių partijų Vyriausybė. Joje to užtaiso mažiau. Beje, labai netipiškas ir Lietuvoje, ir Europoje pavyzdys, kai Vyriausybei vadovauja Premjeras, neturintis daugumos Seime. Dėl to jo rankos iš dalies yra surištos. Ir būtent dėl to socialdemokratinio užtaiso Vyriausybės veikloje gerokai mažiau negu man ir daugeliui bičiulių partijoje norėtųsi.

– **Įtampos, atsiradusios ES viršūnėse, Parlamente, gausina euroskeptikų gretas. Kokie galimi krizės įveikimo modeliai (dėl Konstitucijos, dėl būsimo ES biudžeto)?**

– Sutikčiau, kad euroskeptikams tai buvo dovana – toks dvigubas žingsnis atgal: nesusitarimas ir dėl Konstitucijos, ir dėl finansinės perspektyvos. Tačiau nereikėtų nusiminti, per daug aimanuoti dėl krizės gylio. Dėl finansinės perspektyvos ES visados būdavo iš pirmo karto nesusitariama. O Konstitucijos projektas – tai visai naujas reiškinys. Einame neišžvalgytais takais, tad suprantami ir suklupimai. Kita vertus, tai yra signalas, kad Europos „briuseliečiai“ atitrūko nuo žmonių – ir šis signalas išgirstas.

Europarlamentarai socialdemokratai siūlo 25 šalyse tuo pačiu metu surengti diskusiją apie Europos Sąjungos ateitį. Būtų proga pasiginčyti, pamąstyti, kokios Europos norime. Aš vis dėlto esu optimistas. Kai kas pradėjo kalbėti, kad ES gali pairti, išskysti. Manau, to neatsitiks, nes alternatyvos nėra. Alternatyva būtų tragiška: jeigu įsigalės nacionalizmas, prasidės grįžimas į praeitį. O tai reiškia grįžimą į konfliktus, į kraują, į karus. Europa to tikrai nenori. Nedaug žmonių beliko iš kartos, kuri prisimena karų baisumus. Galbūt todėl didžiausias Europos iškovojoimas ne taip vertinamas.

Krizės įveikimo modeliai? Dėl Europos Sąjungos biudžeto – aš

optimistas. Jei ne britų, tai austrų pirmininkavimo metu bus susitarta. Jeigu po diskusijų laikotarpio nepavyks priimti visos Konstitucijos (apmaudu, kad dauguma Prancūzijos ir Olandijos piliečių balsavo ne prieš Konstituciją – jie norėjo „nubausti“ savo vyriausybes), tada teks tartis dėl atskirų dalių priėmimo ir įgyvendinimo. Kad bent nestrigtų sprendimų priėmimo mechanizmas.

Socialdemokratai vėlgi siūlo išeitį. Antai Konstitucijoje numatyta sustiprinti nacionalinių parlamentų vaidmenį. Tarkime, jei 30 proc. parlamentų nesutinka su kokia nors ES direktyva, tada jie gali taikyti tam tikrą stabdį. Tad darykime tai jau dabar bendru sutarimu – jei visos šalys to nori. Tokiu būdu Europos Parlamentas atiduotų dalį savo galių nacionaliniams parlamentams. Tai būtų labai neblogas žingsnis.

Ir dar: siūloma ruošti užsienio reikalų ministro posto įvedimui. Reikia stiprinti bendradarbiavimą užsienio ir saugumo politikos srityje – kad Europa kalbėtų bendru balsu šiuose reikaluose.

– **Ar Lietuvai verta labai nuogąstauti, jei lėšų iš ES bus mažiau?**

– Manau, kad pinigų niekada nebus per daug. Nors kai kurie mūsų ekspertai sako, jog tos lėšos leidžia atsipalaiduoti, nuo jų išlempama. Bet manau, kad ir Airijos ir Portugalijos pavyzdys (abiejose valstybėse man teko dirbti), rodo, kad ES lėšos labai padeda žengti pirmyn. Norėtusi, kad jų būtų kuo daugiau. Nuogąstauti, jog jų ženkliai mažės, nėra pagrindo. Kaip minėjau, dėl finansinės perspektyvos pavyks susitarti. Problema, kad lėšos būtų efektyviai panaudotos.

Ar žinai, kad...

Iš Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje išrinktų Europos Parlamento narių iki 2006 m. pabaigos aktyviausiai pranešimus ruošė latviai.

Latviai – 10

Lietuviai – 4

Estai – 0

Pranešimus ruošė:

Valdis Dombrovskis (Latvija) – 4

Ona Juknevičienė (Lietuva) – 2

Roberts Zile (Latvija) – 2

Danutė Budreikaitė (Lietuva) – 1

Guntars Krasts (Latvija) – 1

Girts Valdis Kristovskis (Latvija) – 1

Aldis Kuškis (Latvija) – 1

Margarita Starkevičiūtė (Lietuva) – 1

Tatjana Ždanoka (Latvija) – 1

Europos komisarė Dalia Grybauskaitė su Algirdu Brazausku

Futuristinės Europos Parlamento erdvės Strasbūre

– **Europos Parlamento nariai turi įvairių lengvatų. Jūs jomis nesinaudojate. O kaip bus dėl atlyginimų?**

– Na, didesni atlyginimai bus nuo kitos kadencijos, nuo 2009–jų. Vadinasi, mums jie nebus taikomi. Apskritai lengvatos nėra simpatiškas dalykas. Smulkmena, bet oro uosto salėje ir aš, ir kai kurie kolegos per VIP-ą (patalpos itin svarbiems asmenims) neiname. Kam, jei nėra reikalo? Lietuvoje važinėdamas pas rinkėjus pats vairuoju. Aišku, reikia tada ir alų, ir vyną pamiršti, tai man visai priimtina. Dėl padėjėjų – dabar turiu du Briuselyje ir tris Vilniuje. Paprastai stengiuosi įdarbinti savo partijos narius ar prijaučiančius: lai triūsia ir man, ir partijai, ir, svarbiausia, Lietuvai. Stengiuosi, kad kuo daugiau įsitrauktų jaunimas.

– **Daug kas keiksnoja Seimą – atseit veikia neefektyviai. O koks Europarlamento efektyvumas? Ar ten nesiginčijama, vieni kitų nedemaskuoja?**

– Ginčai yra parlamento veiklos pagrindas. Ginčiuose gimsta ne tik tiesa, bet ir kompromisas, tai parlamente reikalinga kaip oras. Jeigu ten būtų tyku ir ramu, tai tokį parlamentą reikėtų tuojau pat paleisti. Pozicija ir opozicija „klasikiniuose“ parlamentuose būtina. Tačiau mūsų (Europos) Parlamentas skiriasi nuo Lietuvos Seimo ir kitų nacionalinių parlamentų tuo, kad ten nėra frakcijų palaikomos Vyriausybės, nėra valdžios frakcijos. Todėl ir nereikalingų savitarpio „apsišaudymų“, demaskavimų, tuščio „darbo publikai“ mažiau.

Keturiuose pirmuose Europos Parlamentuose Socialdemokratų partija buvo stipriausia. Dviejuose paskutiniuose – Liaudies parti-

Kasmet europarlamentaro kvietimu dvi grupės iš Lietuvos gali atvažiuoti į Briuselį arba Strasbūrą. Visada malonu padiskutuoti su svečiais Parlamento pastate

jų frakcija (susibūrę krikščionys demokratai ir konservatoriai). Bet tai nereiškia, kad jie turi savo Vyriausybę, o mes esame opozicijoje. Kiekvienu svarstomu klausimu susidaro daugumos iš labai įvairių frakcijų. Liberalų frakcija mažesnė, bet neretai nusveria būtent jų balsai, kaip ir kai kurių kitų negausių frakcijų atstovų.

Kiekvienas parlamentas „sukasi“, nepanaudodamas viso potencialo, kurį turi. Tačiau... kaip sakė Vinstonas Čerčilis (Winston Churchill), demokratija yra bloga valdymo forma, bet kitos – dar blogesnės. Taip ir su šiuo parlamentu – jis kainuoja daug pinigų. Mes visi, ES piliečiai, mokėdami mokesčius jį išlaikome. Tačiau kitokios formos, kaip priartinti Europą tiesiogiai prie žmonių, kol kas neišrasta.

Europarlamentas yra „skraidantis“. Dar nedaug kas Lietuvoje žino, kad mes kas savaitę skraidome pirmyn – atgal, praleisdami apie pusę laiko namie, Lietuvoje, o pusę – Briuselyje arba Strasbūre. Kas savaitę maždaug 10 ar 15 valandų esame ore arba oro uostų prieigose. Tai išsekina, atsiliepia sveikatai ir darbingumui. Bet pateiksiu palyginimą: jeigu Seimo nariai dirbtų tik Vilniuje, neišvažiuotų į Balbieriškį, Liudvinavą, Tverus ar Rokiškį, tai jie nežinotų, kuo Lietuva kvėpuoja ir gyvena. Briuselyje dirba 35 tūkstančiai tarnautojų, jie nuolat būna ten arba važinėja po visą pasaulį. Šalia jų – 732 EP nariai, kurie turi ypatingą ryšį su savo šalimis.

Balsuojant daug ką lemia ekspertai, frakcijos nuomonė (jose klausimai išsamiai diskutuojami). Bet... visi laisvi, ir mes balsuodami galvojame, kaip tai atsilieps mūsų šaliai, kartu ir Europai. Negalime būti per daug egoistiški. Reikia mąstyti ir plačiau, kurti tokią Europą, kurioje būtų gerai ir Lietuvai, ir Vokietijai, ir Airijai, ir Lenkijai... Suderinti šiuos dalykus nelengva.

– Kokie lietuvių europarlamentarų šansai padaryti karjerą Europos Parlamente?

– Kandidatuodamas į EP dar nežinojau, kad jame postai suteikiama pagal sudėtingą skaičiavimo sistemą, pagal surinktus EP rinkimuose punktus. Geresnį šansą padaryti karjerą turi tie, kurių vienoje frakcijoje yra daug. Sakysim, Lietuvoje rinkimus į Parlamentą laimėjo Darbo partija. Jie turi penkis parlamentarus liberalų frakcijoje, todėl galimas dalykas, kad net galės kelti savo kandidatą į EP pirmininko pavaduotojus. Jie užima daugiau postų komitetuose ir delegacijose ryšiams su atskiromis šalimis. Mes su Aloyzu Sakalu frakcijoje tikrai dviese, Laima Andrikienė su Vytautu Landsbergiu jų frakcijoje taip pat, todėl mūsų vaidmuo yra mažesnis. Tad toli

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1974

Gruodžio 9–10 d.

Aukščiausiojo lygio susitikime Paryžiuje devynių valstybių narių politiniai vadovai nusprendžia susitikti triskart per metus kaip Europos Vadovų Taryba. Jie taip pat pritaria tiesioginiams Europos Parlamento rinkimams ir susitaria įkurti Europos regioninės plėtros fondą.

Eurošypsenos

Juokauja italai

„Rojus yra ten, kur policininkas – anglas, virėjas – prancūzas, technikas – vokietis, meiluzis – italas, o visa tai organizavo šveicarai. Pragaras yra ten, kur virėjas – anglas, technikas – prancūzas, policininkas – vokietis, meiluzis – šveicaras, o viską organizuoja italas.“

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1975

Vasario 28 d.

Lomėje pasirašoma (I Lomės) EEB ir 46 Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybių konvencija.

Liepos 22 d.

Pasirašoma sutartis, suteikianti Europos Parlamentui didesnius įgaliojimus biudžeto srityje ir numatanti Europos Audito Rūmų steigimą. Sutartis įsigaliojo 1977 m. birželio 1 d.

gražu ne viskas priklauso nuo asmens sugebėjimų, populiarumo. Daugiau nuo to, ar stipriai rinkėjai palaikė vieną ar kitą partiją. Darbo partiją lietuviai labai palaikė – matysime, kas iš to išeis. Faktas, kad jų atstovai padaryti karjerą EP turi didesnes galimybes.

Kodėl EP pirmininku tapo socialistas Borelis? Dvi didžiausios frakcijos sutarė, kad pirmojoje penkerių metų kadencijos pusėje pirmininkaus socialdemokratas, antrojoje – liaudies partijų atstovas. O ispanų, kaip ir kitų Pietų Europos valstybių atstovų, mūsų frakcijoje itin daug. Užtat jie galėjo siūlyti ir paremti savo kandidatą. Mums, naujokams, nedidelių šalių atstovams, viskas kur kas sudėtingiau.

Dalios Grybauskaitės pavyzdys kiek iš „kitos operos“. Jeigu ji po kurio laiko panorėtų grįžti į Lietuvą ir daryti čia karjerą, tai Lietuva galėtų siūlyti į komisaro postą kitą politiką.

– Labai ačiū už išsamų pokalbį ir linkime sėkmės!

Kalbėjosi Milda Izokaitienė

Mano ir socialistų frakcijos svečiai. Juos Agnė Martikonienė supažindina su Briuseliu

60 min. per val. greičiu – ir ES, ir mes

Pusantrų metų pasimurkdęs Europos Sąjungos Parlamento klampynėje galėjau įsitikinti, kad ES – šalių sambūris, labai tolimas nuo idealo.

Atrodo, kad ir 2006-siais ES išliks mūsų lauku. Ir vėl šalių narių nacionalinių interesų pabūklai griaudės prieš bendraeuropinės pažangos kavaleriją.

Skraidydamas iš Vilniaus į Briuselį ir Strasbūrą dar geriau supratau, kad idealios sąjungos, kaip ir idealios meilės, niekada nebuvo ir nebus.

Europos Sąjunga – tikrai nekoks 25-ių valstybių sugyvenimo būdas. Tik bėda, kad visi kiti būdai žymiai blogesni, jau išbandyti žmonijos istorijoje, kai savo tautos iškėlimas virš kitų tūkstančius metų gimdė neapykantą, konfliktus, karus. Bendradarbiavimas, kompromisų paieška ir suradimas davė visai kitų vaisių.

Prieš pusmetį rašiau apie britų pirmininkavimą ES. Neigdamas vyravusias prognozes pranašavau, kad šansai dar šiais metais susitarti dėl finansinės perspektyvos neprasti. Tonis Bleiras (Tony Blair) stiprus, jo rankose koziris: tik jis gali leisti sumažinti finansinę nuolaidą britams.

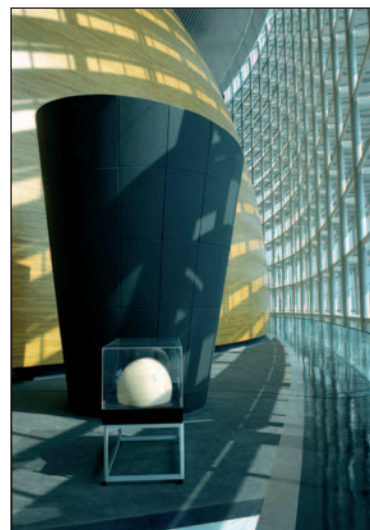
Pasiginčijome su šauniąja mūsų ir visos Europos komisare Dalia Grybauskaite. Ji itin skeptiškai vertino britų norą ir galimybę susitarti. Prisipažinsiu, likus savaitei iki viršūnių susitikimo gruodį susvyravau ir aš. Kai Londonas pasiūlė kirsti per silpniausius, per ES naujokus, pasipiktinau savo išgirtaisiais britais ir finansinę perspektyvą mačiau jau palaidotą.

Vis dėlto, kaip gerame detektyve, paskutinę akimirką paini finansinė raizgalynė buvo išnarpliota. Tai ypač gerai Lietuvai ir kitoms naujosioms šalims.

Lėmė, žinoma, ne tik pirmininkaujanti valstybė. Šiuo atveju susitarimo „gerąją fėja“ tapo naujoji Vokietijos kanclerė Angela Merkel.

Pastaruoju laiku kosčiojantis ES „motoras“ – Vokietija – pernai įgijo ne tik „didžiąją koaliciją“, bet ir naujus lyderius. Abu jie buvę VDR piliečiai, panašaus amžio, išsilavinimo, buvusia mokslinė profesija. Socialdemokratų partijos pirmininkas Matijusas Platcekas (Matthias Platzeck) dabar populiariesnis už savo partnerę ir kartu varžovę (A. Merkel yra krikščionių demokratų lyderė), bet ne tai svarbiausia. Jie abu prieš porą dešimtmečių gyveno palyginus ne-

„Veidas“;
2006 01 05

... ir vėl Parlamento Strasbūre labirintai

Briuselyje leidžiami savaitraščiai, skirti tik Europos Sąjungos reikalams

didelėje šalyje, pagal savo biografijas, patyrimą galėtų būti iš dalies priskiriami prie ES naujokų. Abu jie, tapę didžiausios ES valstybės svarbiausiais pareigūnais, įrodė, kad „osiai“ (taip paniekinamai buvusioje VFR pavadina buvusius VDR gyventojus) nėra antrarūšiai atsilikėliai, jie ne blogesni už „vesius“ (vakariečius). Tai viltinga naujosios ES šalims. Jų problemų supratimą ir paramą joms A. Merkel Briuselyje jau spėjo pademonstruoti.

Šiais metais turėtų vykti pasiruošimas „didžiajam konstituciniam šuoliui“. 2007-aisiais pirmininkavimą perims Vokietija. Berlyne, Paryžiuje ir Hagoje jau dabar laužo galvas, kokį priedą pasiūlyti prie Konstitucijos, kad prancūzai ir olandai pakeistų savo požiūrį. Visi sutinka: reikia daugiau socialinės Europos, ne tik ekonominės.

Daugiau demokratijos, daugiau skaidrumo ir efektyvumo ES galima pasiekti tik su bendra Konstitucija. Istorijos vadovėliuose, tikiuosi, skaitysime, kaip prancūzų ir olandų „ne“ referendumuose žymėjo neo-liberalizmo bei globalaus elito valdžios Europoje pralaimėjimą.

2006 metais ES išplėtimui bus bandoma nubrėžti ribas, nesuteikiant per daug vilčių tiems, kuriems dar nieko konkretaus nepažadėta.

Durys į ES vis labiau turėtų būti praveriamos Balkanų šalims. Nes jos nedidelės. Izoliacijos dangčiu užvožtas „Balkanų katilas“ kunkuliuotų ir sproginėtų kaip prieš 15 metų.

Turkijai, o ir Ukrainai, Moldovai, Šiaurės Kaukazo valstybėms, manau, bus taikoma „neatimti vilties“ politika. Joms teks kopti į sta-

Pakeliui į Briuselį Parlamento svečiai aplanko ir kitus Europos miestus, dažniausiai sustodami ir Drezdene

tų demokratijos ir rinkos ekonomikos kalną tam, kad pačios keistųsi į gerąją pusę, kad kažkada galėtų paliesti ES „laimės žiburį“.

Degantys Prancūzijos priemiesčiai savo atšvaitus mes ir į 2005-uosius. Ir vargu ar rasis kitas sprendimas, kaip atvykėlių integracija, lygių galimybių sukūrimas visiems.

Lietuva šiais metais turi unikalų šansą pademonstruoti visai Sąjungai sustiprėjusius ekonominius ir finansinius raumenis, įsivesdama nuo 2007-ųjų metų sausio pirmos dienos eurą.

Nelengva bus išlaikyti Mastrichto kriterijų reikalavimus, tačiau dar sunkiau – įveikti psichologinį barjerą. Juk tiek kartų lietuviai nudegdavo – prarasdavo santaupas, pasitikėjimą valstybe – kaip kaleidoskope keičiantis valiutoms XX amžiuje. Per tą laiką Vilniuje pasirodė ir išnyko bent 15 skirtingų valiutų. Vargu ar kuri kita Europos sostinė galėtų „pasigirti“ tokia įvairove. Suprantama, kad kartus patyrimas verčia pūsti ir į nekarštą monetą, bijoti euro. Nors šįkart, kai litas jau seniai susietas su euru, bus atliekama grynai mechaninė perskaičiavimo operacija, atnešianti šaliai ir jos gyventojams šimtamilijoninę naudą.

Jei kartu su mumis eurą sugebėtų įvesti estai, kartočiau savo prognozę. Kainų krustelėjimas dėl Europos valiutos įvedimo Lietuvoje būtų labiau pastebimas nei pas estus. Mes, Baltijos „pietiečiai“, imtume iš anksto nuogąstauti, šluoti parduotuvių lentynas, tuo patys sudarydami sąlygas prekybininkams pasipelnyti. Šiauriečiai estai, prižiūrimi kaimynų suomių, kur euro pasirodymas nesukėlė didesnių skaudžių padarinių, daugiau pritarimą, elgtųsi visai kitaip.

Metų sandūroj neišvengiamai kreipi žvilgsnį į visus kontinentus. Ekologinės, branduolinės, civilizacijų konflikto, terorizmo grėsmės, dvasinis žmogaus nuopuolis. Didėjanti praraja tarp rėkiančio skurdo, nebylaus bado ir iššaukiančios prabangos... Arba mūsų netobulas pasaulis susidoros su šiais iššūkiais, arba jo nebeliks.

Ateitis yra tai, į ką kiekvienas iš mūsų ir visas pasaulis lekia 60 min. per val. greičiu. O laiko limitas senka, grėsmių skaičius ir masteliai nemažėja.

Tenka grįžti prie mūsų Europos Sąjungos. Šis tvarinys, kad ir netobulas, bet vis dėlto yra atsakymas į pasaulio netobulumą, mėginamas kurti kažką geresnio, rodyti pavyzdį kitiems.

Atsakomybė didelė – ir Lietuvai.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1978

Liepos 6–7 d.

Aukščiausio lygio susitikime Brèmene Prancūzija ir Vokietijos Federacinė Respublika pasiūlo glaudžiau bendradarbiauti pinigų klausimais, sukuriant Europos pinigų sistemą (EPS), kuri turėtų pakeisti valiutų „grandinę“. EPS pradėjo veikti 1979 m. kovo 13 d.

Eurošypsenos

Juokauja italai

Šveicarijos sostinė Bernas yra penkis kartus didesnė už Neapolio kapines, bet kapinėse Neapolyje yra penkis kartus linksmiau negu Šveicarijos sostinėje Berne.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1979

Birželio 7 ir 10 d.

Surengiami pirmieji tiesioginiai 410 vietų
Europos Parlamento rinkimai.

Ar žinai, kad...

Didysis prancūzų rašytojas, humanistas ir romantikas Viktoras Hugo dar 1849 m. pasakė žodžius, pranašavusius Europos Sąjungą: „Išauš diena, kai visos šio žemyno tautos, neprarasdamos savo išskirtinių ypatumų ar savo šlovingo savitumo, susijungs aukštesnėje sąjungoje ir sudarys Europos broliją. Išauš diena, kai nevyks jokie kiti mūšiai, o rungsis tik mintys – bus idėjoms atviros erdvės. Išauš diena, kai kulkas ir bombas pakeis rinkėjų balsai“.

Briuselis – eurokratų rojus ar pragaras?

„Jeigu įstatymai blogi, bet tarnautojai geri, valstybę valdyti galima. Bet jei tarnautojai prasti, nepadės nė puikiausi įstatymai“. Šis Oto von Bismarko (Otto von Bismarck) pasakymas nepaseno. Jeigu geri tarnautojai taip svarbūs valstybės valdymui, tai viršnacionaliniam dariniui – Europos Sąjungai – jie tiesiog būtini. Į Briuselį idealiu atveju turėtų suplaukti geriausi iš geriausių...

Kuriantis dabartinei Europos Sąjungai europinė valstybės tarnyba nebuvo patraukli. Apsisprendę vykti į Briuselį šeštame-septintame praeito amžiaus dešimtmetyje laikydavo save netgi idealistais-misionieriais. Prieš 20 metų šis požiūris ėmė greitai keistis. Eurokrato darbas tapo prestižinis jau vien dėl to, kad vis vieningesnės Europos kūrimas tapo užduotimi ir iššūkiu pasauliniu mastu.

Kiekvienas, priimtas į 35 000 Europos Sąjungos tarnautojų armiją eiliniu ar karininku, tampa sudėtingo mechanizmo dalimi. Briuselyje eurokratas tarsi voverė rate sukasi užduočių ir laiko limitu joms įvykdyti cikle. Nuolatinis spaudimas ir įtampa ypač jaučiami Komisijos darbe. Grįžti namo po 21 val. daugeliui pareigūnų yra įprasta. Darbo valandos, ypač aukštesnėje grandyje, neribojamos, nors oficialiai jų skaičius per savaitę turėtų sudaryti 42. Nuolatiniai viršvalandžiai nekompensuojami. Briuselio senbuviai atsidūsta: „Dirbdamas atsakingą darbą Komisijoje jūs aukojate savo asmeninį gyvenimą“.

Tam tikra problema: atotrūkis tarp tarsi kaleidoskope besikeičiančių skubių kasdieninių reikalų ir Europos ateities gairių, kurias turi matyti ir pagal jas darbą krypti eurokratai. Jie geriau negu kas kitas įžvelgia rimtas kliūtis tų tolimų idealų įgyvendinime, tačiau oficialiai privalo spinduliuoti optimizmą ir pasitikėjimą.

Briuselio katilė maišosi kultūros, tradicijos, kalbos... Tai apsunkina bendravimą, susikalbėjimą, vieningą darbo moralės supratimą. Atitrūkimas nuo tėvynės, nuo giminių ir draugų – tai irgi nelengva. Augant vaikams neišvengiamai iškyla klausimas: kas jie bus? Tėvų šalies piliėčiai, belgai, prancūzai ar europiečiai be prisirišimo prie gimtosios žemės? Tas pat artėjant pensijai: ar nukirsti jau įleistas Briuselyje šaknis ir sugrįžti į tėvynę, ar apsispręsti gyventi ir mirti svetimoje žemėje?

Briuselio valdininkas privalo būti lojalūs Europos Sąjungai, bendram europiniam interesui. Tik po darbo vėl gali pasijusti lietuviu,

portugalų ar švedų. Eurokratai, ypač iš senųjų ES šalių, stengiasi neatitrūkti nuo savo šaknų, kuria saviškių klubus.

Europos institucijų tarnautojų algos labai viliojančios atvykusiems iš ES šalių – naujokių. Tačiau jos ne itin šildo sėslius skandinavus, solidžius vokiečius ar temperamentinguosius italus.

Briuselis – jaukus milijoninis miestas. Nei per didelis, nei per mažas. O Amsterdamas ar Kelnas, Londonas ar Paryžius čia pat už kampo – pora valandų greituoju traukiniu ar automobiliu.

Dažnam naujokui Briuselyje iš džiaugsmo suvirpa širdis. „Visi žmonės taps broliais!“ – taip ir skamba ausyse ES himno – Šilerio (Schiller) „Odės džiaugsmui“ – žodžiai pagal dangišką Bethoveno (Beethoven) muziką. Tuo tikrai galima patikėti Liuksemburgo aikštėje, visai šalia Europos Parlamento, kur šaligatvius užlieja kavinių jūra. Vieni eurokratai šnekučiuojasi prie espresso puodelio, kiti prie alaus ar vyno, juokai ir krykštavimai skamba dešimtimis Europos kalbų.

Tai vis dėlto rojus ar katorga?

Lygindamas su daug panašumų turinčiu diplomatinio darbu, sakyčiau, kad darbščiam, atsakingai į savo pareigas žiūrinčiam žmogui darbas užsienyje – visada daugiau katorga. Kadangi darbų, užduočių, galimybių kažką papildomai nuveikti savo šalies labui (šiuo atveju – Europos Sąjungos labui) – marios, tiems darbams niekada nebūna galo. Tačiau tai saldi, savanoriška katorga, pasirinktas gyvenimo būdas tiems, kurie dirba nežvilgčiodami į laikrodį, kuriems 10–12 valandų biure prašvilpia tarsi vienas akimirksnis. Kurie ir laisvalaikį – koncertas ar golfas, tenisas ar teatras – moka išnaudoti

Pakeliui į Briuselį. Mano svečiai socialdemokratai Berlyne, prie Reichstago

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1981

Sausio 1 d.

Graikija įstoja į Europos Bendrijas – valstybių narių skaičius padidėja iki dešimties.

bendravimui su bendraminčiais, idėjų paieškai. Tokiems dažniausiai šypsosi sėkmė.

Jeigu rojų įsivaizduotume kaip malonų komfortą, dosnų aprūpinimą, tinginiavimą arba tik šiojį tokį darbo imitavimą, tai Briuselyje jis, be abejo, irgi įmanomas. Tiems, kurie per klaidą pralindo pro griežtų, objektyvių, didelių reikalavimus keliančių konkursų sietą. Jie darbo valandomis tik ir bindzinėja, svajodami kuo greičiau ištrūkti iš įstaigos, į atliekamas pareigas nemoka arba nenori įdėti sielos. Paprastai jie nepadaro karjeros, nes konkurencija Europos Sąjungoje milžiniška.

Perfrazavus Marką Tveną (Mark Twain), galima pasakyti, kad rojuje, žinoma klimatas švelnesnis, tačiau pekloje (pagal mūsų pasirinktą terminologiją – katorgoje) kompanija geresnė. Išties, dirbančių visa jėga bendruomenė žymiai įdomesnė, negu tų, kurie slenka į darbą tam, kad atsėdėtų privalomas valandas.

*Su nuolatiniiais savo talkininkais
Briuselyje – Kasparu Kemekliu ir
Jurgiu Gursčiu*

Ir vėl – europietiško pyrago dalybos

„Veidas“;
2006 02 02

Prieš pusantro mėnesio Europos Sąjungos vyriausybių vadovai suspėjo išgauti mažorinį akordą minorinių Sąjungai 2005 metų finale. Briuselis pasiuntė žinią: „Nors Konstitucijos neturime, bet mūsų Sąjungos kišenės jau iki pat 2013-ųjų pripildytos eurų“.

Tuoj po to Europos Parlamentas nepraleido progos parodyti savo raumenų. Išstisus metus liuksemburgiečių ir britų lipdyta 2007–2013 metų ES finansinė perspektyva buvo atmesta.

Europos Parlamentas raudoną kortelę suderėtiems kompromisams jau yra iškėlęs 1993 bei 1999 metais. Prieš septynerius metus maišto priežastys nedaug skyrėsi nuo dabartinių: daugiau pinigų struktūriniais fondams, užsienio paramos programoms! Tada pavyko papildomai išsiderėti 4 milijardus eurų, taip pat naujas biudžeto eilutes gamtinių katastrofų pasekmėms likviduoti. Tam 2002 metais buvo įkurtas Solidarumo fondas.

Šiomet įsikarščiaavę parlamentarai būsimą finansinę perspektyvą vadino „supuvusiu kompromisu“: nepaisant revoliucingų britų planų, ji kaip ir anksčiau didžiąją dalį lėšų nukreipianti žemdirbiams bei atsilikusiems regionams remti. Į ateitį nukreipto žvilgsnio ir lėšų aiškiai nepakanka.

Socialdemokratai debatuose priminė: sutartas kompromisas nurerė nuo Parlamento pasiūlyto skaičiaus 35 milijardus eurų ekonominei plėtrai ir darbo vietoms sukurti, 13 milijardų – tarptautinėms programoms, 8 milijardus – vidinio saugumo politikai plėtoti. Parlamentarai klausė pirmininkavimą ES perėmusio austrų premjero: ar galima sukurti labiau konkurencingą Europą, kurios nori visi, naudojant vis mažiau pinigų? Problema ta, kad Europos Parlamento siūlytą 1,1 proc. nuo šalių BVP finansinei perspektyvai vyriausybių vadovai sumažino iki 1,045 proc.

Tai kas gi laukia trapios, taip sunkiai suderėtos finansinės perspektyvos? Ar yra pavojus, kad ji iš viso gali subyrėti?

Taip, yra. Ne be reikalo daug lenkų, estų, vengrų ir kitų naujųjų šalių atstovų ragino negriauti kompromiso. Nes Europos Parlamentas, priešingai nei nacionaliniai, paskutinio žodžio dėl finansų netaria. Juk vyriausybių vadovai gali nesitraukti nė žingsnio, o artėjant rinkimams kai kuriose šalyse kai kam gali kilti pagunda pademonstruoti ypatingą kietumą ginant savo šalies interesus ir apskritai vetuoti finansinę perspektyvą. Briuselyje jau pakalbama apie perėjimą

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1984

Vasario 28 d.

Priimama „Esprit“ programa, kuria siekiama paskatinti mokslo tyrimus ir taikomąją veiklą informacinių technologijų srityje.

Birželio 14 ir 17 d.

Antrą kartą surengiami tiesioginiai Europos Parlamento rinkimai.

Pusei Europos Parlamento kadencijos pirmininkavo Jozefas Borelis – ramus, profesoriškos išvaizdos politikas, turintis gerą humoro jausmą

prie tik kasmetinių biudžeto tvirtinimų, kas būtų itin nenaudinga naujosioms ES šalims.

Tačiau reikia tikėtis, kad Europos Tarybos, Europos Komisijos ir Europos Parlamento atstovams pavyks pasiekti visus tenkinantį rezultatą. Galima spėti, kad kaip ir 1999 metais pavyks išspausti papildomus 4–10 milijardų eurų svarbiausioms sritims finansuoti. Europos Parlamentas norėtų ir daugiau lankstumo, kad kasmet būtų galima pakoreguoti biudžetą dėl nenumatytų aplinkybių, ir griežtesnės atskaitomybės apie pinigų panaudojimą.

Naujosios šalys pagal naują kompromisą iš struktūrinių ir kitų fondų daugiau negaus. Todėl parlamentarai niekaip negalės parvažiavę namo pasigirti, neva jie savo šaliai išplėšė daugiau lėšų.

Po mėnesio Europos Sąjungos viršūnių tarybai bus pateiktas naujas kompromisinis pasiūlymas. Visi sutinka, kad daugiau lėšų reikia mokslui ir švietimui, sienoms ir vidaus saugumui stiprinti, infrastruktūros ir taikos palaikymo projektams rengti.

Lieka tik klausimėlis – kas tų pinigų duos? Ne pačius geriausius laikus išgyvenanti Vokietija, kuri ant savo pečių neša vos ne ketvirtadalį ES biudžeto? Didžioji Britanija, kuri tik pristabdė išsiderėtos lengvatos sumos didėjimą – vien už tai jos vyriausybė namuose buvo smarkiai užsipulta. Prancūzijos vadovai, kurie jaučia kaltę dėl su Europos Konstitucija susijusios sumaišties ir ruošiasi jiems nieko gero nežadantiems parlamento rinkimams?

Padalinti bliūkštanti finansinį pyragą taip, kad kiekvienas galėtų įrodinėti – geriausias gabaliukas teko būtent jam – sudėtingas menas. Kaip tik todėl kovo mėnesio tenka laukti nerimaujant.

Jei ES vyriausybių vadovai nesusitars, Parlamentas neturės ko tvirtinti.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1985

Sausio 7 d.

Žakas Deloras tampa Komisijos pirmininku (1985–1995 m.).

Gruodžio 2–4 d.

Liuksemburge susitikusioje Europos Vadovų Taryboje dešimties valstybių vadovai pritaria pasiūlymui pakeisti Romos sutartį ir Suvestiniui Europos aktu atgaivinti Europos vienijimosi procesą. Taip paklojami bendrosios rinkos sukūrimo 1993 m. pamatai.

„Skraidančio parlamento“ profilis

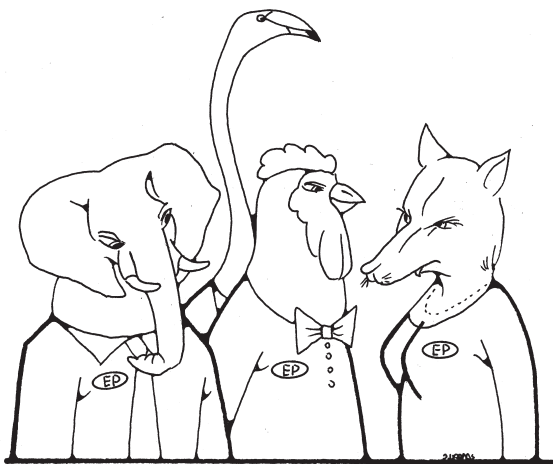
Europos Parlamentas margas kaip ir pati Europa. Daug ką galima pasakoti apie spalvingiausius iš 732 „keliaujančio parlamento“ scenos personažų. Kiekvienas jų kas mėnesį skraido tris–keturis kartus maršrutu savoji sostinė – Briuselis, sostinė – Strasbūras, dažnai su skraidymo atšakomis į įvairiausias Europos ir pasaulio valstybes.

Bet pradžiai – žiupsnelis statistikos ir bendrų duomenų.

Europos šalyse rinkimai paprastai atnaujinama 20–30 proc. nacionalinių parlamentų sudėties. Naujosiose ES valstybėse tas procentas šokinėja daug platesne amplitude. Prisimename, kad ne taip seniai Lietuvoje į Seimą buvo „katapultuota“ 70 proc. naujokų. Europos Parlamente nusistovėjo tendencija: po rinkimų Strasbūre susirenka apie pusę senbuvų ir pusę dar neturinčių šio specifinio darbo patyrimo.

Europarlamentarė iš Liuksemburgo Astrida Lulling (Astrid Lulling) pirmą kartą į EP pateko, kai jo nariai buvo renkami ne tiesiogiai, o nacionaliniuose parlamentuose. Nuo 1979 metų, kai pasikeitė rinkimų tvarka, jau penktą kadenciją į EP rinkėjai siunčia šešis deputatus. Tarp jų vokiečiai – buvęs parlamento pirmininkas Klausas Haenschas (Klaus Hänsch) ir būsimasis – Hansas Gertas Pioteringas (Hans Gert Pöttering).

Į Europos šalių nacionalinius parlamentus vidutiniškai patenka 22 procentai moterų, o štai į EP – 30 procentų. Naujosios šalys (23 proc.) atsilieka pagal šį rodiklį nuo senųjų (33 proc.). Lietuva tarp uoliai moteris renkančių šalių – net 38 procentai.

„Veidas“;
2006 03 02

Vittorio Prodi populiarus tarp kolegų kaip gamtosaugos specialistas ir kaip Italijos premjero brolis

Europos Parlamentas margas kaip ir pati Europa. Netgi patyręs politologijos vilkas vargu ar neutralioje aplinkoje atsakytų į klausimą: kas bendro tarp tokių garsių skirtingų pakraipų ir pažiūrų politikų kaip Vilis Brantas, Žakas Širakas, Valeri Žiskaras Destenas, Betinas Kraksis, Žakas Santeras, Hansas Modrovos, Silvijus Berlusconi. Tačiau jei jau kalbame apie Europos Parlamentą, tai atsakymas pats pašyte prašosi. Taip, visi jie buvo EP nariai

Italė Alesandra Musolini – dučės anūkė

Arti pusės europarlamentarų turi darbo nacionaliniuose parlamentuose patirties – tai ypač vertinga veiklai Briuselyje ir Strasbūre. EP nemaža buvusių ministrų, dabartinėje kadencijoje dirba septyni buvę įvairių šalių ministrai pirmininkai. Buvę valstybių vadovai į darbą EP paprastai nelinkę pretenduoti. Išimtis – europarlamentaras iš Portugalijos Mario Soaresas (Mario Soares) praeitoje kadencijoje ir Vytautas Landsbergis šią.

Netgi patyręs politologijos vilkas vargu ar neutralioje aplinkoje atsakytų į klausimą: kas bendro tarp tokių garsių skirtingų pakraipų ir pažiūrų politikų kaip Vilis Brantas (Willy Brandt), Žakas Širakas (Jacques Chirac), Valeri Žiskaras Destenas (Valery Giscard d'Estaing), Betinas Kraksis (Bettino Craxi), Žakas Santeras (Jacques Santer), Hansas Modrovos (Hans Modrow), Silvijus Berluskonis (Silvio Berlusconi). Tačiau jei jau kalbame apie Europos Parlamentą, tai atsakymas pats prašyte prašosi. Taip, visi jie buvo EP nariai.

Europos Parlamentas – „dramblių kapinės“ ar perspektyvių politikų kalvė? Abu atsakymai teisingi. Baigiantiems karjerą politikams tai ramesnis užutėkis po premjerų, ministrų ar EK komisarų karštų kėdžių. O jauniems, gabiems europarlamentarams tai stangrus tramplynas šuoliui į aukštus postus valstybėse, kuriose jie išrinkti. Štai iš dešimties pastarojo laiko Prancūzijos ministrų pirmininkų net aštuoni buvo EP nariai, kaip ir trys pastarieji prezidentai. Italijoje net dešimt pokarinių premjerų tapo jais išėję Briuselio ir Strasbūro mokyklas.

Europos Parlamente galima sutikti ir garsių šeimų atžalų. Štai profesoriškos išvaizdos žilagalvis mokslininkas Vitorio Prodis (Vittorio Prodi) – jo brolis Romanas dirbo EK prezidentu, jis buvęs (ir labai

Kontrastas Parlamento pirmininkui – triukšmingasis dešinysis radikalas iš Prancūzijos Žanas-Mari Le Penas

tikėtina būsimas) Italijos premjeras. Prodžių šeimoje aštuoni broliai ir seserys, tad yra šansų, kad dar kažkuris iš jų pateks į EP. Abejotinos šlovės prancūzų politikas Žanas-Mari Le Penas (Jean–Marie Le Pen) išrinktas į EP kartu su savo dukra Marine – jie abu dirba neprisijungusiųjų frakcijoje. Europarlamentarė Alesandra Mussolini (Alessandra Mussolini) – dučės anūkė.

Patyrinę EP narių praeitį, rasime ne tik politikų, buvusių ministrų, aukštų valstybės tarnautojų, diplomatų. Nemažą buvusių teisėjų, mokytojų, mokslininkų, medikų, žurnalistų, profsąjungų lyderių, pasitaiko ir muilo operų žvaigždžių, generolų, žiniasklaidos magnatų. Parlamento koridoriuose sutiksi du buvusius kosmonautus, abu išrinktus savo šalių komunistų partijų sąrašuose – tai čekas Vladimiras Remekas (Vladimir Remek) ir italas Umbertas Guidonis (Umberto Guidoni). Pergalės sporto arenose atvedė į parlamentą ir vengrų fechtuotoją Palą Šmitą (Pál Schmitt), ir slovakų ledo ritulininką Peterį Štastnį (Peter Štastný), ir suomių automobilistą Ariį Vataneną (Ari Vatanen).

Nors autorialio asas A.Vatanenas pastaruoju laiku gyvena ne taip toli nuo Belgijos, Prancūzijoje, į darbą Briuselyje ar Strasbūre jis nevažinėja – skraido.

Prieš patekdamas į Europos Parlamentą čekas Vladimiras Remekas nuskrido į kosmosą

Suomių autolenktynininkas Aris Vatanenas išrinktas į Parlamentą Prancūzijoje

Ar žinai, kad...

88 proc. Lietuvos gyventojų gimtoji kalba yra lietuvių (pvz., 100 proc. Portugalijos gyventojų savo gimtąją kalbą įvardija portugalų, 95 proc. Švedijos gyventojų įvardija švedų kalbą ir tik 58 proc. Latvijos gyventojų – latvių kalbą).

Žaliųjų frakcijos lyderis Danielis Konas-Benditas – visada rėžiantis ugingas kalbas, niekada nepripažįstantis kaklaraiščio

„Skraidančio parlamento“ grupės ir auksaburniai

Europos Parlamentas Sąjungos žmonių ir valstybių valia pamažu auginosi raumenis, vis labiau panašėdamas į nacionalinius parlamentus. Tačiau iki jų galių „skraidančiam parlamentui“ dar toli. Juk ES – ne valstybė, o valstybių sąjunga. Svarbiausi sprendimai priimami trikampyje: Europos Taryba – Europos Komisija – Europos Parlamentas, kuriame pagrindinis vaidmuo priklauso pirmajai institucijai. Turėdamas tai omenyje sakyčiau, kad EP turi gal tik 30–35 proc. galių, jeigu lygintume jį su nacionaliniu parlamentu.

Ši EP kadencija – šešta nuo to laiko, kai jo nariai pradėti rinkti tiesioginiu balsavimu. Per pirmas keturias kadencijas gausiausia frakciją sudarė socialistai, per pastarąsias dvi – Europos liaudies partijos (ELP – krikdemai ir konservatoriai).

732 Europos Parlamento nariai dirba septyniuose frakcijose (30 deputatų nepriklauso jokiai). Parlamente sudaryti 24 komitetai. Panašu į nacionalinius parlamentus? Taip, bet daug ką lemia nemenkas skirtumas. EP neformuoja nei pagrindinės ES „vyriausybės“ – Europos Tarybos, nei antrosios, tvarkančios konkrečius ES reikalus, – Europos Komisijos. Pirmąją „vyriausybę“ sudaro nacionaliniai parlamentai, rinkdami ministrą pirmininką, o antrajai kandidatūras pateikia atskirų ES šalių vyriausybės. Europos Parlamentas gali nepritarti siūlomai EK komandai, o kaip parodė pusantrų metų senumo įvykiai – ir atskiriems jos nariams.

„Skrajojančio parlamento“ pirmininkas, kaip ir nacionalinių parlamentų vadovai, atlieka labiau reprezentacines funkcijas. Socialistas Žosepas Borelis – ramus profesorius išvaizdos žilaplaukis, buvęs mokslininkas, Ispanijos finansų ministras. Jis turi net 14 pavadojų, kurių vaidmuo tuo labiau „ceremoninis“: atstovavimas ir pirmininkavimas posėdžiuose.

Daugiau lemia frakcijos (čia jos vadinamos grupėmis) bei jų vadovybė. EP nepritaikytina amerikiečių kongresmenų taisyklė: jeigu esate mažumoje – kalbėkite, jeigu daugumoje – balsuokite. Čia nėra valdančių ir opozicinių frakcijų – koalicijos sudarinėjamos kiekvienam svarstomam klausimui.

Kaip ir nacionaliniuose parlamentuose, svarbiausi sprendimai priimami ne tiek visuotinio Parlamento posėdžio metu, kiek komitetuose ir ypač grupėse. Tarp pastarųjų išsiskiria trys – ELP (260

narių), socialistų (200) ir liberalų (90). Mažesnės grupės apsiriboja 40–30 narių ir nedidele įtaka. Jų lyderiai ir nariai gali daugiau pasireikšti tik parlamentiniuose žodžių mūšiuose.

Didžiausiai grupei pirmininkauja Hansas Gertas Pioteringas – teisininkas, karjerą padaręs Vokietijos krikščionių demokratų partijoje. Tai vienas „paskutinių mohikanų“ – Parlamente jau 27 metai. Debatuose šios frakcijos lyderis kalba aiškiai, emociškai, bet išlieka orus ir inteligentiškas.

Kitas vokiečių, Martinas Šulcas, vadovauja socialistų grupei. Apsigimęs oratorius, mėgstantis kalbėti be teksto, aštriai, pakeltu tonu. Jo gyvenimo aprašyme – knygų pardavėjo studijos, darbas knygyuose ir leidyklose, Vokietijos miestelio mero pareigos.

Trijų didžiausių frakcijų lyderių auksaburnių varžybas, ko gero, laimėtų britas Grahamas Vatsonas (Graham Watson). Studijavęs kalbas, dirbęs vertėju, bankininku, jis gali prabilti ir prancūziškai, ir vokiškai, pažerti sąmojo, citatų.

Tačiau ir jis nublanksta, kai kalbos rėžti atsistoja Danielius Kohn-Benditas (Daniel Kohn-Bendit). Jis žaliųjų – nedidelės grupės lyderis. Kaip tik jį greičiausiai atpažįsta Parlamento svečiai ir lankytojai. Ne tik dėl oratorinių aukštumų: vienodai laisvai vokiškai ir prancūziškai liejasi ugingi tekstai, jis kalba taip, tarsi tai būtų lemtingiausias žodis jo gyvenime, tarsi stovėtų barikadose. Tai jam, dar studentui, ne kartą teko daryti prieš 38 metus Paryžiaus Lotynų kvartale. Oficialioje biografijoje įrašyta: „1968 m. Paryžiaus gegužės revoliucijos vadovas, ištremtas iš Prancūzijos“. Jis grįžo į gimtąją Vokietiją, dirbo auklėtoju, Karlo Markso knygyno pardavėju, žurnalistu.

Liberalų frakcijos britas Grahamas Vatsonas – vienas iš Parlamento auksaburnių

Nykštys žemyn – nurodymas frakcijai balsuoti prieš

Europos socialistų frakcijos simbolis

*Portugalas Žozė Manuelis Barozas
ir ispanas Jozefas Borelis – kai kam
Iberijos pusiasalio dominavimas va-
dovybėje nepatiko, bet demokratinės
procedūros nebuvo pažeistos*

Žvilgsnis į socialistų frakciją

Europos Parlamentas margas kaip ir pati Europa.

„Gairių“ skaitytojams jau pasakojau apie draugišką atmosferą socialistų frakcijoje Europos Parlamente. Priminsiu, kad ten visi, nepaisant amžiaus, padėties skirtumo, vienas į kitą kreipiasi vardais, ten kalbos pradedamos kreipiniu „draugės ir draugai“, ten neišgirsi pataikaujančių „ponia“ ar „ponas“. „Parlamentas“, išvertus iš prancūzų kalbos, reiškia „vieta, kur kalbama“, „kalbykla“. Tad trokštančių pakalbėti, žinoma, netrūksta ir mūsų šalyje frakcijoje. Ir visi, norintieji ką nors svarbaus pasakyti, gauna žodį. Kalbančiųjų azartą sutramdo ir virš prezidiumo tribūnos įtaisytas laikrodis, tiksliai skaičiuojantis sekundes. Kai svarbiu klausimu kalbėti užsirašo daug kolegų, pirminkas siūlo sutilpti į dvi minutes, kai laikas spaudžia dar labiau – į vieną minutę. Taip niekas nelieka nuskriaustas.

Dabar norėčiau papasakoti apie kai kuriuos kolegas. Pradėsiu nuo vyriausiojo.

Džiovanis Berlingueras (Giovanni Berlinguer) daugiausiai kalba politiniais ir sveikatos apsaugos klausimais. Baigęs medicinos studijas, jis dirbo gydytoju, profesoriavo Romos universitete. Dvidešimt metų jis, kaip Italijos komunistų partijos narys, dirbo Italijos parlamente. Nors jau perkopė 80 metų, Džiovanis itališkai temperamentingas gindamas savo poziciją, visad pasitempęs, tiesus ir guvus. Jo brolis Enriko – Italijoje ir visoje Europoje ne mažiau garsus. Ilgus

Aukštas, liesas, su kupeta plaukų olandas Janas Marinus Viersma – pagrindinis užsienio politikos ekspertas frakcijoje. Lipęs ant barikadų, dabar jis pasižymi žodiniuose mūšiuose su dešiniųjų partijų atstovais

metus jis vadovavo Italijos komunistų partijai, kartu su prancūzų ir kitų šalių komunistais įtvirtino euorokomunizmo srovę tarptautiniame judėjime. Jau prieš 20–30 metų eurokomunistai išsivadavo iš Maskvos diktato, unifikuoto požiūrio į visuomenės raidą. Jie pasisakė už socializmą, nuspalvintą nacionalinėmis spalvomis.

Vienas seniausių Parlamento narių, dirbantis jame jau nuo pat 1979 metų, – Klausas Henšas. Jis yra rinktas ir EP pirmininku, pasižymi autoritetu ir iškalba. Būdamas karštas Europos Konstitucijos šalininkas ir ekspertas, jis abejoja dėl būsimos Europos Sąjungos plėtros. Kartu su bendraminčiais iš valstybių, kurios moka į ES biudžetą daug, o iš jo gauna žymiai mažiau, jis įsitikinęs, kad naujai įstojusios šalys turėtų pasivyti senąsias pagal gyvenimo lygį ir tik po to bus galima svarstyti naujų šalių priėmimą.

Grupėje turime tris buvusius ministrus pirmininkus.

Aukštas, griausmingu balsu prabylantis Polas Nyrupas Rasmussenas (Poul Nyrup Rasmussen) – žymi figūra frakcijoje. Kilęs iš darbininkų šeimos, tapo ekonomistu, dirbo profsąjungose. Beveik 10 metų jis vadovavo Danijos vyriausybei. O dabar visų mūsų, Europos socialdemokratų, socialistų ir leiboristų partijų vadas – Europos socialistų partijos pirmininkas. Sėdžiu greta jo užsienio reikalų komiteto posėdžiuose ir galiu paliudyti, kad Paului Nyrupui „žvaigždžių liga“ negresia. Jis skandinaviškai paprastas ir draugiškas, visad pasirošęs pakonsultuoti, pajuokauti.

Kitas mano kaimynas tame pačiame komitete – Mišelis Rokaras

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1986

Sausio 1 d.

Ispanija ir Portugalija įstoja į Europos Bendrijas – valstybių narių skaičius padidėja iki dvylikos.

Vasario 17 ir 28 d.

Liuksemburge ir Hagoje pasirašomas Suvestinis Europos aktas. Jis įsigalioja 1987 m. liepos 1 d.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1987

Birželio 15 d.

Pradedama „Erasmus“ programa, kuria siekiama padėti jauniems europiečiams mokytis užsienyje, kitose Europos valstybėse.

(Michel Rocard). Studijavęs meną, pasuko į ekonomiką. Daug dirbo Prancūzijos socialistų partijoje, tapo ministru ir pagaliau ministru pirmininku. Puikus oratorius, pietietišškai gyvai gestikuliuojantis. Jis garsėja kaip kompromisų meistras, ypač kebliose parlamentinėse situacijose.

Kontrastas Mišeliui – visad santūrus, aukštai iškėlęs žilą galvą Andrejus Tarandas (Andreas Tarand). Buvęs Estijos premjeras kalba lėtai, kalba retai, tačiau svariai ir tiksliai.

Negalima pamiršti moterų, kurių mūsų grupėje daug, jos itin aktyvios. Energija kunkuliuoja vokiečių Dagmara Rot-Berend (Dagmar Roth-Behrendt). Ne tiek svarbu, kad ji Parlamento pirmininko pavaduotoja – šis postas daugiau protokolinis. Žymiai svarbiau, kad ji viena iš aplinkosaugos komiteto varomųjų jėgų, kupina idėjų ir pasiryžusi ginti savo tiesas.

Panaši į ją lenkė Genovefa Grabovska (Genowefa Grabowska). Teisininkė, profesorė. Ji šneka beveik visais klausimais, turi gražią iškalbą, teikia tikslus pasiūlymus.

Lenkijoje išrinktas ir Juzefas Pinioras (Jozef Pinior), taipogi teisininkas, sociologas. Vienas iš „Solidarumo“ steigėjų, buvo šio judėjimo išdinininkas. Paskelbus šalyje karinę padėtį pateko į kalėjimą. Frakcijoje Juzefas garsėja tuo, kad nelinkęs smerkti, reikalauti ryžtingų priemonių sudėtingose tarptautinėse ir kitose situacijose. Visad kviečia įsigilinti, pamėginti suprasti ir kitą pusę. Pats jis neaukštas, kiek gunktelėjęs. Kartu su galingu plačiapečiu vokiečiu Helmutu Kune (Helmut Kuhne) jis sukūrė frakcijoje grupelę istori-

Europos socialistų partijos pirmininkas Paulas Nyrupas Rasmussenas, buvęs ilgametis Danijos premjeras. Sėdime greta užsienio reikalų komiteto posėdžiuose

Su socialistų frakcijos lyderiu Martinu Šulcu aptariame jo vizito į Vilnių detales

jos klausimams tyrinėti. Joje diskutuojame apie neseną praeitį, stengiamės pateikti alternatyvą dešiniųjų politinių jėgų vertinimams.

Dar vienas Lenkijos atstovas – Adamas Gerekas (Adam Gierek). Visą gyvenimą jis dirbo aukštosiose mokyklose, gilinosi į metalurgijos problemas, tapo profesoriumi ir akademiku. Prieš penkerius metus pasuko į politiką, buvo išrinktas Lenkijos Seimo nariu. Iškilti jam padėjo garsi pavardė. Jo tėvas Edvardas ilgus metus buvo Lenkijos darbininkų partijos pirmuoju sekretoriumi. Neseniai surengtos apklausos parodė, kad Edvardas Gerekas (Edvard Gierek) – vienas geriausiai vertinamų šalies vadovų per visą šalies istoriją.

Lietuvoje kol kas sunku įsivaizduoti, kad į Europos Parlamentą išrinktume kaimyninės ar kitos tautos atstovą – latvij, lenką, o gal estą. Kitose valstybėse tokių atvejų yra, jų vis daugėja. Štai ir mūsų frakcijoje prancūzė Evelina Gebhard (Evelyne Gebhardt) išrinkta Vokietijoje. Studijavusi literatūrą Sorbonoje, vertusi knygas, ji pasižymėjo socialdemokratiname judėjime ir Prancūzijoje, ir Vokietijoje.

Frakcijoje turime ir kolegų, kilusių iš tolimų šalių – Turkijos, Indijos, Jemeno. Mano kaimynas plenarinių posėdžių salėje – su manimi tais pačiais metais, tik tai Turkijoje, gimęs, Vuralas Oegeras (Vural Oeger). Jo tėvai persikėlė iš Ankaros į Berlyną, ten jis baigė universitetą. Dabar Vuralas vadovauja stambiai turistinei firmai, posėdžiaudamas Briuselyje kiekvieną laisvą minutę išnaudoja anglų ir prancūzų kalbų studijoms.

Guvi, vikri kaip gazelė Nina Gil (Neena Gill) kilusi iš Indijos. Studijavo Londone, dirbo profsąjungose. Europos Parlamente jau antrą

*Zita Gurmai, vengrė, Europos Parlamento narė, Europos socialistų partijos Moterų sekcijos vadovė.
Visada atvira, konkreči, visada sakanti tiesą į akis*

kadenciją. Dabar Neena vadovauja svarbiai delegacijai ryšiams su Pietryčių Azijos šalimis.

Jemeno sostinėje Adene gimęs Klodas More (Claude Moraes) studijavo Škotijoje, Jungtinėje Karalystėje, gilinasi į migracijos ir mažumų Europos Sąjungoje problemas. Europos Parlamente jis vadovauja antirasizmo ir tautų įvairovės tarptautinei grupei.

Prieš pusantrų metų Europos Komisijos komisaru daugiausiai socialistų ir liberalų balsais nebuvo patvirtintas italų politikas Rokas Butiljonė, leidęs sau griežtai pasmerkti netradicinės seksualinės orientacijos žmones. Tuomet dar nežinojau, kad ir socialistų, ir kitose Parlamento frakcijose yra deputatų, kurie neslepia savo orientacijos. Prisipažinsiu, iš pradžių buvo keista, kad kai kurie EP nariai su tam tikru pasididžiavimu kalba apie tokius dalykus, apie kuriuos Lietuvoje paprastai nutylima. Štai visai neseniai frakcijos vadovybė posėdžio metu pasveikino kolegą, kuris su savo partneriu leidžiasi į povestuvinę kelionę ir įteikė jam butelį šampano. Nuaidėjo šilti plojimai, nors plojo ne visi.

Pabaigoje apie tuos, kurie organizuoja socialistų grupės darbą, vadovauja jai. Aukštas, liesas su kupeta plaukų olandas Janas Marinus Viersma (Jan Marinus Wiersma) – pagrindinis užsienio politikos ekspertas. Jaunystėje dalyvavęs studentų bruzdėjimuose, lipęs

ant barikadų su plevėsuojančia ševeliūra, dabar jis pasižymi žodiniuose mūšiuose su dešiniųjų partijų atstovais. Tiesa, tarptautiniais klausimais pagrindinės Parlamento partijos dažnai sutaria, bet tam irgi reikia derybininko sugebėjimų. Tada į talką Janui Marinus stoja austras Hanes Svoboda (Hannes Swoboda) – kitas frakcijos pirminko pavaduotojas. Jis yra valstybės tarnautojo įsikūnijimas pačia geriausia prasme – tikslus, punctualus, sugebantis sudrausminti įsitarščiačius draugus netgi nekeldamas balso.

Frakcijos vadovas – vokiečių Martinas Šulcas. Jau minėjau, jog Parlamento debatuose jis garsėja kaip puikus, kovingas oratorius, neretai ne juokais susiremiantis su savo tautiečiu, Europos Liaudies partijų lyderiu H.G.Pioteringu. Frakcijos posėdžiams Martinas vadovauja tikrai demokratiškai, nerodydamas niekam nei simpatijų, nei antipatijų. Jam tenka nelengvas uždavinys suvienyti 23-jų šalių (neturime tik latvių ir kipriečių) atstovus, siekti, kad nacionaliniai interesai neužgožtų bendraeuropinio. Tik lemiamais momentais jis karštai ir įtikinamai išdėsto savo nuomonę, gina ją, o tais nedažniais atvejais, kai frakcija jam nepritaria, nusivylimo nerodo.

Ar išskyla ideologinių nuostatų niuansai socialistų frakcijoje? Be abejo. Net ir nacionalinėse kairiosiose partijose paprastai pastebimas neoficialus pasiskirstymas į kairesnius ir dešinesnius, kai kas lieka arčiau centro. Tuo labiau tie skirtumai išryškėja mūsų šalyje EP frakcijoje.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1989

Birželio 15 ir 18 d.

Trečią kartą surengiami tiesioginiai Europos Parlamento rinkimai.

Lapkričio 9 d.

Sugriaunama Berlyno siena.

Gruodžio 9 d.

Strasbūre susitikusi Europos Vadovų Taryba nusprendžia surengti tarpvyriausybinių konferencijų ir toliau kurti ekonominę ir pinigų sąjungą (EPS) bei politinę sąjungą.

Kolegė socialistų grupėje lenkė Genovefa Grabovska turi savo nuomonę daugeliu svarstomų klausimų, kalba taupiai ir tiksliai

Eurošypsenos

Juokauja ispanai

Du vaikinai – ispanas ir portugalas – bei graži mergina važiuoja traukiniu (mergina sėdi tarp dviejų vyrų).

Traukinys įvažiuoja į tunelį, ir kupė pasidaro visiškai tamsu. Pasigirsta bučinio ir iš karto po jo antausio garsai!

Traukinys išvažiuoja iš tunelio. Mergina ir portugalas atrodo suglumę.

Ispanas palinkęs užsidengia veidą, nes matyti didelė raudona antausio žymė.

Ispanas galvoja: „Velnias, šitas portugalas tikriausiai bandė pabučiuoti merginą, ji pagalvojo, kad tai aš, ir skėlė man antausį“.

Mergina galvoja: „Ispanas tikriausiai norėjo mane pabučiuoti, bet tamsoje apsiriko ir pabučiavo portugalą, todėl ir gavo antausį“.

Portugalas galvoja: „Jeigu šis traukinys važiuos dar per vieną tunelį, aš vėl suvaidinsiu bučinio garsą ir skelsiu dar vieną antausį ispanui“.

Bendra taisyklė: pietinių Europos Sąjungos šalių atstovai daugiau linkę į kraštutinę kairę, šiaurinių gi – arčiau kairiojo centro. Pirmajai grupei priklausytų prancūzai, italai, ispanai, portugalai, graikai, tipiškiausi antrosios grupės atstovai – britai. Vokiečiai išsidėstę per vidurį, kaip ir skandinavai, besididžiuojantys savo gerai veikiančiu socialdemokratišku modeliu. Parlamento narių dauguma iš naujųjų ES šalių, ko gero, kol kas daugiau solidarizuojasi su šiauriečiais.

Karštos diskusijos, kai apytikriai gali nuspėti, ką sakys prancūzas ar britas, italas ar lenkas (žinoma, būna ir netikėtumų, tos pačios šalies atstovai irgi kalba skirtingai) užverda ypač tokiais klausimais, kaip Europos Konstitucijos ateitis, finansinė perspektyva, paslaugų direktyva. Štai ir referendumą dėl Europos Konstitucijos Prancūzijos prezidentas Ž. Širakas paskelbė daugiausiai tam, kad suskaldytų kairiuosius. Tai jam pavyko, tačiau prezidentas neapskaičiavo, kad ir referendumas žlugs, ir jo paties padėtis susvyruos. Kad ir kaip būtų, Prancūzijos socialistai pasidalijo į nepalaikančius Konstitucijos (ten, jų nuomone, nepakankamai išryškintas socialinis aspektas) ir jos entuziastus. Ir mūsų frakcijoje tokoskyra tarp prancūzų tuo klausimu buvo aiški. Tačiau dėl paslaugų direktyvos beveik visi prancūzai ir kiti pietiečiai garsiausiai reikalavo ginti socialinius iškovojimus, neleisti socialinio dempingo. Svarstant finansinę perspektyvą daugiausiai senųjų ES šalių atstovai norėtų pasigalynėti su Europos Taryba, tuo tarpu naujokai linkę nusileisti. Juk kitaip visas septynerių metų planas gali žlugti ir išmokos naujosioms ES šalims sumažėti.

Jei Europos Parlamento posėdžių salė Briuselyje būna laisva, visada ten pakviečiu svečius iš Lietuvos

Kokia kalba vyrauja frakcijoje? Visos 20 oficialių EP kalbų vartojamos intensyviai. Gan garsiai skamba vokiška šnekta – frakcijos pirmininkas ir jo pagrindinis pavaduotojas austras vadovauja posėdžiams, ir kiti Vokietijos deputatai – jų 23 – aktyvūs. Gausiausiai atstovaujama Prancūzija – 31 narys. Jų balsai, kaip ir britų (19), ispanų (24), skardumu konkuruoja su vokiškais. 14 italų ir 10 lenkų irgi sugeba atkreipti į save dėmesį. Proporcingai geriausiai atstovaujami maltiečiai: iš 5 toje šalyje išrinktų narių net 3 pateko į mūsų frakciją. Pusę visų deputatų į mūsų grupę išrinko estai ir portugalai. Tik po vieną deputatą frakcijoje turi Airija, Liuksemburgas, Slovėnija. Neretai mažesnių šalių atstovai, norėdami, kad juos teisingai suprastų ir nelabai pasitikėdami vertėjais, prabyla angliškai, prancūziškai ar vokiškai.

Kiek laiko dirba frakcija? Tą savaitę, kuri skirta frakcijos posėdžiams Briuselyje, jie vyksta nuo 9 ar 10 valandos ryto iki pusės septynių vakare. Per visuotinus, plenarinius posėdžius Strasbūre grupė susirenka 18.30 ir darbą baigia 20.30 val. Tiems, kurie nušębtų dėl tokio ilgo darbo laiko, priminčiau, kad Strasbūro sesijose posėdžiaujame iki 24 val. Vėliau jau negalima – vertėjai turi griežtas darbo valandas ir grafiko paprastai laikomasi.

Europos Parlamento nariai neišvengiamai turi bendrais bruožais žinoti visus svarbiausius reikalus ir kartu tapti giliais vienos ar kelių sričių specialistais. Tam kiekviena frakcija sudaro darbo grupes pagal komitetų darbą: užsienio reikalų, švietimo, agrarinio, aplinkosaugos... Tose grupėse aptariama frakcijos pozicija svarbiausiais klausimais, kuri po to dar giliau išdiskutuojama visos frakcijos posėdžiuose.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1990

Birželio 19 d.

Pasirašoma Šengeno sutartis, kuria siekiama panaikinti pasienio kontrolę tarp Europos Bendrijų valstybių narių.

Spalio 3 d.

Susivienija Vokietija.

Gruodžio 14 d.

Romoje prasideda tarpvyriausybė konferencija dėl EPS ir politinės sąjungos.

Indų kilmės europarlamentarė iš Didžiosios Britanijos Nina Gil vadovauja svarbiai delegacijai ryšiams su Pietryčių Azijos šalimis

Ką gi veikia „Skraidančio parlamento“ įgula?

Papasakojus apie Europos Parlamentą, jo frakcijas, vertėtų pasidomėti, ką gi veikia to „skraidančio parlamento“ įgulos nariai. Jie paprastai vadinami „em y py“ arba mažiau pagarbiai „mep“ (MEP – angliškai Member of the European Parliament). Taigi, lietuviškai – mepai.

Kiekvienų metų pabaigoje kiekvienas EP narys gauna nuspalvintą kalendoriuką. Jis rodo, kurią savaitę ir kiek dienų vyks plenariniai posėdžiai (raudona spalva) Strasbūre ir komitetų (rožinė) bei frakcijų (mėlyna) posėdžiai Briuselyje. Kas ketvirtį kalendoriuke pažymėta ir gelsva savaitė, skirta darbui mepo tėvynėje.

Pirmadieniais du pagrindiniai EP pastatai Briuselyje (vienas pavadintas belgų politikos krikdemo Polo Henrio Spako (Paul Henri Spaak) vardu, kitas – italų federalininko komunisto Altjero Spinelio (Altiero Spinelli) primena oro uostą ar geležinkelio stotį. Vienas po kito privažiuoja automobiliai, iš jų lipa deputatai su lagaminais, portfeliais. Vaizdas kartojasi ketvirtadienį, kai mepai skrenda į savo šalis. Strasbūre paprastai sėda į autobusą ketvirtadienį popiet ar penktadienį (posėdžiai baigiasi ketvirtadienį) ir važiuoja link artimiausių Štutgarto ar Frankfurto oro uostų.

Taigi, atvykęs į Briuselį, kur posėdžiauja tris savaites per mėnesį, mepas pirmiausiai skuba į frakcijos ar komiteto posėdžius. Jie paprastai prasideda 9.00 val. ir baigiasi 18.30 val. Tarp jų, o neretai aukojant ir posėdžių laiką, tenka dalyvauti daugelyje diskusijų, aptarimų, pristatymų, kurių kasdien būna dešimtys. Vakare dar laukia

kvietimai kokteilio ar darbo vakarienės, kur mepai kartu su įvairių sričių ekspertais privalo žaibiškai užkąsti, po to nuodugnai diskutuoti. Į tokius susitikimus, kaip ir į frakcijos ar komiteto posėdžius, einama ne tuščiomis – išstudijavus medžiagą, pasiruošus kalbėti.

Kaip ir nacionaliniuose parlamenteuose, gyviausiai dirbama komitetuose ir ypač frakcijose, kur formuluojama pozicija. Plenariniai posėdžiai skirti daugiau publikai, oratorinio meno pratyboms. Tačiau kai ginčijamasi ar balsuojama dėl visai Europai reikšmingų dalykų, ir jie tampa svarbūs.

Plenariniai posėdžiai Strasbūre vyksta nuo 9.00 ryto iki 24.00 val. vakaro. Galvosūkių tam paros laikui dar daugiau negu Briuselyje. Kas vakarą nuo 18.30 iki 20.30 val. posėdžiauja frakcija, rengiami dar komitetų posėdžiai, o minėtų diskusijų ir svarbių klausimų aptarimų ypač tiršta. Į dienos darbotvarkę sutelpa daugybė renginių, į kuriuos reikia suspėti. Atvykęs iš Lietuvos ar kitos šalies ekskursantas, pakilęs į erdvią žiūrovų galeriją, tūkstantvietėje salėje dažnokai mato tik 20–30 mepų ir tiek pat Europos Tarybos ir EK atstovų. Neskubėkime piktintis – salėje tie, kurie tikrai gali kažką svaraus pasakyti diskutuojamu klausimu. Kiurksoti salėje tik dėl to, kad ji atrodytų pilnesnė – lengviausias, tačiau beprasmiškas užsiėmimas. Jei svarstoma problema, kur nesi ekspertas, geriau jau pakilti į savo biurą ir stebėti diskusiją per televiziją. Ir tuo pačiu metu dirbti, naudojantis kompiuteriu ir internetu, telefonu (mepai, skirtingai nuo mūsų parlamentarų, kompiuterių į posėdžius nesinešioja).

EP nariai Briuselyje turi du nedidelius kambariukus, iš kurių vienas skirtas padėjėjams. Strasbūre turime vieną kabinetuką. Ko tikrai neturime – tai laiko. Pasiruošti, suspėti visur, aprėpti kuo daugiau – tikrai sunku. Tad diplomatai ir politologai, ekspertai ir lobistai, prašantys audiencijos pas mepus, jau įpratę, kad 10–20 min. pokalbiui – tai nemažai.

Darbas šalyje, kurioje išrinktas mepas, pirmadienį ir penktadienį bei tą „geltoną“ savaitę – ganėtinai įvairus. Tai pokalbiai ir susitikimai vyriausybėje, ministerijose, visuomeninėse institucijose, dalyvavimas parlamento ir komitetų posėdžiuose. Ypač reikšmingi yra susitikimai su rinkėjais įvairiausiose šalies vietovėse.

Visi parlamento nariai dirba delegacijose santykiams su valstybėmis ar jų grupėmis, esančiomis už ES ribų. Tad tenka dažnai paskraidyti ir į Sąjungos, ir į užsienio šalis, ypač tiems, kurie dirba užsienio reikalų komitete.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1991

Gruodžio 9–10 d.

Mastrichte susitikusi Europos Vadovų Taryba priima Europos Sąjungos sutartį. Pastarojoje nustatomi bendrosios užsienio ir saugumo politikos, glaudesnio bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų srityje bei ekonominės ir pinigų sąjungos, įskaitant bendrų pinigų, sukūrimo pagrindai. Veikiančią bendrijos sistemą papildžius tarpvyriausybiniu bendradarbiavimu sukuriama Europos Sąjunga (ES). EEB pervadinama Europos Bendrija (EB).

Ar žinai, kad...

XX a. viduryje vienyti Europą ėmėsi karų nulintos tautos. Ypač du pasauliniai karai privertė Vakarų Europos valstybes ieškoti kitokio sambūvio. Ligtolinis jų sugyvenimas panašėjo į sanmūšį. Europiečių varžybos dėl iškasenų, kolonijų, naujų rinkų baigdavosi apkasuose. Išeitį pasiūlė prancūzai. Pokario Europoje vėl pakvėpavo paraku, Prancūzijos užsienio reikalų ministras R.Šumanas 1950 m. gegužės 9 d. pakvietė susitaikyti dvi senas varžoves – Prancūziją ir Vokietiją. Pradžiai jis pasiūlė suvienyti šių šalių anglių ir plieno pramonės, perleisti jos kontrolę bendrai institucijai – Vyriausiajai valdybai. Anuomet nuo anglių ir plieno pramonės priklausė prancūzų ir vokiečių karinis pajėgumas. Jas suvienijus, Prancūzija ir Vokietija nebegalėtų savarankiškai pradėti ginkluotis ir vėl ruoštis konfliktui. Deklaracijoje R.Šumanas pridūrė, kad prisijungti prie Prancūzijos ir Vokietijos pradedamo bendradarbiavimo gali ir kitos Europos šalys.

Europarlamentarai prieš eurokomisarus

Praėjusią savaitę Lietuvos vardas, ko gero, pirmąkart taip garsiai ir dažnai skambėjo Europos Parlamento posėdžių salėje.

Parlamento ekonomikos ir pinigų politikos komitetas parengė pranešimą dėl euro zonos plėtros. Didžiausios frakcijos – Liaudies partijų (Krikščionių demokratų ir konservatorių) – atstovas vokietis Verneris Langenas (Werner Langen) pateikė pirminį variantą. Pagrindinis motyvas: jūs, Europos Sąjungos naujokai, esate vis dar ekonomiškai atsilikę, tad jungtis prie euro neskubėkite.

Komitete liberalų ir socialdemokratų deputatai iš naujųjų šalių sukėlė triukšmą – dokumente nebeliko iš aukštybių pamokslaujancio tono. Pažymėta, kad pats pasiruošimas euro įvedimui skatina ekonominį augimą. Daugelio europarlamentarų nuomone, tai pademonstravo Baltijos valstybės, ypač Lietuva. Ir vis dėlto komiteto pranešime nepavyko sukelti abejonių neigiamu Europos Komisijos sprendimu dėl Lietuvos pasiruošimo prisijungti prie euro zonos. Iš 25 komisarų tik 2 – deleguoti Lietuvos ir Čekijos – pasisakė prieš tokį sprendimą.

Pranešimui nukeliavus į frakcijas, Parlamento koridoriuose vis stiprėjo revoliucinės nuotaikos. Liberalų lyderis G. Watsonas (Graham Watson), kuriam įtaką darė net septyni jo frakcijoje dirbantys lietuviai (beveik dešimtadalis frakcijos!) paskelbė pareiškimus, kuriuose tvirtino, kad EK neobjektyviai įvertino Lietuvą. Vis daugiau simpatijų Lietuvai rodė žalieji, nors lietuvių toje nedidelėje frakcijoje nėra.

Sudėtingiau pasukti didelės socialistų frakcijos laivą, kurioje du lietuviai sudaro vieną procentą jos narių. Laimė, šešėlinis pranešėjas ekonomikos profesorius lenkas D. Rosatis (Dariusz Rosati) gerai suprato mus. Jis pareikalavo EK paaiškinti, kokiais kriterijais remiantis nuspręsta, kad Lietuvos infliacija viršija kontrolinį dydį. Pagal Sutartį yra du būdai įvertinti kainų stabilumą. Vienas jų pagrįstas Europos Centrinio banko išaiškinimu – jis palankus Lietuvai. Tačiau EK pasirinko kitą būdą.

Kalbėdamas frakcijos posėdyje, pabrėžiau, kad išlieka nuojauta: su Lietuva pasielgta neteisingai, vadovautasi išankstine nuostata. Jaučiau, kad kolegos suprato. Frakcijos lyderis vokietis M.Šulcas rėžė aštriai: „Jeigu į euro zoną veržtųsi Didžioji Britanija su 0,07% proc. infliacijos kriterijaus pažeidimu, ji būtų sutikta išskėstomis rankomis! Komisijos vertinimai neturėtų priklausyti nuo valstybės

dydžio, todėl Europos Parlamentas neturėtų pritarti dvigubiams standartams“.

Debatų plenarinėje salėje vyko arti vidurnakčio. Liberalų frakcijos narės Danutė Budreikaitė ir Margarita Starkevičiūtė pateikė vertingų pataisų pranešimui (kitą dieną pasiūlymas dėl to, kad EK tokiais atvejais prieš pateikdama nuomonę konsultuotųsi su Parlamentu, balsavime buvo priimtas). Aš pabrėžiau, kad Lietuva buvo pavyzdgingiausia visų Maastrichto kriterijų vykdytoja penkerius metus iš eilės – tik Suomija gali pasigirti panašiais rezultatais. Paradoksalu, kad kitą dieną po EK įvertinimo pasirodė naujais statistiniai duomenys, pagal kuriuos Lietuva atitiko Maastrichto infliacijos kriterijų. Kviečiau balsuoti už paruoštą pranešimo pataisą, kurioje EK raginama peržiūrėti Lietuvos vertinimą atsižvelgiant į naujaisius duomenis.

Kitą dieną mūsų dėl tos pataisos tęsėsi. Balsuojant šiuo klausimu pranešėjas W. Langen'as išimties tvarka gavo žodį ir įrodinėjo, kad pataisos priimti negalima, nes Komisija veikusi pagal Sutarties nuostatas.

Jo raginimas nepadėjo. 311 balsai už pataisą, 231 – prieš! Salėje nuaidėjo aplodismentai. Socialdemokratų, liberalų ir žaliųjų balsų pakako, kad įveiktų didžiausios frakcijos pasipriešinimą. Tuo labiau kad nemaža jos narių iš naujųjų ES šalių irgi balsavo už.

Deja, Parlamentas šiuo atveju gali teikti tik rekomendaciją. Europos Komisija ir Viršūnių Taryba turi visišką teisę į ją neatsižvelgti. Tačiau manau, kad „skraidantis parlamentas“ šįkart tvirtai stovėjo ant žemės, jautė realybę, skriaudos ir neteisybės niuansus. Parlamentarai, ES valstybių žmonių išrinktieji, įrodė, kad į ES viziją žiūri jautriau nei jų patvirtintieji eurokomisarai.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1992

Vasario 7 d,

Maastrichte pasirašoma Europos Sąjungos sutartis. Ji įsigalioja 1993 m. lapkričio 1 d.

Eurošypsenos

Juokauja italai

Ligonio žmona kreipiasi į chirurgą, kuris turi operuoti jos vyrą:

- Daktare, ar yra bent menka tikimybė?
- Priklauso nuo to, sinjora, ko jūs tikitės ...

Strasbūro Parlamento rūmai iš paukščio skrydžio

Daugiaveidė Rusija ir M. Chodorkovskio byla Europos Parlamente

Praėjusį rudenį tarptautinėje konferencijoje Vilniuje per knygos apie parlamentarizmą Rusijoje pristatymą paklausiau Dūmos deputato Anatolijaus Jermolino – kuo skiriasi Rusijos Dūma nuo tipiško Vakarų Europos Parlamento? Nuskambėjo atsakymas: parlamento mes neturime.

Pasikalbėjome su Anatolijumi. Išrinktas pagal valdančios „Vieingosios Rusijos“ sąrašą, jis nusivylė atmosfera frakcijoje – jokių diskusijų, tik nurodymai iš viršaus. Pats buvęs kariškis, matė nedovanotinas klaidas vykdant operaciją prieš teroristus Beslane, kai žuvo tiek daug įkaitais paimtų vaikų ir juos vadavusiųjų. Po šios tragedijos parašė atvirą laišką Prezidentui Vladimirui Putinui ir perėjo į negausią opoziciją Dūmoje. Kadangi dirbo Michailo Chodorkovskio įkurtų vaikų namų direktoriumi Pamaskvyje, prodiusavo dokumentinį filmą „Reakcija“ apie buvusio Rusijos naftos magnato bylą. „Filmas nei gina, nei kaltina M.Chodorkovskį. Filmuota daugiabalsė Rusija – kaip žmonės reaguoja į tą atvejį. Dauguma, žinoma, piktinasi – vagis turi sėdėti kalėjime, taip ir reikia tiems turčiams!“ – pasakojo tada Vilniuje Anatolijus. Pasvarstėme: gal ši dokumentika būtų įdomi ir Europos Parlamento nariams?

Peržiūrėjau filmą kompiuteryje. Keturiasdešimt minučių – tarsi keliauji per Rusijos miestus, miestelius ir kaimus – pamatai ir supranti daugiau, negu praleidęs savaitę Maskvoje. Tikroviškas filmas apie didelę, įvairiaveidę valstybę, kuri atsidūrė spąstuose tarp savo imperinės praeities ir neaiškios „valdomos demokratijos“ ateities, tarp pasaulinio lygio laimėjimų ir akį rėžiančių kasdienybės nepriekšlių. Ir pavadinimas daugiareikšmis.

„Reakcija“ paskatino prisiminti garsiąją bylą. Kadaisė turtingiausių Rusijos žmogumi tituluotas buvęs „Jukos“ vadovas M.Chodorkovskis pernai nuteistas aštuoneriems metams – „dėl sukčiavimo ir vengimo mokėti mokesčius“. Bausmę atlieka kolonijoje Čitos srities Krasnokamensko mieste.

Ir štai „Reakcija“ vienoje iš Europos Parlamento salių. Pristatydamas filmą sakiau: tikiuosi, kad peržiūrėję jį ir padiskutavę mes labiau suprasime M.Chodorkovskio bylą ir situaciją Rusijoje. ES ir Rusija pastaruoju metu susikalba nelengvai, tačiau tęsti dialogą reikia, kitos išeities nėra.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1993

Sausio 1 d.

Sukuriama bendroji rinka.

Vienas Rusijos politikas man yra aiškinęs, kad M.Chodorkovskį reikėjo žūtbūt sustabdyti – juk jis buvo „nupirkęs“ daugiau kaip pusę praėjusios Dūmos deputatų! Jis galėjęs tapti premjeru, o gal net Prezidentu! Kitas porino, kad išmintingai pasielgta, atėmus iš Chodorkovskio „Jukos“, sugražinus valstybės globon kitas privatizuotas naftos ir dujų kompanijas. Dabar, kai žaliavų kainos pasiekė svaiginančias aukštumas, pinigai byra ne į magnatų, o į valstybės kišenę. Paminėjau ir tai per pristatymą, kviesdamas kolegas patiems pasirinkti teisingesnę versiją.

Filmas padarė įspūdį. A.Jermoliną europarlamentarai apibėrė klausimais. Nuo Antikos laikų, pasak svečio, žinoma, kad efektyviausi valdymo metodai yra du – konsensuso, susitarimo būdu, kurį vadiname demokratija, arba vieno asmens valdymas, kurio, deja, pasiilgusi dauguma Rusijos gyventojų.

„Tikiuosi, po rinkimų Rusijoje 2008 metais naujasis Prezidentas nepanorės tempti paskui save politinio kalinio M.Chodorkovskio šleifo – įstatymas leidžia išlaisvinti praėjus daugiau kaip pusei įkalinimo laiko“, – sakė A. Jermolinas.

Pastarasis incidentas, kai M.Chodorkovskis kolonijoje buvo užpultas ir sužeistas, rodo, kad jo gyvybei gresia pavojus. Tik nuolatinis Rusijos demokratų ir Vakarų pasaulio dėmesys kaliniui, pasak Dūmos deputato, gali jį išgelbėti.

Svečias pažymėjo, jog filmas nebuvo parodytas Rusijoje. Iš užsienio šalių tik Latvija demonstravo jį per savo televiziją.

Po filmo pristatymo įvairių šalių europarlamentarai žadėjo dėti pastangas, kad filmas būtų parodytas jų šalyse.

„Reakcija“ neprasiveržė ir į Lietuvos TV. Finansinės išlaidos skirtos subtitrams būtų nedidelės. Baiminamasi reakcijos į „Reakciją“? Ar pykčio proveržio prieš kito lygio Lietuvos magnatus?

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1994

Birželio 9 ir 12 d.

Ketvirtą kartą surengiami tiesioginiai Europos Parlamento rinkimai.

Ar žinai, kad...

R.Šumano sumanymo esmė buvo tokia: GLAUDŽIAI EKONOMIŠKAI SUSIJUSIOMS ŠALIMS NEKILS PAGUNDA KARIAUTI, NES TAI BŪTŲ KARAS SU KAIMYMINIŠKOJE ŠALYJE INVESTAVUSIU TAUTIEČIU VERSLININKU, SU JŲ DIRBTI IŠVYKUSIU TAUTIEČIU DARBININKU.

Vokiečiai palaikė R.Šumano siūlymą. Taip prisidėjo Paryžiaus ir Bonos bendradarbiavimas, tapęs Europos vienijimosi šerdimi. 1951 m. įkurtai ES pirmatakei – Europos anglių ir plieno bendrijai – ėmė vadovauti bendros institucijos. Prancūzų pasiūlymą sujungti anglių ir plieno pramonę taip pat parėmė Italija, Belgija, Nyderlandai ir Liuksemburgas.

*Justas Paleckis apie politiką
ir save, Lietuvą ir Europos Są-
jungą*

*Gera susitikti biure Pylimo gatvėje
su rašytojais Vytautu Martinkumi,
Algimantu Baltakiu, Juozu Nekro-
šiumi ir Violeta Palčinskaite*

Reikia stengtis šį netobulą pasaulį padaryti geresnį

– Kodėl tapote politiku?

– Mano pagrindinės profesijos – žurnalisto ir diplomato. Tačiau Atgimimo laikais patekau į politinio gyvenimo verpetą. Taip jau susiklostė, kad jis nepaleidžia iki šiol.

– Kas Jus paskatino tapti socialdemokratu?

– Dar tarybiniais laikais N. Mitkinas, antrasis LKP CK sekretorius, mėginęs pristabdyti žengimą į demokratiją ir nepriklausomybę, mestelėjo kitam sekretoriui L.Šepečiui: „Atsargiau su tuo Paleckiu. Jis gi daugiau socialdemokratas negu komunistas“. Tuomet žodis „socialdemokratas“ kietos linijos šalininkų lūpose skambėjo kaip prakeiksmas.

Socialinio teisingumo, žmonių lygybės, solidarumo idėjos man visada buvo artimos. Atgimimo laikais kiek leido jėgos prisidėjau prie to, kad LKP pasuktų socialdemokratinį keliu. 1991 metais ištojęs į šimtametę tradiciją turinčią Socialdemokratų partiją, stengiausi, kad ji suartėtų su tuometine Lietuvos demokratine darbo partija. Kai 2001 metų sausio 26 dieną šios partijos susijungė, tai buvo viena laimingiausių dienų mano gyvenime.

– Kokia Jūsų Europos Sąjungos vizija? Ko norėtumėte pasiekti Europos Parlamente?

– Manau, kad Europos Sąjunga turi atsargiai, bet tvirtai žengti dar didesnės vienybės link. Jeigu stabtelėsime, mes niekada nepasivysime Jungtinių Amerikos Valstijų, galime net atsilikti nuo didelių ekonominiam šuoliui besiruošiančių valstybių – Kinijos ar Indijos. Ekonomika nepakenčia barjerų, jie reiškia atsilikimą. Be to, Lietuvai būtų naudinga, kad vieningesnė Europa galėtų tvirčiau kalbėtis su kartais neprognuojama kaimyne – Rusija. Energetikos reikalai irgi verčia jungtis. Kas kita, kad ES turi išlaikyti ir net stiprinti tautinį bei kultūrinį savo šalių savitumą.

Dirbdamas Europos Parlamente stengiuosi atstovauti ir Lietuvos, ir visos ES interesą. Tai kartais sudėtinga – ne taip ir lengva juos apčiuopti, ne visada jie sutampa. Po dvejų metų darbo EP padaryčiau tokią išvadą: Briuselyje ir Strasbūre reikėtų veikti taip, kad pirmiausia būtų naudinga Lietuvai (ir visai ES), o Lietuvoje – Europos Sąjungai.

– **Kokia Lietuva būtų įdomi Europos Sąjungai?**

– Neįdomių šalių, kaip ir neįdomių žmonių, nėra. Visi turi savitumą, nepakartojamų bruožų. Europos Sąjungoje kiekviena šalis stengiasi užimti savo nišą, išnaudodama savo stipriąsias puses, tradicijas, geografinę padėtį. Lietuva gali būti įdomi Europos Sąjungai daugeliu aspektų. Vienas pagrindinių: mes galėtume ir turėtume panaudoti savo sudėtingą geopolitinę (ir kartu dėkingą, kai bendradarbiaujama, o ne konfrontuojama), gana karčią istorinę patirtį tam, kad būtume tarpininkai tarp Rytų ir Vakarų Europos, tarp skirtingo istorinio patyrimo tautų. Dar variantas. Raskime sritį su neblogu įdirbiu, kuri turi ateitį, ir sutelkime joje pastangas, lėšas, jaunimo potencialą. Įsiveržę pirmyn toje srityje, tuoj tapsime įdomūs visiems.

– **Jūs dabar Europos Parlamente daug susijęs su Europos Sąjungos užsienio politika. Kokius kriterijus turi išpildyti Turkija, kad įstotų į Europos Sąjungą?**

– Kriterijai visiems vienodi – tai žinome ir iš savo patyrimo. Ir Turkijai teks įvykdyti Kopenhagos aukščiausio lygio susitikime nustatytus kriterijus, kurie daug reikalauja ne tik ekonominėje bei socialinėje srityje, bet ir demokratijos plėtroje, ir žmogaus teisių apsaugoje. Tai šiai šaliai ypač aktualu. Daugelis sutaria, kad politiškai šiais laikais, kai kovojama su islamo fundamentalistais bei teroristais, Turkijos narystė Europos Sąjungai būtų naudinga. Ekonominiu požiūriu ji irgi perspektyvi, nors pradžioje skaudžiai paliestų kai kurias šalis, tarp jų ir Lietuvą. Paplitusi nuomonė, kad Turkijos at-

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1995

Sausio 1 d.

Austrija, Suomija ir Švedija įstoja į ES – valstybių narių skaičius padidėja iki penkiolikos. Norvegijoje dar viename referendume dauguma balsuoja prieš narystę.

Sausio 23 d.

Darbą pradeda nauja Europos Komisija (1995–1999 m.) ir jos pirmininkas Žakas Santeras.

Lapkričio 27–28 d.

Europos ir Viduržemio jūros valstybių konferencijoje Barselonoje sudaroma ES ir Viduržemio jūros pietinės pakrantės valstybių partnerystė.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1997

Birželio 16–17 d.

Amsterdame susirinkusioje Europos Vadovų Taryboje pritariama sutarčiai, kuria Europos Sąjungai suteikiami nauji įgaliojimai ir atsakomybė.

Spalio 2 d.

Pasirašoma Amsterdamo sutartis. Ji įsigalioja 1999 m. gegužės 1 d.

Eurošypsenos

Juokauja italai

Neapolis. Daugiavaikė motina duoda interviu.

– Aš turiu 10 vaikų ir visus pavadinau Dženarino.

– O kaip jūs juos skirate? – klausia žurnalistas.

– Pagal pavardę!

ėjimas į Europos Sąjungą galėtų suardyti jos pagrindą, besiremiantį krikščioniškomis vertybėmis.

Papasakosiu apie tipišką atvejį. Neseniai Kopenhagos oro uoste man į alkūnę įsikibo pagyvenęs danas, pamatęs, kaip prie pasieniečių kontrolės punkto rodžiau Europos parlamentaro pasą. Jis maldaute maldavo: „Tik neįsileiskite Turkijos į Europą, tada juk mes visi pražūsime!“.

Vis dėlto nusverti turėtų ne emocijos, o sveikas protas ir politinė įžvalga.

– **Kaip manote, ar susikurs Jungtinės Europos Valstijos (JEV)?**

– Manau, kad tai įmanoma, tačiau ne dabar. Žinoma, jos gerokai skirtųsi nuo Jungtinių Amerikos Valstijų, nes JEV nebūtų tautų kaitilas.

– **Ką Jums reiškia šeima?**

– Tai – didžiulė vertybė, gretintina su Tėvyne, mėgstamu darbu. Daug išmokau, prisėmiau iš savo tėvų. Dabar man didžiausias malonumas kalbėti apie viską su žmona, vaikais, vaikaičiais.

– **Ar rekomenduotumėte savo vaikams kandidatuoti į Europos Parlamentą?**

– Mėginu duoti abiem sūnums ir dukrai patarimus, tačiau ne itin sėkmingai. Susidarau išpūdį, kad jie paprastai viską daro atvirksčiai. Todėl nuo rekomendacijų dėl Europos Parlamento susilaikyčiau.

– **Ar galėtumėte visam laikui palikti Tėvynę?**

– Jokių būdu. Ji yra viena, pati geriausia, nepalyginama su nie-

Prie šauniųjų socialdemokratių prisigretinom ir mudu su Algirdu Kunčinu

kuo. Negalėčiau visam laikui persikelti į kitą šalį, nors gyventi įvairiose valstybėse teko 25 metus. Darbas Europos Parlamente, beje, suteikia unikalią galimybę – kas savaitę trims ar keturioms dienoms grįžtu namo.

Labai džiaugiuosi, kad nė vienas iš mano vaikų neišvyko gyventi į užsienį, nors galimybių ir pasiūlymų turėjo.

– **Ar randate laiko paskaityti?**

– Be abejo, dirbdamas keturiuose kabinetuose, keturiuose darbo vietose – Europos Parlamento rūmuose Briuselyje, Strasbūre, Vilniuje ir Seimo rūmuose (tiesa, juose įrengtas vienas kabinetas visiems europarlamentarams) – ypač jaučiu laiko stygių. Net nepastebiu, kaip prabėga diena. Kartais net nespėju atsiversti internetinių puslapių, pavartyti dienraščių, nors į pastaruosius įnikau nuo dešimties metų.

– **Kokią knygą dabar skaitote?**

– Dabar savo kelioniniame krepšyje vežiojuos tris. Franco Kafkos (Franc Kafka) „Laiškus tėvui“ padovanojo dukra. Kolega švedas Peras Gartonas (Per Gahrton) parašė apie savo išgyvenimus Briuselyje ir Strasbūre lyg ir detektyvą „Gyvenimas ir mirtis Europos Parlamente“, išleido tą knygą angliškai. Su malonumu skaitau ir buvusio JAV ambasadoriaus Maskvoje Džeko Metloko (Jack Matlock) memuarus „Yrančios imperijos pjūvis“ („Autopsy on an Empire“). Pastaruojau metu labiausiai domiuosi memuarais, istorinėmis knygomis, nors stengiuosi sekti ir naująją grožinę lietuvių literatūrą, publicistiką.

Atsipalaiduoti padeda tenisas, kai visą dėmesį sukaupi į skriejantį kamuoliuką,...

o po sužaisto seto – vėl apie Vilniaus ir Briuselio aktualijas

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1998

Kovo 30 d.

Prasideda naujų šalių kandidačių stojimo procesas. Šiame procese dalyvauja Kipras, Malta ir 10 Vidurio ir Rytų Europos valstybių.

Gegužės 3 d.

Europos Vadovų Taryba Briuselyje nusprendžia, kad 11 ES valstybių narių (Airija, Austrija, Belgija, Ispanija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Suomija ir Vokietija) iki 1999 m. sausio 1 d. patenkino bendros valiutos įvedimo reikalavimus. Graikija prisijungs vėliau.

Gruodžio 31 d.

Nustatomas fiksuotas valiutų, kurias pakeis euras, keitimo kursas.

– **Kokia Jūsų mėgstamiausia atostogų šalis ar vieta?**

– Šalis – Lietuva. Neatsisakau ir tolimesnių maršrutų. Nemėgstu karščio, todėl esu atostogavęs Kretoje lapkrityje, o gruodyje – Egipte.

– **Kur norėtumėte praleisti laiką, baigęs politinę karjerą?**

– Ramioje vietoje. Netoli turėtų būti ežeras, dar geriau – jūra. Knygų ir iškarpų iš laikraščių, žurnalų, savo archyvų apsuptyje gal prisiruošiu parašyti šį bei tą iš savo gan margo gyvenimo. Norėčiau nuolat bendrauti su vaikų šeimomis, anūkais.

– **Ar Jūsų darbotvarkėje lieka laiko susitikti su senais gerais draugais?**

– Deja, kur kas mažiau, nei to norėčiau. Vis dėlto pasiskambiname, susitinkame. Visad džiaugiuos išgirdęs jų balsus.

– **Kokios muzikos klausotės?**

– Būdamas Vilniuje ir kitur Lietuvoje klausausi ne muzikos, o „Žinių radijo“ arba Lietuvos radijo pirmosios programos – tai politiko duona. Tačiau mėgstu ir muziką. Patinka klasika, o „lengvesnė“ man baigiasi Bitlų (The Beatles) epocha.

– **Koks Jūsų mėgstamiausias valgis?**

– Daržovės, vaisiai, žuvis. Ne dėl to, kad tai sveika, kaip tvirtina gydytojai, o todėl, kad man tai skanu. Iš lietuviškų patiekalų dievinu rūgštynių sriubą, vasarą šaltibarščius, patinka varškės ir bulvių patiekalai.

– **Kuo labiausiai tikite?**

– Tuo, kad gyvenimas nėra beprasmiškas. Galima ir reikia stengtis šį netobulą pasaulį padaryti geresnį.

Su anūkais Mariumi, Kotryna, Andriumi ir Egle. Kol kas tiek ...

Žodžiai iš Europos Parlamento tribūnos

Visi kažką žinome apie valdžių atskyrimo principus. Apie tai, kad vykdomoji valdžia konkrečiai dirba įvairiausiose gyvenimo srityse, laikydamosi įstatymų ir kitų teisinių aktų.

Įstatymų leidžiamosios valdžios ir jos narių – parlamento ir parlamentarų – darbo pobūdis kitoks. Deputatai ilgai ir karštai diskutuoja, ginčijasi, derina nuomones tam, kad jų paruošti įstatymai (EP atveju – direktyvos ir rezoliucijos) būtų kuo geriau apgalvoti, tikslūs, aiškūs, atneštų kuo daugiau naudos vienos ar kitos valstybės žmonėms (EP atveju – visos Europos Sąjungos piliečiams).

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

1999

Sausio 1 d.

Prasideda trečias EPS etapas: 11 ES valstybių valiutas pakeičia euras. Bendra valiuta pradeda naudotis pinigų rinkose. Nuo to laiko Europos centriniam bankui (ECB) suteikiama atsakomybė už ES pinigų politiką, kuri apibrėžiama ir įgyvendinama per eurą.

Kovo 24–25 d.

Berlyne susitikusi Europos Vadovų Taryba pritaria ES 2000–2006 m. biudžeto projektui atsižvelgiant į „Darbotvarkę 2000“.

Birželio 3–4 d.

Kelne susitikusi Europos Vadovų Taryba nusprendžia sušaukti Konventą Europos pagrindinių teisių chartijai parengti. Konvento nariai – ES valstybių ir vyriausybių vadovų atstovai ir Europos Komisijos pirmininkas.

Chavjeras Solana paskiriamas bendrosios užsienio ir saugumo politikos (BUSP) vyriausioju įgaliotiniu.

Birželio 8 ir 13 d.

Penktą kartą surengiami tiesioginiai Europos Parlamento rinkimai.

Rugsėjo 15 d.

Darbą pradeda nauja Europos Komisija (1999–2004 m.), jos pirmininkas – Romanas Prodis.

Spalio 15–16 d.

Europos Vadovų Taryba Tampereje nusprendžia ES padaryti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę.

Gruodžio 10–11 d.

Helsinkyje susirinkusi Europos Vadovų Taryba, sprendusi vien tik ES plėtros klausimus, oficialiai pripažįsta Turkiją ES šalimi kandidatė ir nusprendžia pradėti derybas su kitomis 12 šalių kandidačiais.

Visi kažką žinome apie valdžių atskyrimo principus. Apie tai, kad vykdomoji valdžia konkrečiai dirba įvairiausiose gyvenimo srityse, laikydamosi įstatymų ir kitų teisinių aktų. Įstatymų leidžiamosios valdžios ir jos narių – parlamento ir parlamentarų – darbo pobūdis kitoks. Deputatai ilgai ir karštai diskutuoja, ginčijasi, derina nuomones tam, kad jų paruošti įstatymai (EP atveju – direktyvos ir rezoliucijos) būtų kuo geriau apgalvoti, tikslūs, aiškūs, atneštų kuo daugiau naudos vienos ar kitos valstybės žmonėms (EP atveju – visos Europos Sąjungos piliečiams). Kalbos Europos Parlamento visuotiniuose arba plenariniuose posėdžiuose – tai lyg baigiamieji akordai tų visų ginčų ir aistrų, kurios verda Parlamento komitetų, politinių frakcijų posėdžiuose, kurios yra neišvengiama ir būtina parlamentinio darbo dalis.

Pateikdamas kai kurias savo kalbas Parlamente priminčiau, kad gauti žodį plenarinėje sesijoje – ypatinga atsakomybė ir pasitikėjimas. Norinčių kalbėti visada yra žymiai daugiau, negu gali sutilpti į kiekvienai frakcijai skirtą laiką. Frakcijų vadovybė, jų atstovai atskiruose komitetuose sprendžia, kas iš deputatų gali svariausiai, įdomiausiai pakalbėti vienu ar kitu klausimu. Kalbos paprastai būna itin trumpos – viena ar dvi minutės; išskirtiniais atvejais – trys ar keturios. Galima pasinaudoti bet kokia iš dvidešimt vienos oficialių EP kalbų. Paprastai europarlamentarai, rinkti Lietuvoje, kalba lietuviškai. Tačiau norėdami, kad mus iš karto suprastų didesnė auditorija, vengdami vertimo netikslumų, neretai prabylame ir angliškai. Vieną tokią kalbą įdėjau ir į šį skyrelį. Kai Europos Taryboje pirmininkavo austrai, klausimus Tarybos nariams užduodavau ir vokiškai. Ši kalba bus svarbi artėjančio Vokietijos pirmininkavimo ES laikotarpiu.

Per dvejus su puse metų plenariniuose posėdžiuose kalbėjau 54 kartus. Tarp trylikos parlamentarų, rinktų Lietuvoje, pagal šį rodiklį visą laiką buvau dažniausiai pasisakančių trejetuke.

Pritardamas pateiktam pranešimui noriu dar kartą priminti, kad Lietuva parlamento sprendimu pirmoji ratifikavo šią Konstituciją. Lietuvos socialdemokratai, buvę ir išlikę valdžioje po neseniai įvykusių rinkimų, aktyviai dalyvavo Konstitucinės sutarties rengimo darbe. Kai šalys buvo pakviestos teisiškai forminti tai, dėl ko visos bendrai ir nelengvai sutarė – nedelsdami tai atlikome.

Tam turėjom pagrindo: prieš pusantrų metų referendume lietuviai pasakė aiškiausiai „taip“ narystei Europos Sąjungoje. Lietuvoje nuolat auga narystės ES palaikymas, pasiekęs 82 proc. Žmonės mato, kad viltys, susijusios su Europos Sąjunga, pildosi, todėl nori jos stiprinimo.

Diskusijoje dėl ES Konstitucijos realesnę išraišką turėtų įgauti europietiškas pilietiškumas, suvokimas, kad Europa – tai mūsų bendra kasdienybė, bendri namai. Referendume dėl Konstitucijos žlugimas bet kurioje ES šalyje, manau, būtų skaudus smūgis daugumos europiečių, tarp jų ir lietuvių lūkesčiams.

Šiandien Europos Sąjungos laivas, kuriame jau 25 valstybės, plaukia varomas aiškiai per silpno tokiam apkrovimui variklio – Nicos sutarties. Jeigu jis nebus pakeistas žymiai galingesniu, Konstitucinės sutarties varikliu, mūsų bendras laivas sulėtins greitį, gali pradėti dreifuoti. Su senuoju Nicos varikliu mes niekad nepasieksime Lisabonos strategijoje nubrėžtų tikslų, negalėsime efektyviai vykdyti „naujųjų kaimynų“ politikos. Tai ypač aktualu naujosioms ES šalims.

Žengianti pirmyn, stipri, demokratiška ES – esminis ne tik mūsų šalies interesus. Konstitucinė sutartis – koks sudėtingas kompromisas ji bebūtų – prisideda prie to. Lietuva ryžtingai ratifikavo ją, kad naujųjų šalių energija ir optimizmas persiduotų ir ES senbuvėms.

Lietuva parlamento sprendimu pirmoji ratifikavo šią Konstituciją. Lietuvos socialdemokratai, buvę ir išlikę valdžioje po neseniai įvykusių rinkimų, aktyviai dalyvavo Konstitucinės sutarties rengimo darbe. Kai šalys buvo pakviestos teisiškai apiforminti tai, dėl ko visos bendrai ir nelengvai sutarė – nedelsdami tai atlikome

Svarstant klausimą „ES ir Rusijos santykiai“

Šalys, kurios buvo Tarybų Sąjungos įtakos sferoje arba tos Sąjungos sudėtyje, turi savo santykių su Rusija specifiką.

Pirmą kartą po pastarojo ES išplėtimo rezoliucija šiuo klausimu paruošta mums dalyvaujant šiame Parlamente, didelės ir galingos Europos Sąjungos Parlamente. Bet tai ne sąskaitų suvedinėjimas, tai Rusijos svarbos pripažinimas ir palinkėjimas, kad ji, ieškodama savojo kelio, laikytųsi pagrindinių perėjimo į demokratiją gairių. Ar žengia demokratijos keliu šalis, kurioje opozicija silpna ir nykstanti, kur varžoma spaudos laisvė, kur teismai vykdo valdžios nurodymus?

Atsakymas yra svarbus visai ES, ypač Rusijos kaimynams. Didžiulė euroazijinė Rusija daugelį šimtmečių ieškojo ypatingo kelio – tai priartėdama, tai nutoldama nuo Europos. Dabar Rusija turi puikią galimybę pasirinkti. Svarbu aiškiai išsakyti tai, kas mus skiria, stengtis mažinti tuos skirtumus ir tvirtinti tai, kas mus jungia. Norėtume bendradarbiauti su kaimynine Rusija ne tik kaip su strategine partnere, bet ir patikima, nesiblaškančia kelio paieškose bendraminte pagal vertybes. Tai, manau, yra ir Rusijos interesas.

Eurošypsėnos

Juokauja Švedai

Vienas žmogus klausia savo draugo:

– Kaip tu manai, ką valgo žmogėdros vegetarai?

– Žinoma, švedus.

Balsuojama Europos Parlamento posėdžių salėje Strasbūre arba pakeliant ranką, arba, atskirais atvejais, spaudžiant mygtuką

Svarstant Euro ir Ekonominės ir pinigų sąjungos informacijos ir komunikacijos strategiją

2005 07 04

Rezoliucijos projektas ypač svarbus toms Europos Sąjungos šalims, kurios netrukus prisijungs prie euro zonos. Šiuo metu antrojo valiutų derinimo mechanizmo dalyvės yra Lietuva, Estija, Slovėnija ir Danija. Trys pirmosios šalys 2007 m. turi geras galimybes įvesti eurą ir pasinaudoti jo teikiamais privalumais.

Lietuva ir Estija yra vienintelės Europos Sąjungos narės, kurių valiuta jau keletą metų susieta su eurų. Todėl prisijungimas prie vieningos valiutos turėtų vykti sklandžiai. Vis dėlto gali pakenkti plintantys gandai, kad euro įvedimas dvylikoje valstybių atsiliepė dideliu kainų šuoliu. Panika be pagrindo gali paskatinti dirbtiną kai kurių prekių paklausą ir prekybininkų siekį smarkiai suapvalinti kainas savo naudai. Todėl, kaip pabrėžiama rezoliucijoje, ypač svarbi savalaikė ir tiksli informavimo kampanija, eurą įvedusių valstybių tiek teigiamo, tiek neigiamo patyrimo studijavimas.

Daug gali padėti Dvynių modelis. Tačiau likus 1,5 metų iki euro įvedimo minėtosios trys šalys, kiek žinoma, partnerių šioje Dvynių programoje dar neturi. Vertėtų paraginti šias valstybes kuo greičiau surasti partnerius ir veikti dar energingiau.

Ar žinai, kad...

Pagrindinės Europos Sąjungos taisyklės nurodytos šiose SUTARTYSE:

- 1951 m. Paryžiaus sutartyje, įsteigusioje Europos anglių ir plieno bendriją (EAPB);
- 1957 m. Romos sutartyje, įsteigusioje Europos ekonominę bendriją (EEB) ir Europos atominės energijos bendriją (Euratomą).

Šias steigimo sutartis vėliau papildė:

- 1986 m. Suvestinis Europos aktas;
- 1992 m. Europos Sąjungos sutartis (Mastrichto sutartis);
- 1997 m. Amsterdamo sutartis;
- 2001 m. Nicos sutartis.

Svarstant pagrindines gaires darniam Europos turizmui

Nuo praėjusių metų gegužės pirmosios turistų srautas į 10 naujų Europos Sąjungos šalių išpūdingai šoktelėjo. Tai papildomos įplaukos į biudžetą, galimybė susipažinti su mažiau žinomomis turistiniame žemėlapyje valstybėmis, bet kartu ir nauji iššūkiai. Mūsų šalyse turime galimybę pasisemti patyrimo iš senųjų ES narių, nekartodami jų padarytų klaidų.

Turistų srauto į Vidurio Europą augimas turėtų susilpninti spaudimą tiems ES regionams, kurie dūsta nuo atvykėlių gausos. Turizmo infrastruktūra naujosiose valstybėse dar atsilieka nuo senųjų, kartu viliodama pelningomis investicijoms. Vidurio Europos valstybėse, tarp jų ir Lietuvoje, turime daug neliestos gamtos. Tausojamasis turizmas privalo ją saugoti kaip ir kraštovaizdį, kaimų bei miestų struktūrą. Pas mus ypač perspektyvus kaimo, kultūrinis, sportinis bei sveikatingumo turizmas. Šios šalys dėl jų pigumo patrauklios jaunimui, nors ir senimas dėl sveiko klimato noriai atvyksta pas mus.

Turistus labai domina istorija, tačiau skaudūs, pamokantys ir netgi sudėtingi pastarųjų dešimtmečių įvykiai neturi būti suprimityvinti, vaizduojami Disneilendo ir kičo stiliumi. Visoms Europos Sąjungos valstybėms, o ypač naujosioms, būtų svarbus šeštosios mokesčių direktyvos peržiūrėjimas, suteikiant lengvatas atvykstamajam turizmui. Reformuodama turizmo pramonę ES skatina ekonomiką, savitarpio pažinimą. Tai ženkliai prisidės prie padalijimo linijų, raižiusių Europą, visiško išnykimo.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

2000

Kovo 23–24 d.

Lisabonoje susirinkusi Europos Vadovų Taryba parengia strategiją, kaip paskatinti užimtumo didėjimą ES, modernizuoti ekonomiką ir sustiprinti socialinę sanglaudą žinių Europoje.

Gruodžio 7–8 d.

Europos Vadovų Taryba Nicoje pasiekia sutarimą dėl naujos sutarties teksto, kuriuo pakeičiama ES sprendimų priėmimo sistema, kad Europos Sąjunga būtų pasirengusi plėtrai. Europos Parlamento, Europos Vadovų Tarybos ir Europos Komisijos pirmininkai iškilmingai paskelbia ES pagrindinių teisių chartiją.

Vandens pramogų parkas Druskininkuose pritraukia daug vietinių svečių ir turistų. Europos Sąjunga investavo į šį poilsio centrą 52 mln. litų

Svarstant programą „Veiklus jaunimas“

2005 10 24

Bendžaminas Disraelis (Benjamin Disraeli) sakė, kad beveik viskas, kas yra didinga, sukurta jaunystėje. Tai hiperbolė, bet dėmesio jaunimui, Europos rytojaus kūrėjams, niekad nebus per daug. Jaunimo programa 2007–2013 metams yra žingsnis į priekį, palyginti su dabar veikiančia programa.

Sveikintina, kad programa konkrečiau apima naująsias ES kaimynes: Rusiją, Ukrainą, Baltarusiją, Moldovą, Šiaurės Kaukazą. Tai leis jauniems žmonėms pažinti europines vertybes ir iniciatyvas, užmegzti ryšius su partneriais iš ES valstybių. Labai gerai, kad programa įtrauks į veiklą ne tik 15–25 metų jaunimą, bet ir plačiau – žmones nuo 13 iki 30 metų.

Supaprastintos projektų teikimo taisyklės reiškia, kad sulauksime daugiau iniciatyvų, kad žymiai daugiau jaunų žmonių pasinaudos programos vaisiais. Tačiau tai reikalauja ir didesnio finansavimo.

Lietuvos jaunimas aktyviai dalyvauja dabartinės programos veikloje. Tikimasi, kad naujosios programos įgyvendinimas dar labiau skatins tarpusavio pažinimą ir supratimą, toleranciją, mažins socialinę atskirtį.

Eurošypsenos

Juokauja olandai

Policininkas sustabdo mašiną.

– Jūs viršijote greitį, – sako jis, – prašom parodyti savo vairuotojo pažymėjimą.

– Aš jo neturiu, – nesutrinka vairuotojas.

– Tuomet parodykite daiktadėžės turinį.

– Neparodysiu, nes ten aš turiu ginklą.

– Atidarykit bagažinę.

– Neatidarysiu, ten yra lavonas.

Nežinodamas, ko griebtis, policininkas kviečia savo viršininką.

Šis išklaušė pavaldinio raportą ir kreipėsi į vairuotoją:

– Jūsų vairuotojo pažymėjimas.

– Prašom!

– Parodykit daiktadėžės turinį!

– Prašom!

– Atidarykit bagažinę!

Vairuotojas atidaro bagažinę, ten tuščia. Nustebęs viršininkas sako:

– Keista, o mano pavaldinys teigia, kad jūsų daiktadėžėje yra ginklas, o bagažinėje – lavonas.

– Taip, jis jums dar pasakys, kad viršijau greitį!

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

2001

Vasario 26 d.

Pasirašoma Nicos sutartis. Ji įsigalioja 2003 m. vasario 1 d.

Gruodžio 14–15 d.

Europos Vadovų Taryba Lakene priima deklaraciją dėl Europos Sąjungos ateities. Ji atveria vartus būsimai pagrindinei ES reformai ir Konventui, rengsiančiam Europos Konstituciją. Valeri Žiskaras d'Estenas paskiriamas Konvento pirmininku.

Svarstant referendumo ir rinkimų Baltarusijoje rezultatus

Baltarusijoje prieš dešimt dienų žengti žingsniai, kurie dar labiau nutolino šalį nuo demokratinės Europos. O juk jau pusmetis Baltarusija yra ES kaimynė. Vienas dalykas, kai esame daugmaž tolerantiški į autokratiją besiritančiam režimui, nes jis yra už jūrų marių, visai kitas, kai neprognozuojama darosi valstybė, nuo kurios sienos iki Vilniaus, vienos iš ES valstybių sostinių, tėra trisdešimt kilometrų.

Tam tikrą įtaką Minskui turi stiprėjantys ryšiai su Rusija, kur plinta antieuropietiškos nuotaikos, kur šalinami kai kurie demokratijos iškovojimai. Palaikydamas Tarybos poziciją kartu manau, kad per likusį iki 2006 m. prezidentinių rinkimų laiką būtina iš principo koreguoti ES politiką Baltarusijoje, pritaikyti ją naujoms sąlygoms. Vargu ar efektyvios priemonės, iš dalies palaikančios Baltarusijos valdžios pastangas izoliuoti save, šalį ir jos gyventojus. Apskritai televizijos, kompiuterių ir informatikos amžiuje saviizoliacija gali būti sėkminga tik istoriškai trumpą laiką.

Reikia plačiau įtraukti baltarusius į realų bendradarbiavimą su Europos Sąjunga, suteikti viltį būti visateise demokratine Europos dalimi. Lietuva ir kitos Baltarusijos kaimynės turi konkrečių sumanymų. Tai laisvos radijo programos transliacija, opozicinio laikraščio leidimas, Europos humanitarinio universiteto tremtyje sukūrimas. Šioms idėjoms įgyvendinti reikia papildomo ES finansavimo. Dėmesio, resursų pilietinės visuomenės kūrimui Baltarusijoje po spalio 17 d. reikia ne dvigubai, o dešimt kartų daugiau.

*Europos Sąjungos vėliava
kol kas nepopuliari Baltarusijoje*

Vienos minutės kalba (laisvai pasirinkta tema)

Praėjusiais metais kai kuriose naujose ES šalyse gyventojų skaičius grėsmingai sumažėjo. Daugiausiai – Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Tai lėmė ir emigracija į senąsias ES valstybes.

Laisvas asmenų judėjimas yra vienas iš pagrindinių ES laimėjimų. Tačiau naujosios šalys nukraujuoja, atiduodamos daug gabiausių, gerą išsilavinimą įgijusių žmonių senosioms, žymiai turtingesnėms.

Lietuvoje vieno studento paruošimas vidutiniškai kainuoja 7 tūkstančius eurų, gydytojo – jau 26 tūkstančius, lakūno – 60 tūkstančių eurų.

Gauti specialistus iš naujųjų šalių, žinoma, pigiau ir patogiau, negu ruošti patiems. Bet tai panašu į labdarą, kurią sunkiau gyvenantieji suteikia klestintiems.

Draudimai ar ribojimai nepadės. Reikia kurti jaunų specialistų, nuolat dirbančių kitose ES šalyse, registracijos sistemą. Nustatyti garbingas „žaidimo taisykles“. Reikia specialaus fondo „smegenų protų nutekėjimo“ skausmingoms pasekmėms mažinti.

Juk Europos Sąjungos esmė – solidarumas.

2005 11 14

Eurošypsėnos

Juokauja švedai

- Ar žinote, ką galima rasti švedų plaukimo baseino dugne?
- Neįsivaizduoju.
- Jūs pamatysite didžiulį užrašą „Rūkyti griežtai draudžiama“.

Iš Lietuvos ir kitų naujųjų Europos Sąjungos šalių išvyksta į senąsias ir aukštos kvalifikacijos specialistai, ir žmonės, pasirengę dirbti bet kur

Svarstant klausimą, kaip užkirsti kelią pasaulio klimato kaitai

Ar žinai, kad...

Europos Parlamento nariai šiuo metu gauna tokį pat darbo užmokestį, kaip ir šalies, kurioje jie buvo išrinkti, parlamento nariai. Tačiau 2005 m. rugsėjo mėn. buvo priimtas Europos Parlamento narių statusas, kuriuo vadovaujantis bus išlyginti atlyginimų skirtumai ir užtikrintas jų skaidrumas. Šis statusas įsigalios kitos Parlamento kadencijos pradžioje 2009 metais.

Norėčiau pasveikinti paruošusį pranešimą kolegą Andersą Vijkmaną (Anders Wijkman) ir kitus bendraminčius, įsitikinusių, kad planetos gelbėjimas yra ne kažkieno kito, o mūsų pačių reikalas.

Europos Sąjunga turi panaudoti visą savo įtaką, kad darytų dar didesnę spaudimą toms šalims, net ir labai galingoms ir didelėms, kurios dar neprisijungė prie Kioto protokolo. Naivu būtų tvirtinti, kad jeigu JAV būtų vykdžiusi Kioto protokolo reikalavimus, jų nebūtų nusiaubę uraganai „Katrina“ ir „Vilma“. Bet žiaurų atsakomąjį smūgį niokojama gamta smogė kaip tik tai valstybei, kuri ją skriaudžia labiausiai. Jeigu pasaulio bendrija nesiims skubių ir griežčiausių priemonių klimato šiltėjimui sustabdyti, planeta taps uraganus gimdanti, ugnį ir vandenį spjaudanti pabaisa.

Pranešime teisingai siūloma paversti ES dar aiškesniu lyderiu pagal atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą. Labai palaikau pasiūlymą daugiau informuoti ES piliečius, įtraukti juos į gamtą tausojančią veiklą. Reikia energingiau kurti tokią mokesčių, baudų ir skatinimų sistemą, kuri verstų dirbti įmones ir firmas taupiai bei tausojančiai ir tausoti gamtinius išteklius. Dar svarbiau – gyvenimo būdas. Kiekvienas ES valstybių pilietis turėtų jausti, kad gyventi kuo mažiau teršiant ir kaitinant planetą ne tik gražu ir kilnu, bet ir apsimoka.

Europos Sąjunga turi panaudoti visą savo įtaką, kad darytų dar didesnę spaudimą toms šalims, net ir labai galingoms ir didelėms, kurios dar neprisijungė prie Kioto protokolo. Naivu būtų tvirtinti, kad jeigu JAV būtų vykdžiusi Kioto protokolo reikalavimus, jų nebūtų nusiaubę uraganai „Katrina“ ir „Vilma“. Bet žiaurų atsakomąjį smūgį niokojama gamta smogė kaip tik tai valstybei, kuri ją skriaudžia labiausiai. Jeigu pasaulio bendrija nesiims skubių ir griežčiausių priemonių klimato šiltėjimui sustabdyti, planeta taps uraganus gimdanti, ugnį ir vandenį spjaudanti pabaisa

Svarstant klausimą dėl moterų ir vyrų lygybės Europos Sąjungoje

2006 02 01

Kol kas šiuo svarbiu klausimu kalbėjo daugiausiai tik moterys. Man tenka garbė kiek išlyginti proporcijas ir pabrėžti, kad lyčių lygybė gali būti užtikrinta tik su vyrų pritarimu ir energingu dalyvavimu. Tikiuosi, kad tokiam požiūriui, kaip ir šiam pranešimui, pritarė dauguma Europos Sąjungos vyrų.

Labai svarbus pranešimo raginimas sumažinti lyčių darbo užmokesčio skirtumus bei sukurti pensijų sistemas, kurios nediskriminuotų moterų. Šiaurės valstybės įrodė visai ES ir pasauliui, kad aukščiausias gyvenimo lygis ir gyvenimo kokybė yra tose šalyse, kur moterys užima aukščiausius politinius postus nė kiek neatsilikdamos nuo vyrų.

Dar garsiau, manau, reikia kalbėti apie piktinančią, prekybai narkotikais prilygintą prekybą moterimis, kuriai, deja, yra paklausa ir naujosiose, ir senosiose ES šalyse. Manau, kad už šį bjaurų nusikaltimą reikėtų sugriežtinti bausmes visose ES valstybėse.

Šis pranešimas turėtų paskatinti tiek Europos Komisiją, tiek nacionalinių valstybių vyriausybes imtis papildomų priemonių moterų ir vyrų lygių teisių įtvirtinimui.

Lyčių lygybė naujosioms ES valstybėms buvo ir yra viena iš svarbiausių europietišκών vertybių, kartu ir integracijos į ES sąlyga. Malonu pažymėti, kad šiandien naujosios valstybės, tarp jų ir Lietuva, pagal šį aspektą daugeliu atveju lenkia senbuves nares.

Kartu su kolegomis džiaugiuosi dėl Europos lyčių lygybės instituto įsteigimo. Jis turėtų pradėti dirbti kitamet ir pagerinti ES valstybių bendradarbiavimą, geriausio patyrimo paskleidimą.

Naujosios šalys turi svarių argumentų siekti instituto įsteigimo jų teritorijoje. Lietuva, daugeliu atžvilgių pirmaujanti pagal lyčių lygybės įgyvendinimą, pasirengusi instituto įkūrimui Vilniuje.

Dar kartą sveikinu pranešėją Editą Estrelą (Edite Estela). Manau, kad Europos Parlamentas ir ateityje turėtų būti lyčių lygybės įgyvendinimo varomoji jėga.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

2002

Sausio 1 d.

Euro zonos valstybių gyventojai pradeda naudotis euro banknotais ir monetomis.

Gegužės 31 d.

Visos 15 ES valstybių narių tuo pačiu metu ratifikuoja Kioto protokolą – pasaulinį susitarimą dėl oro taršos mažinimo.

Birželio 21–22 d.

Europos Vadovų Taryba Sevilijoje susitaria dėl ES prieglobsčio ir imigracijos politikos.

Gruodžio 13 d.

Europos Vadovų Taryba Kopenhagoje pritaria 10 šalių kandidačių (Čekijos Respublikos, Estijos, Kipro, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Maltos, Slovakijos, Slovėnijos ir Vengrijos) stojimui į ES 2004 m. gegužės 1 d.

Nusprendžiama, kad derybos su Turkija gali būti pradėtos, jeigu, remdamasi Komisijos ataskaita ir rekomendacijomis, 2004 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba nuspręš, kad Turkija tenkina visus „Kopenhagos kriterijus“.

Eurošypsenos

Juokauja švedai

– Ar žinote, kodėl švedai visada važiuoja kelio viduriu?

– Bijo pakenkti lauko gėlėms šalikelėjel!

Svarstant klausimą dėl Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės

Madam President, the European Neighbourhood and Partnership Instrument is important to the new EU Member States, including Lithuania. Our border with our neighbouring countries is almost 1 000 kilometres long. We are very keen that behind this border, in Russia and Belarus, democracy, human rights, economic prosperity and greater public welfare should take root. Paraphrasing the former German Foreign Minister Hans Dietrich Genscher, we could say that European Union citizens will never be safe and happy if, beyond the borders of the Union, people live in economic deprivation and in the absence of rights and fundamental freedoms.

I would like to stress that the document also offers the possibility of using financial resources for those countries that are inclined to freeze cooperation with the EU. We need to coordinate these possibilities with a project to create a European democratic fund in support of civil society, as suggested by the Lithuanian President Valdas Adamkus, German Social Democrats and Members of the European Parliament.

Nuo 2002 m. sausio 1 d. eurų banknotai ir monetos yra per 315 milijonų euro zonoje gyvenančių žmonių kasdienio gyvenimo dalis. Aštuonias – 1, 2, 5, 10, 20 ir 50 centų, 1 ir 2 eurų nominalo – monetas lengva atskirti dėl skirtingo dizaino, dydžio ir spalvos. Įdomus faktas, kad visos euro monetos turi vienodas bendrąsias ir skirtingas nacionalines puses

Svarstant klausimą dėl nediskriminavimo ir lygių galimybių visiems

2006 06 13

Sveikindamas pranešėją pabrėžčiau, kad Europos Sąjungoje tikrai turi kuo greičiau išnykti diskriminacija dėl tautybės ar kilmės, apribojimai mažumoms ar nepiliečiams, nelygybė švietime, sveikatos apsaugoje, gyvenimo sąlygose.

Komisija privalėtų imtis veiksmų prieš valstybes, kurios nesugeba įgyvendinti ES teisės aktų, nukreiptų prieš diskriminaciją.

Europos žengimas į priekį bus sklandesnis, jeigu žmonės, kurie neturi ES šalių pilietybės, integruosis į europietišką visuomenę. Jie labai įvairūs – tai išeiviai iš islamo šalių Prancūzijoje ir kitose senosiose ES valstybėse, rusakalbė mažuma Latvijoje ir Estijoje.

Lietuva neturi šios problemos, tačiau kaimynų padėtį suprantame jautriau negu kiti. Demografinė situacija minėtose dviejose šalyse unikali, ji susidarė ypatingomis sąlygomis, kokių nepažino nei senosios, nei naujosios ES valstybės. Todėl nepiliečių įsiliejimas į piliečių bendruomenę turi eiti koja kojon su jų pasiryžimu įsisąmoninti, kad jie gyvena Latvijoje ar Estijoje, kad jie tampa Europos, o ne kažkokios kitos Sąjungos piliečiais. Išlaikydami praturtinantį Europą savitumą, jie privalo gerbti savo valstybę, gerai išmokti jos kalbą, išmanyti istoriją ir tradicijas.

Politikų priedermė – sudaryti tam tinkamas sąlygas. Vis platesnis nepiliečių dalyvavimas rinkimuose logiškas tuo atveju, jeigu vis aktyviau konstruktyviai dalyvauja visuomeniniame ir politiniame savo šalių gyvenime.

Svarbus svarstomo pranešimo raginimas valstybėms įkurti instituciją kovai su diskriminacija. Daug pasakys Komisijos ir nacionalinių valdžios institucijų ruošiami statistiniai duomenys, įvertinantys diskriminacijos žalą.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

2003

Balandžio 16 d.

Atėnuose pasirašoma Čekijos Respublikos, Estijos, Kipro, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Maltos, Slovakijos, Slovėnijos ir Vengrijos stojimo į ES sutartis.

Liepos 10 d.

Savo darbą baigia Konventas dėl Europos ateities, parengęs Europos Konstitucijos projektą.

Spalio 4 d.

Prasideda tarpvyriausybė konferencija, parengianti naują sutartį, kurioje bus įtvirtinta Europos Konstitucija.

Svarstant klausimą dėl aviacijos poveikio klimato kaitai mažinimo

Sveikindamas pranešimo autorę norėčiau priminti, kad Europos Parlamentas dažnai vadinamas „skraidančiu parlamentu“. Mes, kas savaitę skraidantys iš savo šalių į vieną iš dviejų ES sostinių, turėtume ypač rūpintis, kad aviacija taptų aplinkai draugišku transportu.

Aviacijos poveikio klimato kaitai politikoje turi būti laikomasi principo „teršėjas moka“. Tenka apgailestauti, kad oro transportas nedengia dėl jo poveikio klimatui atsiradusių išorės sąnaudų. Logiška būtų įtraukti aviaciją į ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo kvotų prekybos sistemą. Iš tokių mokesčių surinktos lėšos galėtų būti investuojamos į naujas technologijas, skirtas netaršių lėktuvų kūrimui.

Traukinių ir autobusų transporto plėtra galėtų sumažinti ir „spaudimą“ perkrautiems oro uostams, ir aviacijos skleidžiamą taršą. Deja, Lietuvos ir kitų Baltijos šalių geležinkelio ir plentų tinklai nėra integruoti į ES infrastruktūrą, jie nemodernūs ir perkrauti. Be ypatingo ES dėmesio „Via Balticos“ ir ypač „Rail Balticos“ projektams kelių transportas ir geležinkelis šiame regione dar labai ilgai negalės padėti aviacijai.

Turėtume ypač rūpintis, kad aviacija taptų aplinkai draugišku transportu

Svarstant klausimą dėl radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro vežimo priežiūros ir kontrolės

2006 07 04

Norėčiau pasveikinti pranešėją ir pabrėžti, kad svarstoma direktyva svarbi kiekvienai Europos Sąjungos šaliai, ypač eksploatuojančiai branduolines elektrines. Komisijos pasiūlymai bendradarbiauti vežant bei laidojant branduolines atliekas ar panaudotą branduolinių kurą atliepia ES solidarumo dvasiai ir nukreipti į ateitį. Kita vertus, nėra abejonių, kad būtina griežtinti radioaktyviųjų atliekų vežimo kontrolę ir išankstinių leidimų sistemą.

Lietuva susiduria su panaudoto branduolinio kuro saugojimo problema uždarius pirmąjį Ignalinos atominės elektrinės reaktorių ir planuojant uždaryti antrąjį po trejų metų. Šiuo metu atliekos laikinai laidojamos specialiose aikštelėse, kurios bus plečiamos. Ap-sisprendus statyti kartu su kaimyninėmis šalimis naują, modernią branduolinę elektrinę Ignalinoje, svarstoma direktyva taps dar ak-tualesnė visam regionui.

Pabrėžčiau taip pat būtinybę skatinti mokslinius tyrimus, skirtus branduolinių atliekų nukenksminimui. Toks prioritetas galėtų būti ir ES 7-oje mokslinių tyrimų bendrojoje programoje.

Eurošypsenos

Juokauja švedai

- Kuo skiriasi švedai nuo norvegų?
- Švedai turi gerus kaimynus!

Nėra abejonių, kad būtina griežtinti radioaktyviųjų atliekų vežimo kontrolę ir išankstinių leidimų sistemą

Ar žinai, kad...

Iširus Tarybų Sąjungai, 1991 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba Maastrichte priėmė Europos Sąjungos steigimo sutartį, kuri įsigaliojo 1993 m. lapkričio 1 d. Europos ekonominę bendriją pakeitė Europos Bendrija. Taip pat šia sutartimi buvo įkurta Europos Sąjunga (ES). Maastrichto sutartis išskėlė ambicingus uždavinius šalims narėms: iki 1999 m. įsteigti pinigų sąjungą, patvirtinti Europos pilietybę, naujas bendrąsias politikas, įskaitant bendrąją užsienio ir saugumo politiką bei susitarimus dėl vidaus saugumo.

Vienos minutės kalba

Liepos viduryje Baltarusijoje, mūsų kontinento vidurio valstybėje, paskelbtas teismo nuosprendis Aleksandriui Kozulinui, šalies socialdemokratų partijos pirmininkui, prezidento rinkimuose drįsusiam mesti iššūkį Aleksandriui Lukašenkai. Jam skirta penkeri su puse metų kalėjimo. Europos Sąjungai pirmininkaujanti šalis paskelbė deklaraciją ne tik 25 valstybių narių vardu, bet ir 12 kitų Europos valstybių vardu. Joje kviečiama tuoj pat išlaisvinti Aleksandrą Kozuliną ir kitus politinius kalinius.

Ką tik kalbėjau su nuteistojo žmona Irina. Ji sakė, kad su vyru gali pasimatyti tik kartą per mėnesį, kad jam pablogėjo regėjimas, susilpnėjo širdis, paaštrėjo osteochondrozė.

Esu įsitikinęs, kad ir Europos Parlamentas po atostogų turėtų reaguoti į pirmąjį nuteisimą Baltarusijoje, motyvuotą ne tariamais kriminaliniais, o politiniais nusikaltimais – už vadinamąjį „neramumų organizavimą“. Manau, kad savo nuomonę turėtų pareikšti Parlamento Pirmininkas ir politinės frakcijos. Minsko režimas tikisi, kad tokie ir panašūs atvejai jautresnės reakcijos Europoje nesukels. To neturi būti.

Svarstant klausimą dėl Europos Sąjungos psichikos sveikatos strategijos kūrimo

Gerbiamas Pirmininke, nedažnai pranešėjas taip nuoširdžiai ir personalizuotai pristato paruoštą dokumentą, tad nuoširdūs sveikinimai. Šis pranešimas ir diskusijos – tai svarbus Europos Parlamento žingsnis padedant Komisijai kurti naują psichikos sveikatos strategiją, itin reikšmingą naujoms ES valstybėms. Įprasta, kad jose labai prasti visuomenės psichinės sveikatos rodikliai – daug savižudybių, prievartos ir priklausomybės, ypač nuo alkoholio, atvejų. Naujosios valstybės teko paveldėti neefektyvią psichinės sveikatos priežiūros sistemą, pagrįstą didelėmis psichiatrijos gydymo ir globos institucijomis, kurios didina socialinę atskirtį ir stigmą. Dabar ir šios institucijos menkai finansuojamos, dažnai merdi, neatlieka net ir ribotų funkcijų.

Tuo tarpu bendruomeninių paslaugų, integruotų į sveikatos ir socialinės apsaugos bendrąją infrastruktūrą, aiškiai trūksta. Paprastai turime tik atskiras psichinių ligonių slaugymo namuose sėkmės saleles. O juk slauga namuose, bendruomeninės paslaugos – žymiai daug humaniškesnės, geriau suderinamos su žmogaus teisėmis ir ekonomiškai efektyvesnės. Neturime ligonių slaugos namuose, padedant visuomenei, tradicijų, todėl senoji sistema sunkiai užleidžia savo pozicijas.

Ypač neramu, kad didėja skaičius vaikų, augančių valstybės globos institucijose. Tai vėlgi liudija, kad stokojame alternatyvios sistemos, padedančios rizikos grupės tėvams tinkamai auginti ir auklėti vaikus.

Kai kurios naujos šalys jau ėmėsi pirmų žingsnių, kad įtvirtintų naujas, ES principus atitinkančias nuostatas. Štai Lietuvoje parengta valstybinė psichikos sveikatos strategija, kuri šiais metais bus teikiama tvirtinti Parlamentui. Lietuva inicijavo projektą „Vaikų ir paauglių psichinė sveikata išsiplėtusioje Europos Sąjungoje: šiuolaikinių strategijų ir praktikos vystymas“. Projektą palaikė Komisija, jame dalyvauja 18 šalių ir 34 asocijuoti partneriai.

2006 09 05

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

2004

Balandžio 5 d.

Pasirašoma Europos saugaus eismo chartija, kuria visi visuomenės atstovai – tiek vietinės mokyklos, tiek kaimo asociacijos, tiek didelės tarptautinės bendrovės – raginami aktyviai dalyvauti didinant kelių eismo saugumą.

Gegužės 1 d.

Čekijos Respublika, Estija, Kipras, Latvija, Lenkija, Lietuva, Malta, Slovakija, Slovėnija ir Vengrija įstoja į Europos Sąjungą. Valstybių narių skaičius padidėja iki dvidešimt penkių. Tai yra penktoji ES plėtra, kuri išskirtinė tuo, kad pirmą kartą per vieną plėtros etapą prie ES prisijungia tiek daug valstybių narių.

Liepos 20 d.

Nauju Europos Parlamento pirmininku išrenkamas Chosepas Borelis Fontelis (Josep Borrell Fontelles).

Liepos 22 d.

Europos Parlamentas pritaria Žozė Manuelio Barozo (José Manuel Barroso) paskyrimui naujuoju Europos Komisijos pirmininku.

Spalio 29 d.

ES valstybės narės Romoje pasirašo Sutartį dėl Konstitucijos Europai. Ši sutartis Europos Sąjungą turi padaryti demokratiškesnę, efektyvesnę, solidaresnę ir tvirtesnę organizaciją, kurios balsas būtų geriau girdimas pasaulyje. Ši sutartis turi įsigalioti po to, kai ją ratifikuos visos ES valstybės narės ir Europos Parlamentas.

Lapkričio 11 d.

Lietuva pirmoji tarp ES šalių Seime ratifikuoja Sutartį dėl Konstitucijos Europai.

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

2005

Vasario 20 d.

Ispanija tapo pirmąja ES valstybe, kurios piliečiai referendumu pritarė sutarčiai dėl Konstitucijos Europai.

Balandžio 13 d.

Europos Parlamentas pritaria Rumunijos ir Bulgarijos įstojimui į Europos Sąjungą nuo 2007 m. sausio 1 d.

Gegužės 29 d.

Prancūzijoje referendumu nepritariama ES Konstitucijai.

Birželio 1 d.

Nyderlanduose referendumu nepritariama ES Konstitucijai

Birželio mėn.

ES viršūnių taryboje paskelbtas „apmąstymų laikotarpis“, skirtas aptarti sutartį dėl Konstitucijos po nesėkmingų referendumų Prancūzijoje ir Nyderlanduose.

Liepos 10 d.

Liuksemburgo piliečiai referendume pasisako už sutartį dėl Konstitucijos.

Spalio 3 d.

Pradedamos derybos dėl narystės Europos

Svarstant klausimą dėl stabilizacijos ir asociacijos susitarimo su Albanija

Albanijos kelias siekiant suartėti su Europos Sąjunga, ko gero, labiausiai akmenuotas, jeigu lyginsime su kitomis kontinento valstybėmis. Dvidešimtas amžius nebuvo laimingas šaliai, kuri dar prieš Antrąjį pasaulinį karą pagal daugelį ekonominių ir socialinių rodiklių buvo pačiame dugne. Paskui atsirado „albanizacijos“ terminas kaip sinonimas saviizoliacijos politikos, kuri buvo primesta tuometinio režimo ir kuri reiškė atsilikimą. Iki šiol atskyrimo nuo pasaulio randai Albanijoje gilesni, negu bet kurioje kitoje buvusio komunistinio bloko valstybėje.

Šiandien Albanija, kaip ir kitos Vakarų Balkanų šalys, jaučia Europos Sąjungos magnetizmą. Būtent ši traukos jėga spartina reformas, stiprina demokratiją, žmogaus teises, kartu gerindama piliečių gyvenimą. Bet lankydamasis Albanijoje pastebėjau, kad įtampa tarp pozicijos ir opozicijos ten labai kibirkščiuojanti, kai siekiama ne konkuruoti, o sunaikinti vienas kitą. Kovai su korupcija ir nusikaltamumu ten lengva ranka pažadama skirti pusę valstybės biudžeto, tačiau konkretesnių rezultatų vis dar nematyti.

Įveikiantis praeities šešėlius regioninis bendradarbiavimas – tai sritis, kurioje Albanija gali pademonstruoti savo užsienio politikos lankstumą ir europietišumą. Lakmuso popierėlis, kuris apnuogins Tiranos poziciją konstruktyvumo ar visai priešinga linkme, bus lemiami derybų dėl Kosovo statuso etapai. Neabejoju, kad ir pagal tai bus sprendžiama, kiek Albanija subrendusi kol kas dar tolimai narystei ES.

Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo įgyvendinimas, perėmimas patirties iš valstybių, kurios sėkmingai žengė ir įžengė į Europos Sąjungą, turėtų padėti Albanijai pasiekti lemiamą posūkį europietiškame kelyje.

Svarstant klausimą dėl moterų perspektyvos tarptautinėje prekyboje

2006 09 27

Pranešėja nuveikė svarbų darbą, parodydama moterų pažeidžiamumą plečiantis prekybai globaliame pasaulyje, teikdama pasiūlymus padėčiai taisyti. Išties nepakenčiama, kad didžiąją daugumą skurdžiai gyvenančių žmonių sudaro moterys, kad jos priverčiamos dirbti neformalioje ekonomikoje. Tai reiškia, kad vis daugiau vaikų auga tinkamai neprižiūrimi, kad jie neišbris iš skurdo ir neturės lygių galimybių visuomenėje.

Globalizacija atneša ir naudos moterims, įgyjančioms kuo aukštesnę išsilavinimą, dirbančioms moderniose ekonomikos šakose.

Manau, kad Europos Komisija privalo atsiliiepti į kvietimą kurti specialų fondą, kuris remtų moterų prieigą prie kreditų, švietimo ir profesinio mokymo paslaugų, sumažintų moterų dalį neformalioje ekonomikoje.

Skandinavijos pavyzdys rodo, kad dėmesys socialiniams reikalams, išsilavinimui ir lygių galimybių suteikimas moterims sukuria aukščiausią gyvenimo kokybę. Kuo daugiau šio pavyzdžio reikia perkelti į besivystančias šalis.

Eurošypsenos

Juokauja švedai

Klausimas: Kaip paskandinti švedų karo laivą?

Atsakymas: Nuleisti į vandenį.

Ten, kur moterims suteikiamos geros galimybės, gyvenimo lygis ir kokybė geresnė

Svarstant klausimą dėl gausesnės ir geresnės Europos Sąjungos paramos: 2006 m. veiksmingos pagalbos priemonių

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

2006

Lapkričio 15 d.

Europos Parlamentas patvirtina Paslaugų direktyvą, panaikinanti kliūtis, trukdančias steigti paslaugų verslą ir teikti paslaugas kitose ES valstybėse.

Gruodžio 13 d.

Europos Parlamentas patvirtina cheminių medžiagų naudojimo pramonėje įstatymų paketą (t.y., reglamentą ir jį lydintį direktyvą, dar vadinamą REACH), sumažinsiantį grėsmę sveikatai ir aplinkai. Reglamentas turėtų įsigalioti 2007 m. birželio 1 d.

Sveikinu pranešėją ir pagrindinę pranešimo mintį: Europos Sąjunga gali ir turi tapti lydere ne tik tai pagal pagalbos besivystančioms šalims mastelį, bet ir pagal lėšų skyrimo veiksmingumą.

Galima visai apgailestauti, kad tokios paramos trūksta, tačiau pirmiausia būtina efektyviau išnaudoti tai, ką turime. Reikia geriau koordinuoti paramos tiekimą, atsisakyti nereikalingų formalumų ir stiprinti kontrolę, reaguoti į besikeičiančią situaciją.

Europos Komisijos vaidmuo turėtų tik stiprėti, ypač koordinuojant paramos teikimą. Tai būtų naudinga ir naujosios Sąjungos valstybėms. Jų indėlis į pagalbą besivystančioms šalims palaipsniui didėja. Štai Lietuva jau keičia savo statusą Pasaulio banke iš šalies – paramos gavėjos į šalį – donorę, kas leis mano šaliai aktyviau prisidėti prie Pasaulio banko vystymosi programų.

Labai svarbus faktorius – visuomenės parama. Kol kas ji dar ne tokia ryški kaip norėtusi. Naujosiose šalyse būtina visokeriopai skatinti supratimą, kad padėdami besivystančioms šalims padedame sau. Globalizacijos laikais pasaulis primena susiliejančių indų sistemą, kai skurdas ir badas, neramumai ir gamtinės katastrofos kur nors Afrikoje ar Azijoje skaudžiai paliečia stabilumą ir gyvenimo lygį Europoje ar Amerikoje.

Valstybės – paramos gavėjos turi įrodyti savo sugebėjimą tinkamai tvarkyti suteikiamas lėšas. Daugiau dėmesio šiai problemai turėtų skirti parlamentai – tiek ES narių, tiek valstybių – paramos gavėjų.

Svarstant klausimą dėl Baltijos strategijos šiaurės dimensijai

2006 11 15

Baltijos jūros strategija Šiaurės dimensijai – tikrai reikšmingas dokumentas. Tai puikiai padirbėjusio pranešėjo Aleksandro Stubo (Alexander Stubb) ir kartu visos Baltijos – Europos internacionalinės grupės nuopelnas.

Šaltojo karo audros griovė Baltijos pakrantes daugiau, negu bet kurios kitos jūros – ir politiškai, ir ekonomiškai, ir ekologiškai. Tai jaučiame net dabar, kai Baltijos jūra tampa vidine ES jūra.

Įsiterpianti į ją Rusijos pakrantė suteikia gerą galimybę bendradarbiauti su šia šalimi. 85 milijonus gyventojų apimantis regionas yra vienas stipriausių ekonomiškai ir socialiai ES, čia daug kur įgyvendintas gerovės valstybės modelis. Tačiau gyvenimo lygio skirtumai tarp šalių – šokiruojantys, kai kur grėsmingai didėja socialinė atskirtis. Ši strategija padės įveikti tokias tendencijas.

Ypatingas dėmesys skiriamas aplinkosaugai, ekonomikai ir transportui. Visa ši triada labai priklauso nuo energetikos ir energetinio saugumo, kuris pažeidžiamas, vienai kuriai šaliai turint per daug galimybių ir ambicijų. Regiono valstybėms reikalinga bendra energetikos rinka. Dar didesnis dėmesys skirtinas energijos panaudojimo efektyvumui ir atsinaujinantiems energijos šaltiniams.

Neišvengiamos diskusijos ir konkretūs žingsniai dėl branduolinės energijos. Gruodžio pradžioje elektros tiltas sujungs Estiją su Suomija, jis turi būti sutvirtintas panašiais Lietuvos–Švedijos ir Lietuvos–Lenkijos tiltais. Strategija ragina greičiau ir tvirčiau jungti Šiaurės Europos ir Vidurio Europos greitkelius, geležinkelius ir jūros kelius. Centrinėje kryžkelėje atsiduria Lenkija. Jei Varšuva neskirs didesnio dėmesio šiems projektams, jie ilgam liks popieriuje.

Baltijos jūra sekli, ekologiškai itin pažeidžiama. Kasmet joje daugiau nei 60 tanklaivių patenka į avarijas, fiksuojama 400 neleistinų naftos išpylimų į jūrą. Ji sugeria beveik milijono žmonių, gyvenančių pajūryje, nevalytas nuotėkas. Būtina kurti ir plėsti pajūrio apsaugos zonas, taikyti griežtesnes aplinkosaugos normas, negu tai numato ES direktyvos.

Europos Sąjunga nori turėti Rusijos Federacijos Kaliningrado srityje ne tik gerą, bet ir patikimą, nuspėjamą kaimyną. Srities gubernatorių Grigorijus Bosas kalba apie Kaliningradą kaip Rusijos langą į Europą ir ES – į Rusiją. Pageidautume, kad tas langas būtų

Ar žinai, kad...

Europos Sąjungos institucijos atstovauja bendriems visos ES interesams. Dalį ES sprendimų bendru sutarimu priima valstybės narės (vadinamasis tarpvalstybinis bendradarbiavimas), o kitus sprendimus – viršnacionalinės institucijos (pvz., Europos Komisija).

Iš Europos Sąjungos kalendoriaus

2007

Sausio 1 d.

Prie Europos Sąjungos prisijungia dar dvi valstybės – Rumunija ir Bulgarija, taip užbaigdamas penktąjį ES plėtros etapą. Nuo šiol ES – tai 27 valstybių sąjunga, vienijanti apie 485 milijonus ES piliečių.

Sausio 1 d.

Slovėnija prisijungia prie euro zonos, tapdama tryliktaja ES valstybe nare, įsivedusia eurą. Eurus taip pat yra valiuta „senųjų“ ES valstybių narių, išskyrus Jungtinę Karalystę, Švediją ir Daniją.

platus ir atviras gaiviems bendradarbiavimo vėjams. Šios srities didesnis atsivėrimas arba atvirkštiniai procesai liudytų visos Rusijos judėjimo kryptį.

Pasiūlymas skirti atskirą biudžeto eilutę šios strategijos finansavimui parodytų Baltijos regiono bendrumą ir novatoriškumą. Esu įsitikinęs, kad jis to vertas, kadangi gali ir turi tapti savotiška laboratorija naujoms idėjoms, projektams, inovacijoms. Jų pritaikymas Europos Sąjungos, o gal ir platesniu mastu, galėtų pasitarnauti spartesniam ne tik mūsų žemyno žengimui į priekį.

Danija kartu su Skandinavijos kaimynėmis įrodė, ką gali pasiekti Baltijos jūros valstybės

Svarstant klausimą dėl kovos su prekyba žmonėmis

2006 11 15

Europa galėjo didžiuotis, kad vergovė joje išnyko anksčiau nei kituose žemynuose. Deja, ji sugrįžta kitaip – ne mažiau šlykščiais pavidalais, nešdama paniekimą, kančią ir kartu neneapsakomus pelnus.

Ką pirmiausia reikėtų daryti? Geriau koordinuoti ES ir visų kaimyninių šalių veiksmus. Panaikinti įstatymų spragas, kurios leidžia nusikaltėliams nebaudžiamai praslysti pro teisėsaugos tinklą.

Išdalinti visiems Europos Parlamento nariams savotišką gėdos sąrašą valstybių, kurios nesugebėjo ratifikuoti Jungtinių Tautų konvencijų ir protokolų dėl prekybos žmonėmis. Sukurti ES institucijų ir organų pareigūnų etikos kodeksą, kurį galėtų pastudijuoti ir kai kas iš europarlamentarų.

Reikia plačiai ir aiškiai informuoti piliečius, ypač naujosiose ES valstybėse, kad jie neužkibtų už prekiautojų žmonėmis meškerių. Nusikaltėlių aukos privalo turėti pakankami ne tik drąsos, bet ir teisių, kad galėtų kreiptis pagalbos į valdžios institucijas, nebijodami deportacijos.

Į Londoną, kaip ir kitus Europos didmiesčius, suvežamos prekiautojų žmonėmis aukos

Svarstant klausimą dėl situacijos Fidžyje

Ar žinai, kad...

Buvimas Europos Sąjungoje reiškia, kad tam tikrose srityse valstybės perleidžia Sąjungai dalį savo suverenių teisių leisti įstatymus ir kitus teisės aktus. Vaizdžiai tariant, ES teisės aktus galime įsivaizduoti kaip bendru sutarimu priimamas taisyklės, kurios nustato 27 valstybių narių buvimo Sąjungoje teises ir pareigas.

Situacija Fidžyje po dar vieno perversmo labai įtempta. Manau, kad Europos Parlamentas turėtų reaguoti griežtai. Keturi perversmai per dvidešimt metų – tai tikrai per daug, tai nieko gero nežada nei žmonėms, nei valstybei. Tai atbaido užsienio investicijas, smarkiai sumažina turistų srautus, sustabdo finansinę pagalbą.

Europos Sąjunga skyrė dideles lėšas, kad ugdytų visų etninių grupių švietimą, politinį išprusimą, bet to, deja, nepakako. Kol kas perversmas nepareikalavo žmonių aukų. Teisėta valdžia kviečia taikiems nepaklusnumo veiksams. Jos poziciją palaiko įtakingi bažnyčios atstovai ir Didžioji Vadų Taryba. Situaciją kontroliuoja armija, įvesta cenzūra. Opozicijos atstovų sulaikymas ir apklausos rodo, kad situacija dar gali aštrėti.

ES ir mūsų sąjungininkės šiame regione turėtų duoti aiškų signalą, kad jėgos panaudojimas nebus toleruojamas ir kad būtina išvengti kraujo praliejimo.

Kviečiu kolegas pasmerkti jėgos panaudojimą Fidžyje, nepripažinti valdžios užgrobėjų, palaikyti opozicijos kvietimą šalies gyventojams taikiomis demonstracijomis priešintis perversmui. Fidžyje būtina kuo greičiau surengti tarptautinius standartus atitinkančius demokratinius rinkimus, paremtus lygybės tarp žmonių, nepaisant jų etninės kilmės, principu, ir grįžti prie pastangų vadovautis teisės viršenybės bei demokratijos principais.

Europos komisijos nariai

Aš klausiu - man atsako...

Europos Sąjungos institucijų vadovams
pateikti klausimai ir atsakymai į juos

Čia, mielas skaitytojau, rasi kai kuriuos mano klausimus, pateiktus Europos Komisijai ir Europos komisarams, bei atsakymus į juos. Šis „politinis apsišaudymas“ – svarbi europarlamentaro veiklos forma. Jis leidžia iškelti svarbius ir Lietuvai, ir visai Europai klausimus, atkreipti į juos EK dėmesį, susilaukti konkrečių atsakymų.

Klausimus man „pasufleravo“ mano paties darbo patirtis ir intuicija, susitikimai su Lietuvos žmonėmis. Juos ruošiant visada pravartu pasikonsultuoti su LR ministerijomis, Seimo komitetais, mūsų nuolatine atstovybe prie ES Briuselyje.

Europos Komisijai

dėl JAV vykdomos vizų politikos

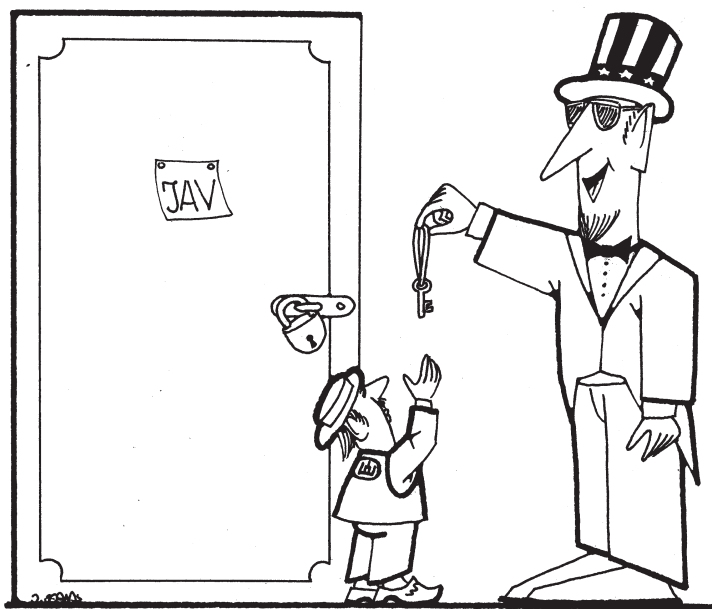
Dauguma naujųjų Europos Sąjungos šalių, skirtingai nuo senųjų, neturi bevizio režimo su JAV. Administracija Vašingtone priima sprendimus šiuo klausimu individualiai kiekvienai šaliai pagal nustatytus kriterijus. Vašingtonas pastaruoju metu pasiūlė naujosios ES šalims „road map“ programą, kuria siekiama padėti joms įgyvendinti reikalavimus beviziam režimui suteikti.

Mano iniciatyva Europos Parlamento Socialistų frakcija pasiūlė įtraukti į Europos Parlamento rezoliuciją dėl transatlantinių santykių tokią formuluotę: „Europos Parlamentas pažymi, kad vizų politika šiuo metu išimtinai priskiriama Bendrijos kompetencijai; todėl prašo Komisijos nedelsiant pradėti derybas su JAV Administracija, kad vizų atsisakymo programa (angl. Visa Waiver Program) galėtų visiems Europos piliečiams ir kad būtų panaikinta diskriminacija, ypač nukreipta prieš naujųjų valstybių narių piliečius.“ Rezoliucija su šia formuluote Europos Parlamente buvo priimta š.m. birželio 9 d.

Dauguma naujųjų Europos Sąjungos šalių, skirtingai nuo senųjų, neturi bevizio režimo su JAV. Administracija Vašingtone priima sprendimus šiuo klausimu individualiai kiekvienai šaliai pagal nustatytus kriterijus. Vašingtonas pastaruoju metu pasiūlė naujosios ES šalims „road map“ programą, kuria siekiama padėti joms įgyvendinti reikalavimus beviziam režimui suteikti.

Aukštai vertinu Europos Komisijos prezidento ir komisarų pastangas padėti naujosios ES šalims pasiekti bevizio režimo su JAV. Manau, kad Europos Sąjunga, vis glaudžiau bendradarbiaudama užsienio politikos, išorinio ir vidinio saugumo srityse, galėtų dar svariau prisidėti prie šio klausimo sprendimo. Tai yra ir politinės Vašingtono valios problema.

Pasiūliau, kad Europos Parlamento prezidentas arba Užsienio reikalų komitetas kreiptųsi į JAV Kongresą, išreiškdamas europarlamentarų pageidavimą, kad kongresmenai konstruktyviai ir geranoriškai pažvelgtų į šią problemą.

Mano iniciatyva Europos Parlamento Socialistų frakcija pasiūlė įtraukti į Europos Parlamento rezoliuciją dėl transatlantinių santykių tokią formulotę: „Europos Parlamentas pažymi, kad vizų politika šiuo metu išimtinai priskiriama Bendrijos kompetencijai; todėl prašo Komisijos nedelsiant pradėti derybas su JAV Administracija, kad vizų atsisakymo programa (angl. Visa Waiver Program) galėtų visiems Europos piliečiams ir kad būtų panaikinta diskriminacija, ypač nukreipta prieš naujųjų valstybių narių piliečius“. Rezoliucija su šia formulote Europos Parlamente buvo priimta š.m. birželio 9 d.

Aukščiausio lygio ES ir JAV susitikimo Vašingtone išvakarėse norėčiau pasiteirauti, ką planuoja nuveikti Jūsų vadovaujami direktoratai ir Jūs asmeniškai, kad bevizis režimas naujųjų ES valstybių piliečiams kuo greičiau taptų realybe.

Žinoma, labai daug kas priklausys nuo to, kaip naujosios ES šalys aktyviai ir sėkmingai vykdys „road map“ programą, įgyvendins jos reikalavimus, kaip tų valstybių piliečiai atsilieps į savo vyriausybių raginimus laikytis išvykose į JAV nustatytos tvarkos. Galiu patikinti, kad šalyje, kurioje buvau išrinktas į Europos Parlamentą – Lietuvoje – į šį darbą žiūrima labai rimtai. Svarbu ir tai, kad naujosios ES šalys koordinuoja savo veiksmus, siekdamos bevizio režimo su JAV. Bevizio režimo suteikimas naujosioms Europos Sąjungos šalims padėtų stiprinti transatlantinius ryšius, atspindėtų vis stiprėjančią strateginį bendradarbiavimą tarp JAV ir ES, paskatintų politinius, ekonominius, kultūrinius, žmogiškuosius mainus. Tai dar kartą parodytų, kad visos ES šalys, visi Europos piliečiai yra lygiateisiai.

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAS

Gerbiamas p. Palecki,

Dėkojame Jums už birželio 14 d. laišką, kuriame buvo pabrėžta bevizio režimo tarp Europos ir JAV svarba ir būtinybė, kad JAV valdžios institucijos išreikštų vienodą požiūrį į bevizio režimo taikymą visoms ES valstybėms narėms ir jų piliečiams.

Abipusiškumo principas – pagrindinis EB bendrosios vizų politikos elementas. 2004 m. lapkričio 4–5 d. Europos Vadovų Taryboje oficialiai pritarta tikslui, kad visų ES valstybių narių piliečiams nebūtų privaloma viza vykstant į tas trečiąsias šalis, kurių piliečiams nereikia EB šalių vizos.

Ar žinai, kad...

Europos Parlamentas yra Europos vykdomos politikos varomoji jėga bei svarbiausia ES diskusijų arena, kurioje susiduria ir susipina visų valstybių narių politiniai bei nacionaliniai požiūriai. Todėl visai natūralu, kad Parlamentas yra daugelio politinių iniciatyvų lopšys. Šiandien Europos Parlamentas yra vienas iš įstatymų leidėjų, turi teisę tvirtinti biudžetą ir atlieka visų Europos Sąjungos institucijų demokratinę priežiūrą. Europos Parlamentas dalijasi įstatymų leidžiamąja valdžia su Taryba.

2005 09 05

Benita Ferrero-Valdner, Europos Komisijos narė

Europos Komisija įrodė savo įsipareigojimą siekti šio tikslo aukščiausių lygmeniu kartu su JAV. Pirmininkas p. Barozas aptarė šį klausimą su prezidentu p. Bušu vasario mėn. jo vizito Briuselyje metu. Neseniai vykusiam ES ir JAV aukščiausiojo lygio susitikime Komisijos narė p. Benita Ferrero-Valdner (Benita Ferrero-Waldner) pateikė šį klausimą tiesiogiai prezidentui p. Bušui (George W. Bush). Atsakydamas į šį klausimą, prezidentas patvirtino, kad JAV vizų politika buvo paremta istoriniais veiksniais, ir ji turėtų būti atnaujinta, atsižvelgiant į dabartines aplinkybes, visų pirma naujųjų valstybių narių įstojimą į Sąjungą, kuri suteikia JAV piliečiams galimybę vykti be vizos į visas valstybes nares. Be to, prisimename, kad šiame ES ir JAV aukščiausiojo lygio susitikime priimta „Iniciatyva skatinti transatlantinę ekonominę integraciją ir augimą“ buvo numatytas įsipareigojimas tęsti „diskusijas dėl abipusiškumo principu paremto bevizio režimo taikymo mūsų piliečiams, vykstantiems trumpam laikotarpiui“.

Šių metų kovo mėn. laiške JAV valstybės sekretoriams p. Rais (Condoleezza Rice) ir p. Čertofui (Michael Chertoff), mes pažymėjome abipusiškumo principo svarbą vizų atžvilgiu. Po to klausimą dėl Vizų atsisakymo programos (VAP) platesnio taikymo mes aptarėme susitikime su jais. Be to, klausimas buvo aptariamasis kiekvieną kartą sisteminiuose dialoguose ir „ad hoc“ susitikimuose su JAV atsakingais asmenimis.

Sutinkame, pasibaigus dialogui reikia imtis veiksmų. Vis dėlto tikimės, kad įgyvendinant nuosekliu ir suderintu dialogu paremtą požiūrį, bus suteiktas impulsas pokyčiams JAV sistemoje. Matėme, kaip šis požiūris buvo pateisintas mūsų dialoge su JAV dėl biometrinių identifikatorių pasuose, kai neseniai buvo nuspręsta pratęsti galutinį šių elementų įtraukimo terminą nuo 2005 m. spalio mėn. iki 2006 m. spalio mėn., o tai atitinka šios srities ES teisės aktų įgyvendinimo tvarkaraštį, pagal kurį nuo 2006 m. rugpjūčio 28 d. veido nuotrauka bus pirmasis biometrinis identifikatorius ES pasuose. Be to, JAV sprendimas siūlyti „gairių planą“ keletui šalių, neįtrauktų į Vizų atsisakymo programą, buvo didžia dalimi atsakas tiek į nuolatinę Komisijos, tiek vieną po kitos ES pirmininkaujančių šalių, tiek, žinoma, pačių valstybių narių spaudimą.

Turėdami parengtą „gairių planą“, sieksime daryti spaudimą JAV, kad ji konkretizuotų šį pasiūlymą, susijusioms valstybėms narėms ir Komisijai tiksliai paaiškindama, kokius kriterijus šalys turi atitikti, kad būtų galima plačiau taikyti Vizų atsisakymo programą. Klau-

Eurošypsenos

Juokauja švedai

Klausimas: Kodėl naujos švedų karinio laivyno valtyš stikliniu dugnu?

Atsakymas: Kad būtų matomas senas švedų karo laivynas.

simas bus dar kartą aptartas liepos 11–12 d. Londone ES ir JAV aukščiausiojo lygio neoficialiame susitikime laisvės, saugumo ir teisingumo klausimais.

Be tęstinio dialogo, mes plėtojame veiksmingas priemones, skirtas padėti įtikinti JAV ir kitas susijusias šalis dėl poreikio spartinti politikos formavimą šioje srityje. Priėmus Reglamentą (EB) Nr.851/2005(OL L 141, 2005 6 4, p.3), iki 2005 m. liepos 24 d. valstybės narės turės pranešti apie visus abipusiškumo principo netaikymo atvejus išgaliojant naujam reglamentui. Vėliau Komisija palaikys ryšius su susijusiomis trečiosiomis šalimis, siekdama įtikinti jas panaikinti vizos reikalavimą. Per tris mėnesius nuo pranešimo gavimo Komisija turi pateikti ataskaitą Tarybai, galbūt pridėdama pasiūlymą, numatantį laikinai atnaujinti vizos reikalavimo arba laikinųjų priemonių taikymą, visų pirma politikos, ekonomikos, ar prekybos srityse.

Viliamės Jus įtikinę, jog esame pasirengę dėti intensyvias pastangas, siekdami užtikrinti, kad visiems ES piliečiams būtų suteikta galimybė be vizos vykti į JAV. Mes ir toliau nuolat informuosime Europos Parlamentą apie savo veiklą šioje srityje ir būsimus rezultatus.

Pagarbiai,

Frankas Fratini (Franco Fratini),
Benita Ferrero-Waldner
Komisijos pirmininko pavaduotojas
Komisijos narė

Frankas Fratini, Komisijos pirmininko pavaduotojas

Šulinys? Ne, Parlamento rūmų Strasbūre vidinis kiemas

Europos Komisijai

dėl Rusijos dalyvavimo Baltijos jūros šalių aplinkosaugos tyrimų koordinavimo programoje ERA-NET BONUS ir papildomų lėšų programai

Ar žinai, kad...

Siekdama Tarybos ir Tarybos bei Parlamento tarpusavio pritarimo, Komisija gali imtis veiksmų bet kuriuo lygiu.

Komisija yra didžia dalimi atsakinga už ES bendrųjų politikų valdymą, kaip antai: mokslo tyrimų, pagalbos vystymuisi, regioninės politikos. Ji taip pat tvarko šių politikų biudžetą.

Lisabonos strategijos tarpiniame vertinime numatyta didinti ES konkurencingumą, stiprinant mokslinius tyrimus. 7-ojoje Bendrojoje programoje 2007–2013 m. numatyta bendra mokslo strategija. Sutarties 169 straipsnis numato, kad bendruose tyrimuose gali dalyvauti šalys narės. Kadangi 7-ojoje Bendrojoje programoje numatytas finansavimas, atliekant tuos tyrimus galėtų dalyvauti ir trečiosios šalys. Taip pat 169 straipsnis numato struktūros sukūrimą programoms įgyvendinti. Ką gerbiama Europos Komisija mano apie:

– Rusijos (kaip vienos iš didžiausių Baltijos jūros teršėjų) dalyvavimo konkrečioje Baltijos jūros šalių aplinkosaugos tyrimų koordinavimo programoje ERA-NET BONUS perspektyvas?

– Ar ES narės bus pasirengusios skirti papildomų išteklių specialiosios struktūros programų įgyvendinimo sukūrimui?

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAS

1) BONUS ERA–NET schemeje

BONUS – tai projektas, finansuojamas pagal 6-osios Bendrosios mokslinių tyrimų programos ERA–NET schemą. Pagrindinis BONUS projekto tikslas yra koordinuoti valstybines Baltijos jūros tyrinėjimų programas.

Projekto dalyviai yra mokslinius tyrimus finansuojančios organizacijos iš visų valstybių, turinčių Baltijos jūros pakrantę, įskaitant Rusiją ir jūros tyrinėjimų tarybą (JTIT).

Šių programų koordinavimas turi įtakos keliasdešimčiai mokslinių tyrimų projektų, kurių bendra suma sudaro apie 20 milijonų eurų per metus.

Pagal ERA–NET schemas taisyklės ES finansavimas skiriamas tik padengti koordinavimo išlaidoms, kurių suma siekia apie 3 milijonus eurų per 4 metus, o lėšos moksliniams tyrimams finansuoti skiriamos iš valstybių biudžeto.

II) 169 straipsnis

Šiuo metu Komisija rengia specialiųjų programų pasiūlymus 7-ajai Bendrajai mokslinių tyrimų programai. Atsižvelgdamos į tai aplink Baltijos jūrą esančios valstybės narės rengia paraišką dėl bendros Baltijos tyrimų programos vykdymo pagal Sutarties 169 straipsnį. Paruošiamieji darbai atliekami dabartinio BONUS (ERA–NET schemos projektas) projekto pagrindu.

Pagal 169 straipsnio nuostatas Bendrija gali dalyvauti bendrose mokslinių tyrimų ir raidos programose, vykdomose valstybių lygmeniu. 169 straipsnis taip pat gali būti taikomas kaip Bendrosios programos įgyvendinimo finansavimo schema.

Komisijos pasiūlyme dėl 7 BP pažymima, kad bus sukurta kiekvienos pagal 169 straipsnį vykdomos bendros programos atskira įgyvendinimo struktūra. Šiai atskirai struktūrai Komisija skirs ES lėšų dalį. Šios lėšos gali būti panaudojamos mokslinei veiklai vykdyti arba įgyvendinimo struktūros išlaidoms padengti.

Dėl Baltijos jūros geografinės padėties ir su aplinkosauga susijusių klausimų pageidaujama, kad dalyvautų Rusija, jei bus vykdoma bendra Baltijos tyrimų programa pagal 169 straipsnį. Rusijos dalyvavimas įgyvendinimo struktūros pagalba atitiktų dalyvavimo Bendrojoje programoje principą, pagal kurį leidžiama dalyvauti trečiojioms šalims.

Dėl bet kurios bendros programos pagal 169 straipsnį sprendžia Ministrų Taryba kartu su Parlamentu, taikoma bendro sprendimo procedūra. Todėl Parlamento nariai bus išsamiai informuojami apie visus su šia tema susijusius mokslinius ir finansinius aspektus.

Lietuva apie Europos Sąjungą

(„Vilmorus“, 2006 m. I paktis)

Ar Jūs remiate Lietuvos narystę Europos Sąjungoje?

Taip – 69,0%

Ne – 15,5%

Nežinau – 15,6%

Kodėl Jūs neremiate Lietuvos narystės Europos Sąjungoje?

(Atsakinėjo tik neremiantys Europos Sąjungos responentai)

Europos Sąjunga yra valdoma didžiųjų valstybių – 25,3%

Dėl narystės ES mes prarandame savo tautinį savitumą – 18,8%

Aš nesuprantu/nepritariu būdams, kaip Europos Sąjungoje priimami sprendimai – 18,2%

Europos Sąjunga apriboja Lietuvos suverenitetą – 16,9%

Europos Sąjunga skatina biurokratijos didėjimą – 14,9%

Kita – 5,8%

Su Europos Parlamento nariu Džailsu Čičesteriu prie vandeniliu varomo autobuso Reikjavike. Europos Sąjunga finansuoja mokslinius tyrimus, ieškant ekologiško kuro variantų

Europos Komisijai

dėl Europos Sąjungos finansuojamų regioninių centrų naujosiose ES valstybėse narėse, kurie kontroliuotų ŽIV/AIDS ligos plitimą į ES iš kaimyninių regionų, kūrimo

2004 metais Europos Komisijos Vilniuje rengtoje II atviros Europos AIDS konferencijoje ES valstybių narių sveikatos apsaugos ministrai palaikė idėją steigti regioninį ES AIDS centrą Lietuvoje, kuris galėtų kaupti ir skleisti naujausius mokslo pasiekimus, geriausią ES šalių praktiką, propaguoti ES AIDS politiką ir strategiją.

Lietuva, specialistų nuomone, yra tinkama ES valstybė narė šio centro steigimui dėl keleto priežasčių: sėkmingai įgyvendinamos valstybinės ŽIV/AIDS prevencijos ir kontrolės programos, Lietuva nuolat puoselėja santykius su Kaliningrado sritimi ir Baltarusija ŽIV/AIDS kontrolės srityje.

Ar nebūtų vertinga kurti tam tikrus Europos Sąjungos finansuojamus regioninius centrus naujosiose ES valstybėse narėse, tarp jų ir Lietuvoje, kurie kontroliuotų ŽIV/AIDS ligos plitimą į ES iš kaimyninių regionų (Lietuvos atveju iš Kaliningrado srities, Baltarusijos)?

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAS

Kova su ŽIV/AIDS yra mūsų bendra užduotis. Darbas kartu suteikia realią galimybę sutelkti patirtį ir žinias iš viso žemyno, kad būtų galima nustatyti geriausias prevencijos, paramos, gydymo ir priežiūros priemones.

Kad būtų sustiprinti Europos pajėgumai kovoti su užkrečiamųjų ligų keliamais pavojais, Komisija pasiūlė įkurti Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrą (ELPKC) ir vos prieš keletą mėnesių jis pradėjo savo veiklą Stokholme.

Vienas iš ELPKC prioritetų bus ŽIV/AIDS stebėsenos stiprinimas, todėl Komisija yra įsitikinusi, kad ateityje turėsime patikimesnių duomenų ir informacijos apie minėtos ligos epidemiją Europoje. Jei ateityje pasirodytų būtina įkurti regioninius centrus, Komisija, žinoma, apsvarstys šį klausimą.

Komisija užmezgė tvirtus ryšius su kaimyninėmis valstybėmis,

ypač Rusijos Federacija, Ukraina, Baltarusija ir Moldova – visomis šalimis, kuriose greitai plinta ŽIV/AIDS epidemija.

Komisija puikiai žino apie ypatingas ŽIV/AIDS plitimo problemas Baltijos šalyse ir norėtų paraginti organizacijas, kurių veikla susijusi su ŽIV/AIDS problema, plėtoti partnerystę Baltijos šalyse ir su panašių problemų turinčiomis valstybėmis. Šiuos tinklus būtų galima steigti projektų pagrindu ir, jei tai teiktų naudą Bendrijai, tokiems projektams būtų galima prašyti bendro finansavimo iš esamų EB programų ir priemonių.

Lietuva

apie Europos Sąjungą

(„Vilmorus“, 2006 m. lapkritis)

Kodėl Jūs remiate Lietuvos narystę Europos Sąjungoje?

(Atsakinėjo tik remiantys Europos Sąjungą respondentai)

Priklausymas Europos Sąjungai padės Lietuvai greičiau pasiekti aukštesnį pragyvenimo lygį – 25,7%

Būdamas ES nare, Lietuva gali naudotis ES finansine parama – 24,7%

Narystė Europos Sąjungoje suteikia Lietuvos piliečiams daugiau galimybių keliauti, mokytis – 10,7%

Europos Sąjunga padidina Lietuvos saugumą – 10,4%

Narystė Europos Sąjungoje suteikia Lietuvos piliečiams daugiau galimybių rasti darbo – 10,4%

Priklausydami Europos Sąjungai, galime turėti daugiau įtakos pasaulyje – 5,0%

Priklausydami Europos Sąjungai, galime lengviau pasinaudoti ES šalių sukauptą įvairių klausimų (problemų) sprendimo patirtimi – 4,4%

Priklausymas Europos Sąjungai apsaugo nuo Lietuvos valdžios savivalės ir neišmintingų sprendimų – 3,6%

Priklausymas Europos Sąjungai suteikia didesnes galimybes verslui (didesnė rinka) – 2,7%

Priklausydami Europos Sąjungai, priklausome ir istoriškai artimai kultūrinei bendrijai – 2,3%

Darykime viską, kad ŽIV aukų skaičius mažėtų

Europos Komisijai

dėl ES ir Kaliningrado srities bendradarbiavimo gilinimo

Ar žinai, kad...

Vadinamaisiais jautriais klausimais (mokesčiai, pramonės politika, žemės ūkio politika ir kt.) Europos Parlamentas teikia tik patariamąją nuomonę, tai vadinamoji konsultavimo procedūra. Kai kuriais atvejais Sutartyje numatyta, kad konsultuotis su Parlamentu yra privaloma, nes teisinis pagrindas to reikalauja, ir pasiūlymas gali įgyti įstatymo galią tik Parlamentui pateikus savo nuomonę.

Prieš dvi savaites įvyko Europos Sąjungos ir Rusijos parlamentinio bendradarbiavimo komiteto susitikimas, mano siūlymu surengtas Kaliningrado srityje. Europos Parlamento nariai galėjo susipažinti su Kaliningrado sritimi ir jos problemomis. Susidaro išspūdis, kad atsiveria daugiau galimybių Europos Sąjungos ir šios Rusijos Federacijos srities bendradarbiavimui. Rusijos Dūma artimiausiu metu priims įstatymą dėl specialios ekonominės zonos Kaliningrado srityje, kuris turėtų plačiau atverti vartus investuotojams iš ES; srities gubernatoriumi tapo įtakingas Rusijos Federacijos politikas G. Boosas; Rusija pradėjo noriai kalbėti apie Europos Sąjungos ir Rusijos bendradarbiavimo „bandomąjį projektą“ šioje srityje.

Kaip Europos Sąjungos Komisija numato pasinaudoti naujomis aplinkybėmis tam, kad Europos Sąjungos bendradarbiavimas su šia sritimi taptų pavyzdinis visai Rusijai, kad šios srities gyventojai galėtų lengviau išvažiuoti į kaimynines ir kitas Europos Sąjungos šalis? Ar po to, kai Lietuva ir Lenkija prisijungs prie Šengeno susitarimo, bus išlaikytos nemokamos vizos šių šalių piliečiams įvažiuoti į Kaliningrado sritį ir kaliningradiečiams – į minėtas valstybes?

Dažnai posėdžiams tenka ruošti tiesiog oro uostuose, laukiant lėktuvo

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAS

Komisija ir toliau suinteresuota bendradarbiauti su Rusija ir viso Baltijos regiono labai plėtoti Kaliningrado sritį. Įdėta itin daug pastangų, teikta parama. Komisija džiaugiasi tuo, kad ekonominiai ir prekybiniai rodikliai rodo, jog Kaliningrado sritis sparčiai vystosi. Kaliningradas moka pasinaudoti ES plėtros atvertomis ekonominėmis galimybėmis.

Kaliningradas yra išskirtinio ES dėmesio vertas ir susilaukiantis regionas. Nesunku pritarti minčiai, kad Kaliningradas turėtų tapti sėkmingo ES ir Rusijos bendradarbiavimo pavyzdys. Tačiau sunku numatyti, kaip jis galėtų tapti bandomuoju ES ir Rusijos bendradarbiavimo projektu. Regiono įstatymai turi atitikti Rusijos Federacijos įstatymus. Kaliningrado sričiai taikomų mokesčių lengvatų neįmanoma taikyti visai Rusijai. ES finansiškai neįmanoma teikti panašios paramos kitiems Rusijos regionams.

Neseniai pradėtu rengti vizų režimo supaprastinimo susitarimu, kuriame numatomos gausios trumpalaikių vizų išdavimo procedūros, bus sukurtos palankesnės sąlygos ES ir Rusijos piliečiams keliauti ir palaikyti ryšius. Šiam susitarimui įsigaliojus, jo nuostatos bus taikomos Kaliningrado srities gyventojams, Lietuvai ir Lenkijai (nuostatos galios ir tuomet, kai šios dvi valstybės pasirašys Šengeno sutartį).

2005 10 28

Lietuva

apie Europos Sąjungą

(„Vilmorus“, 2006 m. lapkritis)

Ar, Jūsų nuomone, apskritai Lietuvoje euras turėtų būti įvestas?

Taip – 37,8%

Ne – 39,3%

Sunku pasakyti – 22,9%

Kas svarbiausia Lietuvai dalyvaujant Europos Sąjungos veikloje?

Užtikrinti, kad Lietuvos narystė ES būtų lygiai teisė – 39,8%

Gauti kuo didesnę finansinę paramą – 22,6%

Siekti lygių konkurencijos sąlygų įmonėms ir verslui – 14,8%

Mazinti priklausomybę nuo Rusijos – 8,6%

Siekti kuo didesnio šalies saugumo – 6,8%

Kita – 0,3%

Sunku pasakyti – 7,2%

Šioje modernioje alaus gamykloje Kaliningrade gaminamas ir „Bavarijos“ alus

Europos Komisijos narys
Vladimiras Špidla

Europos Komisijos nariui V.Špidlai (Vladimir Špidla)

dėl ES ir Kaliningrado srities bendradarbiavimo gilinimo

Nerimą keliantys demografiniai pokyčiai Europos visuomenėje jau ne kartą buvo aptarinėjami tiek nacionaliniais, tiek ES lygiu, tačiau aktyvių veiksmų, siekiant spręsti šia problemą, trūksta.

Komisijos komunikate „Confronting demographic change: a new solidarity between the generations“ sakoma, kad ES privalo aktyviau veikti siekiant trijų pagrindinių prioritetų: a) sugrąžinti demografinį augimą (didinti gimstamumą), b) užtikrinti balansą tarp kartų, c) sukurti „tiltus“ tarp gyvenimo etapų.

Norėčiau paklausti gerbiamo komisaro, kokių priemonių Komisija, remdamasi nacionalinių vyriausybių veiksmais ir iniciatyvomis, planuoja imtis, siekdama įgyvendinti komunikate išdėstytus prioritetus?

KOMISIJOS ATSAKYMAS

Žaliojoje knygoje, siekiant paskatinti įvairiapuses diskusijas, keliami klausimai dėl demografinių pokyčių. Komisija, surengdama 2005 m. spalio viduryje pasibaigusias konsultacijas, norėjo visiems suteikti galimybę išsakyti savo nuomonę. Dabar reikia išnagrinėti daugiau kaip 220 gautų atsakymų. Šių konsultacijų rezultatus ir pasiūlymus ketinama pristatyti naujajame komunikate, kuris turėtų būti priimtas 2006 m. pradžioje. Šiame komunikate bus taip pat atsižvelgta į rezultatus tyrimų, kurie yra finansuojami Europos Parlamento, ir ypač jo nario Ralfo Valterio (Ralf Walter) ir pareikalautų bandomųjų veiksmų dalis.

Vis dėlto Komisija nelaukia vien tik šių konsultacijų rezultatų. Komisijos valstybėse narėse įgyvendinama arba remiama politika dažnai siekiama kovoti su demografiniais sunkumais, pvz.:

Europos užimtumo strategija ir švietimo bei mokymo politika: šiomis priemonėmis gerinama darbo vietų kokybė ir didinamas jų skaičius bei tam tikru mastu kompensuojamas darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjimas ir didėjanti demografinė priklausomybė. Siekiant pakeisti darbo rinkoje susiklosčiusias ankstyvo pasitraukimo tendencijas, kovojama su mokslo įstaigų patiriamuo-

mis nesėkmėmis, keliamas jaunimo švietimo lygis, remiamas visą gyvenimą trunkantis mokymasis ir pagyvenusio amžiaus asmenų aktyvumas.

Bendradarbiavimas Europos lygmeniu siekiant modernizuoti socialinės apsaugos sistemą: taikant atvirą socialinės apsaugos koordinavimo metodą, remiamos valstybių narių pastangos pritaikyti savo pensijų ir rūpybos sistemas prie senstančios visuomenės poreikių. Siekiant užtikrinti socialinę įtrauktį, pirmenybė teikiama būtinybei sumažinti skurdo pavojų, kylantį vaikams ir šeimoms, ypač vienišų tėvų šeimoms.

Galimybių lygybės skatinimas: dar yra daugybė moterų, kurios turi rinktis tarp karjeros ir šeimos ir dažnai šis pasirinkimas lemia gimstamumo mažėjimą. Galimybių lygybės skatinimas, užtikrinant vaikų priežiūros paslaugas ir geresnes galimybes suderinti profesinį ir asmeninį gyvenimą, tampa pagrindine priemone siekiant pakeisti gimstamumo mažėjimo tendencijas.

Kova su diskriminavimu: svarbu užtikrinti visų visuomenės narių galimybę aktyviai dalyvauti senstančios visuomenės gyvenime. Europos Sąjunga per mūsų kuriamą teisinį pagrindą remia kovą su diskriminavimu darbo rinkoje ir ypač su diskriminavimu dėl amžiaus ar negalios.

Bendras požiūris į imigracijos ir įtraukties klausimus: tai buvo pateikta praėjusių metų Komisijos Žaliojoje knygoje. Senstančiai Europai imigracija yra būtina, tačiau su sąlyga, kad imigrantams bus užtikrinta ir įtrauktis į mūsų visuomenę bei ekonomiką.

Lietuva

apie Europos Sąjungą

(„Vilmorus“, 2006 m. lapkritis)

Kada, Jūsų nuomone, eurą reikėtų įvesti Lietuvoje?

(Atsakinėjo tik manantys, kad turėtų būti įvestas euras)

Iš karto, kai tik šalis atitiks euro įvedimo (kitaiip vadinamus Mastrichto) kriterijus – 40,9%

Nuo 2009 m. – 11,2%

Nuo 2010 m. – 21,9%

Vėliau – 17,2%

Sunku pasakyti – 8,9%

Nerimą keliantys demografiniai pokyčiai Europos visuomenėje jau ne kartą buvo aptarinėjami tiek nacionaliniais, tiek ES lygiu, tačiau aktyvių veiksmų, siekiant spręsti šia problemą, trūksta.

Komisijos komunikate „Confronting demographic change: a new solidarity between the generations“ sakoma, kad ES privalo aktyviau veikti siekiant trijų pagrindinių prioritetų: a) sugrąžinti demografinį augimą (didinti gimstamumą), b) užtikrinti balansą tarp kartų, c) sukurti „tiltus“ tarp gyvenimo etapų

Europos Komisijai

dėl „Rail Baltica“ projekto

Nors „Rail Baltica“ projektas įtrauktas į Europos Sąjungos gairių dėl transeuropinių transporto tinklų sąrašą, iki šiol nepajudėjo šios geležinkelio linijos modernizavimo darbai ar bent konkretesnis pasiruošimas jiems. Šios problemos sprendimas būtų nepaprastai svarbus Baltijos šalims ir visam rytiniam Baltijos jūros regionui.

Norėčiau priminti, kad Europos Sąjungos ir Rusijos pasirašytose vadinamosiose kelio gairėse pabrėžta ypatinga infrastruktūros projektų svarba. Ar atsižvelgiant į tai nevertėtų pagalvoti apie „Rail Baltica“ pratęsimą iki Sankt Peterburgo? Manau, kad tokia atšaka padarytų „Rail Baltica“ projektą patrauklesnį. Svarbus ir ekologinis jo aspektas, kadangi šiuo metu keliai rytiniame Baltijos jūros pakraštyje perpildyti krovininio autotransporto.

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAS

Komisijos manymu, „Rail Baltica“ – tai vienas iš taupiojo transporto projektų, kuris leis sujungti Suomiją ir keturias naujas Europos Sąjungos Baltijos regiono valstybes nares ir priartinti jas prie kitų Europos šalių.

Neseniai buvo įvykdyti du svarbūs šio projekto žingsniai. Pirmiausia, 2005 m. liepos 20 d. Komisija paskyrė Pavelą Telicką (Pavel Telicka) šio projekto Europos koordinatoriumi. Be to, prieš keletą savaičių buvo pradėtas projekto „Įgyvendinamumo tyrimas“ ir Komisija laukia, kol prieš 2005 m. Kalėdas bus pateikta šio tyrimo vidurio laikotarpio ataskaita. Remiantis gautais įgyvendinamumo tyrimo rezultatais, bus galima imtis veiksmų, leidžiančių pradėti projekto įgyvendinimą.

Kalbant apie galimybę pratęsti iki Sankt Peterburgo nuo Talino iki Varšuvos besidriekiančią „Rail Baltica“ geležinkelio vėžę, reikėtų pabrėžti, kad „Rail Baltica“ projekto tikslas, kaip galima spręsti pagal jo pavadinimą, yra skirtas sujungti geležinkelio linija tris Baltijos šalis ir Lenkiją su Vakarų Europos šalimis. Tačiau prieš keletą dienų ši idėja dėl geležinkelio linijos pratęsimo iki Sankt Peterburgo ir jo apylinkių buvo išsakyta Lojola de Palacio (Loyola de Palacio) pirmi-

Ar žinai, kad...

Europos Parlamento nariai atstovauja daugiau kaip šimtui politinių partijų. Lietuva Parlamente turi 13 atstovų iš 5 Lietuvos politinių partijų. Europos Parlamento nariai dirba daugianacionalinėse grupėse, kurios atspindi jų politines pažiūras. Parlamento dauguma palaiko Europos Sąjungą, tačiau mažuma mano, kad ES yra įgavusi per daug valdžios. Kai kurie radikalai netgi norėtų visiškai ES panaikinimo. ES rėmėjai kartais sulaukia tokių epitetų kaip „eurofilai“, o jų priešininkus įprasta vadinti „euroskeptikais“.

ninkaujamoje aukšto lygio darbo grupėje svarstant apie galimybes išplėsti transeuropinį transporto tinklą.

Galiausiai, reiktų dar aptarti du svarbius su aplinkos apsauga susijusius klausimus. Visų pirma, dera pažymėti, kad šiaurės-pietų geležinkelio vėžė iš esmės yra tausojanti aplinką alternatyva, atsižvelgiant į šio greitai besivystančio regiono itin perpildytus transporto tinklus. Be to, projektą reikia nuodugniai įvertinti įtakos aplinkai požiūriu. Vertinant reiktų atsižvelgti į šio regiono, ypač šiaurės rytų Lenkijos, aplinkos apsaugos svarbą.

Lietuva

apie Europos Sąjungą

(„Vilmorus“, 2006 m. lapkritis)

Ar, Jūsų nuomone, Europos Sąjunga turi turėti savo Konstituciją?

Taip – 65,8%

Ne – 7,5%

Sunku pasakyti – 26,7%

Lietuva apie Europos Sąjungą

Lietuva nėra lygiateisė ES narė, nes:

(Atsakinėjo tik manantys, kad Lietuva nėra lygiateisė ES narė)

Europos Sąjungoje dominuoja didžiosios valstybės – 33,1%

Lietuvos valstybės institucijos nesugeba tinkamai apginti šalies interesų – 21,6%

Lietuva yra neturtinga Europos Sąjungos šalis – 20,2%

Lietuva yra maža Europos Sąjungos šalis – 14,9%

Senosios Europos Sąjungos narės išnaudoja naująsias nares – 7,1%

Kita – 0,8%

Sunku pasakyti – 2,2%

Europos Komisijai

dėl Europos Sąjungos ir Baltarusijos santykių

Europos Sąjunga nepalaiko saviizoliacijos politikos, kurią vykdo Baltarusijos vadovybė. Kita vertus, kol kas didesnės pažangos plėtojant ryšius su Baltarusijos gyventojais, ypač su jaunimu, nepavyko pasiekti.

Norėčiau sužinoti, kaip Europos Sąjunga prisideda ir žada prisidėti prie to, kad kuo daugiau Baltarusijos moksleivių, studentų, jaunimo apsilankytų Europos Sąjungos valstybėse narėse, įgytų galimybę ten mokytis ar studijuoti, kad mūsų šalių jaunimas galėtų patekti į Baltarusiją.

Europos Sąjunga, vis labiau įgyvendindama bendrą vizų politiką, suinteresuota maksimaliai palengvintu Baltarusijos ir kaimyninių valstybių sienos kirtimu – patogiu, paprastu ir pigiu piliečiams. Lietuva ir Lenkija po derybų su Baltarusija abipusiai pagrindais sumažino mokesčius už vizų išdavimą. Ką Europos Komisija galėtų nuveikti, kad panašūs procesai būtų pastebimi visos Europos Sąjungos mastu?

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAS

2004 m. lapkričio mėn. Komisija priėmė išvadas, kuriuose su dideliu nerimu pabrėžiama, kad 2004 m. spalio 14 d. Baltarusijoje vykę parlamento rinkimai ir referendumas nebuvo laisvi ir teisingi, ir pasmerkė po rinkimų, spalio 17 d., vykusius išpuolius prieš taikingus demonstruotojus, atskirus opozicijos vadovus ir žurnalistus.

Taryba taip pat nusprendė už suklastotus rinkimus ir referendumą bei rimtus žmogaus teisių pažeidimus ir taikingų demonstruotojų represijas tiesiogiai iš atsakingų pareigūnų atimti teisę įvažiuoti į ES teritoriją.

Komisija mano, kad šiuo momentu ES neturėtų su Baltarusija derytis dėl bendrojo vizų teikimo procedūros supaprastinimo, įskaitant ir vizų mokesčio panaikinimą.

Komisija primena, kad pagal dabar galiojančias Bendrąsias konsulinės instrukcijas, valstybių narių diplomatinės misijos ar konsulinės įstaigos atskirais atvejais ir laikydamosi nacionalinės teisės normų, kai tai padėtų apsaugoti kultūrinius interesus, užsienio ir

Eurošypsenos

Juokauja olandai

Olandų stomatologai išrado būdą, kaip priversti paauglius valytis dantis. Tereikia į dantų pastą įdėti porą gramų kanapių, ir jaunuoliai tvarkingai valys dantis 3 kartus per dieną arba netgi dažniau.

vystymosi politikos srityje ar kitais gyvybinių viešųjų interesų atvejais, gali panaikinti arba sumažinti vizos mokestį.

Mainų tarp Baltarusijos ir valstybių narių universitetų klausimu Europos Komisija nuo 1994 m. remia su Baltarusija bendrus europinius Tempus projektus. Šiais projektais taip pat teikiama parama studentų mobilumui. Tempus programai Baltarusijoje 2005–2006 m. numatyta skirti 1,9 mln. eurų ir kitu planavimo laikotarpiu Komisija taip pat ketina didelį dėmesį skirti universitetų studentų ir dėstytojų mainams. Tai yra naudinga priemonė siekiant skatinti Europos demokratinę vertybių diegimą Baltarusijoje, ypač jaunosios kartos atžvilgiu.

**Lietuva
apie Europos Sąjungą
(„Vilmorus“, 2006 m. lapkritis)**

Ko Lietuva turėtų siekti visų pirma?

Lietuva turėtų visų pirma pati įsitvirtinti Europos Sąjungoje – 62,7%

Visų šių trijų tikslų Lietuva turėtų siekti vienu metu – 22,5%

Lietuva turėtų palaikyti Rytų Europos kaimynių (buvusių tarybinių respublikų) pastangas artėti link Europos Sąjungos – 3,6%

Lietuva turėtų palaikyti kitų šalių pastangas tapti Europos Sąjungos narėmis – 1,6%

Sunku pasakyti/nežinau – 9,5%

Situacijos Baltarusijoje svarstymai užsienio reikalų komitete pritraukia daug Parlamento narių

Europos Komisijai

dėl energijos ir šilumos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių

Šiuo metu Europos Sąjunga yra nusistačiusi tokius energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) tikslus 2010 m.: 12 proc. AEI pirminės energijos balanso, 22 proc. elektros iš AEI, 5,75 proc. biodegalų.

Ar Europos Komisija jau turi konkrečių planų dėl tolesnių rodiklių? Galima spėti, kad šie rodikliai didės, bet bent apytikriai iki kokių ribų?

Europos Komisija planuoja pateikti direktyvos pasiūlymą dėl šilumos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių. Kada jis bus pateiktas, ką ir kaip numatoma reglamentuoti tame pasiūlyme?

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAS

Komisija pripažįsta ilgalaikės perspektyvos svarbą, ypač atsižvelgiant į tai, kad atsinaujinanti energija yra nauja pramonės šaka, ir reikia užtikrinti pakankamą investuotojų saugumą. Tačiau remdamasi šiuo metu turimais įvykdomumo duomenimis, Komisija mano, kad prieš priimant tikslus po 2010-ųjų ir prieš priimant poziciją dėl visuotinio tikslo atsinaujinančios energijos daliai 2020-aisiais, reikėtų kruopščiau įvertinti atsinaujinančios energijos šaltinių poveikį, ypač jų visuotinę ekonominę poveikį.

Kaip paskelbta neseniai priimtoje Žaliojoje knygoje „Europos Sąjungos tausios, konkurencingos ir saugios energetikos strategija“, Komisija pateiks Atsinaujinančios energijos planą, kuriame bus aptarta, kokius ar kokio pobūdžio tikslus ar uždavinius reikia nustatyti po 2010 metų, siekiant užtikrinti ilgalaikį stabilumą pramonei ir investuotojams, taip pat kokių papildomų priemonių reikia tiems tikslams įgyvendinti.

Dėl gerbiamojo nario klausimo dėl šildymo ir aušinimo naudojant atsinaujinančios energijos šaltinius, Komisija dar kartą norėtų pakartoti, kad daro viską, kas yra įmanoma, kad išspręstų šį svarbų klausimą. Reikės atlikti poveikio įvertinimą, kad būtų įvertinti geriausi būdai, kaip įgyvendinti šią priemonę tinkamiausiu lygiu, kad

Ar žinai, kad...

Komisijai vadovauja jos pirmininkas. Jį ir 27 komisarų penkerių metų kadencijai skiria šalys narės – kiekviena šalis po vieną komisarą. Komisarų sudėtį turi patvirtinti ir Europos Parlamentas. Komisarai privalo likti nepriklausomi nuo juos skyrusių vyriausybių ir nevykdyti jų instrukcijų.

2000 m. gruodį ES vadovai nutarė, kad 27 šalys narės turinčioje Europos Sąjungoje Komisijos narių skaičius bus mažesnis už šalių narių skaičių.

būtų skatinama šilumos ir aušinimo gamyba ekonomiškiausiu ir labiausiai aplinką tausojančiu būdu, taip pat atsižvelgiant ir į socialinius aspektus. Šis įvertinimas yra sudėtingas, nes atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimas šildymui ir aušinimui yra labai nevienodai paplitęs, sunku surinkti ir išnagrinėti patikimus duomenis, ir yra labai platus dalyvaujančių subjektų ratas.

Komisija tikisi, kad galės pateikti šio poveikio įvertinimo rezultatus iki 2006 m. antrosios pusės. Komisija gali užtikrinti gerbiamąjį narį, kad ji yra labai suinteresuota šiuo klausimu ir todėl mielai vėliau Parlamentui pateiks konkrečius pasiūlymus, kaip geriau skatinti šilumos ir aušinimo gamybą naudojant atsinaujinančios energijos šaltinius.

Lietuva

apie Europos Sąjungą

(„Vilmorus“, 2006 m. lapkritis)

Ar, Jūsų nuomone, Lietuva yra lygiateisė ES narė?

Taip, Lietuva yra lygiateisė ES narė – 29,7%

Ne, Lietuva nėra lygiateisė ES narė – 48,2%

Sunku pasakyti – 22,0%

Europos Komisijos komisarai agituoja prieš rūkymą

Europos Komisijai

dėl EK pagalbos naujosioms ES valstybėms narėms visomis jėgomis išitraukti į vystomojo bendradarbiavimo politiką

Įstojusios į Europos Sąjungą valstybės, taip pat ir Lietuva, išitraukė į vystomojo bendradarbiavimo politikos veiklą. Šalims, dar neseniai buvusioms paramos gavėjomis, tai labai nauja užsienio politikos sritis. Administruojant bendradarbiavimo politiką reikia nemažai specialiųjų įgūdžių ir patirties, taip pat būtina susipažinti su šios politikos įgyvendinimo būdais ir jų techniniais elementais. ES naujokėms labai reikalinga senbuvųjų šalių-donorų patirtis ir specialūs mokymai srityse, susijusiose su vystomojo bendradarbiavimo politikos planavimu, įgyvendinimu ir vertinimu. Tačiau iki šiol tokia Europos Komisijos tiesioginė ekspertų parama stringa, nors naujosios valstybės atsakingam EK skyriui yra įvardijusios poreikius.

Kokias konkrečias priemones EK yra numačiusi, siekdama padėti naujosioms ES valstybėms narėms visomis jėgomis išitraukti į vystomojo bendradarbiavimo politiką? Koks finansavimas iš EK biudžeto skiriamas šiai veiklai? Kaip įgyvendinamos numatytos priemonės?

2006 06 15

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAS

Pirmiausia naujosios valstybės narės gavo paramą iš pasirengimo narystei fondų lėšų, skirtų šių šalių viešajam administravimui stiprinti įvairiose srityse, taip pat vystymąsi remiančio bendradarbiavimo srityje. Didelės pinigų sumos buvo skirtos ir 10 valstybių įstojus į ES, kad jos dar galėtų pristatyti porinius (dvynių) projektus „Twinning“ arba „Twinning Light“ ir suformuoti savo personalą, naudodamosi kokybiška technine pagalba. Vengrija ir Slovakija jau pateikė atitinkamas paraiškas.

Taip pat reikia pažymėti, kad po ES plėtros (nuo 2004 m. gegužės 1 d. arba vėliau Rumunijos ir Bulgarijos atveju) naujosios valstybės narės tam tikrą ribotą laiką galės gauti paramą iš specialiųjų pereinamojo laikotarpio fondų, kad galėtų tęsti savo administravimo ir teisinės sistemos tobulinimą, pradėtą gavus pasirengimo narystei fondų finansinę paramą.

Nuo 2003 m. naujųjų valstybių narių valdžios institucijos, atsa-

Eurošypsenos

Juokauja olandai

Jeigu atsakymas yra ne „alus“, vadinasi, tu uždavei nevykusį klausimą.

kingos už vystymosi politiką, buvo nuolat kviečiamos dalyvauti politiniame dialoge su Komisija ir valstybėmis narėmis.

Be to, Komisija reguliariai atkreipia dėmesį į naujųjų valstybių narių, stojančiųjų valstybių ir valstybių kandidačių poreikius ir informuoja šias valstybes apie Komisijos ir kitų ES valstybių įgyvendintus paramos veiksmus. Nuo 2003 m. mažiausia du kartus per mėnesį renkasi darbo grupę, kurioje dalyvauja daugelio senųjų ir naujųjų valstybių narių ir valstybių kandidačių atstovai.

Komisija tarnautojams iš naujųjų valstybių narių rezervavo ribotą vietų skaičių dalyvauti specialioje Komisijos („EuropeAid“ bendradarbiavimo tarnybos) savo darbuotojams organizuojamoje mokymo programoje. Be to, 2005 m. buvo suteikta 200 000 eurų techninė parama, skirta mokymams, seminarams, konferencijoms arba tikslinei techninei pagalbai, atsižvelgiant į šių valstybių pareikštus poreikius. Kitas šio projekto etapas numatytas 2006 m.

Mokymo veiklos paslaugas nemokamai suteikė „EuropeAid“ bendradarbiavimo tarnyba, o pagal kitas biudžeto eilutes „ad hoc“ iki šiol buvo galima finansuoti specifinę paramos veiklą (kai eilutės paskirtis buvo valstybių narių politikos koordinavimas) siekiant suteikti pagalbą besivystančioms šalims.

Komisijos veiksmų įgyvendinimas yra išsamiai aprašytas metinėje ataskaitoje, kurią Komisija kasmet parengia plėtros politikos klausimais. Be to, už plėtrą atsakingas Komisijos narys, lankydamasis naujose valstybėse narėse, praėjusiais metais turėjo galimybę paaiškinti, ką ir kaip Komisija darė.

Minėtosios priemonės įgyvendinamos nuolat vykstant dialogui su atsakingais naujųjų valstybių narių, stojančiųjų valstybių ir valstybių kandidačių tarnautojais. „EuropeAid“ bendradarbiavimo tarnybos organizuojami mokymai ir Plėtros generalinio direktorato finansuojami veiksmai įgyvendinami taikant sistemą „pagal paklausimą“ ir atsižvelgiant į naujųjų valstybių narių pareikštus poreikius.

Lietuva

apie Europos Sąjungą

(„Vilmorus“, 2006 m. lapkritis)

Kokioje Europos Sąjungoje Jūs norėtumėte gyventi?

Tokioje kaip dabar (valstybių sąjungoje su centralizacijos požymiais) – 36,3%

Federacijoje (panašioje kaip Jungtinės Amerikos Valstijos) – 13,1%

Valstybių sąjungoje be centrinių institucijų – 10,5%

Sunku pasakyti – 40,1%

Bulgarija ir Rumunija nuo 2007 m. tapo ES narėmis. Ar, Jūsų nuomone, į Europos Sąjungą toliau turėtų būti priimamos naujos narės?

Taip – 47,5%

Ne – 16,4%

Sunku pasakyti – 36,0%

Europos Komisijai

dėl veiksmų, užtikrinančių vienodas konkurencijos sąlygas

Europos Parlamentas yra pripažinęs, jog pagrindinė prekybos su Kinija problema yra ta, kad Kinija nėra rinkos ekonomikos šalis. Dauguma jos įmonių eksportuotojų iš valstybinių bankų gauna beprocentes paskolas ir nuolatinės subsidijas eksportui, taip pat kitą paslėptą valstybės pagalbą, įskaitant ir nemokamą elektros tiekimą. Dauguma Kinijos pramonės įmonių nesilaiko Kinijos prisiimtų tarptautinių aplinkosaugos bei darbuotojų socialinės apsaugos reikalavimų.

ES valstybės, tarp jų ir Lietuva, remia gamybos ir prekybos globalizaciją-liberalizaciją, kuri gali atverti ES ūkiui naujas perspektyvas. Tačiau su viena esmine sąlyga – visiems turi būti užtikrintos vienodos konkurencijos sąlygos.

Kokių veiksmų EK ruošiasi imtis, reikalaudama, kad ES prekybos partneriai griežtai laikytųsi tiesioginių ir pagal PPO susitarimus prisiimtų įsipareigojimų socialinės apsaugos, aplinkosaugos bei rinkos ekonomikos tarptautinių standartų reikalavimų srityse, taip pat kontroliuoti jų laikymąsi?

Ką Komisija galėtų nuveikti, siekdama sutrumpinti ir padaryti efektyvesnę dempingo bylų nagrinėjimo procedūrą?

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAS

Kaip teigia gerbiamasis narys, šiuo metu nėra visame pasaulyje taikomų visuotinių konkurencijos taisyklių. Todėl kai kurių šalių įmonės gali naudotis tam tikrais privalumais, galinčiais sukelti tokius prekybos iškreipimus kaip, pvz., dempingas. Bendrija gali reaguoti į tokius iškreipimus, „inter alia“, naudodamasi prekybos apsaugos priemonėmis, pvz., antidempingo ar kompensacinėmis priemonėmis.

Atsižvelgiant į tai, reikėtų pažymėti, kad ES nemano, jog Kinija atitinka rinkos ekonomikos šalies kriterijus, tačiau antidempingo tyrimų tikslais ji laikoma pereinamosios ekonomikos šalimi. Pereinamosios ekonomikos šalyse, pvz., Kinijoje, vidaus kainos ir sąnaudos vis dar gali būti iškreipiamos ir todėl negali būti naudojamos apskaičiuojant dempingą. Dėl šios priežasties Komisija gali naudoti

vadinamąjį analogiškos šalies metodą, pagal kurį leidžiama naudoti trečiosios, rinkos ekonomikos šalies, kainomis ir sąnaudomis. Taip išvengiama rėmimosi sąnaudomis, kurios gali būti paveiktos vieno iš gerbiamo nario paminėtų veiksnių (subsidijų ir pan.).

Atsižvelgdama į tai, Komisija remia Kinijos siekį tapti rinkos ekonomikos šalimi. ES–Kinijos darbo grupė dėl rinkos ekonomikos statuso nuolat susitinka spręsti aktualių problemų keturiuose Komisijos nustatytose srityse: valstybės kišimasis, bendrovių valdymas (įskaitant apskaitą), nuosavybės teisės bei bankroto įstatymai ir finansų sektorius. Be to, Komisija pradėjo dialogą su Kinija užimtumo ir socialinės politikos klausimais, kurie yra ES pastangų skatinti padorų darbą visame pasaulyje dalis.

Antidempingo tyrimas – procedūra, kurios metu turi būti surinkti ir įvertinti faktai, o suinteresuotosioms šalims turi būti suteikta galimybė apginti savo teises. Tai užtrunka tam tikrą laiką, tačiau šiuo metu tai yra labai veiksmingas procesas.

Komisija aktyviai remia Pasaulio prekybos organizaciją (PPO), kadangi tai yra daugiašalė, taisyklės ir ginčų sprendimo mechanizmą turinti organizacija. Tai pagrindinis mūsų prekybos ryšių su Kinija ir kitomis PPO narėmis ramstis. Be to, PPO turi mechanizmą, skirtą peržiūrėti kiekvienos narės PPO įsipareigojimų įgyvendinimą. 2006 m. balandžio mėn. buvo atlikta Kinijos prekybos politikos peržiūra, įpareigojanti Kiniją atsakyti į daugiau nei 1000 PPO narių užduotų klausimų. Specializuoti komitetai, pvz., subsidijų srityje, mums suteikia galimybę pateikti papildomų klausimų Kinijai.

Lietuva

apie Europos Sąjungą

(„Vilmorus“, 2006 m. lapkritis)

Kokias naujas šalis į Europos Sąjungą reikėtų priimti?

Ukraina – 16,6%
Gruzija – 4,6%
Turkija – 3,0%
Rusija, Kaliningradas – 2,5%
Bulgarija – 2,4%
Rumunija – 2,3%
Baltarusija – 2,1%
Moldavija – 2,1%
Norvegija – 1,1%
Kroatija – 0,8%

Ar žinai, kad...

Bene puikiausias Europos Sąjungos administracinis kūrinys yra Europos Komisija (EK). Taip mano daugelis Europos vienijimosi entuziastų. Komisija išsiskiria iš įprastų administracinių institucijų naujoviškais užduotimis, darbo metodais ir sandara. Tai ES vykdomoji institucija, turinti absoliučią politinių veiksmų laisvę. Komisija turi teisę inicijuoti naujų ES teisės aktų projektus ir teikti siūlymus Europos Parlamentui bei ES Tarybai leisti teisės aktus. Ji yra atsakinga už teisės aktų įgyvendinimą.

Sparčiai į priekį žengianti Kinija vis labiau konkuruoja su Europos Sąjunga

Suskaičiuota Lietuva

2003–2006 m. Lietuvoje žemdirbių pajamos padidėjo 220 proc.:

- 2003 m. vienam namų ūkio nariui per mėnesį teko 330 Lt,
- 2006 m. – 736 Lt.

Žemdirbiai vis daugiau produkcijos eksportuoja:

- per metus 600 mln. Lt daugiau, nei įsiveža.

2004–2006 m. žemdirbiams išmokėta:

- beveik 4,3 mlrd. Lt europinės paramos,
- tiesioginėms išmokoms skirta 1,7 mlrd. Lt.

Iki įstojimo į ES vidutinis įprastas Lietuvos ūkis siekė 9 ha,

- 2006 m. – daugiau kaip 12 ha,
- Prognozuojama, kad iki 2013 m. jis turėtų siekti 20 ha,
- 2007 m. vidutinis ekologinis ūkis siekia 41 ha.

Įstojus į ES sparčiai daugėja ekologinių ūkių:

- 2003 m. Lietuvoje buvo beveik 700 ekologinių ūkių,
- 2006 m. – 3,4 karto daugiau.

Per artimiausią dešimtmetį ekologinė

žemdirbystė ES šalyse turėtų užimti 20–30 proc. visų žemės ūkio naudmenų

Įstojus į ES parama imta teikti pradėjusiems jauniems ūkininkams:

- 2003–2006 m. 687 jauniems ūkininkams suteiktos ES paramos maksimali suma siekia 86 tūks. Lt.

2007–2013 m. ES parama Lietuvai sieks apie 36 mlrd. Lt, iš jos žemės ūkiui bei kaimo plėtrai numatyta 16 mlrd. Lt.

„Veidas“ 2007 05 03

Komisija atidžiai stebi, kaip Kinija įgyvendina visus PPO priimtus įsipareigojimus. Nuolat rengiamų dvišalių susitikimų metu iškeliama susirūpinimą keliantys klausimai. Tais atvejais, kai nesilaikoma PPO įsipareigojimų, Komisija pasilieka teisę pasinaudoti PPO ginčų sprendimo mechanizmu. Atsižvelgiant į tai, 2006 m. kovo mėn. Komisija paprašė oficialios konsultacijos su Kinija dėl bylos, susijusios su automobilių dalimis.

Kalbant apie aplinkos klausimus, Komisija rengia didelį bendradarbiavimo aplinkos srityje projektų rinkinį. Šiuos projektus Kinijoje įgyvendins Komisija ir kelios valstybės narės. Nuo 2003 m. Komisija padarė didelę pažangą, tardamasi su Kinija dėl aplinkos politikos. Komisija tikisi, kad šis Europos patirtimi ir praktika paremtas dialogas padės Kinijai valdyti dėl didelio jos ekonomikos augimo kylančias aplinkos problemas. Be to, Kinija yra aktyvi visų svarbiausių pasaulinių aplinkos susitarimų dalyvė.

Komisija taip pat remia aukštus socialinius standartus ir mano, kad visos šalys turėtų žengti pirmą žingsnį – ratifikuoti pagrindines TDO konvencijas ir kitus atitinkamus tarptautinius susitarimus. Komisijos nuomone, aukšti socialiniai standartai yra svarbūs veiksniai siekiant tvaraus vystymosi ir siekdama šio tikslo ji bendradarbiauja su savo prekybos partneriais visose atitinkamose, dvišalėse ar daugiašalėse, institucijose. Todėl 2005 m. ES ir Kinija pradėjo dialogą užimtumo ir socialiniais klausimais.

dėl aplinkosaugai skiriamų lėšų įsisavinimo

Naujosiose ES narėse stringa iš Sanglaudos fondo finansuojamų aplinkosaugos projektų įgyvendinimas. Kai kurios šalys skiriamas lėšas įsisavina efektyviau, kitoms sekasi prasčiau. Lietuva ne išimtis – tokiems projektams skiriamos lėšos taip pat vangiai įsisavinamos kaip pagrindinė priežastis nurodomos nepalankios techninės aplinkybės: projektai didžiuliai ir sudėtingi, Lietuvoje stinga ekspertų, kurie galėtų parengti aplinkosaugos srities projektus, prastokai veikia pati pinigų įsisavinimo sistema, be to, procesą stabdo kai kurios savivaldybės.

Įdomu tai, kad palyginti su kitų sričių projektais, aplinkosaugos projektams skiriami ES pinigai įsisavinami sunkiausiai. Gal galėtumėte išvardyti, kurios naujosios ES šalys aplinkosaugai skiriamas lėšas įsisavina efektyviai, o kuriose tai daryti sekasi prasčiau, ir pakomentuoti, kodėl matome tokius skirtumus? Kodėl tokia padėtis susidarė būtent aplinkosaugos srityje? Ką ir kaip siūlytumėte keisti, kad lėšos būtų įsisavinamos efektyviau?

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAS

Kalbant apie Sanglaudos fondą, visoms naujosioms valstybėms narėms vienodai pavyko pasiūlyti užtekinai aplinkos projektų, kurie padėtų įsisavinti biudžete numatytus įsipareigojimų asignavimus, skiriamus aplinkos sektoriui pagal Pasirengimo narystei struktūrinės politikos instrumentą (angl. ISPA) ir (nuo 2004 m.) iš Sanglaudos fondo. Manoma, kad 2006 m. pabaigoje visais atvejais bus pasiektas politinis tikslas – skirti iš esmės po lygiai lėšų transporto ir aplinkos sektoriams.

Kalbant apie pagal ISPA ir iš Sanglaudos fondo skiriamų įsipareigojimų asignavimų įsisavinimą pasinaudojant mokėjimais (avansiniais ar tarpiniais mokėjimais, grindžiamais vietoje patirtomis išlaidomis), valstybių narių padaryta pažanga skiriasi. Toliau pateikiamoje lentelėje nurodomi naujausi palyginamieji duomenys apie tai, kaip valstybės narės įsisavina skiriamus įsipareigojimų asignavimus, išreikšti Komisijos išmokėtų lėšų procentiniu dydžiu. Šie duomenys, visų pirma susiję su mažomis valstybėmis narėmis, gali per

Ar žinai, kad...

Ryšius su Europos Sąjungai nepriklausančių šalių parlamentais palaiko Europos Parlamento delegacijos. Jos atlieka svarbų vaidmenį didinant Europos įtaką užsienyje.

Iš viso yra 35 delegacijos. Kiekvieną iš jų sudaro penkiolika Europos Parlamento narių.

Galima išskirti keturių kategorijų delegacijas:

- Tarpparlamentines delegacijas, kurių uždavinys – palaikyti ryšius su šalimi, kurios nepriklauso Europos Sąjungai ir nėra šalys kandidatės, parlamentais.
- Jungtinius parlamentinius komitetus, kurie palaiko ryšius su šalimi kandidačiu į Europos Sąjungą parlamentais arba su asocijuotų valstybių parlamentais.
- Europos Parlamento delegacija AKR ir ES jungtinėje parlamentinėje asamblėjoje vienijama Europos Parlamento narius ir Afrikos, Karibų jūros baseino ir Ramiojo vandenyno šalių parlamentų narius.
- Europos Parlamento delegaciją Europos ir Viduržemio jūros regiono parlamentinėje asamblėjoje.

Suskaiciuota Europa ir Lietuva

Anot Lietuvos Respublikos Statistikos departamento, Lietuvos BVP jau viršijo 55.1 proc. ES vidurkio

2004 m. vienam Lietuvos gyventojui tenkantis BVP sudarė 48 proc., o 2005 m. – 52 proc.

Europos Sąjungos vidurkio. Lietuva pagal ekonomikos lygį ES lenkia Lenkiją (50 proc. ES vidurkio) ir Latviją (47 proc.).

„Lietuvos rytas“, 2006 06 27

Prognozuojami 2007 m. finansiniai rodikliai yra šie (proc.):

ES (27 šalys) – 96, ES (25 šalys) – 100, Liuksemburgas – 261, Airija – 140, Danija – 122, Vokietija – 109, Ispanija – 98, Kipras – 88, Slovėnija – 85, Čekija – 78, Estija – 70, Lietuva – 57, Latvija – 57, Lenkija – 53, Rumunija – 37, Bulgarija – 35.

Per pirmąjį 2007 m. ketvirtį 7,1 proc. padidėjo Lietuvos BVP, lyginant su 2006 m. pirmuoju ketvirciu. Vienam šalies gyventojui teko 5 803 Lt BVP.

Europos Komisija 2007 05 03 patvirtino Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją:

- ekonomikos augimo veiksmų programai įgyvendinti bus skirta 10,7 mlrd. Lt (45,7 proc. paramos lėšų)
- žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programai – 3,2 mlrd. Lt (13,8 proc.)
- sanglaudos skatinimo veiksmų programai – 9,2 mlrd. Lt (39,1 proc.)
- techninės paramos programai – 0,3 mlrd. Lt (1,4 proc.)

„Veidas“ 2007 05 03
„Eurostat“

trumpą laiką labai pasikeisti, priklausomai nuo to, kaip pateikiami ir nagrinėjami mokėjimo prašymai.

Pagal ISPA ir iš Sanglaudos fondo skiriamų įsipareigojimų asignavimų įsisavinimo procentinis dydis (pagal sektorius):

	Aplinka	Transportas
Kipras	0 %	29 %
Čekija	25 %	55 %
Estija	29 %	38 %
Vengrija	25 %	35 %
Latvija	20 %	45 %
Lietuva	19 %	43 %
Malta	0 %	48 %
Lenkija	17 %	42 %
Slovakija	20 %	58 %
Slovėnija	20 %	45 %

Skirtumus, susijusius su įsipareigojimų asignavimų įsisavinimu vietoje pasinaudojant projektų įgyvendinimo išlaidomis, gali lemti įvairios priežastys. Kalbant apie ankstesnę patirtį, Komisija 2005 m. pateikė ex-post vertinimo ataskaitą ir joje išsamiai įvertino patirtį, susijusią su 200 Sanglaudos fondo projektų, kuriuos 1993–2002 m. laikotarpiu padėta įgyvendinti keturiose Sanglaudos fondo paramą gavusiose valstybėse narėse. Ši ataskaita skelbiama internete.

Komisijos ataskaitoje nurodytos šios priežastys, dėl kurių vėluojama ir patiriama sunkumų įgyvendinant projektus: dėl projektų planavimo ir rengimo, nacionalinio planavimo ir poveikio aplinkai vertinimo teisės aktų bei procedūrų kylančios problemos, įgyvendinančiose įstaigose kylančios techninės problemos, dėl pirkimų kylantys sunkumai, su biudžetu ar institucijomis susijusi nežinia ar dėl fizinio projekto įgyvendinimo kylantys techniniai sunkumai. Daugelis šių veiksnių skiriasi dėl ypatingo teisinio, administracinio ir institucinio konteksto ir (arba) dėl atskiriems naudos gavėjams kylančių specifinių problemų.

Minėtieji trūkumai, kurių gali rasti įgyvendinant projektus, vienodai aktualūs ir transporto, ir aplinkos sektoriuose. Tačiau kalbant apie aplinkos sektorių daugelyje valstybių narių pastebima aiški tendencija paskirstyti atsakomybę už aplinkos paslaugas didesniai skaičiui įgyvendinančių įstaigų, o tai lemia mažesnius projektus, platesnį koordinavimo ir profesinių žinių paskirstymą ir labai skirtingą įgyvendinančių įstaigų kompetenciją. Tai ypač akivaizdu, pa-

lyginti su santykinu įgyvendinančių įstaigų ir techninių žinių su-
telktumu svarbiausiuose transporto sektoriuose.

Taip pasidalijant atsakomybę daug plačiau paskirstomos techni-
nės žinios ir sunkiau skleidžiama pažangi patirtis, taigi dažniau kyla
minėtųjų problemų. Be to, daugelyje valstybių narių tradiciškai su-
kaupia daugiau patirties kuriant transporto infrastruktūrą.

Komisijai kelia nerimą tai, kad skirti įsipareigojimų asignavimai turi
būti sparčiai panaudoti. Susirūpinimą kelia santykinis atsilikimas įsi-
savinant aplinkos sektoriui skiriamus asignavimus. Tęsdama dialogą
su valstybėmis narėmis, Komisija ir politiniu, ir techniniu lygmeni-
mis skatina kritiškai įvertinti projektų rengimo, nustatymo, atrankos
ir stebėjimo sistemas. Tačiau valstybėms narėms tenka pirmutinė at-
sakomybė už tai, kad būtų kuo veiksmingiau išnaudojamos ES pa-
ramos teikiamos galimybės ir užtikrinamas optimalus atsakomybės
paskirstymas nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis.

Siekdama skatinti veiksmingą projektų valdymą, Komisija 2004 m.
paskelbė visiems paramos iš Sanglaudos fondo gavėjams skirtą do-
kumentą apie gebėjimą užtikrinti kokybę rengiant projektus. Doku-
mentu siekta pradėti dialogą su kiekviena iš valstybių narių ir pa-
didinti supratimą apie kokybiškų projektų rengimo svarbą norint,
kad lėšų įsisavinimas būtų labiau nuspėjamas. Dvišaliu lygmeniu
Komisija atkreipė valstybių narių dėmesį į galimus pokyčius, kurie
padėtų patobulinti projektų rengimą ir pagerinti lėšų įsisavinimą.

Vadovaujantis ankstesne patirtimi 2005 m. ex-post apibendrina-
mojoje ataskaitoje pateikiama ne viena bendro pobūdžio rekomen-
dacija, skirta pagerinti projektų valdymą nacionaliniu lygmeniu.
2005 m. išvadamis pasidalinta ir jos aptartos su visomis valstybėmis
narėmis.

Rengdamasi 2007–2013 m. laikotarpiui, Komisija, glaudžiai ben-
dradarbiaudama su Europos investicijų banku bei Europos rekons-
trukcijos ir plėtros banku, neseniai pradėjo įgyvendinti Bendros
paramos projektams Europos regionuose remti (angl. JASPERS)
iniciatyvą. Šia iniciatyva siekiama teikti techninę paramą nacionali-
nėms valdymo institucijoms, kad jos parengtų kokybiškų projektų,
kurie galėtų gauti ES paramą, duotų didesnę naudą, skleisdamos
pažangiąją patirtį, ir rodytų pavyzdį, kuriuo galėtų vadovautis pa-
čios paramą gaunančios šalys. Komisija tikisi, kad aplinkos sektoriui
bus skiriamas ypatingas dėmesys tose valstybėse narėse, kurioms
teikiama pirmenybė JASPERS paramai gauti.

Suskaičiuota Europa ir Lietuva

Lietuvoje gyvenimu patenkinti – 58 proc. ap-
klaustųjų. 10 proc. – labai patenkinti. 48 proc.
– pakankamai patenkinti, 31 proc. – nelabai
patenkinti, 10 proc. – visiškai nepatenkinti.
Mažesnis skaičius patenkintųjų gyvenimu yra tik
Portugalijoje (57 proc.) ir Vengrijoje (56 proc.).
Latvijoje patenkinti gyvenimu yra 7 proc., pa-
kankamai patenkinti – 54 proc., nelabai paten-
kinti – 30 proc., visiškai nepatenkinti – 9 proc.
respondentų.
Estijoje visiškai patenkinti 8 proc., pakankamai
patenkinti – 63 proc., nelabai patenkinti – 24
proc., o visiškai nepatenkinti – 5 proc. ap-
klaustųjų.
Lenkijoje gyvenimu visiškai patenkinti – 12
procentų, pakankamai patenkinti – 58 proc.,
nepakankamai patenkinti – 22 proc. ir visiškai
nepatenkinti – 7 pro. apklaustųjų.
Labiausiai gyvenimu patenkinti Danijos ir Švedijos
(po 96 proc.), Nyderlandų (95 proc.), Suomijos (93
proc.) bei Liuksemburgo (92 proc.) gyventojai.
ES šalyse gyvenimu visiškai patenkinti – 21
proc., pakankamai patenkinti – 59 proc., nelabai
patenkinti – 16 proc., visiškai nepatenkinti – 4
proc. respondentų.

„Eurostat“

Europos Komisijai

Dėl alkoholio akcizo didinimo apskaičiavimo metodikos

Šiuo metu Europos Sąjungos institucijose svarstomas Europos Komisijos pasiūlymas dėl alkoholio akcizų padidinimo. Įvertinant buvusią infliaciją nuo 1993 m., kai įsigaliojo šiuo metu nustatyti minimalūs alkoholio akcizų tarifai, iki 2005 m. siūloma padidinti minimalius akcizų tarifus 31 procentu.

Tačiau naujosios valstybės narės į ES įstojo 2004 m. gegužės 1 d. ir nuo šiuos datos prisiėmė išsipareigojimus dėl minimalių akcizų tarifų alkoholiniams gėrimams. Pagal minėtą Komisijos pasiūlymą jos bus priverstos didinti savo akcizų tarifus, atsižvelgdamos į kitų valstybių infliacijos lygį tuo metu, kai naujosios šalys dar nebuvo įstojusios į ES.

Ar Komisija mano, kad tai yra teisinga ir logiška? Galbūt reikėtų taikyti skirtingą alkoholio akcizo apskaičiavimo metodiką naujosioms ES šalims?

Europos Komisijos atsakymas

Norėčiau informuoti gerbiamus narius apie tai, jog 2006 m. rugšėjo 8 d. komisija priėmė pasiūlymą pritaikyti minimalius maito akcizo tarifus alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams, atsižvelgiant į infliaciją nuo 1993 metų, kai buvo nustatyti esami tarifai. Šį pasiūlymą vienbalsiai paskatino priimti Taryba 2005 m. balandžio 12 d.

Padidinti tarifai, kaip numato pasiūlymas, turėtų įsigalėti nuo 2008 m. sausio 1 d. Tačiau, siekiant palengvinti sunkumus, su kuriais gali susidurti kai kurios narės šalys didindamos tarifus nacionaliniu mastu idant atitiktų pakitusios vertės minimumą, buvo pasiūlyti pereinamieji laikotarpiai iki 2011 m. sausio 1 d.

Infliacijos padidėjimas 31 proc. grindžiamas *Eurostat* duomenimis ir vartotojų kainų suderintu indeksu. Kalbant apie alų, tai reikštų, jog esamas minimalus 74.8 euro centų už hektolitrą už laipsnį koeficientas padidės iki 98 euro centų. Kitaip tariant, dabartinis minimalus maitas pusės litro 5 proc. stiprumo alui padidės nuo 4.5 euro centų iki 6 euro centų, t.y. padidėjimą sudarytų apie 1.5 euro centų.

Daugumos šalių narių šis pasiūlymas neliečia, nes jų nacionalinis koeficientas yra didesnis, nei pasiūlytasis revalorizuotas minimu-

Eurošypsenos

Juokauja švedai

Klausimas: Koks skirtumas tarp švedo ir uodo?

Atsakymas: Uodai erzina tik vasarą.

mas. Tačiau, tos narės šalys, kurioms šis pasiūlymas yra aktualus, pajaus poveikį atitinkamai jų esamam nacionalinio koeficiento lygiui. Vokietijai, pavyzdžiui, reikės padidinti savo nacionalinį koeficientą alui 24.5 proc., kad atitiktų revalorizuotą minimumą. Tai prilygtų muito padidėjimui daugiau nei 1 euro centu pusės litro alui. Be kita ko, per siūlomą perėjimo laikotarpį Vokietija iki 2011 m. sausio 1 d. turės padidinti koeficientą. Kaip matote, gerbiami nariai, siūlomo pakeitimo poveikis infliacijai būtų nežymus, todėl tai nepateisina kai kurių šalių narių protesto.

Atsakydama į konkretų pono Paleckio klausimą, Komisija pažymi, jog minimalūs koeficientai yra taikomi tam, kad būtų apribotas vidaus rinkos iškraipymas, kai egzistuoja skirtingi šalių narių nustatyti mokesčiai. Dėl to minimalus koeficientas turėtų būti vienodas visoje Europos Sąjungoje.

Komisijos požiūriu, nėra prasmės taikyti skirtingus minimalius koeficientus, priklausančius nuo datos, kada viena ar kita šalis narė įstojo į Europos Sąjungą. Kaip ir minėta aukščiau, Komisija siūlo pereinamuosius laikotarpius.

Galiausiai norėčiau pridurti, kad šis pasiūlymas yra atviras diskusijoms pačioje Taryboje. Tai yra kur kas sudėtingiau, nei galima tikėtis, atsižvelgiant į tai, kad pasiūlyme yra nustatytas grynai matematinis pakeitimas, kuris tik nežymiai paveiks kai kurias šalis narės.

Norėčiau informuoti gerbiamus narius, kad lapkričio 7 d., po savaitės, kai mes kalbėjome apie tai pirmą kartą *Ecofin* Taryboje, trys šalys narės – Vokietija, Čekijos Respublika ir Lietuva – nepritarė šiam pasiūlymui. Anaiptol tai nesudaro reikalaujamo vienbalsio pritarimo. Dėl to mes atidėjome galutinio sprendimo priėmimą ir debatus kitam *Ecofin* susirinkimui, planuojamam lapkričio 28 d. Kaip puikiai žinote, gerbiami nariai, šis klausimas bus vienas iš diskusijos objektų Parlamente.

Komisijos narys Laslo Kovač (László Kovács)

Suskaičiuotas Pasaulis ir Lietuva

JAV ekonominių tyrimų organizacijos Heritage fondo duomenimis, Lietuva pagal ekonominės laisvės indeksą tarp 161 pasaulio valstybės 2007 m. užėmė 22 vietą ir lyginant su 2006 m. pakilo viena vieta. Lietuva priskiriama „beveik laisvų“ šalių grupei – jos ekonominės laisvės indeksas įvertintas 72 proc.

Pirmąsias tris vietas užima Honkongas, Singapūras ir Australija (atitinkamai 89,3 proc., 85,7 proc. ir 82,7 proc.).

Estija pagal ekonomikos laisvę sąraše užima 12 vietą (78,1 proc.), Latvija – 41 vietoje su 68,2 proc.

Suskaičiuota Europa ir Lietuva

Visoje ES 2006 m. gyventojų skaičius palyginti su 2005 m. padidėjo 0,4 proc.

2006 m. sausio 1 d. ES iš viso gyveno 463 mln. žmonių arba 2 mln. daugiau nei 2005 m.

Sparčiausiai didėjo Kipro (3,1 proc.), Airijos (1,9 proc.) ir Ispanijos (1,7 proc.) gyventojų skaičius. Tarp ES naujokių išsiskyrė Malta (padidėjimas 0,8 proc.), Slovėnija (padidėjimas 0,3 proc.) ir Čekija (padidėjimas 0,25 proc.).

Gyventojų skaičiaus didėjimą ES nulėmė beveik 1,7 mln. plūstelėjusių imigrantų 2006 m. Natūralus prieaugis sudarė tik 0,37 milijono. Laimės svetur ieškantys žmonės daugiausia traukė į Ispaniją, Italiją (0,6 mln.) bei Didžiąją Britaniją (0,2 mln.).

Imigracija labiau paveikė mažesnių šalių santykinį gyventojų skaičiaus didėjimą.

Emigracija Lietuvos gyventojus praretino 0,28 proc.

Lietuva per 2006 m. neteko daugiausia gyventojų iš visų Europos Sąjungos valstybių. 2007 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 0,7 proc. (22,5 tūkstančių) mažiau žmonių, nei 2006 m. sausio 1 d.

„Eurostat“

*Karvutė ar kompiuteris?
Kokie bus Europos Sąjungos prioritetai ateityje?*

Biurai informuoja iš Vilniaus ir Briuselio

Šiame skyriuje pateikiu kai kuriuos mano biurų Vilniuje ir Briuselyje pranešimus žiniasklaidai. Jie paruošti pagal mano kalbas, pasakytas Strasbūre ir Briuselyje, pagal mano klausimus Europos Komisijai ir jos atsakymus. Pranešimų pagrindu imti ir mano pasisakymai tarptautinėse konferencijose bei seminaruose arba tiesiog išreikšta nuomonė aktuali klausimu.

Darbo partija patyrė pirmą skaudų pralaimėjimą

Iki šiol neįvykdžiusi Europos parlamento rinkimų išvakarėse dalintų pažadų Darbo partija, pagal apklausų duomenis šiuo metu pirmaujanti, patyrė pirmą skaudų pralaimėjimą.

Tai šeštadienį sakė Lietuvos socialdemokratų partijos ir Europos socialistų partijos bendrai surengtame tarptautiniame vasaros universitete Trakuose apsilankęs EP narys socialdemokratas Justas Vincas Paleckis.

„Darbo partija patyrė pirmą skaudų pralaimėjimą. Visi įsitikino, kad EP rinkimų išvakarėse dalinti pažadai apie Lietuvos stojimo į Europos Sąjungą (ES) sąlygų peržiūrėjimą, eksporto kvotų padidinimą, Ignalinos atominės elektrinės uždarymo sąlygų pakeitimą buvo visiškai nerealiūs ir neįvykdomi“, – sakė europarlamentaras.

„Automatiškai iškyla klausimas: ar nebus taip pat su viliojančių pažadų vykdymu po Seimo rinkimų, ar ir jie nebus išmesti į šiukšlių dėžę“, – pridūrė jis.

Daugiametę diplomatinio darbo patirtį turintis J.V. Paleckis pažymėjo, jog po populistinių partijų staigaus iškilimo paprastai seka ne mažiau greitas jų žlugimas.

„Reikia duoti įtikinamus atsakymus į populistų užčiuoptas skaudžias vietas, drąsiai rodyti tikrąją padėtį“, – vasaros universiteto dalyviams sakė europarlamentaras, pažymėdamas, jog „tam tikra populistų programos dalis turi ir racionalaus grūdo, kuriuo reikia pasinaudoti gerinant socialinę ir ekonominę Lietuvos žmonių padėtį“.

Nyderlandų karalystėje populistinė partija „Pim Fortyno sąrašas“ („Lijst Pim Fortyn“) valdžioje išsilaikė tris mėnesius, tuo tarpu Austrijoje kaip jaunesnioji koalicijos partnerė „Austrijos Laisvės partija“ („Freiheitliche Partei Oesterreichs“) per penkerius valdymo metus neteko beveik pusės savo rinkėjų.

„Nesunku prognozuoti, kad panašus likimas lauktų ir Lietuvos populistų. Tačiau jų atėjimas į valdžią daug kainuotų stebuklu tikintiems Lietuvos piliečiams. Juk dar neatsigavome po skaudžios patirties su itin daug žadėjusiais prezidentinės rinkimų kampanijos metu“, – sakė J.V. Paleckis.

Suskaičiuota Europa ir Lietuva

2007 m. sausio 1 d. Bulgarijai bei Rumunijai įstojus į ES, jos gyventojų skaičius padidėjo 30 milijonų – baigėsi istorinis penktasis ES plėtros etapas ir sukurta beveik pusė milijardo piliečių turinti sąjunga.

Europos Sąjungos portalas, spaudos pranešimas
2007 01 05

Eurošypsenos

Juokauja danai

Klausimas: Kodėl danai niekada nežaidžia slėpynių?

Atsakymas: Niekas nenori jų ieškoti.

Kartu jis pažymėjo, jog „kai kuriose naujose ES šalyse narėse taip pat yra populistų, bet jie ne tokie populiarūs kaip Lietuvoje“.

„Tokiose šalyse valdžia išliks tradicinių, išmanančių valdymo meną, partijų rankose“, – prognozavo J.V.Paleckis.

Tarptautinis vasaros universitetas yra tradicinis renginys, kurį Europos socialistų partija kasmet organizuoja vis kitoje Europos valstybėje, Lietuvoje vasaros universitetas surengtas pirmą kartą.

Suskaičiuotas Pasaulis ir Europa

Lyginant su Amerika, gyventojų skaičius ES didėjo ne taip sparčiai. 2006 m. pradžioje JAV buvo 294,4 mln., arba 0,9 proc. daugiau žmonių. Daugiausia žmonių gyveno Kinijoje (1 milijardas 302,6 mln.) ir Indijoje (1 milijardas 72,7 mln.). Jų skaičius šiose valstybėse padidėjo atitinkamai 0,6 ir 0,1 proc.

„Eurostat“

Ar žinai, kad...

Sprendimai Europos Sąjungoje priimami tuo lygmeniu, kuriuo jie yra efektyviausi (vadinamasis subsidiarumo principas). Reglamentavimas ES lygiu yra prasmingas tada, kai problema peržengia valstybės sienas ir negali būti išspręsta vienos ar kelių valstybių narių priemonėmis

Trakai vis dažniau tampa politikų susibūrimo vieta

Naujokų-populistų laimėjimas bei iki šiol valdžiusios koalicijos rezultatai – naujiena Lietuvai ir visam regionui

Tai, kad Seimo rinkimų Lietuvoje pirmąjį turą laimėjo prieš metus sukurta populistinė Darbo partija kelia tam tikrą susidomėjimą Europos Parlamente. Ypač atsižvelgus į tai, kad parlamento rinkimai Lietuvoje dažniausiai parodydavo naujas tendencijas, kurios pasikartodavo Lenkijoje, Vengrijoje ir kitose Centrinės Europos šalyse. Šįkart Lietuvos rinkiminio barometro strėlė nukrypo į naujokus – populistus, kartu pranašaudama neblogą orą iki šiol valdžiusiai koalicijai. Tai nauja šiam Europos regionui.

Bruselyje, galima tikėtis, bus atkreiptas dėmesys į tai, kad Darbo partijai vadovauja vienas iš turtingiausių Lietuvos verslininkų, atvykęs į Lietuvą prieš 19 metų ir pradinį kapitalą susikrovęs pasinaudodamas ryšiais su Rusijos kompanija „Gazprom“. Nebus, regis, pamiršti partijos planai apversti aukštyn kojomis nusistovėjusią Lietuvoje politinę sistemą kaip ir tai, kad kairioji pagal pavadinimą Darbo partija ilgai norėjo būti „viršpartinė“, nerodė savo politinės spalvos. Europos Parlamente jos nariai, nesėkmingai mėginę prisiliesti prie kairiosios socialistų frakcijos, po ilgų diskusijų rado prieglobstį dešiniojoje liberalų demokratų frakcijoje.

Naujokų – populistų laimėjimas bei iki šiol valdžiusios koalicijos rezultatai – naujiena Lietuvai ir visam regionui.

Bruselyje, galima tikėtis, bus atkreiptas dėmesys į tai, kad Darbo partijai vadovauja vienas iš turtingiausių Lietuvos verslininkų, atvykęs į Lietuvą prieš 19 metų ir pradinį kapitalą susikrovęs pasinaudodamas ryšiais su Rusijos kompanija „Gazprom“. Nebus, regis, pamiršti partijos planai apversti aukštyn kojomis nusistovėjusią Lietuvoje politinę sistemą kaip ir tai, kad kairioji pagal pavadinimą Darbo partija ilgai norėjo būti „viršpartinė“, nerodė savo politinės spalvos. Europos Parlamente jos nariai, nesėkmingai mėginę prisiliesti prie kairiosios socialistų frakcijos, po ilgų diskusijų rado prieglobstį dešiniojoje liberalų demokratų frakcijoje

Dar prieš Seimo rinkimus kai kurie vakariečiai Europarlamente man sakė: „Lietuviai pasiruošę balsuoti už rusą? Tai juk gerai – vadinasi, lietuviai ne nacionalistai!“

Pažįstu ne vieną rusų kilmės Lietuvos pilietį, gyvenimą čia nu gyvenusį, įleidusį Lietuvoje šaknis, suvokiantį ir branginantį jos savitumą. Jie daugelį dešimtmečių dirbo, nesusikraudami turtų, Lietuvos labui. Atgimimo metais ne tik nuoširdžiai dainavo „Lietuva brangi“, bet ir veikė, kad pas mus būtų įtvirtinta demokratija bei nepriklausomybė. Kai kas iš jų, ko gero, galėtų pretenduoti į svarbiausią ne pagal protokolą, o pagal galias Premjero postą valstybėje. Bet kaip tik dėl to, kad jie plačiai išsilavinę, pakantūs, inteligentiški, jie nelinkę to daryti.

Yra mūsų krašte ir „naujųjų rusų“, kurie ne daug kuo skiriasi nuo tokių pat Rusijoje bei „naujųjų lietuvių“ pas mus. Jiems pagrindinis inteligentiškumo, padorumo ir sėkmės matas – litas ar euras, rublis ar doleris. Tarp kitų skiriamųjų bruožų – ne geriausios kokybės rusišku dainelių ir keiksmažodžių pomėgis, grubumas bei įžūlumas.

Nesakau, kad visi, kurie riebiai keikiasi rusiškai, balsavo už V.Uspaskicho partiją, bet kad nemaža dalis – neabejoju. Nesakau, kad į tą partiją subėgo visi „naujieji rusai“ ir „naujieji lietuviai“, bet kad ten jų daugiau negu kitose partijose – irgi netenka abejoti. Ateitis parodys, kaip tai atsilieps mūsų valstybei, piliečiams, jų gerovei.

Po mano sudarytos knygos „Lietuva pasaulio galingųjų akiratyje 1988–1991 metais“ pristatymo – autografai Seimo nariams ir darbuotojams

Petras Vaitiekūnas kalba knygos pristatyme

*Europos Komisijos prezidentas Žozė Manuelis Barozas, formuodamas savo komandą, buvo priverstas nusi-
leisti Europos Parlamentui*

Ž. Barozo atsitraukimas – piliečių balso pergalė

Komentuodamas atšauktą Europos Parlamento (EP) balsavimą dėl naujosios Europos Sąjungos Komisijos, europarlamentaras Justas Paleckis trečiadienį sakė, jog „EP parodė savo raumenis ir privertė paskirtąjį Europos Komisijos prezidentą Žozė Manuelį Barozą pakeisti savo nuomonę“.

„Tai yra demokratijos pergalė, parlamento pergalė, galų gale, tai yra socialdemokratų frakcijos EP pergalė, kuri pirmą kartą savo istorijoje vienbalsiai priėmė sprendimą. Tai buvo sprendimas nepaprastai svarbiu klausimu – nepalaikyti Komisijos“, – sakė J.Paleckis. Jis pažymėjo, jog šis sprendimas, kartu su liberalų-demokratų frakcijos užimta pozicija nulėmė tai, kad Barozas, iki šiol demonstravęs arogantišką požiūrį į Parlamentą, buvo priverstas ieškoti kompromiso.

Iškylus grėsmei, kad Europos Parlamentas (EP) balsuos prieš paskirtojo Europos Komisijos pirmininko Žozė Manuelio Barozo komandą, pastarasis neteikė Parlamentui tvirtinti iki šiol siūlytos Europos Komisijos sudėties.

Atidėjus balsavimą tapo aišku, kad lapkričio 1-ąją, kaip planuota, dabartinio Komisijos pirmininko Romano Prodzio komanda negalės perduoti pareigų naujai Komisijai.

Pasak europarlamentaro, „ši įvykių eiga EP sustiprino taip pat ir Europos Komisiją, kadangi Europos Sąjungos valstybių narių vyriausybės pajuto, kad jos turės atsakingiau vertinti siūlomų komisarų kompetencijas“.

Ant J.Paleckio, „dar viena pamoka, kuria gavo Komisijos prezidentas – Komisija, negali sėkmingai veikti be svarbiausių EP frakcijų pritarimo“.

J.Paleckis neabejoja, kad, performuojant Komisiją, Lietuvos numatytai atstovei Daliai Grybauskaitei Komisijoje joks pavojus negresia.

„Visos EP frakcijos pripažino, kad D.Grybauskaitės prisistatymas Parlamente buvo vienas išpūdingiausių. Atvykusi iš Vilniaus su pavydėtinais Lietuvos ekonominiais ir finansiniais rodikliais, parlamentinį egzaminą Briuselyje ji išlaikė puikiai. Neįsivaizduoju, kad naujoji Lietuvos vyriausybė galėtų pasiūlyti naują kandidatūrą. Tuo labiau kad Komisijos performavimas turi pasibaigti dirbant dabarinei Lietuvos vyriausybei“, – pažymėjo jis.

Ar žinai, kad...

Žako Deloro vadovaujama Europos Komisija paskelbė Baltąją knygą, kurioje įsipareigota iki 1993 m. sausio 1 d. sukurti bendrą Europos rinką. Bendrijos pritarė šiam ambicingam tikslui ir įtraukė jį į Suvestinį Europos aktą, kuris buvo pasirašytas 1986 m. vasario mėn., o įsigaliojo 1987 m. liepos 1 d.

Komisarė palaiko TV ir radijo laidų Baltarusijai idėją

Strasbūras,
2005 01 12

Vakar (2005 01 11) Strasbūre plenarinės sesijos metu Europos Parlamento narys Justas Paleckis Užsienio reikalų komisarės Benitos Ferero-Valdner pasiteiravo apie Komisijos požiūrį į nepriklausomų Televizijos ir radijo laidų Baltarusijai transliavimą iš gretimos šalies teritorijos.

Komisarė idėją pavadino įdomia ir verta išsiaiškinti, ar dabartinės taisyklės leidžia naudoti ES lėšas tokiam tikslui. Juolab kad nepriklausomos informacijos sklaida yra vienas iš ES pagalbos prioritetų.

Į antrą parlamentaro klausimą apie tai, ar Europos Komisija nesvarstanti galimybės turėti savo atstovą Baltarusijoje, Komisarė atsakė neigiamai, pažymėdama, kad šiuo metu Baltarusijos reikalais rūpinasi Komisijos delegacija Kijeve ir jos techninės pagalbos biuras Minske. Neturėdama pakankamai lėšų plėsti savo delegacijų tinklą, Komisija svarstys galimybes padidinti skaičių žmonių, kuriojančių Baltarusijos klausimus, šiuo metu veikiančiose Komisijos struktūrose.

Parlamentaro klausimų paskata buvo pernai gruodžio mėn. pristatyti Naujos kaimynystės programos veiksmų planai, į kuriuos Baltarusija nepateko. Tada komisarė Baltarusiją pavadino „per daug nedemokratiška, kad būtų įtraukta į šią programą“.

Justas Paleckis išreiškė susirūpinimą, kad vengdami veltis į kontaktus su autoritariniu režimu, izoliuojame sveikąsias Baltarusijos jėgas, nepadedame formuoti šalies pilietinei visuomenei.

Komisarė patikslino, kad nors šiuo metu Baltarusija ir nedalyvauja Naujosios kaimynystės programoje, bet ji turi aiškią glaudesnių santykių su ES perspektyvą, jei šalyje bus vykdomos esminės reformos.

Kol situacija šioje šalyje nesikeičia, pabrėžė B.Ferero-Valdner, pagrindinis ES politikos Baltarusijai akcentas yra parama pilietinei visuomenei ir demokratizacijos procesui. Taip pat Baltarusija gali dalyvauti atitinkamose regioninėse, pasienio bendradarbiavimo ir kai kuriose tematinėse programose. Demonstruodama tam tikrą lankstumą savo pačios nuostatų atžvilgiu, Komisija iš anksto neatmeta galimybės paremti projektą, kuris būtų vykdomas ne Baltarusijos teritorijoje.

Eurošypsenos

Juokauja lietuviai

Svarbiausi dalykai, kuriuos Europoje regėjo lietuvis Juozas Erlickas (tik fragmentai).

Ispanai kasdien geria vyną, tad aišku, kas jie tokie. Kai kas sako: jie geria po truputį. Bet kasdien gerdamas, daug nebeišgersi. Net sėdęs pietaut, ispanas turi kuo daugiau išgert vyno, kad galėtų semt šaukštu. Nuo vyno ispanų akys blizgios ir pastėrusios. Moterys mano, jog tai reiškia aistrą, tad, pamačiusios ispaną, ima visaip kraipytis. O ispanas griūva nuo žirgo ir miega.

Lenkams garbė svarbiau nei pinigai. Todėl šviesiu paros metu jie kovoja už teisingą Europą, o pinigus iš pravažiuojančių lietuvių atiminėja naktimis.

Suskaičiuota Europa ir Lietuva

Statistikai užfiksavo, kad vienas iš trijų vaikų ES 2004 m. gimė ne santuokoje. Šioje srityje pirmauja Estija (57,8 proc.), Švedija (55,4 proc.) bei Danija su Latvija (45,4 proc.). Lietuva beveik atitinka vidurkį – čia ne santuokoje gimsta apie 28,7 proc. vaikų.

„Eurostat“

Ar žinai, kad...

Šiuo metu Europos Parlamente yra aštuonios frakcijos:

- Europos liaudies partijos (krikščionių demokratų) ir Europos demokratų frakcija
- Socialistų frakcija
- Liberalų ir demokratų aljanso už Europą frakcija
- Žaliųjų frakcija/Europos laisvasis aljansas
- Europos vieningųjų kairiųjų jungtinė frakcija/Šiaurės šalių žalieji kairieji
- Nepriklausomybės/demokratijos frakcija
- Sąjungos už tautų Europą frakcija
- Tapatybės, tradicijų ir suvereniteto frakcija

Europos Parlamento diskusijoms pastebimiausią įtaką daro didžiausios frakcijos:

- Europos liaudies partija (krikščionys demokratų) ir Europos demokratai (konservatoriai) – EPP – ED;
- Europos socialistų partija – PES.

Europos Parlamento narys socialdemokratas Justas Paleckis ragina kolegas europarlamentarus kartu kreiptis į JAV Kongresą dėl bevizio režimo suteikimo Europos Sąjungos „naujokėms“, taip pat ir Lietuvai

Europos Parlamento narys socialdemokratas Justas Paleckis ragina kolegas europarlamentarus kartu kreiptis į JAV Kongresą dėl bevizio režimo suteikimo Europos Sąjungos „naujokėms“ taip pat ir Lietuvai.

„Siūlyčiau, kad Europos Parlamentas ar jo užsienio reikalų komitetas kreiptųsi į JAV Kongresą su pageidavimu, kad JAV kongresmenai konstruktyviai ir geranoriškai pažvelgtų į šią problemą“, – trečiadienį į europarlamentarus kreipėsi J. Paleckis, pažymėdamas, jog „bevizio režimo suteikimas naujosioms Europos Sąjungos šalims padėtų stiprinti transatlantinius ryšius, paskatintų politinius, ekonominus, kultūrinius, žmogiškuosius mainus, tai dar kartą parodytų, kad visos ES šalys yra lygiateisės“.

Dauguma naujųjų Europos Sąjungos šalių, skirtingai nuo senųjų, neturi bevizio režimo su JAV.

Europarlamentaras pažymėjo, kad administracija Vašingtone šiuo klausimu sprendimus priima kiekvienai ES „naujokei“ individualiai pagal nustatytą „kelių gairių“ programą, kuria siekiama padėti joms įgyvendinti reikalavimus bevizio režimo suteikimui.

Kartu, pabrėžė J. Paleckis, bevizio režimo naujoms Vidurio ir Rytų ES valstybėms narėms suteikimas yra JAV politinės valios problema, kurią didele dalimi formuoja JAV Kongresas.

„Europos Sąjunga, vis glaudžiau bendradarbiaudama užsienio politikos, išorinio ir vidinio saugumo srityse, galėtų svariau prisidėti prie šio klausimo sprendimo“, – sakė J. Paleckis.

Lietuva, įgyvendindama JAV vizų atsisakymo programos veiksmų planą, gegužės pradžioje pradėjo išduoti modernius asmens dokumentus su elektronine laikmena, saugančia asmens biometrinius duomenis.

Be Lietuvos, šiuo metu ES pasus su biometriniais duomenimis išduoda tik Belgija, tiesa, Lietuvoje kol kas šie pasai išduodami tik diplomatomams.

JAV administracija iškėlė kelis reikalavimus, kuriuos turi atitikti bevizio režimo siekianti valstybė.

Esminis reikalavimas, kad neimigracinio režimo taisykles pažeistų mažiau nei 2 proc. visų keliaujančių po JAV, kad vizų negautų ne daugiau kaip 3 proc. visų besikreipiančių asmenų.

JAV administracija taip pat reikalauja, jog JAV piliečiai į bevizio režimo siekiančią šalį keliautų be vizų. Nuo 1994 metų JAV piliečių kelionėms į Lietuvą vizų režimas buvo panaikintas.

Suskaičiuotas Pasaulis ir Lietuva

Lietuva – vienuoliktą valstybę pasaulyje, kurioje gimstamumas yra mažiausias. Estija užima 8 vietą, Lenkija – 19 vietą pasaulyje pagal mažiausią gimstamumą. Mažiausiai vaikų gimsta Latvijoje ir Bulgarijoje, tuo tarpu daugiausiai Nigerijoje ir Angoloje. Pagal mažiausią vaikų skaičių vienai moteriai Lietuva užima 16 vietą tarp pasaulio šalių. Vidutinis vaikų skaičius vienai moteriai Lietuvoje yra 1,28. Latvija ir Lenkija užima 12 vietą, o vidutinis vaikų skaičius yra 1,26.

The Economist,
„Pocket World in Figures“, 2007.

Pirmoji lietuvių Europos Sąjungos komisarė Dalia Grybauskaitė ir 43-asis Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentas Džordžas V. Bušas

Ar žinai, kad...

Europos Parlamentas, įgyvendindamas savo priežiūros galias, gali sudaryti pakomitečius ir specifines problemas nagrinėjančius laikinuosius komitetus arba tyrimo komitetus. Komitetų pirmininkai koordinuoja savo komitetų veiklą Pirmininkų sueigoje.

Eurošypsenos

Juokauja italai

Korsikos miestelyje, rotušės aikštėje, vietinis kunigas nervindamasis ginčijasi su moteriške.

Neištvėręs garsiai šaukia:

– Jūs tiesiog kvailė!

Moteris kelia rankas ir pareiškia:

– Dieve, kas darosi, jau net jūs negalite išsaugoti profesinės paslapties!

Europarlamentarai su kolegomis iš Rusijos svarstys Lietuvos ir Kaliningrado sienos demarkavimą

Europarlamentarų delegacija spalio 8–11 dienomis lankysis Kaliningrado srityje, kur su Rusijos valstybės dūmos deputatais, Kaliningrado srities Dūmos deputatais aptars Lietuvos ir Kaliningrado srities sienos demarkavimo klausimą.

Tokiai europarlamentaro socialdemokrato Justo Paleckio iniciatyvai pritarė ketvirtadienį posėdžiavęs Europos Parlamento ES–Rusijos parlamentinio bendradarbiavimo komitetas.

Vizito metu numatoma paliesti platų ES–Rusijos santykių spektrą, kartu koncentruojantis į Kaliningrado srities ekonominę ir socialinę plėtrą, tranzito ir visų problemas.

J. Paleckis kalbėdamas delegacijos posėdyje pasiūlė atkreipti ypatingą dėmesį į padėtį Lietuvos ir Kaliningrado srities pasienyje. Jis pabrėžė, jog praėjus dviem metams po Lietuvos ir Rusijos sienų sutarties ratifikavimo, Rusija vis dar nesudaro delegacijos Lietuvos ir Kaliningrado sienos demarkavimui.

Komiteto nariai taip pat pritarė europarlamentaro siūlymui įvardyti minėtą delegacijos vizitą europinės reikšmės įvykiu, suteikiant jam kuo daugiau viešumo. Nutarta pakviesti kartu su delegacija vykti besidominčius Kaliningrado problemomis žurnalistus iš ES šalių.

ES–Rusijos parlamentinio bendradarbiavimo komitete dirbančių europarlamentarų delegacijos darbotvarkėje numatomas apsilankymas pasienio punkte, kurio išplėtimui Rusijos pusėje ES skyrė lėšų.

Rusija, Kaliningrado sritis, 2005 m. D-6 platformoje su Rusijos Dūmos pirmininko pirmuoju pavaduotoju Olegu Morozovu (kairėje) ir Europos Parlamento delegacijos ryšiams su Rusija vadovu Kamiliu Eurlingu

Europarlamentaras J. Paleckis ragina kolegas ir darbiečius liautis klaidinti visuomenę

Briuselis,
2005 09 22

Europos Parlamento (EP) narys socialdemokratas Justas Paleckis stebisi ketvirtadienį pasirodžiusiu Darbo frakcijos pranešimu spaudai ir ragina darbiečius liautis klaidinti visuomenę.

Ketvirtadienį pasirodžiusiame Darbo partijos frakcijos pranešime spaudai teigiama, jog „visi Lietuvos atstovai Europos Parlamente, išskyrus socialdemokratą Justą Paleckį, balsavo prieš Europos Sąjungos (ES) sprendimą pradėti derybas dėl narystės su Turkija“.

Tai jau antras visuomenę klaidinantis pranešimas po antradienio europarlamentaro Rolando Pavilionio pasisakymo, jog 12 Lietuvoje išrinktų europarlamentarų nepalaiko Turkijos narystės ES.

EP pereinamųjų metų gruodžio 15 dieną slaptu balsavimu pritarė Europos Komisijos iniciatyvai pradėti derybas su Turkija dėl narystės ES.

„Derybų pradžios su Turkija klausimą šioje stadijoje lemia ES valstybių ir vyriausybių vadovai, tačiau ir kiekvienas iš 732 europarlamentarų turėjo teisę išreikšti savo nuomonę“, – teigia J.Paleckis, atsakydamas į savo kolegų libdemo Rolando Pavilionio ir darbiečio Šarūno Biručio pasisakymus.

Europarlamentarą taip pat stebina, kad „nejučia mėginama suformuoti nuomonę, jog visi turi balsuoti pagal komandą, nors tai visiškai prieštarauja EP taisyklėms ir tradicijoms“.

Suskaičiuotas Pasaulis ir Lietuva

2005–2006 m. Lietuvos gyventojų sumažėjo 0,64 proc. 2005 m. Lietuvoje gyveno 3 425 324 žmonių, o 2006 m. – 3 403 284 žmonių.
„Eurostat“

Lietuva tarp pasaulio valstybių, kurių gyventojų skaičius ne didėja, o mažėja užima 9 vietą. Latvija sąrašą pasaulio valstybių, kurių gyventojų skaičius mažėja sparčiausiai, užima 6 vietą, baltarusiai – 4 ir estai – 17 vietą.

The Economist,
„Pocket World in Figures“, 2007.

Suskaičiuota **Europa ir Lietuva**

Lietuvoje moterys gimdo jaunos.

Lietuvės pirmojo vaiko susilaukia būdamos vidutiniškai 24,8 metų ir pagal šį rodiklį jas nedaug lenkia tik kaimyninės Latvija (24,7) ir Estija (24,6). Mokslininkai sutaria, kad jaunų motinų vaikai paprastai būna sveikesni ir artimiau bendrauja su tėvais. Tad Lietuvos moterys gali tik užjausti, pavyzdžiui, ispanes, kurios pirmojo vaiko susilaukia artėdamos prie trisdešimties.

Karjeros galimybės lietuviams neturėtų labai skęsti.

Lietuva yra trečia Europoje pagal moterų dalį tarp aukštųjų mokyklų studentų. Mūsų šalies universitetuose dailiosios lyties atstovės sudaro 60 proc. studentų. Nusileidžiame vėl tik Estijai (61,5 proc.) ir Latvijai (61,7 proc.). Lietuva užima antrąją vietą pagal moterų vadovų dalį (42,7 proc.). Švedijoje, kuri laikoma feministių rojumi, šis procentas siekia vos 29,8. „Eurostat“

*Vilniuje man talkina biuro vadovė
Eglė Kiuraitė, padėjėjas Justas
Pankauskas (nuotraukoje) ir
Neringa Šileikaitė*

„Europarlamentarai frakcijos pozicijos arba tuo labiau savo šalies vyriausybės pozicijos yra saistomi tik sąlyginai, balsuodami jie turi teisę priimti savarankiškus sprendimus, mąstydami apie Europos ir šalies, kurioje jie išrinkti, interesus“, – sako J.Paleckis.

Jis pažymėjo, jog asmeniškai jam Lietuvos pozicija, kaip ir socialistų frakcijos pozicija dėl derybų pradžios su Turkija atrodo visiškai priimtina ir logiška.

J. Paleckis dėsiuogiasi, kad pastarieji įvykiai ES–Turkijos santykiuose pašalina susikaupusias kliūtis ir darosi vis labiau aišku, kad spalio 3 dieną Briuselio ir Ankaros derybos prasidės.

Stojimo derybos su Turkija spalio 3-iąją turėtų prasidėti Liuksemburge.

Europarlamentaras kartu dėkoja EP Liberalų frakcijos vicepirmininkui Eugenijui Gentvilui, kuris, kviesdamas kolegas R.Pavilionį ir Š.Birutį „tiksliau elgtis su savo prisiminimais“, pareiškė, kad 2004 metų pabaigoje Europos Parlamente jis balsavo už derybų su Turkija pradžią.

„Aš dėkingas kolegai Eugenijui Gentvilui, kuris paskelbė, jog taip pat balsavo už derybų su Turkija pradžią. Žinau, kad taip pat pasielgė ir kai kurie kiti Lietuvoje išrinkti europarlamentarai“, – pažymi J.Paleckis.

Europarlamentarai su kolegomis iš Rusijos svarstė Lietuvos ir Kaliningrado sienos demarkavimą bei lankėsi D-6 naftos terminale

Europarlamentarų delegacija lankėsi Kaliningrado srityje, kur spalio 8–11 dienomis su Rusijos valstybės Dūmos deputatais, Kaliningrado srities gubernatoriumi bei Dūmos vadovu aptarė Lietuvos ir Kaliningrado srities sienos demarkavimo klausimą, ekologines bei kitas problemas.

Tokiai europarlamentaro socialdemokrato Justo Paleckio iniciatyvai anksčiau pritarė Europos Parlamento ES–Rusijos parlamentinio bendradarbiavimo komitetas.

Vizito metu buvo paliestas platus ES–Rusijos santykių spektras, kartu koncentruojantis į Kaliningrado srities ekonominę ir socialinę plėtrą, tranzito ir vizų problemas.

Vyko keli susitikimai su Kaliningrado srities gubernatoriumi Georgijumi Bosu, kurį į šį postą paskyrė Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas ir prieš kelias savaites patvirtino srities Dūma. Naujajam gubernatoriui tai bus pirmasis susitikimas su europarlamentarais.

Sekmadienį europarlamentarai susitiko su Kaliningrado valstybinio universiteto bendruomene, užsienio verslininkais, investuojančiais Kaliningrado srityje, taip pat su ES komisijos delegacijos Maskvoje vadovu Marku Franko (Marc Franco).

Viešėdama delegacija susipažino su įmonėmis, kurios potencialiai kelia grėsmę aplinkai. Europarlamentarai apsilankė Baltijos jūroje esančiame D-6 naftos terminale bei susitiko su nevyriausybių aplinkosaugos organizacijų atstovais.

Taip pat buvo apsilankyta ir Kaliningrado sritį bei Lenkiją jungiančiame Bargationovsko–Bezleci pasienio punkte.

*Kaliningradas,
2005 10 17*

Suskaičiuota Europa ir Lietuva

Lietuvoje didžiausias moterų ir vyrų gyvenimo trukmės skirtumas tarp visų 25 ES valstybių. Statistinė lietuvė senatvėje net 11 metų gyvena vieniša, palaidojusi savo gyvenimo draugą. Lietuvos gyvena vidutiniškai beveik 79 metus, o šalies vyrai miršta sulaukę vos kiek daugiau nei 66–erių.

„Eurostat

Eurošypsenos

Juokauja italai

Sicilietis mato kunigą tris kartus savo gyvenime:

1. Kai jį krikštija.
2. Kai jis veda.
3. Ir kai jį nužudo.

Rusijos Dūmos pirmininko pirmasis pavaduotojas Olegas Morozovas siūlo įsitikinti, kad čia išgautama nafta kvepia patikimomis technologijomis

J.Paleckis ragina EK inicijuoti fondą „protų nutekėjimo“ skausmingoms pasekmėms mažinti

Europarlamentaras socialdemokratas Justas Paleckis ragina Europos Komisiją (EK) sukurti kitose Europos Sąjungos (ES) šalyse dirbančių Sąjungos specialistų registrą bei specialų fondą „protų nutekėjimo“ padariniams naujosiose ES narėse taip pat ir Lietuvoje mažinti.

Raginį europarlamentaras išreiškė pirmadienį kalbėdamas Europos Parlamento plenarinėje sesijoje bei savo laiške švietimo ir mokymo reikalų komisarui Janui Figeliui (Ján Figel) bei finansinio programavimo ir biudžeto komisarai Daliai Grybauskaitei. Europarlamentaras atkreipė komisaro Jano Figelio bei finansinio programavimo ir biudžeto komisarės Dalios Grybauskaitės dėmesį į tai, jog „naujosios šalys nukraujuoja atiduodamos didelę dalį gabiausių, gerą išsilavinimą įgijusių žmonių žymiai turtingesnėms senbuvėms ES valstybėms“.

Europarlamentaras socialdemokratas Justas Paleckis ragina Europos Komisiją (EK) sukurti kitose Europos Sąjungos (ES) šalyse dirbančių Sąjungos specialistų registrą bei specialų fondą „smegenų nutekėjimo“ padariniams naujosiose ES narėse taip pat ir Lietuvoje mažinti.

„Vilioti specialistus iš naujųjų ES šalių, žinoma, pigiau ir patogiau, nei patiems ruošti. Bet tai panašu į labdarą, kurią ne dėl savo kaltės skurdesnėje padėtyje atsidūrusios valstybės suteikia žymiai turtingesnėms“, - pabrėžė J.Paleckis

„Vilioti specialistus iš naujųjų ES šalių, žinoma, pigiau ir patogiau, nei patiems ruošti. Bet tai panašu į labdarą, kurią ne dėl savo kaltės skurdesnėje padėtyje atsidūrusios valstybės suteikia žymiai turtingesnėms“, – pabrėžė J.Paleckis.

Pasak jo, „draudimai ar ribojimai išvykti nepadės, reikia nustatyti garbingas „žaidimo taisykles“. „Reikia sukurti jaunų specialistų, nuolatos dirbančių kitose ES šalyse, registracijos sistemą. Panašiai kaip dabar planuojamas „globalizacijos fondas“, reikėtų taip pat fondo „protų nutekėjimo“ skausmingoms pasekmėms mažinti. Juk Europos Sąjungos esmė – solidarumas“, – sakė deputatas.

Europarlamentaro siūlymu, inicijuojamo fondo pagalba ES valstybės, priimančios jau paruoštus specialistus iš kitų valstybių narių, turėtų kompensuoti nors dalį jų paruošimo kaštų šalims, iš kurių specialistai atvyksta. Tam reikėtų gilinti ES bendradarbiavimo politiką švietimo srityje.

„Kai kas sakys: „protų nutekėjimas“ vyksta ir iš Azijos, Afrikos į Europą, o iš mūsų kontinento – į JAV. Mano manymu, tai netikėtas argumentas. Nei Amerikos, nei kiti žemynai nepriklauso ES. Mes savo namuose galime ir privalome susitvarkyti kitaip, teisingiau“, – ragino socialdemokratas, pabrėždamas, kad tik po to galėtume siekti susitarimų šiuo klausimu su kitų kontinentų valstybėmis.

Suskaičiuotas Pasaulis ir Lietuva

Lietuvos žiniasklaida – viena laisviausių. 2007 m. pagal žiniasklaidos laisvumą Vidurio ir Rytų Europos bei buvusiose Sovietų Sąjungos šalyse pirmauja Estija, kurios reitingas – 16, Lietuvos ir Čekijos reitingas – 18, Latvijos – 19. Bulgarijoje ir Rumunijoje žiniasklaida tik iš dalies laisva. Pasauliniu lygiu Estija užima 16 vietą, Lietuva ir Čekija dalijasi 29 ir 30 vietas, Latvija – 31 vietą, Didžioji Britanija – 32 vietą, Austrija – 40, Prancūzija – 42 ir Ispanija – 48 vietą.

„Respublika“

Ar žinai, kad...

Europos Vadovų Taryboje renkami visų ES valstybių prezidentai arba ministrai pirmininkai, taip pat Europos Komisijos pirmininkas. Visuose Europos Vadovų Tarybos susitikimuose pasisako ir Europos Parlamento pirmininkas.

Europos Vadovų Tarybos ištakas siekia 1974 m., kai ES politiniai (valstybių arba vyriausybių) vadovai pradėjo organizuoti reguliarius susitikimus. Tokią praktiką įteisino Suvestinis Europos aktas (1987 m.). Dabar Europos Vadovų Taryba susitinka keturis kartus per metus. Jai vadovauja Europos Sąjungos Taryboje tuo metu pirmininkaujanti valstybės ministras pirmininkas (atskairais atvejais, pvz., kai pirmininkauja Prancūzija, – prezidentas).

*Atokiau nuo EP rūmų Strasbūre –
beveik kaimo idilija*

J.Paleckis ragina EK pasirūpinti blokinių namų rekonstrukcija ir šildymu

Europarlamentaras socialdemokratas Justas Paleckis ragina Europos Komisiją ir Europos Sąjungos valstybių vyriausybės pasirūpinti blokinių gyvenamųjų pastatų rekonstrukcija ir šildymu.

Antradienį Europos Parlamento plenarinės sesijos metu Strasbūre sveikindamas pristatomą šildymo ir aušinimo, naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, pranešimą J.Paleckis europarlamentarams priminė blokinių namų šildymo efektyvumo problematiką naujosiose ES šalyse, tarp jų ir Lietuvoje.

„Didžioji dalis miestiečių gyvena prastos kokybės blokiniuose namuose, statytuose prieš 20–40 ar net daugiau metų. Jie turi menką šilumos izoliaciją, daugeliu atveju šilumos naudojimas reguliuojamas centralizuotai, gyventojai negali pasirinkti pageidaujamos kambario temperatūros“, – sakė europarlamentaras.

Pasak jo, „į šią problemą daugiau dėmesio turėtų atkreipti ne tik nacionalinės vyriausybės, bet ir EK, kuri turėtų pasirūpinti, jog tokių pastatų renovacijai, užtikrinančiai tausojantią patalpų šildymą, būtų skirtos lėšos iš sanglaudos ir struktūrinių fondų“.

Deputatas kartu ragina EK apibendrinti geriausius jau atliktos tokių pastatų rekonstrukcijos pavyzdžius ir padėti apsispręsti nacionalinėms vyriausybėms – renovuoti ar griauti tokius pastatus.

Pristatomame pranešime rašoma, jog apie pusę pirminio energijos suvartojimo ES tenka patalpų šildymui. Vėsinimo poreikis taip pat didėja. Kadangi tradiciniai energijos šaltiniai tokie kaip nafta ir dujos labai teršia aplinką, yra brangūs ir nepatikimi, Parlamentas siekia paskatinti kuo daugiau energijos išgauti iš nesenkančių šaltinių – tokių kaip saulė, vėjas ar biomasė.

Apklausa rodo, jog ES šalių gyventojai palaiko tokius EP siūlymus šiuo klausimu. Pagal „Eurobarometro“ apklausą 80 proc. ES piliečių teigiamai vertina atsinaujinančius išteklius ir tik 12 proc. – atominę energiją.

Šiuo metu apie 10 proc. patalpų šildymui bei vėsinimui suvartojamos energijos ES išgaunama iš nesenkančių šaltinių. Deputatai norėtų pasiūlyti Komisijai priimti direktyvą, kuri užtikrintų, kad iki 2020-ųjų ši dalis padvigubėtų. Tai padėtų įgyvendinti Lisabonos strategijos tikslus.

Suskaičiuota Europa ir Lietuva

Dauguma Lietuvos vyrų net neįtaria, kad gyvena valstybėje, kuri užima 4 vietą pasaulyje pagal moterų gausumą visuomenėje. Lietuvoje 87 vyrams tenka 100 moterų.

Laimingiausi turėtų būti Latvijos vyrai (84 vyrams 100 moterų) bei Estijos ir Ukrainos vyrai (85 vyrams 100 moterų).

The Economist,
„Pocket World in Figures“, 2007.

Ukrainai reikia tęsti proeuropietišką politiką ir daugiau dėmesio skirti socialinėms žmonių reikmėms, sako europarlamentaras Justas Paleckis

*Briuselis,
2006 03 27*

Europos Parlamento narys socialdemokratas Justas Paleckis tikisi, kad po rinkimų Ukrainoje jėgos, pasiryžusios vykdyti reformas, susivienys ir tęs proeuropietišką politikos kursą, daugiau dėmesio skirdamos socialinėms žmonių reikmėms.

„Viena iš pagrindinių Ukrainos problemų yra ta, kad ten dar nesukūrė europietiškos partijos, grindžiančios savo veiklą ideologinėmis vertybėmis. Kol kas galime kalbėti tik apie rinkiminius blokus, žinomus pagal lyderių pavardes. Tiesa, ši situacija būdinga ir kitoms Rytų Europos šalims. Tokioje didelėje ir svarbioje šalyje kaip Ukraina, ideologinis išsigrūdinimas ypač aktualus, prie to turi prisidėti Lietuva ir kitos Europos Sąjungos šalys“, – teigė europarlamentaras J.Paleckis, komentodamas preliminarinius Ukrainos Parlamento rinkimų rezultatus.

Kaip pranešė Centrinė rinkimų komisija, suskaičiavus dalį balsų pirmauja buvusio kandidato į prezidento postą V. Janukovičiaus Regionų partija. Antrąją ir trečiąją vietas užima Oranžinės revoliucijos lyderių partijos – buvusios premjerės J. Tymošenko blokas ir proprezidentinė Viktoro Juščenkos partija „Mūsų Ukraina“.

Po trijų lyderių seka Socialistų partija, su dideliu atotrūkiu seka Komunistų partija ir Vladimiro Litvino blokas, taip pat įveikę 3 proc. barjerą.

„Prezidento V.Juščenkos ir jo partijos sąlyginė nesėkmė rinkimuose atspindi dar neišsipildžiusius žmonių lūkesčius, nepavykusias pastangas suvienyti šalį, pakelti ekonomiką bei efektyviau kovoti su korupcija“, – pabrėžė Justas Paleckis.

Europarlamentaras taip pat sveikina Ukrainos socialistų partiją, įsitvirtinančią valstybės sistemoje kaip politinė jėga, kurios žodžiai vis labiau sutampa su darbais. Šioji partija, pabrėžusi socialinių problemų sprendimo būtinumą, gali suvaidinti lemiamą vaidmenį porinkiminės koalicijos Radoje sudaryme.

„ES, taip pat ir Lietuva, stipriai remia reformas Ukrainoje ir neatmeta galimybės ilgesniame laikotarpyje pasveikinti šią didžiausią pagal plotą Europos valstybę savo bendruomenės gretose“, – sako europarlamentaras.

Ar žinai, kad...

Visi Europos Sąjungos piliečiai turi teisę teikti peticijas Parlamentui ir prašyti, kad jiems būtų atlyginta žala bet koku klausimu, priklausančiu Europos Sąjungos veiklos sritims. Todėl Parlamentas skiria ombudsmeną, kuris nagrinėja asmenų skundus dėl Bendrijos institucijų ar įstaigų veiklos, kad būtų rastas taikus sprendimas.

ES komisaras tikina, kad Lietuva diskriminuojama nebus, bet apie dvigubus standartus kalbėti nenori

Europos Sąjungos ekonomikos ir pinigų reikalų komisaras Choakinas Almunia (Joaquin Almunia) patikino Europos Parlamentą, kad vieninteliai kriterijai, taikomi į euro zoną siekiančioms patekti naujoms ES valstybėms, taip pat ir Lietuvai, yra numatyti ES sutartyje.

Lietuvos ir kitų ES naujokių galimybės įsivesti eurą nuo 2007 metų aptartos antradienį Strasbūre vykusioje Europos Parlamento plenarinėje sesijoje klausimų Komisijai valandos metu.

Europos Parlamento narys socialdemokratas Justas Paleckis teiravosi komisaro, ar turi pagrindo spaudoje pasirodę pareiškimai, neva, vertinant naujųjų ES šalių pasiruošimą euro įvedimui, bus atsižvelgiama ne tik į Mastrichto kriterijus, bet ir į bendrą šalies ekonominį išsivystymo lygį.

*Šiais Parlamento rūmų koridoriais
Strasbūre žingsniuoja ir parlamen-
tarai, ir Europos Sąjungos komisa-
rai, ir Parlamento darbuotojai*

Europarlamentaras komisarui priminė verslo dienraščio „Financial Times“ komentarą, taip pat anoniminius ES pareigūnų pareiškimus, kuriuose teigiama, kad Lietuva ir Estija yra nepakankamai turtingos, kad taptų euro zonos narėmis, ir tai yra tikroji priežastis, kodėl jos negali būti į ją priimtos jau 2007-aisiais.

Komisaras J.Almunia atsakydamas pabrėžė, jog EK neketina keisti ES sutartyje numatytų ar įvesti papildomų kriterijų.

J.Paleckis taip pat paklausė komisaro, ar naujosioms ES valstybėms narėms, ketinančioms prisijungti prie euro zonos, netaikomi dvigubi standartai.

„Lietuva gal nebus pakviesta prisijungti prie euro zonos tik dėl to, jog vasarį tik viena dešimtąja procentinio punkto viršijo nustatytą Mastrichto infliacijos lygį. Lietuva vykdė šį ir kitus kriterijus pastaruosius šešerius metus, tuo tarpu kai daugelis euro zonos valstybių jį pažeidinėjo. Kai kurios didžiosios ES valstybės taip pat daugelį metų nevykdė biudžeto deficito ir kitų nustatytų sąlygų euro zonoje, bet joms nebuvo parodyta raudona kortelė. Ar nemanote, jog naujosioms ES valstybėms narėms šiuo atžvilgiu taikomi dvigubi standartai?“ – klausė J.Paleckis.

Komisaras tiesiogiai neatsakė į šį klausimą, motyvuodamas tuo, jog nedrįsta spėti, koks bus Europos Komisijos pranešimo apie šalių pretenenčių atitikimą euro zonos kriterius turinys. Jis pakartojo, kad Lietuva ir kitos naujos ES valstybės bus priimtos į euro zoną tik tuomet, kai atitiks visus ES sutarties kriterijus.

Europos Komisija apie Lietuvos ir kitų ES naujokių tinkamumą prisijungti prie euro zonos ketina pranešti gegužės 16 dieną.

Suskaičiuota Europa ir Lietuva

Lietuvos moterys gali tik džiaugtis, nes turi darbščiausius vyrus Europoje. Studijoms, darbai ir namų ruošai jie per parą skiria net 7 valandas ir 4 minutes. Tai yra pirmoji vieta tarp visų 27 ES valstybių. Tingiausi yra vokiečiai – 5 val. 56 min.

Lietuvos vyrai net 16 proc. savo laiko, skirto namų ruošai, paaukvoja valgio ruošai. Prancūzai ir italai tam skiria atitinkamai tik 13 ir 12 proc. Lietuvos moterys darbščiausios Lietuvos tvirtai pirmąja vietoje ES pagal studijoms, darbai ir namų ruošai per parą skiriamą laiką (8 val. ir 10 min.). Nė vienoje kitoje Europos šalyje moterys darbams nepaaukvoja daugiau nei 8 valandų.

Laisvo laiko lietuvės turi 3 valandas ir 49 minutes ir pagal šiuos parametrus yra paskutinės Europos Sąjungoje. Suomės savo pomėgiams gali skirti net 5 valandas ir 30 minučių.

Vaikų priežiūrai lietuvės gali skirti tik 5 proc. viso namų ruošos laiko. Mažiau laiko vaikams turi tik latvės (4 proc.).

Daugiausiai laiko Lietuvos moterys praleidžia prie puodų (valgio gaminiui tenka 29 proc. namų ruošos laiko) ir šepėčių (namų valymui – 22 proc.).

“Eurostat“

Švieslentėje rodomi elektroninio balsavimo rezultatai

J.Paleckis europarlamentarams pristatė filmą apie Chodorkovskio bylą

Europarlamentaras socialdemokratas Justas Paleckis antradienį Europos Parlamente pristatė Rusijoje sukurta dokumentinį filmą „Reakcija“, kuriame pateikiami Rusijos gyventojų atsiliepimai apie naftos kompanijos „Jukos“ magnato Michailo Chodorkovskio bylą.

Šios iniciatyvos tikslas, pasak J.Paleckio, yra padėti europarlamentarams išsamiau susipažinti su Rusijoje vykstančiais procesais.

„Tikiuosi, kad peržiūrėję filmą ir padiskutavę mes labiau suprasi-
sime Chodorkovskio bylą ir situaciją Rusijoje. Europos Sąjunga ir
Rusija pastaruoju metu susikalba sunkiai, tačiau tęsti dialogą reikia,
kitos išeities nėra“, – sakė europarlamentaras.

Kadaiše turtingiausiu Rusijos žmogumi tituluotas buvęs „Jukos“
vadovas M.Chodorkovskis praėjusiais metais kartu su kitu pagrindi-
niu „Jukos“ akcininku Platonu Lebedevu buvo nuteistas dėl suk-
čiavimo ir vengimo mokėti mokesčius. Šiuo metu jis atlieka bausmę
kolonijoje Čitos srities Krasnokamensko mieste.

Renginyje taip pat dalyvavęs Rusijos Dūmos deputatas, filmo
prodiuseris Anatolijus Jermolinas sulaukė daug europarlamentarų
klausimų dėl padėties Rusijoje ir M.Chodorkovskio bylos.

Pasak A.Jermolino, nuo Antikos laikų žinoma, kad efektyviausi
valdymo metodai yra du – tai valdymas konsensuso, susitarimo
būdu, kurį vadiname demokratija, arba vieno asmens valdymas, ku-
rio, deja, kol kas pasiilgę dauguma Rusijos gyventojų.

„Aš tikiuosi, kad po prezidento rinkimų Rusijoje 2008 metais,
naujasis prezidentas nepanorės tempti paskui savęs politinio kalinio
Chodorkovskio šleifo. Viskas, ką būsimam prezidentui tereikėtų pa-
daryti, tai laikytis įstatymo ir išlaisvinti kalinį praėjus daugiau kaip
pusei kalinimo laiko“, – sakė A.Jermolinas.

Paklaustas, ar Rusijos naftos magnatas negalėjo išsipirkti savo
laisvės, Dūmos deputatas atsakė, jog M. Chodorkovskis niekada šio
tikslu nesiekė.

„Nelaisvėje praleidęs jau ketvirtus metus jis savo kalėjimą mato
kaip misiją. Jis iškėlė sau tikslą visą tai išgyventi“, – sakė A.Jermo-
linas.

Pasak jo, paskutiniai incidentai, kai M. Chodorkovskis kolonijoje
buvo užpultas ir sužeistas, rodo, kad jo gyvybė kabo ant plauko.

„Tik nuolatinis Rusijos demokratų ir Vakarų pasaulio dėmesys
šiam kaliniui gali išgelbėti jam gyvybę“, – pažymėjo deputatas.

Balandžio mėnesį kolonijoje buvo pasikėsinta į M. Chodorkovskį.
Užpuolikas peiliu supjaustė jam veidą.

Suskaičiuota Europa ir Lietuva

Valdymo išlaidos 2006 m. duomenys

	Valdymo išlaidų lyginamasis svoris nuo bendros biudžeto svoris nuo BVP (proc.)	Valdymo išlaidų lyginamasis išlaidų apimtį (proc.)
Švedija	14,9	8,2
Suomija	12,8	6,4
Latvija	11,4	4,9
Čekija	10,7	4,8
Slovėnija	10,6	4,8
Vengrija	9,7	4,8
Danija	9,3	5,1
Slovakija	6,6	2,6
Lietuva	6,3	1,7

Finansų ministerija
„Veidas“, 2006 07 06

Ar žinai, kad...

Pasirašius Mastrichto sutartį, Europos Vadovų
Taryba oficialiai tapo ES svarbiausių politikų
iniciatore, jai buvo suteiktos teisės spręsti sudė-
tingus klausimus, dėl kurių nesugeba susitarti
Taryboje susirinkę ministrai.

Socialdemokratai europarlamente ragina EK peržiūrėti įvertinimą dėl euro įvedimo Lietuvoje

Europarlamentaras socialdemokratas Justas Paleckis, remdamasis socialistų frakcijos nuomone, kviečia Europos Parlamento deputatus raginti Europos Komisiją peržiūrėti savo neigiamą įvertinimą dėl euro įvedimo Lietuvoje 2007 metais bei pradėti platesnę diskusiją dėl esamų konvergencijos kriterijų pagrįstumo ir pritaikomumo išsiplėtusioje Europos Sąjungoje.

„Ragindama balsuoti už pataisą ataskaitai, kurioje EK kviečiama peržiūrėti savo įvertinimą, atsižvelgiant į politinį šios problemos jautrumą Lietuvai ir naujausius duomenis, pagal kuriuos Lietuva atitinka visus Mastrichto kriterijus“, – trečiadienį EP plenariniame posėdyje, svarstant euro zonos plėtros ataskaitą, sakė europarlamentaras.

Ketvirtadienį EP išreiškė savo nuomonę dėl euro zonos plėtros ir, jei bus priimta minėta pataisa, dėl euro įvedimo Lietuvoje.

Ataskaitoje teigiama, jog reikia teikti pirmenybę ilgalaikiam euro zonos stabilumui, o ne plėtrai ir, kad pernelyg ankstyvas naujųjų ES šalių prisijungimas prie euro zonos gali sukelti netikėtų padarinių konvergencijos procesui.

Kartu ataskaitoje teigiama, kad pats pasiruošimas euro įvedimui skatina ekonominį augimą. Daugelio europarlamentarų nuomone, tai buvo pademonstruota Lietuvoje.

Euro monetos anksčiau ar vėliau pasirodys Lietuvoje. Geriau anksčiau

Tačiau, kaip ir buvo tikėtasi, gegužės viduryje EK, pritarusi Slovėnijos narystei euro zonoje, paskelbė nesiūlysianti kitąmet Lietuvoje įvesti euro, nes infliacija joje šiek tiek viršija Maastrichto kriterijų ir linkusi didėti. ES ekonominių ir pinigų reikalų komisaras Joaquín Almunia (Choakinas Almunija) pasiūlė įkurti darbo grupę, kuri partartų Lietuvos vyriausybei, kaip ji galėtų sumažinti infliaciją nepakenkdama šalies ekonominiam augimui.

Kitą dieną po EK įvertinimo pasirodė naujausi statistiniai duomenys, pagal kuriuos Lietuva atitiko Maastrichto infliacijos kriterijų.

„Sveikindamas Europos Komisijos rekomendaciją Slovėnijai prisijungti prie euro zonos, priminčiau, kad Lietuva tenkino šiuos kriterijus penkerius metus iš eilės, išskyrus mėnesį, kai Europos Komisija paskubėjo priimti neigiamą Lietuvai rekomendaciją. Paradoksalu, kad jau kitą dieną, įvertinant naujausius skaičius, išaiškėjo, kad Lietuva atitinka Maastrichto kriterijus“, – plenarinėje sesijoje sakė J.Paleckis.

Prieš keletą dienų euro grupei vadovaujantis Liuksemburgo premjeras Žanas Klodas Junkeris (Jean-Claude Juncker) pažymėjo, jog Lietuva buvo perspėta neteikti prašymo dėl narystės euro zonoje dėl tikėtino neigiamo atsakymo.

Pasak J.Paleckio, tai rodo, jog EK vertino Lietuvą iš anksto neigiamai nusiteikusi.

„Susidaro įspūdis, kad Vilnius buvo nubaustas už tai, kad nevykdė Briuselio patarimų ir buvo pavyzdingas visų Maastrichto kriterijų vykdytojas penkerius metus iš eilės“, – sakė J.Paleckis.

Pasak jo, iš visų dvylikos euro zonos šalių visų Maastrichto kriterijų vykdymu per tą laikotarpį gali pasigirti tik Suomija.

„Europos Komisija turėjo išankstinę nuostatą, paremtą daugiau nuojautomis ir prognozėmis negu realiais penkerių metų faktais, jos vertinimas nebuvo grynai ekonominis“, – deputatams pažymėjo europarlamentaras.

Socialistų grupės EP posėdyje trečiadienį jos lyderis Martinas Šulcas pažymėjo, kad Europos socialdemokratų partija pasisako prieš dvigubų standartų taikymą.

„Jeigu į euro zoną veržtųsi Didžioji Britanija su 0,07 procento infliacijos rodiklio pažeidimu, manau, kad ji būtų sutikta išskėstomis rankomis. Komisijos požiūris neturi būti priklausomas nuo valstybės dydžio ir Europos Parlamentas neturi pritarti dviguboms standartams“, – sakė M.Šulcas. Europos socialistų partijos pirmininkas europarlamentaras Polas Nyrupas Rasmusenas pritarė, kad Komisijos vertinime trūko objektyvumo ir teisingumo.

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

(parengta pagal Europos Bendrijos lankstinuką „Kelionės po Europą“).

Išsamesnis knygelės *Kelionės po Europą* variantas skelbiamas internete:

<http://europa.eu.int/abc/travel>

Europos žemyno istorija skaičiuojama tūkstantmečiais, jos kultūros paveldas nepaprastai turtingas, o kraštovaizdžiai – vieni vaizdingiausių pasaulyje. Kiek daug čia gali pamatyti ir atrasti keliautojas, ir visa tai tapo pasiekama kur kas lengviau susikūrus Europos Sąjungai.

Keliaudami po Europos Sąjungą, ES valstybių sienas galite kirsti be patikrinimo muitinės postuose o, naudodamiesi bendrąja valiuta euru, paprasčiau bei pigiau. Keliaudami galite naudotis kitų šalių sveikatos priežiūros paslaugomis; be to, nebereikia palikti namie naminių gyvūnų. Vairuotojo pažymėjimas ir transporto priemonės draudimo polisas, išduotas vienoje ES valstybėje, galioja kitoje; bet kur galima naudotis savo mobiliuoju telefonu.

Ar žinai, kad...

Europos Parlamente dirba apie 4000 pareigūnų, kuriems vadovauja generalinis sekretorius ir kurie įdarbinti pagal visose Europos Sąjungos šalyse vykusius konkursus.

Generalinis sekretoriatas yra įsikūręs Liuksemburge ir Briuselyje.

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Skirtingų kalbų, tradicijų ir kultūrų Europos tautos sudaro 7 proc. pasaulio gyventojų. Neapaprastai turtingas Europos istorinis paveldas: tai ir priešistorinių laikų piešiniai urvuose, ir senovės graikų bei romėnų meno kūriniai, ir vikingų bei maurų architektūros pėdsakai, ir viduramžių tvirtovės, ir renesanso rūmai, ir baroko bažnyčios. Keliautojus traukia ir šiuolaikinė Europa, jos kunkuliuojantys miestai, spalvingi kultūros renginiai, žiemos ir vasaros sporto šakos ir įvairios virtuvės.

Šešios iš 27 ES šalių nuolat laikosi labiausiai pasaulio turistų lankomų šalių sąrašo viršuje. Turizmas ir toliau yra labai svarbus pajamų ir darbo šaltinis. Panaikinus daugelį pasų ir bagažo kontrolės formalumų, keliauti ES tapo žymiai lengviau. Trylikoje ES šalių naudojama bendra valiuta – euras. Dėl to lengvai galima palyginti kainas skirtingose šalyse; nebėra valiutos keitimo nepatogumų ir papildomų išlaidų. Sukūrus 485 milijonų gyventojų bendrąją rinką, palaipsniui didės mūsų visų pasirinkimo galimybės, o kainos sumažės.

J.Paleckis: rusakalbiai Latvijoje ir Estijoje turi įsisaugoti, kad jie tampa ES piliečiais

Rusakalbių mažumų Latvijoje ir Estijoje pažanga įsiliejime į piliečių bendruomenę turi eiti koja kojon su jų pasiryžimu įsisaugoti, kad jie gyvena Latvijoje ar Estijoje, kad jie tampa Europos, o ne kažkokios kitos Sąjungos piliečiais, sako europarlamentaras socialdemokratas Justas Paleckis.

Tai deputatas pažymėjo antradienį Europos Parlamento plenarinėje sesijoje Strasbūre, pasisakydamas dėl nediskriminavimo ir lygių galimybių visiems pranešimo. Šio dokumento autorė europarlamentarė iš Latvijos Tatjana Ždanoka EP neoficialiai atstovauja rusakalbių mažumai Latvijoje. Pranešime ji siekia įtvirtinti be kita ko, ir savo rinkėjų teisių apsaugą.

Dokumente sakoma, jog ES yra šalių, kuriose diskriminuojami vaikai izoliuojami specialiose klasėse, nustatomi apribojimai mažumoms ar nepiliečiams, toleruojama nelygybė švietimo, sveikatos apsaugos, gyvenamųjų sąlygų, galimybės gauti prekes ir paslaugas ar kitos srities atžvilgiu.

Pranešėja ragina Europos Komisiją atlikti sutarčių įgyvendinimo prižiūrėtojos pareigą bei imtis atitinkamų veiksmų prieš valstybes nares, kurios nesugeba tinkamai užtikrinti ES prieš diskriminaciją nukreiptų teisės aktų įgyvendinimo.

Ji taip pat pabrėžia būtinybę užtikrinti rusakalbei mažumai Latvijoje lygybę socialinių ir politinių teisių srityje ir ragina Latvijos vyriausybę parengti strategiją, kuria būtų siekiama padidinti rusakalbių dalyvavimą visų lygmenų rinkimuose kaip rinkėjams ir kaip kandidatams.

J.Paleckis komentuodamas raginimą pažymėjo, jog „vis platesnis nepiliečių dalyvavimas rinkimuose logiškas tuo atveju, jeigu jie vis aktyviau konstruktyviai dalyvauja visuomeniniame ir politiniame savo šalių gyvenime“.

Pasak jo, „Europos žengimas į priekį bus sklandesnis, jeigu į europietišką visuomenę integruosis žmonės, kurie neturi ES šalių pilietybės“.

„Demografinė situacija Latvijoje ir Estijoje unikali, ji susidarė ypatingomis sąlygomis, kokių nepažino nei senosios, nei naujosios ES valstybės. Tačiau išlaikydami praturtinantį Europos savitumą, rusakalbiai privalo gerbti savo valstybę, gerai išmokti jos kalbą, išmanyti istoriją ir tradicijas“, – sakė europarlamentaras.

Šiais metais Europos Komisija kartu su ES valstybių narių nacionalinėmis valdžios institucijomis ketina išleisti studiją, kurioje bus pateikti statistiniai duomenys, įvertinantys diskriminacijos žalą.

Be to, 2007-uosius metus Europos Komisija ketina paskelbti lygių galimybių metais ES.

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Vairuotojo pažymėjimas

Bet kurioje valstybėje narėje išduotas vairuotojo pažymėjimas galioja visoje ES. Prisiminkite, kad daugelyje šalių nustatytas automobilio vairuotojo minimalus amžius – 18 metų ir, jei esate jaunesnis, tose šalyse vairuoti neturėsite teisės, net jei turite kitoje šalyje išduotą galiojantį vairuotojo pažymėjimą.

Kai kuriose valstybėse reikia turėti ne tik galiojantį vairuotojo pažymėjimą, bet ir transporto priemonės registravimo dokumentus.

Norintiems išsinuomoti automobilį ES minimalaus amžiaus riba nenustatyta; paprastai ji būna nuo 20 iki 23 metų. Taip pat gali būti nustatyta ir maksimalaus amžiaus riba – nuo 65 iki 75 metų.

Eurošypsėnos

Juokauja italai

Sicilietis klausia savo draugo:

- O ką žinai apie Luidžį?
- Jis dirba.
- Dirba? Nejaugi jis jau visiškai neturi ką veikti?

Strasbūras,
2006 09 28

Ar žinai, kad...

Komisija atsiskaito Europos Parlamentui, kuris ją, kaip ir tradicinę vyriausybę tipinėje demokratinėje valstybėje, gali atstatydinti, jei pareikštų nepasitikėjimą ja. Komisija neturi teisės paleisti Europos Parlamento.

Yra sričių, kuriose Komisija, skirtingai nuo įprastos vyriausybės, neturi stipraus balso. Tai ES užsienio ir gynybos politika, policijos ir teismų bendradarbiavimas. Čia daugiausia lemia ES šalių ministrų žodis. Tačiau yra sričių, tokių, kaip prekyba tarp Sąjungos šalių, konkurencijos, žemės ūkio politika, kuriose Europos Komisijos sprendimai būna privalomi šalims narėms.

Lietuviai EP toliau kariauja su EK dėl „protų nutekėjimo“ kompensavimo

Europos Sąjungos Švietimo reikalų komisaras Janas Figelis Europos Parlamento plenarinėje sesijoje antradienį buvo priverstas gintis nuo Lietuvoje išrinktų europarlamentarų Danutės Budreikaitės ir Justo Paleckio spaudimo kompensuoti „protų nutekėjimo“ sąnaudą. Jis siūlo efektyviau išnaudoti struktūrinių fondų lėšas.

„Vietaj specialių fondų, reguliuojančių migraciją, kūrimo Komisija skatina šalis nares efektyviau išnaudoti struktūrinius fondus“, – sakė komisaras, pažymėdamas, kad nuo 2007 metų bus toliau tęsiama Europos Socialinio fondo parama gerinant įsidarbinimo sąlygas bei sąryšį tarp darbo rinkos poreikių ir mokslo bei švietimo.

„Prisipažinsiu, atsakymas manęs nepatenkino. Naujosios ES šalys nukraujuoja atiduodamos gerai paruoštus, aukštos kvalifikacijos žmones senosioms šalims, kurios tikrai yra turtingesnės. Aš visgi paklausčiau Jūsų: ar Jūs jaučiate tam tikrą neteisybę šioje situacijoje? Ar Jūs jaučiate tam tikrą solidarumo principo pažeidimą?“, – klausė europarlamentaras socialdemokratas Justas Paleckis.

Šioje didžiulėje EP rūmų Strasbūre salėje dirba 785 Parlamento nariai iš 27 Europos Sąjungos valstybių narių

„Protai nuteka ne tik iš naujųjų ES šalių į senbuves, bet ir iš Vokietijos ar Prancūzijos į JAV. Mes suprantame, jog Europoje trūksta konkurencingumo bei žinių ekonomikos vertinimo. Politinis šios problemos supratimas egzistuoja, tačiau trūksta politinės valios jas išspręsti“, – sakė J.Figelis.

Ankščiau J. Paleckis ragino Europos Komisiją sukurti kitose Europos Sąjungos (ES) šalyse dirbančių Sąjungos specialistų registrą bei specialų fondą „protų nutekėjimo“ padariniams naujosiose ES narėse taip pat ir Lietuvoje mažinti.

Europarlamentaro siūlymu, inicijuojamo fondo pagalba ES valstybės, priimančios jau paruoštus specialistus iš kitų valstybių narių, turėtų kompensuoti nors dalį jų paruošimo kaštų šalims, iš kurių specialistai atvyksta.

Tuo tarpu europarlamentarė Danutė Budreikaitė priminė komisarui, jog pernai priimtoje Komisijos Žaliojoje knygoje dėl ekonominės migracijos Europos Sąjungoje valdymo siūloma kompensuoti protų nutekėjimo sąnaudas trečiosioms šalims, tai yra besivystančioms šalims, bet ne ES valstybėms.

Pasak jos, besivystančių šalių migrantai yra tokie pat ekonominiai migrantai kaip Lietuvos žmonės, vykstantys į Europos Sąjungą, bet tai vadinama ne ekonominiu migravimu, o laisvu asmenų judėjimu.

„Kodėl Komisija nenorėtų pamėginti priemonių, kurias siūlo trečiosioms šalims, taikyti vidaus rinkoje?“ – klausė ji.

„Komisija minima parama nesiekia skatinti ar motyvuoti trečiųjų šalių piliečių migruoti, priešingai – skatina grįžti ir kurti savo visuomenes ir ekonomikas bendradarbiaudamos su Europos valstybėmis, institucijomis ar universitetais“, – sakė komisaras.

„Aš taip pat iš naujokės Europos Sąjungos narės. Visuomet akcentuoju, jog vietoj dejonų, jog vis daugiau jaunų žmonių išvyksta į užsienį, mums reikia jiems pasiūlyti Europines perspektyvas jų namuose Slovakijoje, Lietuvoje ar Latvijoje“, – pridūrė komisaras iš Slovakijos.

Pasak jo, po dviejų metų narystės ES vyksta sąlygų ir perspektyvų jauniems žmonėms europeizacija, tačiau tai procesas, kuris užsitęs.

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Vairuokime saugiai

Visose ES valstybėse privaloma prisisegti saugos diržus tiek važiuojantiems automobilio priekinėse, tiek galinėse sėdynėse.

Prisiminkite, kad Airijoje, Jungtinėje Karalystėje, Kipre ir Maltoje eismas vyksta kairiąja kelio puse. Prisiminkite ir tai, kad kai kuriose kitose valstybėse, pavyzdžiui, Belgijoje, Nyderlanduose ir Prancūzijoje, privaloma praleisti iš dešinės atvažiuojančias transporto priemones.

Automagistralėse didžiausias leistinas greitis paprastai yra 110, 120 arba 130 km/val., o gyvenvietėse – 50 ar 60 km/val. Nuolatos sekite kelio ženklus, kad neviršytumėte leistino greičio ir tiksliai vykdytumėte visus reikalavimus.

Vairuotojui kalbant mobiliuoju telefonu mirtinų nelaimingų atsitikimų rizika padidėja penkis kartus. Todėl tai draudžiama visose ES valstybėse: vienur tiesiogiai, kitur netiesiogiai. Kai kuriose valstybėse leidžiama naudotis laisvų rankų įranga.

Daugelyje valstybių leistinas alkoholio kiekis kraujyje svyruoja nuo 0,2 mg/ml iki 0,9 mg/ml. Tačiau kai kur apskritai draudžiama sėsti prie vairo išgėrus.

Eurošypsenos

Juokauja italai

Du mafijozai Sicilijoje gavo užduotį nužudyti trečią, kuris šeštą valandą vakaro turėjo pasirodyti prie kavinės. Jie laukė jo iki aštuonių. – Tikiuosi, – tarė vienas, – jam nieko blogo neatsitiko.

Keliaujantiems po Europą

Transporto

priemonių draudimas

Jei keliausite po Europos Sąjungą, jūsų automobilio draudimo polisas galios ir be papildomo mokesčio užtikrins minimalų įstatymų nustatytą civilinės atsakomybės draudimą. Ši tvarka taip pat taikoma Islandijoje, Norvegijoje ir Šveicarijoje. Jei esate visapusiškai apsidraudę savo šalyje, pasidomėkite, ar turimas draudimas galioja valstybėse, į kurias keliaujate. Galbūt vertėtų pamąstyti apie automobilio draudimą gedimo atveju.

Keliaujant po ES žalioji korta nebūtina, tačiau ji yra tarptautiniu mastu pripažįstamas įrodymas, kad esate apsidraudę, o avarijos atveju bus lengviau išsireikalauti atlyginti žalą. Jei žaliosios kortos nesivežate, privalote turėti draudimo polisą.

Iš savo draudiko galite gauti europinį eismo įvykio aprašymo blanką. Tai standartinis dokumentas, supaprastinantis pranešimą apie eismo įvykį vietoje, jei nelaimė įvyksta kitoje šalyje. 2003 m. buvo priimtos ES taisyklės, kad būtų pagreitintas kompensacijų išmokėjimas asmenims, patekusiems į eismo nelaimę ne savo šalyje. Dabar procedūros paprastesnės, o žala atlyginama greičiau, nes už žalos atlyginimo vilkinimą skiriamos baudos. Tos pačios taisyklės taikomos ne tik tada, kai eismo įvykis įvyksta ES teritorijoje, bet ir tuomet, kai dalyviai yra du ES subjektai, o eismo įvykis įvyksta ES nepriklausančioje valstybėje, kurioje galioja žaliosios kortos sistema.

EK sveikina vyriausybės siekį gerinti psichinę visuomenės būklę

Europos Komisija sveikina Lietuvos vyriausybės siekius ginti psichikos sveikatos sutrikimų turinčių asmenų teises ir kviečia į šią sritį investuoti Struktūrinių fondų lėšas.

Tai rašoma Europos Komisijos laiške europarlamentarui socialdemokratui Justui Paleckiui. Jis komisarų teiravosi, kaip galėtų Europos Sąjunga prisidėti prie esminių permainų sprendžiant visuomenės psichikos sveikatos būklės problemas ES naujosiose valstybėse, taip pat ir Lietuvoje.

Pasak EK, „svarbus reformų elementas turėtų būti psichikos sveikatos sistemų, kurių pagrindą sudaro įstaigos, palaipsnis keitimas sistemomis, kurių pagrindą sudarytų bendruomenės“.

Vyriausybė spalio 25 dieną patvirtino Psichikos sveikatos strategijos projektą, kurio tikslas – gerinti visuomenės psichikos sveikatą ir apginti psichikos sveikatos sutrikimų turinčių asmenų teises.

Strategijos projekte pabrėžiama, kad prioritetai bus teikiami psichikos sutrikimų prevencijai, psichikos sveikatos priežiūros paslaugų tinklo plėtrai, finansavimo mechanizmo tobulinimui.

EK 2007 metų pavasarį ketina parengti ES psichikos sveikatos strategiją.

Malonūs sugrįžimai namo

Vienas populiariausių klausimų, kurį nuolat išgirstu Lietuvoje: ar ne per brangu Europos Parlamento nariui skraidyti maršrutais Vilnius–Briuselis, Vilnius–Strasbūras? Klausia bičiuliai, pažįstami ir nepažįstami.

Kartais Lietuvai iškilmingomis progomis vėl tenka dalyvauti Lietuvos Respublikos Seimo posėdžiuose

Vienas populiariausių klausimų, kurį nuolat išgirstu Lietuvoje: ar ne per brangu Europos Parlamento nariui skraidyti maršrutais Vilnius–Bruselis, Vilnius–Strasbūras? Klausia bičiuliai, pažįstami ir nepažįstami.

Žinoma, brangu. Be to, dažnas skraidymas lėktuvu kenkia sveikatai – sako, tokią pačią radiacijos dozę gautum sėdėdamas ant atominės elektrinės stogo. Bet žmonės paprastai apie brangumą klausia turėdami galvoje ne europarlamentaro sveikatą, o, pasak jų, balon mėtomus europiečių, o tarpe jų, žinoma, ir lietuvių pinigų.

Tai ne visai tiesa. O gal ir visai netiesa. Briuselyje įvairiose Europos Sąjungos institucijose dirba 35 tūkstančiai valdininkų. Jie nuolat ten gyvena ir į savo valstybes grįžta tik atostogų. Arba kartais atvyksta tarnybiniais reikalais – kaip ir į bet kokią kitą ES šalį. Taigi, gerokai atitruksta nuo namų, savo valstybės, tėvynės. Net Europos komisarė Dalia Grybauskaitė į Lietuvą turi galimybę atvykti tik kelis kartus per metus. Kai dirbau ambasadoriumi Londone, irgi sugrįždavau į Lietuvą, tačiau labai retai. Kasdien gaudavau informaciją iš Lietuvos, tačiau apie viską neinformuosi net tobulinusiomis ryšio priemonėmis. Net visagalis internetas toli gražu nėra Lietuva.

Tuo tarpu mes, europarlamentarai, savo šalyse praleidžiame net daugiau laiko nei Briuselyje ir Strasbūre kartu paėmus. Todėl mums daugiau tėvynės. Tas jausmas, tas nenutrūkstantis ryšys su ja yra nepaprastai svarbus žmogui, svarstančiam Europos Sąjungos ar kiekvienos šalies atskirai klausimus, balsuojančiam, sprendžiančiam.

Sugrįžimai namo turi dar vieną didžiulę prasmę. Paprastai ben-

Su buvusiais „Komjaunimo tiesos“, kurioje pradėjau savo žurnalistinio karjerą, vyriausiaisiais redaktoriais Joana Civilkaite ir Albertu Laurinčiuku

Graži šventė – susitikimas su mano kartos Lietuvos žurnalistais „kom-tiesiečiais“

draujame ne tik su namiškiais, artimaisiais, politikais, ekspertais. Nuolat susitikinėjame su miestų ir kaimų gyventojais. Jie dalijasi su mumis, o mes – su jais savo mintimis apie politiką, ekonomiką, apie gyvenimą. Taigi mes tarsi siejame savo šalies žmogų su Briuseliu, su Strasbūru, padedame jam geriau pajusti Europos Parlamento, Europos Sąjungos pulsą. Ir – tai dar svarbiau – galime suvokti, kuo kvėpuoja Lietuvos žmogus, kas jam skauda, ko jis nori iš Europos Sąjungos.

Visai be reikalo kai kas mano ir net bando įtikinėti kitus, kad tas Briuselio ir Strasbūro pulsas paprasto Lietuvos žmogaus nejaudina. Mūsų žmogui rūpi viskas. Nuo europarlamentaro darbo detalių iki globalinių Europos ir pasaulio problemų. Ir beveik visuose susitikimuose man (esu tikras, kad ne vien man) keliamas reikalavimas: jūs, europarlamentarai lietuviai, ten strasbūruose ir briuseliuose būkite vieningi ir kovokite už Lietuvą...

Tenka aiškinti, kad Europos Parlamentas veikia kitokiais principais. Ir kad būtų aiškiau, pats klausiu žmonių: o kas būtų jeigu į Lietuvos Parlamentą išrinkti vilniečiai (o tokių, ko gera, dauguma) imtų kovoti tik už Vilnių? Tai kas kovotų už Balbieriškį? Jeigu mes Briuselyje kovosime tik už Lietuvą, o, tarkime vokiečiai – tik už Vokietiją, tai kuo ta mūsų kova baigsis? Ogi, triuškinančiu Lietuvos pralaimėjimu, nes mūsų europarlamentarų keliolika, o vokiečių – šimtas!..

Man visada labai svarbi mūsų žmonių nuomonė. Ir kad nesuklyscčiau, kad mano nuomonė būtų objektyvesnė, vos ne kiekviename susitikime rengiu mažyčius „referendumus“.

Tuomet, kai Lietuva diskutavo dėl euro įvedimo, savo susitikimuo-

Eurošypsenos

Juokauja italai

Italas prašo pardavėjo:

- Prašom vieną litrą vyno.
- Raudonojo ar baltojo?
- Nesvarbu, senelis beveik nieko nemato.

Eurokompasas

Kokie reikalingi dokumentai keliaujantiems po Europą ES piliečiams

Pasienio kontrolės postų nebeliko tarp daugiau kaip pusės ES valstybių. Tokia galimybė atsirado įgyvendinant Šengeno sutartį, kuri šiandien yra neatsiejama ES teisės dalis. Šengeno sutartimi buvo panaikinta visų ES vidaus sienų kontrolė, tačiau įvesta veiksminga jos išorės sienų kontrolė ir bendra vizų politika. Austrija, Belgija, Danija, Graikija, Ispanija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Suomija, Švedija ir Vokietija (bet ne Airija ir Jungtinė Karalystė), taip pat Islandija ir Norvegija (kurios nėra ES narės) yra Šengeno sutarties dalyvės.

12 naujųjų valstybių narių, prie ES prisijungusių 2004 ir 2007 m., dar nėra visateisės šios sutarties dalyvės. Tai reiškia, kad kelionėms į Airiją, Jungtinę Karalystę ir naujasias valstybes narės jums prireiks galiojančio paso arba asmens tapatybės kortelės (ATK).

Atvykstant į ES ar išvykstant iš jos ties išorės sienomis reikia pateikti pasą arba ATK. Žinoma, reikia paso ir išvykstant iš ES, kad patektumėte į pasirinktą šalį.

Vizos keliaujant po ES jums nereikia.

se paprastai klausdavau auditoriją: kaip žiūrite į greitą euro įvedimą? Ir pasiūlydavau balsuoti.

Beveik kiekviename tokiaame „referendume“ greitas euro įvedimas pralaimėdavo. Atsirasdavo pretekstas išaiškinti reikalo esmę, padėti susivokti: kurios baimės pagrįstos, o kurios be pagrindo, kas bus, kai įsivesime bendrą valiutą, ir ko neturėtų būti. Kartais pacituoju Al-gimanto Baltakio dvielį: „Dėsim eurą į kišenę kiaurą...“. Bet juk tas euras ir reikalingas mums, kad kišenės būtų nekiauros.

Na, ir labai aktyvūs „referendumai“ dėl Turkijos priėmimo į Europos Sąjungą, išjudinantys visus. Kažkodėl šis klausimas daugumai gana aiškus. Ir atsakymas į jį – taip pat: NE! Jie gi – musulmonai... Jie necivilizuoti, atsilikę... Jų labai daug... Jų Vokietijoje nemėgsta, ten tiek jų privažiavusių; privažiuos ir pas mus...

Tuo maloniau susidurti su išimtimis. Kai kada tokie referendumai ir be jokių agitacijų pakrypsta Turkijos naudai. Maloniai nustebeu, kai Tverų miestelio bendruomenės nariai balsavo „už“, nors greitame didesniame Rietave buvo kitokios nuotaikos.

Nedriščiau save vadinti Turkijos priėmimo į ES entuziastu. Greičiau esu pragmatiškas šios idėjos rėmėjas. Ir tam turiu savo argumentus. Juos paprastai išdėstau ir susitikimuose.

Manau, kad jeigu Ankara bus atstumta nuo Europos Sąjungos slenkščio, konfliktas su islamo pasauliu gali tapti labai realus. Todėl atimti iš ambicingų turkų stojimo į ES galimybę būtų labai rizikinga. Niekas negali garantuoti, kad tokiu atveju į valdžią Ankaroje neateis jėgos, panašios kaip Irane.

Prie Vilniaus, Europos parke, surengėme susitikimą su euroentuziastais, kurie mano kvietimu buvo atvykę su ekskursijomis į Briuselį ar Strasbūrą

Nemanau, kad Europa, žinoma, ir Lietuva, turėtų labai bijoti jauną kraują iš svetur. Viena svarbiausių Europos Sąjungos atsilikimo nuo Amerikos priežasčių yra ta, kad Amerika kasmet įsileidžia 4 milijonus gabiausių, energingiausių, labiausiai išsimokslinusių žmonių, ypač jaunimo, iš viso pasaulio. Europa įsileidžia berods 1 milijoną. O reikėtų, jei norime sėkmingai konkuruoti su JAV, bent 2 milijonų. Europa labai sensta, ir jaunų turkų milijonai jai būtų visai ne pro šalį.

O Lietuva?.. O ar jai jau pakenkė karaimai, totoriai, čia gyvenantys ne vieną šimtmetį? Be to, turėtume pagalvoti apie savo pensininkus. O gal manome, kad su vis mažėjančiu dirbančiųjų skaičiumi galėsime garantuoti savo žmonėms normalias pensijas? Čia jau užčiuopiame du kitus labai svarbius klausimus.

Lietuva išsivaikščioja, išvažinėja. Nuo praeito amžiaus vidurio pastoviai didėjęs lietuvių skaičius Lietuvoje per pastaruosius metus dramatiškai mažėja. Kaip sustabdyti emigraciją? Ar galima kaltinti dėl jos ES, kurios valstybės plačiai atvėrė arba tuoj atvers savo darbo rinkas? Juk ir iki tol daugybė lietuvių dirbo ten už grašius nelegaliai, žeminančiose sąlygose, drebėdami dėl savo vietos ir policijos pasirodymo. Dabar Europos Sąjungos taisyklės garantuoja tą patį užmokestį, kaip ir vietiniams, vienodas socialines sąlygas.

Kita problema – kas pakeis išvažiuosius iš Lietuvos? Puikiausia išeitis, žinoma, būtų jų sugrįžimas, ir jo skatinimui reikia dėti visas pastangas. Bet realybė ta, kad namo parlėks tik dalis išskridusių.

Ar žinai, kad...

Europos Parlamentas turi teisę sudaryti tyrimo komitetus, jei valstybės narės pažeidžia arba blogai taiko Bendrijos teisę.

Būtent toks komitetas buvo sudarytas, paplitus galvijų spongiforminei encefalopatijai, ir tai leido sukurti Europos veterinarijos agentūrą.

Europos parke tuoj prasidės diskusija Europos ateities klausimais

Tam, kad Lietuvos ekonomika ir ateityje sparčiai augtų, kad pasiektume ES vidurkį ir koptume aukščiau, šaliai reikės daug darbo rankų. Iš kur? Susitikimuose dažnai išgirstu: privažiuos pas mus daug turkų, arabų, kinų, juodaodžių (paprastai vartojamas kitas žmogaus spalvą apibūdinantis žodis, nepriimtinas ES ir apskritai pasaulyje). Bus rasių maišalynė, bus kaip Berlyne, Londone ar Briuselyje... Gal, nors labiau prognozuojamas kitoks variantas: atvyks ne tokie tolimi slavų giminės kaimynai iš Rytų ir Pietų, kurių ir kalbos, ir papročių dar nepamiršome... Ar taip būtų geriau? Nežinau. O gal reikia mažiau galvoti apie ekonominių-socialinį kilimą ir daugiau rūpintis tautos grynumu? Geriau kiek vargingesni, nei kaimynai, užtat grynesni? Irgi variantas. Svarstyti reikia visus – lengvų, tik plusinių sprendimų, deja, nebūna.

Man patinka dar viena bendravimo su Lietuva forma. Važiuodamas į susitikimus su ja visada, jei tik yra vietos automobilyje, pavežu kelyje stabdančius pakeleivius, dažniausiai moteris, vaikus... Jie nežino (retkarčiais, tiesa, atpažįsta) kas aš, aš nežinau kas jie. Tad abipusis atvirumas – beveik garantuotas. Kelyje išsikalbame.

Vaikus paprastai klausiu kokią užsienio kalbą moka. Dauguma esą moka angliškai. Imi kalbinti angliškai – nė žodžio... Kai kas moka rusiškai. Mėgini pašnekėti – nieko neišeina. Šiandien kalbų nemokėjimas, bijau, gali reikšti atsilikimą. Mes tampame vienakalbe šalimi. Kiek geresnė padėtis miestuose, ypač gimnazijose. Todėl susitikimuose universitetuose, mokyklose, labai raginu tiesiog šturmuoti užsienio kalbų mokymąsi. Be jų šiuolaikinėje Europoje bus labai sunku. Štai

Euroentuziastai Europos parke

Liuksemburgas. Mažutė valstybė su keturiomis kalbomis (liuksemburgiečių – senoviškas vokiečių kalbos dialektas plius vokiečių, plius prancūzų ir, žinoma, anglų). Ir visas privalai mokėti, jeigu nori būti lygiavertis, kažką pasiekti gyvenime. Todėl visi jas, paprastai, ir moka. O ar atsimename kaip dar taip neseniai estai, skirtingai nei mes, kietai ignoruodavo rusų kalbą? Dabar gi dauguma, ypač viešbučiuose, aptarnavimo sferoje, versle, puikiai susikalba ne tik angliškai, suomiškai, bet ir rusiškai. Tai todėl, kad estas suvokia: geriau kalbėdamas užsienio kalbomis jis gyvens geriau.

Jau minėjau vieną aktualiausių problemų – protų nutekėjimas, emigracija. Labai norėčiau tikėti, kad tai laikinas procesas. Po kiek laiko protų judėjimo kryptis gali pasikeisti. Vis labiau turėtų populiarėti sugrįžimai, kurie jau dabar pastebimi. Ne taip jau lengva pritaipyti prie svetimos visuomenės, įsiliesti į ją. Didesnė tikimybė amžinai likti svetimkūniu. Žinoma, čia aš kalbu apie Europą. Tų, kurie emigravo į Jungtines Amerikos Valstijas, mažiau tikimybių sulaukti, nes toje imigrantų šalyje į vietos visuomenę įsiliesti žymiai paprasčiau. Kaip bebūtų, tėvynės trauka veikia kiekvieną žmogų. Tiesa, skirtingai. O kai gyvenimas Lietuvoje gerėja – ne taip greitai, kaip norėtųsi – ta trauka neišvengiamai stiprėja.

Ir vis dėlto, kai susiduri su konkrečiais pavyzdžiais, gyvu jauni- mo veržimusi iš Lietuvos, darosi labai skaudu. Visai neseniai pavėžėjau dvi merginas, Kauno kūno kultūros universiteto studentes. Abi šalies rinktinių (viena baidarininkų, kita aerobikos) narės. Ir abi, viena per kitą, vieningai: kaip greičiau išvažiuoti, kaip ištekėti ir negrįžti...

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Pinigai

Euras yra teisėta mokėjimo priemonė, kuria naudojasi daugiau nei 300 milijonų žmonių Airijoje, Austrijoje, Belgijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Italijoje, Liuksemburge, Nyderlanduose, Portugalijoje, Prancūzijoje, Slovėnijoje, Suomijoje ir Vokietijoje. Euro simbolis - €.

Euras dar atsiskaitoma Andoroje, Monake, San Marine ir Vatikane, taip pat Azorų salose, Gvadelupoje, Kanarų salose, Madeiroje, Martinikoje, Majote, Prancūzijos Gvianoje, Rėunione bei Šen Pjere ir Mikelone, nes šios šalys ir teritorijos įeina į eurą įsivedusių ES valstybių sudėtį.

Eurų banknotai vienodi visose šalyse, bet monetas kiekviena šalis kaldinasi skirtingas: viena monetos pusė visur vienoda, o kitoje vaizduojamas koks nors išskirtinis nacionalinis simbolis. Savo euro monetas dar turi Monakas, San Marinas ir Vatikanas. Visi banknotai ir visos monetos gali būti naudojamos visoje euro zonoje.

Danija, Jungtinė Karalystė ir Švedija šiuo metu nėra įsivedusios bendros valiutos. Vienuolika naujųjų valstybių narių, kurios prie ES prisijungė 2004 ir 2007 m., yra pasiryžusios įsivesti eurą, tačiau tai dar gali užtrukti.

Europos parke, prie JAV skulptoriaus Deniso Openheimo „Kėslas“ tilpo beveik visi susitikimo dalyviai

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Sveikatos priežiūros paslaugos

Jei esate ES pilietis ir lankydami kitose ES valstybėse, Islandijoje, Lichtenšteine Norvegijoje ar Šveicarijoje, staiga susergate ar įvyksta nelaimingas atsitikimas, medicinos pagalbą jums suteiks nemokamai arba pigiau. Siekiant palengvinti galimybę gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir pagreitinti išlaidų kompensavimą, nuo 2004 m. birželio mėn. buvo įvesta Europos sveikatos draudimo kortelė.

Kai kurios šalys įtraukia Europos kortelės elementus į savo šalių korteles, nors kitos išduoda atskiras korteles. Pasirūpinkite kortele prieš kelionę – kreipkitės į vietos socialinės apsaugos ar sveikatos draudimo tarnybą.

Šiuo metu pagal tokią sistemą teikiama tik valstybės finansuojama medicinos pagalba, o kiekvienoje šalyje taikomos savos valstybės finansuojamų medicininių paslaugų teikimo taisyklės. Vienose valstybėse gydymas yra nemokamas, kitose reikia padengti dalį išlaidų, dar kitose reikia sumokėti visą kainą, o tada prašyti kompensuoti išlaidas. Neišmeskite jokių sąskaitų, receptų ir kvitų.

Arba Dzūkijoje susistabdo mane jaunas vaikinąs. Pasakojo apie savo buvusius klasės draugus. Lietuvoje jų jau nėra nė vieno. Tik jis. Kiti prasigėrė, nusižudė, o dauguma išvažiavo.

Taigi išpūdžiai, kuriuos nuolat patiriu Lietuvoje, labai skirtingi, labai įvairūs, ir kuo jų daugiau, tuo teisingesnes išvadas gali ir pri- valai pasidaryti.

Todėl važiuoji ir važiuoji. Pastebėjau, kad dirbdamas Lietuvoje, tiek daug Lietuvos nematydavau – nebent tuos porą metų, kai bu- vau Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo narys.

Šiame skyriuje pateikiu ir rajonų žiniasklaidos atgarsius apie mano susitikimus su Lietuvos žmonėmis nedideliuose miestuose ir kaimuose, kad į juos būtų galima pasižiūrėti ne mano, o susitiki- muose dalyvaujančių žmonių akimis.

Man pačiam labiausiai patiko mano paties interviu su Tverų moksleivių leidžiamame laikraštyje „Aitros vingyje“. Ir visai ne todėl, kad tame interviu aš pats sau būčiau pasirodęs labai įdomus. Sa- votiški ir nuoširdūs buvo klausimai, kuriuos man pateikė moksleivė Jūratė. Perskaitęs tą interviu, pakviečiau ją apsilankyti Briuselyje ir ji tuo kvietimu maloniai pasinaudojo.

Prezidentas V. Adamkus bendrauja su jaunąja karta, kuri vis labiau jausis ne tik Lietuvos, bet ir Europos Sąjungos piliečiais

Susitikimai, diskusijos Lietuvoje

Alytus, 2006 12 01

Su visuomene, žurnalistais, valstybinių vaikų globos namų auklėtiniais ir auklėtojais, su miesto socialdemokratais; interviu „Alytaus naujienų“ laikraščiu ir vietos radijui.

Anykščių r., 2005 03 18

Su Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinės mokyklos moksleiviais ir mokytojais, laikraščio „Anykšta“ žurnalistais, rajono savivaldybės darbuotojais, Anykščių visuomene kultūros rūmuose.

Birštonas, 2004 09 03

Su spaudos žurnalistais, pranešimas seminare apie ES veiklą regioninės spaudos žurnalistams.

Elektrėnai, 2006 02 10

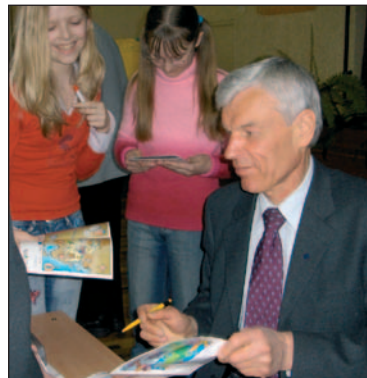
Su elektrėniškiais (Pilietinės visuomenės instituto surengta diskusija), socialdemokratų partijos Elektrėnų skyriaus nariais.

Jonava, 2006 03 17

Su J.Vareikio pagrindinės mokyklos moksleiviais ir mokytojais, su visuomene, su socialdemokratais.

Kaunas, 2005 01 21

Su „Kauno dienos“ žurnalistais, diskusija su regiono žurnalistais regiono žurnalistų namuose.

Jonava, 2006 m. Autografai jauniems euroentuziastams

Elektrėnai, 2006 m. Susitikimas su vietos socialdemokratais

Kazlų Rūdos savivaldybė, 2005 12 01

Su Kazlų Rūdos gyventojais.

Kelmės r., 2006 08 26

Su Užvenčio ir Kelmės rajono socialdemokratais.

Klaipėda, 2005 02 11

Su studentais ir dėstytojais Verslo kolegijoje, universitete, Lietuvos jūrų laivininkystės kompanijos darbuotojais, socialdemokratų partijos miesto skyriaus nariais.

Klaipėdos r., 2006 03 31

Su Priekulės bendruomene ir I.Simonaitytės moksleiviais bei mokytojais, Plikių ambulatorijos darbuotojais, Gargždų bendruomene, dalyvavimas Lietuvos socialdemokratų partijos dienoje.

Kupiškis, 2006 06 22

Su rajono savivaldybės tarybos nariais ir darbuotojais, žurnalistais, LSDP rajono skyriaus nariais pranešimas Pilietinės visuomenės instituto organizuotoje diskusijoje „Lietuva Briuselio akimis“.

Marijampolė, 2005 12 01

Su apskrities administracijos darbuotojais, miesto gyventojais, socialdemokratų partijos Marijampolės skyriaus nariais.

Marijampolės r., 2005 07 01

Su Liudvinavo seniūnijos bendruomene, vietos socialdemokratais.

Pakruojis, 2006 05 23

Su rajono savivaldybės darbuotojais, „Versmės“ pradinės mokyklos bendruomene, rajono darbo biržos darbuotojais, socialdemokratų partijos skyriaus nariais.

Palanga, 2005 02 11

Su LSDP skyriaus nariais, miesto žmonėmis.

2006 12 27

Lietuvos teisininkų draugijos miesto skyriaus nariais.

Panevėžio r., 2006 04 12

Su rajono savivaldybės darbuotojais.

Panevėžys, 2006 04 12

Su žurnalistais, istorijos mokytojais, Kauno technologijos universiteto Panevėžio instituto studentais, socialdemokratų partijos skyriaus nariais.

Plungė, 2004 09 25

Interviu vietos radijui.

Plungės r., 2004 09 25

Dalyvavimas Žemaičių Kalvarijos mokyklos 360-mečio minėjime, sveikinimas, dalyvavimas Alsėdžių mokyklos 200-mečio minėjime, sveikinimas.

Radviliškis, 2005 11 18

Su Gražinos vidurinės mokyklos moksleiviais ir mokytojais.

Rietavo savivaldybė, 2005 03 23

Su savivaldybės darbuotojais, Žemaitijos kolegijos bendruomene, visuomene Kultūros centre, Tverų vidurinės mokyklos moksleiviais ir mokytojais, Daugėdų kaimo bendruomene.

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Kelio rinkliavos

Kelio rinkliavos mokamos daugelyje valstybių, pavyzdžiui: Airijoje, Austrijoje, Čekijos Respublikoje, Graikijoje, Ispanijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, Lenkijoje, Portugalijoje, Prancūzijoje, Slovakijoje, Slovėnijoje ir Vengrijoje. Keliaujantiems Austrijos greitkeliais ir „A“ tipo keliais privalo automobilio matomoje vietoje prisiklijuoti sumokėto mokesčio kvitą arba specialų lipduką. Šį lipduką galima įsigyti įvažiuojant į Austriją visuose svarbiausiose sienos kirtimo punktuose ir didesnėse degalinėse. Čekijos Respublikoje, Vengrijoje ir Slovakijoje veikia panaši sistema – lipdukas klijuojamas ant priekinio automobilio stiklo.

Anyškščiai, 2005 m. Diskusija savivaldybėje

Apskritojo stalo diskusija su mokytojais ir moksleiviais Vilniaus biure apie bendradarbiavimą su Europos Sąjungos šalių mokyklomis

Šiauliai, 2005 11 18

Su Juliaus Janonio gimnazijos moksleiviais ir mokytojais, miesto bendruomene, miesto socialdemokratais.

Širvintų r., 2005 02 08

Su L.Stuokos-Gucevičiaus vidurinės mokyklos, Gelvonų vidurinės mokyklos moksleiviais ir mokytojais, rajono savivaldybės darbuotojais, visuomene miesto kultūros rūmuose, rajono socialdemokratais.

Tauragė, 2005 05 20

Su „Šaltinio“ vidurinės mokyklos moksleiviais ir pedagogais, žiniasklaidos atstovais, kultūros darbuotojais, LSDP skyriaus nariais.

Telšių r., 2004 10 08

Su rajono rašytojais, kultūros veikėjais, žurnalistais, su visuomene kultūros namuose, interviu vietos radijui.

Utena, 2006 12 23

Su Dauniškio gimnazijos moksleiviais ir mokytojais, kolegijos studentais ir dėstytojais, žurnalistais, savivaldybės darbuotojais. LSDP nariais.

Vilniaus r., 2005 05 18

Su Eitminiškių vidurinės mokyklos moksleiviais ir mokytojais, su šios mokyklos filialo Vislaukėje mokytojais, su Vislaukės vidurinės mokyklos mokytojais.

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Ką daryti įvykus nelaimei?

112 – tai visose ES valstybėse naudojamas pagalbos tarnybų telefono numeris.

Apie vagystes praneškite vietos policijai.

Kreipdamiesi dėl draudimo ar kompensacijos, turėsite pateikti policijos protokolą. Nedelsdami blokuokite visas pamestas arba pavogtas kredito korteles. Jeigu pavogė jūsų pasą, praneškite savo šalies konsulatui arba ambasadai ir policijai.

2006 m. Savo biure Vilniuje susitinku su Indijos Respublikos ambasadoriumi Lietuvai ir Lenkijai Anilu Vadvhva (antras iš kairės).

Vilnius

Surengtos apskritojo stalo diskusijos su mokslininkais, pedagogais, žurnalistais, daugiabučių namų renovacijos ir apšiltinimo ekspertais ir namų bendrijų atstovais. Skaityti pranešimai ir pasisakyta įvairiose tarptautinėse konferencijose, Seimo Europos reikalų ir Užsienio reikalų komitetų posėdžiuose, socialdemokratų partijos ir frakcijos veikloje, Vyriausybės ir ministerijų posėdžiuose. Europos parke surengtas susitikimas su trijų ES sostinėse Briuselyje ir Strasbūre viešėjusių grupių nariais, dalyvauta bendroje diskusijoje apie Europos ateitį.

Ir vėl Pylimo 12 – su aktore Gražina Baikštyte, žurnalistais Eugenijumi Bukinu ir Audriumi Siaurusevičiumi

Darbo partija laimėjo balsus Europos Parlamento rinkimuose mainais į netiesą – neįvykdomus pažadus, kuriuos dalijo rinkėjams. Taip Eltai tvirtino Europos Parlamento narys socialdemokratas Justas Vincas Paleckis.

Paleckis: populizmas minta tradicinių partijų nerangumu

Vladimiras Laučius

– Koks, Jūsų manymu, europietiškos gerovės valstybės likimas? Senasis žemynas „sensta“, gimstamumas mažėja, pasaulio rinkose – sunki konkurencija su JAV. Ar europietiškos gerovės valstybė atlaikys šiuos išbandymus?

– Grėsmingas klausimas. Europa, kaip ir Amerika, negali būti tik gerovės salelė. Amerika jau seniai yra tapusi „tautų katilu“, o Europa to nenori. Tautų susilieimo kaulu naudojasi kai kurios politinės jėgos, tai – viena iš populizmo Europoje priežasčių.

Dėl gerovės valstybės Europa stengiasi daug labiau nei JAV. Europa taip pat siekia dalintis gerove su trečiojo pasaulio valstybėmis ir dėl paprasčiausio teisingumo, ir dėl to, kad jos neužplūstų imigrantai.

Manau, gerovės valstybės modelis yra didelis Europos pasiekimas. Optimistiškai žvelgdami į ateitį galime tarti, jog jis turėtų plisti po pasaulį. Jei žiūrėsime pesimistiškai – tam irgi esama pagrindo, – tai gerovės valstybių turėtų mažėti, ir tai būtų grėsmė civilizacijai ir žmonijai.

– Ar demografinė krizė Europoje neprivers atsisakyti kai kurių gerovės valstybės pasiekimų?

– Norėčiau tikėtis, kad neprivers. Pasaulio valstybių demografinė raida ilgainiui gali tapti tolygesnė. O jei pildytųsi „juodasis“ scenarijus, tai pavojus grėstų ne tik socialinę gerovę sukūrusioms valstybėms.

– Pastaruoju metu politinė „kairė“ ir „dešinė“ Europoje supanašėjo. Ar šis reiškinys kartu su gerovės valstybės patiriamais sunkumais nesukurs derlingos dirvos populistinėms partijoms?

– Be abejo, tai viena pagrindinių populizmo šaknų. Manau, ir pokomunistinėse valstybėse partijoms nevertėtų atsisakyti ideologinių skirtumų. Kai partijos supanašėja, mažėja rinkėjų pasirinkimo galimybė. Supanašėjus kairei ir dešinei, tie, kurie garsiau kalba ir daugiau žada, ima atrodyti nepanašūs į kitus ir patrauklūs.

Nemanau, kad Europai reikia amerikietiško modelio, kuriam esant ideologinių skirtumų sumažėja. Tiesa, Didžiosios Britanijos Minis-

Eurošypsėnos

Juokauja italai

– Kodėl italai, kai pasiklysta, visada eina paskui pietietį su lagaminu?

– Nes jis visada eina į šiaurę.

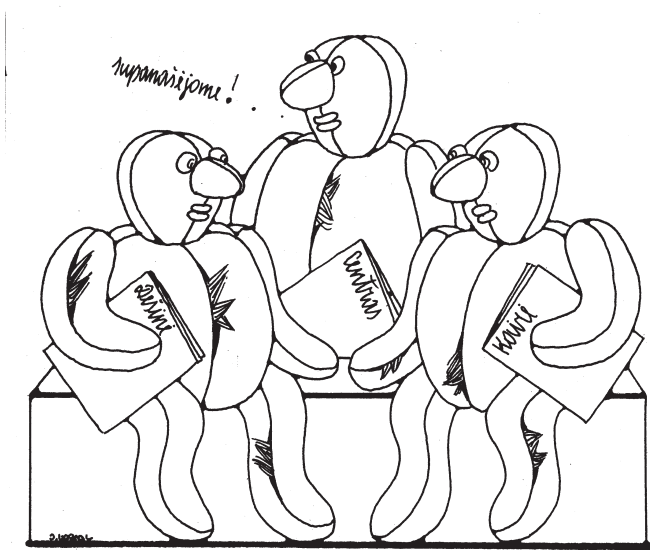
tro Pirmininko Tonio Bleiro reformos parodė, kad atsisakiusios tam tikro XIX amžiaus antrosios pusės ir XX amžiaus pirmosios pusės balasto politinės partijos, šiuo atveju – Leiboristų, populiarumo atžvilgiu kyla į viršų. Tačiau nesiūlyčiau sekti jų pavyzdžiu Lietuvoje. Mūsų padėtis visai kitokia.

Manau, „vaivorykštės koalicijos“ idėja (kairiųjų ir dešiniųjų vienišasis parlamente – ELTA) Vakaruose, pavyzdžiui, Suomijoje, gali turėti pagrindo, bet Lietuvoje – kas kita. Esu už tai, kad rinkėjai turėtų aiškesnį pasirinkimą tarp kairiojo ir dešiniojo centro partijų.

Jei Didžiosios Britanijos rinkėjas pageidauja, kad būtų sumažinti mokesčiai, jis renkasi konservatorius. Jis žino, kad konservatoriai tikrai mažins mokesčius. Jei jis nori, kad su mokesčiais būtų elgiamasi atsargiau, kad gerovės valstybė nebūtų demontuojama, tai renkasi leiboristus. O Lietuvoje dažnai perkama katė maiše.

– Kokie pagrindiniai panašumai ir skirtumai tarp Lietuvos ir Europos populistinių partijų?

– Pirmieji Lietuvos populistai – teigiami populistai, idealistai – prieš 15 metų buvo Sąjūdžio atstovai. Tai buvo šviesūs populistai, ir jie dalyvavo judėjimo, ne partijos veikloje. Tada reikėjo pažadų ir esminių vizijų, šikio tokio atotrūkio nuo realybės. Bet reikia pripažinti, kad tuometiniai ideologizuoti ekonominiai sprendimai, vieno asmens iškėlimas, „oro pilių“ statymas ir paprasčiausi nusišnekėjimai parengė dirvą tuoj sekusiam nusivylimui Sąjūdžiu, virstančiu partija, o iš dalies – ir pačia valstybe.

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Jūsų teisės

Jeigu norite sužinoti, kokias teises turi keliautojas ir kur kreiptis pagalbos, konsultacijos teisių klausimais galite kreiptis patarimo į EUROPE DIRECT tarnybą nemokamu telefono numeriu 00 800 67891011. Šiuo numeriu galima skambinti iš bet kurios ES vietos.

Ar žinai, kad...

Skirtingai nuo tipinės vyriausybės, kurią paprastai remia parlamento dauguma, Europos Komisija neturi ištikimo politinio užnugario. Įkurta šalių narių valia ir piliečių nerinkta Komisija neįkūnija jokio suvereniteto. Jai dažnai oponuoja Europos Parlamentas. Todėl, atrodytų, galinga Komisija iš tikrųjų yra labiausiai pažeidžiama ES institucija. Kai reikalai Europos Sąjungoje pakrypsta nepalankia linkme, ieškantieji „atpirkimo ožių“ paprastai gręžiasi į ją.

Manau, ir pokomunistinėse valstybėse partijoms nevertėtų atsakyti ideologinių skirtumų. Kai partijos supanašėja, mažėja rinkėjų pasirinkimo galimybė. Supanašėjus kairei ir dešinei, tie, kurie garsiau kalba ir daugiau žada, ima atrodyti nepanašūs į kitus ir patrauklūs. Tai viena pagrindinių populizmo šaknų

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Vaistai

Jei kelionės metu jums reikalingi receptiniai vaistai, vežkitės receptą. Stenkitės neviršyti savo asmeniniam vartojimui kelionės metu reikalingų vaistų kiekio, nes didesni jų kiekiai gali sukelti įtarimą.

Kelionės draudimas

Patartina apsidrausti kelionės draudimu, nes visas gydymo išlaidas atlygina vos kelios ES valstybės. Dėl ligos ar nelaimingo atsitikimo užsienyje gali tekti patirti papildomų kelionės, apsigyvenimo ir sugrįžimo išlaidų, nuo kurių reikėtų apsidrausti.

Skiepai

Keliaujantiems po ES paprastai skiepytis nereikia. Tačiau keliautojai privalo pasiskiepyti nuo geltonojo drugio, jei vyksta į Maltą iš užkrėstų šalių ar vietovių. Be to, yra tam tikrų reikalavimų ar rekomendacijų vykstantiems į kai kurias ES užjūrio teritorijas. Prieš išvykdami pasitarkite su savo gydytoju.

Pirmasis antrojo etapo populistas – dabar jau pakeitęs savo anks-tesnį stilių – buvo Artūras Paulauskas ir jo įsteigta partija: tiek pagal pažadus, tiek pagal veiksmus.

Dabar Lietuvoje yra dvi ar trys pakankamai ryškios populistinės partijos. Kuo jų populizmas skiriasi nuo Europos partijų? Lietuvoje tiek nepabrėžiamas nacionalizmas, kiek, pavyzdžiui, Lenkijoje ar Vokietijoje. Nacionalizmo daugiau esama ir kaimyninėje Latvijoje, kur populistai sėkmingai dalyvavo rinkimuose su šūkiu „Latvija – latviams, Rusija – rusams“.

Dar vienas Lietuvos populistus nuo Europos populistų skiriantis bruožas – tai, kad Lietuvoje jie nėra euroskeptiški.

Pagal kitus parametrus esama panašumų ir su Jorgo Heiderio, ir su Silvijaus Berlusconi, ir su kitomis populistinėmis Europos partijomis.

Lietuvos politiniame gyvenime išryškėjo „vadizmo“ principas. Naujoji sąjunga tą principą įgyvendino palyginti europietišškai, tačiau kitos partijos – Rolando Pakso ir Viktoro Uspaskicho – dabar tai daro pabrėžtinai. Be savo lyderių šios partijos apskritai sužlugdyt, tad jos tvirtai laikosi „vadizmo“ krypties.

Kitas Vakarų populistams būdingas principas – bandymas perkelti šeimos ūkio, miestelio ar miesto patyrimą į visos šalies valdymą. Tariama, jog taip, kaip valdomas ūkis ar miestas, gali būti valdoma valstybė. Lietuvoje šis principas pastaruoju metu taip pat sėkmingai prigijo.

Taip pat krinta į akis, jog tiek S. Berlusconi, tiek J. Heideris, tiek Šveicarijos populistas Kristofas Bliocheris (Christoph Blocher) kažkuriame savo karjeros etape paslaptinai praturtėjo ir gavo galimy-

Seimo Europos Sąjungos informacijos centre su centro vadovu Gedeminiu Aleksoniu susitinkame su moksleiviais

Su Radviliškio moksleiviais ir jų šauniąja mokytoja Angele Ambraziene

bę naudoti pinigus politiniais tikslais. Tokio pobūdžio pavyzdžių atsiranda ir Lietuvoje – turiu omenyje Kėdainių fenomeną.

– **Minėjote teigiamą ir neigiamą populizmą. Kuo grindžiate šią skirtį?**

– Populizmo nereikėtų demonizuoti – jis turi ir teigiamų, ir neigiamų bruožų. Jis plinta ir minta tradicinių partijų nerangumu ten, kur esama skurdo, vargo, kur valstybės tarnautojai virsta valstybės ponautojais.

Populistai užčiuopia problemas, kurių nenori ar tingi pastebėti „nutukusios“ isteblišmento partijos, ir tai – gerai.

Prisiminkime žaliųjų judėjimo atsiradimą Vokietijoje maždaug prieš 40 metų. Ekologijos būklė tada smarkiai blogėjo, o socialdemokratai to nepastebėjo. Kairėje atsirado jaunų, energingų žmonių grupė, pradėjusi kalbėti apie tai, kad laikas liautis patiems save nuodijus. Tačiau reikia pripažinti, kad žalieji tada naudojo populistinius metodus. Pirmieji jų aktyvistai, iš pradžių išrinkti į vietos valdžios organus, vėliau patekė į Vokietijos žemių parlamentus, atsisakinėjo atlyginimų, tarnybinių mašinų, į darbą vaikščiojo pėsčiomis arba važinėjo dviračiais.

Dabar žalieji praėjo visas brendimo pakopas, tapo valdžios partija, jų lyderis Joška Fišeris (Joschka Fischer) bei kiti seniai atsiskė populistinių povo plunksnų – važinėjasi limuziniais, ima atlyginimus. Žalieji tapo normalia partija, įnešusia svarų indėlį į Vokietijos politinės sistemos raidą.

Lietuvoje populizmu kaltintos ir isteblišmento partijos: per 1992-ųjų rinkimus – dėl „šlapios dešros“ pažadų, per 1996-ųjų

Ar žinai, kad...

Europos Vadovų Taryba taip pat aptaria dabartines pasaulio problemas. Jos tikslas yra kalbėti vienu balsu tarptautiniais klausimais, plėtoti bendrąją užsienio ir saugumo politiką. Todėl Europos Vadovų Taryba yra aukščiausio rango ES politinė institucija. Kai kurios valstybės narės nori, kad ji taptų Europos vyriausybe ir kad vienas jos narys atstovautų Sąjungai pasaulio arenoje.

rinkimus ir po jų – dėl indėlių grąžinimo ir „švarių rankų politikos“. Gal pagristai?..

– Kalbos apie „šlapią dešrą“ – tai tam tikras žurnalistinis supaprastinimas. Be abejo, tada būta iliuzijos, kad pavyks sujungti kai kuriuos „kareivinių“ socializmo privalumus su kylančio kapitalizmo pranašumais. Net ir veiklos anomis sąlygomis patyrimo turinti partija to padaryti nesugebėjo. Tačiau žmonės tomis galimybėmis tikėjo.

Tarp tuomečių partijos lozungų buvo ir pažadų ištaisyti ekonomines klaidas, padarytas ideologiniais sumetimais. Iš esmės, tai buvo padaryta.

Indėlių grąžinimo pažadas, be abejo, daug kam atrodė patrauklus. Tačiau ekonomiškai jis nebuvo naudingas.

Kalbant apie teigiamą ir neigiamą populizmą, manau, šiomet Lietuvoje susidūreime su daug pavojingesniu populizmo reiškiniu nei du minėti atvejai. Į valdžią veržiasi didelį kapitalą sukaupęs žmogus. Amerikoje tai būtų daugmaž priimtina, bet Europoje turime vienintelį panašų pavyzdį – S. Berluskonio.

Pastebėtina, kad S. Berluskonis neišbrenda iš teismo procesų – jam iškelta apie 90 bylų, kuriose jis kaltinamas dėl įvairių piktnaudžiavimų. Turėdamas daugumą parlamente, jis keičia įstatymus, atsižvelgdamas į jam iškeltų bylų pobūdį. Nenoriu pasakyti, kad ir Lietuvoje taip būtų elgiama, bet pagunda taip elgtis būtų didelė. Apie pinigus daugiausia galvoja tie, kurie jų visai neturi, ir tie, kurie jų turi daug. Pastaruoju atveju veikia instinktas – siekti dar didesnių pinigų.

Kas gali paneigti galimybę, kad kokį nors turtingą, visagaliu pasijutusį politiką apims noras ignoruoti Konstituciją ir įstatymus? Juk Lietuvoje, kaip rodo apklausos, „kietos rankos“ ilgimasi labiau nei kitose regiono valstybėse.

Darbo partija naudojosi populistiniais metodais per Europos Parlamento rinkimus. Kalbėdamasis su šios partijos atstovais Europos Parlamente, pusiau juokais klausiau, kada jie vykdys savo pažadus rinkėjams – kada derėsis su Europos Komisija dėl Lietuvos stojimo į Europos Sąjungą sąlygų peržiūrėjimo, Ignalinos atominės elektrinės uždarymo atidėjimo?

Žinoma, jokių galimybių šitai padaryti Darbo partijos atstovai Europos Parlamente neturi, nors rinkėjams žadėjo ir buvo dėl to išrinkti. Sakyčiau, tai – pirmoji Darbo partijos nesėkmė. Pergalę Europos Parlamento rinkimuose ji nusipirko, sakydama rinkėjams netiesą.

Vilnius, 2005 m. Susitikimas su moksleiviais V. Kačialovo gimnazijoje

– Kaip vertinate prasidėjusią Seimo rinkimų kampaniją ir joje dalyvaujančių pagrindinių partijų pasirodymus?

– Aš ir dvylika mano kolegų Europos Parlamente išskrendame į darbą pirmadienį, o grįžtame ketvirtadienio vakarą arba penktadienį. Lietuvoje mes praleidžiame tik savaitgalius, kai paprastai nerodomas rinkimams skirtos laidos. Žinoma, laikraščius skaitau, bet to nepakanka rinkimų kampanijai komentuoti.

Spręsdamas iš spaudos ir artimųjų pasakojimų, susidariau įspūdį, kad populistai neturi atsakymų į praktinius klausimus. Jie turi „atitrūkusias nuo žemės“ programas ir nepaaiškina, kaip jos bus įgyvendintos.

Didelis populistų pranašumas šioje rinkimų kampanijoje – tai, kad jie turi daug pinigų. Tačiau pinigų ir nepagrįstų pažadų dėka į valdžią iškopusiems populistams nepavyks išsilaikyti valdžioje, jei jie nepripažins normalioms politinėms partijoms galiojančių demokratinio žaidimo taisyklių.

– Ar vertėtų dabartinėms parlamentinėms partijoms sudaryti „vaivorykštės koaliciją“, jei Darbo partija laimėtų trečdalį ar daugiau balsų būsimame Seime?

– Manau, tokia koalicija būtų geriausia dovana Darbo partijai.

Ketvirtadienį Širvintų rajone viešėjo Europos Parlamento narys socialdemokratas Justas Paleckis. Gerbiamas svečias susitiko su Lauryno Stuokos–Gucevičiaus vidurinės mokyklos dvyliktokais. Vyko pokalbis–victorina. Už geriausių atsakymus J.Paleckis įteikė prizus. Pasak europarlamentaro, mokiniai pasirodė labai išmanantys ir aktyvūs.

Panašus susitikimas įvyko ir Gelvonų vidurinėje mokykloje. Ten gerbiamas svečias kalbėjosi su 10–12 klasių moksleiviais.

Visą valandą J.Paleckis kalbėjosi su savivaldybės darbuotojais, o 16 valandą susitiko su rajono visuomene. Tiesa, į susitikimą atėjo nedaug, gal kelios dešimtys žmonių, bet klausytojai buvo labai aktyvūs, pateikė įdomių klausimų. J.Paleckis spėjo susitikti su rajono bendrapartiečiais, aptarti artėjančio suvažiavimo (vyks gegužės mėnesį) reikalus.

Tradiciškai spausdiname penkis klausimus ir Justo Paleckio atsakymus į juos.

Ar pavyks kada nors susitikti visiems vienoje darbovietėje dirbantiems lietuviams?

– *Ką gero per pusmetį Lietuvos europarlamentarai nuveikė Lietuvai?*

– Europos Sąjungoje lietuviai sudaro mažiau nei vieną procentą, o europarlamentarai iš Lietuvos Europos Parlamente – apie du procentus. Sprendžiame ten ne Lietuvos reikalus, o visos Europos Sąjungos. Labiausiai padėti Lietuvai galime kurdami tokią Europos Sąjungą, kurioje Lietuvai ir lietuviams būtų gera. Atstovaujame visiems Europos Sąjungos piliečiams. Per pusę metų Lietuvos reikalai plenariniuose posėdžiuose nebuvo svarstomi.

Labai gerai, kad turime teisę kiekvieną savaitgalį parsikristi į Lietuvą. Taip neatitrūkstame nuo Lietuvos problemų, neprarandame kontaktų. Svarstydami įvairiausių klausimus ieškome sprendimų, kurie būtų naudingi ir Lietuvai.

Stengiausi įkurti lietuvių europarlamentarų klubą. Esame 13 žmonių. Po labai ilgų derybų vieną kartą pavyko susirinkti vienuolikai. Tai – rekordas. Šiaip susirenkame po 6–7. Pradedi organizuoti susitikimą, o tau sako: „Ar bus tas ir tas? Tuomet aš neateisiu“. Žinoma, tai nelabai europietiška, bet ką padarysi...

– *Ką manote apie Europos Sąjungos Konstituciją. Ar gerai, kad Lietuva ją ratifikavo pirmoji?*

– Esu Europos Sąjungos Konstitucijos šalininkas. Neblogai, kad pirmieji jai pritarėme. Aplenkėme tai norėjusius padaryti italus ir tuo atkreipėme į save kitų šalių dėmesį. Būtų labai ne kas, jei kuri nors šalis (ypač didesnė – sakysime, Anglija) jos neratifikuotų. Galėtų prasidėti Europos Sąjungos griūtis. O tai Lietuvai ir kitoms mažoms ES šalims būtų labai pavojinga. Juk ES – tai priešnuodis karams, konfliktams.

– *Kaip Europos šalys žiūri į Lietuvą, kai ši nuolat pataikauja Amerikai?*

– Proamerikietiškos yra ir kitos naujosios ES šalys. Kai kurios Sąjungos senbuvės – Prancūzija, Vokietija – tuo labai nepatenkintos. Ukraina net po „oranžinės revoliucijos“ išveda savo karius iš Irako. Mums reiktų labiau manevruoti, dažniau prisiminti, kad esame ne tik NATO, bet ir Europos Sąjungos šalis.

– *Ką manote dėl Lietuvos Prezidento vykimo ar atsisakymo*

vykti į Maskvą gegužės 9 dieną švęsti pergalės Antrajame pasauliniame kare šėšiasdešimtmečio?

– Ši problema yra labai sureikšmintą. Tai Europos Parlamente nedaug kam įdomus klausimas, nebent nariams iš naujųjų šalių. Važiuos Prezidentas V.Adamkus ar nevažiuos – Europos laikraščiai daug apie tai nerašys. Žinoma, jei visi važiuos, o jis vienas – ne, kai kas ir paminės. Tarptautiniu požiūriu būtų geriau, jei važiuotų, vidaus – gal ir ne.

– Ar ilgai išsilaikys valdžioje dabartinė Vyriausybė? Ar nemanoma socialdemokratai keisti partijos lyderio?

– A.Brazauskas – kol kas stipriausias politikas. Premjerą keisti neprotinga. Dėl partijos lyderio vyksta diskusijos. Yra įvairių nuomonių. Viskas bus nuspręsta partijos suvažiavime. Labai daug priklauso nuo paties Premjero pozicijos.

Dėl Vyriausybės turiu pasakyti, kad yra labai blogai, kai ji kas ketletą mėnesių keičiasi. To nesupranta kitos valstybės. Kitų šalių vadovai tik spėja susipažinti su Lietuvos Vyriausybės vadovais, ministrais – žiūrėk, jau pasikeitė. Yra tokia taisyklė: jei šalies vyriausybė keičiasi dažniau nei kas dveji metai, tokia valstybė vadinama nestabilia. Lietuva, deja, yra tokia šalis. Jei pas mus vyriausybė nebūtų taip dažnai keitusis, žmonėms jau tikrai būtų geriau gyventi.

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

leškokite gėlytės

leškokite gėlytės, ES ekologinio ženkle, kuris iš kasdienio vartojimo produktų (nuo valiklių iki tekstilės gaminių) padės pasirinkti ekologiškus. Jei jus domina ekologiniu ženklu pažymėtų produktų sąrašas, apsilankykite interneto tinklapyje www.eco-label.com. Dabar nesunkiai atrasite gėlyte pažymėtą aplinkos neteršiantį viešbutį, svečių namus ar jaunimo nakvynės namus. Ši gėlytė rodo, kad vietoje, kurioje ketinate apsisotiti, rūpinamasi aplinkosauga, naudojama mažiau elektros energijos ir vandens. Dabar į šią sistemą įtraukiamos ir stovyklavietės.

Širvintos, 2005 m.

Diskusija su moksleiviais

Praėjusį ketvirtadienį Širvintų rajone visą dieną svečiavosi Europos Parlamento narys Justas Paleckis. „Širvintos“ laikraštis pasinaudojo proga trumpai pakalbinti garbųjį svečią.

Ar žinai, kad...

ES teisę aiškina ES Teisingumo Teismas, veikiantis Liuksemburge. Jeigu šalis narė ar ES institucija pažeidžia teisės aktų nuostatas, Teismas gali imtis sankcijų. ES teisės aktų nuolatos gausėja, tad Teisingumo Teismui tenka nagrinėti vis daugiau bylų. Kad palengvintų Teismo našta, šalys narės 1988 m. įsteigė Pirmos instancijos teismą.

Teisingumo Teismą sudaro 15 teisėjų (po vieną iš kiekvienos valstybės narės) ir 9 generaliniai advokatai. Jie skiriami bendru valstybių narių vyriausybės susitarimu šešerių metų laikotarpiui, kuriam pasibaigus kadencija gali būti pratęsta kartą arba du dar trejiems metams. Kaip ir Europos Komisija bei Europos Parlamentas, Teismas yra nepriklausomas nuo šalių narių. Jo misija – sergėti bendras visoms šalims narėms privalomas teisinės normas.

Nelengva surasti laimę Lietuvoj

– *Gerbiamas europarlamentare, ką pamatėte, aplankėte mūsų rajone?*

– Lankiausi L.Stuokos–Gucevičiaus ir Gelvonų vidurinėse mokyklose. Susitikau su jūsų savivaldybės darbuotojais ir socialdemokratų partijos nariais. Maloniai nustebino, kad susitikime dalyvavo gan didelis būrys širvintiškių. Matyt, už gerą susitikimo organizavimą turėčiau dėkoti savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojai Genovaitei Abromavičienei. Namu važiuosiu gerai nusiteikęs.

– *Apie ką klausinėjo širvintiškiai?*

– Mane sudomino diskusija dėl Pergalės dienos minėjimo Maskvoje: ar Prezidentui reikia ten vykti, ar ne? Buvo įdomių pastebėjimų ir dėl europarlamentarų iš Lietuvos bendravimo. Labai maloniai nustebino jūsų rajono moksleiviai, kurie tikrai daug žino apie Europos Sąjungą. Suaugusiųjų neklausinėju, bet jeigu jų žinios nėra menkesnės nei moksleivių, – tikrai gerai.

Reikėtų nepamiršti ir diskusijos dėl Turkijos priėmimo į ES. Bاندėme balsuoti – priimti ją ar ne. Aš tokį klausimą keliu beveik visuose savo susitikimuose. Žinodamas žmonių nuomonę, galiu sėkmingiau atstovauti Lietuvai Europos Parlamente.

– **Įstoję į Europos Sąjungą pajutome darbo jėgos, o svarbiausia – protų nutekėjimą į Vakarus. Sakykite, kada Lietuvoje gyvenimas pradės gerėti, kada mūsų tėvynainiai sugrįš į Tėvynę?**

– Klausimas labai rimtas. Atsakysiu trumpai. Išvažiuoti iš Lietuvos ir ieškoti laimės svetur – lengva, bet kur kas sunkiau tą laimę rasti arba susikurti čia, Lietuvoje. Tačiau stengtis reikia. O antra vertus, yra konkrečių pavyzdžių. Pokario metais italai, ispanai darbo ieškojo Vokietijoje, mat ten tuo metu buvo kur kas aukštesnis gyvenimo lygis. Tačiau apie 80–90 procentų emigravusiųjų grįžo į savo šalį. Tikiuosi, kad daugelis lietuvių vis dėlto nepamirš savo namų, savo šaknų. Aš pats esu dirbęs D. Britanijoje ir kitose šalyse, žinau ir mačiau, ką reiškia tėvynės ilgesys ir kaip sunku prisitaikyti svečioje šalyje. Ten tu – ateivis. Tikiu, kad išvykę, pabuvę, padirbėję ir užsidirbę pinigų užsienyje žmonės grįš. Per tą laiką mūsų šalis sustiprės, atsiras realios galimybės dirbti ir kurti mūsų šalies labui. Gyvensime geriau.

Ačiū už pokalbį.

Kalbėjosi Alfredas Astikas

J.V. Paleckis: Turime galvoti ne tik apie Lietuvos, bet ir apie visos Europos ateitį

„Anykšta“, 2005 03 24

– *Gal galėtume mintimis grįžti į, atrodo, gana nutolusius 1989–uosius, kai dalyvavote mitinge Anykščiuose? Kas, Jūsų nuomone, pasikeitė per keliolika metų?*

– Laimė, kelyje į išsilaisvinimą viskas nutiko greičiau ir geriau, negu tikėjomės. Greitas Tarybų Sąjungos griuvimas įvyko todėl, kad buvo mėginta pašalinti Michailą Gorbačiovą per garsiuosius 1991–ųjų įvykius. Šis pučas dvejis, trejais, o gal net penkeriais ar daugiau metų pagreitino Tarybų Sąjungos irimą. Paaikškėjo, kad teisūs buvome mes, socialdemokratinės minties atstovai, tais laikais sakę, kad Lietuvos laukia labai sunkus periodas. Dauguma politikų kalbėjo kitaip: užtenka paskelbti nepriklausomybę – ir mes būsime ne tik laisvi, bet ir iš karto tapsime turtingi bei laimingi. Be abejo, buvo akivaizdu, kad tai – nerimtos kalbos. Ekonomistai, kurie sakė, kad užtenka paskelbti nepriklausomybę, o tada mes dešimt kartų pakelsime algas ir gyvensime kaip Švedijoje, prašovė pro šalį. O tie, kurie kalbėjo realiai, tuomet buvo nelabai populiarūs, bet pasirodė iš esmės esą teisūs. Ir aš, ir mano kolegos sakėme: nepriklausomybė ir demokratija visą laiką turi eiti greta. Deja, kai kas demokratijos nelabai norėjo minėti – šnekėjo tik apie nepriklausomybę.

Nors buvau iš tų atsargių, kurie sakė, kad gresia sunkumai, vis dėlto nemaniau, kad patirsime tokį gilų kritimą. Negalvojau, jog ryšių nutraukimas su rinka, į kurią buvome integruoti, bus toks skausmingas ir kad tų ryšių atkūrimas ir naujųjų užmezgimas su Vakarais užtruks taip ilgai. Kai šiandien Troškūnuose kalbėjomės su mokytojais ir mokiniais, mokyklos direktorė sakė: „Atvažiuot į skurdo Lietuvą“. Iš tiesų lėšų mokyklai skiriama labai nedaug, bet jaučiama, kad su tomis lėšomis elgiamasi apdairiai ir taupiai – mokykla tvarkinga, švari. Deja, šis „skurdo Lietuvos“ atsiradimas tikrai nebuvo prognozuotas, ir jos išnykimas yra pagrindinis mūsų rūpestis. Manychiau, jog per trejus, ketverius ar bent penkerius metus ji turėtų susitraukti, išnykti. Ir tas vadinamasis visuomenės susiskaldymas į dvi Lietuvos (beje, įdomu, kad šį posakį pirmieji pradėjo vartoti konservatoriai, tiksliau, Andrius Kubilius – o juk tai vos ne marksistinis terminas) – yra pagrindinis nerimo šaltinis.

Na, o dėl laimėjimų... Tuomet, be abejo, sunku buvo prognozuoti ir tikėtis, kad būsim ir Europos Sąjungos, ir NATO nariais. Jeigu kas

Europos Parlamente Lietuvai atstovaujantis Socialistų frakcijos narys Justas Vincas Paleckis apsilankė Anykščių rajone, kuriame domėjosi jame gyvenančių žmonių vargais ir džiaugsmais. Su juo nusprendėme pasikalbėti apie aktualesius šio meto klausimus.

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Kalbos

Europoje kalbama 225 vietos kalbomis. Pagrindinės ES kalbų šeimos yra germanų, romanų, slavų, baltų ir keltų. ES institucijose yra pripažintos 23 oficialios kalbos.

Daugelis europiečių, be gimtosios kalbos, moka dar bent vieną užsienio kalbą. Keliaudami po Europą ir bendraudami su vietos žmonėmis, pabandykite išmokyti nors keletą frazių vietos kalba. Tuo jūs labai praturtinsite savo patirtį.

man prieš 16 metų būtų pasakęs: „Būsit Europos Parlamento narys“, būčiau atsakęs: „Ačiū, bet aš greičiau į Mėnulį nuskrisiu“. Taigi viskas vyko žymiai sparčiau nei tikėjomės. Vis dėlto kyla klausimas: o kokia nauda iš to paprastam Troškūnų žmogui, kaimo ar bažnytkaimio gyventojui? Užtikrinu – nauda bus. Ypač dabar, kai gauname didžiulę pagalbą iš Europos Sąjungos fondų (tik nepamirškime, kad ne visą laiką ją gausime), o mūsų bendrasis vidaus produktas auga sparčiais tempais. Bet daug žmonių sako: „Mes šito neįsivaizduojame“. Teisingai jie sako, bet netrukus tą pagalbą ir augimą jie tikrai pajus. Jeigu prieš 16 metų aš buvau iš tų, kurie sakė: „Viskas bus daug sunkiau, negu dauguma tikisi“, tai dabar manau, jog turiu pagrindo dar pakartoti, kad netrukus, po ketverių penkerių metų, mes visi pajusim gyvenimo pagerėjimą.

– Kai kas besiplečiančią Europos Sąjungą kaltina imperializmu. Ką manote apie tokius kaltinimus?

– Europos Sąjunga – ne imperija. Ji sugebėjo sukurti kažką labai patrauklaus, todėl visi į ją veržiasi. Juk ir mes veržėmės. Tiesa, ir pas mus yra skeptikų, tarp jų – ir mano geras pažįstamas dar iš Sąjūdžio laikų, Romualdas Ozolas. Jis garsiai sako, kad jau praradome nepriklausomybę ir kažkur grimztame. Kategoriskai nesutinku. Manau, kad Europoje kaip tik sukurta kažkas, ko pasaulyje dar nebuvo – savanoriška, socialiai atsakinga, į ateitį ir pažangą orientuota sąjunga.

– Kaip manote, ar Turkija, iš esmės esanti ne Europoje, turėtų būti priimta į Europos Sąjungą?

– Tai – įdomi tema. Mes su Aloyzu Sakalu esame tik du Lietuvos socialdemokratai Europos Parlamente, tačiau turime skirtingus požiūrius dėl Turkijos priėmimo. Manau, kad tai yra geras, perspek-

Kartu su kunigu Sauliumi Filipavičiumi nusifotografavome su Troškūnų moksleiviais – euroentuziastais. Anykščių savivaldybė, 2005 m.

tyvus dalykas, nors labai sudėtingas. Bet kas dėl Europos Sąjungos plėtimosi, tai jaučiu, jog dabar bus padaryta pauzė. Europos Sąjunga kurį laiką nesiplės, nors į ją labai nori įstoti ir Turkija, ir Ukraina, ir Moldavija, ir Pietų Kaukazo valstybės. Bet tam kol kas tiesiog nėra galimybių. Tai junti ir iš europarlamentarų, ir iš Europos Komisijos darbuotojų nuotaikų, ir, kas labai svarbu, iš verslo kapitonų kalbų. Jie sako, jog pirmiau reikės naujasias šalis pakelti iki senųjų lygio.

Taigi Europos Sąjunga dabar nesiplečia, bet jau vien savo buvimu ji daro gerą darbą. Sakysim, Turkija. Prieš trejus metus ten į valdžią atėjo musulmoniška partija, ir visi Europoje susigūžė – kas dabar bus? Bet ši partija pradėjo reformuoti valstybę, kad patektų į Europos Sąjungą – sustabdė karą su kurdais, suteikė moterims lygias teises, nutraukė kankinimus kalėjimuose, prispaudė kariškius, kurie, galima sakyti, anksčiau ir vadovavo Turkijai. Ši šalis vien dėl to, kad egzistuoja Europos Sąjunga, pasidarė geresnė, ji turi perspektyvą. Ir jei dabar jai būtų užkirstas kelias stoti į Europos Sąjungą, Turkijoje į valdžią ateitų islamistai-fanatikai, kurie pasuktų visai kita kryptimi.

Vis dėlto nemanau, kad Turkija į ES įstos anksčiau kaip po 15–20 metų, jeigu iš viso įstos. Turėkime omenyje, kad bet kuri valstybė, kad ir tokia nedidelė kaip Lietuva, gali užkirsti kelią Turkijos ar kokios nors kitos šalies įstojimui. Įsivaizduokime, kad po 10–15 metų derybos su Turkija baigiasi, Europos Komisija rekomenduoja ją priimti. Ir staiga atsiranda kažkas Lietuvoje ar Suomijoje, Graikijoje ar Lenkijoje, kas toje šalyje surengia referendumą, o referendumo rezultatai – prieš Turkijos narystę. Tada ji nebūtų priimta, nors visos kitos 24 šalys, tarp jų ir didžiosios, būtų už. Čia ir slypi Europos Sąjungos demokratiškumas. Šiuo metu Prancūzijoje pradeda veikti įstatymas, pagal kurį kiekvienas naujas Europos Sąjungos išsiplėtimas po to, kai bus priimtos Rumunija, Bulgarija ir Kroatija, būtų sprendžiamas referendumu. Galimas dalykas, kad prancūzai užblokuos kelią Turkijos įstojimui. Taigi čia ne ta imperija, kuri nori plėstis, ypač užkariavimo būdu, ji įtraukia kitas šalis tik savo pavyzdžiu.

Ar žinai, kad...

Europos Vadovų Taryba, 2004 m. gegužės 1 d. nusprendusi į ES priimti dar 10 valstybių (tarp jų ir Lietuvą), leido ne tik padidinti ES teritoriją ir gyventojų skaičių, bet ir padėti tašką žemyno padalijime.

„Aitros vingyje“
(Tverų moksleivių leidžiamas
laikraštis), 2005 m. kovas

Kovo 23 d. Rietavo savivaldybėje lankėsi Europos Parlamento narys Justas Vincas Paleckis. Europarlamentaras neaplenkė ir Tverų miestelio. Nors į susitikimą su svečiu atėjo nekausus būrelis (per 20 žmonių), tačiau buvo svarstomi svarbiausi vidaus ir užsienio politikos klausimai.

Susitikimą europarlamentaras pradėjo įžanga apie Europos Sąjungos atsiradimo priežastis ir tikslus. Priminė, kad ES buvo sukurta siekiant užtikrinti taiką, stabilumą ir gerovę senajame Europos žemyne. Trumpai papasakojo apie Europos Sąjungos valdymo struktūrą, kurią sudaro Europos Komisija, Taryba ir Europos Parlamentas, kurio narys jis ir yra. Europarlamente yra 732 nariai iš visų Sąjungos narių. Lietuva jame turi 13 atstovų, tačiau balsuodami europarlamentarai privalo vadovautis ne tik savo šalies interesais, bet

*Rietavo savivaldybė, 2005 m. kovas.
Pakeliui į dar vieną susitikimą*

Santykiai su Rusija priklauso ne vien nuo Lietuvos

Jūratė Juškaitė

– Mano žiniomis, esate baigęs Maskvos tarptautinių santykių institutą. Apie tai, kaip sunku ten būdavo patekti, net sklاندė legendos. Ar Jums sunku buvo įstoti?

– Norėčiau Jus patikslinti. Esu baigęs Maskvos diplomatijos akademiją. Į ją buvo stojama turint aukštąjį išsilavinimą. Taip pat reikėjo pateikti straipsnius, publikacijas tarptautinių santykių temomis. Tuomet jau buvau baigęs Vilniaus universitete žurnalistiką. Dirbau „Komjaunimo tiesoje“. Daug rašiau.

– Kuris darbas – Seimo nario, ambasadoriaus, viceministro ar europarlamentaro buvo (yra) įdomiausias, mieliausias širdžiai? Kodėl?

– Ambasadoriaus, nes mėgstu šį darbą, turiu patirties ir, manau, dirbau ne blogiau už kitus. Dabartinės mano pareigos taip pat man vis tampa įdomesnės, dažnai žengiu į iki tol nežinomą man erdvę, kartais tenka pasijusti pirmakursiu.

– Kaip Jūs, tarptautinių santykių žinovas, matytumėte Lietuvos ir Rusijos santykių ateitį?

– Visai neseniai paminėjome 15-ąsias Lietuvos nepriklausomybės metines. Nors Lietuvos santykiai su Rusija, lyginant su kitomis Baltijos šalimis, vystėsi gan neblogai, tačiau kartkarčiais vis „išlįsdavo“

vadinamoji „Rusijos ranka“. Yra Rusijoje sluoksniai, kurie tarptautinėje plotmėje aktyviai veikia Lietuvos nenaudai, kurie mėgina kištis į mūsų vidaus politiką.

Mūsų santykių ateitis priklauso ne tik nuo Lietuvos. Svarbu, ar Rusija taps demokratine šalimi. Jei taip, sunkumų nekils. Bet gali būti ir atvirkščiai, o tokių požymių yra. Bet dėl to mums nereikėtų per daug baimintis. Turime galingų sąjungininkų paramą, nesame pamestinukai. Tad galima teigti, kad Lietuvos ir Rusijos santykius daug kuo lems ES ir Rusijos bei JAV ir Rusijos santykių niuansai.

– **Socialdemokratų partija – viena įtakingiausių Lietuvoje. Tačiau ar šiai partijai, kurios narys esate, negresia žymus susilpnėjimas, pasitraukus Algirdui Brazauskui? Juk lygiavertės pamainos jam nėra.**

– Algirdas Brazauskas išties yra pajėgus politikas, į postus veržtis jam nėra reikalo – jo populiarumas pats kalba už save. Jis tvirtai jaučiasi vyriausybės vadovo kėdėje. Algirdo Brazausko pasitraukimas iš partijos lyderio posto socialdemokratams bus skausmingas. Vieni mano, kad jau dabar reikia ieškoti ir iškelti potencialų lyderį, kiti sako, kad jis savaime atsiras. Aš palaikau pirmąjį požiūrį.

– **Kokias savybes Jūsų, tarptautinių santykių „vilko“, nuomone turi turėti jaunas žmogus, siekiantis diplomato karjeros?**

– Darbštumą, smalsumą, norą tobulėti, gerą kalbų mokėjimą. Būtinas platus požiūris, bendras išsilavinimas. Negalima užsi-skleisti tik Lietuvos aktualijose. Pirmas man klausimas tokiam jaunuoliui(ei) būtų, ar Tamsta žiūríte „Panoramą“, žinias ar klausotės BBC žinių?

ir frakcijos, kuriai priklauso (J.V.Paleckis priklauso antrai pagal gausumą socialistų frakcijai) nuomone.

Kad paskatintų susirinkusius diskutuoti, prelegentas surengė „referendumą“ dėl Turkijos stojimo į ES. Dauguma susirinkusių pasisakė „už“. Toks sprendimas svečių nustebino, nes dažnai tenka ilgai aiškinti politiškai unikalią Turkijos padėtį. Po mini referendumo susirinkusieji klausinėjo apie ES Konstituciją, „protų nutekėjimą“, KGB skandalus Lietuvoje. Prelegentas pripažino tikimybę, kad ES Konstitucija gali būti atmesta kai kuriose šalyse, kad Lietuvai labai skaudus protingų, kvalifikuotų žmonių išvykimas į užsienį, ir kad KGB skandalai Lietuvai garbės nedaro, tačiau kalbėjo optimistiškai, ragino nenuleisti rankų. Po susitikimo svečias mielai sutiko atsakyti į keletą mokyklos laikraščio „Aitros vingyje“ klausimų.

Tverai (Rietavo savivaldybė), 2005 m. duodu interviu „Aitros vingyje“ žurnalistei, moksleivei Jūratei Juškaitei. Vėliau jaunoji žurnalistė mano kvietimu viešėjo Europos Parlamente

„Žemaitis“ (Plungės ir Rietavo krašto laikraštis), 2005 03 29

Rietave, Tveruose ir Daugėduose lankėsi Europos Parlamento narys Justas Vincas Paleckis. Jis papasakojo apie Europos Parlamento darbą, atsakė į klausimus, diskutavo.

Vis daugiau galių perduodama Europos Sąjungai, bet ji nėra valstybė. Vis daugiau laikomasi vieningos ekonomikos, užsienio, aplinkos apsaugos politikos, bet nėra vieningos kultūros, kalbų politikos, niekas nė nemano tautų suniveliuoti. Beje, Europos Parlamente net 20 kalbų – oficialios, tarp jų ir lietuvių, nors parlamentarijų kalbų, dokumentų vertimas labai brangiai kainuoja

Mūsų tėvynė – nuo Baltijos iki...

Česlovas Gedvilas

Europos Parlamento nario vizitas

„Mums būtina keisti mąstymą“, – sakė Europos Parlamento narys Justas Vincas Paleckis, praėjusią savaitę lankydamasis Rietavo savivaldybėje. Jis, remdamasis akademiko Eduardo Vilko žodžiais, samprotavo, jog reikia ne užsidaryti nedidelėje Lietuvos šalyje, o vis daugiau galvoti apie naują didžiąją tėvynę plačiąja prasme – Europos Sąjungą. Vaizdingai tariant, tėvynę nuo Baltijos jūros iki Atlanto vandenyno ar Viduržemio jūros.

Rietavo savivaldybėje Europos Parlamento narys Justas Vincas Paleckis apsilankė Tveruose, Žemaitijos kolegijoje, Daugėduose, kur susitiko su moksleiviais, mokytojais, studentais, dėstytojais, žemdirbiais. Su rietaviškiais susitiko kultūros centre.

Justas Vincas Paleckis papasakojo apie Europos Sąjungą, savo darbą jos Parlamente, atsakė į klausimus, diskutavo.

Europos Sąjunga – ne valstybė

Atsikratę buvusios „tėvynės“ įvaizdžio, lietuviai dar nelinkę domėtis, kas vyksta Europos Sąjungos sostinėje Briuselyje, nors ten bei Strasbūre priimami sprendimai vis labiau lems mūsų gyvenimą. Kol kas vadovaujamesi nuogirdomis, jog Europos Sąjungos institucijose – vien biurokratizmas.

„O nesidomėdamas neskubėsi prisitaikyti, ir aplenks kaimynai... – samprotavo svečias. – Lietuva gaus didelę finansinę paramą, kol jos bendrasis vidaus produktas pasieks 75 procentus Europos Sąjungos šalių vidurkio. Bet svarbu ne tik iš ten gaunami pinigai. Dar svarbiau – perimti europietišką gyvenimo būdą, mąstymą, sveiką požiūrį į ateitį.“

Daug kas bijo, kad Lietuva vėl neteks savarankiškumo, tautišku-
mo. Pavyzdžiui, net rimti politikai per televiziją diskutavo, kad jei Europos Sąjungoje atsiras užsienio reikalų ministras, tai toks parei-
gūnas netenkąs prasmės savoje šalyje.

Justas Vincas Paleckis pripažino, kad vis daugiau galių perduodama Europos Sąjungai, bet ji nėra valstybė. Vis daugiau laikomasi vieningos ekonomikos, užsienio, aplinkos apsaugos politikos, bet nėra vieningos kultūros, kalbų politikos, niekas nė nemano tautų suniveliuoti. Beje, Europos Parlamente net 20 kalbų – oficialios, tarp jų ir lietuvių, nors parlamentarų kalbų, dokumentų vertimas labai brangiai kainuoja. Kadangi Briuselis tampa nauja ir mūsų sostine, klausytojus domino, kaip ten reaguojama į skandalus Lietuvoje. Paaiškėjo, kad jų ten beveik ir nepastebima, patys lietuviai linkę viską labai išpūsti.

„Argi Briuseliui taip svarbu, važiuos Valdas Adamkus į Maskvą gegužės 9-ąją, ar ne? – klausė europarlamentaras ir pats atsakė: – Niekas nuo to Europos Sąjungoje nepasikeis. KGB rezervistų skandalas Lietuvoje? Nepastebime, kad daug didesnėje Lenkijoje kur kas garsesnis skandalas dėl to KGB. Ir ekonominė būklė ten sunki. O mes, lietuviai, po Europos Parlamento būstinę vaikštom aukštai pakelta galva – ekonomikos augimo tempai tikrai puikūs.“

Būgstavimai dėl euro

Žemdirbių auditorija Daugėduose nepraleido progos paklausti apie žemės ūkio reikalus, jais domėjosi ir rietaviškiai. Svečias pripažino, jog tai sudėtinga problema. Net pusė Europos Sąjungos biudžeto išleidžiama nestabiliam žemės ūkiui ir su juo susijusioms priemonėms remti. Ta parama Lietuvai artimiausiais metais išaugs, bet tolimesnėje ateityje, deja, mažės. Justo Vinco Paleckio nuomone svarbu tai, kad lengviau būtų galima pasinaudoti Europos Sąjungos fondais – Lietuvoj dar per daug biurokratizmo, netvarkos dėl konsultacijų. Kaimyninė Lenkija pasirinko paprastesnę pasinaudojimo fondais sistemą, bet dėl to ten gali būti daugiau piktnaudžiavimo.

Visiems rūpi būsimoji perėjimas prie euro. Keičiantis pinigams, vyriausybės vis žadėdavo, kad viskas bus puiku, bet patikėjusieji nusivildavo nagus. Dabar situacija yra visai kita: litas jau penkerius me-

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Visoje Europoje yra šimtai vietinių ES informacijos centrų. Artimiausio centro adresu ieškokite šiame žiniatinklyje: europa.eu.int/corrm/re-lays/index_en.htm

Eurošypsenos

Juokauja italai

- Kiek italų reikia, norint pakeisti lempuotę?
- Dviejų. Vienas įsuka lempuotę, o kitas ją barsto trintu Parmezano sūriu.
- Kiek siciliečių reikia, norint pakeisti lempuotę?
- Trijų. Vienas keičia, o kiti du šalina visus liudininkus.

Eurokompasas

Kelaujantiems po Europą

EUROPE DIRECT – tai tarnyba, padésianti

Jums rasti atsakymus į klausimus apie Europos Sąjungą. Su šia tarnyba galite susisiekti nemokamu telefonu 00 800 6789 10 11 arba mokamu, jei esate už ES ribų: (32 2) 299 96 96, arba elektroniniu paštu per europa.eu.int/eurodirect.

tus „prižištas“ prie euro, ir jo įvedimas – tik techninė problema. Bet gyventojai vis tiek baiminasi, kad viskas labai pabrangs.

Europarlamentaras ramino: „Kuo daugiau aistrų, panikos, bėgimo į parduotuves pirkti kruopų, džiovėsių ir kitų prekių atsargų, tuo didesnė tikimybė, kad kainos iš tikrųjų kils. Nereikia ažiotažo, kuris sudaro sąlygas kainų šuoliui. Suomiai – ramūs žmonės, jų šalyje dėl euro įvedimo niekas nepabrango. Ne ką blogesnė situacija ir kitose valstybėse. Įsijungimas į euro zoną šaliai naudingas – kasmet bendrojo vidaus produkto augimą didina 0,3 procento. Tai – šimtai milijonų litų“.

Susitikimų nauda

Susitikimuose buvo daug klausimų, pastabų, o svečias inicijavo net mini referendumą: pradėti derybas su Turkija dėl priėmimo į Europos Sąjungą, ar ne? „Per tokias diskusijas sužinau Lietuvos gyventojų nuomonę įvairiais klausimais ir Europos Parlamente galiu labiau orientuotis, kaip elgtis“, – sakė Justas Vincas Paleckis.

Jis Rietave – pirmą kartą, todėl žurnalistams net kilo minčių, ar tik nepradėjo iš anksto rengtis kokiems būsimiems rinkimams, pavyzdžiui – Prezidento.

„Ne, – atsakė svečias. – Paprasčiausiai esu suinteresuotas, kad Europos Sąjungos idėjos plistų po Lietuvą, todėl daug važinėju. Mes, lietuviai, kol kas gyvename savo šalies problemėlėmis, vis ieškome kokios kompromituojančios medžiagos vieni apie kitus. Mano nuomone, Lietuvoje per daug valstybės „ponautojų“, per mažai sąžiningų valstybės tarnautojų, kukliai besirūpinančių žmonių reikalais. Kuo daugiau perimsim iš Europos, tuo visiems geriau bus. O norint perimti – reikia domėtis“.

*Su bičiuliais socialdemokratais.
Tauragė, 2005 m.*

„Mažeikių naftos“ pardavimas lenkams – politinis veiksmas

– Gerbiamasis Europos Parlamento nary, koks Jūsų vizito Alytuje tikslas?

– Tikslas labai paprastas – vykdyti savo pareigą. Krapščiausi šiandien ryte prie savo mašinos, ruošdamasis vykti į Dzūkijos sostinę. Priėjo kaimynas ir klausia: „Kodėl esate ne darbo vietoje – ne Briuselyje?“. Atsakiau, kad mano darbo vietos ir Briuselyje, ir Strasbūre, bet ne mažiau svarbios darbo vietos yra Vilnius, Alytus, Balbieriškis – žodžiu, visa Lietuva.

Manau, kad mano kolegos Europarlamente, kurie nevažinėja po Lietuvą ir nesusitinka su žmonėmis, daro klaidą. Taip norom nenorom tampama briuseliečiais, atitrūkstama nuo savo šalies ir rinkėjų.

Taigi vizito tikslas ir yra ne tik pasakyti ką nors naujo, bet ir iš žmonių pasisemti pasiūlymų, sulaukti klausimų, pretenzijų, sužinoti kokios nuotaikos ir į visa tai reaguoti.

– **Rotušėje susitikote su alytiškiais. Ko pasisėmėte iš jų?**

– Paprastai susitikimuose Lietuvoje surengiu mini referendumus. Aktualus euro įvedimo klausimas, visus domina Europos Sąjungos plėtra. Mane nudžiugino, kad dauguma atėjusių į susitikimą balsavo už tai, kad Turkijai nereikia užtrenkti durų į Europos Sąjungą.

Alytiškius dar domino teisingo ES paramos skirstymo, daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimo klausimai. Žinau, kad Alytus gavo europinį apdovanojimą kaip miestas, veiksmingai sprendžiantis energetikos problemas. Mano iniciatyva 2007-ųjų pradžioje Briuselyje bus surengtas Lietuvos, Lenkijos ir Vokietijos specialistų ir politikų seminaras, kad pasitartume, kaip ES galėtų daugiau prisidėti prie daugiabučių namų atnaujinimo, kad būtų taupiai ir efektyviai naudojami energijos ištekliai naujosiose ES narėse. Buvo ir specifinių klausimų, į kuriuos aš negalėjau tiksliai atsakyti.

– **Kokių?**

– Kaip formuojamas mokinio krepšelis kitose šalyse. Pasidomėsiu ir atsakysiu. Alytiškius domino, kodėl kai kuriose valstybėse nepripažįstami šalies aukštųjų mokyklų diplomai. Klausė, kodėl didelės eurokratų – ES institucijų darbuotojų, kurių yra per 30 tūkstančių – algos.

„Alytaus naujienos“,
2006 12 01

Justas Paleckis „Alytaus naujienų“ redakcijoje atsakė į korespondento Gedimino Vaitekūno klausimus.

Ar žinai, kad...

Sprendimus dėl teisės aktų, kaip ir dėl ES politikos apskritai, priima trys pagrindinės ES institucijos:

- Europos Sąjungos Taryba (atstovaujanti valstybėms narėms),
- Europos Parlamentas (atstovaujantis piliečiams),
- Europos Komisija (politiškai nepriklausoma, bendrų interesų siekianti institucija).

Ar žinai, kad...

Teisingumo Teismas yra vienintelė institucija, nacionalinių teismų prašymu galinti priimti sprendimą dėl sutarčių bei ES teisės aktų aiškinimo teisingumo. Taigi, kai nacionaliniam teismui pateikiamas svarstyti tokio pobūdžio klausimas, jis gali, o kartais privalo kreiptis į Teisingumo Teismą.

– Ką atsakėte į šį klausimą?

– Atsakiau, kad ES tarnautojai apmokami įvairiai. Pradedantysis gauna kelis tūkstančius eurų, pažengęs toliau – žymiai daugiau. Lietuvoje mokslus baigęs ir Didžiojoje Britanijoje įsidarbinęs medikas geroje privačioje klinikoje gali uždirbti daugiau nei Europos Komisijos komisaras, tai yra daugiau nei 16 tūkstančių eurų. Atlyginimus galima sumažinti, tačiau kas tada eis dirbti į tuos mums visiems svarbius postus? Tikrai ne geriausi.

– Minėjote energetiką. Visi Lietuvos energijos šaltiniai Rusijoje. Taigi esame lengvai pažeidžiami. Kokia, Jūsų nuomone, Lietuvos energetinio saugumo būklė?

– Ji pažeidžiama, tačiau gerėja. Akcinės bendrovės „Mažeikių nafta“ pardavimo lenkams istorija – politinis veiksmas. Ne mažiau svarbus energetinis ryšys su Vakarais. Antai estai su suomiais jau nuo gruodžio turi elektros liniją. Mums iki šiol strigdavo derybos su lenkais dėl bendro elektros tilto. Dabar naujoji Lenkijos vyriausybė rodo norą tiesti tiltą į Vakarus. Kitas svarbus klausimas – atominė Ignalinos jėgainė. Bulgarija, po kelių savaitių tapsianti ES nare, bandė pratęsti savo Kozlodujaus atominės elektrinės veiklą. Nors jų reaktoriai ne Černobylio tipo, nors Balkanuose trūksta elektros energijos, Bulgarijai, deja, nepavyko pasiekti norimo sprendimo ir pratęsti jėgainės darbo. Stojimo į ES sutartis tenka vykdyti ir mums, ir bulgarams – visiems. Kad jas pakeistume, reikia visų be išimties 25, o nuo 2007 metų – 27 valstybių narių pritarimo. Vokiečiai, ypač austrai, kategoriškai pasisako prieš atominę energiją. Kai Europos Parlamente pasigirdo pasiūlymų rekomenduoti Komisijai pratęsti Kozlodujaus atominės elektrinės darbą, patys kolegos bulgarai prašė balsuoti prieš. Nes ta rekomendacija neturėtų praktinės reikšmės, būtų kuriamos tik iliuzijos.

2005 m. Tarptautinė konferencija LRS „Lisabonos strategija socialdemokratų akimis“, kurią surengėme drauge su kolega europarlamentaru Aloyzu Sakalu

– Prieš kelias dienas Rygoje baigėsi NATO viršūnių susitikimas. Aukščiausi aljanso valstybių vadovai išsiskirstė demonstruodami vienybę, tačiau politikos apžvalgininkai vienu balsu tvirtina, kad ši vienybė tik deklaruojama, iš tikrųjų jos nėra. **Kokia Jūsų nuomonė?**

– Gyvenimas yra gyvenimas. Absoliučios vienybės niekada nebus. Kartais yra laimėjimas demonstruoti vienybę. Laimėjimas ir tai, kad minėtas susitikimas įvyko Rygoje. Iki šiol toliausiai į Rytus NATO buvo nužengusi į Prahą.

– **Į ką būtų pavirtęs NATO viršūnių susitikimas, jeigu į Rygą būtų atvykęs Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas?**

– Nieko baisaus nebūtų įvykę. Norime mes to ar ne, Rusija yra NATO partnerė, veikia NATO ir Rusijos taryba, derinami veiksmai. NATO bendradarbiauti su Rusija gyvybiškai svarbu, ypač bendros kovos su terorizmu, branduolinio ginklo neplatavimo srityse. Galime tik įsivaizduoti, koks būtų pasaulis, jeigu Rusija pasuktų Šiaurės Korėjos, Irano keliu.

Yra ir prieštaravimų. Daug ką nuvilia Rusijos kryptis ne europinių, bet azijinių vertybių link. Galbūt Rusija šį kelią pasirinko todėl, kad ekonomikos klestėjimą Japonija, Pietų Korėja, Singapūras pasiekė autoritarinio valdymo sąlygomis. Dauguma Rusijos piliečių pritaria autokratiniam valdymui. Kad būčiau objektyvus, turiu pasakyti, jog apklausos rodo ir Lietuvoje esant nemažai tvirtos rankos šalininkų. Pagal tvirtos rankos troškimą ir demokratijos nepriėmimą tarp ES šalių esame ne tin palankioje vietoje.

– **Neseniai Alytuje viešėjusi Jūsų kolegė europarlamentarė Laima Andrikienė apgailestavo, kad Lietuva panaudojo vos 26 procentus 2003–2006 metais jai skirtos ES paramos.**

– Pavojaus varpais skambinti reikia, tačiau savęs labai plakti nevertėtų. Pastaruju metu Lietuvoje tapo madinga krypti į sadomazochizmą ir sakyti, kad visur esame patys blogiausi. Pasaulio bankas neseniai paskelbė, kad Lietuvoje verslo sąlygos vienos geriausių iš visų ES šalių, bet šios žinios beveik niekas neišplatino. Iš tikrųjų pagal ES paramos panaudojimą esame 4–5 vietoje tarp šalių naujokių. Tai regresas, nes buvome pirmi. Tačiau 2003–2006 metų ES lėšoms įsisavinti dar turime dvejus metus. Būdama specialistė Laima Andrikienė dirba gerą darbą ES Biudžeto komitete ir Lietuvoje, ragindama visus pasitempti. Apie tai europarlamentarai ir turi kalbėti.

– **ES sustabdė derybas dėl narystės su Turkija. Kokie šio žingsnio padariniai abiem pusėms?**

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

EUROPOS PARLAMENTAS

http://www.europarl.europa.eu/news/public/default_lt.htm

LIETUVOS NUOLATINĖ ATSTOVYBĖ EUROPOS SAJUNGOJE

<http://www.eurep.mfa.lt/index.php?-863991497>

Rue Belliard 41-43

1040 Briuselis, Belgija

Tel. (00 32 2) 771 01 40

Faksas (00 32 2) 771 45 97

El. paštas: Office@eurep.mfa.lt

EUROPOS KOMISIJOS ATSTOVYBĖ LIETUVOJE

Naugarduko 10

Vilnius LT-01141

Tel. +370 5 23131 91

Faks. +370 5 23131 92

El. paštas: comm-rep-lithuania@ec.europa.eu

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Informacijos ir leidinių anglų kalba apie Europos Sąjungą jums gali parūpinti:

EUROPOS PARLAMENTO INFORMACIJOS BIURAS

Naugarduko 10

01141 Vilnius, Lietuva

Tel. (+370~5) 212 0 7 66

Faksas (+370~5) 261 9 8 28

El. paštas: epvilnius@europarl.eu.int

EUROPOS INFORMACIJOS CENTRAI

<http://eic.euro.lt>

Europos Komisijos atstovybės ir Europos Parlamento biurai veikia visose Europos Sąjungos valstybėse. Europos Komisija taip pat yra įsteigusi delegacijas kitose pasaulio valstybėse.

– Galėčiau minėti daug priežasčių, kodėl Turkija negali tapti ES nare. Ji labai ekonomiškai atsilikusi, bendrasis vidaus produktas vienam gyventojui du kartus mažesnis nei Lietuvoje, neraštingumo lygis apie 50 procentų, daugelis kaimų be elektros energijos. Prieš trejus metus Turkijoje rinkimus laimėjo jauna islamistų partija. Jie pareiškė, kad nori į ES, nori keistis. Briuselis atsakė – keiskitės, tada žiūrėsime. Ir tikrai šalis ėmė keistis. Per trejus su puse metų Turkijoje pradėtos labiau gerbti žmogaus teisės, daugiau teisių įgijo moterys, apribotos kariškių galios, panaikinta mirties baudmė, sustabdytas karas su kurdais. Turkija tapo geresnė turėdama viltį kada nors tapti ES nare. Jeigu tą viltį atimsime, ji gali pasukti Irano keliu. Negalime užtrenkti durų Turkijai, nes tuomet neišvengiamai kryptume į krikščioniško ir musulmoniško pasaulių konfliktus. Negalime turkams pasakyti, kad jie neverti būti ES.

– Pasigirdo kalbų, kad jeigu ES nesukurs politinės sąjungos, po 15–20 metų subyrės Europos zona.

– Lietuvai reikės apsispręsti, ar ji remia britų požiūrį, tai yra Europos Sąjunga daugiau ekonominė Sąjunga, ar prancūzų ir vokiečių, sukančių federalizmo link. Lietuviai laikėsi britų požiūrio, tačiau jau pasigirdo balsų, esą Rusijos pavojaus akivaizdoje reikia stiprinti ES vienybę. Maskva turėtų kalbėti ne su Berlynu, Paryžiumi ar Roma, bet su Briuseliu.

Manau, kad prognozė dėl euro likimo gali būti tiksli. Subyrėjus euro zonai ES ištiktų krizė. O jeigu ES iširs, pasaulyje gali padidėti ne tik karinių konfliktų, bet ir ekologinių bei dvasinių katastrofų, skurdo ir turto susidūrimo galimybės.

– Netrukus į visų namus pasibels Kalėdos ir Naujieji metai. Ko palinkėtumėte „Alytaus naujienų“ skaitytojams?

– Dzūkai garsėja kaip geraširdžiai, vaišingi ir dainą mėgstantys žmonės. Šias savybes reikia skleisti ne tik Lietuvoje, bet ir kitose ES šalyse.

Visiems linkiu pagrįsto optimizmo vertinant save, savo darbą, kaimyną, kitą šalį. Po kelerių metų visi žmonės tikrai turėtų pajusti, kad gyvenimas gerėja, emigracijos srautai silpnėja. Linkiu, kad Lietuva taptų šalimi, į kurią norisi sugrįžti.

Po pasaulį su europarlamentaro mandatu

*Jau prieš porą metų, tik pake-
liavus po užsienius su Europos
Parlamento nario mandatu,
bičiuliai Vilniuje, kaip susita-
rę, klausinėjo: kaipgi tuose už-
sieniuose jaučiausi „naujame
kailyje“?*

*Nebuvo tas „kailis“ labai nau-
jas. Jau buvau pakankamai
keliavęs – ir dirbdamas Aukš-
čiausiosios Tarybos užsienio
reikalų komitete, ir ambas-
doriumi Didžiojoje Britanijo-
je, Airijoje bei Portugalijoje, ir
užsienio reikalų viceministru.
O su prezidentu Algirdu Bra-
zausku, kai dirbau jo patarėju,
beveik pusę pasaulio teko ap-
važiuoti.*

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Informacija turistams

Išsamesnės informacijos apie ES valstybę, į kurią ketinate vykti, ieškokite oficialių nacionalių turizmo organizacijų tinklalapiuose:

Airija www.ireland.ie

Austrija www.austria.info

Belgija www.visitflanders.com; www.opt.be

Bulgarija www.bulgaria.com

Čekijos Respublika www.czechtourism.com

Danija www.visitdenmark.com

Estija www.visitestonia.com

Graikija www.gnto.gr

Italija www.enit.it

Ispanija www.spain.info

Jungtinė Karalystė www.visitbritain.com

Kipras www.visitcyprus.org.cy

Latvija www.latviatourism.lv

Lenkija www.poland-tourism.pl

Lietuva www.travel.lt

Jau prieš porą metų, tik pakeliavus po užsienius su Europos Parlamento nario mandatu, bičiuliai Vilniuje, kaip susitarę, klausinėjo: kaipgi tuose užsieniuose jaučiausi „naujame kailyje“?

Nebuvo tas „kailis“ labai naujas. Jau buvau pakankamai keliaavęs – ir dirbdamas Aukščiausiosios Tarybos užsienio reikalų komitete, ir ambasadoriumi Didžiojoje Britanijoje, Airijoje bei Portugalijoje, ir užsienio reikalų viceministru. O su prezidentu Algirdu Brazausku, kai dirbau jo patarėju, beveik pusę pasaulio teko apvažiuoti.

Viceministro ar ambasadoriaus vizitai tam tikra prasme sudėtingesni – esi pirmasis asmuo, kuriam reikia kalbėti viešai, į kurią sutelktas visų dėmesys. Tuo tarpu europarlamentaras paprastai važiuoja delegacijoje, kartu su kolegomis. Žinoma, irgi tenka dalyvauti diskusijose, tavimi domisi vietos žiniasklaida, bet visad lengviau dalyvauti bendrame pokalbyje ar spaudos konferencijoje, kai esi delegacijos sudėtyje.

Tiesa, nemaža ir individualių kelionių. Štai visai neseniai Albanijoje, Crans Montanos forume, Europos Parlamentui atstovavau vienas. Įvairiose tarptautinėse konferencijose tekdavo dalyvauti vienam. Kartais ten susitinki kolegas iš Europos Parlamento. Jie paprastai atvažiuoja atskirai ir kalba kitomis temomis.

Taigi tarptautinio aspekto atžvilgiu šis mano naujas gyvenimo puslapis nebuvo naujas. Ir ne man vienam. Tarp europarlamentarų yra daug buvusių diplomatų ar dirbusių užsienio ryšių srityje. Tai buvę įvairių šalių parlamentų užsienio reikalų komitetų pirmininkai ar nariai, užsienio reikalų ministrai, viceministrai, ambasadoriai. Tačiau buvo ir tokių, kuriems ši veiklos sritis buvo visiškai nauja. Tai dažniausiai parlamentarai, išrinkti naujosiose Europos

Susitinku su Vokietijos socialdemokratų partijos pirmininku Kurtu Becku. Berlynas, 2006 m.

Sąjungos šalyse. Beje, Briuselyje ir Strasbūre labai pajunti, kas dirba pirmą kadenciją, kas antrą ar trečią. Tai suprantama, nes Europos Parlamentas yra didžiulis sudėtingas mechanizmas ir perprasti visus jo instrumentus, visas galimybes reikia laiko – pusantrų, arba ir dvejų metų.

Esu Europos parlamento delegacijų santykiams su Rusija narys. Pavadojančiu (yra toks statusas – kaip ir atsarginis) nariu dar esu delegacijose su Bulgarija ir Makedonija. Rusiją pakankamai gerai pažįstu, o Balkanų šalis mane visada domino – čia beveik visada būta daugiausia europinės įtampos. O viso pasaulio neapreprsi.

Beje, Europos Parlamente delegacijos suformuotos tik santykiams su tomis valstybėmis, kurios yra už Europos Sąjungos ribų. Su Rusija, Ukraina, Turkija, Kroatija, Šiaurės Afrika, Pietryčių Azija, Jungtinėmis Valstijomis, Pietų Amerika, Kanada, Australija, Kinija... Dirba keliasdešimt tokių delegacijų.

Vienas mano didžiausių laimėjimų, pasiektų per tuos dvejus metus – tai delegacijos santykiams su Rusija vizitas į Kaliningradą. Briuselyje pavyko įrodyti, kad tai išskirtinė Rusijos dalis su labai europietiška praeitimi ir, tikėtina, ypatinga europietiška perspektyva. Žinoma, puoselėjau viltį, kad delegacijos vizitas teigiamai paveiks ir Lietuvos santykius su Kaliningrado sritimi bei visa Rusija.

Europos Parlamente visada pabrėžiu idėją, kad negalima izoliuoti Baltarusijos nuo Vakarų demokratinio pasaulio. Ir per socialistų frakciją, ir per Užsienio reikalų komitetą, kuriuose tiesiogiai dirbu, stengiuosi įtikinti kolegas, kad reikia kaip galima intensyviau visais lygiais bendradarbiauti su baltarusiais. Netgi neišskiriant oficialių asmenų. Aš puikiai suvokių tokios politikos naudą, nes pažįstu ke-

Ar žinai, kad...

Tarybai pirmininkauja kiekviena ES valstybė paeiliui po šešis mėnesius. Kiekviename Tarybos posėdyje dalyvauja po vieną ministrą iš kiekvienos valstybės narės. Koks ministras dalyvaus posėdyje, priklauso nuo darbotvarkės temos. Jei tai užsienio politika, dalyvaus visų šalių užsienio reikalų ministrai, jei žemės ūkis – žemės ūkio ministrai ir t. t. Kiekvienos šalies ministras taryboje turi fiksuotą balsų skaičių, priklausantį nuo to, kiek šalyje yra gyventojų. Taryboje ministrai dėl jautresnių dalykų (bendrosios užsienio politikos sprendimų, struktūrinių fondų) sprendimus priima vienbalsiai. Svarstydami bendrąją rinką reguliuojančius teisės aktus, ministrai dažniausiai balsuoja kvalifikuota balsų dauguma. Yra devynios skirtingos visų politikos sričių (įskaitant pramonę, transportą, aplinką ir t. t.) Tarybos. Bendrą Tarybos darbą planuoja ir koordinuoja Bendrųjų reikalų ir išorės santykių taryba.

Su Ranko Krivokapičiu, Juodkalnijos Parlamento pirmininku. Niekur nemačiau tiek aukštaūgių, kiek šioje šalyje, kur krepšinis irgi mėgiamas

letą žmonių, užimančių pastebimus postus ir nusiteikusių visai ne taip, kaip norėtų A.Lukašenka.

Pabandykite įsivaizduoti, kokia šiandien būtų Europos Sąjunga ir visa Europa, jeigu antroje XX amžiaus pusėje, o ypač pabaigoje, Vakarai būtų visiškai atsiriboję nuo Maskvos, jeigu nebūtų Vokietijoje Vilio Brandto (Willy Brandt) inicijuotos Rytų politikos, išmincingo bendravimo ir bendradarbiavimo su TSRS, nebūtų Helsinkio konferencijos idėjų... Ar būtų atsiradęs M.Gorbačiovas, A.Jakovlevas, pradėję valstybės be demokratinių tradicijų demokratizavimą, prilygusį revoliucijai?

Taigi kuo griežčiau izoliuosime Baltarusiją, tuo geriau bus A.Lukašenkai, kurį gąsdina ryšiai su pasauliu.

Europos Parlamente toli gražu ne visi pritaria tokioms idėjoms. Net kai kurie mano kolegos lietuviai visai neseniai pasiūlė nutraukti Klaipėdos bendradarbiavimą su Baltarusijos miestu Mogiliovu merų lygiu. Tai esą per aukštas lygis...

Europos Parlamentas labai įdėmiai stebi procesus, vykstančius Balkanuose ir, prisipažinsiu, jaučia nemažą pasitenkinimą, matydamas, kaip Europos Sąjungos dėka šis amžinųjų karų ir konfliktų „katilas“ vėsta. Tiesiog pats čia gyvenančių tautų noras tapti ES šalimi verčia juos keistis, palankiau žiūrėti vieniems į kitus, užmiršti senas nuoskaudas, kurios dar visai neseniai atrodė amžinos.

Niekada neužmiršiu savo vizito į Bosniją ir Hercegoviną. Kraupu buvo tenai – Sarajeve, Mostare ir kituose miestuose – matyti visai šviežias kapines. Tie miestai buvo apgulti, apšaudomi, žuvusius teko laidoti visur, kur tik rasdavo lopinėlių žemės. Kur dar prieš keliolika metų buvo skveras, dabar – kapinės. Kur buvo stadio-

Eurokompasas

Keliaujantiems po Europą

Informacija turistams

Išsamesnės informacijos apie ES valstybę, į kurią ketinate vykti, ieškokite oficialių nacionalinių turizmo organizacijų tinklalapiuose:

Liuksemburgas www.tourisme.lu

Malta www.visitmalta.com

Nyderlandai www.holland.com

Portugalija www.portugalinsite.com

Prancūzija www.franceguide.com

Rumunija www.romaniatourism.com

Slovakija www.slovakiatourism.sk

Slovėnija www.slove

Suomija www.visitfinland.com

Švedija www.visit-sweden.com

Vengrija www.hungarytourism.hu

Vokietija www.germany-tourism.de

*Bosnija ir Hercegovina, 2005 m.
Europarlamentarių delegacija su
Europos Sąjungos taikos palaikymo
misijos kariais*

nas – kapinės, neužstatytas plotas – kapinės... balti musulmoniški stulpeliai, o ant jų – balti turbanai.

Kažkas nesuprantamo. Žinai, kas čia dėjosi, o suvokti negali. Kalbėsi su žmonėmis – protingi, baigę Vakarų universitetus, kalba angliškai, vokiškai, prancūziškai. O šitiek kapinių, šitiek baltų stulpelių...

Apstulbino ir vizitas į kitą Balkanų šalį – Albaniją. Sunku tikėti tuo, ką perskaičiau jų laikraštyje: prieš 20 metų Albanijoje buvo ... 600 automobilių! Dabar jų – tiršta visur, naujausių, brangiausių markių. Ekspertai tvirtina: 70 proc. – vogti! O keliai – keleliai... Net iš Motinos Terezos oro uosto (toli gražu ne visi žino, kad ji buvo albanė) važiuojant į Tiraną – neasfaltuotos atkarpos, duobės, balos. Įpuoli į XIX amžių.

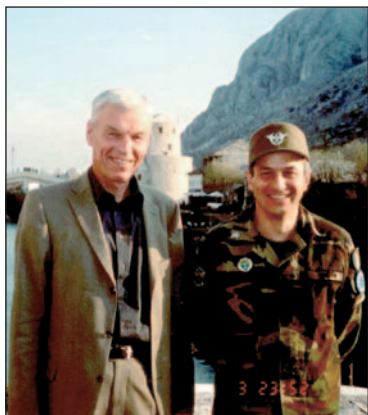
Su pirmaisiais rinkos ekonomikos žingsniais į Albaniją įsiveržė „laukinis kapitalizmas“. Bankai rinko iš žmonių pinigus, mokėjo procentus. Ir staiga dingo. Ir procentai, ir pinigai. Ir bankai. Panašiai kaip Lietuvoje, tik daug kartų aštriau. Prieš dešimtmetį kilo baisus chaosas. Žmonės pradėjo daužyti įstaigas, policijos, armijos būstines. Valdžia pasijuto bejėgė, tarsi išnyko. Tiranos meras man sakė: „Tuo metu, norėdamas saugiai nuvažiuoti iš vieno miesto į kitą, kad tavęs ar tavo šeimos narių nepagrobty, nenužudyty, turėjai išsinuomotuoti tanką...“

Daugumą Balkanų šalių neįmanoma lyginti su Lietuva ar Baltijos regionu. Ten akivaizdžiai įsitikini, kaip toli mes jau esame nuėję. Net netolimi kaimynai suomia mums sako komplimentus.

Vizito į Suomiją metu susitikime su jų verslininkais buvo malonu klausytis, kaip jie vertina Lietuvos vežėjus, kurie suomiams itin praverčia gabenant krovinius į Rusiją ir atgal. Atvirai prisipažįsta ne-

Ar žinai, kad...

Europos Parlamentas vaidino pagrindinį vaidmenį kuriant ES pagrindinių teisių chartiją, paskelbtą 2000 m. gruodžio mėn., ir sušaukiant Europos Konventą po 2001 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikimo Lakene.

Bosnija ir Hercegovina, Mostaras, 2005 m. Su taikdarių vadu, generolu iš Italijos prie garsiojo viduramžių tilto, kuris per mūsų buvo sugriautas ir su Europos Sąjungos parama atstatytas

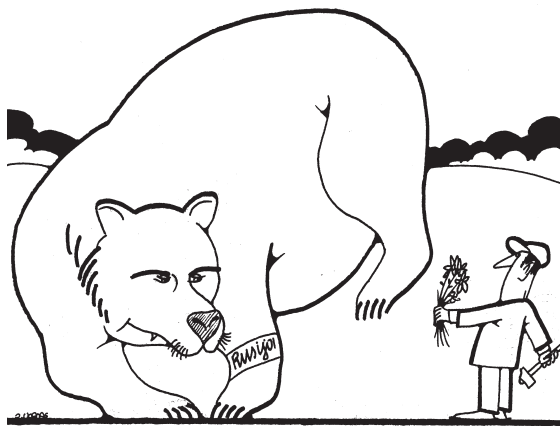
galintys su mūsų vežėjais konkuruoti. Pasak jų, mūsiškiai išsilavinę, moka rusiškai, o svarbiausia, išmano rusų psichologiją, žino, kaip elgtis su automobilių stabdančiu rusų milicininku, kaip bendrauti su jų valdininku, kitas plonybes, kurių iš knygų neišmoksi.

Šie mūsų vežėjų privalumai suomiams labai praverčia. O mums labai praverstų pragmatiškas suomių požiūris į Rusiją. Taip, didelių suomių simpatijų Rusijai ir rusams nepastebėjau – karas su Tarybų Sąjunga, nusinešęs 30 tūkstančių suomių gyvybių, čia nepamirštamas. Puikiai suomiai žino ir tai, kad Rusijoje plėtoti verslą be galo sunku – didžiulė korupcija, nusikaltėliai, o ką jau ir kalbėti apie tradicinį valdininkų biurokratizmą. Nepaisant viso to, jie veikia vieningai teigia: Rusijoje jiems verslininkauti yra naudingiau ir pelningiau nei tokiose kylančios ekonomikos šalyse, kaip Kinija, Indija, Pietų Korėja. Rusija suomiams yra vienas jų naujojo suklestėjimo šaltinių.

O štai mes tada ir nekariavome su rusais, ir gyventi drauge ilgai teko, o pragmatiškai pasižiūrėti į Rusiją ne visada sugebame. Apklausos rodo, kad dauguma lietuvių palankiai vertina Rytų kaimynus (apie 15–20 proc. mano kitaip, rišdami stalinizmo nusikaltimus su rusų tauta). Ir vis dėlto mūsų politikams ir verslininkams apčiuopiamesnės naudos visiems žmonėms iš ekonominių santykių su Rusija išspausti nesiseka. Matyt, per retai nuvykstame į Helsinkį pasikonsultuoti, o ir į Talingą, kur estai gan sėkmingai mokosi iš kaimynų.

Šiame skyrelyje pateikiu kai kurias savo publikacijas, gimusias dažniausiai iš patirtų įspūdžių kelionėse po Europą, pasižiūrėjus į ją europarlamentaro akimis.

Pragmatiškai pasižiūrėti į Rusiją ne visada sugebame. Apklausos rodo, kad dauguma lietuvių palankiai vertina Rytų kaimynus (apie 15–20 proc. mano kitaip, siedami stalinizmo nusikaltimus su rusų tauta). Ir vis dėlto mūsų politikams ir verslininkams apčiuopiamesnės naudos visiems žmonėms iš ekonominių santykių su Rusija išspausti nesiseka.

Vizitų grafikas

Albanija

2006 05 11–12. Crans Montana forumo konferencija Tiranoje „Albanija kryžkelėje tarp Rytų ir Vakarų“ (pranešimas apie regioninę ir tarptautinę Albanijos vaidmenį).

Austrija

2006 01 26–27. EP aplinkosaugos, sveikatos ir vartotojų teisių apsaugos komiteto išvažiuojamasis posėdis, skirtas susipažinti su potvyniams stabdyti skirtomis įrangomis Tirolyje.

2006 12 14–16. EP socialistų frakcijos užsienio politikos ekspertų diskusija „Kosovo ateitis“.

Azerbaidžanas

2006 10 05–07. Tarptautinė konferencija Baku „Energetikos ir saugumo partnerystė: Europos Sąjungos ir Azerbaidžano santykių ateitis“ (pranešimas „ES užsienio ir saugumo politika“).

Baltarusija

2005 11 03–04. Susitikimai Minske su politinių partijų, nevyriausybinų organizacijų atstovais ir kultūros darbuotojais.

2006 11 09–10. IX VFR ir Baltarusijos Minsko forumas „Baltarusija – kaimynystė ir tranzitas Europoje: užsienio politika, ekonomika, visuomenė“ (pranešimas „ES naujos kaimynystės politika ir Baltarusija“).

Eurokompasas

Studijos užsienyje

LLL (Life Long Learning)/Erasmus

Socrates

Europos Sąjungos bendradarbiavimo švietimo srityje programa Socrates buvo pradėta 1995 m. pagrindinis programos tikslas – gerinti vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų švietimo kokybę, skatinant Europos šalis bendradarbiauti ir sudaryti palankiausias mokymosi galimybes visoje Europos Sąjungoje.

2000 m. prasidėjo antrasis Socrates programos etapas, kuris tęsėsi iki 2006 m. gruodžio 31 d. Socrates sudaro 8 programas:

- Comenius: mokyklinis ugdymas;
- Erasmus: aukštasis mokslas;
- Grundtvig: suaugusiųjų švietimas;
- Lingua: Europos kalbų mokymas ir mokymasis;
- Minerva: informacinės ir komunikacinės technologijos švietimo srityje;
- Švietimo sistemų bei politikos stebėseną ir inovacijos.

Suomija, Helsinkis, 2006 m. Europos Parlamento Užsienio reikalų komiteto delegacija, aptarusi Suomijos pirmininkavimo Europos Taryboje klausimus

Eurokompasas

Kas yra „Erasmus“?

Socrates (nuo 2007 m. sausio 1 d. Socrates programą pakeitė LLL (Life Long Learning)) programos pradininkė buvo Erasmus (angl. The European Community Action Scheme for the Mobility of University Students) programa, pavadinta filosofo, teologo ir humanisto Erasmus iš Roterdamo (1465–1536) vardu. Nuo 1995 metų, kada buvo pradėta Socrates programa, Erasmus tapo jos dalimi. Ir dabar Erasmus programa išlieka viena iš svarbiausių LLL dalių. Erasmus programos tikslas – stiprinti Europos bendradarbiavimą aukštojo mokslo srityje.

Bosnija ir Hercegovina

2005 04 05–06. EP užsienio reikalų komiteto išvažiuojamasis posėdis Sarajeve. Apsilankymas Mostare EUFOR (ES ginkluotųjų pajėgų) būstinėje Butmiro stovykloje.

Bulgarija

2005 01 24–25. ES ir Bulgarijos parlamentinio bendradarbiavimo komiteto posėdis Sofijoje.

Didžioji Britanija

2004 11 23. Lietuvių bendruomenės susitikimas Londone.

2005 02 09. Didžiosios Britanijos ir Lietuvos draugijos dešimtmečio sukakties susirinkimas Londone. Pranešimas „Lietuva visateisė ES narė. Kas pasikeitė?“

Estija

2005 05 31–01. ES socialistų frakcijos išvažiuojamasis posėdis-konferencija Taline „Europos dienotvarkė: iššūkiai socialdemokratams“.

Indija

2006 10 27–11 03. EP delegacijos vizitas į Delį, Šrinagarą ir Džamū susipažinti su konflikto Kašmyre aplinkybėmis.

Islandija

2005 05 26–28. Konferencija Reikjavike dėl energetikos naudojimo Islandijoje. Seminarai „Vandenis – kaip alternatyvus energijos šaltinis“ ir „Atsinaujinančios energijos utilizacija“.

Jaunieji prekyviai Delio gatvėje

Juodkalnija

2006 04 20–22. Susipažinimas su šalies pasirengimu integracijai į Europos Sąjungą kaip šešėliniam pranešėjui EP, susitikimai Podgoricoje su Vyriausybės ir Parlamento atstovais.

Kroatija

2005 04 13–14. Crans Montanos forumas Zagrebe „Regioninis bendradarbiavimas Vakarų Balkanuose“ (pranešimas „Lietuvos regioninio bendradarbiavimo patyrimas“).

Latvija

2005 10 14. Susitikimai Rygoje su Latvijos parlamento nariais bei Latvijoje išrinktais europarlamentarais.

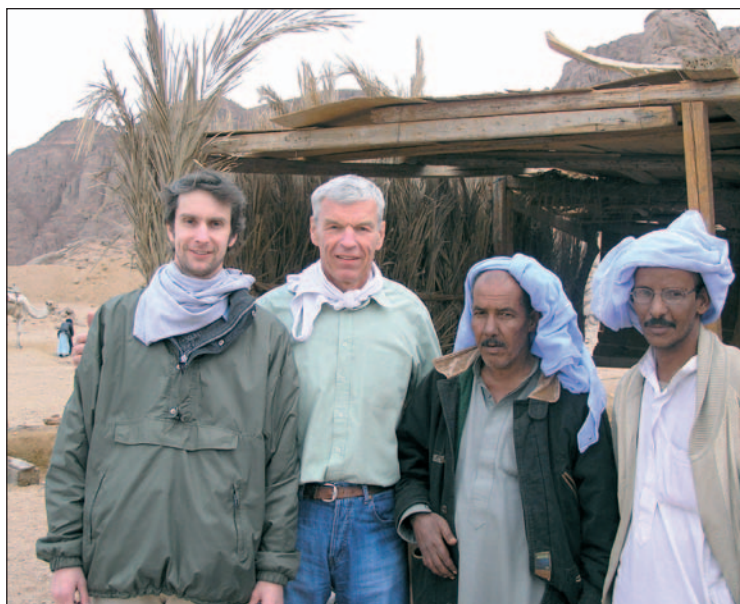
2006 05 24–27. Baltijos forumo tarptautinė konferencija Jūrmaloje (pranešimas „Kiek stiprus yra Europos Sąjungos magnetizmas ir kur yra jo ribos?“). Susitikimai Rygoje su verslininkais, politikais, žurnalistais.

Lenkija

2006 09 07–08. Tarptautinis ekonomikos forumas Krynicoje (pranešimas diskusijoje „Europos kaimynystės politika kaip demokratizacijos ir transformacijos Rytų Europoje faktorius“).

Makedonija

2005 03 29–31. ES ir Makedonijos parlamentinio bendradarbiavimo komiteto posėdis Skoplėje.

Ar žinai, kad...

1989 m., kai buvo nugriauta Berlyno siena ir panaikinta „geležinė uždanga“, ES skubiai parengė finansinės paramos programą „Phare“, skirtą jaunų demokratijų ekonomikos atkūrimui ir pagalbai vykdant politines reformas, o 1993 m. birželio 22 d. Kopenhagoje Europos Vadovų Taryba pirmą kartą pareiškė, kad „asocijuotosios Vidurio ir Rytų Europos šalys, kurios to nori, galės tapti Europos Sąjungos narėmis“.

*Kelionių maršrutai mus
atvedė ir pas arabų beduinus*

Eurokompasas

Studijos užsienyje

LLL/Erasmus

Programos dalyviai

LLL/Erasmus programoje dalyvauja 31 šalis: 25 ES šalys, trys Europos ekonominės erdvės šalys – Islandija, Lichtenšteinas, Norvegija ir Bulgarija, Rumunija bei Turkija. Šveicarija programoje dalyvauja kaip „tylusis partneris“, t.y. Europos Komisija neskiria lėšų programos vykdymui šioje šalyje, tačiau studentų mainai vyksta pagal Erasmus programos taisykles.

Norvegija

2006 07 10–11. Konferencija Triomsėje, skirta Barenco jūros regiono energetikai „Kaip Šiaurės regiono energetika gali būti naudinga visai Europai“.

Portugalija

2006 12 06–08. EP socialistų frakcijos išvažiuojamasis posėdis Porto mieste, Europos socialistų partijos XI kongresas.

Prancūzija

2004 11 30. Dalyvavimas tarptautinėje konferencijoje dėl Artimųjų Rytų krizės sureguliuavimo.

Rusija

2004 12 10–11. Tarptautinė Bertelsmano fondo konferencija Sankt Peterburge „Išsiplėtusi Europos Sąjunga ir Rusija“ (pranešimas „Žvilgsnis į Rusiją iš Europos Parlamento“).

2005 04 18–20. ES ir Rusijos parlamentinio bendradarbiavimo komiteto išvažiuojamasis posėdis prie Suomijos ir Rusijos sienos bei Maskvoje.

2005 07 08–11. ES ir Rusijos parlamentinio bendradarbiavimo komiteto išvažiuojamasis posėdis Kaliningrado srityje.

2006 09 11–12. F.Eberto fondo tarptautinė konferencija Maskvoje „ES ir Rusijos santykiai energetikos srityje“.

Serbija

2006 04 20–22. Susipažinimas su šalies pasirengimu integracijai į Europos Sąjungą kaip šešėliniam EP pranešėjui EP šia tema, susitikimai Belgrade su Vyriausybės ir Parlamento atstovais.

Slovėnija

2006 09 20–22. Europos Energetikos forumo konferencija Portoreže „Tvarūs energetikos šaltiniai“.

Suomija

2005 04 18–20. ES ir Rusijos parlamentinio bendradarbiavimo komiteto išvažiuojamasis posėdis prie Suomijos–Rusijos sienos.

2006 05 04. EP Užsienio reikalų komiteto delegacijos vizitas į Helsinkį Suomijos pirmininkavimo Europos Taryboje klausimams aptarti.

Šveicarija

2005 03 07. „Pro Baltikum“ forumo tarptautinė konferencija Berne „Šveicarijos ir Baltijos šalių santykiai po jų įstojimo į ES“ (pranešimas „Tarp Vilniaus, Briuselio ir Strasbūro“).

Vokietija

2005 04 08. Europos Sąjungos šalių mokytojų ir moksleivių tarptautinė konferencija Berlyne (pranešimas „Senųjų ir naujųjų ES narių mokyklų bendradarbiavimas – laimėjimai, problemos ir iššūkiai“).

2005 05 04–05. Diskusija „ES plėtros metinės ir plėtros ekonominis poveikis senbuvėms šalims“ Hanau mieste.

2005 07 13–14. Vokietijos radijo diskusija „Nusivylimas, pyktis, viltis (Europa krizėje)“ Štutgarte. Susitikimai su Heidelbergo ir Šionau miestų valdžios atstovais.

2005 10 12–13. Bošo fondo Vokietijos ir Rusijos forumo tarptautinė konferencija Berlyne „Kaliningradas: palikimas ir siekiai“ (pranešimas „EP vaidmuo santykiuose su Rusija ir jos Kaliningrado sritimi“).

2005 10 21–23. Lietuvių kultūros instituto konferencija „Lietuva Europoje – Europa Lietuvoje“ Romuvos pilyje Hiutenfelde. Pranešimas „Lietuvos perspektyvos ES“.

2005 12 05. Tarptautinė Frydricho Eberto fondo konferencija „Partnerystė su Rusija Europoje“ Potsdame (pranešimas „ES naujosios kaimynystės politika ir Rusija“).

2006 09 25. Diskusija Vokietijos Bundestage „Ko laukia ES iš Vokietijos pirmininkavimo?“ su SDP pirmininku, frakcijos pirmininku ir užsienio reikalų ministru (pranešimas „Naujųjų ES šalių lūkesčiai“).

Eurokompasas

Studijos užsienyje

LLL/Erasmus

LLL/Erasmus programa remia:

- Studentų ir dėstytojų mainus (SM ir TM);
- Jungtinių studijų programų rengimo (PROG) ir Intensityvių studijų programų organizavimo (IP) projektus;
- Teminius tinklus (TN);
- Intensityvių kalbos kursus (EILC);
- Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistemos (ECTS) diegimą;

Vokietija, Berlynas, 2005 04 08. Su tarptautinės konferencijos „Europos keliai jauniems“ rengėjais

Bulgarai trokšta mus pasivyti

Prieš 40 metų trys LKP CK darbuotojai, susitikinėdami namuose, tarėsi kaip tuometinė tarybinė respublika Lietuva galėtų didinti savarankiškumą priartėdama prie Lenkijos, Vengrijos ar Bulgarijos statuso. Satelitinė valstybė kaip tarpinė stotelė kelyje į visišką nepriklausomybę – toks planas daug kam atrodė patrauklus ir Sąjūdžio veiklos pradžioje.

Lietuva ir Bulgarija. Prieš penkiolika metų Bulgarija lietuviams buvo geistina siekiamybė. Tuometinis elitas galėjo dalytis išpūdžiais apie atostogas bulgariškame užsienyje, inteligentų tarp sluoksnius disidentines idėjas užgėrinėjo bulgarišku vynu, o likusi tauta medžiavo bulgariškus žirnelius. Labiau išprusęs pilietis žinojo, kad Bulgarijos kurorte Varnoje yra Basanavičiaus gatvė ir jo, kaip gydytojo bei švietėjo, veiklai skirti stendai muziejuje.

Bulgarija už Lietuvą apytikriai du kartus didesnė ir pagal plotą, ir pagal gyventojų skaičių. Bet paralelių ir panašumų tarp dviejų šalių šiandien rastume daug. Vis dėlto dalyvaudamas Europarlamento ir Bulgarijos parlamento bendro komiteto posėdyje Sofijoje akivaizdžiai įsitikinau, kad Briuselis buvo teisus, siūlydamas Bulgarijai palūkėti su ES naryste iki 2007 m. pradžios. Ir konkretūs išpūdžiai, ir pokalbiai, ir skaičiai bei faktai liudija: Lietuva įvairiose srityse lenkia Bulgarija 2–5 metais.

Ekonomika Bulgarijoje po 1990-ųjų metų smigo žemyn taip pat staigiai kaip ir Lietuvoje. Tačiau atsigausti pradėjo pora metų vė-

Bulgarija, 2005 m. Ne tik Sofijos gyventojai mėgsta pasėdėti ant suolo su žymiaisiais bronziniais bulgarais

liau – 1996-aisiais. Emigracijos statistika teigia, kad per pastarąjį dešimtmetį iš Bulgarijos išvyko 600–700 tūkstančių žmonių, neoficialiai kalbama apie 2 milijonus. Prie liūdnokų įdomybių priskirtina tai, kad bulgarai pasižymėjo meistriškais eurų klastojimais Europos pietuose, panašiai kaip lietuviai tuo išgarsėjo Šiaurėje.

Ši Balkanų šalis atkartodavo Lietuvos politinės švytuoklės dešinė–kairė judesius. Bet prieš ketverius metus Bulgarijoje parlamentinius rinkimus laimėjo paskubomis sukurtas judėjimas, kuriam ir kairieji, ir dešinieji lipdė populistinio etiketę. Judėjimui vadovauja ilgai emigranto duoną krintęs nuo sosto nušalintasis karalius Simeonas II. Jis atėjo į valdžią su šūkiu: „Per 800 dienų pakeisime ekonominį ir socialinį šalies veidą!“. Nepavyko. Apklausos rodo, kad šių metų vasarą įvyksiančius rinkimus vėl laimės kairieji.

Bulgarija didžiuojasi atominė energetika, duodančia šaliai arti 50 proc. elektros energijos. Ignalinos dvynys – Kozlodujaus AE – su laukė panašaus likimo, nors jų reaktoriai ne Černobylio tipo. Pirmas ir antras reaktoriai jau uždaryti, trečias ir ketvirtas turės būti sustabdyti iki 2007-ųjų (Sofijoje manęs daug kartų pavydžiai klausė: kaip Lietuvai pavyko išsiderėti, kad ir įstoję į ES kol kas galime eksploatuoti tokius pavojingus reaktorius?). Kitokios konstrukcijos penktasis bei šeštasis Kozlodujaus reaktoriai galės veikti toliau. Tačiau bulgarų vyriausybė nutarė atnaujinti prieš 20 metų įšaldytos atominės elektrinės Belene statybą. Kai susitikime su premjeru Simeonu II paklausiau, kur planuojama gauti lėšų, jis atsakė, kad jų dar ieškoma ir pareiškė didelį norą konsultuotis su panašių planų turinčiais lietuviais. Sprendimas dėl finansavimo dar tik bus priimtas. Parlamentarai kalba, kad kurs konsorciumą su Vokietijos, Rusijos, Prancūzijos firmų dalyvavimu.

Bendras vidaus produktas vienam gyventojui Lietuvoje viršija 10 000 eurų, Bulgarijoje jis – 6 500 eurų. Per pastaruosius ketverius metus mūsų šalies BVP išaugo 31 proc. (infliacija nulinė), Bulgarijos – 16 proc. (infliacija 22 proc.). Paskui Bulgariją vis dar velkasi organizuoto nusikalstamumo, korupcijos, neefektyvios valstybės tarnybos šleifas, kuris yra rimta kliūtis šalies narystei ES. Apie 5 proc. Bulgarijos gyventojų sudaro romai. Tai yra 400 000 žmonių, iš kurių 95 proc. – bedarbiai.

Bulgarija, Rumunija bei dar kelios Europos šalys, kurioms XX amžiaus viduryje teko lengvesnis likimas nei mums, šiaudien svajoja pasiekti Lietuvos statusą ir lygį. Retokai susimąstome apie tai.

Eurokompasas

Studijos užsienyje

LLL/Erasmus

Erasmus programos konkursai

Erasmus programos konkursas skelbiamas du kartus per metus – kovo ir rugsėjo mėnesiais. Kovo mėnesio konkurse atrenkami studentai studijoms užsienyje ateinančių mokslo metų rudens semestriui ir visiems ateinantiems mokslo metams. Rugsėjo mėnesio konkurso metu atrenkami studentai einamųjų mokslo metų pavasario semestro studijoms užsienio universitetuose. Studentų atranka vykdoma fakultetuose, kurie atsakingi už galutinius konkurso rezultatus.

Senajo žemyno senėjimo bėdos ir prošvaistės

Pastarųjų dešimtmečių Europos Sąjungos fenomenas – ilgaamžių gausėjimas. Tai atspindi aukštą gyvenimo lygį, sveikatos sistemos, mokslo laimėjimus. Tačiau „senstanti visuomenė“ atsineša ekonominius, socialinius ir politinius iššūkius, į kuriuos tenka atsakyti.

Dabar ES keturi dirbantieji „išlaiko“ pensininką. Po 35 metų dviem dirbantiesiems teks vienas pensininkas. O Vokietijoje, Prancūzijoje ir kitose ypač „senstančiose“ šalyse proporcija vienas dirbantysis – vienas pensininkas išnirs jau 2020-aisiais. Vis sunkiau konkuruosime ekonominėse varžybose su kitais, daug „jaunesniais“ žemynais.

Senstantis žmogus tampa nuosaikesnių pažiūrų, daugelį dalykų ima vertinti realistiškiau ir atsargiau. Noras patirti aštresnius pojūčius mažėja. Aistros tampa nebe tokios audringos, vakarėliai nebe tokie ilgi ir triukšmingi.

Vyresnio amžiaus pirkėjai linkę rinktis konservatyvesnį rūbų stilių, vairuoti lėtesnį, bet saugesnį automobilį. Kai tokių žmonių vis labiau gausės, jų išrinkti politikai vykdys itin konservatyvią ir nerangią politiką. Ir prie valdžios vairo stos vis vyresni žmonės.

Europa žilsta.

Prognozuojama, kad iki 2035 metų Vokietija taps seniausių žmonių tauta pasaulyje, o dauguma dirbančiųjų gali būti pensininkai. Vokietijoje jau prieš 30 metų buvo įkurta politinė pensininkų organizacija agresyviu pavadinimu „Žiloji pantera“. Partijos siekis – stiprinti gerovės valstybę, kuri dosniai išlaikytų sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos sistemą. Žilųjų šūkis: „Šiandien – mes, rytoj – jūs“.

Kol kas šioji partija rinkimuose žymesnių laimėjimų nepasiekė. Tačiau Europos Parlamente jau yra narių, išrinktų daugiausiai pensininkų balsais. Apklausos rodo: beveik kas antras vokiečių norėtų, kad Bundestage senjorams atstovautų „žilųjų“ partijos. „Žilųjų revoliucijų“ bangos, ko gero, gali užlieti Europą.

Vyresni nei 55 metų žmonės D. Briatanijoje labiau domisi politika ir dvigubai aktyviau dalyvauja rinkimuose palyginti su britais, jaunesniais nei 25 metų. Tai pastebėjusios partijos parlamento rinkimuose aktyviai vaikėsi „žilųjų balsų“. Štai konservatoriai žadėjo pensininkams kompensuoti savivaldybių mokesčio dalį ir suteikti nemokamą važiavimą autobusais ne piko valandomis.

Gyventojų skaičius ir gimstamumas ES ženkliai mažėja. Šiuo metu viena moteris vidutiniškai pagimdo po 1,5 vaiko. Kad stabilizuotų

Ar žinai, kad...

Europos Sąjungos Taryba yra šalims narėms atstovaujanti ES teisės aktų leidybos institucija. Anksčiau ji buvo vadinama Ministrų Taryba, o dabar sutrumpintai – Taryba.

gyventojų skaičių, moterys Europoje turėtų gimdyti po mažiausiai 2,1 vaiko.

Kituose kontinentuose – kitos problemos. Kinijoje moterys per daug gimdo vaikų, ten griebtasi „vieno vaiko“ politikos. Arabų lyderiai tvirtina: „mūsų pergalę pasaulyje užtikrins pergalės mūsų moterų iščiose“.

Kontrastu Europai iškyla ir dinamiška Turkija: ten 70 proc. žmonių yra jaunesni nei 30 metų. Net Turkijos stojimo į ES priešininkai pripažįsta, kad Europai verkiant reikia „jauno kraujo“.

Kokius gi atsakymus siūlo politikai šiems rimtiems iššūkiams?

Kiekviena valstybė per mokesčių lengvatas, šeimai palankią politiką turėtų skatinti gimstamumą. Tačiau net ir sulaukus „kūdikių bumo“ darbo rinkai jis duotų vaisių tik po 20 metų.

„Sodros“ tipo sistemoms, kai iš darbingų žmonių surenkami mokesčiai ir iš jų mokamos pensijos, iškyla pavojus. Mokančiųjų – jaunų – vis mažėja, o jas gaunančių – senų – daugėja. Teks ilginti darbingą amžių – iki 70–80 metų – ir lygiagrečiai ieškoti patikimų kaupiamųjų pensijų sistemų.

Kita – makroekonominė – išeitis yra imigracija. Bet tai atskira, sudėtinga ir jautri tema.

Socialdemokratai siūlo skatinti mokymąsi, galimybę kelti ir keisti kvalifikaciją visą gyvenimą – taip kuo daugiau žmonių, ypač pagyvenusių, įtraukiama į darbo rinką. Svarbu gerinti darbo sąlygas ir stiprinti garantijas dirbantiesiems. Tai galima pasiekti išlaikius ir sustiprinus Europos socialinį modelį. Įgyvendinant Lisabonos strategiją, didinant užimtumą, ypač moterų ir vyresnio amžiaus žmonių, valstybės finansuojamų pensinių fondų pajėgumai padidėtų.

Eurokompasas

Studijos užsienyje

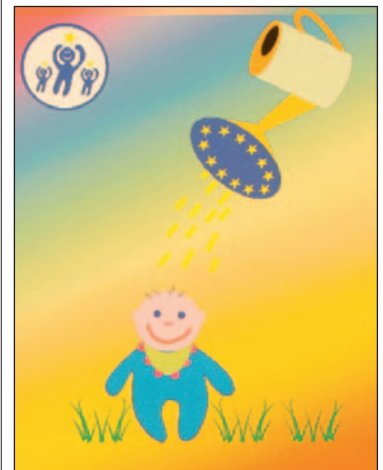
LLL/Erasmus

Kas gali dalyvauti programoje

Jūs galite dalyvauti Erasmus programoje, jei:

- esate bet kurios studijų pakopos universiteto dieninių studijų studentas;
- norite išvykti 3–12 mėn. dalinėms studijoms į užsienio aukštąją mokyklą;
- iki planuojamų studijų užsienyje pradžios būsite baigę 2 pirmosios studijų pakopos kursus;
- niekada nebuvote išvykęs dalinėms studijoms pagal Erasmus programą.

Teigu vaikučiai Europos Sąjungoje dygsta kaip grybai po lietaus

Sunkiai derančios porinkiminės spalvos Vokietijoje

Pagrindinė parlamentinių rinkimų Vokietijoje pamoka: prognozės – tai viena, rezultatai – visai kita.

Visai neseniai socialdemokratų reitingai, pasak apklausų, tesiekė 23–25 procentus. Praėjusį sekmadienį rinkėjų valia jie gavo dešimčia procentų daugiau. Vokietijos ir visos Europos žiniasklaidos iš anksto trimituota pergalinga dešiniųjų banga taip ir neatsirito. „Raudonieji“ (tradicinė socialdemokratų spalva) tapo stipriausia partija parlamente, tačiau „juodųjų“ koalicija (krikščionys demokratai ir krikščionys socialai) turi keliais balsais daugiau. Vokietijoje susidarė patinė situacija.

Po triuškinančių pralaimėjimų žemių rinkimuose kancleris Gerhardas Šrioderis (Gerhard Schröder) inicijavo paankstintus rinkimus, nors dar metus galėjo vadovauti vyriausybei. Viena iš pagrindinių šio žingsnio priežasčių – jis norėjo tiesioginėje dvikovoje susiremti su Angela Merkel. Dar nelabai patyrusia, rinkėjų ne itin mėgiama politike. Jei rinkimai būtų tik po metų, labai galimas dalykas, kad „juodieji“ būtų parinkę stipresnį kandidatą į kanclerius.

G.Šrioderio apskaičiavimai pasiteisino. Tai, kad pranašauta triuškinanti pergalė išslydo iš A.Merkel rankų – didžiulis dabartinio kanclerio nuopelnas. Jis dar kartą įrodė, kad ryžtingas, populiarus lyderis, vedantis į rinkiminę kovą savo partiją – tai pusė pergalės.

Priešrinkiminėje kovoje visos partijos sutarė, kad reformos būtinos. Tačiau kieno sąskaita? „Raudonieji“ prieš kelerius metus pradėjo skausmingas reformas, kartu siekdami maksimaliai apsaugoti silpniausius – pensininkus, jaunimą, bedarbius. „Juodieji“ siūlė kirsti iš peties: pakelti pridėtinės vertės mokestį ir vietoje progresinio mokesčio įvesti vienodą 25 procentų mokestį. Rinkėjų entuziazmo šie planai nesukėlė.

Vokietijoje beveik visa žiniasklaida su šūkiu „norime atsinaujinimo!“ aštriai puolė „raudonuosius“. Kaip parodė rinkimų diena, rezultatas buvo atvirkštinis. Panašią tendenciją, beje, ne kartą stebėjome ir Lietuvoje.

Rinkimuose konkuravo du blokai – iki šiol valdantys centro kairės „raudonieji“ kartu su žaliųjų partija bei opoziciniai dešinieji – „juodieji“ ir „geltonieji“ (liberalai). Jeigu pridėti prie socdemų bei žaliųjų iškovotų balsų ir tik prieš porą mėnesių sukurtos kairiosios

Ar žinai, kad...

Parlamento komitetai atlieka Parlamento plenarinių sesijų parengiamuosius darbus. Jų užduotis – rengti pranešimus dėl teisės aktų pasiūlymų, kuriuos priimant Parlamentas lygia-teisiškai dalyvauja arba su juo konsultuojamasi, taip pat ruošiami pranešimai savo iniciatyva. Komitetai nagrinėja Komisijos parengtus ir Parlamentui bei Europos Sąjungos Tarybai pateiktus Bendrijos direktyvų ir reglamentų pasiūlymus, teikia jų pakeitimus, nuomones kitiems Parlamento komitetams. Kiekvienas komitetas išsirenka pirmininką ir keturis pirmininko pavaduotojus dvejų su puse metų trukmės kadencijai ir turi sekretoriatą.

partijos aštuonis procentus, galima sakyti, kad rinkimus aiškiai laimėjo kairioji pusė. Tačiau kairioji partija, kuriai vadovauja buvęs socialdemokratų partijos pirmininkas Oskaras Lafontenas (Oskar Lafontaine), pasižymėjo radikalumu ir populizmu. Tai išbraukė kai kuriuos iš partijų, kurios galėtų sudaryti vyriausybę, sąrašo.

Apklausa skelbia: kaip niekad daug vokiečių nepatenkinti susiklosčiusia patine situacija, tačiau pakartotinių rinkimų nenorėtų. Dauguma pasisako už didžiąją koaliciją – krikdemai ir socdemai turėtų dirbti kartu.

Vienas didžiausių šių rinkimų netikėtumų: ryški dauguma tų, kurie balsavo pirmą kartą, pasirinko socialdemokratus. Jeigu prieš dešimtmetį ar kelis jaunoji karta linko į liberalus, tai dabar Vokietijos rinkimai signalizuoja naują tendenciją, kuri gali būti reikšminga visai Europai. Jaunimas nori, kad valstybė veiktų kaip apsaugojanti silpnesnius institucija, o šūkis „kiekvienas plaukia ir gelbsti save savarankiškai“ metamas už borto.

Eurokompasas

Studijos užsienyje

LLL/Erasmus

Kaip pasirinkti universitetą

Rinkdamiesi universitetą, kuriame norėtumėte praleisti studijų periodą, atkreipkite dėmesį į tai:

- ar sutartį su šiuo universitetu turi Jūsų fakultetas. Jūs galite pretenduoti į studijų vietą tik tame universitete, su kuriuo Jūsų fakultetas turi pasirašęs dvišalę Erasmus sutartį;
- ar pakankamai mokate kalbą, kuria dėstomi dalykai pasirinktame universitete;
- ar pasirinktame universitete yra galimybės suplanuoti studijų programą, atitinkančią Jūsų studijų kryptį ir lygį;
- kad nurodyti studijų lygiai (pagrindinės studijos, magistrantūra, doktorantūra) yra sąlyginiai. Pvz., jei Jūs esate bakalauro lygio studentas, Jūs galite pretenduoti į magistrantams ir doktorantams skirtas vietas, su sąlyga, jei neatsiras tinkamo nurodyto lygio kandidato ir užsienio universitetas Jūs priims.

Vokietijos sostinė sugrįžo iš Bonos į Berlyną, suartindama senbuves su naujosiomis Europos Sąjungos šalimis

Kaip ėjome į Europos Sąjungą

Fragmentai iš pranešimo Lietuvos kultūros instituto konferencijoje „Lietuva Europoje – Europa Lietuvoje“ Vokietijos mieste Hiutenfelde 2005 10 22

Bendradarbiavimo su ES, paskui narystės Europos Sąjungoje siekis nuo pat nepriklausomybės atkūrimo 1990 metais buvo itin ryškus visų Lietuvos vyriausybių programose. Ministro pirmininko Adolfo Šleževičiaus pasirašytas oficialus laiškas į Briuselį dėl Lietuvos pasiryžimo stoti į ES buvo išsiųstas 1994 m. Lietuva Asocijuotos narystės sutartį pasirašė 1995 m. birželio 12 d. Sutartis įsigaliojo po trejų metų.

Pirmoji stojančiųjų į ES šalių grupė – Lenkija, Čekija, Vengrija, Slovėnija, Estija ir Kipras – derybas su ES pradėjo 1998 metais. Lietuva kartu su Latvija, Slovakija, Bulgarija, Rumunija ir Malta derėtis su ES pradėjo tik 2000-ųjų pradžioje. Vis dėlto Lietuva sugebėjo pasivyti anksčiau derybas pradėjusias šalis ir baigė jas viena pirmųjų – 2002 m. gruodį.

Ištisą dešimtmetį Lietuvoje netilo ginčai tarp politinių partijų ir politikų: kuriam prioritetui atiduoti pirmenybę – stojimui į ES ar į NATO? Oficialiai abu prioritetai buvo vertinami kaip lygiaverčiai. Tuo klausimu daugmaž vieningos buvo visos pagrindinės politinės partijos. Tačiau dešinėsios labiau pabrėždavo didesnę NATO krypties svarbumą, nes šis tikslas atrodė sunkiau pasiekiamas. Buvo samprotaujama maždaug taip: į ES mus nuneš „bendra srovė“. Esą neįsivaizduojama, kad Lenkija ir Latvija į ES patektų ir šiame regione būtų palikta balta dėmė – Lietuva.

2004 metų pradžioje jau NATO ir ES pradėjo lenktyniauti – kuri pirmoji atvers savo duris Vidurio ir Rytų Europos valstybėms. Europos Sąjungai iš anksto paskelbus, kad ES išsiplės gegužės 1 dieną, NATO suskubo surengti susitikimą Prahoje ir priimti naujas nares keletu savaitių anksčiau

Partijos, esančios į kairę nuo centro, pripažindamos NATO svarbą, sunkesniu ir svarbesniu uždaviniu laikė įstojimą į ES. Tokia orientacija buvo grindžiama samprotavimu, esą stojimui į NATO pakanka iki tam tikro lygio parengti Lietuvos kariuomenę ir kariuiam biudžetui skirti nustatytą dalį biudžeto lėšų, o į ES be visas gyvenimo sritis apimančių sudėtingų ir skausmingų ekonominių bei socialinių reformų neįstosi. Beje, tokios pozicijos laikėsi ir mūsų sąjungininkai iš ES valstybių.

Abu šie požiūriai, sakyčiau, turėjo pagrindą. Jie papildė vienas kitą ir leido Lietuvai sėkmingai judėti tiek ES, tiek NATO kryptimi. Žygyje į NATO Lietuva tarp šešių stojančių šalių (Bulgarijos, Estijos, Latvijos, Rumunijos, Slovakijos ir Slovėnijos) iš karto išryškėjo kaip lyderė, o kelyje į ES lyderiauti ėmė baigiamajame etape.

2004 metų pradžioje jau NATO ir ES pradėjo lenktyniauti – kuri pirmoji atvers savo duris Vidurio ir Rytų Europos valstybėms. Europos Sąjungai iš anksto paskelbus, kad ES išsiplės gegužės 1 dieną, NATO suskubo surengti susitikimą Prahoje ir priimti naujas nares keletu savaičių anksčiau.

Lietuvoje vyravo skirtingos nuomonės svarstant, koku keliu galima greičiausiai patekti į ES. Vieni rėmė skandinaviškąją kryptį, kiti teigė, kad trumpiausias kelias į Briuselį – per Lenkiją ir kitas Vyšėgrado valstybes. Pasiteisino abu variantai. Vaizdžiai tariant, abu šie variantai buvo tarsi pavarų perjungimas automobilyje: tam tikrame etape reikėjo įjungti skandinavišką pavarą, o pasikeitus aplinkybėms – Vidurio Europos valstybių.

Tuo sudėtingu metu, kai reikėjo vytis pirmąją grupę, pasikeitimas patyrimu su jos atstovais – Lenkija ir Estija – mums buvo ypač svarbus. Varšuva, o ne Talinas kalbėjo tuomet su Vilniumi atviriau ir nuoširdžiau. Dabar, beje, prieš ES ministrų susitikimus Briuselyje paprastai konsultuojasi trijų Baltijos ir trijų Skandinavijos šalių atstovai.

Lietuvai derybos su ES buvo ypatingai sunkios, kadangi reikėjo sureguliuoti du europinės reikšmės klausimus. Tai Kaliningrado tranzitas ir Ignalinos AE uždarymas. Pirmuoju klausimu Lietuva parodė gerą valią ir nepažeisdama nacionalinių interesų sugebėjo sukurti palankią atmosferą Briuselio ir Maskvos deryboms. Keleivių tranzitas iš „didžiosios Rusijos“ į Kaliningrado sritį ir atgal buvo sureguliuotas taip, kad jis liko patogus pravažiuojantiems, o kartu yra Lietuvos pareigūnų visapusiškai kontroliuojamas pagal Šengeno susitarimus. Iš to Lietuva gavo ir finansinės naudos. Sėkmingai spęs-

Eurokompasas

Studijos užsienyje

LLL/Erasmus

Pagrindiniai atrankos kriterijai

Pirmenybė turėtų būti teikiama:

- studentams, kurių paskutinių dviejų sesijų rezultatų vidurkis ne mažesnis kaip 8 balai;
 - studentams, pretenduojantiems į vietą tokia- me užsienio universitete, kuris sudaro galimy- bes suplanuoti studijų programą, atitinkančią jo studijų kryptį ir lygį. Šis studijų užsienyje planas reikalingas visam studijų periodo pripa- žinimui Vilniaus universitete;
 - studentams, išklausiusiems ar klausantiems dalykus užsienio kalba Vilniaus universitete (informaciją apie šiuos dalykus galima rasti Vilniaus universiteto tinklapyje);
- Kiekvienas fakultetas pats nustato išvardintų atrankos kriterijų eiliškumą ir gali juos pa- pildyti.

Eurokompasas

Studijos užsienyje

LLL/Erasmus

Dokumentų tvarkymas I

Laimėję konkursą studentai nedelsdami turi tvarkytis dokumentus, kurių reikalauja užsienio universitetai: anketas, studijų sutartis, akademinės pažymas. Programos dalyvių, įveikusių pirminę atranką, dokumentų paketą rasite Lietuvos ir užsienio universitetų interneto tinklalapiuose.

Už studijų sutarčių pasirašymą, kursų suderinimą atsakingi fakultetų koordinatoriai. Jie kartu su studentais turi suderinti su užsienio partneriais studijų sutartis.

Dokumentų paketą į užsienio universitetą siunčia LLL/Erasmus institucinis koordinavimas tarptautinių programų ir ryšių skyriuje arba fakulteto koordinavimas.

tas ir Ignalinos AE uždarymo klausimas. Sutikusi su ES keliamomis sąlygomis anksčiau numatyto jų eksploatacijos laiko uždaryti abu elektrinės blokus, Lietuva užsitikrino ženklią ES paramą. Be jos Ignalinos AE uždarymas finansiškai būtų tapęs labai problemiškas.

Kelyje į ES Lietuvai daug padėjo ta aplinkybė, kad dar iki derybų pradžios ji buvo suregulavusi santykius su kaimynais. 1994 metais buvo pasirašyta Draugiškų santykių ir kaimyninio bendradarbiavimo sutartis su Lenkija. Ta sutartimi buvo užverstas XX a. pirmosios pusės konfliktų, vaidų ir įtampos, besitęsusių iki pat amžiaus pabaigos, puslapis. Prancūzų ir vokiečių, vokiečių ir lenkų susitaikymo banga nesustojo, su lietuvių–lenkų susitaikymu nuriedėjo toliau į Rytus.

1993 metais, anksčiau nei iš Vokietijos ir Lenkijos, iš Lietuvos buvo išvesta Rusijos kariuomenė. Nuo pat nepriklausomybės atkūrimo Lietuva, europietišškai suregulavusi tautinių mažumų padėtį, neturėjo rimtesnių problemų santykiuose su Rusija. Tai leido 1997 metais pasirašyti Lietuvos ir Rusijos sutartį dėl sienų (ji buvo pirmoji, Rusijos pasirašyta su buvusią tarybine respublika). Sėkmingos derybos dėl Kaliningrado tranzito atvėrė kelius šios sutarties ratifikavimui 2002 metais ir tais pačiais metais Lietuva pasirašė su Rusija readmisijos sutartį (Rusijai, beje, tai buvo pirmoji tokia sutartis, kuri palengvino dabar vedamas derybas tarp Rusijos ir ES dėl readmisijos sutarties).

Strasbūro spiralės

Lietuva – tarp Europos Sąjungos ir Rusijos

Prieš keletą metų, dar dirbdamas Lietuvos Užsienio reikalų vice-ministru, Helsinkyje susitikau su Suomijos užsienio reikalų ministru Erkiu Tuomioja (Erkki Tuomioja). Atmintin įsmigo jo frazė: mes nuoširdžiai remiame jūsų stojimą į Europos Sąjungą, tačiau kartu suvokiame, kad Lietuva taps pagrindine Suomijos konkurente teikiant ir plėtojant Europos Sąjungos ir Rusijos santykių idėjas.

Iki pastarojo ES plėtros etapo Skandinavijos valstybės, ypač Suomija, Europos Sąjungoje buvo pagrindiniai ekspertai Rusijos klausimais bei siūlymų dėl santykių su šia šalimi teikėjai. Sėkmingai vykdoma suomių inicijuota programa „Šiaurės dimensija“, apimanti ES bendradarbiavimą su Rusija energetikos, transporto, aplinkosaugos srityse. Taigi suomiai tikėjosi, kad Lietuva rodys bendradarbiavimo su Rusija iniciatyvą, kuri buvo ryškiai matoma visą jos nepriklausomybės laikotarpį nuo 1990-ųjų metų. Suomių nerimas dėl būsimos konkurencijos turėjo pagrindą, nes iš dešimties naujų ES valstybių tik trys Baltijos šalys dėl susiklosčiusių istorinių aplinkybių turi ypatingo patyrimo su visais neigiamais ir teigiamais aspektais, puikiai supranta Rusiją, jos žmonių savimone, žino jų tradicijas, moka kalbą.

Suomijos užsienio reikalų ministro prognozės ir būgštavimai kol kas neišsipildė. Rusijoje ryškėjant autoritarinėms tendencijoms, Lietuvos santykiai su šia šalimi atšalo. Beveik išnyko teigiamas įdirbis, pasiektas per penkiolika metų, kai jis buvo žymiai svaresnis nei kitose Baltijos šalyse. Įtampa ypač išryškėjo Estijos ir Lietuvos prezidentams atsisakius vyksti į Maskvą minėti Antrojo pasaulinio karo pabaigos 60-mečio.

Kol kas Lietuva netapo Europos Sąjungos *ekspertu* Rusijos klausimais, šalimi, kurios balsas ir pasiūlymai girdimi bei įgyvendinami. Užtat mūsų valstybė susilaukė pripažinimo kaip Baltarusijos, Ukrainos, Moldovos, Šiaurės Kaukazo šalių klausimų *ekspertė*.

Tuo tarpu ES politiką Rusijos atžvilgiu diktuoja daugiau Berlynas ir Paryžius, Londonas ir Roma, nei Briuselis. Lietuvos, kaip ir Latvijos ir Estijos balsas šiuo klausimu mažiau girdimas ir dėl to, kad Briuselis nelinkęs per daug kreipti dėmesio į demokratijos pažeidimus, žmogaus teisių varžymus šioje šalyje, nes Rusija yra strateginis ES partneris, labai svarbus žaliavų tiekėjas.

Vis dėlto esu linkęs tikėti, kad Rusija pasuks link europinių verty-

Fragmentai iš pranešimo Lietuvos kultūros instituto konferencijoje „Lietuva Europoje – Europa Lietuvoje“ Vokietijos mieste Hiutenfelde 2005 10 22

Ar žinai, kad...

105 mln. naujųjų ES piliečių (įskaičius Bulgarijos ir Rumunijos) vidutiniškai uždirba tik 35–40 proc. kitų Sąjungos piliečių gaunamo atlyginimo. Štai kodėl vienas iš stojimo susitarimų yra finansinė pagalba, kuri padės suvienodinti 12 naujų ES valstybių ir kitų 15 valstybių ekonomiką. Daugumos naujų valstybių ekonomika sparčiai auga, o naujų ir senų valstybių narių integracija beveik baigta dėl dešimtajame dešimtmetyje pašalintų prekybos kliūčių bei naujųjų valstybių vykdytų vidaus reformų.

Eurokompasas

Studijos užsienyje

LLL/Erasmus

Dokumentų tvarkymas II

Gavus iš užsienio universiteto priėmimą patvirtinantį laišką, reikia kreiptis į LLL/Erasmus institucinį koordinatorių tarptautinių programų ir ryšių skyrių ir tvarkyti komandiruotės dokumentus bei dokumentus laikinam leidimui gyventi užsienio šalyje gauti.

Dėl svarbių priežasčių nusprendę atsisakyti studijuoti užsienyje, privalote apie tai nedelsiant pranešti fakulteto koordinatoriui bei LLL/Erasmus instituciniam koordinatoriui tarptautinių programų ir ryšių skyriuje.

Grįžę po Erasmus studijų, studentai privalo pristatyti ataskaitą apie studijų periodą užsienyje.

bių, tinkamai įvertinusi praeitį. Tuo atveju Lietuva, atkūrusi buvusius santykius su Maskva, gautų puikų šansą sėkmingai pasireikšti kaip Rusijos *ekspertė*. Deja, neatmestinas ir kitas, pesimistiškas scenarijus: autoritarinės tendencijos Rusijoje stiprėja, Briuseliui į jas tenka reaguoti griežčiau. Lietuva kartu su kitomis Baltijos valstybėmis pasijustų buvusi teisi: mes, būdami arčiau Rusijos ir ją labiau jausdami, teisingai nuspėjome pavojingas tendencijas ir reagavome į jas anksčiau ir teisingiau nei didžiosios ES valstybės.

Kalėdinis šurmulys Maskvos prekybiniuose pasazuose. Rusijai perėjus prie laisvos rinkos ir įsitvirtinus viduriniajai klasei, didėja viltys, kad ši šalis taps labiau prognozuojama

Kuriuo keliu Europos Sąjunga eis į ateitį?

Dar rengiant Europos Konstituciją, kuri dabar kuriam laikui „įšaldyta“, Lietuvoje nekilo gilesnės diskusijos, kuris ES kelias į ateitį mums priimtinesnis: labiau linkęs į federalizmą, ką siūlo vokiečiai ir prancūzai, ar britiškasis, kuriuo einant būtų plėtojamas ekonominis bendradarbiavimas, politinį paliekant nuošalyje.

Britiškojo kelio šalininkų Lietuvoje pagrindiniai argumentai buvo tokie:

- nedidelės ES šalys yra ypač pažeidžiamos kalbos, tautinės savimonės, gyventojų tautinės sudėties atžvilgiu;
- Nicos sutartis, ES Konstitucijos projektas esą fiksuoja senųjų ES narių dominavimą ir todėl reikia plėsti kiekvienos šalies veikimo laisvę;
- didžiosios ES šalys turi žymiai daugiau finansinių, žmogiškųjų ir kitokių resursų ir gali efektyviai ginti savo interesus, todėl mažesnėms reikia prieš jas vienytis;
- tam tikras bendradarbiavimo gilinimas būtų įmanomas tik tuo atveju, jeigu senosios ES šalys įsipareigotų padėti naujosioms ES šalims kuo greičiau pasiekti tą patį gyvenimo lygį.

Federalistinio kelio šalininkai pozicijas gynė savo argumentais:

- Lietuvos dydis, potencialas, statusas lemia šiai šaliai būti ne ES santvarkos formuotoja, o jos vartotoja;
- Lietuva turėtų palaikyti dvigubą ES federalizmą: aiškų Sąjungos ir jos narių kompetencijų atskyrimas; aiškų paskirstymas pagal politikos sritį reikštų racionalų ribotų resursų panaudojimą;
- tokios šalys kaip Lietuva neturi ką prarasti, todėl joms naudingos stiprios viršnacionalinės institucijos; Lietuvai būtų palankiausia, jeigu tose viršnacionalinėse institucijose šalys narės turėtų vienodą statusą;
- Lietuvai būtų naudingas kuo didesnis per ES perskirstomas biudžetas, paremtas kooperatyviniu solidarumu ir išlyginta plėtra;
- Lietuvai reikėtų priešintis bet kokiems ES centro institucionalizavimo bandymams sukurti ES periferiją: dviejų greičių Europą, žengiančių priekyje grupę ir einančius iš paskos;

Nepaisant to, kad „federalistų“ skaičius Lietuvoje ir dabar gerokai mažesnis, tarp intelektualų stiprėja balsai už gilesnį ES šalių

Fragmentai iš pranešimo Lietuvos kultūros instituto konferencijoje „Lietuva Europoje – Europa Lietuvoje“ Vokietijos mieste Hiutenfelde 2005 10 22

Eurošypsenos

Juokauja italai

Italė atleidžia tarnaitę. Pastaroji nusprendžia pasakyti visą tiesą šeimininkei į akis:

– Jūsų vyras pasakė, kad aš ruošiu valgį geriau už jus.

Šeimininkė tyli.

– Jūsų vyras pasakė, kad aš gražesnė už jus

Šeimininkė tyli.

– Ir daug geresnė lovoje.

– Tai irgi pasakė mano vyras?

– Ne, tai pasakė jūsų vairuotojas.

Ar žinai, kad...

Komisija, būdama „sutarčių saugotoja“, turi ginti bendrusius besivienijančios Europos interesus, bet ne tenkinti įtakingiausių valstybių įnorių ir užtikrinti, kad kiekviena šalis narė laikytųsi taisyklių. Komisija turi teisę paduoti į Europos Teisingumo Teismą nusizengusiąją šalį. Jeigu šalis bus pripažinta kalta, jai grės didžiulės baudos. Neveltui nedidelės ES šalys laiko Komisiją patikima jų užtarėja.

bendradarbiavimą. Pabrėžiama, kad Lietuvai geriau turėti nestiprų balsą sprendžiant didelius dalykus, nei stiprų balsą, sprendžiant nereikšmingus.

Populiarus liberalių pažiūrų ekonomistas akademikas Eduardas Vilkas teigia: „Lietuvai būtų naudinga, kad ES taptų federacine valstybe. Lietuva, kaip valstybė, netektų didelės dalies suverenumo, tačiau patys jos piliečiai taptų laisvesni ir labiau apsaugoti, nei gyvenami nepriklausomoje valstybėje. Valstybės vaidmuo dar labiau sumažėtų privataus sektoriaus naudai. Ir amžiai ir pastarieji įvykiai rodo, kad Rusija mūsų šiaip ramybėje nepaliks. Paliks tik tada, kai Lietuva vykdys užsienio politiką per Briuselį, o supervalstybė ES pagrasins pirštu ne tokiai galingai kaimynei, kad ši liautųsi“.

Jeigu iki šiol federalinį modelį daugiau palaikė socialdemokratai ir kitos kairiojo centro partijos, tai dabar prie jo linksta ir dešinieji politikai. Tokiam persiorientavimui įtakos galėjo turėti atsiradusi tam tikra santykių su Rusija įtampa. Konservatorių lyderis Andrius Kubilius tvirtina: „Aš matyčiau daugiau politinės ES integracijos, negu nori britai. Jei stiprėtų Briuselis, mes per tam tikrą federatyvinį modelį turėtume daugiau įtakos ES reikalams, nei tada, jei atskirai mums reiktų lakstyti į Berlyną ar dar kur nors“.

Europos Sąjungos politiką sudrebinę pastarojo meto įvykiai daugeliui lietuvių, besidominčių politika, sukėlė tam tikrą šoką. Regis, įstojome į solidų europietišku džentelmenų klubą, turintį pusės amžiaus tradicijas, savo griežtą tvarką, taisykles ir staiga prancūzai bei olandai taria „ne“ Europos Konstitucijai. Nesusitariame dėl finansinės perspektyvos... Tokių ES krizių būta ir anksčiau, tačiau mums,

*Kuriuo keliu pasuks šis žmogus,
kuriuo keliu pasuks Europa?*

naujokams, kartais atrodo, jog viskas maišosi, kliba, griūva Europos dangus... Ne veltui sakoma, kad ES yra populiareesnė, patrauklesnė tiems, kurie yra už jos ribų.

Aštriai į dabartinę ES krizę reagavo socialdemokratai, ypač Briuselyje, o ir Vilniuje. Pabrėžiama, kad jeigu ES nustos žengti pirmyn tuo neišbandytu taku, liausis rodyti pavyzdį ir kitiems kontinentams, jos laukia sąstingis, regresas, grįžimas atgal. Atgal į konfrontacijos, konfliktų, nacionalizmo klestėjimo laikotarpi. O agresyvus nacionalizmas, kaip žinome, tai – karas.

Nors dar nedrąsiai, tačiau Lietuvos politikai bei politologai jau diskutuoja dėl ekonominio-socialinio Europos modelio. Ir vėl konservatorių ir socialdemokratų pozicijos išsiskiria. Pirmieji sako, kad Lietuva, dar nesukūrusi socialiai orientuoto rinkos modelio ir neapsunkinusi savo augimo, galėtų atsistoti šalia britų. Socialdemokratai prieštarauja: reikia kuo greičiau kurti europietišką socialinį modelį, perimti ne liberaliosios Airijos, o socialdemokratinių Šiaurės šalių patyrimą, nes šių šalių ir gyvenimo kokybė, ir konkurencingumas aukščiausi pasaulyje.

Mažiau skiriasi partijų požiūriai į ES finansinę perspektyvą. Visos partijos sutinka, kad reikėtų ženkliai padidinti lėšas žinių ekonomikai, tyrimams, ką, beje, ypač pabrėžia britai. Žiūrint į ilgalaikę perspektyvą Lietuvai, kaip ir kitoms ES šalims, tai būtų naudinga. Tačiau šiandien mums, tarp naujųjų šalių turintiems didžiausią po Lenkijos žemės ūkio sektorių, toks žingsnis galėtų būti labai skausmingas. Todėl nenorėtume ženkliai paramos žemės ūkiui sumažinimo, ką siūlo tie patys britai.

Eurokompasas

Studijos užsienyje

LLL/Erasmus

Studijų finansavimas I

Laimėję Erasmus atrankos konkursą, studentai gauna Erasmus stipendiją, kurios dydis skiriasi priklausomai nuo užsienio šalies. 2005/2006 mokslo metais stipendijų dydis buvo nuo 350 iki 700 eurų per mėnesį:

Šalių grupės	Stipendija per mėnesį
Airija, Danija, D.Britanija, Liuksemburgas, Norvegija, Suomija, Švedija	nuo 450 Euro iki 700 Eur
Austrija, Belgija, Graikija, Islandija, Ispanija, Italija, Kipras, Lichtenšteinas, Malta, Nyderlandų Karalystė, Prancūzija, Portugalija, Vokietija	nuo 400 Euro iki 650 Eur
Bulgarija, Čekija, Estija, Latvija, Lenkija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Vengrija, Turkija	nuo 350 Euro iki 550 Eur

Ona ir Donatas Banioniai, Rima ir Juras Požėlos renginyje, skirtame Romos sutarčių 50-mečiui paminėti

Kaliningradas – europietiškas Rusijos langas?

Kaliningrade pabuvojau su Europos Parlamento delegacija (kai prieš metus Briuselyje pateikiau pasiūlymą ten nuvykti, nemaniau, kad pavyks jį taip greitai realizuoti). Apgyvendinti buvome puikiam Svetlogorsko viešbutyje, kuriame prieš keletą mėnesių buvo apsisistoję Vladimiras Putinas, Gerhardas Šrioderis ir Žakas Širakas, šventę Kaliningrado jubiliejų. Šios trijulės apsilankymo pėdsakų aptikome daugelyje Kaliningrado istorinių vietų, atstatytų miesto jubiliejui, bei naujuose objektuose.

Programą parlamentarams šeimininkai sudarė taip, kad išvykdavome iš viešbučio anksti ryte, o grįždavome vidurnaktį. Matėme moderniausias įmones (pasirodo, garsusis „Bavarijos“ alus gaminamas ir Kaliningrade), daug kalbėjomės su politikais, verslininkais, žurnalistais. Ir visą laiką knietėjo susivokti: ar trijų galingų Europos valstybių vadovų susitikimas Kaliningrade, jo 750–ųjų (ne 60–ųjų, kaip buvo planuota!) įkūrimo metinių paminėjimas, pagaliau mums, europarlamentarams, išsakyti patikinimai apie srities „atsivėrimą“ Europai reiškia lūžį šio daug kentėjusio krašto likime? Lūžį, nepaprastai svarbų jo kaimynams? O gal tai tik miglos pūtimas, „Potiomkino kaimų“ statyba?

*Rusija, Kaliningrado sr., 2005 m. Ne
mūsiškėje Neringos dalyje su kolega
parlamentaru iš Belgijos Bartu Sta-
su – Žaliųjų partijos atstovu*

Rusija, Kaliningrado sr., 2005 m. Su kolegomis Laima Andrikiene ir Šarūnu Biručiu ant D-6 platformos

Kaliningrade matėme ir jautėme, kad Maskva lyg ir mėgina siųsti signalus apie naują šio krašto ateitį.

Kaip žinoma, Lietuva jau prieš kelerius metus buvo linkusi iškelti aukščiau visų kitų problemų bendradarbiavimą ekonominėje-socialinėje Kaliningrado srities plėtroje. Šis požiūris tapo ir Briuselio pozicija. Tačiau Maskva atkakliai spyrėjosi ir kalbėjo apie tranzito klausimus, stumdama į šalį visus kitus.

Dabar ši pozicija pakito. Maskva siūlo, kad Kaliningrado sritis taptų ES ir Rusijos bendradarbiavimo „pilotiniu projektu“ ekonominėje-socialinėje ir kitose srityse. Iškeltas ambicingas tikslas: Kaliningrado sritis po 10 metų (kai kas kalba ir apie 5 metus) turėtų pasiekti kaimyninių šalių gyvenimo lygį.

Antra, Rusijos parlamentas dar šiais metais turėtų priimti įstatymą dėl ypatingos ekonominės zonos Kaliningrado srityje. Šis įstatymas, pasak Rusijos politikų, turėtų būti patrauklus ir Rusijos, ir užsienio investuotojams. Galima spėti, kad jis atvers vartus stambiausių Rusijos kompanijų investicijoms, kas tvirčiau pririštų šią sritį prie didžiosios Rusijos ir sumažintų Maskvos būgštavimus dėl jos gyventojų autonomijos siekių.

Ar žinai, kad...

Postūmį sujungti ES šalių diplomatinės ir gynybinės pastangas suteikė... karas. Kaip Antrasis pasaulinis karas paskatino Europą vienytis, taip ir karas buvusioje Jugoslavijoje paveikė ES politikus, diplomatus ir kariškius it šaltas dušas. Jie įsisąmonino, kad nesuvienijusios savo pastangų ES valstybės neužgesins rusenusio konfliktų laužo Sąjungos prieangyje – Balkanuose.

Suderintos diplomatijos stoka ilgą laiką buvo Europos Bendrijų, o vėliau ir ES Achilo kulnas. Net tapusi ekonomikos milžine, ES dar ilgai liko diplomatijos nykštuke. Mat Sąjungos šalys narės, ypač didžiosios, iš esmės ir toliau vykdė kiekviena savo užsienio politiką. Atsisakyti suvereniteto tokioje srityje joms atrodė pernelyg didelė auka. Mažesnėms ES šalims suderinta užsienio politika, veikimas išvien su didesnėmis šalimis yra parankesnis, nes didina mažų šalių svorį.

Eurokompasas

Studijos užsienyje

LLL/Erasmus

Studijų finansavimas II

Visiems išvykstantiems Erasmus studentams studijų užsienyje metu nenutraukiamas nacionalinės stipendijos mokėjimas.

Kadangi Erasmus stipendija yra dalinė, t.y., nepadengia visų pragyvenimo išlaidų, visi išvykstantys studentai privalo turėti papildomų lėšų.

Stipendija mokama finansinių sutarčių tarp universiteto ir studentų pagrindu. Šių sutarčių sudarymą bei vykdymą organizuoja universiteto tarptautinių programų ir ryšių skyrius.

Finansinės sutartys sudaromos paaiškėjus Erasmus programos finansavimo apimtims, studentams suderinus studijų sutartis ir gavus užsienio universitetų kvietimus. Stipendija mokama dalimis pervedimu į studento banko kortelę. Laiku susitvarkius visus reikalaujamus dokumentus, iki išvažiavimo pervedama pirmoji stipendijos dalis.

Prezidento V.Putino žmona – kaliningradietė. Jis pats pažįsta šį kraštą ne iš pasakojimų ar oficialių vizitų. Kaliningradas tapo jo biografijos dalimi. Nei jo pirmtakai, nei jo įpėdiniai tokios patirties neturėjo ir neturės. Per kelerius metus, likusius iki kadencijos pabaigos, V.Putinas, regis, skirs ypatingą dėmesį Kaliningradui. Jo moto, ko gero, bus: Kaliningradas pagal reikšmę turi tapti trečiuoju, po dviejų sostinių, Rusijos miestu – dabar arba niekad. Miesto jubiliejaus proga Maskvai užteko drąsos pripažinti daugiataučius Karaliaučiaus kultūros kodus, susikaupusius per daugelį amžių, ir mėginti juos perimti. To visada norėjo dalis Kaliningrado inteligentijos, ilgą laiką priverstos kalbėti apie Kaliningradą tik kaip apie „rusų karinės šlovės miestą“.

Dabar „Kionigo“ (taip jaunimas vadina savo miestą) Emanuelio Kanto vardo universiteto profesūra, muziejininkai, kai kurie mokytojai jau sako „mūsų Kantas“, „mūsų hercogas Albrechtas“, „mūsų Donelaitis“. Jubiliejui suremontuotų Karališkųjų vartų muziejuje atvirai rodoma prūsiška, vokiška, lietuviška, lenkiška krašto praeitis, neužmirštant, aišku, ir rusiškų pėdsakų bei pokarinės miesto istorijos.

Malonu matyti tame muziejuje Donelaičio, Rėzos, Mažvydo ir kitų iškiliųjų lietuvių portretus šalia pasaulinio garso politikų, literatų, filosofų atvaizdų. Ne mažiau malonu išgirsti iš kaliningradiečių, kad lietuvišką kultūrinę misiją šiame mieste sėkmingai tęsia Lietuvos generalinio konsulato kultūros atašė Arvydas Juozaitis, kad itin sėkmingai politiniam ir ekonominiam Lietuvos bei šio krašto suartėjimui pasidarbavo buvęs generalinis konsulas Vytautas Žalys.

Požiūris į Kaliningrado istoriją keičiasi. Andrejus Stepanovas, Rusijos prezidento įgaliojimo pavaduotojas Šiaurės ir Vakarų federalinėje apygardoje, oficialiai pareiškė: dabartinis miesto vardas nėra tinkamas. Ieškoma kito pavadinimo, kuris būtų priimtinas gyventojams ir atspindėtų istoriją.

Rusija deda pastangas, kad Kaliningradas išsivaduočiau iš kaimyninių šalių, pirmiausia Lietuvos, energetinės priklausomybės. Pradedama veikti stambi termofikacinė elektrinė. Kalbama apie tai, kad nuo dujotiekio į Vokietiją Baltijos jūros dugnu gali būti nutiesta atšaka į šį kraštą.

Apie bendradarbiavimo su ES projektų rimtumą liudija ir kai kurios oficialių asmenų užuominos. Jeigu ES nepasinaudosianti proga tvirtai įkelti koją į šį kraštą, įmanomi ir kitokie variantai. Esą Kaliningradu labai domisi kinai, siūlo milijardines investicijas ir kreditus, o tūkstančiai kinų darbininkų pasiruošę tuoj pat atvykti.

*Kaliningrado sr. 2005 m. Mamono-
vo – 2 Rusijos ir Lenkijos pasienio
perėja. Su pasienio tarnybų darbuo-
tojais Rusijos pusėje*

Yra ir kitas, pesimistinis scenarijus. Maždaug prieš 10 metų Lietuvoje bei Europoje, o ir JAV kai kurie politologai piešė baisius sritis ateities vaizdus: išsekusių, išbadėjusių kaliningradiečių minios visais įmanomais ir neįmanomais būdais stengsis ištrūkti iš krašto bei pasiekti išsvajotąją Lenkiją ar Lietuvą...

Ši prognozė atrodo neįtikinama, kai gėriesi atstatyta miesto rotušė (ekskursijų vadovai tvirtina, kad 90 proc. lėšų tam skyrė Rusija ir tik 10 proc. paaukėjo vokiečiai), kai matai Kaliningrado centre arba Svetlogorske gražiai sutvarkytas gatves ir skverus, gausybę automobilių. Tačiau kai regi nemažą netvarką toliau nuo centro, tuščius laukus ir tik retsykais sukrypusias bakūžės srities periferijoje, prisimeni daugelio vietinių ir užsienio verslininkų skundus.

Jie pasakoja ir apie žemą darbo moralę, ir apie valdininkų savivalę. Kaliningrado verslininkai priminė ir tai, kad Maskvos pažadai dėl ypatingo Kaliningrado srities statuso ir ekonominių lengvatų praktikoje vis likdavo miražu – nutolstančiu, kai tik nori prie jo prisiesti.

Pastarųjų metų tendencijos Rusijoje – stiprinti „valdžios vertikale“ suteikiant Maskvai vis daugiau galių ir siaurinant regionų savivaldą – irgi leidžia abejoti tuo, kad pagaliau bus pripažintas Kaliningrado srities išskirtinumas.

Eurokompasas

Stażuotės užsienyje

*Leonardo da Vinčio
mobilumo programos*

Europass priešistorė

1998 metų gruodžio 21 d. Europos Tarybos sprendimu patvirtinta „Europass Training“ iniciatyva. Tikslas – Europos lygiu registruoti darbinės praktikas ar stažuotes, kurias asmuo atliko ne toje šalyje, kurioje vyksta jo pagrindinis mokymas (vadinamus „Europos stažuote“). „Europass Training“ pažymėjimas nuo 2000 m. išduodamas Europos Sąjungos šalių piliečiams, vykstantiems stažuotis per Leonardo da Vinčio mobilumo programas į ES šalių įmones ar organizacijas, nepriklausomai nuo jų amžiaus ir išsilavinimo.

Nuo 2005 metų sausio 1 d. „Europass Training“ pažymėjimą pakeitė Europass mobilumo dokumentas.

Ar žinai, kad...

ES audito rūmai kontroliuoja, kaip Europos Komisija įgyvendina ES biudžetą. Kasmet Audito rūmų nariai parengia apie tai ataskaitą.

Maskva niekaip negali išsiveržti iš užburto rato. Jeigu Kaliningrado sričiai bus suteikta daugiau autonomijos – kur garantijos, kad ji nenudreifuos nuo Rusijos į šalį? Jeigu užgniauši aiškiai besireiškiančias tarp kaliningradiečių didesnės autonomijos tendencijas, jos prasiverš dar ryškiau ir dar greičiau stums tą kraštą iš tiesioginės Kremliaus įtakos. Situacija tokia, kad pralaimėsi, į kurią pusę bepasuktum.

Tačiau tai, regis, tik įsikalbėjimas, senų laikų požiūris. ES ir ją sudarančios valstybės norėtų sukurti Kaliningrade gerą pavyzdį ir kitiems Rusijos regionams, kaip daug galima pasiekti vaisingai bendradarbiaujant. Tai ir būtų tas „pilotinis projektas“, apie kurį kalba Rusija. Jį ir norėjo paremti prezidentas Putinas, pasikviesdamas čionai Vokietijos ir Prancūzijos lyderius. Ir EP delegacija pakvietė srities gubernatorių atvykti į Briuselį tam, kad galėtume tęsti svarbų dialogą.

Prieš porą mėnesių, tik atvykęs į naują vietą, gubernatorius Bosas pareiškė: Kaliningradas turi tapti Rusijos langu į Europą ir Europos langu į Rusiją! Prakirsti tą langą, žengiant Petro I pėdomis, bus nelengva. Tačiau tai ne tik įmanoma, bet ir itin naudinga – Rusijai, ES, Lietuvai ir kitoms Baltijos jūros regiono valstybėms.

Vaizdeliai kaimynystėje ir nelinksmas skaičius

„Veidas“,
2005 12 08

Minsko centras vakare žėri šviesomis, o dieną – akinama švara. Ryškiomis liemenėmis ir šluotomis pasidabinusių vyrų ir moterų brigados reguliariai užplūsta šaligatvius – nelieka nė šapelio.

Gal mums nepasisekė, bet dvi maisto parduotuvės, į kurias užsukome kaimelyje pakeliui į Minską ir toliau nuo sostinės centro, atrodė kažin kaip: keletas rūšių dešros, kruopų.

90 proc. žemės ūkio produkcijos Baltarusija apsirūpina pati, kitais gaminiais – 70 proc. „Mes jau pripratome gyventi autarkijoje. Jei reikėtų, ir lėktuvus galėtume pasigaminti patys“, – aiškino valstybės tarnautojas.

Baltarusijoje tvarka yra.

Nusikalstamumo kaip ir nėra, bent laikraščiuose ir televizijoje. Keliuose daug milicijos, pravažiuojančios mašinos, ypač sunkvežimiai, stabdomi ir tikrinami. Per referendumą tauta balsavo už mirties bausmę, bet ji taikoma tik išimtiniais atvejais. Išlaikius nuo tarybinių laikų kolūkius (trečdalis rentabilūs) ir gamyklas, nedarbo problema lyg ir neegzistuoja.

„Mes, priešingai nei rusai, nemėgstame nei turtingų, nei vargšų“, – sakė minskietis. Todėl demonstruojantis skurdą nesulauks didesnės užuojautos, o rodyti akį režiančią prabangą paprasčiausiai uždrausta. Oficialiai suskaičiuotas, regis, vienintelis dolerinis milijonierius. Iš tikrųjų jų – ištisas spiečius. Bet privalo tūnoti nežinomybėje, kaip kadaise jų brolis pogrindinis milijonierius Koreika iš „Aukso veršio“. Tiesa, visai netoli – Vilnius ar Varšuva, Londonas ar Paryžius, kur galima pasišvaistyti pinigais.

Nepakeičiamas „kietos rankos“ prezidentas žino, kas patinka tautai. Jo reitingas, netgi pagal nepriklausomų institutų apklausas, pasiekė 47 proc.

Miela įsijungti baltarusių televiziją, alsuojančią energija ir optimizmu. „Visa, kas gera, savaime aišku, vyksta Baltarusijoje, o kas bloga – JAV, Lenkijoje, Lietuvoje ir apskritai Vakaruose. Įvykiai Rusijoje – tarp šitų dviejų polių. Oficialiojoje žiniasklaidoje vaizdelis vienoks, pasidairius namie ar aplinkui, deja, kitoks“, – aiškino vietiniai žurnalistai.

Minske leidžiamas ir vienas kitas laisvesnis laikraštis, o opozicinė

Baltarusija, 2005 m. Su kolega socialdemokratu Vyteniu Andriukaičiu pakeliui į Minską, prie Krėvos pilies griuvėsių

Eurokompasas

Stazuotės užsienyje

*Leonardo da Vinčio
mobilumo programos*

Kas yra Europass I?

Nuo 2005 metų Europos Sąjungoje į vieną aplanką sujungti ir patobulinti iki šiol galioję su asmens kvalifikacija ir kompetencijų skaidrumu susiję dokumentai: pažymėjimai, sertifikatai. Visas aplankas pavadintas – Europass dokumentų aplanku.

Tai padaryta dėl šių tikslų:

- padėti lengviau įsidarbinti tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų
- padėti lengviau susirasti mokymosi įstaigą užsienyje
- padėti parodyti, apie atliktą praktiką ar studijas tiek gimtojoje, tiek kitose ES šalyje
- padėti standartizuoti visoje Europoje pateikti informaciją apie savo išsilavinimą, profesinį parengimą, turimas kompetencijas.

spauda dūsta po galingu valdžios presu. Korupcijos lygis – vienas aukščiausių pasaulyje.

Rusijos ir Baltarusijos sąjunga – lyg mirażas, tolstantis, kai tik prie jo priartėji. Opozicionieriai tvirtina, kad tuo mirażu meistriškai manipuliuoja Aleksandras Lukašenka, sugebėdamas išprašyti iš Rusijos nedideles žaliavų kainas. Išlošia esą du milijardus dolerių – tai „ekonominio stebuklo“, sparčių augimo tempų pagrindas. Tiesa, nafta ir dujos už trečdalį pasaulinės kainos greitai gali baigtis, nes Rusija veržiasi į Pasaulio prekybos organizaciją.

Rusijos verslininkas išdrožia tiesmukiškai: „Jokio susijungimo negali būti. Juk pas mus kapitalizmas, o ten – socializmas“. Socializmas, žinoma, kitoks nei skandinaviškas, greičiau kareivinių pobūdžio. Gal dėl to tas verslininkas tikisi, kad po ateinančių metų prezidento rinkimų bus duota komanda: į kapitalizmą žengte marš! Tai leistų jam atsikąsti gardų išlikusios Baltarusijos pramonės kšnelį, nors pats bijo, kad pirmenybė teks baltarusiams.

Europos Sąjunga jau seniai mėgina pliaukšėti bizūnu ir kartu rodyti Minskui meduolį. Kol kas nesėkmingai. Briuselis sukruoto ir ima mojuoti, kol kas iš toli, ekonominių sankcijų vėzdu. Išsimiklinus gal ir pavyks juo trenkti, tik pataikyti galima ne į sėdinčiuosius valdžios rūmuose, o į žmones gatvėje.

Baigiant – jau rimtesniu tonu. Manau, kad teisūs tie Lietuvos ir kitų kraštų politikai, kurie siūlo nepadėti Minsko taikomai saviizoliacijos politikai dar didesniu baltarusių izoliavimu. Reikia atverti kuo platesnius vartus bendravimui, susitikimams, savitarpio pažinimui, reikia kalbėtis su visais, kurie sugeba girdėti. Reikia, kiek įmanoma, palengvinti sienos perėjimą. Kuo greičiau panaikinti didžiules vizos laukiančiųjų eiles prie Lietuvos ambasados Minske.

Ar galime nuo Vilniaus kalvėlių atsainiai ir išdidžiai stebėti stambaus kaimyno klaidžiojimus? Bet koks nerūpestingumas kaipmat išgaruoja, žvilgtelėjus į nuomonių apklausų veidrodį: 47 proc. lietuvių norėtų stipraus lyderio režimo, nevaržomo nei parlamento, nei rinkimų.

Tas nelinksmas skaičius apsilankius Minske kai ką primena.

„Mažoji Rusija“ veržiasi į ES

Šįkart ne apie Kaliningrado sritį, kurią istoriškai pavadiname „Mažąja Lietuva“, o kai kas linkęs jai prilipdyti „Mažosios Rusijos“ epiteta (sritis yra atskirta nuo „Didžiosios Rusijos“).

Mažąja Rusija galėtume pavadinti ir ypatingą Balkanų šalį – Serbiją. Jugoslavijos branduolys, vyraujanti tauta šešių respublikų federalinėje valstybėje – panašiai kaip Rusija Tarybų Sąjungoje. Serbai turėjo garsiausią balsą Jugoslavijos politikoje, ypač armijoje ir policijoje. Iš Jugoslavijos ir kartu Serbijos sostinės Belgrado sklido direktyvos, kaip kurti „Jugoslavišką socializmo modelį“, besiremiantį įmonių savivalda.

Dauguma serbų, kaip ir rusų, išpažįsta stačiatikių tikėjimą. Serbai, prisimindami Rusijos vaidmenį griaunant Osmanų imperiją ir per Antrąjį pasaulinį karą, labiau negu kaimynai pasitiki ir simpatizuoja Rusijai.

Buvo ir skirtumų. Tito, nutraukęs ryšius su Stalinu, irgi ieškojo socializmo priešų savo šalyje, bet represavo jų kur kas mažiau nei Stalinas. Jugoslaviai laisvai galėjo keliauti į Vakarų ir į Rytus. Jugos-

„Veidas“;
2006 05 25

Ar žinai, kad...

Briuselyje regionų ir savivaldybių interesams atstovauja ir skatina glaudesnį regionų bendradarbiavimą ES Regionų komitetas. Tai patariamoji institucija, kurią sudaro 222 regionų ir savivaldybių atstovai. Komitetas gali komentuoti kitų ES institucijų rengiamus teisės aktus.

Serbija, 2006 m. Su Serbijos parlamentarais

Serbija, 2006 m. Diskusija su nevyriausybinių organizacijų atstovais Belgrade

lavija niekad nebuvo supervalstybė ir imperija kaip TSRS, nors ji pagrįstai pretendavo į lyderystę neprisijungusių šalių judėjime. Pagrindinis skirtumas: Rusija prieš penkiolika metų įnirtingai griovė TSRS ir toleravo respublikų atsiskyrimą, o serbai elgėsi kitaip. Didžiulis, bet ne didis serbų nacionalizmas iškėlė Slobodaną Miloševićių ir įžiebė net keturis Balkanų karus. Jie kainavo beveik šimtą penkiasdešimt tūkstančių gyvybių ir sukretė Europą neregėtais nuo Antrojo pasaulinio karo žiaurumais.

Juodkalnija, 2006 m. Aleksandro Puškino paminklą turi ne tik Vilnius, bet ir Podgorica

Šiandien Belgradas iš pirmo žvilgsnio atrodo žvalus ir energingas. Skurdas ir nepritekliai neišlenda į paviršių. Serbai mėgina pamiršti nemalonumus kavinėse ir restoraniukuose, jie draugiškai užia ir dainuoja iki pat išnaktų. Sostinės centre stūkso JAV aviacijos ir raketų sugriauti generalinio štabo rūmai, o daugelio serbų širdyse vis dar įstrigęs nepasitikėjimas ar net neapykanta NATO. Ir vis dėlto šalis keičiasi. Pagrindinis permainų variklis – daugumos serbų noras neatsilikti nuo kaimynų ir tapti visateisiais ES nariais.

Serbija sėkmingai derėjosi su ES ir priartėjo prie stabilizacijos bei asociacijos susitarimo pasirašymo. Tačiau prieš porą savaičių Briuselis sustabdė derybas – Belgradas nesugebėjo iki nustatyto laiko išduoti Hagos karo nusikaltimų tribunolui generolą Ratko Mladičių. Nesugebėjo ar nenorėjo? Skausmingas kluptelėjimas atspindi nuskriaustos nacijos nacionalizmą ir pažeminimą. Jį sėkmingai išnaudoja populiariausia radikalų partija, kuri žodžiais pasisako už ES elgdamosi kitaip. Tačiau nederėtų pamiršti, kad du trečdaliai serbų – už Europos Sąjungą. Jie nori ištrukti iš savojo „geto“ (nedidelė šalis apsupta aukštais sienų ir vizų barjeriais – septyniasdešimt procentų serbų studentų nebuvo išvykę už šalies ribų). Jie trokšta geresnio gyvenimo.

Pagal gyvenimo lygį Jugoslavijoje atsilikę tik nuo slovėnų dabar serbai smigo į paskutinę vietą buvusioje federacijoje. Jiems tenka kaltinti Slobodaną Miloševićių ir pirmiausiai save, neatsilaikymą prieš nacionalizmo kvaitulį – visa tai kainavo tarptautinę izoliaciją,

Eurošypsenos

Juokauja prancūzai

Paryžiaus metro, ankstyvas rytas, piko valanda.

Vyras stumteli savo kaimynę. Ta šaukia:

– Atsargiau, čia juk moterys!

– Moterys? Moterys, mano mieloji, šiuo metu dar miega.

Ar žinai, kad...

Parlamentas turi teisę pareikšti ieškinius Europos Bendrijų Teisingumo Teismui

- ieškinių dėl teisės akto, kuris pakenktų Parlamento privilegijoms, pripažinimo negaliojančiu.
- ieškinių dėl neveiklumo Komisijai ar Europos Sąjungos Tarybai, jei jos nevykdo savo pareigų.

Juodkalnija, 2006 m. Prie Adrijos jūros aibė jaukių kurortinių miestelių

Eurokompasas

Stazuotės užsienyje

*Leonardo da Vinčio
mobilumo programos*

Kas yra Europass II?

Europass sudaro:

- Europass CV – padės ieškant darbo!
- Europass mobilumo dokumentas (angl. Europass Mobility) – leis lengviau parodyti, ko išmokai kitoje šalyje!
- Europass diplomo priedas (angl. Europass Diploma supplement) – palengvins stojant į užsienio mokymosi įstaigą!
- Europass pažymėjimo priedas (angl. Europass Certificate supplement) – padės lengviau parodyti, kokią specialybę įgijai besimokydamas!
- Europass kalbų pasas (angl. Europass Language passport) – padės atskleisti Tavo turimas užsienio kalbų žinias!

embargą, bombardavimus. Reformos vėluoja, vidutinis uždarbis – apie 700 litų.

Šis pavasaris skausmingas serbams dar ir todėl, kad jie netenka Juodkalnijos bei Kosovo.

Prieš porą dienų juodkalniečiai referendumu išardė dviejų valstybių federaciją, pasirinko visišką nepriklausomybę ir savarankišką kelią į ES. Kosovas – Serbijos valstybės ir religijos lopšys – JT proktoratas, jau nebevaldomas iš Belgrado. Vis garsiau kalbama apie specifinę Kosovo nepriklausomybę, kai albanai turėtų užtikrinti serbų mažumos autonomiją.

Rusija nepadėjo „Mažajai Rusijai“, kai ją bombardavo NATO, nors S.Miloševićius to tikėjosi. Nacionalizmas neišgydė Serbijos žaizdų, jas tik aitrino. Lieka Europoje išbandytas vaistas – susitaikymas tarp tautų, o karų ir konfliktų nustūmimas į politinį užribį. Todėl „Mažoji Rusija“ ir veržiasi į ES.

Dešinioji Europos Parlamento rūmų Briuselyje dalis pavadinta italų federalisto komunisto Altiero Spinelio vardu. Čia įsikūrė ir parlamentarų iš Lietuvos biurai

Slovėnai euro nebijo

Briuselyje, Šumano aikštėje, penkiolikaukštį Europos Komisijos pastatą dengia didžiulis plakatas. Šviesiame fone ryškios raidės: „Sveikiname Slovėniją, prisijungiančią prie euro zonos!“. Tiek nedaug trūko, kad tame plakate būtų atsiradęs ir Lietuvos vardas...

Apsilankęs Liublianoje ir dar keturiuose nedidelės šalies miestuose, pamėginau pasiaiškinti, kaip slovėnai sutinka atžygiuojantį pas juos eurą. Juk iki jo įsiveržimo liko mažiau kaip trys mėnesiai.

Skirtingai nuo lietuvių, dauguma slovėnų, kaip rodo apklausa, euro nebijo ir jo įvedimą sveikina. Nors psichologiškai slovėnams bus nelengva. Jų taleris nesusietas su euru (mūsų litas susietas su juo jau ketverius metus). Vienas euras bus keičiamas net į 240 talerių, todėl atlyginimai, pensijos, honorarai, katastrofiškai kris, jeigu vertinsime pagal skaičių raišką. Štai vidutinis slovėno atlyginimas vietoj įspūdingų 170 tūkstančių talerių susitrauks iki 700 eurų.

Kaip ir Lietuvoje, pagrindinis Slovėnijos euro priešininkų argumentas: atsiradus europinei valiutai kainos esą šoktelės iki europinio lygio. Ir Liublianoje girdėjau fantastiškų gandų, kad įvedus eurą kaimyninėje Austrijoje kainos pakilo pusantrą karto, o Italijoje – vos ne dvigubai (pas mus irgi kartojami panašūs iš piršto laužti pastebėjimai bei gandai, tik šalys minimos mums artimesnės – Vokietija, Airija).

Atklą euro priešininką sutikau Liublianos centre. Hvila – albanas iš Kosovo, permainų laiku nublokštas į šią šalį, nusivylęs viskuo. „Man trisdešimt ketveri, – sako jis, – ir pusė mano nugyventų metų sujaukti. Viskas prasidėjo, kai suiro Jugoslavija, kurioje aš jaučiausi gerai ir saugiai. Šių dienų politikai sako viena, o gyvenime viskas kitaip, atvirkščiai. Todėl aš jais netikiu, kai jie vienas už kitą garsiau liaupsina eurą. Turtingiems su euru bus geriau, o normaliems, tokiems kaip aš – blogiau. Mano tėvai jau seniai gyvena Vokietijoje ir prisimena, kad kol turėjo markę, gyvenimas buvo šviesesnis.“

Vis dėlto daug daugiau girdėjau optimistiškų balsų. Postoinoje sutiktas muziejaus darbuotojas Slavomiras laukia nesulaukia euro: „Net mano 95 metų mama jo nebijo. Ji gyveno su Austro-Vengrijos kronomis, Italijos liromis, mes visi turėjome Jugoslavijos dinarus, štai dabar talerius. Užtenka kaitalioji tas valiutas. Dabar jau ilgam gausime eurą, kurį priėmė didžiausios Europos tautos, būsime su jomis kartu“.

„Veidas“;
2006 10 05

Ar žinai, kad...

Europos Vadovų Taryba 1993 m. gruodžio 22 d. Kopenhagoje nustatė 3 pagrindinius stojimo į ES kriterijus, kuriuos šalys kandidatės privalo įvykdyti iki stojimo.

Pirmasis (politinis) kriterijus reikalauja, kad šalis turėtų stabilias institucijas, garantuojančias demokratiją, lygybę prieš įstatymus, žmogaus teises, pagarbą nacionalinėms mažumoms ir jų apsaugą.

Antrasis (ekonominis) kriterijus reikalauja, kad šalis turėtų funkcionuojančią rinkos ekonomiką ir sugebėtų atlaikyti konkurencijos spaudimą bei rinkos jėgų veikimą ES.

Trečiasis kriterijus turi liudyti šalies kandidatės sugebėjimą prisimti narystės ES įsipareigojimus, įskaitant siekimą prisijungti prie politinės, ekonominės ir pinigų sąjungos ir reikalauja, kad šalys kandidatės turėtų perimti visą ES teisinę bazę, žinomą *acquis communautaire* pavadinimu.

Ar žinai, kad...

Už 2004 m. deklaruotus žemės ūkio naudmenų plotus Lietuvos žemdirbiams buvo išmokėta apie 488 mln. Lt tiesioginių išmokų, arba vidutiniškai 2 050 litų vienam pareiškėjui.

2005 m. – apie 582 mln. litų tiesioginių išmokų, arba vidutiniškai apie 2 567 litų vienam pareiškėjui.

2005 m. kaimo plėtrai (kaimo turizmui, ūkių atnaujinimui ir kt.) buvo panaudota apie 332 mln. litų ES lėšų. Nepanaudotos lėšos buvo perkeltos į 2006 m. biudžetą. 2006 m. biudžete (įskaitant 2005 m. nepanaudotas lėšas) kaimo plėtrai numatyta skirti apie 665 mln. litų, o ES struktūrinių fondų lėšų – apie 255 mln. litų.

Jaunimas nebijo ir to pranašaujamo kainų kilimo. Kriško atominėje elektrinėje technikas Janezas sakė, kad metelius gal ir bus šiek tiek sunkiau, kai kainos gal ir pajudės, bet paskui nauja valiuta tikrai teiks visiems naudą: „Juk atvažiuos daugiau turistų; nei jiems nei mums, kai važiuosime į užsienį, nereikės keisti pinigų“.

Slovėnai didžiuojasi, kad moka būti pirmieji. Ši šalis pirmoji iš šešių buvusios Jugoslavijos respublikų paskelbė ir apgynė nepriklausomybę. Ji pirmoji ir kol kas vienintelė iš to šešetuko prisijungė prie Europos Sąjungos. Dabar ji pirmoji iš visų naujųjų Europos Sąjungos valstybių gavo teisę įsivesti eurą. Teigiamas Briuselio sprendimas dėl Slovėnijos įžengimo į euro zoną, matyt, rėmėsi ne tik tuo, kad ji laiku sugebėjo sumažinti infliaciją ir įvykdyti visus Maastrichto kriterijus. Slovėnija aiškiai pirmauja pagal ekonominius rodiklius tarp visų ES naujokių, lenkdama ir senąją narę – Portugaliją.

Dauguma slovėnų neabejoja, kad euro įvedimas paženklina jų valstybę kokybės ženklu, o tai pritrauks dar daugiau investicijų, padidins pasitikėjimą šalimi finansinėse rinkose.

Visos parlamentinės partijos (tarp jų ir Pensininkų partija, vienijanti pagyvenusius žmones) mūru stoja už euro įvedimą. Tokios pat nuomonės laikosi ir profsąjungos, darbdaviai, nevyriausybinės organizacijos. Jau nuo balandžio 1-osios parduotuvėse, restoranuose, valgyklose kainos skaičiuojamos ir čekiai išmušami dviem valiutomis – taleriais ir eurais.

O Lietuvoje? Gal tos nelemtos dalelytės infliacijoje – 0,07 proc. – atsirado ir todėl, kad dauguma bijojo ir tebebijo euro.

Visada žurnalistas

Man tėvas sakydavo: kur bebūčiau, kokius darbus bedirbčiau, visada pirmiausia jaučiausi esąs žurnalistas... Su tėvu, kuris yra redagavęs kelis laikraščius ir žurnalus, išleidęs tuziną publicistikos knygų, kurias rašė ranka, o po karo daugiausiai „taukšėjęs“ rašomąja mašinėle tūkstančius puslapių, konkuruoti nei produktyvumu, nei kokybe nedirštu.

Tačiau tapęs europarlamentaru dažniau nei dirbdamas diplomatu prisimenu savo pirmąją – žurnalistą – profesiją. Šiame skyrelyje surinkau jau kompiuteriu rašytus savo komentarus ir pamąstymus apie Europos Sąjungą, tarptautinius įvykius ir Lietuvos aktualijas.

Interviu, kurį iš manęs paėmė aštrus baltarusių žurnalistas, Aleksandras Klaskovskis, į lietuvių kalbą neverčiau. Tie, kurie nepamiršo rusų kalbos, geriau pajus niuansus. O besimokantieji galės pasitikrinti savo žinias.

Porinkiminė vaivorykštė Lietuvoje

Neabejoju, kad Seimo rinkimų rezultatai ir derybos dėl vaivorykštės koalicijos bus sutiktos Briuselyje su palengvėjimo atodūsiu. Jau dabar aišku, kad naują vyriausybę, pasisekus deryboms, sudarys žinomi ir gerai vertinami Europos Sąjungoje žmonės. Nereikės megzti pažinčių su naujokais, kurių politinis veidas ir dalykinė kvalifikacija – didelė mįslė. Antra vertus, Lietuvos rinkimai, kurie jau beveik 15 metų vertinami kaip politinio barometro Centrinėje Europoje rodiklis, pranašauja ir kitoms šio regiono šalims populistų sustabdymą.

Vaivorykštinė koalicija gal ir ne blogiausias variantas gan prastų variantų gausybėje. Pagrindinis jos privalumas yra tai, kad valdžiai tikrai nesubrendusi partija galės semtis patirties ant kieto opozicijos suolo. Pagrindinis trūkumas – tam tikras rinkėjo klaidinimas. Mūsų visuomenėje, kur demokratija dar tik įsitvirtina, jo akyse visos partijos supanašės, neliks ideologinių skirtumų.

Vaivorykštės koalicijos paprastai Europoje formuojamos trumpam – 3–5 metų periodui, ypač sudėtingu valstybės plėtros etapu. Lietuvos sąlygomis tai būtų naujas patyrimas. Toks bandymas reikėtų jau beveik šimtmetį besitęsiančios aštrios ideologinės priešpriešos sušvelnėjimą su visomis teigiamomis ir neigiamomis pasekmėmis. Juk toji priešprieša prasidėjo ne nuo Aukščiausiosios Tarybos prieš 15 metų, o dar 1920 m., per pirmuosius Lietuvos Steigiamojo Seimo rinkimus.

Smagu pabendrauti savo darbo vietoje (EP rūmuose Briuselyje, plenarinių posėdžių salėje) su iš Lietuvos atvykusiais svečiais. Tarp jų šįkart nemaža buvusių kolegų – vyresniosios kartos žurnalistų

Prieš mėnesį aš sakiau, kad vaivorykštės koalicijos sudarymas būtų geriausia dovana Darbo partijai. Šios tezės šiandien kategoriškai negalėčiau paneigti. Padėtis, tiesa, nuo to laiko kiek pasikeitė – populistinė Darbo partija gavo žymiai mažiau balsų, negu tikėjosi, mažiau, negu jai planavo sociologai ir politologai. Šioje situacijoje jos vadovaujama netgi mažumos vyriausybė su naujosios demokratijos ir liberalų demokratų palaikymu tampa nereali. Darbo partijos lyderis premjeru netaps – tai gera naujiena Briuseliui ir ES valstybių sostinėms. Tačiau Darbo partijos atstūmimas nuo valdžios jai formaliai laimėjus rinkimus – irgi rizikingas žingsnis. Įvartytas į butelį džinas ateityje gali išlįsti labai grėsmingu pavidalu.

Antra vertus, galimas ir kitoks variantas. Prisiminkime primitivios populistinės partijos, vadovaujamos atvykėlio iš Vokietijos Joachimo Vernerio Sigeristo (Joachim Werner Siegerist) laimėjimą Latvijoje prieš 10 metų (tas politikas, apsigyvenęs Rygoje, taip ir neišmoko latviškai). Opozicijoje ši partija per keletą metų visiškai sunyko.

Nesakyčiau, kad rinkimuose vakarų kryptis sutriuškino rytų kryptį. Buvo ir lieka visų pagrindinių partijų susitarimas dėl subalansuotos užsienio politikos tęstinumo. Darbo partija jau vien dėl jos lyderio nepatyrimo ir arogancijos atspindėjo kiek primityvų žvilgsnį į sudėtingus europinės ir regioninės politikos niuansus. Antra vertus, neabejoju, kad tam tikri skirtumai tarp socialdemokratų ir konservatorių požiūryje į artimiausius kaimynus išliks ir jų įveikimas bus vienas iš daugelio būsimosios koalicijos išbandymų.

Eurokompasas

Stazuotės užsienyje

Leonardo da Vinčio mobilumo programa Lietuvoje

Apie tai, kaip šioje programoje dalyvauja Lietuva, detaliau galima sužinoti Europos Sąjungos Leonardo da Vinčio programos koordinavimo paramos fondo interneto tinklapyje www.leonardo.lt.

Europos Komisija 2006 m. mobilumo projektų konkursui skyrė 1 544 000 eurų subsidijų. Iš 147 tinkamumo kriterijus atitikusių paraiškų finansuoti 78 projektai.

Ar žinai, kad...

Gali pasigerti gerdamas nealkoholinį alų? Belgijos, vienos iš tradicinių Europos alaus gėrikų šalių, vartotojų grupės atliktas tyrimas parodė, kad beveik visos taip vadinamos „nealkoholinio“ alaus rūšys iš tikrųjų turi alkoholio. Kad apgirstum, turėtum išgerti tikrai nemažai, tačiau tai įmanoma, nes pagal teisės aktus nealkoholiniame aluje gali būti iki 0,5 proc. alkoholio. Vienoje iš iširtų alaus rūšių tyrėjai rado 1,8 proc. alkoholio, kai tuo tarpu etiketė skelbė, kad tai yra nealkoholinis alus! Šiuo metu Lietuvos teisės aktai numato, kad alkoholis turi būti nurodomas, jei jo kiekis viršija 1,2 tūrio proc.

Dar vienas mini referendumas dėl Turkijos įstojimo į ES

Bendra Europos Konstitucija – ateities garantas

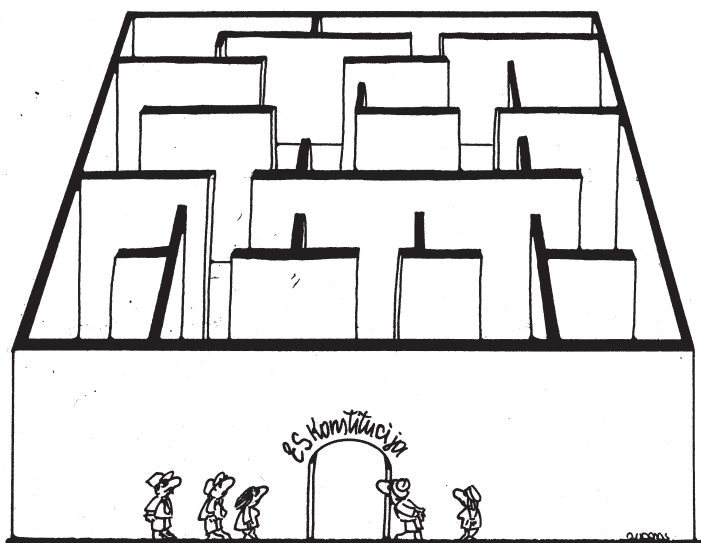
Europos Sąjungos Konstitucinė sutartis, baigiančio kadenciją Seimo ratifikuota vos per dvi savaites nuo jos pasirašymo, Lietuvos piliečiams nacionalinės reikšmės įvykiu netapo.

Daugiau kaip prieš mėnesį, spalio 29-ąją, Romoje pasirašyta Europos Sąjungos (ES) Konstitucinė sutartis. Jos ratifikavimo procedūra Lietuvos Seime užtruko mažiau nei dvi savaites. Mūsų šalis tapo pirmąja ES valstybe, žengusia šį svarbų žingsnį. Aplenkėme net Italiją su jos ambicinguoju premjeru, kuris ruošėsi startuoti pirmas ratifikacijos link. Šios šalies užsienio reikalų ministras Frankas Frattinis (dabar jau Europos Komisijos komisaras) kalbėjo apie norą padaryti Kalėdų dovaną savo valstybei ir jos žmonėms.

Seimo dovana

Kam taip skubėdamas, baigiantis kadencijai, padarė dovaną Lietuvos Seimas? Gal parlamentarai tiesiog norėjo išsamžinti istorijoje kaip atlikę pagrindinius stojimo į Europos Sąjungą darbus? Nepasitikėjo nauju Seimu, ypač didžiausia jo Darbo partijos frakcija, kuri galbūt galėjo vilkinti ratifikaciją? Taip, šie motyvai, regis, suvaidino savo vaidmenį. Be vidaus aspektų, siekta ir tarptautinio skambesio. Aplenkti Italiją bei visas kitas 23 ES šalis – ar ne viliojantis dalykas?

Ratifikavome Konstitucinę sutartį ir jau galime ją pamiršti? Ne, jokių būdu! Kitų metų pradžioje, kai baigsis jau porą metų trunkantis tai vienos, tai kitos valdžios nestabilumo laikotarpis, turėtume rimtai atsigręžti į ES Konstituciją. Televizijos reportažai, transliuoti prieš keletą savaitių, priminė, kad net kai kurie Seimo nariai prastai orientuojasi ES ir jos Konstitucijos labirintuose. O ką jau bekalbėti apie žmones, nesujisiusius su politika

Nuskambėti iš dalies pavyko. Į Lietuvos žingsnį atkreipė dėmesį Europos spauda. Europos Parlamente (EP) sulaukėme sveikinimų: šaunuoliai, parodėte gerą pavyzdį, dabar kitiems bus lengviau.

Kai kas, tiesa, kiek pasišaipė: Vilniuje manote, kad vis dar vyksta olimpinės žaidynės, paknopstomis lekiate į finišą... Ar bent išsiverstėte ir išspausdinote visą Konstitucijos tekstą? Tie, kurie rimtai domisi konstituciniais reikalais, pastebėjo, kad nors balsuojant Seime persvara buvo įtikinama, nesurinkta net konstituciniam įstatymui pakeisti reikalingos balsų daugumos.

Švente netapo

Bet kuriuo atveju labai svarbus, netgi lemtingas, žingsnis žengtas. Dėl jo būtinumo didesnis ginčas nekyla. Ir pagrindą ratifikuoti turėjome gan svarų. Prisimintina, kad referendume dėl įstojimo į ES lietuviai pasakė įtikinamiausią „taip“, palyginti su kitomis naujosiomis ES šalimis. O ir dabar ES autoritetas, kaip rodo apklausų duomenys, Lietuvoje išskirtinai didelis.

Vis dėlto Europos Konstitucijos ratifikavimas Lietuvoje netapo nacionalinės reikšmės įvykiu. Per keletą savaitių tokio įvykio nesuakursi. Tuo labiau dabar, kai dar neatsigavome nuo rinkimų aistrų, kai visų akys vis dar nukreiptos į Vyriausybės rūmus – kas gi ten įsikurs?

Neatsižvelgėme į EP rekomendaciją: ratifikaciją arba referendumus šalyse narėse rengti apytikriai tuo pačiu laiku – kitų metų gegužės pradžioje. Tiesa, tai nedidelė bėda – ir kitos valstybės pasirinko sau patogiausią grafiką.

Diskusija būtina

Taigi ratifikavome Konstitucinę sutartį ir jau galime ją pamiršti? Ne, jokių būdu! Kitų metų pradžioje, kai baigsis jau porą metų trunkantis tai vienos, tai kitos valdžios nestabilumo laikotarpis, turėtume rimtai atsigręžti į ES Konstituciją. Televizijos reportažai, transliuoti prieš keletą savaitių, priminė, kad net kai kurie Seimo nariai prastai orientuojasi ES ir jos Konstitucijos labirintuose. O ką jau bekalbėti apie žmones, nesusijusius su politika.

Siūlyčiau įgyvendinti kitą EP rekomendaciją: surengti diskusiją dėl ES Konstitucijos sąjunginio bendrumo jausmui išryškinti. Manau, kad Lietuvoje tai galime sėkmingai padaryti. Nuoširdžiai kalbėdami su žmonėmis, naudodamiesi bendru susidomėjimu naujausiais ES reikalais. Turime rasti ir laiko, ir resursų, ir lėšų (EP svarstomame

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Vos tik pradėjus dirbti kurioje nors ES valstybėje teks susidurti su visiškai skirtingomis socialinės apsaugos taisyklėmis.

Dažniausiai kylantys klausimai:

- Kas bus su mano pensija?
- Kas padengs mano gydymo išlaidas prireikus gydytojo pagalbos ar nelaimingo atsitikimo atveju kitoje ES šalyje?
- Ar turėsiu teisę gauti išmoką vaikams?
- Kas bus, jei neteksiu darbo?

Ar žinai, kad...

Dažniausiai, kartą per mėnesį, Briuselyje renkami ES šalių užsienio reikalų bei ekonomikos ir finansų ministrai. Kitų sričių ministrai susitinka kartą per tris mėnesius ar rečiau. Kiekvieną ministrų posėdį parengia šalių narių nuolatinių atstovų (ambasadorių) prie ES komitetas, Briuselyje žinomas COREPER vardu (COREPER – prancūziškas nuolatinių atstovų komiteto trumpinys).

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Ar ES taisyklės taikomos atvykėliams?

ES socialinės apsaugos taisyklės jums bus taikomos tuo atveju, jei esate Lietuvos Respublikos pilietis ir esate apdraustas Lietuvos socialinės apsaugos draudimu samdomo darbo ar savarankiškos veiklos pagrindu. ES taisyklės netaikomos, kol asmuo neišvyksta į kitą šalį. Jūsų šeimos nariams ir išlaikomiems giminaičiams, nepriklausomai nuo jų pilietybės, numatomas kai kurios išmokos, pvz., išmoka šeimai, pensija netekus maitintojo, gydymo išlaidos. ES taisyklės bus taikomos ir jums išėjus į pensiją, netgi tuo atveju, jei pensijinio amžiaus jūs sulaukėte iki Lietuvos įstojimo į ES. Be to, ES taisyklės taikomos ir valstybės tarnautojams, ir studentams, asmenims be pilietybės bei pabėgėliams. ES taisyklės taikomos visose ES valstybėse narėse, Europos ekonominės erdvės valstybėse bei Šveicarijoje.

Ar žinai, kad...

Kiekvienas komisaras atsako už vieną ar kelias Komisijos veiklos sritis. Komisarams pavaldūs vienas arba keli generaliniai direktoratai (savotiškos ministerijos). Yra plėtros, žemės ūkio, švietimo ir kultūros generaliniai direktoratai ir t.t. Iš viso jų 36. Kiekvienas jų suskirstytas į keletą direktoratų.

kitų metų biudžete tam numatyta atskira eilutė), kad rimtai padiskutuotume apie mūsų gyvenimus keisiantį naują dokumentą, kad pasvarstytume, kodėl norime būti kartu su 24 valstybėmis.

Į pastarąjį klausimą dažnas žmogus gatvėje atsakytų daug negalvodamas: tam, kad paimtume pinigų iš ES fondų! Taip, norime būti kartu, kad taptume turtingesni, saugesni. Bet ne mažiau svarbu, kad turime išmokyti imti iš ES ne tik pinigų, bet ir žinias, patyrimą, geras tradicijas. Negana to, privalome mokytis ne tik perimti, bet ir duoti, praturtinti Europą savo patyrimu. Tai sugebame daryti, o ateityje sugebėsime dar labiau.

Skaidresnis pagrindinis įstatymas

Neturėtume pamiršti vieno svarbaus dalyko. Ši Konstitucinė sutartis – skaidresnė, aiškesnė, demokratiškesnė už iki šiol galiojančius ES dokumentus. Jeigu ES Konstitucinė sutartis nebus ratifikuota, teks toliau gyventi pagal Nicos sutartį. Ši sutartis nepritaikyta išsiplėtusiai Europai, gremėzdiška, priimta prieš kelerius metus skubant, per naktinį posėdį.

Nicos sutartis, ko gero, atvestų mus į kelių greičių Europą. Tai būtų nenaudinga nė vienai iš 25 valstybių, ypač Lietuvai ir mūsų kaimynams, nes sparčiausiai žengiančioje grupėje neatsidurtume.

Nors Lietuva ir tapo pirmąja valstybe naujos Konstitucijos įtvirtinime, jos ateitį gali lemti kitos šalys. Kitų metų gegužę Prancūzijoje dėl pagrindinio Europos įstatymo rengiamas referendumas. Neseniai atlikta apklausa parodė, kad kol kas tik 45 proc. prancūzų nusiteikę balsuoti „už“.

Tiesa, jie puikiai informuojami apie naują dokumentą. Prancūzijos Vyriausybės surengta informacinė kampanija kainuos net 10 mln. eurų (be ES skiriamų lėšų).

Jei nors viena Europos valstybė referendume pasisakys prieš naują Konstituciją, ji nebus priimta. Didžiausias pavojus – Didžiojoje Britanijoje, kur konservatoriai, vieninteliai iš didelių europinės reikšmės partijų, gan kategoriškai prieštarauja, kad būtų priimta Konstitucija. Todėl ypač svarbus pasisakančiųjų už Konstituciją bendrumo jausmas, svarbu, kad kiekviena ES šalis rimtai ir neformaliai žvelgtų į Konstitucijos ratifikavimą ar referendumo rengimą, sąžiningai atliktų visus „namų darbus“.

Permainos Lietuvoje, atodūsiu Briuselyje

Nesakyčiau, kad kitų pasaulinių įvykių fone permainos Lietuvoje sulaukė ypatingesnio dėmesio Briuselyje. Tačiau parlamentinių rinkimų rezultatų čia laukta, nes mūsų šalis jau beveik penkiolika metų garsėja kaip savotiškas politinis regiono barometras. Juk 1990-ųjų, 1992-ųjų, 1996-ųjų, 2000-ųjų metų rinkimų švytuoklė „dešinė-kairė“ po pusmečio ar metų buvo pakartota Lenkijoje, Vengrijoje, Rumunijoje bei kitose Vidurio Europos šalyse. O šie rinkimai Lietuvoje įspėjo: dėmesio! Ateina naujokai!

Rinkimų rezultatai Briuselyje atsiliepė palengvėjimo atodūsiu, kai tapo aišku, kad Darbo partija šturmu Seimo nepaėmė. Europos Sąjungos institucijas naujos partijos vyravimo galimybė trikdė ne todėl, kad ji būtų kaip nors demonizuojama. Tiesiog partijos lyderio ir rinkimų sąrašo žvaigždžių pavardės nieko nesakė net specialistams.

Ko Briuselyje laukiama iš naujojo parlamento, naujosios Vyrriausybės? Pirmiausia – kad ji išlaikytų dabartinį sėkmingą eurointegracijos kursą, kad pavojingai nesukiotų valstybės vairo. Kad ir kaip mėgtume saviplaką, reikia pripažinti, kad Lietuva Europos Sąjungos institucijose įgijo tikrai gerą vardą. Ir dėl derybų rezultatų, ir dėl santykių su kaimynais Rytuose, ir dėl šalies finansinės disciplinos bei išpūdingiausio Europoje ekonominio augimo. Pagal pagrindinį rodiklį – bendrąjį vidaus produktą vienam gyventojui – ne tik atsiplėšėme nuo Latvijos, bet ir aplenkėme seną varžovę Lenkiją, susilyginame su Estija.

Europos Parlamente kolegos kartais pasmalsauja: „Kaip tas jūsiškis milijonierius iš Rusijos? Ar gauna premjero ar ministro postą?“ Pastarasis variantas jiems dar suprantamas, bet pirmasis – niekaip. Kalbėjau su skandinavais, vokiečiais, olandais, britais ir visų klausiau: „Ar galėtų jūsų valstybėje kitatautis, nepragyvenęs nė 20 metų šalyje, veržtis į premjerus?“ Net ir itin pakantūs atvykėliams iš kitų šalių europiečiai kraipė galvas: „Ne!“ O suomiai, prisimindami ypatingus savo valstybių santykius su kadaise buvusia Europos galybe Švedija, dar pridurdavo: „Švedas pas mus tikrai neturėtų nė menkiausių šansų“. Įtarimą kelia ir V.Uspaskicho panašumas su ne kokios šlovės italų dešiniuolu politiku S.Berlusconiu – abu ypač turtingi savo šalių masteliais, abu kaltinami machinacijomis, abu mėgina panaudoti valdžią asmeniškims tikslams.

Yra ir kita medalio pusė. Briuselis sveikina ir remia tautinių mažumų atstovų kilimą į valdžią, tačiau pakopa po pakopos, kaip

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Kurioje šalyje esate apdraustas?

Prieš pradėdami dirbti kitoje ES šalyje, reikėtų išsiaiškinti, kurioje šalyje būsite draudžiamas. Kitaip tariant, reikėtų žinoti, kurios ES valstybės narės socialinės apsaugos teisės aktai jums bus taikomi – Lietuvos ar kitos šalies? Tai svarbiausias dalykas ne tik dėl socialinio draudimo įmokų mokėjimo, bet ir dėl kitų jūsų teisių į išmokas bei darbo laikotarpių sumavimo būsimai teisei į pensiją.

Paprastai jūs esate draudžiamas toje šalyje, kurioje dirbate. Ši taisyklė galioja nepriklausomai nuo to, ar jūs gyvenate kitoje ES šalyje nei yra jūsų darbovietė. Kitaip tariant, jeigu jūs nebedirbate Lietuvoje ir įsidarbinate kitoje ES valstybėje narėje, jūs tampaite tos šalies, kurioje dirbate, teisės subjektu. Tokiu atveju jūsų socialinės teisės nustoja galioti Lietuvoje, o pradeda galioti toje šalyje, kurioje pradėjote dirbti, netgi tuo atveju, jei liekate gyventi Lietuvoje.

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Komandiruotė

Gali būti, kad jmonė, kurioje jūs dirbate Lietuvoje, skirs jums užduotį laikinai padirbėti kitoje ES ar Europos ekonominės erdvės šalyje. Tokiu atveju jums ir jus lydintiems šeimos nariams toliau bus taikomi Lietuvos teisės aktai. Jūs būsite apdrausti Lietuvos socialiniu draudimu 1–5 metus, nors ir būsite išsiųstas dirbti į kitą šalį. Prieš išvykdami į kitą šalį, jūs turėsite gauti E101 formą, kuri patvirtins, kad jums taikomi Lietuvos Respublikos socialinio draudimo teisės aktai. Jums bus keliami tam tikri reikalavimai, kuriuos patikrins „Sodra“. Jūs pats ar jūsų darbdavys galite gauti E101 formą „Sodroje“. Siuntimo dirbti į užsienį taisyklės galioja ne tik samdomiems darbuotojams, bet ir savarankiškai dirbantiems asmenims, kurie kitoje šalyje dirba laikinai.

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Darbas laive

Jeigu jūs dirbate laive, būsite draudžiamas toje šalyje, su kurios vėliava laivas plaukioja, netgi tuo atveju, jeigu jūs gyvenate kitoje šalyje.

įprasta Europoje, darbais įgijus pasitikėjimą. Lenkų ir rusų, žydų ir ukrainiečių kilmės Lietuvos piliečių tapimas ministrais, Europos ir nacionaliniais parlamentarais – visad gera naujiena.

Ir dar su palengvėjimu Briuselis atsiduso sužinojęs, kad Vyriausybę formuos Algirdas Brazauskas. Būtent jis Europos institucijų sostinėje geriausiai pažįstamas Lietuvos politikas, su kuriuo bendrauta jo prezidentavimo metu, o dabar, dar konkrečiau, jam dirbant premjeru.

Prieš trejus su puse metų, kai A.Brazauskas grįžo į aktyvią politiką, Lietuvos apžvalgininkai ir politologai gūžčiojo pečiais: „Kam?! Kodėl?! Juk taip gražiai išėjo, galėjęs laimėti prezidento rinkimus, pavertęs savo gerbėjais arba bent pakentėjais tuos, kurie kadaise laikė jį amžinu priešu. O dabar, užuot mėgavęsis ramybe ir garbe, sutinka sėsti į svarbiausią ir „karščiausią“ Lietuvoje kėdę. Juk nepatrauks to vežimo, susikompromituos...“.

Ką gi, šie pagraudenimai nepasitvirtino. Šiandien premjeras stiprus, įgavęs naujo patyrimo ir pasitikėjimo, pagal nuomonių apklausas labiausiai tinkantis šiam postui. Jo vardas – naujos koalicijos patikimumo garantas.

Tačiau reikia pasakyti tiesiai: būtent dabar, Lietuvoje susikūrus dar neišmėgintai keturių partijų koalicijai, iškyla didžiausias pavojus, kad ilgai ir sėkmingai A.Brazausko kauptas politinis kapitalas gali būti prarastas. Taip atsitiko „Vokietijos suvienijimo“ kanclerio H.Kohlio atveju – be jokios jo tiesioginės kaltės. Tačiau A.Brazausko patirtis ir nuojauta turėtų jam padėti apeiti povandeninius rifus.

Artimiausi mėnesiai ar metai pateiks atsakymą į klausimą – ko taip veržėsi į valdžią milijonierių partija, vadovaujama V.Uspaskicho? Prisimintinas XX a. apyaušryje Amerikoje nukaltas šūkis: „Kas gerai H.Fordui, tas gerai Amerikai!“ Bet Lietuva – ne Amerika, V.Uspaskichas – ne H.Fordas, kuris, beje, nesiveržė į aukščiausius postus Vašingtone. Ar sugebės nauji ministrai dirbti valstybiškai, atsiplėšti nuo savo verslo reikalų, per trumpą laiką įgyti patyrimo ir nesijausti geltonsnapiais Briuselyje bei kitose sostinėse?

Ir, žinoma, virš ministrų plevens korupcijos šmėkla. Žiniasklaidos prožektoriai, aštresni negu ypatingų tarnybų ypatingos priemonės, peršvies kiekvieną jų žingsnį, žurnalistai šniukštinės po jų portfelius.

Cunamis praūžė visai arti

Katastrofa Pietryčių Azijoje davė keletą žiaurių pamokų. Griaustinis trinktelėjo. Mužikui persižegnoti teko. Sukurti gamtos kataklizmų įspėjimo sistemą būtų buvę daug humaniščiau ir pigiau, negu dabar milžiniškomis lėšomis bei pastangomis mėginti sušvelninti nuostolius. Prevencija svarbesnė nei gydymas ne tik medicinoje.

Cunamis gaudžia apie pagrindinę žmonijos problemą: didžioji pasaulio gyventojų dalis gyvena nežmoniškai skurdama. Todėl ir nebuvo sukurta toje gražioje ir vargingoje planetos dalyje katastrofų įspėjimo sistema, kuri jau seniai veikia Šiaurės Amerikoje.

Išimtinai jautrus žmonių, vyriausybių ir tarptautinių organizacijų atsakas į šią išimtinę katastrofą atkreips dar didesnę dėmesį į būtinybę įveikti skurdą. Pasaulis nebeturi pasirinkimo: arba žmonija sugebės panaikinti skurdą, netolygų gerovės pasiskirstymą tarp valstybių, arba skurdas sunaikins žmoniją.

Prieš penkerius metus visų valstybių vadovai priėmė tūkstantmečio plėtros deklaraciją, kuri numato iki 2015 metų skurdą pasaulyje sumažinti per pusę. Priekyje žengia Europos Sąjunga. Jos teikiama pagalba (30 mlrd. eurų per metus) sudaro 55 proc. visos pasaulio pagalbos. Kiekviena Europos Sąjungos šalis įsipareigojo skirti plėtros pagalbai ne mažiau negu 0,33 proc. bendro vidaus produkto (BVP). Pagal šį rodiklį vienam gyventojui pirmauja ne buvusios kolonijinės šalys – Anglija, Prancūzija, Olandija, bet Skandinavijos valstybės, kuriose giliai išsiskniję socialdemokratiniai solidarumo principai.

Prieš dešimtį metų teko pasakoti rašytojui Jonui Avyžiui įspūdžius apie keturias Pietų Amerikos valstybes, aplankytas su delegacija. Matėme pasakiškus turtus, grožybes ir kartu rėkiantį skurdą – net sostinėse, visai netoli centro. Rašytojui tai nedarė įspūdžio. Jis tik liūdnei lingavo galvą: ar gali būti skurdesnė šalis už Lietuvą...

Prieš dešimtį metų Lietuva nedalyvavo plėtros pagalboje vargingesnėms šalims. Dabar tai jau darome, nors ir kukliai, penktus metus. Mūsų privalumas: savo patirtimi galime prisidėti diegiant demokratiją, tvarkant teisingumo ir vidaus reikalus, aplinkosaugą, švietimą, socialinę apsaugą. Lietuva padeda Ukrainai, Baltarusijai, Pietų Kaukazui, Irakui, Afganistanui.

2003 metais Lietuvos plėtros pagalba sudarė 0,021 proc. BVP, o šiemet, įstojus į Europos Sąjungą, ji jau trigubai didesnė. Beveik 5 proc. Lietuvos įmokų Europos Sąjungai automatiškai skiriama plėtros pagalbai.

„Veidas“;
2005 01 13

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Sezoninis darbas

Sezoniniams darbuotojams taikomos specialios taisyklės. Sezoniniai darbuotojai yra tokie asmenys, kurie dirba sezoninius darbus kitoje šalyje ne ilgiau kaip aštuonis mėnesius. Dirbantiems sezoninį darbą, gali būti taikomos specialios taisyklės dėl sveikatos priežiūros, išmokų šeimai ir bedarbio pašalpos.

Ar žinai, kad...

Viena iš svarbiausių Europos Parlamento veiklos sričių – ginti piliečių interesus šiandienos globalizacijos kontekste. Parlamentas siekia, kad būtų einama link pilietinės globalizacijos, užtikrinančios socialinį teisingumą ir demokratiją visame pasaulyje.

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Studijos

Studentai, kurie gyvena toje šalyje, kurioje mokosi, turi teisę į visas tos šalies sveikatos priežiūros išmokas. Studentai, kurie laikinai gyvena toje šalyje, kurioje mokosi, turi teisę į būtinąją neatidėliotiną sveikatos priežiūros paramą. Daugiau informacijos galima gauti iš savo sveikatos priežiūros įstaigos ar „Sodros“.

Ar tuo patenkinti žmonės? 83 proc. lietuvių, kaip rodo apklausa, mano, kad turtingesnės valstybės privalo padėti skurdesnėms, o 72 proc. įsitikinę, kad ir Lietuva turėtų tarp jų būti.

Taip, tai visų mūsų interesas. Ne tik todėl, kad tapome turtingųjų klubų – ES ir NATO nariais. Lietuva pagal žmogiškosios plėtros indeksą kyla į 40-tą vietą tarp 200 pasaulio valstybių (tas indeksas apima ekonominius, socialinius, sveikatos apsaugos ir švietimo rodiklius). Pernai Lietuvos BVP vienam gyventojui peršoko simbolinę 10 tūkstančių eurų ribą. Tai, aišku, mažoka, palyginti su Danija ar Švedija, – jie turi apytikriai pusterčio karto daugiau, bet Somalio ar Siera Leonės BVP vienam gyventojui dvidešimt kartų mažesnis.

Katastrofa Indijos vandenyno pakrantėse dar kartą parodė, koks trapus ir mažiukas tas mūsų pasaulis, kuriame visas valstybes sieja susisiekančių indų dėsnis. Vis daugiau europiečių pasirenkę sekti skandinavišku socialdemokratinio pavyzdžiu, dalytis su vargingesniaisiais turtu, patirtimi, žiniomis. Kadangi kitos išeities nėra, jeigu norime įveikti teroro, karo, ekologinių katastrofų grėsmes, skurdo giltinę. Jokios įtvirtintos valstybių ar sąjungų sienos, jokie kariniai laivai neapsaugos turtingų žemynų nuo išsekusių, išbadėjusių žmonių antplūdžio iš Afrikos, Azijos, Pietų Amerikos.

Cunamis viską šlavė nuo žemės paviršiaus už 10 tūkstančių kilometrų nuo Lietuvos. Visai šalia mūsų tame vieninteliame, kurį turime, pasauliniame kaime.

*Stichija šėlsta vis dažniau,
vis arčiau*

Ar sugebėsime pirmauti, likdami europiečiai?

„Veidas“;
2005 01 27

„Lisabonos strategija“ šalia „Europos Konstitucijos“ yra populiariausias žodžių derinys Briuselyje.

2000-aisiais Lisabonoje Europos Sąjungos valstybių vadovai patvirtino dešimties metų strategiją: ES turėtų tapti konkurencingiausia ir dinamiškiausia, žiniomis paremta pasaulio ekonomika, užtikrinančia ekologišką ekonomikos augimą, kuris savo ruožtu garantuotų daugiau ir geresnių darbo vietų bei naikintų socialinius skirtumus.

Šiandien atsidūrėme numatyto dešimtmečio pusiaukelėje. Ar pavyks įgyvendinti ambicingus tikslus, nukonkuruoti JAV ir Japoniją? O ir sparčiai žengiančius milžinus Kiniją bei Indiją, kur darbo jėga itin pigi, o ekologijos, kaip ir Amerikoje, nelabai paisoma?

Pasistengus būtų galima priskaičiuoti laimėjimų: per penkerius metus Europoje sukurta 6 mln. darbo vietų, atvertos strateginės telekomunikacijų rinkos, visur sparčiai skverbiasi internetas. Tačiau to nepakanka. Atotrūkis nuo JAV ekonomikos, ypač informacinių technologijų srityse, ne sumažėjo, o padidėjo. Bet pagrindinė Lisabonos siužeto spyruoklė – toli gražu ne tik ekonomika.

Europos Komisijos pirmininkas Ž.M.Barozas, metų pradžioje kalbėdamas Europos Parlamente apie Lisabonos strategiją, vengė minėti socialinius jos aspektus. Socialdemokratai netruko tai pastebėti. Ir ne tik dėl to, kad didžia dalimi galėtų savintis strategijos autorystę – tarp 15 Lisabonoje sprendimus priiminėjusių ES valstybių vadovų 13 buvo socialdemokratai. Pirmiausiai todėl, kad būtent

Ar žinai, kad...

Piliečių ar organizacijų skundus dėl ES institucijų veiksmų (dažniausiai dėl prasto administravimo) nagrinėja ombudsmenas, Europos Parlamento skiriamas įgaliotinis.

2006 m. Vilnius. Seimo Konstitucijos salėje Europos Parlamento socialistų grupės surengtoje konferencijoje socialinės atskirties mažinimo tema

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Turizmas

Jeigu gyvendami Lietuvoje išvykstate atostogauti į Europos Sąjungos šalį ir ten susergate ar įvyksta nelaimingas atsitikimas, reikia kreiptis pagalbos į tos šalies sveikatos priežiūros institucijas.

Tokiu atveju:

- Toje šalyje turite teisę gauti būtiną neatidėliotiną medicininę pagalbą tomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos šalies gyventojai;
- Prieš išvykdami į kitą ES šalį, turite pasiimti E111 formą. Šią formą turėsite pateikti vietos sveikatos priežiūros išmokų institucijai.
- Jeigu pamirštumėte pasiimti formą E111, turėtumėte apmokėti sveikatos priežiūros išlaidas netgi už suteiktą būtinąją medicininę pagalbą. Tačiau grįžę į savo šalį galėsite pateikti sąskaitą savo sveikatos draudimo įstaigai ir susigrąžinti sumokėtus pinigus remiantis tos šalies, kurioje buvo suteiktas gydymas, nustatytais kompensavimo tarifais.

Eurošypsenos

Juokauja prancūzai

Prancūzė vairuoja automobilį ir sustoja sankryžoje, degant raudonai šviesai.

Užsidedę geltona – prancūzė laukia.

Užsideda žalia – prancūzė laukia.

Ateina policininkas:

– Madam pageidautų kokios nors kitos spalvos?

socialdemokratams daugiausiai rūpi pagrindinė intriga: ar Europa stengsis aplenkti JAV, perimdama pastarosios modelį ir išmesdama už borto gerovės valstybės socialinius iškovojoimus, ar ras būdų stiprinti konkurencingumą, žengdama savuoju europietišku keliu.

Kai kam liberalios reformos socialinių iškovojoimų sąskaita atrodo vienintelė konkurencingumo panacėja. Jie nenori matyti, kad Europos modelis rodo ką kita. Praeitų metų pabaigos „The Economist“ duomenys: iš dešimties aukščiausios gyvenimo kokybės pasaulio šalių devynios yra Europoje! Dar daugiau: iš šešių konkurencingiausių pasaulio šalių keturios yra Šiaurės Europos valstybės. Jose didžiausią įtaką turi ilgai kurtas socialdemokratinis ekonomikos modelis, kurį tobulina ir dešinėsios vyriausybės.

Pirmaujančios Vakarų šalys aštrioje konkurencijoje su TSRS ir jos satelitais paneigė tarybines pasaulinio kapitalizmo žlugimo prognozes – ir todėl, kad ypatingą dėmesį skyrė socialiniams reikalams. Dabar Šiaurės šalys, o ir kai kurios kitos, žlugdo ultraliberalų prognozę, garsiai skambančią ir Lietuvoje: valstybės, kuriose dideli mokesčiai ir išplėtotas viešasis sektorius, esą pradedančios ekonomiškai dusti. Šiauriečiai sėkmingai konkuruoja aukščiausioje pasaulinėje lygoje remdamiesi aukštos kokybės žmogišku ir socialiniu kapitalu, daugiau nei pusę amžiaus investuodami į švietimą, mokslą ir tyrimus, kurdami efektyvią infrastruktūrą ir viešąją administraciją, socialinę taiką.

Europa negali ir nenori konkuruoti su Azijos šalimis darbo jėgos pigumu, su JAV – tarptautinių gamtos saugos sutarčių ignoravimu. Tačiau ir europietišką modelį reikia atnaujinti. Socialdemokratai siūlo skatinti vartojimą ir per privačias, ir per valstybines investicijas, nukreipiamas pirmiausiai į žmogiškuosius resursus, mokymąsi visą gyvenimą, mokslinius tyrimus, informacines technologijas, infrastruktūrą, atsinaujinančius energijos šaltinius.

Kova dėl biudžeto – tai kova dėl Lisabonos strategijos likimo, dėl Europos piliečių geresnio gyvenimo. Į ją drąsiai įsivėlė EK komisarė D.Grybauskaitė, prabilusi apie būtinybę atsisakyti finansinių lengvatų, ES suteiktų britams, kai JK išgyveno sunkius laikus. Lisabonos tikslų pasiekimui turėtų sutelkti visus pajėgumus ne tik EK, bet ir kiekvienos ES šalies vyriausybė. Tai aktualu ir Lietuvai. Modelis, kur dėmesys ekonomikai, žmogui ir aplinkai vienas kitą remia ir papildoma, yra Europos ypatingumas ir jos jėga.

Berlyno akibrokštas Dž.V.Bušo vizitui

„Veidas“;
2005 02 24

Džordžas V.Bušas atvyko į Europą stipresnis, gavęs didesnę, nei laukta, rinkėjų pasitikėjimą. Jis jau paskelbė demokratijos eksporto ir kovos prieš diktatūras intensyvinimą. Režimams nuo Irano ir Sirijos iki Birmos bei Baltarusijos vis labiau nejauku. Ramiau Saudo Arabijoje ar Uzbekistane – šios šalys bendradarbiauja su Vašingtonu ir jam reikalingos.

Perrinktasis prezidentas nesiruošia keisti savo konservatyviojo mesianizmo pozicijos, grįstos vienpoliariniu pasaulio supratimu – galingiausia pasaulio valstybė esant reikalui veikia nelabai atsižvelgdama į JT ar sąjungininkų nuomonę. Tai nepatinka jo oponentams iš demokratų partijos ir daugeliui europiečių.

Iš abiejų Atlanto pusių žvelgiant, prezidento Dž.V.Bušo vizito į Europą tikslas – sušildyti pastaraisiais metais kiek atvėsusius ES ir JAV santykius. Tačiau Vokietijos kanclerio G.Šrioderio akibrokštas vizito išvakarėse nustebino ne tik JAV, bet ir daugelį Europos sostinių. Nebent Paryžius žinojo, ką Berlynas ruošiasi paskelbti Miuncheno konferencijoje. Kancleris čia kvietė naujam Europos Sąjungos bei JAV santykių etapui ir NATO reformai, kadangi šaltojo karo pabaiga ir išpūdingas Kinijos bei Indijos ekonominis augimas pakeitė pasaulį. Europos Sąjunga įgyja Konstituciją ir galėtų bendradarbiauti su JAV NATO formate kaip visuma, lygiateisiais pagrindais.

JAV bei NATO vadovai atmetė G.Šrioderio idėjas: NATO veikia gerai ir reformų jai nereikia. Tačiau kancleris – ne politikos naujokas. Jo politinė išvalga nepalaikyti amerikiečių karo Irake leido Vokietijos socialdemokratams laimėti rinkimus beveik beviltiškoje situacijoje.

Ar G.Šrioderio išsišokimas skirtas tik vidiniam naudojimui, artėjant rinkimams – žemėse ir į Bundestagą? Ko gero, ne tik.

Jeigu gyventume tokioje pat planetoje, kaip prieš 15–20 metų, nei Jungtinių Tautų, nei NATO reformuoti nereiktų. Tačiau jeigu mums mielesnis daugiapoliarinis pasaulis, kai yra ne vienas, o keli galios centrai, tenka atitinkamai veikti. JAV išlieka vieninteliu pasaulyje kariniu gigantu. Visos Europos Sąjungos valstybės kariniams ir mokslinių tyrimų reikalams išleidžia tik pusę sumos, kurią skiria JAV. Tačiau Europos Sąjungos BVP panašėja su amerikietišku, kurį vis menkina dolerio kritimas. Europos Sąjunga turi trečdaliu daugiau gyventojų negu JAV. Gyvenimo kokybė, jo patrauklumas seniosiose ES šalyse darosi vis labiau akivaizdus. Netgi lietuviai mažiau

Ar žinai, kad...

Europos Parlamentas vykdo demokratinę Europos Komisijos veiklos priežiūrą, atlieka ir tam tikrą parlamentinę Tarybos veiklos priežiūrą. Pareiškęs nepasitikėjimą Komisija, jis turi teisę ją paleisti (reikia, kad už tai balsuotų dviejų trečdalių dauguma).

EP tikrina, kad būtų tinkamai valdomos ir įgyvendinamos ES politikos, tai jis gali daryti, pavyzdžiui, tikrindamas Audito Rūmų ataskaitas, pateikdamas klausimus raštu ir žodžiu Komisijai bei Tarybai. Dėl ES politinių vadovų priimtų sprendimų Parlamentui atsiskaito tuometinis Europos Vadovų Tarybos pirmininkas.

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje Specialiosios taisyklės

Jeigu jūs tuo pačiu metu dirbate dviejose skirtingose ES valstybėse, jums bus taikomos specialios taisyklės.

Specialios taisyklės taikomos ir valstybės tarnautojams, asmenims, pašauktiems tarnauti karinėse pajėgose, bei asmenims, dirbantiems diplomatinėse misijose ar konsulatuose.

Jei jūs patenkate į vieną šių kategorijų, mes siūlome jums kreiptis į „Sodra“ dėl papildomos informacijos.

žavisi žaliaja korta, atveriančią duris į Naująjį žemyną, ir daugiau traukia į senąjį.

Pokario metais JAV padėjo Europai atsitiesti, atsilaikyti prieš spaudimą iš Rytų. Dabar, kaip pabrėžiama Europarlamento socialistų frakcijoje, pačioms Jungtinėms Valstijoms reikia pagalbos, lygiateisės partnerystės su Europa. JAV ūkis daug kuo priklauso nuo ekonominės situacijos Europoje, Japonijoje, komunistinėje Kinijoje. Prognozuojama, kad po dvidešimties metų Kinija pagal BVP pralenks JAV. Taigi ekonomikoje pasaulio daugiapoliariškumas nekelia abejonių.

Istoriškai bei genetiškai Europa ir JAV visada buvo giminingos. Vienas iš ES tėvų Žanas Monė didelę gyvenimo dalį praleido JAV ir jų pavyzdžiu naudojosi puoselėdamas vieningos Europos idėją. Štai jo traktato pavadinimas: „Jungtinės Europos valstybės – prasidėjo“. EK prezidentas Ž.M. Barozas grakščiai apsuko istorinę kortą: juk ir pačios Jungtinės Valstijos yra britiško liberalizmo ir prancūzų revoliucijos vaisius. Svarbu, kad ES ir JAV jungia bendrai išpažįstamos vertybės.

Įsivaizduokime: Vašingtonas svarsto, derina ir pateikia Amerikos interesus atitinkančią poziciją svarbiausiais klausimais. Briuselis daro tą patį – tarp savarankiškų valstybių tai daryti sudėtingiau, bet įmanoma – ir randa poziciją, atitinkančią Europos Sąjungos interesus. Abi pozicijos klojamos ant stalo atnaujintame NATO ir ten išsirutulioja bendras sprendimas. Utopija ar ateinančio dešimtmečio vizija?

Berlynas, Bundestago rūmai

Taiki revoliucija dainavo ir apie socialinį teisingumą

„Veidas“;
2005 03 10

Valstybinė šventė, beveik apvalus jubiliejus – džiaugtis laimėjimais ar liūdėti dėl vilčių neišsipildymo? Daug kas sakys, kad trumparegiška didžiulis per penkiolika metų nueitu keliu, atvedusiu mus į pažangiausių Europos tautų šeimą, ir nepastebėti skilimo į dvi Lietuvos bei iš to kylančio nusivylimo. Bet kito požiūrio šalininkai galėtų teigti, kad ir vėl gromuliuoti rūškaną nevilties temą tolygu įsikalbėti sau ligą, užuot bandžius pasveikti.

Krūpčiojame išvydę apklausų duomenis: šiek tiek daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų sakosi tarybiniais laikais gyvenę geriau, o trečdalis pastarąjį nepriklausomybės laikotarpį vadina tamsiausiu šalies gyvenimo tarpsniu. Bet krūpčiojančiuosius gal nuramins kita statistika. Prisimenu škotų profesoriaus Ričardo Rouzo (Richard Rose) apklausų, prieš penkerius metus organizuotų Baltijos šalyse, rezultatus. Tuomet, konservatorių valdymo saulėlydyje, net 85 proc. Lietuvos gyventojų teigė tarybinę ekonominę sistemą vertinantys geriau negu tuometę. Šiek tiek ramino tai, kad ir Latvijos duomenys buvo panašūs, tačiau Estijoje taip manančiųjų buvo tik 35 proc. Tie „Vilmorus“ atlikti tyrimai nebuvo slapti, bet tuomet mūsų žiniasklaida jų nepastebėjo – atrodė pernelyg šokiruojantys? Per pastaruosius penkerius metus praeities nostalgijos sumažėjo. Tiesa, dar tada, nepaisant aukštų „kareivinių socializmo“ ekonomikos, o ir politinės sistemos vertinimų, tik apie trečdalis lietuvių norėjo grįžti į senuosius laikus. Dabar jų būtų dar mažiau.

Lietuvos nepriklausomybės atgavimas buvo susijęs su visuotiniais tarptautinės arenos pokyčiais. Prisiminkime: 1956 m. sukilimas Budapešte – Lietuvoje palyginti ramu, 1968 m. Prahos pavasaris – tylą Lietuvoje drumsčia tik pavieniai disidentai, 1980 m. „Solidarumo“ banga Lenkijoje – Lietuvoje nieko panašaus. Ir tik kai buvo pašalintos stalininio įšalo liekanos, kai Maskvoje buvo atsukinėjami surūdiję Brežnevo laikų varžtai, Lietuvoje prasiveržė dainuojanti revoliucija.

Lietuvos pergalė kelyje į nepriklausomybę ir demokratiją paveikė įvykių eigą Europoje, tapo viena pasaulinės pažangos varomųjų jėgų. Tą pergalę maitino trys galingiausi šaltiniai. Tai lietuvių ryžtas gyventi laisvai ir nepriklausomai bei taikus kelias į šį tikslą. Tai nuolatinis, kad ir atsargus, Vakarų Europos palaikymas ir JAV spaudimas

Ar žinai, kad...

Šalis, siekianti tapti euro zonos nare, turi atitikti šias sąlygas (Mastrichto kriterijus):

- infliacija negali būti didesnė už trijų ES valstybių, kuriose yra žemiausias infliacijos lygis, infliacijos vidurkį daugiau kaip 1,5 proc. Toks kainų stabilumas turi būti ilgalaikis;
- bendrojo šalies biudžeto deficitas negali būti daugiau kaip 3 proc. nuo bendrojo vidaus produkto (BVP) arba jis turi sparčiai ir nuosekliai artėti prie šio lygio;
- valstybės skola negali būti didesnė kaip 60 proc. BVP arba ji turi sparčiai ir nuosekliai mažėti;
- šalies nacionalinė valiuta turi būti stabili ir mažiausiai dvejus metus, dalyvaudama Antrajame valiutos kurso keitimo mechanizme (ERM2), neperžengti nustatytų svyravimo ribų (+/-15 proc.) euro atžvilgiu.

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Išmokos ligos atveju

Ligos atveju jūs turite teisę gauti visas pinigines išmokas, kurias numatyta išmokėti toje šalyje, kurioje jūs gyvenate, netgi tuo atveju, jeigu jūs niekada nebuvote joje apdraustas. Laikino buvimo kitoje šalyje metu, jūs turite teisę gauti visas pinigines išmokas, kurių jums gali prireikti jūsų buvimo toje šalyje metu.

Visos ES šalys moka išmokas šeimai, tačiau taikoma skirtingas išmokų schemas ir tarifus. Todėl jums labai svarbu žinoti, kuri šalis ir kokiomis sąlygomis turėtų jums šias išmokas mokėti:

- Jeigu jūsų šeimos nariai gyvena toje šalyje, kurioje jūs esate apdraustas kaip samdomas darbuotojas ar savarankiškai dirbantis asmuo, ta šalis ir bus atsakinga už išmokas šeimai. Jūs turite teisę gauti tokio dydžio išmokas šeimai, kokios yra nustatytas tos šalies piliečiams.
- Jeigu jūsų šeimos nariai negyvena toje šalyje, kurioje jūs dirbate ir esate apdraustas, jūs turite teisę gauti tokias išmokas šeimai, kurios nustatytos piliečiams tos šalies, kurioje jūs esate apdraustas. Bet jeigu toje šalyje, kurioje gyvena jūsų šeimos nariai, taip pat galioja teisė į šeimos išmokas, tuomet teisė gauti išmokas šeimai sutampa. Šiuo atveju taikomos specialios taisyklės nustatant, kuri šalis turi būti pirmoji mokant išmokas šeimai. Prireikus papildomos informacijos apie išmokas šeimai, prašome kreiptis į savivaldybių socialinės paramos skyrių darbuotojus.

Tarybų Sąjungai. Tai pagaliau – bet ne mažiau svarbu – demokratinės permainos, kurias TSRS pradėjo M.Gorbačiovas, demokratiškos jėgų palaikymas Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Revoliucijos dažnai ryja savo vaikus, bet dainuojančios to nedaro. Iš 124 Kovo 11-osios Akto signatarų Seime dabar dirba devyni, o Europos Parlamente – penki. Jei imtume tuomečius Aukščiausiosios Tarybos ir Ministrų Tarybos pirmininkus bei jų pavaduotojus, iš jų politiniame Olimpe liko tik A.Brazauskas. Patinka tai ar ne, bet savo biografija ir likimu jis surišo priklausomą ir nepriklausomą Lietuvą į ypatingą mazgą. Jo surinktos aukščiausių postų kolekcijos jau niekas negalės pakartoti – du tokie postai LTSR ir trys nepriklausomoje Lietuvos Respublikoje. A.Brazauskas sugebėjo pasiekti dar vieną, netgi tarptautinį rekordą. Iki šiol pokomunistinėse šalyse veikė nebrandžios demokratijos šalims būdingas švytuoklės principas: po parlamento rinkimų valdžia keičiasi kardinaliai, o LR premjeras liko poste antrą kadenciją iš eilės. Tai jį labai įpareigoja ir uždeda itin sunkią našta, turint omenyje dabartinės koalicijos margumą.

Į žodį „laisvė“ telpa neapibrėžtas galimybių kiekis. Vieni žmonės jas sugeba išnaudoti puikiai, kiti ne taip sėkmingai, tretiems gal visai nepasiseka. Valstybė turi nepamiršti nei antrųjų, nei ypač trečiųjų. Padėti jiems ir yra socialdemokratų priedermė. 15 metų iš komandinės ekonomikos skubėjome, kartais paknopstom, į gan chaotišką laisvąją rinką.

Taiki revoliucija prieš penkiolika metų dainavo ir apie socialinį teisingumą. Jei nesugebėta įsiklausyti į tai anksčiau, tai dabar – pats laikas.

Kuršių Nerijos nacionalinis parkas savo unikalumu vilioja ES turistus

Skraidyti virš vandenyno

„Veidas“,
2005 05 05

Pažįstame akademiko Eduardo Vilko ironiją ir šmaikštų kalbėjimą. Bet kai jis prabilo apie mūsų didžiąją tėvynę – Europos Sąjungą, teko suklusti. Tai rimta. Taip, išlieka panašumas ir tam tikra alergija „didžiosios tėvynės“ sampratai – „nuo Baltijos iki Ramiojo vandenyno“. Dabar tik vandenynas kitas – Atlanto.

Tiktų prisiminti Fausto Kiršos pasakymą: kas negali skraidyti viršum vandenyno, teskraidio viršum ežerėlio. Kalbėti, mąstyti, veikti ne tik šalies masteliais reikia. Kitos Europos tautos tai daro seniai. Laimės tos ES valstybės naujokės, kurios sugebės greičiau persiorientuoti iš savųjų ežerinių mastelių į vandenyninius 455 mln. gyventojų Sąjungos mastelius.

Briuselyje visi žino, kokioje Europos šalyje koks ekonominis augimas. Europarlamentarai iš Vokietijos, Lenkijos, Prancūzijos nesmagiai kalba ekonominėmis temomis – jų šalys pastaraisiais metais neturi kuo pasigirti. Lietuviai, latviai, estai vaikšto pakelta galva. Baltijos šalių augimas panašėja į garsiuosius airiškus tempus.

Žinoma, atotrūkis nuo pirmaujančiųjų didelis. Bet prieš penkerius metus Lietuvos BVP vienam gyventojui sudarė apytikriai trečdalį Sąjungos vidurkio, dabar – apie pusę. Išlaikant panašius tempus ne taip ir toli 75 proc. riba, kurią peržengus parama iš ES fondų sumažėja. Taigi būtina semtis iš jų kuo skaidriau, drąsiau, kuo naudingiau visiems piliečiams.

Sunku įsivaizduoti estų ekspertą, žurnalistą, kuris viešai kalbėdamas siekia nustumti savo šalį bent keliais laipteliais žemiau, negu rodo oficiali statistika. Jis greičiau pamėgins kilstelėti. Lietuvoje kitaip. Lietuvis su pasitenkinimu kalba apie savo tėvynę kaip apie „skurdžiausią“ ES šalį, nors to neliudija net kelerių metų senumo statistika. Norima visais būdais įgelti valdžiai? Tada jau garbingiau rašyti: nepaisant didvyriškų Seimo, Vyriausybės, Prezidentūros pastangų užsmaugti verslininkus ir lėtinti ekonominį augimą jis pastaraisiais metais buvo didžiausias tarp 25 ES šalių.

Kas, stebint plika akimi, pasikeitė pas mus per tuos sąjunginius metus?

Jauni ir talentingi studijuoja Europos universitetuose. Jauniems ir stipriems net ir ribotas darbo rinkos atvėrimas leido užsidirbti daugiau, kompensuoti darbo tėvynėje trūkumą. Viena Europos vertybių yra demokratija. Ji prasideda ten, kur atsiranda galimybė

Ar žinai, kad...

2004 m. Europos Parlamento rinkimai užfiksavo rekordiškai mažą balsavusiųjų skaičių – 45 proc. Tuo tarpu naujose narėse balsavo dar mažiau žmonių: tik 26,4 proc. ir tik 17 proc. Slovėnijoje.

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Kokias išmokas numato ES taisyklės?

ES socialinės apsaugos taisyklės taikomos visoms teisės aktais pagrįstoms socialinio draudimo sistemoms, kurios apima:

- Ligos ir motinystės atvejus;
- Išmokas šeimai;
- Senatvės pensijas;
- Invalidumo išmokas;
- Profesinių ligų atvejus;
- Nelaimingus atsitikimus darbe;
- Išmokas netekus maitintojo;
- Laidojimo pašalpas;
- Bedarbio pašalpas.

Privačioms socialinio draudimo schemoms ES taisyklės netaikomos.

rinktis. Dirbti Lietuvoje ar ne Lietuvoje? Pasirinkimo galimybė yra esmingai svarbi, europietiška.

Jauniems, talentingiems, stipriems... O tiems, kurie nelabai? Jiems reikia socialdemokratinio modelio, palaikančio silpnesnius. Sukurto Europoje, suteikiančio mūsų kontinentui išimtinę stiprybę. Lietuvos interesus, manyčiau, – stengtis, kad Europa neprarastų šio modelio, ir kuo daugiau jo perkelti į Lietuvą.

Šį pavasarį pastebėjau naują reiškinį. Ant maksimumų ir norfų stiklinių durų pasirodė skelbimai „Ieškome pardavėjų-kasininkų!“. Prieš metus bet kokį darbą dirbti verždavosi spiečiai jaunų merginų.

Pernai vasarą pagausėjo turistų iš ES. Juos atvedė smalsumas. Kita vertus, vakariečiai pas mus dabar jaučiasi psichologiškai saugesni. Jie vaikšto po „savą“ ES žemę, galioja „savi“ ES įstatymai. „Nežinomieji Rytai“ pasislinko toliau.

Europos Sąjungos bendroji erdvė yra atidarytos durys.

Kas savaitę skrisdamas į Briuselį ar Strasbūrą ir atgal stebiu keliaujančius lietuvius. Daugelis prie pasų kontrolės langelio „Europos piliečiams“ šiek tiek iš aukšto nužvelgia eilutę prie langelio „Visi kiti“. Didžiuojamės esantys Europos piliečiai?

Europos Sąjunga – tai mes ir dar 24 šalys. Tikrai nenoriu idealizuoti pirmųjų europietišku metų. Blogio, pykčio, nepriteklaus ir skurdo Lietuvoje lieka daug, neleistinai daug. Yra tų dalykų ir kitose ES valstybėse. Praėjo metai su Europos ženklu. Bet ar šviesos ir tamsos Lietuvoje tebelieka po lygiai? Proporcijos keičiasi šviesos naudai ne tik dabar, pavasarį. Ir Lietuvoje, ir didžiojoje tėvynėje, kur vis tvirčiau skraidysime virš vandenyno.

Rekreacijos centras „Belvilis“ Mowlėtų rajone. Centro statybai iš ES struktūrinių fondų buvo skirti 2,3 mln. litų

Užsimota prieš vyriausybę, pataikyta Europos Sąjungai

„Lietuvos žinios“,
2005 05 28

Jau keli mėnesiai visa Europa susirūpinusi ES Konstitucijos ratifikavimu. Didžiausią nerimą kelia gegužės 29 d. referendumas Prancūzijoje. Šalyje, kurioje kilo Europos Konstitucijos idėja, už ją yra pasirengę balsuoti geriausiu atveju tik apie pusė rinkėjų. Ant dar plonesnio siūlelio kabo referendumo Olandijoje likimas.

Kodėl gi didelė dalis prancūzų nusistatę prieš Europos Konstituciją?

Daugeliui Konstitucija atrodo per daug liberali, kelianti grėsmę socialinei Europai. Diskusijos dėl paslaugų direktyvos sudarė prielaidas manyti, kad Europa gali tapti ultraliberalia, joje galėtų paplsti „anglosaksiškas bleirizmas“.

Dauguma prancūzų teigia, kad jų sprendimą kaip balsuoti nulems ekonominė ir socialinė situacija. O ji nepatenkinama: ekonomika neauga, sumažėjusi perkamoji galia, nedarbas siekia 10 proc. Prancūzai keikia centro-dešiniųjų vyriausybę dėl orientuotų į rinką reformų, socialinių išlaidų mažinimo iniciatyvų ir savaitės darbo trukmės (35 val.) ilginimo planų. Negana to, ir politikoje korupcijos skandalai, dėl kurių atsistatydino finansų ministras, teisiami net 47 politikos ir verslo lyderiai už jų nuodėmes, padarytas dar 1990-aisiais.

Prancūzų antipatijos dabartinei valdžiai aiškios. Jiems ypač nepatinka premjeras Žanas Pjeras Rafarenas (Jean-Pierre Raffarin) 63 proc. prancūzų yra nusivylę prezidento Žako Širako jau dešimtmetį trukusiu valdymu. Tačiau prancūzai puikiai supranta, kad net ir atsistatydinus ministrui pirmininkui, Vyriausybės politika nepasikeis. O prezidentas tvirtai pareiškė: ir pralaimėjęs referendumą dėl Konstitucijos ratifikavimo jis neatsistatydins.

Prancūzai tikėjosi, kad susivienijusi Europa bus panaši į Prancūziją, kad su ES pagalba jie galės skleisti savo vertybes, idėjas, kalbą. Bet geri norai ėmė strigti. Ne visi prancūzai patenkinti musulmonų imigrantų gausa, tad sprendimas pradėti derybas su Turkija dėl priėmimo į ES jiems atrodo grėsmingas.

Vis dėlto prašvaistės blykstelė. Valdantys dešinieji keičia savo retoriką. Europos Sąjungos vadovų susitikime labai liberali paslaugų direktyva buvo gražinta tobulinti ir dėl to, kad bijota jos poveikio referendumui. Prancūzijos prezidentas, inicijavęs šį žingsnį, griau-

Ar žinai, kad...

Europos Sąjungos išlaidų ir pajamų klausimus kasmet sprendžia už biudžetą atsakinga ES valdžia.

Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba. Biudžetas svarstomas ir tvirtinamas nuo birželio iki gruodžio pabaigos.

Taryba taria paskutinį žodį dėl privalomųjų išlaidų (pavyzdžiui, išlaidų žemės ūkiui ir su tarptautiniais susitarimais susijusių išlaidų).

Dėl vadinamųjų „neprivalomųjų“ arba kitų išlaidų sprendžia Parlamentas glaudžiai bendradarbiaudamas su Taryba.

Europos Parlamentas ir Taryba privalo laikytis daugiametės finansinės perspektyvos nustatytų metinių išlaidų ribų.

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje Senatvės pensijos

Senatvės pensijos yra vienos svarbiausių socialinės apsaugos išmokų. Kiekviena šalis, kurioje jūs esate apdraudžiamas, privalo registruoti jūsų draudimo laikotarpius, iki jūs sulauksite nustatyto pensijinio amžiaus. Kitaip sakant, pasibaigus draudimo laikotarpiui atitinkamoje šalyje, jūs sumokėtos draudimo įmokos nėra nei pervedamos į kitą šalį, nei išmokamos jums. Kiekviena šalis, kurioje jūs buvote apdraustas bent vienerius metus, turės mokėti jums senatvės pensiją, kai jūs sulauksite pensijinio amžiaus.

Šios pensijos apskaičiuojamos pagal jūsų draudimo stažą atitinkamoje šalyje. Jeigu jūs buvote apdraustas ilgą laiką, tai ir pensijos tarifas bus aukštesnis; jei buvote apdraustas tik trumpą laiką, tai pensijos dydis bus atitinkamai mažesnis.

Jei jūs dirbate kitoje šalyje iki Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą, jūsų teisė į pensiją turės būti peržiūreta pagal ES taisykles. Siekiant išvengti problemų, prieš išvykstant į kitą šalį, kurioje ketinate įsidarbinti, jums reikėtų kreiptis papildomos informacijos apie nustatytą pensijinį amžių toje šalyje.

dėjo ES valstybių lyderiams: „Ultraliberalizmas yra tokia pati grėsmė, kaip ir komunizmas!“.

Prancūzai paprastai įsiklauso į tai, ką kalba kultūros veikėjai, intelektualai. Jų dauguma – už Konstituciją. Surengti intelektualų susitikimai su kolegomis iš Vokietijos, kuriuose paremta Konstitucija. Ir europarlamentarai iš įvairių šalių suvažiavo į Prancūziją agituoti už vienareikšmį „taip“.

Dvi didžiausios partijos – valdančioji centro dešinės UMP ir opozicinė Socialistų – palaiko Konstituciją. Bet abeiose gausu „disidentų“. Socialistų vidiniame referendume, kuriame balsavo visi partijos nariai, 59 proc. pasakė „taip“. Tačiau opozicija partijoje išliko stipri, jos argumentai apie socialinės Europos silpnėjimą suprantami paprastiesiems žmonėms.

Europos Parlamente nuotaikos nekokios, bet dauguma parlamentarų negali patikėti, kad prancūzai ištartų „ne“. Juk jie buvo prie Europos Sąjungos lopšio ir visad pasisakydavo už didesnę ES valstybių suartėjimą. Negi prancūzai, norėdami nubauti savo vyriausybę, suduos smūgį Europos Sąjungai? Bet kokių atveju Konstitucijos ratifikavimo procesas kitų ES valstybių parlamentuose ir referendumuose bus tęsiamas. Tik jam pasibaigus ES Taryba ir Komisija įvertins situaciją ir siūlys Parlamentui imtis atitinkamų priemonių.

Ir vis dėlto kas mūsų laukia, jei referendumas Prancūzijoje duos neigiamą rezultatą? Spėtume, kad daugiausia nukentėtų patys prancūzai: netektų dalies savo įtakos ES, gali kilti ir vidinė krizė. Žinoma, Europos Sąjunga nesugrius. Ji ir toliau gyvuos ir dirbs pagal gremėzdišką Nicos sutartį, nepritaikytą išsiplėtusiai Europos Sąjungai. Gali atitolti vieningos valiutos įvedimas, naujų šalių priėmimas, sumažėti investicijų. Savaime suprantama, kad Europos Sąjungos šalių bendradarbiavimo mechanizmas, gavęs saują smėlio, veiks labiau girgždėdamas. Bet tai kol kas nekelia didesnio nerimo lietuviams, susirūpinusiems tik finansine pagalba iš ES fondų (beje, ir jie dėl minėtų sutrikimų gali sumažėti). Per daug mes, manyčiau, įnikę į vidaus skandalus ir skandaliukus ir per mažai domimės tuo, kas vyksta Europos Sąjungoje.

Euras + Panika = Kainų šuolis?

Gali atsitikti taip, kad jau 2007 metais lietuvių pinigines čezės nebe litai, o eurai. Iš naujųjų Europos Sąjungos šalių tik Lietuva, Estija ir Slovėnija sugebėjo įvykdyti griežtus Briuselio reikalavimus ir prisijungti prie antrojo valiutų derinimo mechanizmo. Tai atspindi gerą šių valstybių ekonominę bei finansinę formą.

Dabar, kai ES Konstitucija įšaldyta, euro zonos sėkmė tampa dar svarbesnė Sąjungai.

Euro įvedimo privalumai akivaizdūs. Tai padidintų konkurencingumą, pagyvintų prekybą ir darbo jėgos judėjimą, pritrauktų investicijų. Atkristų valiutų keitimo kaštai, daugiau keliautume. Pagyvėjimas ekonomikoje leistų didinti pensijas, algas, socialines programas.

Tačiau visai neseniai Seimo nario susitikimo metu Balbieriškyje (Prienu rajone) senyvas žmogus dėstė, kad per jo gyvenimą valdžia vidutiniškai kas dešimt metų keisdavo pinigus. Ir kiekvieną kartą nuo to balbieriškietis nukentėdavęs. Todėl ir dabar jis kategoriškas: euro nereikia, tegu lieka litas! Jam nesvarbu, kad litas jau ketveri metai „pririštas“ prie euro, yra jo kopija, tad niekas iš esmės nesikeičia.

67 procentai lietuvių baiminasi, jog valiutos keitimo metu nebus apsieita be piktnaudžiavimų ir kainų kilimo.

Premjeras, susitikęs su prekybos tinklų vadovais, įtikinėjo juos nepasiduoti pagundai kilstelti ar suapvalinti kainas savo naudai. Tačiau atsargesni jau perka cukrų atsargai, turintys daugiau pinigų – nekilnojamąjį turtą. Sklinda gandai ir lėtas nerimas: viskas brangs, santaupos nuvertės.

Prekių brangimui pagrindo nėra. Jis atsirastų žmonėms pradėjus panikuoti.

Euras dvylikoje ES šalių buvo įvestas 2002 m. sausio 1 d. Infliacija dėl euro įvedimo praktiškai nepadidėjo: 0–0,2 proc. (naujos prekių etiketės, perprogramuotos kompiuterinės įrangos).

Kai kurios kainos vis dėlto pakilo, ypač viešojo maitinimo ir smulkių vartojimo. Tačiau ilgalaikio vartojimo prekės (kompiuteriai, dviračiai, televizoriai, šaldytuvai ir pan.) kiek atpigo, todėl po euro įvedimo infliacija nešoktelėjo. Tačiau žmonės, daugiau pinigų išleidami stambiems dalykams, dažniau perka smulkius. Todėl ir pasklido mitas apie kartu su euru šuoliuojančias kainas.

Praėjus metams po euro įvedimo apklausa parodė, kad pusė euro-

„Veidas“,
2005 06 16

Ar žinai, kad...

Europos Parlamentas yra vienintelis pasaulyje demokratiškai ir tiesiogiai piliečių išrinktas, įvairių šalių atstovus buriantis parlamentas. Jo nariai, tiesiogiai bendraudami su rinkėjais, yra tarpininkai tarp piliečių ir ES institucijų. Jis yra renkamas, atstovauja ES piliečiams ir dalyvauja teisėkūros procese. Nuo 1979 m. Europos Parlamento nariai renkami tiesioginiuose visuotiniuose rinkimuose penkerių metų kadencijai. Kiekviena valstybė narė nustato savo rinkimų būdą, tačiau ji taiko tas pačias demokratijos taisykles: teisę balsuoti nuo 18 metų, moterų ir vyrų lygybę ir slaptą balsavimą. Rinkimams į Europos Parlamentą taikomos tam tikros bendrosios taisyklės: tiesioginiai visuotiniai rinkimai, proporcinio atstovavimo taisyklė ir 5 metų įgaliojimai, kurie gali būti tęsiami.

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Bedarbio pašalpa I

ES taisyklės dėl bedarbio pašalpų yra gana griežtos. Ypač ribojamas bedarbio pašalpų eksportavimas. Faktiškai jūs turite teisę į bedarbio pašalpą pagal tos šalies, kurioje esate apdraustas, teisės aktus ir tomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės narės piliečiai. Norėdami ieškoti darbo kitoje valstybėje narėje jūs galite tai daryti su sąlyga, kad persivesite savo bedarbio pašalpą į tą šalį, kurioje ketinate ieškoti darbo.

Tačiau bedarbio pašalpa kitoje šalyje mokama tik tiek laiko, kiek jūs ten ieškote darbo. Be to, taikomos labai griežtos taisyklės ir bedarbio pašalpa mokama tik už nustatytą laikotarpį. Bedarbio pašalpa kitoje valstybėje narėje mokama tik tuo atveju, jei ji jums buvo paskirta prieš atvykstant į šią šalį, ir tik tuo atveju, jei jūs iš viso nedirbate.

Visai neseniai Seimo nario susitikime Balbieriškyje (Prienuj rajone) senyvas žmogus dėstė, kad per jo gyvenimą valdžia vidutiniškai kas dešimt metų keisdavo pinigus. Ir kiekvieną kartą nuo to balbieriškietis nukentėdavęs. Todėl ir dabar jis kategoriškas: euro nereikia, tegu lieka litas! Jam nesvarbu, kad litas jau ketveri metai „pririštas“ prie euro, yra jo kopija, tad niekas iš esmės nesikeičia

piečių patenkinti šiuo žingsniu. Labiausiai Belgijoje (80 proc.), mažiausiai Vokietijoje (30 proc.). Jos federalinio banko analizė atskleidė, kad kainos ten pakilo ne dėl euro įvedimo, o dėl šaltos žimos ir pabrangusių energijos išteklių. Tiesa, restoranų savininkai pasinaudojo proga suapvalinti kainas savo naudai – per pirmąjį mėnesį net 28 procentais. Bet dėl to per metus neteko 10 proc. klientų.

Pastebėta, kad euro zonoje kainas mėgino kelti smulkūs prekyviai (Graikijoje susilaukė net 4 dienų boikoto), o stambūs prekybos tinklai to paprastai nedarė.

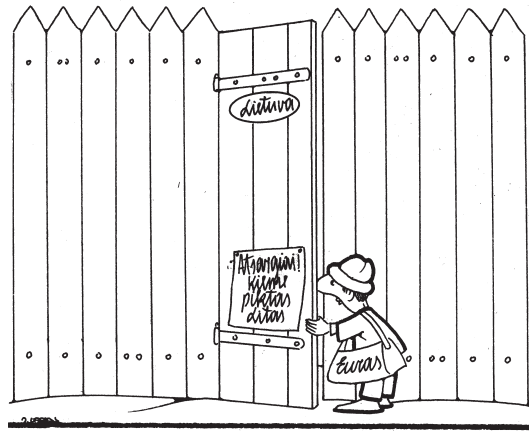
„Iki“ parduotuvės Lietuvoje – geras pavyzdys – jau dabar prekių kainas rodo ir litais, ir eurai (Estijoje taip elgiasi visos parduotuvės). Lietuvoje bus privaloma taip elgtis du mėnesius iki ir du – po euro įvedimo. Dviguba valiuta – litas ir euras – greta sugyvens dvi savaites. Ko gero, per trumpai. Tačiau tie, kurie neskubės atsikratyti litų, gali būti ramūs. Visi bankai iškeis juos į eurus ir po metų, o Lietuvos bankas – bet kada.

Daug lems viešumo kampanija. Gerieji darbai ir argumentai turėtų pasklisti po Lietuvos miestus ir kaimus, o panika ir gandai sukaustyti.

Turime iš ko pasimokyti. Kai kurios šalys įkūrė valstybines agentūras kainų pakitimams stebėti, piliečiai kreipėsi į jas su skundais. Suomiai surengė pavyzdinę informavimo kampaniją žiniasklaidoje ir tiesiogiai – kiekviena šeima gavo brošiūrą apie euro įvedimo pasekmes. Ten išvengta panikos ir kainų šuolio.

Lietuva ir Estija turi unikalias ir visiškai vienodas sąlygas – ir litas, ir krona susieti su euru. Tačiau lažinuosi, kad ramūs estai, nusižiūrėję į kaimynus suomių, nepanikuos. Ir kainos ten dėl euro įvedimo jei ir krustelės, tai mažiau, nei Lietuvoje.

Tai tas atvejis, kai lažybas labai norėčiau pralošti.

Europietiški pažingsniavimai

Pernai – istorinio Europos Sąjungos išplėtimo pergalė, šiemet – net du pralaimėjimai: neigiami referendumai Prancūzijoje, Nyderlanduose ir viršūnių tarybos nesėkmė braižant naują Sąjungos finansinę perspektyvą 2007–2013 metams. Europietiškas žingsnis pirmyn ir du atgal.

ES valstybių vadovai ir praeityje iš pirmo karto niekada nesusitardavo dėl naujos finansinės perspektyvos. Juk ES – tai neregėta istorijoje vis labiau besivienijančių valstybių Sąjunga. Tenka žengti neišvalgytais takais, kuriuose ir paklydimai, ir suklupimai neišvengiami. Šis dvigubas suklupimas nereiškia, kad reikia atsisakyti pirmojo kelio, rodančio pavyzdį ir kitiems žemynams. Atvirkščiai – būtina padvigubinti pastangas stiprinant ES ekonomiką, išsaugojant socialinius Europos iškovojoimus.

Alternatyvos paprasčiausiai nėra. Europos Sąjungos išskydimas ar net subyrėjimas grįžtant į nacionalizmą reikštų konfliktus, kraują, karus.

Jei Europos Sąjungos vadovų taryba nesusitars ir gairių septyneriems metams nepatvirtins, o Komisija tuo pagrindu neparuoš biudžeto projekto iki 2006 metų rugsėjo 1 dienos, parama Lietuvai vėluos. Vietoje laukiamo daugiau kaip vieno milijardo eurų 2007 metais galėtume tikėtis tik apie pusę šios sumos. Liūto dalį sudarytų tiesioginės išmokos žemės ūkiui. Iš ES struktūrinių fondų būtų paremti tik tie projektai, kuriems pinigai skirti iš dabartinės finansinės perspektyvos. Vadinasi, strigtų finansavimas itin svarbių mums strateginių planų – ir „Rail Baltica“, ir elektros tiltas į Lenkiją, ir kiti. Kai kurie paramos verslui projektai liktų stalčiuose. Mažiau būtų investuojama į naujas technologijas, modernesnius darbo organizavimo metodus, darbo jėgos kvalifikacijos kėlimą. Ilgalaikiai aplinkosauginiai projektai, finansuojami iš Sanglaudos fondo, taip pat būtų pastumti į šalį.

Lietuvos ekonominė plėtra sulėtėtų, o verslo sektoriaus konkurencingumas ES mastu augtų kukliau.

Niūri perspektyva? Tačiau laiko suderinti pozicijas dar turime.

Europos Sąjunga ne kartą įrodė gebanti spręsti sudėtingas problemas. Prisiminkime 1966 metų sukrėtimą, kai Prancūzija griebėsi „tuščios kėdės“ politikos arba 1989-ųjų krizę, kai Didžioji Britanija neratifikavo Socialinės chartijos. Besiginčijant kompromisai vis dėlto buvo pasiekti.

„Veidas“;
2005 06 30

Eurošypsėnos

Juokauja lietuviai

*Svarbiausi dalykai, kuriuos Europoje regėjo
lietuviai Juozas Erlickas (tik fragmentai)*

Belgai – ramūs. Bet gavę į dantis susijaudina. Estai valgo arklieną – kaip ir lietuviai. Tik estų arkliai ne tokie skanūs: kietesni ir kvailiesni. Bulgarams niekas nepranešė, kad ir jie gali būti Europai įdomūs. Net daktaras Basanavičius andai nerado Bulgarijos vizijos. Užtat dabar pačių bulgarų niekas neberanda. Airija bene labiausiai panaši į Lietuvą. Kur žvelgsi – visur pilna avinų. Slovėnai labai išdidūs. Bet ne labiau kaip slovakai. O slovakai labai slovėnai. O juodkalniečiai nelabai makedoniečiai. O Bosnijoje kaip Hercegovinoje, bet Hercegovinoje – priešingai...

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje Bedarbio pašalpa II

Bent keturias savaites po to, kai tapote bedarbiu, jūs turite būti užsiregistravęs tos šalies darbo biržoje. Iš pradžių jūs turite išbandyti visas galimybes susirasti naują darbą vietoje ir tik tada pradėti ieškoti darbo kitose šalyse. Per septynias dienas nuo išvykimo iš savo šalies jūs turite užsiregistruoti darbo biržoje tos šalies, kurioje ketinate ieškoti darbo. Tada jūs turite teisę gauti bedarbio pašalpą tris mėnesius. Jeigu per tą laiką nepavyktų susirasti darbo, bedarbio pašalpos mokėjimas galėtų būti tęsiamas tik toje šalyje, kurioje jūs paskutinį kartą dirbote.

Prieš išvykdami iš šalies, kuri moka jums bedarbio pašalpą, jūs turėtumėte susisiekti su teritorine darbo birža ir kreiptis dėl E303 formos išdavimo. Norėdami gauti bedarbio pašalpos išmokas laiku, jūs turite pateikti šią formą darbo biržai tos šalies, į kurią atvykote ieškoti darbo.

ES socialdemokratai siūlo konkretų planą išvairavimui iš konstitucinės krizės. „Pauzė apmastymui“, kai ES Konstitucija įšaldyta, panaudotina diskusiniam forumui. Visose 25-iose šalyse reikia atviros, aštrios diskusijos tuo pačiu metu ta pačia tema – kaip žengti į priekį kuriant mūsų bendrą Europą, kaip priartinti ją prie piliečių. Siūloma kartu paleisti veikti paslaugų ir darbo laiko direktyvas. Tai padidintų Europos konkurencingumą ir išlaikytų socialinį stabilumą. Ir be Konstitucijos priėmimo reikėtų daugiau koordinuoti bendrą užsienio ir saugumo politiką, ruošti Europos užsienio reikalų ministro postą įsteigimui. Pagaliau ES šalys galėtų susitarti dėl nacionalinių parlamentų įtraukimo į Europos Sąjungos įstatymų ir direktyvų priėmimo procesą. Tokia dviguba kontrolė – Europos ir nacionalinių parlamentų – padarytų įstatymus efektyvesniais, nauingesniais Europos Sąjungos piliečiams.

Daugelis linkę nubraukti britų pirmininkavimo laikotarpį – jie esą nenori ir nesugebės pasiekti kompromiso tariantis dėl finansinės perspektyvos, nesirūpins Konstitucija. Taip nemanau. Tonio Bleiro rankose stambi korta. Sutikdamas atsisakyti britų finansinės lengvatos dalies jis gali išreikalauti radikalių reformų mažinant subsidi- jas žemės ūkiui ir didinant ES konkurencingumą. Su ta korta galima laimėti, nes visi sutinka – ES atėjo laikas atsinaujinti. Pasiekęs namuose pergalę trijuose parlamentiniuose rinkimuose iš eilės ambicingas JK Premjeras turi puikų šansą pasižymėti šiapus Lamanšo, įrodydamas, kad jis ne tik žodžiais yra aistringas europietis.

Žingsniai atgal nėra lemtingi, jeigu po jų seka žingsniai pirmyn.

Europos Parlamento rūmų Briuselyje dalis pavadinta belgų federalisto krikščionio demokrato Polio Anri Spako vardu

Lyderių paklausos metas

„Veidas“,
2005 09 15

Vasaros pabaiga, didinga Kelno katedros papėdė. Sutiktas vokiecis piktinasi: „Politikams tik ir terūpi, kaip prisikimšti sau kišene!“

Nenustebčiau išgirdęs tokį vertinimą prie Vilniaus katedros ar prie medinės bažnytelės Palūšėje. Bet tvarkingoje, įstatymus gerbiančioje Vokietijoje...

Prieš trisdešimt metų kas antras vokiecis laikė politiką profesiją garbinga, dabar tik kas dešimtas. Septyniolika metų kancleriu vė Helmutas Kolis (Helmut Kohl) iš politikos pasitraukė su finansinių machinacijų dėme. Tiesa, stengėsi ne sau, tik savo krikščionių demokratų partijai, bet pažeisdamas įstatymus.

Rinkėjai prisimena, kad dabartinį kanclerį Gerhardą Šrioderį į valdžią užkėlė pagrindinio pažado – ženkliai sumažinti nedarbą – banga. Praėjo septyneri metai, o bedarbių net 5 milijonai. Socialdemokratai griebėsi sumoderninti gerovės valstybę, bet dar nesubrendusius reformų vaisius skabys, matyt, kiti. Prieš trejus metus panašioje beviltiškoje situacijoje prieš rinkimus socialdemokratų išgelbėjo stebuklas. G.Šrioderis griausmingai stojo prieš amerikiečių karą Irake ir puikiai pasirodė sunkiu laiku, kai neregėtas potvynis apsemė Drezdeną ir kitus miestus.

Šįkart VFR kancleris po skaudžių pralaimėjimų žemėse paskelbė paankstintus rinkimus, nors socdemų ir žaliųjų koalicija galėjo valdyti dar metus. Jis tikėjosi dar vieno stebuklo. Be kita ko, norėjo suširemti su nepatyrusia, vokiečių ne itin mėgstama Angela Merkel.

Jei rinkimai būtų įvykę praėjusį sekmadienį, tiksliai spėjantys piliečių nuomonę VFR tyrėjai teiktų pirmenybę „didžiajai koalicijai“. Apklausoje tvirtai pirmavę krikdemai su liberalais pastarosiomis savaitėmis ėmė klupti. Septynerius metus trynę kitą opozicijos suolą jie vieni, pasak apklausų, jau nebesugebėtų sudaryti vyriausybės, tektų pasitelkti socdemus. Kancleris ne be reikalo norėjo dvikovos su pretendentė į jo postą. Tiesioginiuose debatuose jis aiškia persvara įveikė A.Merkel.

Lietuvoje turime jei ne didžiąją koaliciją, tai didžiausią iš iki šiol dirbusių – net keturgalvę. Jai vadovauja ne daugiausiai vietų Seime iškovojusios partijos lyderis, o tik trečios pagal deputatų skaičių. Retas atvejis, kai lėmė ne balsų kiekybė, o lyderių kokybė. Žinoma, keturių partijų partitūra atliekama ne be klaidų. Tačiau kas atviriau, kas pro sukąstus dantis pripažįsta: be Algirdo Brazausko koalicija

Ar žinai, kad...

Pati Europos Sąjunga nerenka jokių mokesčių. Taigi Europos Sąjungos biudžetą sudaro keturių rūšių „nuosavi ištekliai“, kuriuos teikia valstybės narės, pasikonsultavusios su Europos Parlamentu.

Keturių rūšių „nuosavų išteklių“ sudaro:

- muitai (renkami taikant prekybiniams mainams su trečiosiomis šalimis bendrą muitų tarifą), sudarantys apie 10 proc. pajamų;
- žemės ūkio mokesčiai (nuo žemės ūkio produktų, importuojamų iš Europos Sąjungai nepriklausančių šalių), sudarantys apie 1 proc. visų pajamų;
- „PVM ištekliai“ (valstybių narių indėlis, atitinkantis sumą, gautą valstybių narių suderintoms PVM apmokestinimo bazėms pritaikius 1 proc. tarifą),
- „BNP ištekliai“ (visų valstybių narių įnašai, apskaičiuojami pagal tai, kokią Bendrijos bendrojo nacionalinio produkto (BNP) dalį jie sudaro, ir neviršijantys 1,27 proc. visų valstybių BNP), sudarantys apie 75 proc. visų išteklių.

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje Praktiški patarimai I

Keitimuisi informacija tarp Europos Sąjungos socialinės apsaugos institucijų buvo sukurtos specialios formos. Jose pateikiama visa informacija, reikalinga patikrinti ir nustatyti teisę į atitinkamas išmokas. Prieš išvykdami iš Lietuvos, jūs visada turėtumėte pasiimti atitinkamas formas. Atvykę į kitą šalį turėtumėte nedelsdami pateikti atsivežtas formas jūsų gyvenamosios vietos valdžios įstaigoms, kad jūsų klausimo nagrinėjimas neužtruktų. Formas dėl pensijų, siuntimo dirbti į užsienį, ligos ir motinystės išmokų galite gauti „Sodroje“. Formas dėl bedarbio pašalpos mokėjimo išduoda Lietuvos darbo birža.

Jeigu jūs vis dėlto pamiršote pasirūpinti atitinkamomis formomis prieš išvykdami, tai dar nereiškia, kad praradote teisę į išmokas. Tokiu atveju kitos ES valstybės institucija tiesiogiai kreipsis į atitinkamą Lietuvos instituciją dėl informacijos ir formų. Tačiau šis procesas gali užtrukti ir jūsų klausimo sprendimas užsitęs.

virštų Krylovo kvartetu, kuriame ir muzikantų vietų sukeitimas kafonijos nepašalintų.

Apie lyderystės stoką Europos Sąjungoje prabilta Europos Parlamente. Ž.M.Barozas nedovanotinai ramus Europos Sąjungos krizės akivaizdoje. Pirmininkaujant Liuksemburgui jis kovėsi dėl finansinės perspektyvos sutarties, bet po to parakas išseko. Europos Konstitucijos ir ES ateities problematikoje paskelbta pauzė apmąstymams. Pauzė visi pastebime, bet rimtesnių apmąstymų nei girdėti, nei matyti.

Pirmininkaujantys ES britai gelbsti padėtį ir kviečia vyriausybių vadovus įdiskusiją apie ES ateitį. Leiboristai Didžiojoje Britanijoje laimėjo trejus iš eilės parlamentinius rinkimus. Nulėmė ne tik jų sugebėjimas reformuoti šalį, pritraukti verslininkus, išlaikant dirbančiųjų klasės (ten iki šiol vartojama klasinė terminologija) paramą. Leiboristai turėjo ir turi ryškų lyderį. Konservatoriai per tą laiką keturis kartus keitė savo vedlį, bet visi jie atrodė pirmaklasiai šalia Tonio Bleiro.

Prieš kelis dešimtmečius, kai dauguma politikų, kaip ir Cezario žmona, buvo aukščiau įtarimų, kandusis Henris Kisindžeris (Henry Kissinger) yra tarstelėjęs: „Kažkokie 90 procentų politikų gadina visų likusiųjų reputaciją“. Šiandien jo ironija daugelio rinkėjų akyse virsta realybe.

Tuo labiau ir Europos valstybėse, ir Europos Komisijoje reikia lyderių, kurie nepainiotų savų ir svetimų kišenių, kurie mokėtų, išartinti ryžtingą „ne“ populistiniams sprendimams, kurie mąstyto dirbtų ne tik rytdienai, bet ir keleriems metams į priekį.

Juos tikrai norėtų išvysti ir vokietis Kelne, ir lietuvis Palūšėje.

*Naujasis Europos Parlamento pirmininkas Hansas Gertas
Pioterinas ir naujasis Lietuvos Respublikos premjeras Gediminas Kirkilas. Ar atpūs nauji vėjai?*

Automobiliai, nevykėliai ir planeta

„Veidas“;
2005 09 29

Rugsėjo 22 d., ketvirtadienį, į Vilnių atskridau vėlai vakare. Apie tą dieną girdėjau optimistų ir pesimistų atsiliepimų. Pirmieji tvirtino, kad „dieną be automobilio“ jų gatvėse buvę kiek mažiau, negu paprastai. Antrieji – žymiai gausesni – įtikinėjo, kad Vilnius duso nuo transporto kamščių ir automobilių kaimenių lygiai taip pat.

Vienas vilnietis nepatingėjo paskambinti penkiolikai pažįstamų. Iš jų tik du sakėsi girdėję apie šią akciją. Daugelis miestelėnų, regis, įtarė, kad dieną be automobilio įpiršo Europa. Ką gi, teko rodyti, kad ir mes europiečiai...

Taip, ši akcija – judrioji arba alternatyvaus transporto savaitė – rengiama su Europos Sąjungos politine ir finansine parama. Bet „senosiose“ ES šalyse ji atrodo kitaip.

Briuselis sekmadienį pabudo ne nuo automobilių kriokimo, o nuo paukščių čiulbėjimo ir nenuoramų vaikų krykštavimo. Visas miestas pavirto gryno oro bulvaru pėstiesiems, dviratininkams, riedutinininkams, o parkai ir skverai – milžiniška muge, kur rudens gėrybės siūlė ūkininkai.

Nuo 9 iki 19 valandos Briuselis automobilių neįsileido. Tuo kiek nusivylė atvykę iš toliau. Jiems teko palikti mašinas prie įvažiavimo į miestą. Tačiau visi galėjo naudotis visuomeniniu transportu, vežiojusi su didelėmis nuolaidom arba nemokamai.

Apklausa rodo, kad briuseliečiams diena be automobilių patiko – jie norėtų turėti tokią kas mėnesį. Greičiausiai ta kryptimi juda „dviračių sostinė“: Kopenhagoje tą savaitę be automobilių apsieita net tris dienas.

Oro taršos bei apskritai aplinkosaugos problemos vargina visą pasaulį. Ir Lietuvą. Net ir lyginant su „naujosiomis“ ES šalimis esame sąrašo apatinėje pusėje ir pagal atsinaujinančių energijos šaltinių panaudojimą, ir pagal atliekų perdirbimą. Negalime pasigirti sugebėjimu taupyti elektrą. O pagal nusenusių, ryjančių degalus ir teršiančių orą automobilių skaičių pretenduojame į lyderius.

Tai ne tik ekologija. Tai ir viso Lietuvos ūkio konkurencingumo problemos, kurios tik aštrės energijos šaltinių kainoms kylant.

Kas kaltas? Lengva būtų baksnoti pirštu, kaip esame įpratę, į Seimą, Vyriausybę ar Prezidentūrą. Valstybės institucijos privalo įstatymais ir lengvatomis skatinti taupumą, statyti užkardas švais-tymams ir taršai. Daug kas priklauso ir nuo verslininkų sugebėjimo

Ar žinai, kad...

2002 m. sausį europiečių pinigines suskam-bėjusios euro monetos užbaigia esminį ES šalių ekonominio vienijimosi etapą, nes skirtingos valiutos buvo viena iš dar likusių kliūčių sklandiems ekonominiams mainams. Nors po euro įvedimo kainos kiek šoktelėjo, žmonės ir privatus asmenys sutaupo laiko ir pinigų, nes nebereikia keisti skirtingų valiutų. Eurą įsivedusiose šalyse gana paprasta palyginti kainas. Šie patogumai turėtų pagyvinti prekių mainus, kapitalo judėjimą ir sustiprinti eurą įsivedusių šalių ekonomikas.

Bet tai tik viena euro monetos pusė. Kita, politinė jos pusė, yra ne mažiau svarbi. Euro įkūrėjai jį laikė priemone sutvirtinti vieningos Europos pamatus.

Eurokompasas

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Praktiški patarimai II

Būtina žinoti, kad įvairios formos, kurios išduodamos jums išvykstant į kitą ES valstybę, gali būti pildomos bet kuria oficialia Europos Sąjungos kalba.

Esant reikalui ir savo nuožiūra jūs galite teikti skundus, laiškus, pažymas savo gimtąja kalba. Be abejonės, tai apsunkina jūsų klausimo nagrinėjimą ir procesas gali užtrukti, tačiau taip jūs galėsite aiškiai išreikšti savo mintis ir išvengti nesusipratimų. Vertimu rūpinasi jūsų prašymą ar skundą gavusi institucija.

prisisaikyti prie pokyčių, žvelgti į ateitį. Pagaliau visų mūsų piliečių gyvenimo būdas taip pat daug lemia.

Kur Lietuvos žalieji? Judėjimas, Atgimimo laikais juosęs gyva grandine pramoninius ir branduolinius „monstrus“, gulęs po buldozerių ratais, išseko ir visai subliūško. Tuo tarpu žaliųjų partijos, tapusios rimta aplinkosaugos ir tausojančios plėtros jėga, dirba daugelio ES šalių vyriausybėse ar parlamentinėse opozicijose. Natūralūs žaliųjų partneriai – socialdemokratai. Galima prisiminti ir dabar aktualią Lilio Brando mintį: žalieji Vokietijoje, atėję iš kairiojo sparno, susibūrė į partiją todėl, kad socialdemokratai išleido iš akių aplinkosaugos problemą.

Peršokim į Naująjį Orleaną. Žiaurų atsakomąjį smūgį naikinama gamta smogė valstybei, kuri daro tai plačiausiu mastu. Tas kataklizmas būtų nutikęs ir tuo atveju, jeigu JAV būtų pasirašiusi Kieto protokolą ir mėgintų stropiai jį įgyvendinti. Tačiau aišku viena: jeigu visos valstybės nesiims skubių ir griežčiausių priemonių gamtos niokojimui sustabdyti, planeta taps uraganus gimdanti, ugnį ir vandenį spjaudančia pabaisa. Net ir ramiose Lietuvos platumose šios vasaros liūtys atrodys vaikų žaidimas.

Baigti norėčiau kita gaida. Vienas iš Margaret Tečer (Margaret Thatcher) aforizmų: „Jeigu trisdešimtmetis žmogus vis dar važinėja autobusu, jis yra nevykėlis“. Geležinė konservatorių ledi prieš kelis dešimtmečius automobilį laikė gerovės simboliu.

Šiandien, žvelgiant iš Briuselio: jeigu sveikas žmogus važiuoja automobiliu ten, kur jis gali nukulniuoti pėsčias, pasinaudoti dviračiu ar autobusu, jis yra nevykėlis.

Nevykėlių skaičius Europoje mažėja. O Vilniuje ir kituose mūsų miestuose?

Dviratis – tinkamiausia susisiekimo priemonė ne tik kurorte

Turkai šturmuoja Briuselio tvirtovę

„Veidas“;
2005 10 13

Praėjusių metų gruodžio 15 d. Europos Parlamentas netikėtai didele balsų dauguma pasisakė už derybų su Turkija dėl narystės ES pradžią. Nors balsavimas buvo slaptas, prieš tai vykusios diskusijos atskleidė, kad dauguma Lietuvoje rinktų Parlamento narių bus „prieš“. Žinau, kad „už“ balsavo marga kompanija – Eugenijus Gentvilas, Vytautas Landsbergis, aš pats, gal dar vienas kitas.

Mudu su Eugenijumi šiuo atveju žengėm koja kojon su savo frakcijomis – socialistų ir liberalų. V.Landsbergis balsavo kitaip negu dauguma jo liaudies partijų frakcijos narių, kurie pasisakė už Turkijos „privilegiuotą partnerystę“, ne narystę ES.

Nuo to laiko praėjo beveik metai. Baigiantis spalio 3-iajai derybos dėl narystės vis dėlto prasidėjo. Daugiau nei keturis dešimtmečius turkai trypciojo Briuselio prieigose ir tik dabar pradėjo lemiamą šturmą.

Vieni jau spėjo pakrikštyti spalio 3-iąją kaip istorinę, kiti – „juoda diena Europai“. Prašneka netgi apie „ES laidotuves“.

Tie, kurie balsavo „už“ ir praėjusių metų gruodį, ir spalio 3-iosios išvakarėse, turėjo vieną argumentą, nusveriantį daugelį kitų. Siekdama tapti ES nare Turkija tapo geresnė, o tai suteikia vilties, kad pranašauto pasaulinio „civilizacijų konflikto“ pavyks išvengti.

Argumentų „prieš“ tikrai daug. Taip, praėjusį pirmadienį Briuselyje 25 ES valstybių narių atstovai pradėjo derybas su valstybe, kurios 97 proc. teritorijos yra Azijoje. Jos piliečiai tiki pranašo Mahometo pranašystėmis, daugelis kaimiečių net nežino, kas yra elektros lemputė ar vandens čiaupas. Šalyje vis dar pažeidinėjamos žmogaus ir mažumų teisės, nerandama jėgų atsigręžti į skausmingą praeitį.

Kaip ir prieš ES plėtrą į Rytų ir Vidurio Europą ekspertai pranašauja milijoninius turkų migrantų pulkus, kasmet šturmuosiančius Europos didmiesčius.

Jei Turkija po 10–15 metų taptų ES nare, ji tikriausiai jau būtų didžiausia pagal gyventojų skaičių valstybė narė. O tai reiškia – viena įtakingiausių ES valstybių, kuri ES klubui brangiai kainuotų. Kai Turkija taps ES nare, kaip spėja Komisija, jos narystės išlaidos ES valstybėms padidės iki 28 milijardų eurų per metus. Vien Lietuvos mokesčių mokėtojams Turkijos narystė kainuotų apie 35 milijonus eurų per metus.

Kaip pranašauja politologai, įstojus Turkijai, Europos Sąjungos

Ar žinai, kad...

Europos Parlamento nariai dirba Briuselyje, Strasbūre, savo šalyse ir apygardose. Briuselyje jie dalyvauja parlamentinių komitetų, frakcijų posėdžiuose ir papildomose plenarinėse sesijose, o Strasbūre – dvylikoje plenarinių sesijų per metus. Šalia savo pagrindinio darbo, jie, be abejo, privalo skirti laiko savo rinkėjams.

Socialinė apsauga Europos Sąjungoje

Nuorodos

www.sodra.lt –

Valstybinis socialinis draudimo fondas

www.ldb.lt – Lietuvos darbo birža

www.socmin.lt – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

www.sam.lt – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija

www.lss.lt – Lietuvos studentų sąjunga

www.lsas.lt –

Lietuvos studentų atstovybių sąjunga

www.eudel.lt –

Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje

http://europa.eu.int/comm/employment_social/missoc/index_en.html – MISSOC socialinė apsauga ES valstybėse ir EEE.

politinis silpnumas būtų įtvirtintas. Jau dabar tokia būsima Sąjunga lyginama su Lenkijos ir Lietuvos Žečpospolita. Tai ne komplimentas nei dviejų tautų respublikai, nei ES. Tai būtų 32–37 valstybių sandrauga su Turkija ir Ukraina „viduje“, o su Rusija ją sietų „privilegijuota partnerystė“.

Teisybė ir tai, kad senstančiai Europai verkiant reikia jaunų, energingų darbo rankų iš Turkijos, kurios išlaikytų grėsmingai gausėjančią pensininkų armiją.

JAV karine galia skiepija demokratiją ir keičia santvarkas musulmoniškose valstybėse. ES ketina transformuoti kaimyninę islamo šalį be didelio triukšmo, pasitelkdama 80 tūkstančių teisės aktų. JAV siunčia kareivius bei sraigtasparnius, ES – vadybos specialistus, patarėjus, žmogaus teisių bei maisto higienos žinovus.

Norėdama įstoti Turkija turėtų iš pagrindų pasikeisti. Ir ne tik ji. Tas pats turėtų atsitikti Austrijos, Prancūzijos visuomenės nuomonei.

Prisimintina, kad Kipras nevetavo derybų pradžios. Graikija pasižymėjo kaip Turkijos advokatė. Išties ES daro iš priešų draugus.

Tačiau nors Turkija ir įvykdytų tūkstantį ir vieną narystės sąlygą, priešininkai vis vien turės galimybę užtrenkti duris turkams panosėje. ES viršūnių taryba praėjusiais metais juodu ant balto užrašė: naujas valstybes ES galės priimti tik tuomet, kai ji pati bus pasirėngusi narystei. Žinovai teigia: jei šį sakinį tektų traktuoti rimtai, Turkija niekuomet negalės tapti ES nare.

Taigi – baikime žaidimus? Visi juk žinome, kad Turkija į europiečių klubą niekada neįstos?

Taip nemanau. Niekada nesakyk „niekada“. Gal neįstos. Gal po 50 metų. Gal po penkerių, nors tam reikėtų didelių pasaulinių sukrėtimų.

Ar daug ekspertų 1984-aisiais būtų galėję išpranašauti, kad po 20 metų Lietuva bus ES narė?

Labdara turtingesnėms šalims – ar tai teisinga?

Praėjusiais metais dalyje naujų Europos Sąjungos šalių gyventojų skaičius mažėjo. Daugiausiai Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje. Tai lėmė ir emigracija į senbuvęs ES valstybes.

Laisvas asmenų judėjimas, nors naujosios šalims dar ribojamas, yra vienas pagrindinių ES iškovojo ir stiprybės šaltinių.

Tačiau lazda turi du galus. Naujosios šalys nukraujuoja, atiduodamos didelę dalį gabiausių, gerą išsilavinimą įgijusių žmonių daug turtingesnėms senbuvėms ES valstybėms.

Vieno bakalauro laipsnį įgijusio studento paruošimas Lietuvoje vidutiniškai kainuoja 24 tūkstančius litų, vieno gydytojo – jau 70 tūkstančių, lakūno – net 200 tūkstančių litų. Neretai studijoms dar nepasibaigus latvių ar lietuvių, lenkų ar estų medikas gauna pasiūlymą atvykti dirbti į Didžiąją Britaniją, Skandinavijos ar kitą šalį.

Kauno medicinos universitete paskaičiuota, kad net 60 proc. jį baigusiu nesudaro sutarčių su ligonių kasomis – vadinasi, medikais Lietuvoje nedirba. Galima nesunkiai spėti, kur jie randa darbą.

Vilioti specialistus iš naujų ES šalių, žinoma, pigiau ir patogiau, nei patiems ruošti. Bet tai panašu į labdarą, kurią ne dėl savo kaltės skurdesnėje padėtyje atsidūrusios valstybės suteikia žymiai turtingesnėms.

Šiuo atveju viską palikti rinkai neprotinga. Netenkančiose specialistų šalyse gali sulėtėti ekonominis augimas. Toliau pažengusios ES šalys viena ranka per sanglaudos ir struktūrinius fondus remia naujas valstybes, o kita ranka iš jų atima. Netolygi regioninė plėtra, nepakankamai sparti atsilikusių valstybių pažanga neigiamai įtakos ir visos ES ekonominę socialinę stabilumą bei augimą.

Kaip taisyti padėtį? Draudimai, išvykimų apribojimai netinka. Nepadės ir agitacija neišvykti. Tyrinėtojų išvada kieta: kol tos pačios profesijos atlyginimų skirtumai įvairiose šalyse viršys 10 ar daugiau kartų, trauka išvykti bus nesustabdoma (išskyrus tuos atvejus, kai nulemia ne materialiniai, o kiti veiksniai).

Dabar Lietuvoje gydytojas vidutiniškai uždirba, atskaičius mokesčius, vieną tūkstantį litų. 2015-aisiais ta suma padvigubės. Bet jau dabar net pradantis gydytojas Didžiojoje Britanijoje „į rankas“ kas mėnesį gauna 7500 svarų (37 tūkstančiai litų).

Lietuvos rajonuose, miesteliuose trūksta gydytojų. Panašiai ir ki-

„Veidas“;
2005 11 24

Ar žinai, kad...

Žemės ūkio produktų kainos Europos Sąjungoje ūkininkų labai palaikomos didesnės nei pasaulinėje rinkoje. Jeigu Europos Sąjungoje jos krinta, ūkininkams užtai kompensuojama pinigais. Ūkininkai taip pat remiami vien už tai, kad ūkininkauja: pavyzdžiui, už kiekvieną auginamą karvę jie gauna pinigų iš ES biudžeto (žinoma, jeigu karvių turi ne daugiau negu nustatyta).

Jeigu ūkininkams nepavyksta parduoti savo produktų, juos superka specialiai įsteigtos intervencinės agentūros. Tad ūkininkai gali būti tikri, kad gaus garantuotas pajamas. Supirktus produktus šios intervencinės agentūros paskui parduoda eksporto įmonėms.

Be to, ES finansaiškai remia jaunuosius ūkininkus, sudaro lengvatines sąlygas ūkininkams anksčiau išeiti į pensiją, finansuoja kaimo kraštovaizdžio išsaugojimą. Nuo išorės konkurencijos ūkininkus saugo ES importuojamų žemės ūkio produktų bendrieji muitai.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

EURES paslauga

Geriausias ir patogiausias būdas ieškoti darbo naudojantis EURES paslauga. EURES – tai įsidarbinimo Europoje paslaugos (European Employment Services), kurias teikia Europos Komisijos finansuojamas Europos valstybių užimtumo tarnybų tinklas.

EURES tinklo tikslas yra padėti ES darbuotojams laisvai ieškoti darbo, dirbti ir gyventi Europos ekonominėje erdvėje. Šioje veikloje partnerystės pagrindais dalyvauja ir profesinės sąjungos bei darbdavių organizacijos.

Ar žinai, kad...

ES vėliavoje pavaizduotos 12 žvaigždžių nereiškia valstybių skaičiaus. Skaičius 12 simbolizuoja tobulybę ir pilnatvę. Įstojus naujoms narėms, žvaigždžių skaičius išliks nepakitęs. ES himno melodijos ir žodžių autoriai yra vokiečiai – kompozitorius Liudvigas van Bethovenas (1770–1827) ir poetas Frydrichas Šileris (1759–1805).

tose šalyse, įstojusiose į ES 2004-aisiais. Išvykti svetur planuoja 10 proc. medikų Lenkijoje, 16 proc. – Čekijoje, 25 proc. – Vengrijoje.

Tik tolimesnėje ateityje, kai senųjų ir naujųjų valstybių ekonominės-socialinės plėtros skirtumai išsilygins, problemos aštrumas sumažės.

O kol kas, regis, reikėtų sukurti specialistų, nuolatos dirbančių kitose ES šalyse, registracijos sistemą. Nustatyti garbingas „žaidimo taisykles“. Galbūt vertėtų pradėti skaičiuoti „protų nutekėjimo“ ribą nuo to laiko, kai emigravęs į kitą šalį specialistas su aukštojo mokslo diplomu dirbs ten penkerius metus (trejus, dešimt metų?). Nuo to laiko įdarbinusi specialistą valstybė taptų „skolinga“ jį išugdžiusiai.

Reikėtų sukurti fondą skausmingoms „protų nutekėjimo“ pasekmėms mažinti. Tokio fondo pagalba ES valstybės, priimančios specialistus iš kitų valstybių narių, galėtų kompensuoti nors dalį jų paruošimo kaštų šalims, iš kurių tie žmonės atvyksta. Gautą sumą „nukraujavusi“ valstybė galėtų panaudoti savo švietimo sistemos sutvirtinimui. Tam, be abejo, reikėtų gilinti ES bendradarbiavimo politiką švietimo srityje.

„Protų nutekėjimas“ vyksta ir iš Azijos, Afrikos į Europą, o iš mūsų kontinento – į JAV. Tačiau nei Amerikos, nei kiti žemynai nepriklauso ES. Mes savo namuose galime ir privalome susitvarkyti kitaip, teisingiau. Tik po to galėtume siekti susitarimų šiuo klausimu su kitų kontinentų valstybėmis.

Gerai suprantu, kad šie pasiūlymai, kuriuos pateikiau Europos Komisijai, nelengvai realizuojami. Jiems įvykdyti gali prireikti daug laiko ir pastangų. Tačiau tikiuosi, jog šios problemos sprendimas bus įtrauktas į ES darbotvarkę. Kadangi Europos Sąjungos esmė – solidarumas.

Liūdna būtų, jei bent dalis šių geltonkasių atsisveikintų su Lietuva

Ne vien mūsų, bet ir visos Sąjungos jūra

„Veidas“,
2006 01 19

Lietuvai, Latvijai, Estijai ir Lenkijai įstojus į Europos Sąjungą, Baltijos jūra, galima sakyti, tapo vidine ES jūra. Be Sąjungos valstybių, jūra dar skalauja Kaliningrado srities bei rytinės Suomijos įlankos pakrantes, kurios priklauso Rusijai.

Visos devynios Baltiją aptūpusios valstybės privalėtų rūpintis savo jūros švara ir gyvybingumu. Juk Baltija ir maitina, ir gaivina, pritraukdama daugybę svečių, ir sunkiai dirba, plukdydama laivus. Kartu ji susiurbia daugybę nuodų – žmogaus veiklos ir jo pagimdytos pramonės atliekų.

Mes – 85 milijonai žmonių – gyvename prie vienos labiausiai užterštų ir pažeidžiamų jūrų pasaulyje. Jos vidutinis gylis – tik 58 metrai. Susisiekimas su Šiaurės jūra siaurutis, vanduo Baltijoje keičiasi labai lėtai, atsinaujina tik per 30 metų. Teršalai užsilaiko ilgai, mažėja vandens skaidrumas, kaupiasi dumbliai.

Pavojingos ir tyčinės neteisėtos laivų išskyros, ir pajūryje, Leningrado srityje, stovinčios „Sosnovyj Bor“ atominės jėgainės avarijos grėsmė. Ir dar nuo Antrojo pasaulinio karo užsilikusių sprogmenų bei nuodingų cheminių medžiagų sankaupos, palaidotos kažkur netoli Lietuvos ir Latvijos. Jei pradėti tiesti dujotiekiai užkliudytų tą kapinyną, pasekmės būtų tragiškos. Bet net ir be tokio incidento gelmėse tūnantis nuodų džinas gali išsiveržti į paviršių.

Bet kuriuo paros metu Baltijos jūroje plaukioja 2 tūkstančiai laivų. Per metus perplukdoma apie 15 proc. viso pasaulio krovininių. 2015 metais dėl sparčios ekonominės plėtros rytinėse Baltijos valstybėse ir naujų Rusijos naftos terminalų bus perplukdoma jau dvigubai daugiau. Padidės naftos išsiliejimo tikimybė.

Jau dabar mūsų jūroje kasmet 60 laivų patiria avarijas. Tiesa, nafta išsilieja ne taip dažnai. Bet Briuselis reikalauja naudoti tanklaivius dvigubu dugnu.

Baltijos jūra įgijo galingą sąjungininę – Europos Sąjungą. Aštuonioms valstybėms (išskyrus Rusiją) jau dabar tenka įgyvendinti Europos Sąjungos aplinkosauginės direktyvas.

Lietuvoje užregistruota trylika didžiųjų Baltijos jūros teršėjų: Šiaulių, Kauno, Kėdainių, Panevėžio, Palangos ir Klaipėdos miestų nuotekų valymo įrenginiai, Jonavos „Achema“, Kėdainių „Lifosa“, Panevėžio „Sema“, „Mažeikių nafta“ bei „Klaipėdos kartonas“, taip

Ar žinai, kad...

Europos Parlamentas išsiskiria iš kitų tarptautinių organizacijų tuo, kad jis privalo užtikrinti daugiakalbystę.

Europos Parlamentas dirba visomis oficialiomis Europos Sąjungos kalbomis: 23 kalbos po 2007 m. įvykusios plėtros.

Visi per plenarines sesijas svarstomi dokumentai turi būti išversti į šias įvairias kalbas.

Europos Parlamentas teikia vertimo žodžių paslaugas, kad kiekvienas Parlamento narys galėtų išsakyti nuomonę savo gimtąja kalba.

Taigi Parlamentas yra didžiausias vertėjų žodžiu ir raštu darbdavys, trečdalis darbuotojų dirba šioje institucijoje.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje EURES paslauga

Jeigu kurios nors Europos Sąjungos valstybės narės darbdaviai pageidauja darbuotojų iš kitų ES šalių, jie gali paskelbti darbuotojų paiešką Europos laisvų darbo vietų interneto tinklapyje (European Job Mobility Portal), kurio internetinis adresas yra <http://europa.eu.int/eures>. Šiame tinklapyje galima ieškoti laisvų darbo vietų, gauti informacijos apie gyvenimo ir darbo sąlygas, mokymosi galimybes, darbo rinką ir kt.

Ar žinai, kad...

Kavos puodelio Didžiojoje Britanijoje paprastai kviečiama 11.00 val., Prancūzijoje – po pietų, o Belgijoje – apie 16.00 val.

pat Nevėžio upės bei Kuršių marių baseinuose aplinką teršiantys žemdirbiai.

Tai skelbia HELCOM (Helsinkio komisija) – viena svarbiausių ES aplinkosaugos organizacijų. Jos nariai – visų devynių Baltijos jūros valstybių bei Europos Sąjungos aukšto rango politikai.

1992 metais HELCOM sudarė 132 Baltijos jūros regiono „karštųjų taškų“, teršiančių gamtą, sąrašą. Į šį sąrašą dėl daromo neigiamo poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai pateko ir trylika Lietuvos objektų.

ES ir HELCOM veiklos pastangomis – ypač dėl griežtesnių ekologinių reikalavimų spaudžia žaliųjų ir socialdemokratų atstovai Briuselyje – jūros aplinkosaugos degradacija sulėtėjo. Regiono valstybės gerokai sumažino išmetamų organinių teršėjų.

Iš juodojo sąrašo jau išbraukta per 50 „karštųjų“ įvairių Baltijos jūros valstybių taškų, trys jų – iš Lietuvos (Alytaus, Marijampolės ir Vilniaus nuotėkų valymo įrenginiai).

Lenkijoje liko 27 „karštieji taškai“, Rusijoje – 18 (9 Kaliningrado srityje), Estijoje – 8, Latvijoje – 7, Švedijoje – 6, Danijoje – 2, Vokietijoje ir Suomijoje – po 1.

Taigi 3,5 mln. lietuvių, iš daugybę tūkstančių kilometrų besitęsiančio Baltijos pajūrio turėdami vos 100 km ruožą, remiantis Helsinkio komisijos duomenimis, mūsų jūrą vis dar teršia ganėtinai stipriai. Galime šiek tiek nusiraminti, kad netrukus turėtume pajusti ES sanglaudos fondo pagalbos ranką. Jo lėšomis turėtų būti finansuojama juodajame sąrašė likusių Lietuvos objektų rekonstrukcija, kurios reikia siekiant įgyvendinti nuotėkų sektoriui nustatytus reikalavimus.

Lietuva, sėkmingai panaudodama ES fondų lėšas, mažesnę veržlumą rodo aplinkosaugos srityje, kur sudėtingiau išmanančiai panaudoti Sąjungos pinigus. Kaip tik į tai turėtų būti sutelktas visuotinis dėmesys.

Baltijos jūra mums – tarsi gyvybės versmė. Neleiskime jai numirti. ES padės, jei padėsime ir mes.

Юстас ПАЛЕЦКИС: Европе стоит до конца использовать шанс наладить с Минском диалог с позиции элементарного здравого смысла

– По итогам недавнего заседания министров иностранных дел стран ЕС Брюссель пригрозил официальному Минску санкциями в случае, если президентские выборы 2006 года не будут справедливыми и демократичными. В числе предполагаемых санкций – расширение списка представителей режима, которых коснутся визовые запреты, а также замораживание банковских счетов белорусского руководства.

Однако белорусские чиновники и так почти не ездят на Запад. К тому же они, пожалуй, не столь наивны, чтобы хранить деньги в пределах досягаемости Брюсселя.

Так насколько действенными будут гипотетические санкции?

– Думаю, что расширение списка представителей режима, которым запрещено въезжать в страны ЕС, было бы все-таки ощутимым моральным ударом. Это бы подчеркнуло, что Беларусь в сегодняшней Европе выглядит белой вороной из-за политики своего руководства. Тем более что страна и так не представлена, например, в Совете Европы.

Что касается замораживания банковских счетов, то, вероятно, и эта санкция могла бы затронуть интересы некоторых белорусских официальных лиц. Насколько я знаю, общая тенденция такова, что деньги предпочитают хранить в более стабильных, надежных с финансовой точки зрения местах — то есть, условно говоря, не на Востоке, а на Западе.

А не поздно ли окажется прибегать к упомянутым санкциям после электоральной кампании в Беларуси? Независимые эксперты в один голос твердят, что ожидать здесь справедливых выборов не приходится. По мере их приближения власти методично «зачищают» общественно-политическое поле от горстки оппонентов – партийных структур, независимых СМИ, неправительственных организаций... После выборов в этом смысле может остаться

*„Belorusskaja nedelia“,
2006 02 07*

Депутат Европарламента отвечает на вопросы главного редактора «Белорусской недели» Александра КЛАСКОВСКОГО.

Ar žinai, kad...

Yra dešimt vartotojų apsaugos principų arba teisių, kurias turi ES pilietis.

1. Pirkti ką nori ir kur nori.
2. Gražinti netinkamos kokybės prekę.
3. Aukštus maisto ir vartojimo prekių saugos standartus.
4. Žinoti, ką valgo.
5. Į sąžiningas vartotojų atžvilgiu sutartis.
6. Nusipirkęs apsigalvoti.
7. Į galimybę palyginti kainas.
8. Nebūti klaidinamas.
9. Į apsaugą atostogaujant.
10. Į neteisminį ginčų nagrinėjimą tarptautiniuose ginčiuose.

ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

EURES paslauga

Jeigu norite pateikti informaciją apie save, galite įvesti savo gyvenimo aprašymą (CV) į duomenų bazę apie ieškančius darbo asmenis (angl. CV-online database: EURES CV-Search). Papildomos informacijos galima rasti ir Lietuvos darbo biržos tinklapyje adresu www.ldb.lt/eures.

Be to, visada galima kreiptis į savo teritorinės darbo biržos specialistus patarimo. Kiekvienoje teritorinėje darbo biržoje dirba EURES patarėjai padėjėjai, o 8 EURES patarėjai dirba Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Utenos ir Vilniaus darbo biržose. Jų adresus rasite internete www.ldb.lt.

EURES paslaugas teikiamos nemokamai.

выжженная земля, и демократической Европе уже некого будет здесь поддерживать.

Так, может, есть смысл «пришпорить» вопрос санкций?

– Надо посмотреть на реакцию Минска после этого заявления Брюсселя. Насколько мне известно, министры иностранных дел Евросоюза собирались вернуться к вопросу в январе.

Все не так просто. С одной стороны, Европарламент не скупится на жесткие оценки и радикальные предложения в белорусском вопросе. С другой стороны, действовать всегда сложнее, чем выступить с декларациями. На Еврокомиссию ложится конкретная — и немалая — ответственность.

Еврокомиссар по внешним связям Бенита Ферреро-Вальднер не единожды выступала в этой связи и перед нашим комитетом по иностранным делам, и перед всем Европарламентом. И всегда чувствуется, что Еврокомиссия хочет дать белорусской власти некий шанс исправиться. Иначе говоря — оставляет возможность для тех шагов в направлении демократизации и соблюдения прав человека, которых ожидает Европа.

И если белорусский официальный лидер сегодня излучает оптимизм, уверенность в победном для него исходе выборов, то закономерен вопрос: а почему бы не обеспечить игру по правилам? К чему всяческие ограничения для оппонентов, если можно выиграть чисто?

Думаю, что Брюссель пока не отказывается именно от такой постановки вопроса.

Тем более деликатна проблема введения экономических санкций. Как вы знаете, этот вопрос тоже обсуждается сейчас в структурах Евросоюза. Но здесь Брюссель наверняка будет взвешивать все «за» и «против» особенно тщательно. Ведь это, как известно, палка о двух концах. К тому же важно, чтобы не получилось так: метили ударить по правящим верхам — а пострадали прежде всего низы.

– **Каково ваше отношение к инициативе депутата литовского Сейма Вацлава Станкевича, который считает, что Литве стоит инициировать диалог с белорусским руководством с расчетом подтолкнуть его к демократизации, в частности, законов о выборах и СМИ? Среди политиков и аналитиков бытует мнение, что такие жесты белорусский режим расценивает только как признак слабости другой стороны.**

– Вацлав Станкевич является признанным знатоком белорусской ситуации — и среди литовских политиков, и в европейском масштабе. Я к его мнению всегда внимательно прислушиваюсь. Думаю, что предложения депутата Станкевича заслуживают внимания. Тем более что подходы, которые использовались ранее, не дали результата.

– **Однако и попытки наладить некие, условно говоря, более доверительные отношения с официальным Минском тоже терпели фиаско. Например, после известной истории с атакой на белорусский Союз поляков от многих политиков в Варшаве можно услышать: зря, мол, мы пытались заигрывать с режимом в Минске, зря надеялись потихоньку его перевоспитать – диктатура, видимо, признает только язык силы.**

– В Варшаве теперь пришли к власти новые политические силы, и там возможен достаточно широкий пересмотр целого ряда направлений внешней политики. Что же касается Вильнюса, думаю, та концепция, за которую выступает, в частности, депутат Вацлав Станкевич, вполне имеет право на жизнь и определенные шансы на успех.

Вспомним: во времена холодной войны Запад разговаривал даже со Сталиным, не говоря уже о Хрущеве и Брежневе. В этой связи особо можно отметить восточную политику немецкого канцлера Вилли Брандта. Он пытался и с ГДР, и с Польшей, и с Советским Союзом вести диалог, апеллируя не только к высоким принципам прав человека, но и к элементарному здравому смыслу.

И если бы такого диалога не было, если бы возобладали идея тотальной изоляции, то вряд ли появился бы Горбачев.

Так что, думаю, Европе стоит до конца использовать шанс наладить с Минском подобный диалог с позиции элементарного здравого смысла.

– **Что касается проблемы помощи белорусским демократам, гражданскому обществу — не оказывается ли здесь Европа заложницей своей излишней политкорректности? Не слишком ли держатся в Брюсселе за механизм традиционных процедур, которые требуют, в частности, чтобы проекты зарубежной помощи согласовывались с правительством? Критики говорят: посмотрите, ведь белорус-**

Ar žinai, kad...

Europos Parlamento Pirmininkas prižiūri, kad būtų laikomasi Europos Parlamento darbo tvarkos taisyklių, ir tarpininkaudamas užtikrina sklandžią šios institucijos ir jos organų veiklą, išsako nuomonę visais svarbiais tarptautiniais klausimais ir teikia rekomendacijas, kaip stiprinti Europos Sąjungą.

Pirmininkas atstovauja Europos Parlamentui, kai yra tvarkomi teisiniai reikalai, palaikomi visi išorės ryšiai ir santykiai su kitomis bendrijos institucijomis.

Europos Parlamento Pirmininkas renkamas dvejams su puse metų, t. y. pusei kadencijos, kuri gali būti tęsiama.

Jam padeda 14 pavaduotojų, jis vadovauja Europos Parlamento ir jo organų (Biuro ir Pirmininkų sueigos) veiklai ir per plenarinius posėdžius vykstančioms diskusijoms.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

Užsienio valstybinės įdarbinimo tarnybos Informacijos apie laisvas darbo vietas ir gyvenimo bei darbo sąlygas galima rasti užsienio šalių interneto tinklapiuose. Naudingos informacijos ir nuorodų ieškokite šiais adresais: www.lldb.lt ir <http://europa.eu.int/eures>.

Ar žinai, kad...

ES teisės aktuose nustatyta, kokia informacija turi būti pateikiama etiketėse, kad vartotojai žinotų apie maisto sudėtį, tinkamumo vartoti terminus, gamintoją, kilmės šalį, laikymo sąlygas, paruošimo būdą.

Sudedamosios dalys paprastai išvardijamos svorio mažėjimo tvarka, tos šalies, kurioje maistas parduodamas, kalba. Nurodomos visos sudedamosios dalys, įskaitant vandenį ir maisto priedus.

Pagal ES teisės aktus nuo 2005 m. lapkričio mėnesio, jei maisto produktų sudėtyje yra sudedamųjų dalių, galinčių sukelti alergiją, jos turi būti nurodytos etiketėse.

ские власти перекрыли практически все каналы легальной помощи извне, они играют безо всяких правил!

У ряда европейских политиков есть идеи, как обойти такие барьеры. Так, вице-спикер Европарламента Януш Онышкевич предлагает создать более гибкий механизм – Европейский фонд поддержки демократии.

Может быть, западным демократиям, Евросоюзу в целом действительно стоило бы проявлять большую гибкость с учетом этой белорусской специфики?

– Не вдаваясь в детали таких идей, замечу, что у Европарламента для их выдвижения достаточно развязаны руки. На Еврокомиссию же ощутимо давит груз ответственности. В том числе, полагаю, берется во внимание и российский фактор.

В принципе, здесь мы наблюдаем в действии нормальную демократическую систему сдержек и противовесов. Европарламент толкает вперед, а Еврокомиссия несколько сдерживает эти порывы, в то же время прислушиваясь к голосу свободных парламентариев. В итоге мы зачастую имеем золотую середину, сбалансированный вариант решения.

Так, например, идея развития независимого радиовещания на Беларусь родилась как раз таки в стенах Европарламента. А через некоторое время, после дискуссий, материализовалась в решениях Еврокомиссии.

– Вы упомянули о российском факторе. Действительно, в «белорусском вопросе» Брюссель регулярно апеллирует к Москве. Но позитивного отклика нет. Недавно из российского МИДа прозвучало очередное заявление о несогласии с попытками ЕС изображать Беларусь «некой проблемной зоной в плане демократии».

Нет ли у вас впечатления, что обращенные к Москве призывы помочь демократизации Беларуси – это глас вопиющего в пустыне? Или здесь отдается дань некоему ритуалу – с учетом того, что Беларусь входит в негласную зону влияния России? Действительно, Россия – сильный игрок в этом регионе, к тому же она в больших количествах качает в Европу газ и нефть. Так что, по мнению ряда белорусских аналитиков, эти прагматические соображения берут верх в Брюсселе, когда там взвешиваются риски обострения противоречий с Москвой на почве белорусского вопроса.

Вы с этим согласны?

– Несомненно, Россия простирает на Беларусь свою покровительственную руку. И это посвоему понятно. Во-первых, сама Россия подвергается критике за нарушения прав человека. Во-вторых, Беларусь относится к числу ее союзников, которых осталось не так уж много. С другой стороны, для Москвы не совсем резонно быть заинтересованной в режиме, который компрометирует ее в качестве союзника.

– **Европейская комиссия по инициативе Европарламента (в том числе и благодаря лично вашим усилиям) постепенно разворачивает проекты радиовещания на Беларусь. Но вокруг них тоже ломаются полемические копья. В частности, белорусские националисты бичуют «Немецкую волну» за организацию соответствующих передач на русском языке. Однако главный вопрос — об эффективности вещания. Она представляется низкой по техническим и прочим причинам. В то же время, похоже, Европа уделяет гораздо меньше внимания возможностям Интернета, а также поддержке независимой прессы, независимых журналистов в самой Беларуси.**

Как вы смотрите на роль ЕС в вопросе свободы слова для белорусов, обеспечения их независимой информацией?

– Все-таки радиовещание представляется мне достаточно действенным средством информирования. Я сам до сих пор слушаю, например, русскую службу «радио Свобода» и нахожу там немало полезной информации. А целенаправленное вещание на Беларусь будет тем более действенным.

Что касается Интернета – да, вы правы, надо думать в этом направлении, нажимать на Еврокомиссию, чтобы прорабатывались соответствующие проекты помощи.

Несомненно, должна оказываться помощь и независимым СМИ в самой Беларуси. Тем более что, находясь за рубежом, например в Германии, ни один журналист не сможет рассказать о ситуации и событиях в Беларуси так убедительно, как человек, который живет в самой стране.

Один известный деятель литовской культуры, побывавший в Беларуси, поделился со мной таким наблюдением: нынешний белорусский режим напоминает тот, что был в Литве до 1940 года. Тогда у нас правил Антанас Сметона, пришедший к власти в результате переворота. Он ввел цензуру, однопартийную

Eurošypsenos

Juokauja lietuviai

*Svarbiausi dalykai, kuriuos Europoje regėjo
lietuviai Juozas Erlickas (tik fragmentai)*

Tautų katilas. Kartais ateina rusai ir viską sutvarko.

Rusijoj visados jaučiuos europietis, todėl šneku su ryškiu akcentu:

– Žinau jūsų kraštas. Sostinė – Ryga.

Įdomiausia čia tai, kad rusams, kaip ir lietuviams, labai nepatinka, jeigu jų sostinė pavadini Rygą.

Dėl ko tas miestas toks nemalonus?

Bet gerai, kad esam ne latviais gimę.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

Privačios agentūros

Galima pasinaudoti Lietuvoje veikiančių privačių agentūrų, siūlančių įdarbinti Lietuvos darbuotojus užsienyje paslaugomis. Tačiau turite žinoti, kad tokios agentūros privalo turėti Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išduotą licenciją. Privačioms agentūroms už suteiktas paslaugas reikia mokėti. Teisėtai savo veiklą vykdančių privačių agentūrų sąrašą galite rasti internete: www.ldb.lt ir www.socmin.lt.

Taip pat galite pasinaudoti ir kitose ES valstybėse narėse veikiančiomis privačiomis užsienio šalių agentūromis.

систему, десять лет управлял страной вообще без парламента, а потом позволил избрать, но только однопартийный...

Короче говоря, параллелей много. Но если система власти, созданная Сметоной, не особо выделялась на фоне довоенных реалий Старого Света, то нынешний белорусский режим, во многом ставший откатом в прошлое, конечно же, как бельмо на глазу у современной Европы.

Вместе с тем надо признать, что белорусские власти, как и Сметона в свое время, довольно ловко используют тягу небольшой части граждан к патернализму, к твердой руке. Подобные настроения, к слову, проявляются и в новых странах Евросоюза. Части людей там демократия представляется неэффективной системой, им хочется, чтобы кто-то большой и сильный заботился об их повседневной жизни.

– Но для Литвы и других стран ЕС, слава богу, Рубикон перейден, и откат к диктатуре уже невозможен. В Беларуси же нынешняя система власти, при поддержке Москвы, демонстрирует неожиданный даже для многих экспертов запас живучести.

– Возвращаясь к историческим параллелям, хочу подчеркнуть: сила авторитаризма обманчива, такой режим — это колосс на глиняных ногах. Литовский президент Сметона, при том что сконцентрировал в своих руках громадные полномочия, за 14 лет правления практически всех, кроме своей партии, восстановил против себя. Так что в 1940 году Москве было нетрудно создать в Литве видимость массовой поддержки советской власти. Иначе говоря, авторитаризм оказался губительным для судьбы литовской независимости.

– Официальный Минск все время говорит Западу: мол, не учите нас жить, мы придумали особую белорусскую модель развития и уверенно идем своим самобытным путем...

– Я согласен, что нельзя всех стричь под одну гребенку. Вероятно, и в самом деле возможны достаточно самобытные пути к достойной жизни народа. Но для меня несомненно, что при этом должны соблюдаться основные правила игры. Они общеизвестны. Это – альтернативная демократия, права человека, свобода печати и так далее. И если бы Минск начал двигаться в этом направлении, думаю, встречная позитивная реакция Европы не заставила бы себя ждать.

Europos Sąjungos magnetizmas nesilpnėja

„Veidas“;
2006 04 27

Prieš dvejus metus smarkiai išsiplėtusi Europos Sąjunga kiek pailso, norėtų stabtelėti ir atsipūsti. Tiesa, jau sutarta, kad kitąmet į ES įstos Rumunija ir Bulgarija.

Dėl referendumų Prancūzijoje ir Nyderlanduose įstrigusi Konstitucinė sutartis formaliai užkerta kelią plėtrai. Balsavimas prieš Konstituciją šalia protesto prieš abiejų šalių vyriausybių veiksmus turėjo ir kitą potekstę: tai buvo signalas, kad ES, prancūzų ir olandų nuomone, plečiasi strimgalviais, neturėdama nei plano, nei supratimo apie vis didėjančios Europos ribas.

Prancūzija neseniai priėmė įstatymą, kuris turės lemtingą įtaką ES plėtrai. Kiekvienos naujos šalies (išimtis – Rumunija, Bulgarija ir Kroatija) priėmimas į ES turės būti sprendžiamas referendumu. Tai reiškia, kad pro šį prancūzų tinklą turi šansų prasmukti smulkios žuvelės – nedidelės Vakarų Balkanų šalys. Bet tokie banginiai, kaip Turkija, o ateityje ir Ukraina, tuose tinkluose bemat įstrigtų.

Kodėl ES valstybės, ypač senosios, pavargo nuo išplėtimų? Todėl, kad šalys, daugiausiai sumokančios į ES biudžetą, gyvena nelengvus ekonominius laikus. Todėl, kad iki pastarojo išplėtimo ES dar niekada nebuvo tokio ryškaus skirtumo tarp pirmyn išsiveržusių ir atsiliekančių šalių. Taigi pirmiausiai reikėtų „suvirškinti“ naujokes, išlyginti ekonominius skirtumus, aiškina Briuselio senbuviai, ir tik po to galvoti apie naujus išplėtimus.

Tiesa, tos valstybės, kurios nori susilpninti ES integraciją, apsiriboti bendra rinka (didelė dalis britų, švedų ir kitų šalių politikų) agituoja už išplėtimą be aiškesnių ribų. Pasigirsta balsų, kad ir Izraelis, ir Rusija galėtų koku nors būdu patekti į ES (pastaroji šalis nerodo nei noro, nei pastangų ta linkme). Plėtros komisaras Ollis Renas (Olli Rehn) kartoja: „Ne geografija, o vertybės nulemia narystę“.

Briuselis yra suteikęs vilčių dėl įstojimo aštuonioms valstybėms. Jų ekonominės plėtros lygis skirtingas. Kroatijos BVP vienam gyventojui sudaro 12 tūkstančių JAV dolerių, Bulgarijos – 9 tūkstančius, Rumunijos ir Turkijos – 8 tūkstančius, Makedonijos, Bosnijos bei Hercegovinos – 7 tūkstančius, Serbijos bei Juodkalnijos – 6 tūkstančius, Albanijos – 5 tūkstančius JAV dolerių. Palyginimui: Lietuvoje turime 14 tūkstančių, o pas kaimynus: Estijoje – 16 tūkstančių, Latvijoje ir Lenkijoje – 13 tūkstančių JAV dolerių.

Euroskeptikai dažnai nurodo Šveicarijos, Norvegijos ir Islandi-

Ar žinai, kad...

Ne kiekvienas rūkantis tampa rūkaliumi. Tačiau kuo jaunesnis pradedi, tuo didesnė tikimybė priprasti. Cigarečių gamintojai prideda į jas chemikalų, kurie padidina tavo šansus tapti ištikimu vartotoju visą gyvenimą. Svarbiausias dalykas – tu turi išsiaiškinti, ar tapai priklausomas, ir žinoti, kad šis kelias gali kainuoti tau daug pinigų ar net gyvybę.

Taigi, jei tau neduoda ramybės mintis pamėginti cigaretę, manyk, kad tau nėra jokios būtinybės to daryti, juk gali gyventi ir be to. Kartas nuo karto tu svarstai galimybę mesti. Ar žinai, kad kuo ilgiau tu rūkai, tuo sunkiau bus mesti? Taigi, jei manai, kad tau gali būti sunku mesti dabar (artėja egzaminai, vakarėlis, išsiskyrei su vaikinu ar mergina...), pagalvok, kaip sunku bus tai padaryti po penkerių metų, kai būsi papildomai surūkęs dar apie 20 000 cigarečių.

Tavo šeima, draugai, mokykla, vyriausybė – visi yra pasiruošę tau padėti mesti rūkyti, jei nusprendei, kad jau metas tai padaryti.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

Profesinės organizacijos

Galima susisiekti su užsienio šalių profesinėmis sąjungomis ir daugiau sužinoti apie dominančią profesiją bei padėtį darbo rinkoje, apie diplomų pripažinimo sąlygas, galimybes pradėti savo verslą. Adresus galima rasti geltonuosiuose atskirų šalių interneto tinklapiuose, pvz., atsivertus interneto tinklapį www.gelbenseiten.de, galima rasti nuorodą į „Yellow Pages International“, o per tinklapį www.visalietuva.lt. It galima rasti Lietuvos geltonuosius puslapius, arba per www.yeall.com – Didžiosios Britanijos geltonuosius puslapius.

Ar žinai, kad...

Europos Parlamentą sudaro 785 nariai, išrinkti 27 išsiplėtusios Europos Sąjungos šalyse narėse.

jos pavyzdį. Štai tos šalys turtingos ir klestinčios, o stoti į ES, kaip rodo referendumai, jų gyventojai nenori. Taip atrodo tik iš pirmo žvilgsnio. Iš tiesų Norvegija ir Islandija dėl specifinių žvejybos interesų, o Šveicarija – dėl savo garsiosios bankų paslapties nelinkusios paklusti kai kuriems ES reguliavimams. Tačiau daug svarbiau, kad visos trys šalys yra suderinusios savo įstatymų sistemą su ES, jos įgyvendina visas svarbiausias ES direktyvas. Jos iš esmės jau tapo Sąjungos narėmis su vienintele išimtimi – neturi vietos prie sprendimų stalo.

Įdomų euroskeptiko samprotavimą išgirdau visai neseniai Podgoricoje, miniatiūrinėje mažytės Juodkalnijos sostinėje. Didelė šios šalies gyventojų dalis tikisi po mėnesio vyksiančiu referendumu atsisukti nuo Serbijos ir savarankiškai stoti į ES. Euroskeptikas, vienas žymiausių šalies žurnalistų, tvirtino: mums reikia tiksliai suderinti savo įstatymus su ES direktyvomis, įvykdyti visus politinius bei ekonominius reikalavimus, perimti esmines europietiškas vertybes, žodžiu, kuo puikiau atlikti visus „namų darbus“. Ir kai Briuselis pasakys: labai gerai, galime jus priimti, mes turėtume tarti – ne, ačiū, mes nebenorime.

Paradoksalus euroskeptiko iš Podgoricos žvilgsnis dar kartą patvirtina ES traukos jėgą, magnetizmą. Pats žengimas ES kryptimi padeda valstybei kilti, tapti stipresne ekonomiškai ir politiškai, demokratiškesne, geresne savo piliečiams. Neprotinga būtų iš anksto užtrenkti duris prieš nosį toms valstybėms, kurios keičiasi, viliasi sukurti gerovę savo žmonėms su ES pagalba.

Suomija turi tūkstančio kilometrų sieną su Rusija. Ji labai gerai saugoma, bet kartu – pralaidi verslui, turizmui, vizitams

Europos tikslas – sienos neperžengiamos ir kartu pralaidžios

„Veidas“;
2006 05 11

Visur pasienio gyventojai nelepinami valdžios dėmesiu. Tai patyrėme ir patys. Nuo pat Didžiosios Kunigaikštystės laikų Lietuvai vis tekdavo likimas gyventi imperijų ir sąjungų pasieniuose. Buvom Žečpospolitos, Rusijos, TSRS Vakarai, dabar – ES Rytai. Žinome, kad žmonės pasienyje gyvena lyg pasaulio pakraštyje, nuo kaimynų kitoje valstybėje atskirti sargybinių postais, spygliuotomis vielomis. Iš pakraščių žmonės linkę išvažiuoti, ten merdėja visuomeninis gyvenimas ir verslas.

Europos Sąjunga trokšta, kad būtų kitaip. Panaikinęs sienas tarp valstybių, sudarančių ES, Briuselis nori tam tikra prasme ištrinti ir išorines Sąjungos sienas.

Jau kelis dešimtmečius Briuselis per INTERREG A ir TACIS iniciatyvas švirkščia pinigus, skirtus įvairių ES valstybių ir kaimynių šalių pasienio regionų bendradarbiavimui skatinti. Lėšos skiriamos švietimui, mokslui, sveikatai, aplinkos apsaugai, kultūriniam mainams, energetikai, transportui, bendruomenėms. Inicijatyva įgyvendinama per programas, bendrai rengiamas ir valdomas partnerių iš kaimyninių valstybių. Tos programos ypač aktualios Lietuvai, turinčiai apie tūkstantį kilometrų ES išorinės sienos – tai beveik penktadalis visų Sąjungos sausumos sienų.

Per Kaimynystės programas visose 10 Lietuvos apskričių vykdomi projektai gali gauti 75 proc. Europos regioninės politikos fondo paramos. Su Latvija ir Baltarusija besiribojančioms Klaipėdos, Telšių, Šiaulių, Panevėžio, Utenos, Alytaus, Vilniaus, taip pat Kauno apskritims 2004–2006 metais skirta 34 milijonai litų. Šiomet šioje rytinėje zonoje dar nepaskirstyti devyni milijonai litų. Reikia paskubėti, laiko kasdien lieka vis mažiau.

Su Lenkija bei Rusijos Federacijos Kaliningrado sritimi ribojasi tik Alytaus, Marijampolės, Tauragės ir Klaipėdos sritys. Jos konkuruoja dėl gerokai didesnės sumos – 126 milijonų litų, nes ten kur kas daugiau pasienio regiono gyventojų. Ir vakarinėje zonoje dar nepanaudoti 33 milijonai litų.

Šalia minėtų tikslų, lietuviai Europos pinigų uoliai naudoja keliams rekonstruoti, turizmo centrams, jaunimo stovykloms įrengti.

Rygoje ir Vilniuje įsikūrę jungtiniai sekretoriatai, administruojantys projektus. Jų darbuotojai per galvą verčiasi siūlydami apskričių,

Ar žinai, kad...

Parlamento nariai pasiskirsto į 20 nuolatinį komitetų. Į juos įeina po 25–78 narius.

Komitetai posėdžiauja vieną arba dvi savaites per mėnesį Briuselyje, o jų diskusijos yra viešos.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

Laikraščiai

Darbdaviai apie laisvas darbo vietas paprastai skelbia ir laikraščiuose. Užsienio laikraščius galima rasti internete: www.world-newspaper.com. Kartais nuorodas į nacionalinę spaudą pateikia ir užsienio valstybių įdarbinimo agentūros.

Ar žinai, kad...

Europos Sąjungos Sveikatos ir vartotojų apsaugos generalinis direktoratas, kitaip tariant, viena iš ES „ministerijų“, rūpinasi Europos piliečių gyvenimo kokybe šiose srityse: vartotojų teisės, maisto sauga ir visuomenės sveikata.

Direktoratas siekia šio tikslo užtikrindamas visiems Europos piliečiams minimalius saugos standartus. Direktorato darbuotojai siūlo naujus ES teisės aktų, susijusių su vartotojų apsauga, projektus: nuo mažmeninės prekybos iki rūkymų reglamentuojančių įstatymų, maisto ženklinimo bei gyvūnų apsaugos.

savivaldybių, seniūnijų lygmens institucijoms, viešosioms įstaigoms ir ne pelno siekiančioms organizacijoms (universitetams, mokykloms, bibliotekoms, agentūroms) Europos paramą. Daugumai jų nelengva savo kišenėje sukrapštyti daugiau nei 25 proc. lėšų, reikalingų projektams įgyvendinti. Bankai atsargūs, nes projektų vykdytojai negali laiduoti skolos, o biudžetinės įstaigos neturi teisės imti paskolų, neturi ir lėšų palūkanoms mokėti. Daug ką atbaido dokumentų pildymo procedūra anglų kalba. Trūksta tarptautinių projektų rengimo patirties, konsultavimo paslaugų, nelengva rasti partnerius kaimyninėse valstybėse.

Kol kas vykdant projektus pirmauja finansiškai stipresnės biudžetinės įstaigos. Trūksta nevyriausybinų organizacijų, mokslo ir privačių institucijų iniciatyvos.

Iš šiuo metu įgyvendinamų projektų rytinėje zonoje lietuviai vadovauja trimis, o latviai – net trylikai, pasisemdami daugiau lėšų administracinėms išlaidoms padengti. Tenka pripažinti, kad partneriai iš Latvijos išradingiau pateikia idėjas ir projektų siūlymus. Vakarinėje zonoje lenkai ir mes vadovavimą projektams pasidaliję apylygiai, jeigu skaičiuotume pagal gyventojų abipus sienos gausumą.

Lietuvos finansų ir vidaus reikalų ministerijos artimiausiu metu ketina suteikti galimybę iki 12,5 proc. įnašo į projektus padengti iš valstybės biudžeto. Šis sprendimas turėtų paskatinti lietuvius aktyviau pasinaudoti ES pagalba.

Viena pagrindinių Europos idėjų yra ta, kad sienos turi vienyti, o ne skirti besiribojančius regionus. Jos turi būti neperžengiamos nusikaltėliams, kontrabandai, nelegaliai migracijai, bet pralaidžios verslui, kultūros mainams, žmonių bendradarbiavimui.

Energetika griebia už pakarpos ir kišenės

„Veidas“;
2006 09 21

Ekonomistai pastebi: kai tik pasaulinėje rinkoje krinta naftos kaina, Rusijoje žlunga vyriausybė.

Lietuvoje – „Mažeikių nafta“. Jos pardavimo istorijos primena žemės drebėjimus ir vulkanų išsiveržimus, ne kartą nušlavusius ir vyriausybes, ir atskirus politikus.

Sėkmingas „Mažeikių naftos“ darbas – tai 10 proc. Lietuvos biudžeto, kuriuo naudojamės visi. Daugeliui mūsų centralizuotai teikiama šiluma – jos kaina dėl dujų brangimo kai kur kils beveik trečdaliu. Verslininkai, prekybininkai dėl brangstančių degalų skaičiuoja nuostolius, kuriuos norėtų permesti vartotojams. Kad ir kaip būtų keista, fantastiškos benzino kainos neatbaido ratuotųjų – automobilių kasdien vis daugiau, didmiesčiai nebepravažiuojami.

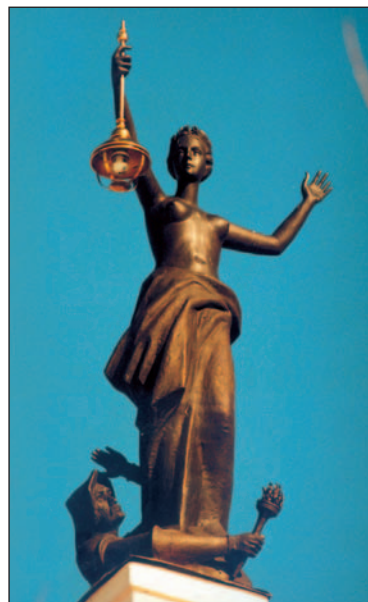
Energetika vis žiauriau griebia už pakarpos bei kišenės ir politiką, ir žmogų gatvėje.

Praėjusią savaitę Lietuvos žiniasklaidoje paskleidžiau konferencijoje Maskvoje išgirstą įtakingo Rusijos pramonininko nuomonę: „Družbos“ naftotiekio remontas, sukėlęs problemų „Mažeikių naftai“, truks tiek, kiek jam įtakos turės politikos vėjai; tuo klausimu reikia derėtis su Maskva. Ir Vilniuje, ir Maskvoje paskubėta paneigti: remontas, kaip išdėstyta oficialiame Rusijos paaiškinime, tikrai esąs ne politinis, jis bus baigtas numatytu laiku.

Lietuvos politikai bei valstybės tarnautojai turi visišką teisę ir netgi pareigą vaizduoti naftos tiekimo į Mažeikius reikalus taip, kaip jie laiko reikalinga. Tačiau išmintingiausia, matyt, būtų vadovautis išbandyta taisykle: tikėtis geriausio, bet ruoštis ir blogiausiam.

Priminčiau, kad Lietuva dujas iš „Gazpromo“ perka kol kas beveik dvigubai pigiau negu, pavyzdžiui, Austrija. Kaip tai pavyko? Tiesiog dujininkai, ne per daugiausiai padedant Ūkio ministerijai, sugebėjo sukurti neblogą santykių atmosferą ir išsiderėti palankesnę kainą negu kitos ES valstybės. Ta kaina neišvengiamai pamažu kils, tačiau tam tikrą išlošimą savo piniginėje pajuto beveik kiekvienas Lietuvos pilietis.

Kitoje konferencijoje – Krynicos forume – Lenkijos ministras pirmininkas Jaroslavas Kačinskis (Jarosław Kaczyński) ypatingą dėmesį atkreipė į svarbų Lietuvai projektą: Kaspijos regiono naftą nukreipti į Baltijos regioną. Jau seniai nutiestos naftotiekių atkar-

Tam, kad šviestų elektros lemputė, reikia daug dujų ar naftos.

Dar geriau – atsinaujinančių energijos šaltinių

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje Spekuliatyvinės paraiškos

Vis populiareesnės tampa spekuliatyvinės paraiškos įmonėms. Pravartu susirasti kuo daugiau informacijos apie jus sudominusią įmonę, nes sėkmė gauti darbą joje gali priklausyti nuo to, kaip sugebėsite pademonstruoti savo tinkamumą jų reikalavimams ir struktūrai. Prašymą turėtume išdėstyti laiške, pateikti jame detalią informaciją apie savo kvalifikaciją ir įgytą patirtį bei pagrįsti savo norą dirbti toje įmonėje. Kartais kai kurios įmonės turi savo internetinius tinklapius, kuriose yra ir darbuotojų paieškos skiltis, leidžianti pateikti prašymus bei gyvenimo aprašymus elektronine forma.

pos tarp Odesos ir Brody (Ukraina) bei Plocko ir Gdanskio (Lenkija). Belieka sujungti Brody su Plocku ir Azerbaidžano, Kazachstano nafta, atgabenta tanklaiviais į Odesą, galėtų tekėti į Gdanską, o iš ten ją transportuoti į Būtingę. Tai būtų brangiau negu „Družbos“ variantas, tai dar tolimas projektas, tačiau lenkai jau kalba apie JAV kompanijų investicijas į naftotiekio atkarpos statybą.

Europos Sąjunga rimtai susirūpino energetikos politika tik per praėjusias Kalėdas, kilus „dujų karui“ tarp Rusijos ir Ukrainos. ES atsakas: stengtis apsirūpinti nafta ir ypač dujomis iš įvairių šalių ir geografinių regionų, vienyti 25 valstybių jėgas ir kurti bendrą energetinę strategiją. Europos Komisija dar šiais metais numato įsteigti energetinių resursų tiekimo stebėjimo centrą, kuris turėtų ne tik sekėti dujų ir naftos srautus į ES, bet ir prognozuoti sutrikimus, užbėgti krizėms už akių.

Ne mažiau svarbu naudoti atsinaujinančius energijos šaltinius, taupyti elektrą. Lietuva, deja, neblizga. „Eurostatas“ signalizuoja: pagal atsinaujinančius energetinius šaltinius esame 17-ti ES, o pagal energijos imlumą ekonomikoje – paskutiniai. Taigi spurtuoti galima ir reikia.

Jau kitais metais turėtų būti pasirašyta nauja sutartis dėl ES ir Rusijos partnerystės bei bendradarbiavimo. Energetikai bus skirtas kur kas svarbesnis vaidmuo. Juk tai abipusis interesas ir abipusis prieštaravimas. ES nori, kad Rusijoje valstybė mažiau kištųsi į dujų ir naftos verslą, naikintų monopolizmą, Maskvai rūpi, kad ES plačiau atvertų savo energetinę rinką Rusijos kapitalui.

Vilnius kol kas nesiskundžia elektros energijos stygiumi

Karališkosios tradicijos modernioje sąjungoje

„Veidas“;
2006 11 02

Prieš penkiasdešimt metų nuverstas nuo sosto Egipto monarchas Farukas (Farouk) pranašavo: netrukus pasaulyje liks penki karaliai – keturi kortų ir Jungtinės Karalystės.

Egiptiečio pranašystė neišsipildė. Po sostų byrėjimo įvairiuose kontinentuose į XXI amžių vis dėlto įžengė nemažai monarchijų. Vien Europos Sąjungoje – septynios.

Viduramžių laikais susigiminiavę monarchai kūrė kažką panašaus į Europos karališkąją sąjungą. Britų karalienė Viktorija turėjo bent šešis karaliaujančius pusbrolius, tarp jų ir Rusijos carą. Kaip tik jai karaliaujant beveik visą XIX amžių pagrindiniai valdžios svertai prieš jos valią perėjo iš Bekingemo rūmų į parlamentą. Karalienės puikybę pabrėžė ir sūnus: „Ji visai nenorėjo patekti į rojų, nes ten būtų žemesnės padėties negu angelai“.

Ar išsilauks monarchijos XXI amžiuje? Šia tema kalbėjau su kolegomis europarlamentarais. Britai, kaip paprastai, tryško humoru: „Nepaisant to, kad mūsų istorijoje vienam karaliui buvo nukirsta galva, kitas būdamas beprotis valdė šešiasdešimt metų, o trečiasis atsisakė sosto dėl moters, monarchija turėtų atsilaikyti“.

Kaip monarchija Didžiojoje Britanijoje galėtų būti panaikinta? Labai paprastai. Tarkim, kuri nors partija įtrauktų tokį pažadą į savo rinkiminį manifestą. Jeigu laimėtų, ji iškeltų monarchijos atsisakymo klausimą balsavimui parlamente, ir jo sprendimas būtų galutinis. Tačiau dabar, kai monarchiją palaiko 60–70 proc. britų, toks scenarijus mažai tikėtinas (prieš porą dešimtmečių palaikymas balansavo ties 50 proc. riba). Britai juokauja, kad jų brangiausia pasaulyje monarchija savaip atsiperka, pritraukdama daugybę turistų.

„Pasisakyti dabar už respubliką reikštų politinę savižudybę“, – kategoriškai tvirtino kolega iš Amsterdamo. Belgai pabrėžė, kad monarchija cementuoja ant suskilimo ribos balansuojančią valstybę: „Jeigu turėtume renkamą prezidentą, jis būtų iš Flandrijos, kur gyvena dauguma belgų, o valonai būtų nepatenkinti“. Kitoks balsas iš Liuksemburgo: „Turime jau tiek princų ir princesių, kad Didysis Kunigaikštis nebesugalvoja, ką jiems veikti“.

Taupūs švedai skaičiuoja ir išlaiko kuklią, modernią monarchiją – reguliarius prezidento rinkimai esą būtų per brangus malonumas. Tačiau Žaliųjų partijos atstovai tikisi, kad „feodaliųjų laikų liekana“ vis dėlto neižengs į XXII amžių.

Ar žinai, kad...

2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamentas ir Ministrų Taryba kaip teisės aktą patvirtino Nesąžiningos komercinės veiklos direktyvą, kuri skirta vartotojus apsaugoti nuo nesąžiningos komercinės veiklos. Šiame teisės akte pateiktas „juodasis sąrašas“ veiklų, kurios visais atvejais laikomos neteisėtomis, tokių kaip:

- Spaudimas nusipirkti.
- Mėginimas įteigti vartotojui, kad jis negali išeiti iš parduotuvės, kol nesudarė sutarties.
- Lankymasis vartotojo namuose, nepaisant vartotojo reikalavimo išeiti ar negrįžti.
- „Paskutinio išpardavimo“ rinkodaros triuko naudojimas, kai iš tikrųjų nesiruošiama užsidaryti.
- Teigimas, kad pardavėjas yra pasirašęs „elgesio kodeksą“, kai iš tiesų to nėra padaręs.
- Produkto apibūdinimas kaip „dykai“, „veltui“, „nemokamai“ ar panašiai, jei vartotojas turi mokėti už kažką kitą, išskyrus neišvengiamas pristatymo ar surinkimo išlaidas.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

Darbo paieška

Galimybė praleisti šiek tiek laiko pasirinktoje valstybėje būtų idealus variantas susipažinti su šalimi ir vietoje ieškoti darbo.

Būdami Europos Sąjungos piliečiais turite teisę vykti į kitą ES valstybę ir 3 mėn. ieškoti darbo neturėdami leidimo gyventi.

Jeigu šiuo metu nedirbate ir norite ieškoti darbo kitoje ES šalyje, galite 3 mėnesiams pervesiti savo bedarbio pašalpą į tą šalį, kurioje ketinate apsistoti. Tačiau turite žinoti, kad galioja nustatytos pašalpų pervedimo taisyklės ir griežtos sąlygos, todėl reikėtų kreiptis į teritorinę darbo biržą ir užpildyti atitinkamas dokumentų formas. Jei per tris mėnesius nepavyktų susirasti darbo, reikėtų grįžti į savo šalį iki trijų mėnesių termino pabaigos. Priešingu atveju būtų prarasta teisė į bedarbio pašalpą savo šalyje.

Dirbantys Europos Parlamente kol kas, kaip stebėtojai bulgarai prisimena, kad jie maždaug prieš 20 metų turėjo progą atkurti monarchiją, bet ja nepasinaudojo. Tremtyje gyvenusio karaliaus jie nepasodino į sostą, tačiau rinkimuose palaikė jo sukurtą partiją, statydami jį ministru pirmininku. Ketverius metus dirbęs premjeru nekarūnuotas karalius įsižeisdavo, jei kas nors į jį kreipdavosi „Jūsų Didenybe“.

Karalių sostai ypač pradėjo braškėti XX amžiaus pradžioje, kai jie dar nebuvo išmokę britiškų ir prancūziškų pamokų. Italijos karalius Umberto I taip mokė savo sūnų Viktorą Emanuelį (Vittorio Emanuele), kuriam teko būti priešpaskutiniu tos šalies karaliumi: „Kad sėkmingai karaliautum, pakanka mokėti pasirašyti, perskaityti kalbos tekstą ir jodinėti“.

XX amžiaus pabaigoje naujas iššūkis: reporteriai ir jų objektyvai prisiskverbė į karalių ir karalienių, princų ir princesių salonus, valgomuosius ir miegamuosius. Tai, kas anksčiau būdavo vieša paslaptis ir nerašyta karalių privilegija, spaudos ir televizijos amžiuje virto skandalais, penu apkalboms ir nežabotai kritikai. Tačiau monarchija prisitaikė prie žiniasklaidos, o per ją – prie žmonių smalsumo. Kartu išlieka sudėtingas uždavinys: būti aukščiau paprastų mirtinųjų ir kartu neatitrūkti nuo jų.

Pabaigoje pastebėjimas: šešios iš septynių ES valstybių, kur valdo monarchai, patenka į turtingiausių Sąjungos valstybių dešimtuką. Visos jos žymiai lenkia ES BVP vidurkį, o Ispanija visiškai priartėjo prie jo.

Tradicijos, tęstinumas vaidina tam tikrą vaidmenį. Bet ne monarchų, o daugumos žmonių darbas nulemia valstybės klestėjimą ar nesėkmę.

*Didžiosios Britanijos karalienei
Elžbietai II viešint Vilniuje,
galėjome prisiminti susitikimus
Londone*

Horizonte – vilkikų kamščiai tik ties Rusijos ir Baltarusijos sienomis

„Lietuvos žinios“,
2006 12 04

Teisingai sakoma, kad gali pasirinkti tik draugus, giminių pasirinkti neįmanoma. Tas pats su kaimyninėmis valstybėmis – jų nepasirinksi. Broliai latviai yra ir mūsų giminės, ir kaimynai. Draugiškai sugyventi su jais mums lemta ir likimo, ir ES taisyklių. Bet...

Latviai priekaištauja, kad „Mažeikų nafta“ ir Būtingės terminas teršia jų teritoriją – gerai prisimenu Latvijos žaliųjų piketus prie mūsų ambasados Londone. Vis išliepsnoja „karai“ dėl lietuviškų maisto produktų eksporto į Latviją. Kiek aprimo aistros dėl vis dar neišspręstos Latvijos ir Lietuvos jūrų sienos problemos. Ir štai križė sausumos sienos pravažiavimo punktuose.

Visada stengiuosi vadovautis maksima – AUDIATUR ET ALTE-RA PARS (tebūnie išklaudyta ir antra pusė). Tad klausiau kolegų europarlamentarų iš Latvijos, kaip jiems atrodė tie vilkikų kamščiai prie mūsų sienos.

„Negražiai“ – Rihardas Piksas (Rihards Pīks). Jis prisiminė laikus, kai dirbo užsienio reikalų ministru ir įsitikino, kad net septynios skirtingos tarnybos Rusijos pusėje tikrina sieną pravažiuojančius sunkvežimius. Dabar, metų pabaigoje, ten susikaupia 30–50 kilometrų ilgio eilės. Vairuotojai neturi ko valgyti, gerti, skelbiama ypatinga padėtis, vyriausybė organizuoja jiems pagalbą. Rygai visą dėmesį nukreipus į tą pusę, problemos prie Lietuvos sienos pastebėtos per vėlai.

Inesei Vaiderei (Inese Vaidere) svarbus argumentas dėl NATO viršūnių susitikimo – juk tokio lygio susitikimas pirmą kartą vyko buvusioje TSRS teritorijoje. Saugumo priemonių teko imtis nepaprastai griežtų, ir tegul NATO pareigūnai neaiškina, kad jie to nereikalavo. Bet koks rimtesnis incidentas Rygoje būtų nepataisoma žala Latvijai, visam Aljansui.

Paradoksalu, bet Lietuvos poziciją šiame konflikte remia Latvijos rusakalbiai. Tatjana Ždanoka, europarlamente paprastai atstovaujanti rusakalbės mažumos Latvijoje interesams, pabrėžė, kad opozicinė spauda jos šalyje, ypač rusakalbė, aštriai kritikuoja vyriausybę dėl Latvijos ir Lietuvos pasienio: vyriausybė dirbtinai sudariusi tas eiles, kad nuimtų spaudimą nuo Latvijos ir Rusijos sienos ir palengvintų Latvijos vežėjų padėtį.

Briuselyje sužinojau, kad Europos Komisija linkusi Latvijos veiks-

Ar žinai, kad...

ES teritorija 2,3 karto mažesnė už JAV ir daugiau kaip dešimt kartų didesnė už Japonijos. 2007 m. sausio 1 d. prisijungus Bulgarijai ir Rumunijai, ES sudaro 27 valstybės su 485 mln. gyventojų (apie 7 proc. planetos gyventojų). Vidutinis gyventojų tankumas ES yra 114 gyventojų kvadratiniam kilometre (tai keturis kartus daugiau nei JAV ir beveik tris kartus mažiau nei Japonijoje). Tankiausiai apgyvendintas ES yra Reino upės slėnis: čia gyventojų tankumas didesnis nei 500 žmonių kvadratiniam kilometre. Vyresni nei 60 metų gyventojai Europos Sąjungoje sudaro didžiausią dalį – 17 proc. Palyginimui: Japonijoje – 17 proc., JAV – 13 proc., Azijoje – 5 proc., Afrikoje 3,5 proc. Vidutinė gyvenimo trukmė Vakarų Europoje per pastaruosius du amžius išaugo 40 metų. t y., vyrai dabar gyvena vidutiniškai 75 metus (XVIII a. pradžioje – tik 35) Aukščiausias taškas ES yra Monblano kalnas (Prancūzijos ir Italijos pasienyje) – 4,807 m. Labiausiai į vakarus nutolęs ES taškas yra Gvadelupa (Prancūzija). Grenlandija ir Farerų salos, turinčios autonomiją Danijos karalystės sudėtyje, nepriklauso ES. Ilgiausia ES upė yra Reinas (Vokietija, Olandija), jos ilgis 1 320 km.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

Sezoninis darbas

Galimybė laikinai padirbėti užsienyje gali būti sezoninis darbas – braškių rinkimas, kalėdinių eglučių kirtimas, vynuogių skynimas ar ledų pardavimas. Dėl sezoninio darbo reikėtų kreiptis iš anksto, likus keliems mėnesiams iki tokių darbų pradžios. Informacijos apie sezoninius darbus galima ieškoti internete šiais adresais:
<http://europa.eu.int/eures>
www.seasonalwork.dk
www.oscars.at
<http://sommarjobb.ams.se>

Ar žinai, kad...

Viena esminių šiuolaikinės ES taisyklių, kuriai vykdyti išleidžia daugiau kaip trečdajį savo biudžeto tai padėti ekonomiškai atsiliekantioms šalims narėms ar jų regionams. 2006 metais šiai pagalbai buvo skirta 38 milijardai eurų. Ši parama oficialiai vadinama struktūriniais fondais. Europos Sąjunga juos įsteigė siekdama, kad šalys narės ir jų regionai plėtotųsi tolygiai, kad tarp jų nežiojėtų ekonominio išsivystymo praraja. Santykinai daugiausia šios paramos sulaukia Vidurio ir Rytų Europos šalys.

muose įžiūrėti rimtą 28 Sutarties straipsnio pažeidimą, kuriame numatomas laisvas prekių judėjimas. Tiesa, vis dar tikrinama latvių versija dėl NATO viršūnių susitikimo įtakos. Jei EK pozicija nesikeis, Lietuvos ir kitų šalių vežėjai galėtų išsireikalauti nuostolių atlyginimo. Vienos paros prastova vertinama apie 200 eurų, o kur dar sugedusių prekių ir, kas ne mažiau svarbu, sugadintų nervų kaina. Bet paprastai kompensacijos atgavimo procedūros tokiais atvejais ilgos.

Panašūs konfliktai neretai iškyla tarp kaimyninių ES valstybių. Gaisrus gesinti tokiais atvejais padeda Briuselis, bet nemažesnė dalis sėkmės priklauso nuo vietinių „ugniagesių“ – abiejų šalių vyriausybių, parlamentarų, žiniasklaidos, pagaliau visuomenės elgsenos ir supratimo. Labai daug – ir nuo asmeninių kontaktų. Gaila, kad ir mūsų, ir latvių VR ministrai – naujokai, dar nespėję kaip reikiant susipažinti. Užmezgus gerus kontaktus užtektų telefono skambučio problemai sušvelninti.

Prieš porą savaitių Europos Sąjungos ir Rusijos viršūnių susitikime Helsinkyje EK prezidentas Ž.M.Barozas aštriai kėlė netvarkos prie ES išorinių sienų su Rusija problemą prezidentui V.Putinui. Tai svarbiausia ir mums. Juk po metų kitų, Lietuvai ir Latvijai prisijungus prie Šengeno erdvės, siena tarp mūsų valstybių bus panaši į sienas tarp Lietuvos apskričių. Kamščiai kaupsis tik pasienio punktuose su Rusija ir Baltarusija. Europos Sąjungos išorinio rytinio pasienio infrastruktūros plėtimas ir gerinimas, perėjimas prie moderniausių kompiuterinių tikrinimo sistemų – gyvybiškas Vilniaus ir Rygos, o ir Briuselio interesas. Derybose su Maskva ir Minsku dėl sienų pralaidumo ES turi kalbėtis vienu stipriu balsu.

Tarp 27 vėliavų prie Europos Parlamento rūmų Strasbūre ir mūsų

Naujokės ir namų darbai Europos Sąjungai

„Veidas“;
2006 12 14

Po dviejų savaitių Bukarešto ir Sofijos dangių nutviaks ne tik nauja-
metiniai fejerverkai. Rumunija ir Bulgarija audringai švęs įstojimą į
Europos Sąjungą.

Abi šalys pradėjo derybas su ES dėl įstojimo pavėluotai, antroje
grupėje. Bet skirtingai nei Lietuva nesugebėjo pasivyti pirmosios
ir liko už didžiojo 2004-ųjų metų išplėtimo borto. Dabar Europos
Komisija siūlymą uždegti Rumunijai ir Bulgarijai žalią šviesą de-
rina su išpėjimais ir grasinimais. Vietoj „Taip“ iš didžiosios raidės
Komisija taria „taip, tačiau...“. Sąjungoje nuogaustaujama dėl korup-
cijos ir organizuoto nusikalstamumo, ypač Bulgarijoje. Spausda-
ma vykdyti reformas, Komisija siūlo įvesti ir narystės „saugiklius“,
kad plėtra nepakenktų 25 ES valstybėms. Naujokėms bus įteiktas
uždavinynas. Jo laiku neįveikus Rumunija ir Bulgarija negaus da-
lies finansinės pagalbos, negalės dalyvauti kai kurių sprendimų
priėmimo.

Tokių griežtų namų darbų su numatytais sankcijomis naujo-
kėms nebuvo užduota per visą ES istoriją. Tai Komisijos atsakymas
į didėjantį skepticizmą dėl ES plėtros ir signalas valstybėms anapus
ES durų, jog jokių nuolaidų nebus.

Todėl Briuselio koridoriuose vis garsiau skamba madingiausias
2006 metų eurožargono terminas – „absorbcijos arba integracijos
gebėjimas“.

Iki 1993 metų ES pajėgumas integruoti naujas nares nebuvo itin
aktualus. Vėliau, prie turtingųjų klubo jungiantis trylikai naujų
valstybių, padėtis kito: ar užteks lėšų, ar nešlubuos sprendimų pri-
ėmimo mechanizmas? Po to, kai ES praeitą rudenį pradėjo narystės
derybas su Turkija, Europos Parlamentas paprašė Komisijos paaiš-
kinti, kokius namų darbus turi atlikti pati ES, kad būtų pasirengusi
priimti naujas nares?

Komisija ataskaitoje dar kartą primygtinai priminė, jog instituci-
jų reformos būtinos. ES reikia naujo, žymiai galingesnio variklio,
kuris stumtų labai padidėjusį, perkrautą ES laivą į priekį: skaidraus
sprendimų priėmimo, komisarų skaičiaus mažinimo, aiškaus galių
pasiskirstymo tarp valstybių ir euroinstitucijų bei Europos ir nacio-
nalinių parlamentų galių išplėtimo.

Vokietija, pirmininkaudama Tarybai 2007 metų pirmą pusmetį,

Ar žinai, kad...

Prekės, pagamintos vienoje ES šalyje, gali
būti be jokių apribojimų parduodamos visoje
Europoje. Daugybė žmonių gyvena vienoje
valstybėje, o apsiperka kitoje atostogų ar
komandiruočių metu, kai kas specialiai vyksta
apsipirkti į kitą valstybę dėl kainų skirtumo.
Taigi, kad visi žinotų, ką perka, prekių etiketės
turi būti panašios visoje ES.
Etiketės turi būti tikslios. Jei informacija eti-
ketėse yra klaidinanti, gali nukentėti žmonės,
ypač sergantys alergija.

Eurošypsenos

Juokauja prancūzai

– Kodėl prancūzai pasakoja anekdotus apie
belgus?

– Todėl, kad tai vieninteliai anekdotai, kuriuos
jie gali suprasti.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

Kaip kreiptis dėl darbo

Nepamirškite, kad įsidarbinimo tvarkos atskirose šalyse gali būti skirtingos. Kartais darbdaviai prašo pateikti diplomų kopijas, rekomendacijas, nuotraukas ir kt. Tačiau ES yra parengusi ir patvirtinusi standartinę gyvenimo aprašymo formą (CV forma), kurią galima rasti adresu <http://www.cedefop.eu.int/transparency/cv.asp>.

Paprastai darbdaviai yra labiau linkę naudotis nacionaliniais prašymų standartais. Išsamesnę informaciją galima rasti internete: www.jobera.com, www.labourmobility.com, www.cvonline.lt ir atskirų šalių valstybinių įdarbinimo agentūrų tinklapiuose.

pristatys pasiūlymus, kaip išsaugoti maksimumą iš ES Konstitucijos projekto, torpeduoto referendumų.

Prancūzai ir olandai, o ir kitų šalių piliečiai jaučia, jog sprendimas pakviesti 10 naujokių buvo priimtas nepakankamai pasitarus su jais. Šiandien dešimtyje iš penkiolikos senbuvų valstybių daugiau nei pusė gyventojų pasisako prieš ES plėtrą. Vakariečiai būgštauja, jog tolimesnė plėtra gali sumažinti jų gerovę, atimti darbą.

Prieš plėtrą atlikdama namų darbus ES turi padėti valstybėms kurti darbo vietas, aukštesnius pragyvenimo standartus bei modernią socialinę apsaugą. Daug didesnis dėmesys turi būti skiriamas žinių visuomenei. Būtina sustiprinti Europos ekonominę valdymą, labiau koordinuoti ES valstybių narių pinigų, biudžeto ir socialinę politiką. Tam, kad Europa kalbėtų vienu balsu, reikalinga bendra užsienio ir saugumo politika. Ir ne tik – tokia pat politika kuriama ir energetikoje, ir migracijoje. Dauguma valstybių sutinka, kad turi būti siaurinamas veto teisės naudojimas.

ES įsipareigojusi priimti Turkiją ir Vakarų Balkanų valstybes. Derybos su Kroatija ir Turkija jau prasidėjo. Makedonija įgavo kandidatės statusą, kitos Balkanų šalys yra potencialios kandidatės. Visos šios valstybės galės prisijungti, kai įvykdys narystės kriterijus ir kai Europa atliks savo namų darbus. ES plėtra – tai galingas stimulus plėsti taiką, stabilumą, gerovę, demokratiją, žmogaus teisių ir teisės viršenybės principus.

Kas dar pasikeis nuo sausio pirmosios? Didelė dalis mūsų žurnalistų neteks malonumo kelti į antraštes tokių žinių: „IR VĖL LIETUVA PAGAL ... PASKUTINĖ EUROPOJE“ (tiksliau, žinoma, būtų „Europos Sąjungoje“). Statistika, iki šiol fiksavusi mūsų ekonominį pranašumą tik prieš Latviją ir Lenkiją, neišvengiamai pridės dar dvi šalis – pačias naujausias ES naujokes.

Dabartis – visada nevykęs tarpsnis?

„Veidas“, 2006 12 28

Kokie tie nueinantys metai, žvelgiant iš Briuselio?

ES pagaliau pasiekė palankų naujosioms šalims susitarimą dėl 2007–2013 metų biudžetinės perspektyvos, priėmė kompromisines paslaugų ir nuodingųjų medžiagų naudojimo pramonėje apribojimo (REACH) direktyvas.

ES atvėrė duris Bulgarijai ir Rumunijai. Vėl jas praversime – dėl to vis labiau sutariama – tik įrengę naują Sąjungos variklį. Visos ES šalys sutinka, kad toks variklis – Konstitucinė ar tiesiog dar viena sutartis – reikalingas.

Turkijoje didėja nusivylimas priešiška daugumos ES šalių pozicija, įstojimo palaikymas ten mažėja. Tačiau vis daugiau politikų Europoje supranta, kad durų užtrenkimas prieš musulmonišką Turkijos nosį galėtų reikšti grėsmingą civilizacijų konfliktą. Toks žingsnis, pabrėžia analitikai, būtų dar pragaištingesnis negu Irako karo klaida.

Įdomiai klostėsi ES santykiai su strateginiais partneriais. JAV, su kuriomis Sąjungą sieja vertybės, Kongreso rinkimuose pasisakė prieš Džordžo V. Bušo karą Irake, fundamentalųjį konservatizmą, Kioto sutarties ignoravimą. Tai priartina Ameriką prie ES ir daugumos jos valstybių, nors ne prie visų. Rusijos valdžia ir, deja, didžioji gyventojų dalis rodė, kad europietiškos vertybės jiems nepatrauklios. Tai didino plyšį strateginėje partnerystėje.

Metai praėjo po energetikos ženklų. ES sujudo kurti strategijas, didinti nepriklausomybę nuo rusiškų dujų ir naftos, ieškoti alternatyvių šaltinių. Ir gilesnės integracijos priešinkai čia pasisako už veiksmų suvienijimą. Tačiau kol kas vyrauja atskirų valstybių, net ir linkusių į federalizmą, interesai.

Europos Komisija neišgirdo Europos Parlamento balso (deja, tik patariamojo) ir paskelbė, kad Lietuva neatitinka įstojimo į euro zoną kriterijų. Dauguma lietuvių, būgštavę dėl euro, atsiduso lengviau. Užtat niekas nebijo pasienio ir muitinių barjerų nuėmimo nuo sienos su Lenkija. Jeigu tinkamai pasiruošime, jau kitų metų pabaigoje atsidursime Šengeno erdvėje. Tada valstybių sienos iki pat Atlanto, Viduržemio ar Šiaurės jūros mums bus taip pat pralaidžios, kaip ir riba tarp Vilniaus ir Kauno apskričių.

Mūsiškiai tarp visų ES piliečių nuožmiausiai kritiškai savo šalies valdžiai ir kartu palankiausiai vertina Briuselio valdžią – ES. Kodėl taip? Patys išsityčiojome iš savęs, pavadindami Lietuvą labiausiai korumpuota pasaulio valstybe – kartu, regis, su-

Ar žinai, kad...

Europos Sąjunga pasiruošusi padėti tau mesti rūkyti. Be draudimų reklamuoti cigaretes ir įstatymų, draudžiančių parduoti cigaretes, jei ant pakelio nėra pažeistų plaučių piešinio, Europos Sąjunga taip pat vykdo akciją „Help!“. Akcijos interneto puslapyje www.help-eu.com rasite:

- praktinius patarimus, kaip nepradėti rūkyti, mesti rūkyti ir kokie pavojai tyko pasyviai rūkančiųjų;
- nuorodas į asociacijas, organizacijas, interneto puslapius ir pagalbos linijas, kurios padės tau mesti rūkyti;
- animuotą „Fagerstrom“ testo versiją, kuri apskaičiuos, kiek pripratęs prie tabako tu esi.

Puslapyje taip pat yra:

- Anti-tabako reklamų iš visos Europos biblioteka;
- „Absurdo zona“, iš kurios tu gali savo draugams siųsti elektroninius atvirukus ir SMS žinutes, skelbiančias apie tavo pasiryžimą mesti rūkyti;
- Europos manifestas „Už gyvenimą be tabako“, parašytas Europos jaunimo.

Eurokompasas

leškantiems darbo Europos Sąjungoje

Pokalbiai

Svetur, kaip ir savo šalyje, privalote labai rimtai pasirengti pokalbiui dėl darbo. Būtina susirinkti pagrindinę informaciją apie įmonę, kurioje ketiname įsidarbinti. Būkite pasiruošę pasiteirauti ne tik apie pačią įmonę, bet ir apie kai kuriuos būsimo darbo aspektus. Pokalbio metu būsimasis darbdavys tikisi įsitikinti jūsų gerais kalbos ir kvalifikacijos įgūdžiais, kurie atitiktų keliamus reikalavimus konkrečiam darbui.

Kartais didesnės įmonės, pasirinkdamos naujus darbuotojus, naudojami kvalifikacijos vertinimo centrų paslaugomis.

Kokius dokumentus reikėtų atsinešti į pokalbį?

Paprastai reikia turėti:

- Gyvenimo aprašymo (CV) kopiją atitinkama kalba;
- Oficialiai patvirtintą diplomo vertimo nuorašą;
- Mokyklos baigimo, universiteto diplomo ar kitų kvalifikacinių pažymėjimų fotokopijas;
- Pasą.

vedėme sąskaitas su nemėgstama valdžia. Tiesa, padedami naminės žiniasklaidos, kuri rašo, rodo ir kalba apie tai, ko nori Vardenis Pavardenis. O kodėl mylime Briuselį? Pinigai lietuviams visada svarbūs. Be to, Briuselis atkėlė vartus į ūkanotąją Albioną ir saulėtąją Ispaniją. Pagaliau pamoko Vilniaus valdžią. Šešiolikti metai, kai lietuvių Lietuvoje mažėja, – ne naujiena. Nauja mūsų istorijoje tai, kad jau pusmetį sėkmingai dirba mažumos Vyriausybė. Tik ji kabo ant plonyčio siūlelio, kurį bet kada gali nukirpti „nematoma ranka“.

Galime pajuokauti, kad dabartis – tai visada nevykęs tarpsnis tarp senų gerų laikų ir puikios ateities. Tai patvirtina ir metų pabaigoje atliktos apklausos. Anoji Lietuva įveikė dabartinę Lietuvą rezultatu 9:4. Žmonės, pasirodo, atidavė pirmenybę dabarčiai, palyginti su tuo, kas buvo prieš 20 metų, tik politinės santvarkos, demokratijos, žmogaus teisių ir laisvių srityse. Dabartis pralaimėjo visuose ekonominiuose ir socialiniuose reikaluose, taip pat švietimo, medicinos, kultūros, moralės. Belieka ramintis puikia ateitimi su ES fondų pagalba. Ir tuo, kad prieš septynerius metus tarybinę ekonominę sistemą gerai vertino 85 proc., o politinę – 75 proc. lietuvių (dabar šis skaičius gerokai sumažėjo). Bet ir tada į praeitį norėjo sugrįžti tik trečdalis.

Tačiau apie rimtas problemas kalbėkime rimtai. Lietuva neturės geros ateities, jeigu dabar, kai šeštus metus sparčiai auga ekonomika, kai ateina milžiniškos ES injekcijos, nesugebėsime sumažinti didėjančio skirtumo ir įniršio tarp skurdžiausių ir turtingiausių, jeigu neįdiegsime europietiško socialinės rinkos modelio.

Ar ir Gedimino laikais lietuviai buvo nepatenkinti dabartimi?

Ar Blog'as yra geras?

2006-ųjų rugsėjo 1-ąją savo interneto svetainėje (www.paleckis.lt) pradėjau įgyvendinti, mano manymu, gerą sumanymą, kuris vadinasi Blog'as. Kad būtų aiškiau, pateikiu citatą iš savo interneto svetainės:

„/.../ Šį politinį sezoną savo interneto svetainėje pradėdau BLOG'U. Tai naujas, sparčiai populiarėjantis internetinis žanras. Tai savotiškas dienoraštis, dalijimasis savo mintimis, pastebėjimais su svetainės lankytojais, atviras pokalbis su jais įvairiais politikos ir gyvenimo klausimais. Geras bus tas mano BLOG'AS ar blogas, pamatysime jau išibėgėjus politiniam sezonui. Bet pabandyti galime. Aš tikiu, mieli mano svetainės lankytojai, kad tai pagyvins mūsų bendravimą.“

Ar žinai, kad...

Airija nuo 1973 iki 2004 m. iš ES gavo milžinišką paramą – 55 milijardus eurų, iš jų – 17 milijardų iš ES struktūrinių fondų ir 35 milijardus eurų kaip išmokas žemės ūkiui, per bendrąją žemės ūkio politiką. Airijos prioritetai naudojant ES struktūrinių fondų lėšas buvo skirti šios šalies konkurencingumui didinti ir buvo sutelkti trijose srityse: žmogishkasis kapitalas, infrastruktūra ir gamybos sektorius. Išmintinga vyriausybės politika į Airiją sugebėjo pritraukti gerokai daugiau paramos iš bendro ES biudžeto nei Portugalija, Ispanija ar Graikija. Airija dėjo daug pastangų, kad sudarytų palankiausias sąlygas investicijoms, nuolat kūrė ir tobulino programas, kurias finansuodavo ES. Airija įstojo į ES turėdama daugiausia bedarbių, dar 1988 m. jų buvo beveik 18 proc. Dėl milžiniškų investicijų į infrastruktūrą, pramonę, švietimą, žmonių perkvalifikavimą šiuo metu nedarbas Airijoje nesiekia ir 5 proc.

Neabejoju, kad Eglė dainuos lietuviškai ir visada prisimins, kas buvo gera, kas – bloga...

„Kas gera– prisiminkime...“. Sena daina. Ją dainavo dar mano tėvas, dainavau aš, mano vaikai. Dainuos, manau, ir anūkai.

Mielas motyvas, itin prašosi užtraukiamas užstalėje. Bet svarbiausia – joje glūdi elementarus palinkėjimas visiems. O lietuvis joje randa dar ir sau būdingo santūraus optimizmo. Ar turime dar jo?

Jokia daina, jokia žiniasklaida – rašanti, kalbanti, rodanti – nerekomenduoja: KAS GERA – PASTEBĖJIME...

Vakar skridau į Strasbūrą. Oro uostuose kai ką ėmiau ir pastebėjau. Beje, ne pirmąkart. Kaip oriai lietuviai rikiuojasi prie pasų kontrolės langelių su užrašu: „Europos Sąjungos piliečiams“. Ir kaip iš aukšto nužvelgia (pastebi!) ilgesnę eilę, kuriai priklauso kiti langeliai. Langeliai „Visiems kitiems“. Dažnam lietuviui, tikriausiai, šmėsteli mintis: o juk dar visai neseniai...

Šią vasarą turėjau džiaugsmo pastebėti daug gražių dalykų, kurie dedasi Lietuvoje, ne tik užsienio oro uostuose.

Važiuoji, tarkime, iš Vilniaus į Klaipėdą, važiuoji ne po metų pertraukos, o po poros mėnesių – ir jau pastebi, kaip viskas keičiasi, kaip Lietuva eina pirmyn, europėja. Prie Vilniaus, Kauno, Klaipėdos – didžiausias statybų bumai. Kol Lietuvos politikai, žurnalistai, politologai, visuomenės veikėjai ginčijosi, kas turi skirstyti Europos Sąjungos pinigus, kaip juos skirstyti, kol tos diskusijos griovė koaliciją, Vyriausybę, pats ginčų objektas – ES pinigai – ne tik sėkmingai tiesė kelius, statė namus. Statė ant kojų Lietuvą.

Neabejoju – diskusijos tikrai buvo reikalingos. Ne visada turbūt tie pinigų srautai tekėjo teisingomis vagomis. Pasuki iš Klaipėdos kitu keliu, kad į Vilnių grįžtum panemuniais – ir vaizdelis visai nekokis. Regis, prie Nemuno laikas sustojo. Atrodo, Lietuva dar ne Europos Sąjungoje, beveik tokia pat kaip Kaliningrado sritis. Nesunku palyginti – ji čia pat už Nemuno, matai pro automobilio langą.

O štai per Žemaitiją vėl važiuoji kiek linksmesnis. Nuo Kretingos iki Šiaulių – tarsi vidurys tarp veržlaus spurto ir sąstingio, tarp Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir panemunių.

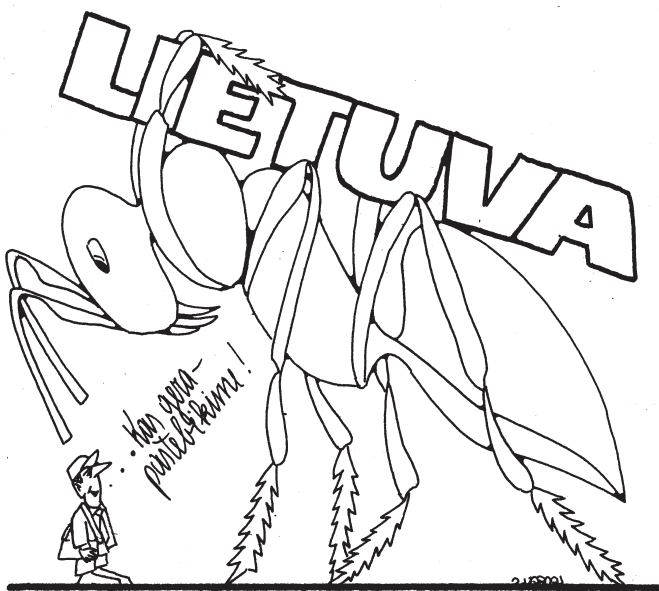
Gali kam nors pasirodyti keista, tačiau gražiausias mano vasaros įspūdis Lietuvoje – naujasis Palangos dviračių takas. Vinguriuoja nuostabiu mišku, priartėja prie jūros, suka prie kopų, bėga pievomis, paėžere. Manau, vaizdingiausias ir įdomiausias dviračių takas Lietuvoje.

Taip ir norisi euroskeptikams ir eurocinikams priminti: šis takas taip gražiai vinguriuoja irgi ne be Europos Sąjungos pinigų.

Meluočiau, jei sakytčiau, kad šis puikus dviračių takas yra toks puikus. Nepasiekęs Karklės jis staiga dingsta... Porą kilometrų tenka minti pedalus plentu, pro šalį švilpiančiams šimtams automobilių, – malonumas nedidelis. Teko skaityti „Lietuvos ryte“, kad pačioje Karklėje dviračių takas paprasčiausiai „netilpo“, viskas palei jūrą išsidalyta. Čia jau mūsų žemėtvarkos grimasos, kurios lydėjo žemės gražinimą ar dalijimą savininkams ir ne tik jiems, rezultatas. Viešojo intereso nesugebėjo apginti nei įstatymai, nei vietos bendruomenė...

Prie ežerėlio nulipau nuo dviračio. Šalia informacinių stendų, pasakojančių apie ežero, šio tako istoriją, svarbias lankytinas vietas, stoviniuoja grupė vokiečių iš Hamburgo. Jie dviračiais kasmet važiuoja per Europą. Į Latviją ir Lietuvą užsuko pirmąkart. Sužavėti Palangos dviračių taku. Vadina fantastišku. Kupini puikių įspūdžių. Sako, iš karto jaučiasi, kad Lietuvoje lygis yra aukštesnis, kad lietuviai gyvena turtingiau už savo kaimynus. Bet priduria: pajūrio miestuose ir miesteliuose pastebėjome pažangą, o „Inland“ – toliau nuo jūros, šalies viduje – liūdniau.

Riedėdamas šiuo nuostabiu taku atlikau eksperimentą. Iš pradžių net nemaniau, kad tai bus eksperimentas. Tiesiog prisiminiau, kad Velso, Škotijos kalnuose nepažįstami žmonės, kopiantys į kalnus, sveikinasi. Juk visi tie, kurie, užuot sėdėję prie televizoriaus ar

Eurokompasas

leškantiems darbo Europos Sąjungoje

Jei išvykstate į užsienį ilgesniam laikui nei šešiams mėnesiams, privalote informuoti Lietuvos teritorinę migracijos tarnybą.

„Kas gera, prisiminkime...“ Sena daina. Ją dainavo dar mano tėvas, dainavau aš, mano vaikai. Dainuos, manau, ir anūkai. Mielas motyvas, itin prašosi užtraukiamas užstalėje. Bet svarbiausia – joje glūdi elementarus palinkėjimas visiems. O lietuvio joje randa dar ir sau būdingo santūraus optimizmo. Ar turime dar jo?

Jokia daina, jokia žiniasklaida – rašanti, kalbanti, rodanti – nerekomenduoja: KAS GERA – PASTEBĖKIME... Juolab to gero Lietuvoje randasi vis daugiau.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

Leidimas gyventi svetur

Jei ketinate gyventi šalyje ilgiau nei tris mėnesius, turite kreiptis į arčiausiai jūsų esančias atsakingas institucijas dėl leidimo gyventi jūsų pasirinktoje šalyje. Norėdami gauti leidimą gyventi, turėsite pateikti tokius dokumentus:

- Pasą;
- Dvi ar tris fotonuotraukas.

Atsižvelgiant į aplinkybes, iš jūsų gali pareikalauti pateikti ir papildomų dokumentų:

- Jei dirbate, turėsite pateikti darbo sutarties kopiją arba darbdavio pažymą apie numatomą darbo trukmę;
- Jei dirbate savarankiškai, turėsite pateikti dokumentus, patvirtinančius, kad esate įsikūrę šioje šalyje;
- Jei ieškote darbo, studijuojate ar esate pensininkas, privalote pateikti įrodymus, kad turite pakankamai lėšų išlaikyti save nesikreipdami socialinės paramos.

Jei turite teisę gauti leidimą gyventi, tai ir šeimos nariai turi teisę laisvai keliauti, nesvarbu, kokia jų pilietybė.

Eurošypsenos

Juokauja italai

Užrašas italų autobuse: „Su vairuotoju šnekėtis draudžiama, jam reikalingos rankos“.

maukę alų britiškame „pabe“, ropščiasi per akmenuotus takelius vis aukštyn, yra truputį trenkti, truputį giminės. Panašiai ir su tais, kurie skrieja šiuo fantastišku taku. Pabandžiau ir aš nuo dviračio sveikintis. Vienas atsakė, kitas – ne. Tapo visai įdomu. Juk tai ne vien mūsų išsiauklėjimo patikrinimas. Tai ir savotiškas mūsų nacionalinio optimizmo, pasitenkinimo gyvenimu tyrimas.

Ėmiau skaičiuoti. Iš viso sutikau per 30 dviratininkų. Kai grįžau po kelionės šiuo dviračių taku, papasakojau žmonai apie savo eksperimentą ir paklausiau: „Kaip manai, kiek vis dėlto atsakė į mano pasisveikinimą?“. Žmona, kiek pasvarščius, atsakė: „Du“... Ne, sakau, trečdalis. Antras trečdalis nustebo, trečias išsigando – kažkas ne taip, jeigu sveikinas... Ne taip, žinoma, ne su dviračiu, o su tuo, kuris ant dviračio, kuris nepažįstamus ima sveikinti.

Ir vis dėlto malonu, kad kas trečias suprato mano idėją. Galbūt tas trečdalis ims sveikinti kitus sutiktus. Kai važiuosiu šiuo taku kitą vasarą, sveikinsis gal net du trečdaliai. Vadinas, jau visu dvigubai daugiau žmonių sugebės pastebėti, tai, kas yra gera Lietuvoje...

Šiandien po vasaros į Briuselį renkasi ir Europos Parlamento nariai. Prisipažinsiu, daugelio pasiilgau. Bent jau tų, su kuriais bendrauju artimiau. Visų 732 kolegų per tuos dvejus metus pažinti, žinoma, dar nespėjau. Išvardyčiau per šimtą MEP'ų, su kuriais teko susidurti įvairiausiose situacijose, kelionėse, o susibičiuliavau su keliomis dešimtimis.

Po šios vasaros gimė noras susipažinti su Livija Jaroka (Lívia Járóka) ir Viktorija Mohacsi (Viktória Mohácsi). Tai Vengrijoje išrinktos į Europarlamentą kolegės. Žvilgterėjęs į Parlamento internetinį puslapį sužinojau, kad Viktorijai trisdešimt vieneri, baigusi Budapešto universiteto komunikacijos fakultetą, dirbusi spaudoje ir įvairiuose fonduose, kūrusi filmus. Livija irgi jauna, po anglistikos studijų Vengrijoje ji dar mokėsi Varšuvoje ir Londone.

Tiesą sakant, noras susipažinti su abiejomis kolegėmis negimė savaime. Jį padiktavo mano vasara Lietuvoje. Ir atostogaudamas daug važinėju po Lietuvą. Ar važiuočiau vienas, ar su žmona Laima – visada, kai tik automobilyje yra vietos, paimame pavėžėti pakeleivius.

Neišdaviau šio įpročio ir šią vasarą. Kai draugams papasakojau visus nuotykius, susijusius su tokiais pavėžėjimais, jie paklausė: „Ar jau autobusą ėmei vairuoti, kad toks ilgas pavėžėtųjų sąrašas?“

Sąrašas iš tiesų ne trumpas.

... Važiuojame su žmona iš Užvenčio link Kelmės. Nedrąsiai lyg ir kelia ranką, lyg ir šiaip žvalgosi tamsiavėidė nejauna moteris. Stabtelim, ji kiek nustebusi įsėda. Gražiai kalba lietuviškai. Vos vos jaučiasi akcentėlis. Pasirodo, ji pabirusios po visą Europą, beveik dešimt milijonų žmonių skaičiuojančios romų tautos atstovė. Turi butą Sovietske, o vaikai gyvena Kelmėje. Tiesą sakant, vaikai šiuo metu Kelmėje negyvena – išskrido ieškoti geresnio gyvenimo į Londoną. O jai, motinai, tenka Kelmėje gyventi ir prižiūrėti jų namus.

Vaikai, pasak jos, Londone jaučiasi gerai – žmonėmis jaučiasi. Motinai giriasi, kad niekas ten neklausia jų tautybės, niekas žmonių neskirsto pagal rases, spalvas. Nors ji pati gyvenimu Lietuvoje nesiskundžia – sako, mums, „čigoniukams“, čia irgi visai neblogai. Įdomi moteris: jai patinka, kai juos vadina romais, o pati save ir tautiečius „čigoniukais“ vadina.

Pasakiau, kad tarp mūsų, europarlamentarų, yra ir dvi romės.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

Pereinamasis laikotarpis ir darbo leidimas

Daugiau informacijos apie pereinamuosius laikotarpius, leidimų gyventi ir dirbti tvarką galima rasti Lietuvos darbo biržos interneto tinklapyje www.ldb.lt.

Nuo 2004 m. gegužės 1 d. visose ES valstybėse narėse taikomos socialinės apsaugos koordinavimo reglamentų nuostatos.

Ar žinai, kad...

Amžių sandūroje Europos Sąjunga priartėjo prie didžiausio savo laimėjimo – nacionalinių valiutų pakeitimo bendra Europos valiuta – euru. 2002 m. sausio 1 d. dvylikoje ES valstybių pradėjo cirkuliuoti euro banknotai ir monetos. Eurą tapo viena svarbiausių pasaulio valiutų, kurio statusas prilygo JAV doleriui. 2007 m. prie euro zonos prisijungė trylikta valstybė – Slovėnija.

Eurokompasas

Ieškantiems darbo Europos Sąjungoje

Ką daryti susiradus darbą?

- Pasitikrinti, ar nepasibaigęs paso galiojimo laikas. Išvykstant iš Lietuvos visi dokumentai turi būti galiojantys dar bent šešis mėnesius;
- Pasitikrinti reikalavimus dėl darbo leidimų. Išsiaiškinti, kada ir į kur reikia kreiptis dėl leidimo dirbti ir gyventi pasirinktoje šalyje;
- Susirinkti visas reikalingas E formas (sveikatos draudimo, bedarbio pašalpos ir kt.);
- Pateikti tik dokumentų kopijas (diplomų, rekomendacijų, gimimo liudijimų ir kt.);
- Pasidaryti visų svarbių dokumentų kopijas (paso ir kt.);
- Turėti keletą paso nuotraukų;
- Esant reikalui pasidaryti savo diplomų vertimus;
- Pranešti Migracijos departamentui apie savo išvykimą šešioms mėn. ar ilgesniam laikui;
- Pasitikrinti savo finansinius reikalus (skolas, nuomą ir kitas periodines išlaidas);
- Atidėti pinigų atgaliniam kelionės bilietui.

Ar žinai, kad...

Europos Parlamento nariai, pasiskirstę į frakcijas pagal politines pažiūras, o ne pagal tautybę, vykdydami savo įgaliojimus, veikia nepriklausomai ir įgauna vis svarbesnių galių, savo veikla daro įtaką visoms piliečių kasdienio gyvenimo sritims: aplinkos apsaugai, vartotojų apsaugai, transportui, švietimui, kultūrai, sveikatai ir kt.

Kad jūs būtumėte matę, kaip nušvito mano pakeleivės veidas! Todėl būtinai ketinu susipažinti su savo kolegėmis ir papasakoti, kokią pasididžiavimą tarp tautiečių romų Lietuvoje sukelia jau pats faktas, kad jos yra Europos Parlamento narės. Pamėginsiu įkalbėti Lidiją ar Viktoriją, kad komentarą į Lietuvos spaudą parašytų, apie romų gyvenimą ir problemas papasakotų.

Turėjau ir daugiau įdomių bendrakeleivių. Važiuojant iš Klaipėdos sustabdė kokių 30–35 metų vyrukas, vilkintis lyg ir karišką uniformą. Išgirdęs, kad pavėžėsiu, ėmė krauti į automobilį kažkokius pailgus daiktus, paslėptus specialiuose dėkluose. Klausiu – kokie čia pabūklai? Yra, sako, toks pomėgis, o kai kam profesija – paukščių stebėjimas. Nenustebau. Dar dirbdamas Anglijoje susidūriau su tokiais entuziastais – jų ten, susiorganizavusių į draugiją, apie milijonas.

Egidijus, pasirodo, ne tik pats stebi paukščius, bet ir užsienio turistų grupes veža į tokius stebėjimus. Įstojus mums į Europos Sąjungą paukščių mėgėjų suskrenda ar suvažiuoja vis daugiau. Štai dabar lydėjo danus. Jie nenusivylę nei Lietuvos paukščiais, nei pačia Lietuva. Tik cepelinai nepatikę, komentavo: štai kaip, pasirodo, bulves sugadinti galima...

Egidijus – ir ekstremalių sportų mėgėjas. Parasparniais skraido (pakvietė ir mane – gal ir pamėginsiu, kadaise sklandžiau juk truputį; tiesa, jo pasakojimas, kaip krito iš geroko aukščio ir per stebuklą liko gyvas, nelabai įkvepia bandyti...). Ir srauniausiomis kalnų upėmis keliauja. O svarbiausia – po paslaptlingiausias ir giliausias olas landžioja (į tokius landžiojimus jis manęs jau tikrai nesuviliojė – po žeme, ankštumoje – brrr...). Net Lietuvos rekordo siekė kažkokoje Kroatijos oloje. Kilometro gylio! Atrodo, rekordą pasiekė. Konkrečiai nepasakė. Mat pasakoti mėgsta, o girtis – ne.

Kai pasiekėme Vilnių, Egidijus su savo pabūklais išlipo. Atsisveikindamas pasakė: „Dar niekad taip greitai iš Klaipėdos neatvažiuavau“. Ne greitį jis turėjo galvoje. Taisyklių nepažeidinėjome. Tiesiog bekalbėdami, besimokydami vienas iš kito, nepastebėjome, kaip pro automobilio langus prabėgo beveik visa Lietuva...

Graudu buvo klausytis bendrakeleivės, kurią pavežiau į Rumšiškės, apie jos viešuosius darbus – prižiūri žmones, turinčius fizinę ar psichinę negalią. Minėjo piktnaudžiavimus. Žinoma, negali garantuoti, kad visišką teisybę pasakojo pirmąkart sutiktas žmogus, tačiau nemačiau jos akyse jokio noro meluoti. Neretai giminės skriaudžia neįgaliuosius – pasinaudoję tuo, kad kai kurie nesupran-

ta pinigų vertės, neatskiria šimtinės nuo dešimtinės. Atvažiuoja, pameta gabalėlį duonos, trupinėlių dešros, pasiima visai neblogą septynių šimtų litų pensiją ir vėl mėnesiui dingsta – kapstykis savo darže, badu vasarą vis tiek nenumirsi... O ir tarp valstybės tarnautojų, su neįgaliaisiais dirbančių, piktnaudžiavimų esą neretai pasitaiko, ypač labdarą dalinant.

Su pakeleiviais pasišnekėjęs, jautiesi ne tik pasipildęs Lietuvos gyvenimo patirties, bet ir atlikęs objektyviausius sociologinius tyrimus. Niekas tiek daug nepasako, kaip nepažįstamas nepažįstamajam. Žinoma, buvo ir pažinusių, tačiau tai visiškai nesutrukdė atvirai pabendrauti.

Šiais laikais vis mažiau ratuotųjų ryžtasi sustoti ir paimti pakeleivį. Gaila – labiau pažintume vienas kitą, taptume bent kiek mažiau svetimi vienas kitam. Prie Kauno susistabdė mane vaikinukas ir prašo: „Gal ir mano draugą paimtumėte?“. Tai kur tas draugas? Ogi griovyje pasislėpęs. Nes kai du vyrukai stabdo, niekas nestoja – bijo... Pasirodo, beveik keturias valandas laukę. O vyrai visai ramūs, statybininkai, po dienos darbų Kaune tiek pavargę, kad visą kelią iki Vilniaus miegojo.

O juk mes visi bendrakeleiviai, vis labiau europietiško gyvenimo keliuose ir keliuose.

Eurokompasas

leškantiems darbo Europos Sąjungoje

Nuorodos

www.ldb.lt – Lietuvos darbo birža

www.socmin.lt – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

<http://europa.eu.int/eures> – Europos darbo mobilumo portalas

http://europa.eu.int/comm/employment_social/missoc/index_en.html – MISSOC socialinė apsauga ES valstybėse narėse

<http://europa.eu.int/ploteus> – informacija apie gyvenimo sąlygas bei mokymosi galimybes Europoje

http://europa.eu.int/comm/employment_social/index_en.html – informacija apie laisvą judėjimą

www.profesijos.lt – profesinių kvalifikacijų pripažinimas Lietuvoje

www.migracija.lt – Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos

<http://www.es-isidarbinimas.lt> – įsidarbinimui ES institucijose

*Gandras – nacionalinis
lietuvių paukštis*

Dainius Pūras. Vaikų ir paauglių psichiatras, Vaiko raidos centro klinikos vedėjas, Jungtinių Tautų Vaiko teisių komiteto narys

Eurošypsėnos

Juokauja prancūzai

Amerikietis, škotas ir prancūzas patenka į avariją, praranda sąmonę ir pakyla į dangų pas Dievą. Dievas mato, kad žmonės dar jauni, sveiki, ir siūlo jiems sandėrį: jie sumoka po 500 dolerių ir jis grąžina jiems gyvybę. Amerikonas sumoka ir atsigauna ant operacinio stalo.

Gydytojas:

– Kaipgi taip, mes jau manėme, kad tu nebe-gyvas!

– Ne, Dievas grąžino man gyvybę už 500 dolerių.

– O kas tiems dviem?

– Škotas derasi su Dievu, o prancūzas laukia, kol už jį sumokės valstybė.

Kaip ir kiekvienas europarlamentaras nesu visažinis. Mano pagrindinis komitetas – užsienio reikalų. Čia jaučiuosi stipresnis. Nors, tiesa, kai kurių tolesnių regionų problemos mažiau pažįstamos – juk Europos Parlamentas rūpinasi viso pasaulio reikalais.

O štai aplinkosauga, sveikatos apsauga, vartotojų teisių gynimas, tai sritys, su kuriomis tenka susidurti mano pakaitiniame komite- te. Jos yra kiek toliau nuo mano nuolatinio domėjimosi lauko. Tad tenka įdėmiai studijuoti ES dokumentus, siųsti klausimus į įvairias Europos ir Lietuvos institucijas, mūsų atstovybę prie ES Briuselyje, konsultuotis su ekspertais, kad galėčiau inicijuoti Europos Parla- mente ar siūlyti Europos Komisijai tai, kas galėtų būti ypač naudin- ga Lietuvai. Ir, žinoma, visai Europai.

Paprastai reakcija į tokius užklausimus būna dvejopa. Šalta, ofi- ciali: pasiskaitykite vienokius ar kitokius dokumentus, šaltinius... Arba pradžiuginanti, kai tave supranta, kad tu dirbi ne sau, kad tai svarbus klausimas. Tokiais atvejais atsakymai, būna išsamesni, nuo- širdesni ir dėl to naudingesni.

Praėjusią savaitę, ko gero, pirmąkart per beveik pustrėčių metų Europos Parlamente, susidūriau su išskirtiniu atveju. Rengėmės svarstyti pranešimą psichikos sveikatos klausimais, kurie itin svar- būs naujoms ES valstybėms. Kadangi Lietuvą ši problema yra itin skaudžia palietusi (alkoholizmas, savižudybės, augantis vaikų skai- čius valstybės globos institucijose), rūpėjo šio klausimo svarstymą optimaliai išnaudoti Lietuvos naudai.

Elektroniniu paštu kreipiausi pagalbos į daktarą Dainių Pūrą, Vilniaus universiteto medicinos fakulteto docentą. Jo visiškai ne- pažinojau. Man jį rekomendavo kaip psichikos sveikatos specia- listą.

Netrukus gaunu atsakymą. Bet tokį atsakymą, kuris tiesiog pri- bloškė. Ten buvo viskas. Lietuvos pozicija šiuo klausimu, nuorodos į dokumentus, Sveikatos apsaugos ministro kalbos šiais klausimais. Bet svarbiausia – paties daktaro Dainiaus Pūro gilūs ir išmanantys samprotavimai šia tema. Ir viskas parengta su didžiuliu asmeniniu užsiangažavimu, susirūpinimu, skausmu. Gydytojo ir piliečio skaus- mu. Po to mes dar kai ką patikslinome telefonu. Remiantis gauta informacija beveik paskutinę minutę man pavyko padaryti naudin- gas Lietuvai ir visoms naujosioms ES šalims pataisas raportui apie

psichikos sveikatą. Vakarykščiame balsavime Europos Parlamento nariai jas patvirtino.

Kad psichikos sveikatos būklė pasauliui ir Europai kelia didžiulį skausmą, liudija skaičiai, minėti šio svarstymo iniciatoriaus, Anglijoje rinkto europarlamentaro Džono Bovio (John Bowis) pranešime: pasaulyje 450 mln. žmonių gyvena su psichikos sveikatos sutrikimais; 58 tūkstančiai žmonių Europoje kiekvienais metais nusižudo, o bando nusižudyti 10 kartų daugiau; daugiau žmonių nusižudo nei žūsta autokatastrofose ar nuo AIDS. Pranešėjas apgailestavo, kad šią problemą ilgai buvo stengiamasi maskuoti, tikintis, kad jei visuomenė negirdi ir nemato, problema lyg ir neegzistuoja. Jis išreiškė viltį, kad visuomenė privers valstybių vyriausybes skirti šiam klausimui ir daugiau dėmesio, ir daugiau lėšų. Ir tuomet, pasak jo, tuos ligonius, tuos nelaiminguosius „labiau norėsime apkabinti nei atstumti, labiau mylėti nei užmiršti“...

Būtent į tokį svarstymo kontekstą įsiliejo ir mano pastabos, suformuluotos su daktaro D. Puro pagalba: deja, neturime, ligonių slaugos namuose tradicijų, todėl senoji sistema sunkiai užleidžia savo pozicijas. O juk slaugymas namie su bendruomenės pagalba ir humaniškesnis, ir efektyvesnis, ir pigesnis. Kalbėdamas svarstyme apgailestavau dėl didėjančio vaikų skaičiaus, valstybės globos institucijose, kas liudija, jog stokojame alternatyvios sistemos, padedančios rizikos grupės tėvams tinkamai auginti ir auklėti vaikus.

Manau, ne vien aš turėčiau būti dėkingas daktarui Dainiui Pūriui už tai, kad jis jau dabar dirba mano kolegos Dž. Bovio dar tik pranašaujamos sistemos ritmu. Labai norėčiau su juo susipažinti ir tikiu, kad netrukus tai įvyks.

Dirbdamas Europos Parlamente esi laimingas, kad atrandi žmonių, kurie aštriai jaučia svetimą skausmą, kurie kiekvienoje situacijoje stengiasi nuveikti ne minimumą ar mediumą (jeigu prisimintume populiarių prekybinį tinklą...), o maksimumą.

Krynica, Lenkija

Eurokompasas

Ieškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Europos Sąjungos institucijų struktūra yra sudėtinga. Rasti reikiamą adresą ne visada lengva ir paprasta. Institucija, siekianti, kad visuomenė galėtų susipažinti su jos veikla, turi padėti savo piliečiams rasti ieškomą informaciją.

Pastaba: kiekvienos institucijos suvokimas yra pati pirmoji nuoroda į aplinką, kurioje galima rasti ieškomą dokumentą.

EUROPE DIRECT – TAI PASLAUGA, PADĖSIANTI JUMS RASTI ATSAKYMUS Į KLAUSIMUS APIE EUROPOS SĄJUNGĄ. INFORMACIJA TEIKIAMA NEMOKAMAI TELEFONU: 00 800 67 89 10 11.

Parengta pagal Europos bendrijos leidinį „NAUDOJIMASIS EUROPOS PARLAMENTO, TARYBOS IR KOMISIJOS DOKUMENTAIS. VARTOTOJO VADOVAS“, 2004

Ar žinai, kad...

Lietuvoje nuo 1998 m. veikia neformalus ugdymo programa „Jaunimas“, remianti įvairias tarptautines jaunimo iniciatyvas, mokymus, stažuotes. Lietuvoje iki 2005 m. vykdyta 610 projektų, kuriuose dalyvavo daugybė jaunų žmonių.

2005 m. įvairiems lietuvių ir bendriems lietuvių ir kitų šalių jaunuolių projektams per šią programą buvo skirta daugiau kaip 1,5 mln. eurų (daugiau kaip 5 mln. litų). Informaciją apie galimybę dalyvauti šioje programoje galima rasti internete adresu www.jtba.lt

Ar žinai, kad...

Sveika ir subalansuota mityba bei kasdienis fizinis aktyvumas teigiamai veikia mūsų sveikatą ir gerovę.

Nesveika mityba ir fizinio aktyvumo stoka – tai priežastys, dėl kurių prieš laiką miršta daugiausiai žmonių Europoje? Tai kenkia ir ekonomikai. Didžiojoje Britanijoje nustatyta, kad sveikatos apsaugos kaina nutukusiems ir kaina visai valstybei sudaro apie 17,5 mlrd. litų per metus. Nutukę žmonės turi ne tik antsvorio problemų. Dėl jų organizme susikaupusių riebalų labai padidėja rizika rimtai susirgti. Kai suvartojama per daug maisto, ypač riebalų, cukraus, druskos, bet išsekvojama per mažai energijos, galima priaugti svorio, susirgti vėžiu, širdies ligomis, diabetu.

ES daugiau nei 200 mln. suaugusiųjų ir 14 mln. vaikų turi antsvorio ar yra nutukę. Manoma, kad nutukusių vaikų skaičius kasmet padidėja maždaug 400 tūkstančių.

Gyvenimo būdo sukeltos ligos, tokios kaip antrojo tipo diabetas, jau plinta ir jaunimo tarpe, nors dar prieš kelerius metus jos buvo laikomos pagyvenusių žmonių ligomis.

Daugelyje ES šalių pusė suaugusiųjų turi antsvorio. Jei ši tendencija išliks, 2030 m. du trečdaliai europiečių bus nutukę. Suomijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Kipre, Čekijoje, Slovakijoje ir Maltoje nutukusių žmonių jau dabar yra daugiau nei JAV. Graikijoje 38 proc. moterų yra nutukusios.

Ar verta įminti mįslę?

Savaitės pradžioje teko dalyvauti Maskvoje F. Eberto fondo surengtoje tarptautinėje konferencijoje „Partnerystė su Rusija Europoje“. Kalbėdamas jos metu rusų politikams ir verslininkams užminiau mįslę dėl naftos tiekimą „Mažeikių naftai“ komplikavusio naftotiekio remonto: „Kaip manote, ar per tuos šešis mėnesius, kaip žadėjo Rusija, naftotiekis bus suremontuotas?“

Oficialūs Rusijos atstovai sureagavo taip, kaip jie ir privalo reaguoti: kokia čia mįslė, nereikia būti per daug įtariems. Seniai nemontuotame naftotiekyje atsitiko avarija, ji likviduojama – štai ir viskas.

Rusijos pramonininkų ir verslininkų sąjungos viceprezidentas Igoris Jurgensas mano mįslę įminė visai kitaip: per šešis mėnesius dujotiekis pataisytas nebus, nes jame įvyko politinė avarija. Vilnius, pasak jo, turėtų kalbėtis su Maskva ir bendromis jėgomis ieškoti išeities iš susidariusios padėties.

Kai apie tai pasidalijau mintimis su Lietuvos radijo klausytojais ir pacitavau I. Jurgensą, ūkio ministras Vytautas Navickas sunerimo, kad tokie pareiškimai gali komplikuoti Lietuvos santykius su Rusija.

Nemėgstu konfliktų ir ginčų. Ypač paslydimų lygioje vietoje. Bet ko tik nenutinka užlipus ant banano žievelės. Čia aš apie ministro nerimą, o ne apie patį ministrą, kurį pažįstu dar nuo pirmosios Vyriausybės, kai jis buvo ministras, o aš parlamento narys. Visados vertinau ir vertinu jo nuomonę, jo nusimanytą ekonomikoje, išlaidų charakterį, mokėjimą nesikarščiuoti net karštose situacijose.

Norisi šiek tiek atskleisti šios neakivaizdinės mudviejų diskusijos esmę.

Kai Maskvos konferencijoje sulaukiau Igorio Jurgenso įdomaus mano mįslės įminimo varianto, iš karto supratau, kad tai svarbi žinia Lietuvai.

Kad išlikčiau korektiškas, paklausiau Igorio Jurgenso, ar galiu pacituoti jį. Neprieštaravo. Kadangi su juo tokiuose forumuose susitinku jau antrą kartą, turėjau progos įsitikinti, kad jis ne iš tų, kurie linkę eskaluoti Rusijos ir Europos nesutarimus, ne iš tų, kurie stengiasi pabrėžti Rusijos didybę ir didįjį valstybiškumą („velikoderžavnostj“). Atvirkščiai, jis visada ieško kompromiso. Pagaliau jis, kaip vienas Rusijos pramonininkų ir verslininkų sąjungos vadovų, pagal

savo prigimtį visada už tai, kad santykiai tiek su didelėmis, su tiek mažomis Europos Sąjungos valstybėmis būtų geri.

Igorio Jurgenso nuomonė man pasirodė verta dėmesio dviem aspektais. Juk tai pasakė vienas iš geriausių Rusijos valdžios ir verslo mazgų bei labirintų žinovų. Jo nuomonė gali būti daugiau ar mažiau teisinga, tačiau ji yra svarbi. Ir antras aspektas – I.Jurgenso kvietimas tartis.

Man puikiai suprantama ministro Vyto Navicko reakcija. Jo noras palaikyti oficialią Rusijos poziciją, spėčiau, yra padiktuotas tokio supratimo: mes, politikai, mes, ministrai – ir aukštesniais, ir žemesniais lygiais – tuo užsiimam. Viską sutvarkysim patys, o visuomenė tegu per daug nesikiša, per daug nespėlioja ir per daug nežino.

Visada buvau prieš tokį požiūrį. Puikiai suprasdamas, kas visiškai konfidencialu, kas yra valstybės paslaptis, manau, kad mūsų aptariamame atvejyje – visai iš kitos sferos. Čia tik vienas iš situacijos įvertinimo variantų, kuris gali būti labai tikėtinas ir svarbus. Visi mes turim teisę užduoti bet kokią klausimą ar užminti mįslę, mėginti į juos atsakyti. Jeigu tai domina visuomenę, ji turi būti informuota atvirai ir visapusiškai.

Eurokompasas

leškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kaip susipažinti su dokumentais

Kai kurie dokumentai spausdinami arba leidžiami elektroniniu formatu, o dažnai ir spausdinami, ir leidžiami elektroniniu formatu. Tokie dokumentai yra tiesiogiai prieinami visuomenei.

Be to, galima pateikti prašymą susipažinti su neskelbtais dokumentais, kurie yra saugomi spausdintu, elektroniniu, garso ar vaizdo formatais.

Ar žinai, kad...

Frakcijos, kurias sudaro pirmininkas (arba du pirmininkai kai kuriose frakcijose), biuras ir sekretoriatas, užtikrina vidaus darbo organizavimą.

Privalomas Parlamento narių skaičius frakcijai sukurti yra 19, ir joje turi būti atstovaujama ne mažiau kaip 5 šalims narėms. Draudžiama priklausyti kelioms frakcijoms.

„Mažeikių nafta“ – Lietuvos brangenybė ar galvos skausmas?

Miestas be spjaudančių pabaisų

Ar žinai, kad...

Norėdamas nenuktuti ar nusikratyti bereikalingo svorio, privalai:

Mankštintis, mankštintis, mankštintis! Rekomenduojama per dieną mankštintis bent 30 minučių. Juk lengva nueiti iki mokyklos ar išlipti iš autobuso stotele anksčiau negu reikia, užbėgti laiptais aukštyn, užuot važiuos liftu. Nevenki energingos fizinės veiklos (bent 3 kartus per savaitę po valandą). Išmėgink naują sporto rūšį ar lankyk sporto salę. Jei neleidžia biudžetas – bėgiok ar greitai vaikščiok!

„Suvalgyk kasdien po obuolį – nereikės jokių gydytojų“. Valgyk daugiau vaisių ir daržovių (mažiausiai 400 g per dieną) ir nepamiršk, kad javų dribsniai taip pat sveika.

Vartoti nesochiuosius augalinės kilmės riebalus vietoje sočiųjų gyvūninių riebalų. Pasistenk, kad tavo racione būtų kuo mažiau riebaus, sūraus ir saldaus maisto.

Gerti daug vandens. Apie 2 litrus per dieną, vengti gazuotų bei saldžių gėrimų.

Valgyti išalkus, o ne dėl įpratimo.

Eiti apsipirkti tik pilnu skrandžiu ir su sąrašu, ką ketini pirkti.

Atsiminti, kad žmogus dažniausiai persivalgo būdamas alkanas, nusiminęs ar tiesiog neturėdamas ką veikti.

Pasakyti „Ne“ tabakui, alkoholiui ir narkotikams.

Sekmadienis, rusėjo 17 diena, Briuselis. „Ir be automobilių galima išgyventi!“ – reklaminiai užrašai ant autobusų, tramvajų ir metro stotelėse, skelbiantys jau penktus metus rengiamą dieną be automobilių Europos sostinėje.

„Klimato kaita tavo rankose, važiuok dviračiu, viešu transportu, dalinkis automobiliu!“ – didžiulės raidės rėkia ant Europos Komisijos pastato sienos.

Europos metropolijos centras nepanašus į save. Plačiausiose gatvėse, padalintose į keturias ar penkias eiles, kartais lėtai pravažiuoja (didžiausiu 30 km per valandą greičiu) vienas kitas taksi, autobusas ar automobilis su specialiu leidimu. Eismo žieduose sukasi dviratinkų spiečiai. Populiarūs, ypač šeimos išvykose, ir riedučiai, pasirtukai.

Keista – išgirsti jau seniai milijoniniame mieste pamirštus kaimiškus garsus. Čiulba paukščiai, šaižiai rėkia papūgėlės, girdi žingsnius kitoje gatvės pusėje, vaikų krykštavimus tolimame parke, trakšteli dviratinko perjungiamo pavara. Tik dabar supranti, kaip tyliai važiuoja naujieji aukštųjų technologijų prikimšti Briuselio tramvajai.

Viešasis transportas dirba sutankintu grafiku. Komposteriai užklijuoti – miesto gyventojai ir svečiai gali važiuoti nemokamai.

Specialiose vietose už simbolinį mokestį galima išsinuomoti dviratį, bet tik pateikus asmens dokumentą ir kreditinės kortelės duomenis. Dviračiuose įmontuoti elektroniniai lustai, fiksuojantys važiuotojus ir padarytus defektus. (Štai kur reikėtų atsiųsti pasimokyti lengvabūdiškos „oranžinių dviratukų“ akcijos Vilniuje organizatorius.)

Nuo 9 ryto iki 19 valandos į 160 kvadratinį kilometrų plotą automobiliai buvo neįleidžiami. Briuselio svečiai, nežinoję apie šią akciją, prie miesto ribos buvo pasitikti mandagiais kvietimais persėsti į visuomeninį transportą arba aplenkti miestą. Policijoje ir bendruomenėse buvo galima gauti specialius leidimus lėtai važiuoti per miestą – jų prireikė tik 25 tūkstančių milijonui gyventojų. Briuselio transporto ministras Paskalis Smetas pažadėjo, kad ateityje tokią dieną į centrinius kvartalus jau nebeįvažiuos niekas.

Briuselio valdžia išmoningai kovoja su oro užterštumu, triukšmu ir stresu, kuriuos sukelia automobiliai. Nuo spalio pirmos dienos startuoja akcija „Atsisakyk automobilio numerių!“. Briuselietis kvie-

čiamas parduoti ar perleisti kitam automobilį, o už gražintą automobilio numerį jis gauna paketą lengvatų. Tai ir gryniesi dviračiui įsigyti, ir nemokami metiniai bilietai viešam transportui bei mašinų nuomai (specialiose aikštelėse galima išsinuomoti automobilį ir palikti jį kitose).

Manau, kad tą dieną virš miesto pleveno šventės dvasia. Juk beveik visiems briuseliečiams pavyko išsiveržti iš kasdieninės rutinos, kuri, deja, siejama su automobiliu arba būtinumu bėgti nuo jo. Juk pavyko išstremti arba bent priversti lėtai šliaužti tas išmetamąsias dujas spjaudančias pabaisas, be kurių jau nebeįsivaizduojame gyvenimo. Bet išmokti apsieiti, jei tik galima, be jų – ne tik didelis meenas, bet vis įsakmesnė būtinybė.

Jei paklausite, ar tą dieną Briuselyje nešmėžavo automobiliai be specialaus leidimo, atsakysiu – tokių pasitaikė. Bet jų vairuotojai jautėsi nesmagiai. Nes jie pagaudavo ne tik smerkiančius žvilgsnius. Tokius pažeidėjus jaunimas palydėdavo šaižiu švilpimu.

Kaip aš norėčiau, kad, piešdamas šį vaizdelį, vietoj žodžio Briuselis galėčiau įrašyti Vilnius ar Panevėžys, Klaipėda ar Kaunas... Manau, kad tai ne tik svajonė. Pasistenkime.

Eurokompasas

leškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kaip tiesiogiai pasiekti dokumentus

Oficialiajame leidinyje

Europos Sąjungos oficialusis leidinys yra spausdinamas bei leidžiamas elektroniniu formatu (<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/JOIndex.do>) dvidešimt trimis oficialiomis Sąjungos kalbomis: airių, anglų, bulgarų, čekų, danų, estų, graikų, ispanų, italų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, olandų, portugalų, prancūzų, rumunų, slovakų, slovėnų, suomių, švedų, vengrų, vokiečių kalbomis.

Jis parduodamas Europos Sąjungos oficialiųjų leidinių biuro Platinimo skyriuose.

Miestas be „spjaudančių pabaisų“

Apie vandens temperatūrą ir spalvą

(Mintys, gimusios prie Kaspijos)

Ar žinai, kad...

60 proc. ES gyventojų sako turį europietišką identitetą. 45 proc. pirmiausia jaučiasi esantys savo tautos atstovais ir tik po to – europiečiais.

Prieš savaitę Azerbaidžano medžliso (parlamento) kvietimu lankiausi Baku. Dalyvavau tarptautinėje konferencijoje „Energetikos ir saugumo partnerystė: Europos Sąjungos ir Azerbaidžano santykių ateitis“. Apie konferenciją kalbėjau per Lietuvos radiją, o su Blog'o skaitytojais norėčiau pasidalinti visai kitais įspūdziais.

Azerbaidžaniečiai nori gyventi Europos Sąjungoje. Ypač jaunimas. Tačiau jie nenori į ją prašytis. Jie nori pasiekti tokį ekonomikos, žmonių gerovės lygį, kad juos Briuselis prašytų stoti. Keisčiausia, kad tai yra įmanoma, jeigu...

Azerbaidžano bendras vidaus produktas auga tokiais tempais, kokių pasaulis nelabai regėjęs. 35 proc. per metus! Mūsų lietuviški 6–10 proc., puikiai atrodantys Europoje, šiame fone nublanksta. Ir augimą duoda ne vien tai, kad Azerbaidžanas – naftos šalis. Ne mažiau svarbu – išmintingi žmonės. Džiaugiuosi, kad su jais man teko pabendrauti.

Atvažiuoja pas juos amerikiečiai. Moko: pas jus maža demokratijos, reikia laisvesnių rinkimų ir daugiau demokratijos. Gerai, nesiginčija azerbaidžaniečiai, padarysime laisvesnius. Tik kas bus, kai pas mus, kaip ir kaimyniniam Irane, laimės islamistai-fanatikai? Amerikiečiai pasimeta: ne, tuomet gal nereikia tų laisvesnių rinkimų... Bet suka Azerbaidžaną toliau laisvesnės rinkos link: kam jums ta valstybinė naftos kompanija? Parduokit ją! Surenkite atvirą konkursą, ateis dideli pinigai, dar greičiau stositės ant kojų. Gerai, su-

Azerbaidžanas, Baku, 2006 m. Su kolege parlamentare Inese Vaidere ir Azerbaidžano Parlamento vicepirmininku Valehu Alasgarovu

tinka azerbaidžaniečiai, parduosime kompaniją. Bet kas bus ir kaip jūs jausitės, jeigu konkursą laimės tie patys iraniečiai? Arba rusai, kinai... Ne, ramina amerikiečiai, laimėsime mes, nes duosime daugiau. O jeigu, klausia azerbaidžaniečiai, anie pasiūlys dar daugiau?.. Tuomet amerikiečiai siūlo daryti uždarą konkursą arba geriausiai visai jokio nedaryti...

Šią žaismingą pamoką, kurią bandė duoti amerikiečiai, o gavo patys, man papasakojo aukšto rango Azerbaidžano pareigūnai. Tačiau pati situacija nėra žaisminga. Apie 30–40 proc. Irano gyventojų – azerbaidžaniečių kilmės. Azerbaidžane yra 8 milijonai azerbaidžaniečių, o Irane, kaip tikino Baku – net apie 30–40 mln. Dauguma Irano ajatolų (dvasinių lyderių) – azerbaidžaniečių kilmės. Pabandykime įsivaizduoti, kas būtų, jeigu šios šalies fanatiškas islamas pradėtų labai ilgėtis Azerbaidžano...

Dar viena jau visai ne žaisminga problema. Pusė Azerbaidžano biudžeto skiriama karui. Ne kariuomenei, ne gynybos reikmėms, o būtent pasirošimui karui. Armėnija skiria 40 proc. Taip, taip, kalbu apie Kalnų Karabachą. Azerbaidžanas neteko trečdaliao teritorijos. Ne tik Karabachą užėmė armėnai, bet ir patį „koridorių“ į jį. Ir kai kurias teritorijas šalia koridoriaus. 7 rajonus, kurie, pasak azerbaidžaniečių, niekada nebuvo armėniški. Į Azerbaidžaną plūstelėjo milijonas pabėgėlių iš armėnų užimtų rajonų.

Kodėl, sako azerbaidžaniečiai, mes taip beviltiškai pralaimėjome karą armėnams? Pirmiausia todėl, kad armėnai už milijardą dolerių gavo ginkluotės iš rusų. Bet tai dar ne viskas. Mes, sako, negalim su armėnais kariauti. Apie 10 proc. Baku gyventojų buvo armėnai, gražiausiai su jais sugyvenome, kartu arbatą ir ne tik arbatą gėrėme. Mums, sako, ranka nekilo į juos šaudyti. O dabar, sako, jau gal ir galėtume...

Europa į šį konfliktą žiūri daugiau „armėniškomis akimis“. Ir man armėnai lyg ir simpatiškesni. Po komandiruotės į Azerbaidžaną nesu itin praregėjęs. Esu tik dar labiau įsitikinęs: nelengva vertinti įvykius, žiūrint į juos iš šalies. O būnant viena iš šalių, vertinti visai neįmanoma, nes nebūna nei „mano tiesos“, nei „tavo tiesos“. Tiesa yra tada, kai ji yra niekieno...

O Kaspijos jūroje pirmoje spalio pusėje vanduo – 23 laipsnių. Besimaudančių nematyti – sezonas baigtas.

Jūra visai tokios pat melsvos spalvos kaip Baltijos. Ir vanduo, kaip ir mūsų šalyje, ne itin šūrus. Bet skirtumas didelis – ne tik vandens temperatūros.

Ar tas vanduo paraudonos, jeigu vis dėlto įsižiebs karas?

Eurokompasas

leškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kaip rasti dokumentus Internete I

Dalį dokumentų galima rasti elektroniniu formatu institucijų interneto tinklapiuose. Ši paslauga yra nemokama. Informacija interneto tinklapiuose pateikiama visomis 23 oficialių Sąjungos kalbomis. Prisijungti prie šių tinklapių galima tiesiogiai arba per bendrąjį serverį „Europa“ (<http://europa.eu>).

Ar žinai, kad...

ES ūkininkai, sudarantys tik apie penkis procentus visų Europos Sąjungos darbuotojų, pagamina apie dešimt procentų viso ES bendrojo nacionalinio produkto. Pagamintų gal ir daugiau, bet nenorima, kad produktų perteklius toliau didėtų. Todėl ūkininkams neleidžiama pagaminti daugiau produkcijos nei nustatyta. Žemės ūkiui atitenka ES biudžeto liūto dalis – kasmet apie 40 milijardų eurų. Tai sudaro beveik pusę ES biudžeto!

Karalienė – tai aplinka, apsauga, apranga ir dar pagarba

Didžiosios Britanijos karalienės vizito Lietuvoje dienomis mūsų žurnalistai egzaminavo vietos politikus, stengdamiesi išsiaiškinti, kaip jie vertina šio vizito reikšmę Lietuvai. Manau, kad daug kam turėjo užkliūti vieno Seimo nario atsakymas – esą, tai tik proga dabar esantiems valdžioje susireikšminti.

Manau, kad tai arba šito politiko noras tokia keista išvada susireikšminti pačiam, išskirti save iš visų, arba ne per didelis nusimanymas.

Šis politiko pareiškimas mane nukėlė į Londoną, kai prieš dešimt metų buvau paskirtas Lietuvos Respublikos ambasadoriumi. Tuomet visi ambasadoriai Didžiojoje Britanijoje įteikdavo savo įgaliotųjų raštus (kredencialus) tiesiai karalienei. Dabar paprastai jau jie įteikiami kitiems karališkosios šeimos nariams.

Tada, dar likus porai savaitių iki mano kredencialų įteikimo, mane ir žmoną Laimą pradėjo ruošti tam ypatingam momentui. Pirmiausia mūsų ambasadon atvyko karalienės protokolo šefas, karališkojo laivyno admirolas Vezerolas (Weatherall). Jis man išaiškino visas smulkmenas, susijusias su būsimu bendravimu su karaliene. Susitikom dar kelis kartus. Buvau instrukuotas net kaip turėsiu link jos artėti: paėjus tris žingsnius, nusilenkti, paskui dar po trijų žingsnių – vėl nusilenkti. Viskas pagal protokolą – kiek kalbėti, apie ką, kaip kalbėti, kaip atsiveikinus atsitraukti nuo jos, kad neatsisukčiau nugara. O karališkojo dvaro atstovės mūsų kukliame bute Londone repetavo su mano žmona. Pasirodo, žmonoms dar sudėtingesnis kelias iki karalienės – su visokiais kniksais ir pritūpimais.

Tad jeigu tuomet dar nedaug kam D. Britanijoje žinomo Lietuvos ambasadoriaus tik atvykimas į Bekingemo rūmus buvo taip kruopščiai ir ilgai rengiamas, tai net sunku įsivaizduoti, kiek laiko, energijos, kruopštumo iki menkiausių detalių reikėjo skirti karalienės vizitui į Lietuvą – ne savaitių, ne mėnesių, o metų. Taigi norėdamas, pasak minėto politiko, tokiu vizitu sureikšminti savo buvimą valdžioje, rizikuoji tą sureikšminimą atiduoti savo politiniam oponentui, kuris per tokį ilgą vizito rengimo laiką gali ateiti į valdžią...

Karalienės vizitas tikrai reikšmingas įvykis Lietuvos istorijoje, mūsų šalies nueito kelio įvertinimas vienoje iš svarbiausių Europos Sąjungos valstybių. Kai prieš dešimt metų pradėjus dirbti am-

Eurokompasas

leškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kaip rasti dokumentus Internetu II

Šie interneto tinklapiai taip pat suteikia galimybę pasiekti įvairias duomenų bases:

EUR-Lex: Oficialusis leidinys ir galiojantys teisės aktai.

CELEX: duomenų bazė, kurioje galima atlikti ES teisės paiešką, t.y. rasti teisės aktus ir kompetencijas (registracija yra mokama).

PreLex: tarpinstitucinių procedūrų duomenų bazė, kuri suteikia galimybę sekti sprendimų priėmimo tarp Komisijos ir kitų institucijų procesą bei pateikia integruotų dokumentų tekstus.

Teisinė observatorija (OeIL): Europos Parlamento duomenų bazė, kurioje yra pateikta ES sprendimų priėmimo proceso santrauka ir kuri suteikia galimybę sekti tarpinstitucinį teisės aktų leidybos darbą bei Europos Parlamento komitetų ir plenarinių posėdžių veiklą. Joje pateiktos visų procedūrų etapų bei visų Europos Parlamento priimtų dokumentų integruotų tekstų santraukos.

TED (kasdieniniai paraiškų konkursai elektroniniu formatu): Oficialiojo leidinio priedas internete, kuris padeda susipažinti su institucijų paskelbtais konkursais ir teikti paraiškas.

basadoriumi Londone įvairiose susibūrimuose tekdavo prisistatyti „Ambassador of Lithuania“, ne vienas britas į mane pasižiūrėdavo kažkaip keistokai. Lietuva jiems buvo „terra incognita“, o pats žodis „Lithuania“ skambėjo kaip kokia „Transilvania“, kurią gaubia paslaptys, kalnai ir apleistos pilyys, „drakulos“ ir kitokie visiškai neaiškūs dalykai. Ir štai vos po dešimties metų galingiausios, seniausios monarchijos atstovė važiuoja į tą buvusią „terra incognita“, į Lietuvą.

Žinoma, karalienės vizitas labai susijęs su tam tikru teatru, ritualais, ceremonialais, kurie formavosi šimtmečius. Su tokiu teatru susidūriau ir tada Londone, kai žvarbų lietingą lapkričio rytą trimis XVIII a. karietomis važiuovome per visą Londoną į karalienės rūmus. Buvo baisiai šalta, o aš tik su rytiniu fraku ir cilindru ant galvos. Su paltu pas karalienę nevažiuojama. Lietuvos žmonės tuo galėjo įsitikinti, kai karalienės viešnagės Vilniuje dienomis Lietuvos Prezidentas šaltyje vaikščiojo vienu kostiumu. Man buvo šilčiau. Karališkojo dvaro karietose Lietuvos diplomatai ir mudu su žmona radome pledus bei gumines pūsles su vandeniu pasišildyti.

Tada atėjo į galvą mintis: monarchų išskirtinumą sukuria **apran- ga, aplinka, apsauga**. Šiandien pridurčiau dar vieną komponentą: tautos ir tautų **pagarba**, kurią gerus penkerius metus mačiau Didžiojoje Britanijoje, o šiomis dienomis – ir savo Lietuvoje. Pagarba, kurią sukuria ne tik aplinka, apsauga ir apranga, o karalienės asmenybės žavesys.

Tai kas, kad ji tik valstybės simbolis. Bet spinduliuojantis simbolis. Mažytė detalė. Karalienė, kaip ir buvo numatyta protokole, nesisveikino su kiekvienu iš kelių šimtų iškilių svečių, pakviestų į priėmimą Rotušėje. Bet ji paspaudė ranką kiekvienam „Reval Lietuva“ viešbučio darbuotojui, pasitikusiam ją.

Ar žinai, kad...

Vietos Europos Parlamente paprastai skirstomos proporcingai kiekvienos šalies gyventojų skaičiui. Kiekvienai valstybei narei priklauso nustatytas vietų skaičius, daugiausia – 99 ir mažiausia – 5.

Šiuo metu Lietuvai skirta 13 vietų (kitoje kadencijoje bus 12).

Moterų skaičius Parlamente nuolat augo. Šiuo metu jos sudaro apie trečdajį Parlamento narių.

*Įteikti kredencialus Karalienei
1996 m. teko vykti XVIII a. karieta*

Europa yra maža, o ir pasaulis – ne toks jau didelis...

Eurokompasas

Ieškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kaip sužinoti, kur yra dokumentas

Siekdamos palengvinti paieškas, Europos Sąjungos institucijos sukūrė dokumentų registrus. Šiuose registruose yra saugoma informacija apie dokumentų pavadinimus, sukūrimo datą, autorius ir nuorodas. Registrus galite rasti internete.

Kai kurie registruose minimi dokumentai internete jau tiesiogiai prieinami. Spragtelėję pelės klavišų ant dokumento numerio ar šalia jo pavadinimo esančio simbolio, išvysite pateiktą integruoto dokumento tekstą.

Jei ieškodami registre negalite identifikuoti dokumento, tai nereiškia, kad tokio dokumento nėra. Registrų tikslas – padėti ieškant, tad informacija bus nuolat papildoma.

Indijoje, į kurią atvykau su europarlamentarų delegacija, po gerų penkiolikos metų tarsi sugrįžo Juozo Urbšio žodžiai, pasakyti man dar Atgimimo metais. Su tarpukario Lietuvos paskutiniu užsienio reikalų ministru kalbėjome apie mūsų regiono, viso pasaulio sudėtingumus. Ir staiga jis tarė: „Visada prisiminkite: Lietuva yra maža, o pasaulis – didelis“.

Man tie žodžiai nuskambėjo tarsi savotiškas testamentas. Supratau jų prasmę: niekada taip nebus, kad Lietuva savo interesus, problemas, siekius primestų kitoms valstybėms – tuos interesus reikia ir reikės derinti.

Ir vis dėlto čia, Indijoje, Juozo Urbšio žodžiai man suskambo visiškai naujai. Tik Azijoje gali suvokti grynąją tų žodžių prasmę. Tik patekęs į Aziją suvoki, ką reiškia žodžiai „daug“ ir „didelis“. Vadinausi, giliau suvoki ir ką reiškia žodis „mažas“.

Indija – dabar antra pasaulyje pagal gyventojų skaičių. Joje kasmet atsiranda daugiau žmonių nei gyventojų Lietuvoje ir Latvijoje kartu paėmus. Po 10 metų pagal gyventojų skaičių Indija taps didžiausia pasaulio valstybė.

Važiuoji iš Delio į Agrą pagrindiniu keliu, kurį autostrada vadinti liežuvis kažkaip neapsiverčia, nors dvi juostos į vieną pusę. Greita mūsų automobilio grūdasi kiti, plius dviračiai, motociklai, ir velo, ir motorikšos... Visur baisus triukšmas. Staiga priešais ne savo kelio

Indija, 2006 m. Agra. Indijos moterims saris visada tinka

Motorolis ir motorikša – pagrindinė transporto priemonė Delyje

juosta tiesiai tau į kaktą atidunda sunkvežimis, mažesnės mašinos paslaugiai traukiasi jam iš kelio. Chaosas baisus, keista, kad tik dvi avarijas pastebėjome... O abipus viso to „greitkelio“ – parduotuvytės, namukai, namukai, namukai su nedideliais tarpeliais. Ištisis 200 kilometrų.

Kad pasaulis didelis, o mes, visa Europa, tokia maža, dar labiau įsitikinau per susitikimą Indijos parlamente. Vienas iš deputatų visai atvirai ir tiesiai mums pasakė: „Jūs ten, Europoje, einate mūsų keliu. Europos Sąjunga turėtų tapti tuo, kas Indija yra dabar – daugianacionalinė, daugiakalbė, daugiareliginė sąjunga. Tik kad jūs maži, palyginus su mumis“.

Vakar buvome pas Indijos vidaus reikalų ministrą. Ant durų lentelė su užrašu: „Sąjungos vidaus reikalų ministras“. Ne Indijos, o Sąjungos! Indijos sąjunga turi trisdešimt penkias valstijas, kuriose kalbama šimtu kalbų ir trim tūkstančiais dialektų. O kiek religijų, kastų...

Vakar kalbėdamas su Indijos parlamentarais, atkreipiau jų dėmesį į tai, kad Indija pagal gyventojų skaičių yra didžiausia pasaulyje demokratija, o mes, Europos Sąjunga, – antroji. Ir tikrai, net ir po dar vieno ES plėtros etapo, kai ją papildys Rumunija ir Bulgarija, mūsų Sąjungoje turėsime arti pusės milijardo gyventojų. Vadinasi, Indija (Indijos sąjunga) liks daugiau nei dvigubai didesnė.

Tačiau Indijoje pamatai ne vien, koks pasaulis yra didelis. Čia aiškiai pamatai dar du dalykus: koks pasaulis yra turtingas ir koks pasaulis yra skurdus. Kai prieš pusmetį buvau Albanijoje, įsitikinau, kaip toli ji atsilikusi nuo Lietuvos. Na, o vos keletą parų pabuvojęs Indijoje ir kol kas pasidairęs tik Delio centre ir sostinės apylinkėse, supratau, kaip toli Indija yra atsilikusi nuo Albanijos.

Eurokompasas

leškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kaip formuluoti prašymą

Rašytinis prašymas susipažinti su dokumentu turi būti pateiktas viena iš 23 oficialių ES kalbų. Prašymą galite siųsti paštu, faksu ar elektroniniu paštu. Jei dokumentą jau radote registre, prašyme pakanka pateikti nuorodas. Jei norite susipažinti su dokumentu, kurio neradote registre, prašymą suformuluokite kuo tiksliau, pateikdami kuo daugiau informacijos, leidžiančios identifikuoti reikiamą dokumentą. Institucijos savo interneto tinklapiuose pateikia elektronines formas ir kitokią pagalbą, kurios jums gali prireikti formuluojant prašymą.

Eurokompasas

Ieškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kam siųsti prašymą

Prašymas turi būti siunčiamas ieškomą dokumentą saugančiai institucijai:

- Europos Parlamente – Elektroninio dokumentų registro tarnybai.
- Taryboje – Generalinio sekretoriato Skaidrumo, prieigos prie dokumentų ir viešosios informacijos skyriui.
- Komisijoje – Generalinio sekretoriato Skaidrumo, prieigos prie dokumentų ir ryšių su pilietine visuomene skyriui (SG/B/2) arba tiesiogiai už bylą atsakingam skyriui.

Eurošypsenos

Juokauja italai

– Jūs klausiate, kodėl Popiežius visada bučiuoja žemę, kai išlipa iš lėktuvo? Vadinasi, Jūs niekada neskrudote Alitalia aviakompanijos lėktuvais.

Jautiesi nepaprastai nejaukiai, kai šitame žmonių knibždėlyne prie vos stabtelėjusio automobilio, kuriuo tu važiuoji, pripuola gaušybė vaikų, beldžia į langus ir mimika, įvairiais ženklais ir tiesiog išvaizda šaukia, kad alkani.

Na, ir kvapai... Gatvėse, kurios daug kam atstoja tualetus, žiaurus tvaikas. Tai skurdo kvapas. Jį ypač jauti neturtinguose kvartaluose. O visai netoli – prabangiausi viešbučiai, kuriuose para kainuoja tūkstantį eurų. Daugybė tarnų ir patarnautojų, kurie nuolat lankstosi, atiduoda pagarbą, tęsdami, matyt, dar britų įdiegtą tradiciją. Čia visai kitokie kvapai. Tauriausių smilkalų ir aliejų, įtrinamų į odą, kvapai. Prabangos kvapai.

Kiekviename žingsnyje didžiausi kontrastai, kokių nepamatysi Europoje. Ir dar daug ko mūsų platumose nepamatysi. Ir šventomis laikomų karvių, ramiai vaikštinėjančių miestų gatvėmis, ar beždžionių, su kuriomis tiesiog susiduri prabangių, dar britų statytų šiandieninių Indijos užsienio reikalų ministerijos rūmų koridoriuose. Sako, kad jos nukniaukia diplomatų atsineštus bananus ar kitus vaisius, bet niekas nedrįsta jų net paliesti, išvyti. Tenka samdyti žmones, auginančius ypač agresyvias ilgauodegių veislės beždžiones. Atežja jas į ministeriją ir tos nuolatinės gyventojos tuoj baimingai išsilaksto. Bet po kurio laiko vėl sugrižta...

Daug kontrastų, daug spalvų, daug kvapų. Ir prisimeni Juozo Urbšio žodžius, kurie XXI a. įgauna naują prasmę: mūsų Lietuvos problemos ir žaizdos, kurias mes neretai ir patys padraskom, kartais tokios menkos, kai lygini jas su pasaulinio kaimo, kuriuo virsta mūsų planeta, problemomis.

Delis

Beždžionės ne visada draugiškos ir vietiniai pataria prie jų nesiartinti, nefotografuoti

Tiek skausmo nebuvo matęs

Apie Artimųjų Rytų konfliktą visi šį bei tą žinome. Kaip ir apie Armėnijos ir Azerbaidžano, dėl Kalnų Karabacho. O štai Kašmyro konfliktas, kuris savo mastu, aukų skaičiumi kraupiai pranoksta pirmuosius du, daugumai geriausiu atveju tik girdėtas. Kaip tik girdėtas ir pats žodis – KAŠMYRAS...

Tik ką grįžau iš ten. Manau, kad atsidariusiems Blog'ą vertėtų šį tą paaiškinti apie tolimo konflikto esmę.

Indų „tautos tėvas“ Mahatma Gandis (Mahatma Gandhi) nenorėjo Indijos padalijimo į induistinę ir musulmonišką. Bet po Antrojo pasaulinio karo besitraukiantys britai ir Indijoje gyvenantys musulmonai pasistengė, kad nuo Indijos būtų atskirtas Pakistanas, kuriam atiteko musulmoniškieji rajonai Šiaurėje. Pačioje Indijoje irgi liko daug musulmonų, išsibarsčiusių po visą šalį – dabar jų apie 150 milijonų.

Tuo metu Kašmyro – lyg ir kunigaikštystės, lyg ir karalystės vakarinėje Himalajų dalyje – maharadža pareiškė, kad jis atiduoda savo šalį Indijai. Bet su sąlyga, ji vadovausis savo atskira Konstitucija.

Indija su malonumu priėmė dovaną. Taip Kašmyras tapo vienintele Indijos valstija, kuri turi savo Konstituciją ir savo vėliavą.

Tačiau Pakistanas su tuo nesutiko. Dar britams traukiantis įsiver-

2006 11 09

Eurokompasas

leškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kiek kainuoja susipažinimas su dokumentais

Dokumentus paprastai galite gauti nemokamai. Susipažinti su dokumentais galite atvykti patys, galite juos gauti įprastu ar elektroniniu paštu. Jei jūsų prašomas dokumentas yra ilgesnis nei 20 lapų, institucija jums gali atsiųsti sąskaitą už kopijavimo ir pašto išlaidas.

Su ginkluota palyda Kašmyro žemėje. Už mūsų – šarvuotieji indų „zaporožiečiai“

Eurokompasas

Ieškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kaip dirbama su Jūsų prašymu

Gavusi prašymą, atitinkama institucija jį užregistruoja ir atsiunčia jums gavimo patvirtinimą. Institucija turi atsakyti per 15 darbo dienų nuo prašymo įregistravimo datos. Pastaba: išimtiniais atvejais, pvz., jei dokumentas yra labai ilgas arba jei prašomų dokumentų yra labai daug, šis terminas gali būti pratęstas dar 15 darbo dienų.

Ar žinai, kad...

Frakcijų pirmininkams sutikus, salėje Parlamento nariams skirtos vietos nustatomos pagal jų politinę priklausomybę, iš kairės į dešinę. Kai kurie Parlamento nariai nepriklauso jokiai frakcijai. Tokių narių yra mažuma ir jie laikomi nepriklausomais nariais.

žė į Kašmyrą, užėmė nemažą jo dalį. Karas nusinešė 4–5 milijonus gyvybių.

Po atkaklių kovų nusistovėjo kontrolinė linija – laikina siena. Pakistanas kelis kartus tą liniją mėgino keisti savo naudai. Indams karinių konfliktų metu ne kartą pasisėkė įsiveržti į priešininko teritoriją, tačiau po derybų jie iš ten pasitraukė išlaikydami nusistovėjusį „status quo“.

Protarpiais suliepsnojančios karų konflikto žarijos įkaitusios jau gerą pusę amžiaus. Tačiau pastaruosius keliolika metų jas vis labiau įpučia teroro vėjas.

Kai TSRS buvo priversta pasitraukti iš Afganistano, ten, kaip pasakoja indai, liko daugybė „džihadistų“ (karšti „šventojo karo“ prieš ne musulmonus-kitatikius išpažinėjai), kuriems Afganistane jau nebeliko ką veikti. Per Pakistaną jie pradėjo smelktis į Kašmyrą ir čia tęsia savo „džihadą“ prieš kitatikius. Nuo 1990-ųjų teroristai kasmet nužudo šimtus Indijos kariškių ir policininkų. Žymiai daugiau – civilių gyventojų, kurie, džihadistų supratimu, kolaboruoja su ne musulmonais. Teko bendrauti su nukentėjusiais ir nužudytųjų šeimų nariais. Kraupu buvo matyti juos suluošintus, klausyti jų išpažinčių apie tai, kaip siautėja teroristai. Na, tarkime, berniukui nukerta porą pirštų. Tai dar ne bausmė. Tai tik išpėjimas tėvams, kad jų vaikas leidžiamas ne į tą, tiksliau, ne į tą, mokyklą. Tikra bausmė, nepadarius išvadų, daug žiauresnė. Niekad nepamiršiu, kaip jauna graži indė, dėvinti sarį, pasakojo, kaip buvo išžudyta jos šeima tik už tai, kad jos sūnus buvo paimtas tarnauti į Indijos kariuomenę.

Susitikti su mumis, penkių Europos Parlamento narių delegacija, susirinko arti šimto žmonių. Jie taip tikėjo, kad gali iš mūsų tuojau pat sulaukti paramos. Deja, Europos Parlamento rezoliucijos šiuo klausimui nėra tokios veiksmingos, kokių mes norėtume. O kai girdi liudytojų pasakojimus apie tuos sunkiai įsivaizduojamus žiaurumus, pats imi jaustis kaltas, kad niekuo konkretesniu jiems negali padėti.

Buvome susitikę ir su iš gimtųjų vietų Kašmyre „džihadistų“ išstumtaisiais ne musulmonais – jų jau arti pusės milijono.

Ir vėl pelnyti priekaištai Europai, tarptautinei bendruomenei. „Jūs mus visai pamiršote. Jeigu kitur pabėgėliai yra Europos Sąjungos šelpiami, tai mes jokios pagalbos nesulaukiame... Gal dėl to, kad mes ne musulmonai, kad mes ne tokie karingi ir rėksmingi...“ Tuos priekaištus įsidėmėjome ir pasistengsime, kad Briuselis padėtų tiems žmonėms.

Indai Kašmyrą vadina „Indijos siela“, „žemės rojumi“ – jo didelė dalis puikiuose Himalajuose, kur vėsu, vešli augmenija ir nuostabūs peizažai. Bet į teroro užlietą Kašmyro dalį beveik nebeužsuka turistai, merdi verslas. Pavojaus mastą pajutome savo kailiu: visur mus vežiojo baltais, mažyčiais, „zaporožietį“ primenančiais automobiliais, bet šarvuotais, priekinėje sėdynėje įsitaisius policininkui su automatu. Kolonos priekyje ir gale – sunkvežimiai su kareiviais, visu maršrutu, kas šimtas metrų, išrikiuoti ginkluoti kareiviai.

Toje situacijoje ypač vertini tai, kad Delis tiesioginio valdymo valstijoje neįvedė. Konkuruoja įvairios partijos, kašmyriečiai dalyvauja

Ar žinai, kad...

Pirmoji šalis pasaulyje, uždraudusi rūkyti viešose patalpose, yra Airija, garsi visame pasaulyje savo alinėmis ir tamsiu alumi. Draudimas įsigaliojo nuo 2004 m. kovo. Daugelis manė, kad jis sukels tokius pačius neramumus kaip ir Didysis badas 1847 m. Sklido kalbos net apie maištą visuose visuomenės sluoksniuose. Kas gi atsitiko po metų? Gal Airijos rūkaliai sukėlė maištą? Gal Airijos kalėjimus užpildė alinių savininkai, atsisakę paklusti šiam draudimui? Atsakymas, priešingai negu tikėtasi, yra NE, taigi Airija galėtų būti puikus tokios revoliucinės politikos pavyzdys kitoms valstybėms.

Prie Indijos ir Pakistano sienos

rinkimuose, spauda nevaržoma cenzūros. Apžiūrėjome stambius projektus, į kuriuos investuoja Indijos vyriausybė: 200 km geležinkelio trasą per Himalajus, ežerų išvalymą. Pažymėtina, kad visoje Indijoje skurde gyvena 25 proc. gyventojų, o Kašmyre – 4 proc.

Kodėl jaučiau pareigą šiomis mintimis pasidalinti su Blog'o skaitytojais? Nes savo akimis mačiau žodžiais nenusakomą žmonių skausmą. Mačiau grėsmę, kuri vis labiau bręsta tame regione: juk Kašmyre kaktomuša susiduria ne bet kokios, o branduolinės valstybės. Jeigu konflikto žarijose išiliepsnotų branduolinis karas, apdegtume visi.

Ar žinai, kad...

Metus rūkyti, jau po 1 dienos, pagerėja širdies veikla, kraujo spaudimas, kraujas.

Po 1 metų padidinta tikimybė susirgti širdies kraujagyslių ligomis yra perpus mažesnė, lyginant su nuolatiniais rūkaliais.

Po 5–15 metų tikimybė patirti širdies smūgį yra sumažinta iki ką tik pradėjusių rūkyti.

Po 10 metų tikimybė susirgti plaučių vėžiu sumažėja daugiau nei per pusę, lyginant su nuolat rūkančiais; taip pat sumažėja rizika susirgti kitų rūšių vėžiniais susirgimais.

Po 15 metų tikimybė susirgti širdies kraujagyslių ligomis tokia pati kaip ir nerūkančiųjų, bendra mirties tikimybė beveik tokia pati kaip nerūkančiųjų.

Susitikdamas su Lietuvos žmonėmis, duodamas interviu ar komentodamas Europos Parlamento veiklą kartais paminiu, kad tarp šios kadencijos europarlamentarų net septyni yra buvę įvairių šalių premjerai. Italijoje net dešimt pokarinių premjerų tapo jais išėję tą pačią Briuselio ir Strasbūro mokyklą, aštuoni iš dešimties pastarojo laiko Prancūzijos ministrų pirmininkų yra buvę EP nariai, kaip ir trys paskutiniai prezidentai.

Visai neseniai šią savotišką Europos Parlamento garbės galeriją papildė ir naujųjų šalių atstovas – šios kadencijos mūsų kolega Tomas Ilvesas (Toomas Hendrik Ilves) išrinktas Estijos Prezidentu.

Kadangi seniai pažįstu šį ryškų žmogų, manau, galiu kai ką apie jį papasakoti Blog'o skaitytojams.

Susipažinau su Tomu Hendriku prieš keliolika metų Niujorke, kai jis dirbo Estijos ambasadoriumi JAV. Aš lydėjau Prezidentą Algirdą Brazauską, kurio patarėju tuo metu dirbau, į JT Generalinės Asamblėjos sesiją. Buvo numatyta, kad viename iš renginių kalbas pasakys trijų Baltijos valstybių ambasadoriai, o mūsų ambasadorius (tuo metu juo buvo šviesaus atminimo Stasys Lozoraitis) dalyvauti negalėjo, tad kalbą Lietuvos vardu teko sakyti man.

Jau tada Tomas Hendrikas krito į akį: nepakeičiama peteliške (kaip mūsų Juozo Oleko), puiki amerikietiška anglų kalba – joks amerikietis nepasakytų, kad čia kalba ne jų žmogus... O pačioje kalboje – aštrios, originalios mintys.

Po to daug kartų susitikome, kai jis grįžo į Estiją. Dirbo Užsienio reikalų ministru. Tuomet stiprių komentarų susilaukė jo labai „ilvesiška“ kalba apie ateities viziją: Estija taps nuobodžia, maža skandinaviška šalimi... Tuo pasauliui paskelbė, kad Estija nesanti baltiška šalis. Po Estijoje kilusio triukšmo jis bent jau viešoje erdvėje atitraukė nuo tos koncepcijos.

Buvo jis ir Estijos parlamento narys. Jo vadovaujama Nuosaikiųjų partija pralaimėjo rinkimus. Jam teko palikti partijos pirmininko postą ir likti tik parlamento nariu. Bet nepuolė į depresiją, elgėsi oriai, dalyvaudavo tarptautinėse konferencijose, kur dažniausiai ir susitikdavome, aptardavome Lietuvos ir Estijos aktualijas. Kaip tik tuo metu jo partija reformavosi į socialdemokratų partiją. Estijoje iš pradžių bijota bet kokio kairesnio pavadinimo, bet paskui buvo nuspręsta, kad verta užimt kiek kairesnę poziciją. Tiesa, iš daugelio estų girdėjau, kad tos partijos kairumas daugiau atsispindi tik pavadinime.

Eurokompasas

Ieškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kaip surasti dokumentus archyvuose

Išskyrus keletą išimčių, senesni nei 30 metų dokumentai yra tiesiogiai prieinami visuomenei. Jie saugomi institucijų istoriniuose archyvuose. Kiekviename jų yra visuomenei atvira skaitykla. Nuorodos į Komisijos archyvuose saugomus dokumentus (istoriniai archyvai), yra pateikiamos „Arachis“ duomenų bazėje internete. Florencijos Europos institute yra saugomi institucijų istoriniai archyvai, su kuriais gali susipažinti visuomenė ir kurie pagal 30 metų taisyklę yra kasmet peržiūrimi.

Eurokompasas

leškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kaip susipažinti su kitais dokumentais

Jei institucijos saugomas dokumentas nėra prieinamas visuomenei, su juo galima susipažinti pateikus prašymą. Ši taisyklė galioja pačios institucijos sukurtiems dokumentams bei institucijos kompetencijos srityje gautiems dokumentams.

Ar žinai, kad...

„Piliečių advokatas“, „keliaujantis cirkas“, „idėjų mugė“, „dramblių kapinės“, „perspektyvių politikų kalykla“ – tai epitetai, skirti vienai ES institucijai – Europos Parlamentui. Kaip matyti, jį pažinusieji nelieka jam abejingi.

Estijos prezidentas Tomas Hendrikas Ilvesas

Ši partija prieš pusterčių metų Estijoje sugebėjo laimėti Europos Parlamento rinkimus. Ir čia, žinoma, didžiausias Tomo Hendriko nuopelnas. Kadangi į Europos Parlamentą pateko trys jo partiečiai, o jis pats, tapęs tos nedidelės delegacijos vadovu, gudriai manevravo, jie gavo keletą rimtų postų.

Tomas Hendrikas tapo Užsienio reikalų komiteto pirmininko pavaduotoju, taupiai ir aštriai prabildavo posėdžiuose – ne tik apie Rusiją ir kaimynines šalis, kaip kai kurie kolegos iš naujųjų valstybių. Kuluaruose nekaip atsiliepdavo apie Estijos Prezidentą. Pernai pavasarį, kai kilo ažiotažas dėl vykimo į Maskvą gegužės devintąją, paklausiau: „Tai važiuos jūsų Riuitelis, ar ne?“ „Važiuos, kur jam dėtis – reikia važiuoti“. Neišprogozavo tą kartą.

Tai, kad Tomas Hendrikas didžiąją savo gyvenimo dalį praleido emigracijoje, uždėjo antspaudą ant jo veiksmų, vertinimų. Jis kietai reikalavo smerkti komunizmą, piktinosi, kad Arnoldas Riuitelis apdovanoja Estijos ordinais „kolaborantus“. Ypač jį erzino buvę komjaunimo veikėjai, „sugebėję persėsti iš „Volgų“ į „Mersedesus“.

Begaliniuose Europos Parlamento koridoriuose Tomas Hendrikas visados vaikščiodavo oriai, neskubėdamas, visur stengdamasis padeonstruoti savo estišką-švedišką-amerikietišką kilmę. Visad su savo nepamainoma peteliške, tuo išsiskirdamas iš kitų. Nestokojo ir humoro jausmo.

Gerame kartą kavą-arbatą su Užsienio reikalų komiteto socialistų grupės koordinatore Veronika de Kaizer (kolegė iš Belgijos, ji daugiausiai sprendžia, kas per sesijas kalbės, kas darys pranešimus). Atplaukia solidusis Tomas Hendrikas ir byloja oriai: „Veronik, man jau pats laikas gauti kažkokį raportą“. Veronika klausia, kokio norėtų. Tomas Hendrikas prašo „ko nors stambaus ir storo“. Veronika nužvelgia jo figūrą, su šypsena atsidūsta... Ir Tomas gauna raportą: apie ES ir Albanijos santykius. Gal ne tokį storą, kaip norėjo, bet gauna...

Na, o paskui jis dalyvavo Estijos Prezidento rinkimų kampanijoje. Ir nugalėjo. Nors mano senas bičiulis estų žurnalistas sakė, kad jo pergale Estijoje dar dvi savaitės iki baigties beveik niekas netikėjo. Pajuokavo: gal firminė peteliškė padėjo...

Ir mūsų kolega Tomas Hendrikas tapo trečiuoju Baltijos šalyse Prezidentu iš Amerikos kontinento. Ir čia jau ne humoras.

Kaip sako kolegos europarlamentarai iš Latvijos, kur Prezidento rinkimai jau kitamet, tenai tarp pretendentų amerikoniško kandidato kol kas nematyti. Panašiai ir Lietuvoje.

Išminties krislai ir pamąstymai

Žalioje jaunystėje, dar nepradėjęs žurnalistinės karjeros, pradėjau kaupti iškarpas iš įvairiausių laikraščių ir žurnalų – iš pradžių iš lietuviškų ir rusiškų, paskui ir iš lenkiškų, vokiškų, angliškų. Tai darau ir dabar, papildydamas iškarpas iš interneto „ištrauktais“ man įdomiais lapais. Taip elgiasi dauguma pasaulio žurnalistų, tai kasdieninė apžvalgininko, sekančio savo šalies ir pasaulio įvykius, duona. Į tuos iškarpų aplankus patenka ypač reikšmingi, originalūs rašiniai, taiklios mintys ar pastebėjimai, aforizmai, verta ypatingo dėmesio statistika, skaičiai.

Šiame skyrelyje, gerbiamas skaitytojau, rasi mano mėgstamų aforizmų ir šmaikščių pasakymų žiupsnelį. Taip pat ir Vilniaus universiteto profesorių Jono Čičinsko bei Povilo Gylio rašinius, kurie mano manymu, tikrai aktualūs tiems, kurie nori ne „laukinės“ rinkos, o kitokios – socialinės, daug teisingesnės, besirūpinančios silpnesniais. Be jų, pateikiu jauno verslininko Tomo Juškos, vadovaujančio dideliam koncernui „Libros holdingas“, samprotavimus apie naująją lietuvišką emigraciją, kuriuos užsirašiau į savo bloknotę po mūsų pažinties verslo forume Norvegijoje ir po vėlesnių susitikimų Lietuvoje.

Čia tinka, manau, ir mano kolegos europarlamentaro, socialistų frakcijos pirmininko Martyno Šulco pamąstymai atsakant į žurnalo „Gairės“ klausimus.

Magiškasis krištolas, parodantis praeitį ir ateitį ar...

Jūs turite teisę skųstis netgi tada, kai nėra dėl ko skųstis – juk gyvenate demokratinėje valstybėje.

P. G. Vudhauzas

Sąžinė – tai daiktas, kurį sopa net tuomet, kai visa kita tiesiog puiku.

H. Menkenas

Kritikas – tai žmogus be kojų, mokinantis bėgti kitus.

Č. Polokas

Pradėti darbus daug pastangų reikia, o apsispręsti, kurių imtis – labai daug.

E. Hubardas

Per daug žmonių iš demokratijos tikisi stebukly. Tuo tarpu pats nuostabiausias dalykas yra tiesiog ją turėti.

V. Vinčelis

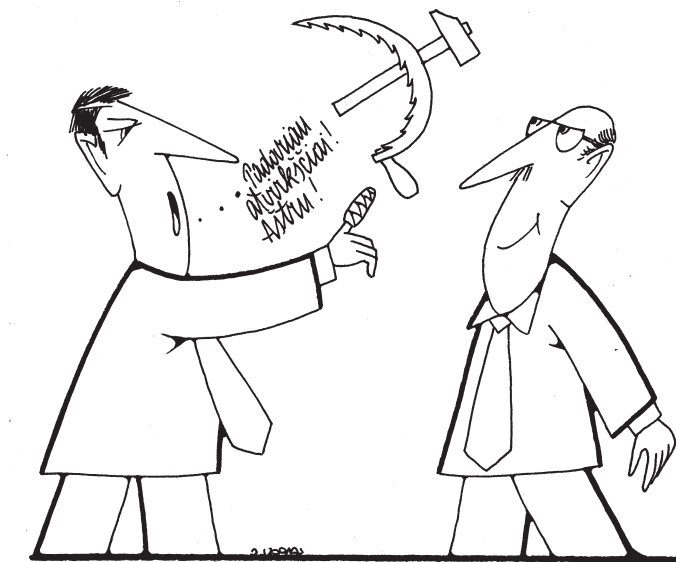
Lietuvos elitas yra rimtai užsikrėtęs rinkos fundamentalizmo bacila. Tam yra keletas paaiškinimų. Pirmiausia, polinkį į rinkos fundamentalizmą galima aiškinti mūsų noru išsivaduoti iš socialinio (ar socialistinio) fundamentalizmo, dominavusio tarybiniais laikais. Tuo metu, atvirksčiai, nebuvo deramai pripažįstamas, vertinamas individualusis pradas, rinka. Todėl po Sovietų Sąjungos žlugimo buvo stiprus noras galvoti ir daryti atvirksčiai. Tas atvirksčiai reiškia bendro, socialinio, „respublikoniškojo“ prado neigimą

Rinkos fundamentalizmas prieš Respubliką

Povilas Gylis

Rinkos fundamentalizmo sąvoką į Lietuvos informacinę erdvę atnešė Džordžas Sorošas (George Soros) savo knygoje „Pasaulinio kapitalizmo krizė“. Atviros Lietuvos fondo mecenatas, labai turtingas kapitalistas ir kartu aštraus proto žmogus minėtoje knygoje reiškia susirūpinimą tuo, jog rinkos reikšmės absoliutizavimas, kraštutinis individualizmas yra grėsmė žmonijos gerovei, demokratijai ir net pačiai žmogiškos civilizacijos egzistencijai. Panašias grėsmes įžvelgia ir kitas žymus žmogus – Nobelio premijos laureatas J. Stigliccas (Joseph Stiglitz).

Deja, Lietuvoje man neteko girdėti rimtai diskutuojant rinkos fundamentalizmo klausimais. Tokios diskusijos nepalaiko ir G. Sorošo kūdikis – Atviros Lietuvos fondas. Rodos, ir fondui, ir didesnei mūsų elito daliai labiau prie širdies uždara, vieną tiesą, vieną mokymą puoselėjanti informacinė erdvė. To dominuojančio mokymo esmę atspindi nuostatos, jog tokių dalykų kaip valstybė, tauta arba visai nėra, kaip nėra ir bendrų visuomenės interesų, arba jei tie dalykai ir egzistuoja, tai jie yra dirbtinai primesti individui, trukdantys efektyviai veikti rinkai. Iš to seka išvada, jog tokius su bendrumu susijusius reiškinius kaip valstybė reikia ryžtingai riboti. Vienas iš būdų – marinti viešąjį sektorių badu mažinant jos veiklos finans-

vimą. Paskaitykite filosofo Algirdo Degučio bei Lietuvos Laisvosios Rinkos instituto veikalus ir įsitikinsite patys.

Taigi turime savo krašte tėvyninių rinkos fundamentalistų. Jie mus įtikinėja, jog praktiškai viską turi spręsti pats individas, jog bendrai, valstybiškai sprendžiamų klausimų arba visai nėra arba jų ratas turi būti labai siauras. Viskas, ko imasi valstybė neša nuostolius, nes neprotingi politikai ir korumpuoti valdininkai iš principo negali priimti teisingų sprendimų. Todėl tik „surakinus“ valstybę nematoma, spontaniška rinkos ranka galima sureguliuoti, harmonizuoti visuomeninius procesus. Visi programiniai, pagrįsti numatymu veiksmai, jei juos atlieka ne individas, o bendruomenės, grupės, tautos, institucijos, yra neekonomiški, eikvojančys išteklius.

Trumpai drūtai kalbant rinkos fundamentalistą pažinsi iš to, kaip jis žiūri į respubliką. Lotyniškas posakis *RESPUBLICA* reiškia viešą, bendrą, visuomeninį reikalą. Taigi jau senovėje žmonės suvokė, jog šalia individualiai sprendžiamų egzistuoja ir bendrai sprendžiami klausimai. Iš tiesų, daugelį individualių problemų galima išspręsti per rinką. Tuo tarpu tokių klausimų kaip šalies saugumas, teisėtumas, tikroji laisvė, žmonių informuotumas, visuomeninė tvarka atskiras individas išspręsti negali. Vadinas, turi egzistuoti jėgos ir institucijos, kurios tas problemas sprendžia. „Respublikonas“ tai supranta, tuo tarpu rinkos fundamentalistui – tai jo tikėjimo pagrindų griovimas.

Lietuvos elitas yra rimtai užsikrėtęs rinkos fundamentalizmo bacila. Tam yra keletas paaiškinimų. Pirmiausia, polinkį į rinkos fundamentalizmą galima aiškinti mūsų noru išsivaduoti iš socialinio (ar socialistinio) fundamentalizmo, dominavusio tarybiniais laikais. Tuo metu, atvirkščiai, nebuvo deramai pripažįstamas, vertinamas individualusis pradai, rinka. Todėl po Sovietų Sąjungos žlugimo buvo stiprus noras galvoti ir daryti atvirkščiai. Tas „atvirkščiai“ reiškia bendro, socialinio, „respublikoniškojo“ prado neigimą.

Antra vertus, verslui kaip didžiulę galią turinčiai interesų grupei, ir malonu, ir naudinga – naudą suprantant siaurai – save laikyti vos ne vieninteliu gerovės kūrėju ir davėju. Viešasis sektorius jiems atrodo nereikšmingas, nekuriantis naudos, turto.

Trečia, žiniasklaidą, kaip verslo rūšį, rinkos fundamentalizmo idėjos taip pat tenkina. Pagaliau, politika, kaip Dž. Sorošas mus yra išpėjęs, vis labiau tampa panaši į verslą. Joje vis labiau reiškiasi, „kyšo“ privatūs ar daliniai interesai. Pridėjus menką politikų prestižą ir, tuo pačiu, galią, nenuostabu, jog vis dažniau mūsų bendri

Atverk plačiai akis prieš vedybas ir prisimerk po jų.

T. Fuleris

Yra du vedybų tikslai: meilė arba pinigai. Vėdus iš meilės, jūs tikrai turėsite labai laimingų dienų ir galbūt nemaža ūkanotų; vedęs dėl pinigų, jūs neturėsite laimingų dienų ir galbūt jokių ūkanotų.

P.D.S.Česterfildas

Veski bet kokiu atveju. Jeigu gausi gerą žmoną, tapsi laimingu. Jeigu blogą – tapsi filosofu.

S. Smitas

Geros vedybos būtų tarp aklos žmonos ir kurčio vyro.

Š.L.Monteskje

Kol jūs mokotės, jūs nesenstate. Kai tik nustojate mokytis, jūs pradėdate senti.

J. Hergeshaimeris

Diplomatas yra žmogus, kuris du kartus pagalvoja prieš tai, kai nieko nepasako.

Ambasadorius yra garbingas žmogus, siunčiamas į užsienį, kad meluotų savo šalies naudai.

H. Votonas

Mirtis – tai toks dalykas, kuris atsitinka kitiems.

J. Brodskis

Gyvenimas – tai dovana, kurios mes neprrašėme.

A. Konaras

Jaunam gyvenimas – beribė atėitis; senam – labai trumpas praities tarpas.

A. Šopenhaueris

Tai, ką mes vadiname gyvenimu – paprastai viso labo šiandienos reikalų sąrašas.

„Pšekroj“

Apsirikti gali ir išmintingas. Nepripažinti apsirikęs gali tik kvailys.

Ciceronas

Priešininkas, ieškantis jūsų klaidų, naudingesnis nei draugas, norintis jas nuslėpti.

L. da Vinčis

Jeigu yra būdas padaryti geriau, atrask jį.

T. A. Edisonas

Žmogaus išsiauklėjimą rodo jo elgesys kivirčo metu.

G. B. Šou

interesai, bendrieji reikalai, kuriems turi atstovauti politikai, lieka neapginti, neišspręsti.

Visų tų procesų rezultatas – silpnėjanti Respublika – silpnas valstybės valdymas, teisingumo ir teisėtumo problemos, dezinformuoti ir demoralizuoti žmonės. Galų gale visa tai apsigrėžia prieš mus. Taip pat ir prieš elitą. O juk jis visas, ne tik valdžia, atsako už tai, kas vyksta mūsų šalyje, nes atsakomybė yra proporcinga galiai. Negi mes vėl taikysimės kaltę dėl valstybės nesėkmių suversti „runkeliams“.

Tad paremk, elite, vargšę Respubliką. Paremk pirmiausia mokesčiais. Bet koks dėmesys jai, aišku, praverstų.

politika.lt, 2005 06 22

Su profesoriumi Povilu Gyliu

Europos Sąjungos biudžetas, struktūriniai fondai ir finansinė perspektyva

Jonas Čičinskas

Europos Sąjunga nėra valstybė – ji yra valstybių sąjunga. Tačiau federacinės valstybės (tokios valstybės politinių sprendimų galia yra padalinta centrinėms valdymo institucijoms bei federacijos vienetams) užuomazgas jau galime matyti ir šiandien. Viena iš jų – bendras Europos Sąjungos biudžetas. Šis biudžetas mažytis – jis sudaro apie vieną procentą ES bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP). ES mastu tas vienas procentas 2005 m. yra 104 milijardai eurų.

Daugiau kaip 40 proc. ES biudžeto lėšų skiriama Bendrosios žemės ūkio politikos priemonėms finansuoti – tiesioginėms išmokoms ūkininkams, kaimo plėtros projektams, produkcijos eksporto subsidijoms. Antrojo pasaulinio karo metais dauguma Europos šalių badavo ar net badmiriavo. Konvojus su prekėmis iš JAV medžiojantių povandeniniai laivai. Dar ir po karo maistas buvo skirstomas pagal korteles. Ši dramatiška patirtis ir lėmė sprendimą 1957 m. Romoje pasirašytoje Europos ekonominės bendrijos įkūrimo sutartyje suformuoti bendrą žemės ūkio politiką. Jos tikslas – užtikrinti nesutrikdomą apsirūpinimą maistu, didėjančią žemės ūkio gamybos produktyvumą, ūkininkų pajamų augimą, stabilias rinkas. ES sąmoningai atsivėrė nuo pasaulio ir sukūrė savą našų, patikimą, bet vartotojams labai brangų žemės ūkį.

Būti geram labai lengva, būti teisingam – štai kas sunku.

V. Hugo

Patardamas ieškok kuo padėti, o ne patikti.

Solonas

Žmogus nėra laisvas, jei negali įsakinėti pats sau.

Pitagoras

Gyvenk su žmonėmis taip, kad tavo draugai netaptų priešais, o priešai taptų draugais.

Heraklitas

Didis žmogus ištiesia ranką, mažas – pakiša koją.

Kinų išmintis

Nenorėti nieko išmokti yra nusi Kaltimas.

Dionisijus

Mylėti kokią nors būtybę, vadina si, sutikti su ja senti.

A. Kamiu

Profesorius Jonas Čičinskas diskutuoja apie Europos ateitį su į Europos parką susirinkusiais euroentuziastais iš visos Lietuvos. Į kairę nuo jo – žurnalistas Aurimas Perednis

Būti žmogumi – tai reiškia būti atsakingam.

A. de S. Egziuperi

Į gerą sunku pastūmėti pamokymais, lengva – pavyzdžiu.

Seneka

Niekas taip nealina ir nežlugdo žmogaus, kaip ilgalaikė fizinė ne veikla.

Aristotelis

Pirmoji pasitaisymo sąlyga – savo kaltės supratimas.

Seneka

Yra tik vienas būdas tapti geru pašnekovu – mokėti klausyti.

A. Mileris

Ir klaida būna naudinga, kol esame jauni; kad tik nesinešiotume jos iki senatvės.

J. V. Gėtė

Vieni žmonės garsūs, kiti verti tokie būti.

Lesingas

Žmonija, kaip ir atskiras žmogus, kiekviename amžiuje serga savo ligomis.

R. V. Emersonas

Neklausk, ką tavo tėvynė gali duoti tau, paklausk, ką tu gali duoti savo tėvynėi.

Dž. F. Kenedis

Kita didelė ES biudžeto dalis skiriama regioninės politikos priemonėms. Regioninė politika – tai solidarumo principo išraiška: ES valstybių lėšos per ES biudžetą skiriamos toms valstybėms arba jų regionams, kur ekonominio išsivystymo ir gerovės lygio rodikliai yra mažesni už ES vidurkį. Tam skirtos struktūrinių fondų lėšos.

Struktūrinių fondų terminu dažnai apibūdinami keturi ES Struktūriniai fondai (Europos regioninės plėtros fondas, Europos socialinis fondas, Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Orientavimo dalis ir Finansinis žuvininkystės orientavimo instrumentas) bei Sanglaudos fondas. Jų lėšomis finansuojama nuo 50 iki 90 proc. išlaidų investicijoms į infrastruktūrą, įmonių konkurencingumo didinimą bei žmonių kvalifikacijų kėlimą.

Struktūrinių fondų lėšos naudojamos pagal šalies apibrėžtus prioritetus, jos skiriamos konkrečioms projektams realizuoti tose prioritetinėse srityse.

Lietuvoje 2004–2006 metams numatoma didžiausią dalį lėšų nukreipti didiesiems infrastruktūros projektams – transporto, energetikos, aplinkos apsaugos, sveikatos apsaugos bei švietimo ir socialinės infrastruktūros plėtrai (347 mln. eurų). Gamybinės infrastruktūros plėtrai (parama pramonei ir verslui, turizmas, informacinės paslaugos) skiriama 222,5 mln. eurų, žmoniškųjų išteklių plėtrai – 64 mln. eurų, kaimo ir žuvininkystės plėtrai – 135 mln. eurų.

Skaičiuojama, kad paramą gaus nuo 16 tūkstančių iki 22 tūkstančių verslo įmonių, bus sukurta apie 28 tūkstančius naujų darbo vietų.

Visa tai – tik tiesioginis ES dotacijų poveikis. Greta to, kils kiti ekonomikos augimo veiksniai – didėjanti prekyba, pigesnis kapitalas bei iš lėto didėsiiančios investicijos iš ES šalių. Būtent šie veiksniai ilgesniu laikotarpiu užtikrins ilgalaikį šalies ūkio augimą – sparčiai mažinant Lietuvos gyvenimo lygio atsilikimą nuo ES valstybių. **Jei dar 1995 m. Lietuvos BVP 1 gyventojui sudarė 34 proc. ES–25 vidurkio, tai 2003 m. jau 46 proc. (apie 43 proc. ES–15 vidurkio). Augimo tempams esant 6 proc. kasmet Lietuva jau 2015 m. pasieks 92 proc. ES 2003 metų vidurkio, o apie 2020–2025 metus – ir tuometinį ES vidurkį.** Lietuva taptų vidutinio ekonomikos išsivystymo lygio ir gerovės valstybe.

Lietuvai lemiamas laikotarpis bus 2007–2013 metai, kai bus įgyvendinamas naujas ES biudžetas, pradžioje kuriamas kaip vadina moji finansinė perspektyva. Tuo laikotarpiu Lietuva gaus didžiulę ES finansinę paramą ir turės šansą galutinai pertvarkyti ir moderni-

zuoti savo ekonomiką. Vėliau tokios didelės paramos jau nebebus, nes Lietuvos ekonominis lygis pakils, o paramos prireiks naujoms skurdesnėms ES narėms.

ES valstybės susitarė 2010 m. pradėti diskusiją apie tai, kaip po 2013 m. reformuoti bendrąją žemės ūkio politiką, kad ji kainuotų mažiau. Mažiau tiek mokesčių mokėtojams, kurių lėšomis padengiama žymi dalis ūkininkų išlaidų Europoje, tiek vartotojams, kurie dėl dirbtinio žemės ūkio gamybos palaikymo ir apsaugos nuo importo turi mokėti keleriopai didesnes kainas, pirkdami maisto produktus.

Žemės ūkio politikos, o tiksliau – jo apsaugos nuo tarptautinės konkurencijos sumažinimas yra svarbus tarptautinių derybų dėl prekybos laisvės dalykas. Žemės ūkio produkcija yra svarbiausia eksporto prekė daugeliui silpniausių pasaulio valstybių. Kai turtingiausia pasaulio žemės ūkio produktų rinka – ES šalys – toms valstybėms yra sunkiai prieinama, stabdoma skurdesniųjų šalių ekonominė plėtra ir vadavimasis iš skurdo. Tokia politika ekonomiškai neracionali ir ilgesniu laikotarpiu politiškai netvari.

Jei kuri nors ES valstybė nori stipriau paremti savą žemės ūkį, tedaro tai savo nacionalinio biudžeto lėšomis, teigia kai kurie politikai. Žemės ūkio politika, esą, turi būti „renacionalizuota“. Toks tarsi ir logiškas pasiūlymas faktiškai yra pasisakymas prieš ES valstybių ekonominę (ir juolab politinę) integraciją. Čia ir yra viso ginčo esmė: varžyti ar plėtoti centralizuotą, jungtinę ekonominę politiką ir kuriose srityse tai daryti? Tai nesutarimas dėl to, kas yra ES ir ko ji siekia.

„Integracijos žinios“, 2006 03 07

Retai mąstome apie tai, ką turime, bet visada – apie tai, ko stokojame.

A. Šopenhaueris

Tautos didybė nematuojama jos gausumu, kaip žmogaus didybė nematuojama jo ūgiu.

V. Hugo

Pats didžiausias malonumas – padaryti tai, ko, kitų nuomone, jūs padaryti negalite.

V. Bedžotas

Protingi žmonės – geriausia enciklopedija.

J. V. Gėtė

Nė viena tauta negali suklestėti, kol nesupranta, kad arti lauką – toks pats garbingas darbas kaip rašyti poemas.

A. de S. Egziuperi

Mano biure Vilniuje su Lietuvos specialistais bei visuomenės atstovais aptarėme daugiabučių namų apšiltinimo problemas, kad galėčiau inicijuoti šios problemos svarstymą Europos Sąjungos mastu

Pasėsi poelgi – pjausi įprotį, pasėsi įprotį – pjausi charakterį, pasėsi charakterį – pjausi likimą.

Indų išmintis

Pasitikėjimas savimi – pirmoji didžiųjų sumanymų sąlyga.

S. Džonsonas

Pati didžiausia pergalė – nugalėti save.

Platonas

Pyktis neapakina: jis gimsta iš ak-lumo.

A. de S. Egziuperi

Neskubėk teisti, skubėk suprasti.

Seneka

Tas, kuris sodina medžius, myli ne tik save, bet ir kitus.

T. Fuleris

Keliauti – tai kiekvieną akimirką gimti ir mirti.

V. Hugo

Geri sprendimai atsiranda iš patirties, o patirtis – iš blogų sprendimų.

B. le Patneris

Geros vyriausybės požymis – kaip ji elgiasi su vaikais, seniais, ligoniais ir neturtingaisiais.

J. G. Herderis

Socialinė demokratija Lietuvoje: praeitis, dabartis, ateitis

Povilas Gylys

Iš karto pabrėžiu, jog nežadu kalbėti apie pačią socialdemokratinio judėjimo pradžią ar apie tarpukario socialdemokratų, nes nesu istorikas. Tai palikčiau profesionaliems tyrinėtojams. Tačiau jaučiuosi galintis kalbėti apie naujausių laikų istoriją, apie Atgimimo periodą, metus po Nepriklausomybės paskelbimo, apie dabartį ir apie veiksnius, kurie turės įtakos socialdemokratinės minties bei socialdemokratinio veikimo raidai ateityje. Kaip naujausios istorijos dalyvis bei socialinių mokslų atstovas drįsiu pateikti savąją nesenos praeities, dabarties bei ateities interpretaciją, kuri, suprantama, negali pretenduoti į galutinę tiesą.

Atgimimo pradžioje buvęs gana stiprus socialdemokratinis mentalitetas gana greitai blėso. Dar daugiau: po LKP atsisiskyrimo nuo TSKP ir ypač po Nepriklausomybės paskelbimo jis buvo intensyviai slopinamas. Pirmasis, tikrasis Sąjūdis aktyviai propagavo socialinio teisingumo idėją, priešpriešindamas ją tarybiniam centralizmui, biurokratizmui, valstybiniam kapitalizmui, tačiau vėliau, kai valstybė buvo atkurta, socialumo, socialinio teisingumo, solidarumo idėjas imta sąmoningai ir nesąmoningai tapatinti su komunistinėmis, bolševikinėmis idėjomis. Tai savo kailiu pajuto ne tik socialdemokratinę kryptį pasirinkusios savarankiškos LKP, vėliau virtusios LDDP nariai, bet ir, manau, „senieji“, 1988 metais atsikūrę socialdemokratai. Nors pastarieji tuo metu dominuojančių jėgų buvo traktuojami švelniau, nes nebuvo pažymėti komunistine dėme, jiems nebuvo lengva reikšti savo „rožines“ idėjas, nes jos, kritikų požiūriu, buvo artimos „raudonoms“, komunistinėms.

Ideologinė švytuoklė politinį elitą Nepriklausomybės pradžioje gerokai švystelėjo į dešinę. Pagrindiniai galios centrai pradėjo mąstyti pagal principą: jei darysime atvirksčiai nei buvo tarybinėje sistemoje, elgsimės teisingai.

Tarptautinė padėtis taip pat tuomet nebuvo palanki tiems, kurie mąstė socialdemokratiškai. Stipriausiose Vakarų valstybėse tuo metu valdžioje buvo dešinišiosios partijos. Tų šalių valdžia turėjo

savo transformacijų Vidurio ir Rytų Europos šalyse viziją. Suprantama, tose vizijose mažai vietos liko socialumo, to, kas vadinama socialiniu kapitalu raidos klausimams, nes tai buvo dešinėsios, metodologiniu individualizmu besiremiančios vizijos. Tai iš dalies paaiškina, kodėl tuo metu taip primygtinai buvo siūlomi šoko terapijos, momentalaus rinkos ekonomikos diegimo scenarijai, esant labai ribotam mūsų žmonių suvokimui, kas ta rinkos ekonomika yra, esant instituciniam ir juridiniam rinkos ekonomikos vakuumui.

Vakarų socialdemokratinės jėgos, susidarė toks įspūdis, buvo sutrikusios. Nors joms tikriausiai nepatiko tie didžiuliai socialiniai bei ekonominiai kaštai, kurių pareikalavo revoliucinė savo prigimtimi šoko terapija, bet, antra vertus, jos, kaip ir vakarų dešinieji bijojo, jog lėtesnis reformų kelias gali sudaryti sąlygas grįžti į tarybinę praeitį. Ta baimė tiek mūsų šalies, tiek tarptautiniu mastu buvo palaiškoma gąsdinant nenuoširdžiu ekskomunistų požiūriu į rinkos ekonomiką, tarybine nostalgija ir t.t.

Todėl Vakarų akademiniuose sluoksniuose tuo metu nedrąsiai pristatyta laipsniškų, tačiau galimai greitų reformų koncepcija, kurioje buvo labiau atsižvelgiama į socialinius transformacijų kaštus ir kuri galėjo tapti socialdemokratinės tų transformacijų vizijos, filosofijos pagrindu, negavo deramos politinės Vakarų socialdemokratinėse partijose paramos ir todėl praktiškai nepasiekė nei mūsų šalies intelektualų, nei politikų. Todėl net ir tada, kai į valdžią atėjo kairiąją programą turėjusi LDDP, ji turėjo atsižvelgti į esamą vidinę ir tarptautinę situaciją. Viena vertus, buvo neįmanoma ignoruoti individualistinės ideologijos įtakos galios. Be to, šalyje jau buvo pradėta masinė čekinė privatizacija. Kad ir kaip būtų, tai atspindėjo objektyvią būtinybę reformuoti tarybinio tipo ekonomiką į veikiančią rinkos pagrindais. Privatizaciją, arba kitaip – denacionalizaciją turėjo vykdyti bet kuri valdžioje esanti politinė jėga – ar ji būtų buvusi kairioji, ar dešinioji. Tai buvo viršpartinis reformų vektorius.

Antra vertus, mūsų manymu, mažesnio masto čekinė privatizacija, derinant ją su dalies įmonių paruošimu privatizacijai, kurioje būtų galėję dalyvauti Vakarų investuotojai, būtų buvęs geresnis variantas. Tačiau tokio pasirinkimo LDDP neturėjo – praktiškai visa pramonė buvo skirta čekinei privatizacijai ir žmonės iš jos daug tikėjosi. Nors čekinė privatizacija buvo grindžiama „liaudies kapitalizmo“ idėja, kuri kairiesiems galėtų būti prie širdies, mums jau tuo metu buvo aišku, jog tokia privatizacija paprastiems žmonėms naudos neatneš. Esant silpnai valstybei ir labai menkam žmonių su-

Kvailys turi vieną pranašumą prieš išminčių: jis visada savimi patenkintas.

Napoleonas

Jeigu kas sukurtų partiją iš tokių, kurie nėra visiškai tikri, kad tik jie vieni teisingi – tai bus mano partija.

A. Kamiu

Mylėk visus. Pasitikėk nedaugeliu. Niekam nedaryk blogo.

V. Šekspyras

Atstumas yra puikus žavėjimosi palaikytojas.

D. Didro

Žiovulys yra tylus šauksmas.

G.K.Čestertonas

Iš pradžių vaikai myli savo tėvus; augdami – juos teisia; kartais – atleidžia jiems.

O. Vaildas

Būk malonus žmonėms kopdamas į viršūnes, nes tu juos sutiksi leisdamasis žemyn.

W. Mizneris

Pagyros kaip kvepalai – skirti uostyti, o ne ryti.

J. Bilingsas

Pagyros: iš kitų girdėti tai, ką pats apie save visą laiką galvojai.

H. Prochno

*Neverta turėti laisvės, jeigu ji ne-
reiškia ir laisvės suklysti.*

M. Gandis

*Kai laisvė suardys tvarką, tai tvar-
kos alkis sunaikins laisvę.*

V. Diuranas

*Politikas galvoja apie ateinančius
rinkimus, valstybininkas – apie at-
einančią kartą.*

J. F. Klarkas

*Blogi politikai yra išrenkami gerų-
jų piliečių, kurie nebalsuoja.*

H. Prochno

*Skurdas yra revoliucijų ir nusikal-
timų gimdytojas.*

Aristotelis

*Visi paprastai mąsto, kaip pakeisti
žmoniją ir niekas negalvoja, kad pir-
miausia reikia pasikeisti pačiam.*

L. Tolstojus

*Gera kalba – tai gera pradžia ir
gera pabaiga ir kuo mažesnis tarpas
tarp jų.*

H. Prochno

*Galima visą laiką kvailinti kai
kuriuos žmones, galima kurį laiką
kvailinti visus, bet negalima visą lai-
ką kvailinti visų.*

A. Linkolnas

vokimui, kas yra rinkos ekonomika, be to, stokojant deramos teisi-
nės bazės geriausias sąlygas dalyvauti privatizacijoje įgijo įmonių
administracija ir nusikalstamos grupuotės. Liaudies kapitalizmo
idėja buvo pasmerкта nesėkmei.

Per keletą metų vos ne perpus sumažėjus šalies nacionaliniam
produktui, siaučiant infliacijai, tuometinei LDDP vyriausybei ne-
buvo lengva palaikyti bent santykinį rinkos stabilumą bei viešojo
sektoriaus – mokyklų, ligoninių ir t.t. – patenkinamą gyvybingumą.
Kaip to meto LDDP vyriausybės narys galiu paliudyti, jog tuometi-
nio ministrų kabineto nariai gerai suvokė viešojo sektoriaus svarbą,
tačiau turimi biudžetiniai ištekļiai buvo itin kuklūs, tad viešasis sek-
torius turėjo gyventi didžiulių finansinių apribojimų sąlygomis.

Po 1996 metų pabaigos rinkimų abi kairiosios partijos – LSDP ir
LDDP – tapo opozicinės. Ir nors jos abi kritikavo tuometinę valdžią iš
kairiųjų pozicijų, turimų Seimo mandatų skaičius bei tarpusavio kon-
kurencija neleido joms įgyti didesnės politinės ir ideologinės įtakos.

Šioms dviem kairiosioms partijoms susijungus į vieningą LSDP,
atsivėrė naujos galimybės padidinti socialdemokratiinių idėjų įtaką
šalyje. Tačiau ta įtaka pasirodė esanti kuklesnė nei tikėtasi. Pirmiau-
sia, po pastarųjų dvejų rinkimų LSDP turėjo sudaryti koalicijas su
kitomis partijomis, kurių politinės nuostatos buvo gana miglotos
ir priklausomos nuo to, kokią poziciją pasirinkdavo jų lyderiai,
reaguodami į rinkėjų nuotaikas. Prieš rinkimus jos plačiai vartojo
kairiąją retoriką, o po rinkimų priimdavo konkrečius sprendimus,
neretai turėdavusius dešinią atspalvį.

Šiuo metu yra susidariusi gana keista situacija. Dauguma valdan-
čiosios koalicijos partijų ne tik pagal rinkimų retoriką, bet ir pagal
pavadinimą yra kairiosios. Tarkim, Darbo partija pagal savo pava-
dinimą, kaip ir Norvegijos Darbo partija ar britų Leiboristų partija,
turėtų siekti socialdemokratinės politikos tikslų. Tačiau porinkimi-
nė jos veikla, kai kurių ministrų pareiškimai bei sprendimai to ne-
rodo. Pavyzdžiui, jų ekonomikos ministras viešai pripažino, jog yra
liberalių, vadinasi, dešiniųjų pažiūrų.

Socialliberalai galėtų būti laikomi šiek tiek dešinesni nei socialde-
mokratai, tačiau dalelė „social-“ neleistų šios partijos traktuoti kaip
grynai dešinės politinės jėgos. Bet jų vadovaujama Socialinės ap-
saugos ir darbo ministerija, inicijuodama penktadalio Sodros lėšų
privatizavimą, žengė akivaizdžiai dešinį žingsnį, koalicijos partne-
riams palaikant.

Valstiečių ir Naujosios demokratijos (dabar Valstiečių liaudinini-

kų) pozicija irgi neturėtų būti labai dešinioji, nes ši politinė jėga nėra už rinkos santykių absoliutizavimą agrarinės ekonomikos srityje. Jie yra už valstybės paramą žemės ūkiui, už subsidijas, tam tikrą žemės ūkio reguliavimą. O tam reikalingos nemažos iš mokesčių mokėtojų surenkamos biudžeto lėšos, valstybės dalyvavimas agrariniame sektoriuje. Visa tai nėra politinio dešinumo požymiai.

Socialdemokratai yra, kaip dabar madinga sakyti, kairiojo centro politinė jėga. Klasikinėje politinėje struktūroje galėtų būti ir už ją kairesnių partijų. Tačiau Lietuvoje jos egzistuoja tik nominaliai.

Kitaip nei Darbo partija, LSDP aiškiai, nedviprasmiškai pretenduoja atstovauti vertybių sistemai, kurią propaguoja Socialistinis Internacionalas. Tai pirmiausia laisvė, socialinis teisingumas, solidarumas. Tačiau pasakyti, jog tai LSDP labai sekasi, būtų keblu. Tuos keblumus galima būtų paaiškinti bent dviem esminėmis priežastimi. Pirmoji šios partijos atžvilgiu yra išorinė. LSDP tenka veikti informacinėje terpėje, kurioje iki šiol dominuoja radikalios dešinėsios nuostatos. Didžioji dalis spaudos, radijo, televizijos, taip pat internetinių leidinių yra nusiteikę priešiška socialinio teisingumo, solidarumo, valstybės dalyvavimo ekonomikoje atžvilgiu, yra linkę laikyti jas tarybinėmis atgyvenomis. Lietuvoje, išskyrus nebent mažai plačiai publikai žinomas „Gaires“, nėra leidinio, ypač dienraščio, panašaus į, pavyzdžiui, britų „The Guardian“, kuris procesus vertintų iš kitų nei dešinioji žiniasklaida pozicijų. Kalbu, aišku, ne apie partinę žiniasklaidą, kuri negalėtų kritiškai analizuoti savo partijos politikos. Turiu galvoje ne partiškumą, o kairiąją tokios žiniasklaidos orientaciją.

Tokiomis nepalankiomis informacinėmis sąlygomis LSDP veikti iš tiesų nėra lengva. Be šios išorinės – sunkumų, su kuriais susiduria socialdemokratai – priežasties egzistuoja ir vidinės. Svarbiausia iš jų – tai nepakankamas dėmesys socialdemokratinėms vertybių analizei greitai besikeičiančiomis ekonominėmis, socialinėmis ir politinėmis sąlygomis. Nors drįsčiau teigti, kad tai yra bendra pasaulinė socialdemokratijos problema, mūsų šalyje ji ypač ryški. Stebint iš šalies neretai susidaro įspūdis, jog dalis socialdemokratų lyderių, esant reikalui formaliai deklaruojančių savo socialdemokratiškumą, iš tiesų nežino realaus, konkretaus socialdemokratinės politikos turinio, todėl negali priešpriešinti savo nuostatų dešiniųjų partijų pozicijai ir žengia žingsnius, būdingus dešinosioms partijoms.

Mažne ryškiausias to pavyzdys yra mūsų viešųjų finansų politika, už kurią pastaraisiais metais buvo atsakingi arba formaliai socialdemokratams atstovavę nepartiniai asmenys, arba LSDP nariai. So-

Atviraširdžius myli, bet apgaulinėja.

B. Grasiānas

Tikras iškalbingumas – tai mokėjimas pasakyti viską, ką reikia ir ne daugiau nei reikia.

F. de Larošfuko

Kiek mažai pasaulyje senių mokančių būti seniais.

F. de Larošfuko

Kitam galima duoti protingą patarimą, bet neįmanoma išmokinti jį protingai elgtis.

F. de Larošfuko

Nėra nieko kvailesnio už norą būti visada už visus protingiausiai.

F. de Larošfuko

Parodyti išmintį svetimuose reikaluose kur kas lengviau nei savuose.

F. de Larošfuko

Bailumas – žiaurumo motina.

M. Montenis

Gyvenimas – tai prisiminimas apie vieną trumpą dieną, praleistą svečiuose.

B. Paskalis

Geriausia, kas yra geruose darbuose, tai noras juos nuslėpti.

B. Paskalis

Kuo žmogus protingesnis, tuo daugiau savitumo jis randa kiekviename, su kuo bendrauja. Vidutinybei visi žmonės vieno veido.

B. Paskalis

Savų klaidų pripažinime daugiau didingumo, nei jų nepadaryme.

Ž. F. Reko

Istorija – tai sąjunga tarp mirusių, gyvųjų ir dar negimusių.

E. Berkas

Prekiaudamas garbe nepralobsi.

L. de Vovenargas

Jeigu Dievo nėra mumyse, tai jo nėra niekur.

Volteras

Aistros – tai vėtros, pučiančios į laivo bures. Kai kada jos jį skandina, bet be jų jis negalėtų plaukti.

Volteras

Ten, kur kalbama apie pinigus, visų vieno tikėjimo.

Volteras

Jeigu statytų laimės namą, tai patį didžiausią kambarį tektų skirti laukimo salei.

Ž. Renaras

cialdemokratams atstovaujančių finansų ministrų laikais šalies viešieji finansai tapo vieni liberaliausių Europoje. Biudžeto dalies nacionaliniame produkte mažėjimas, pelno mokesčio, mokesčio nuo dividendo mažinimas, progresinių mokesčių idėjos torpedavimas, naudingas turtingiesiems proporcinių gyventojų pajamų mokesčių mažinimas prisidengiant neturtingųjų interesais yra ryškūs dešinio-sios viešųjų finansų politikos atributai. Po tokių žingsnių, kuriuos, tarkim, britų konservatoriai tik nedrąsiai, savo ekspertų lygiu ima kelti, mūsų dešinėsios partijos turėtų kūkčioti iš džiaugsmo. Jos, aišku, nekūkčioja, nes opozicijos paskirtis yra kritikuoti valdžią, tačiau apsiriboja tik formalia kritika.

Visa tai verčia daryti išvadą, jog LSDP patiria didelių sunkumų vertybinių orientacijų srityje, galbūt net vertybinę krizę. Tai yra labai paradoksali padėtis. Partija yra valdžioje, vadinasi, galėtų bandyti įgyvendinti savo ideologiją, juolab kad kitos koalicijos partijos, bent jau pagal jų pavadinimus, nėra visiškai dešinėsios, tačiau tokių pastangų, ideologinių debatų su partneriais nėra. Yra, tenka pripažinti, stabili, gana apdairi, racionali valstybės reikalų vadyba. Tačiau per daug dažnai tas racionalumas yra dešinysis.

Stabilumas ir apdairumas yra gerai. Tačiau sunkiai galima suvokti, kodėl toje politikoje tiek mažai socialdemokratiškumo ir ką dešinesnio galėtų pasiūlyti Lietuvai tikrosios dešinėsios partijos – konservatoriai, liberalai – jeigu jos, tarkim, ateitų į valdžią po kitų rinkimų. Mokesčių našta – mažiausia Europos Sąjungoje, mokesčių progresiškumo idėja numarinta, viešasis sektorius latentiskai privatizuojasi, privatus interesas ryškiai vyrauja viešojo intereso atžvilgiu. Vargu ar bus galima pasukti ekonomiką dar toliau nuo socialinio teisingumo bei solidarumo išliekant europinio socialinio modelio dalimi.

Suprantama, jog Lietuvos politinis orlaivis negali visą laiką skristi su vos pastebimu kairiuoju sparnu. Anksčiau ar vėliau socialdemokratinės idėjos turės atgimti. Galbūt kiek pakitusios. Tai įvyks arba palaipsniui, arba bus socialinio šoko pasekmė. Man labiau prie širdies ramesni scenarijai, bet jų šansai šiandien atrodo gana menki.

„Akiračiai“, 2006 m. Nr.1

Kelios pastabos apie mūsų ekonomikos augimo kokybę

Jonas Čičinskas

Statistika ir toliau teikia duomenis apie ekonomikos plėtrą. BVP augimas sukasi apie 8 proc., eksportas ir importas per 8 mėnesius, lyginant su tokiu pačiu 2005 m. laikotarpiu, išaugo atitinkamai 28 ir 30 proc., pramonės produkcija tebedidėja dvizenkliais skaičiais (per tuos 8 mėnesius pakilo 11,7 proc.), taip pat ir mažmeninė prekių apyvarta, taip pat ir nominalus darbo užmokestis.

Mes gaminam, parduodam ir uždirbam vis daugiau, šeimų gerovė po truputį, bemaž slapta, kyla. Bet – visa ta pažanga vyksta būtent ekstensyviu juo mūsų ūkinės veiklos plėtimosi būdu.

Kilimo aukštyn, į kitą ekonomikos lygį, dar nedaug. Mes vis dar lėtai (ekonomikoje, t.y. prekių ir paslaugų gamyboje) modernizuojamės, lėtai pereinam prie naujų produkcijos rūšių, keičiam ūkio struktūrą, prisistatom pasaulio rinkose su naujais gaminiais ir paslaugomis.

Štai nuskambėjo pramonininkų reikalavimai leisti 60 val. darbo savaitę (kai kas net suprato, jog tokia žada būti normali darbo savaitė). Atitinkama Europos Sąjungos (ES) direktyva draudžia ilgesnę nei 48 val. darbo savaitę – normalias darbo valandas sudedant su viršvalandžiais. Tiesa, tas 48 valandas direktyva leidžia skaičiuoti kaip net keturių mėnesių laikotarpį susiklostantį vidurkį, bet mūsų pramonininkams to negana.

Rašyti – tai ypatingas būdas kalbėti: kalbi ir tavęs nepertraukia.

Ž. Renaras

– Manęs nedomina politika. – O žinote, tai tas pats, kaip pasakyti: „Manęs nedomina gyvenimas“.

Ž. Renaras

Tik negilūs žmonės save pažįsta.

O. Vaildas

Visi mes murkdomės purve, bet kai kurie iš mūsų žiūri į žvaigždes.

O. Vaildas

Protingam žmogui jau pats žodis „makaronai“ skamba kvailai. Tipas, ryjantis makaronus, atrodo dar kvailiau. O prisirišęs? Su tokiu gali tik apie makaronus šnekėt.

Juozas Erlickas

Ar žinai, kad...

1986 m. Portugalijai ir Ispanijai stojant į ES, bijotasi masinės migracijos į turtingąsias kaimynines Vakarų Europos valstybes – Prancūziją, Italiją, Didžiąją Britaniją. Bet po to pradėjus sparčiau augti Portugalijos, Ispanijos ekonomikoms bei įsitvirtinus demokratijai, emigrantai ėmė grįžti į tėvynę (panašiai įvyko ir Airijoje).

Eurošypsėnos

Juokauja lietuviai

Svarbiausi dalykai, kuriuos Europoje regėjo lietuvius Juozas Erlickas (tik fragmentai)

Italams svarbiausia – makaronai. Protingam žmogui jau pats žodis „makaronai“ skamba kvailai. Tipas, ryjantis makaronus, atrodo dar kvailiau. O prisirijęs? Su tokiu gali tik apie makaronus šnekėt.

Prancūzai šneka prancūziškai, bet patys prancūzų kalbos nesupranta.

– Kva, kva? – šnekinu vietines moteris.

Šios neatsiliepia. O juk išvertus į lietuvių kalbą, tai būtų: „Gal norėtumėt su manim papietaut?“. Įsiziėdęs palieku Versalį. Triskart pargriuvęs pastebiu, kad prancūziška žemė kietesnė. Panašiai, kaip prancūziškas batonas. Viskas čia netikra.

Negana todėl, kad laisvų normalių darbuotojų beveik neliko, o pramonininkai vis dar turi galimybių gaminti ir parduoti daugiau, juolab kad su kiekvienu papildomai uždirbamu litu jų pelnas padidėja daugiau nei išlaidos. (2005 m. nefinansinių įmonių parduota produkcija išaugo 21,6 proc., o jų uždirbtas pelnas – net 34,2 proc.). Toks paspartintas pelno augimas kaitina jo didinimo aistrą. Jokie didesni (ir brangiau apmokami) viršvalandžiai tada nebaisūs. Svarbu tik, kad būtų leidžiama juos didinti – o jau darbuotojus įtikinsim, panorės jie ilgiau dirbti ir daugiau uždirbti.

Pramonininkai nesuka link tokių gamybų, kur reikia mažiau rankų, bet daugiau išsimokslinimo (beje – ir jų pačių). Samdomo darbo masė – štai kas svarbiausia; didesnė masė – didesnės verslo pajamos.

Dar ne taip seniai darbo našumas ūkyje augo 6–9 proc. kasmet. To nebėr – 2004 m. jis paaugo jau tik 2,3 proc., 2005 m. – 3,4 proc. Apie ką šie skaičiai? Apie tai, kad ima baigtis (lėtėja) naujų, našesnių įrengimų statymas mūsų senosiose pramonės šakose, rezervų didinti produktyvumą mažėja.

Verslas randa išeitį – skverbtis į kitas šalis. Neatsitiktinai taip šoktelėjo Lietuvos tiesioginės užsienio investicijos per pastaruosius keletą metų. Gamybos pelningumo augimas leido sukaupti kapitalą, o nenoras rizikuoti, negebėjimas imtis naujovių bei galimybės pasinaudoti naujomis rinkomis, įstojus į ES, paskatino naudoti sankaupas ne gamybai modernizuoti, ne padidinti įdėjimus į eksperimentinę plėtrą (pabandant kurti aljansus su technologinių mokslų žmonėmis), bet kitaip – tas pačias gamybas plėsti kitose valstybėse arba kitų rinkų sąskaita.

Bendra Lietuvos ir Ukrainos įmonė statys didžiulę pomidorų sulčių gamyklą Ukrainoje. „VP Market“ toliau plečia mažmeninius tinklus Latvijoje, Estijoje, Lietuvoje ir Rumunijoje. „Čili pica“ imasi veiklos ir Latvijoje. Plėtojasi Lietuvos kapitalo įmonių veikla Kaliningrado srityje – vykdančios statybas, gaminant šaldytuvus, konditerijos gaminius, mėsos produktus.

Yra ir kitokios plėtros, kai naudojamos kur kas naujesnės ir perspektyvesnės technologijos (informacinių technologijų paslaugos, lazerių produkcija, biotechnologijos produkcija). Tik tokios įmonės užima visai nedidelę dalį.

Pateikti pavyzdžiai „praneša“, kad plečiamės išnaudodami savo esamas, senąsias, tradicines gamybas ir technologijas, persikeldami su jomis net į kitas valstybes. Kitaip tariant, nesiimam plėstis kitaip – sukti link naujų produktų ir visai naujų technologijų.

Kiti mus irgi taip mato. Visi esam pastebėję, kad šiek tiek suaktyvėjo tiesioginės užsienio investicijos, kad ir smulkutės, įstojus mums į ES. Kokios investicijos? Tiksliai atitinkančios mūsų sau pasirinktą ekonominę vaidmenį ir ambicijas – būti vis geresniais, vis patikimesniais tradicinių produktų tradicinėmis technologijomis gamintojais.

Štai anglai perkėlė audinių biuro baldams ir automobilių sėdynėms gamybą iš tėvynės į Ariogalą; štai vėl anglai laimingi, sėkmingai perkėlę porolono gamybą (vėlgi baldams) į Alytų. Štai švedai ryžosi perkelti į Ukmergę šildymo ir vėdinimo įrangos gamybą. Vokiečiai plečia automobilių priekabų gamybą Šiauliuose. Ir taip toliau.

Tai matome ir mūsų užsienio prekyboje. Svarbiausi mūsų eksporto partneriai – Rusija (11,6 proc. viso eksporto per pirmuosius 8 šių metų mėnesius) ir Latvija (10,6 proc.). Tarp didžiausių mūsų eksporto straipsnių – mineralinis kuras (gaminamas pagal beveik šimto metų senumo technologiją; 28 proc. viso eksporto per minėtą laikotarpį), tekstilė ir drabužiai (8,1 proc.), baldai (5,5 proc.), gyvūnai (4,2 proc.).

O koks skirtumas – augame nekeisdami gamybos struktūros ar ją keisdami? Skirtumas tikrai nėra toks dramatiškas, kaip kartais jį piešia inovacijų šaukliai. Užvis svarbiausia yra sugebėti gaminti daugiau, visa tai parduoti ir gautomis pajamomis užsitikrinti sau vis didesnę gerovę.

Verslui atsivėrė naujos galimybės – ir jo nesulaukysi. Ir nereikia. Bet suvokti reikia, bent jau verslo lyderiams, visiems ambicingiems ekonomikos „generolams“, kad egzistuoja trumparegiškas požiūris į plėtrą ir jos perspektyvas, kad verslo sluoksniuose pernelyg įtikėta, jog valstybė spręs ar net išspręs ūkio kokybinio pakėlimo klausimus. Tikėjimas, kad verslas „kuria nacionalines pajamas“, o valstybė išlaiko mokslą, pritraukia užsienio investuotojus ir išvis yra atsakinga už technologinę pažangą, yra ne tiek parazitinis, kiek klaidingas ir trumparegiškas.

Žinia – verslui trūksta idėjų. O kodėl jų trūksta? Todėl, kad trūksta žinių ir žinojimo. Žinių trūksta todėl, kad per mažai mokomės (dažnai nustojame mokytis jau 22–23 metų! – nors dirbam net sulaukę 65. Šių laikų kuriozas! Po to vaduojamės jau tik televizijomis bei „Verslo žinių“ pranešimais, t.y. informacija apie tai, kas jau įvyko ir kuo kas mus kur pralenkė). O žinojimo trūksta dėl to, kad nelabai tikim, jog žinios mums pagelbės. Vis dar esam įsitikinę, kad tik pinigai neša inovacijas, gamybos restruktūrizavimą, technologinę pažangą, naujus gaminius su naujomis rinkomis ir išvis kuria laimę ir sėkmę, kurių mums taip trūksta.

OMNI naujienos, 2006 10 13

Ar žinai, kad...

Yra keturi žingsniai, kuriuos tu gali žengti nuspirkęs netinkamą prekę:

1. Gražink netinkamas prekes į parduotuvę. Kai kuriose parduotuvėse nustatyta skundų nagrinėjimo tvarka. Būk tvirtas, tačiau mandagus ir dalykiškas. Aiškiai išdėstyk problemą ir nurodyk, ko pageidauji. Užsirašyk asmens, su kuriuo bendravai, pavardę, kad galėtum ją nurodyti, jeigu vėliau tektų šiuo pokalbiu remtis.
2. Jeigu nepavyko susitarti, ženkliai antrą žingsnį – kreipkis telefonu arba raštu į įmonės vadovybę. Jeigu skambinsi, pasižymėk laiką, asmenį su kuriuo kalbėjai ir pokalbio turinį. Būtų neblogai pokalbio turinį dar pasiūsti ir raštu. Tik nepamiršk pasilikti sau kopiją.
3. Jeigu tu nepatenkintas rezultatu, kreipkis pagal kompetenciją į vieną iš vietinių institucijų, nagrinėjančių vartotojų skundus: Valstybinę ne maisto produktų inspekciją prie Ūkio ministerijos, Valstybinę maisto ir veterinarijos tarnybą prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybą, Valsstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją Nacionalinę vartotojų teisių apsaugos tarybą prie Teisingumo ministerijos ar kitas institucijas. Nevyriausybines vartotojų organizacijas visada nurodys, kokia institucija sprendžia tau rūpimus klausimus.
4. Jeigu pardavėjas ar paslaugos teikėjas ne-reaguoja į laiškus, atsisako ką nors daryti, ar galiausiai pasiūlo tau nepriimtina sprendimą lieka galutinė priemonė - kreiptis į teismą.

Eurokompasas

Ieškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Atsakymas į prašymą

Prašymas priimtas

Institucija pateikia prašomo dokumento kopiją spausdintą ar elektroniniu formatu, priklausomai nuo to, kaip pageidavote. Jūs taip pat galite būti pakviestas atvykti ir pasinaudoti dokumentu jo saugojimo vietoje.

Institucija nesuteikia galimybės susipažinti su dokumentais, kuriuos atskleidus nukentėtų apsauga:

- visuomenės interesų, susijusių su visuomenės saugumu, gynybos politika, tarptautiniais santykiais, ekonomikos ar finansų politika,
- individo privatumo ir neliečiamumo,
- komercinių fizinių arba juridinių asmenų interesų,
- teismo proceso ir teisinės pagalbos,
- kontrolės, tyrimų ir audito veiklos,
- institucijų sprendimų priėmimo proceso.

Ar žinai, kad...

Net keturios ES valstybės (Vokietija, Prancūzija, Italija, Didžioji Britanija) priskiriamos ekonomiškai stipriausios pasaulio valstybių aštuonetui – G8

2007 m. ES biudžetas – 126,5 mlrd. eurų (apie 418,13 mlrd. litų). Palyginimui – Lietuvos biudžetas 2007 m. buvo 19,2 mlrd. litų.

Beveik pusė ES biudžeto (apie 45 proc.) skiriama žemės ūkiui ir kaimo plėtros skatinimui. Vokietijos įnašas į ES biudžetą yra didžiausias – daugiau nei 20 mlrd. eurų (apie 18 proc. viso ES biudžeto), mažiausias – Maltos (0,0416 proc.).

Pelno norim daugiau, o kur jį dėsime?

Jonas Čičinskas

Statistikai įvertino mūsų ūkinę veiklą trečiame ketvirtyje ir nustatė jos sulėtėjimą. Pirmą ketvirtį BVP augo 8,5 proc., antrą – 8,4 proc., o trečią jau tik – 6,3 proc. (palyginus su atitinkamu 2005 m. ketvirčiu). Žinoma, tą „tik“ bet kuri ES šalis senbuvė paimtų į riebias kabutes – jos būtų laimingos pasiekę tokį joms neįmanomą augimo tempą, bet ne apie jas čia kalbam.

Ekonomika nežada sustoti, investuojama toliau, tame tarpe II ketvirtį materialinės investicijos padidėjo 26 proc., taigi lyg ir yra iš ko augti ūkiui.

Tiesa, tose investicijose sparčiausiai didėjo išlaidos pastatų, inžinerinių statinių bei žemės įsigijimui; įrengimų, mašinų, transporto priemonių įsigijimui skirtos lėšos padidėjo tik 15 proc. Tai jau šioks toks paaiškinimas – vis didesnę dalį investicijoms skiriamų lėšų pasiima pasyvioji pagrindinio kapitalo dalis. Žinoma ir priežastis – pastatų bei žemės kainų smarkus augimas. Visa tai ir mažina investicijų į aktyviają pagrindinio kapitalo dalį mastą, ir silpnina jų efektyvumą (būsimos produkcijos kiekį, tenkantį vienam investuotam litui).

Pastatų ir žemės kainų augimas anaipol ne vien „skriaudžia“ verslą; verslas pats įsigijungia į žaidimą, spekuliacinio įkarščio metu rasdamas čia neblogą terpę greitam investuojamo kapitalo padidimui. Neproduktyvus, grynai spekuliacinis ir trumpalaikis kapitalo naudojimas sustiprėja. Tokį jo naudojimą skatina iš ES struktūrinių fondų įvairioms įmonėms ateinančios lėšos (jų dėka sutaupomas nuosavas kapitalas, kurį galima panaudoti trumpalaikiam investavimui), tebesitęsianti eksporto plėtra, ir ypač smarkus vidaus paklausos pagyvėjimas, didinantis įmonių įplaukas.

2006 m. antrą ketvirtį šalies įmonės už parduotas prekes ir suteiktas paslaugas gavo 26 proc. daugiau pajamų nei pernai metų pirmą ketvirtį. Tuo tarpu pelnas pašoko beveik 1,5 karto. Štai dėl ko verslas ėmė jaudintis ir karščiuotis. Imama uždirbt vis stambiau.

Pelnas yra būtina sąlyga nacionalinei ekonomikai keistis. Gavus daugiau pelno, mažiau naudojamas bankų kreditais, skatinamas ir atpiginamas investavimas. Prie pelno pridėjus bankų kreditus (bankai disponuodami savo klientų pinigais, priversti juos ir skolinti)

bei pagrindinio kapitalo nusidėvimui atstatyti kaupiamas lėšas susidaro visai padoringos sumos ekonomikai plėtoti. Bet – stokojama idėjų.

Lietuva netgi tapo palyginti nemaža kapitalo išvežėja – Eurostato duomenimis, 2005 m. tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje sudarė 0,8 mlrd. eurų, o Lietuvos tiesioginės investicijos užsienyje pasiekė 0,3 mlrd. eurų; taigi santykis tarp antrojo ir pirmojo yra 0,375. Tokio santykio tarp išvežamo ir įvežamo tiesiogiai investuojamo kapitalo neturi nei Latvija, nei Estija, nei Čekija, nei Slovakija, nei Lenkija, nei Vengrija. Niekas neišveža kapitalo tiek daug ir neįsiveža tiek mažai (lyginant vieną su kitu), kaip mes.

Kodėl? Todėl, kad Lietuvoje yra bendrovių, kurios uždirba jau labai nemažai; jos vis dar turi galimybių plėsti verslą, kurį seniai išmano. Tai puiki alternatyva naujų idėjų paieškoms ir rizikai jas įgyvendinant. Trumpalaikė, žinoma, alternatyva.

Verslas investuoja į tai, ką jis gamina jau daug metų; gerina, modernizuoja, plečia veiklą – bet su tais pačiais galutiniais produktais, tegul ir tobulinamais: tai tekstilė, drabužiai, baldai, trąšos, naftos produktai, jūriniai laivai (jų korpusai), maisto produktai ir gyvi gyvuliai.

Idėjų turi mokslininkai. Tiksliau, jos toje pusėje, kur dirba mokslininkai. Patys mokslininkai verslo idėjų neturi arba nesuvokia, kad turi. Verslininkai gi tik miglotai žino, ką iš mokslininkų galima gauti arba paprašyti. Faktiškai ir tie, ir anie kol kas teišmoko ištarti „žinių ekonomika“; vietoj senovinio pater noster.

Mūsų viso verslo perorientavimui į Vakarų rinkas, į glaudesnius komercinius ir gamybinius santykius su ES šalimis nemažai pasitarnavo du smūgiai iš rytų. Vienas jų buvo 1993 m., kai sutarties dėl prekybinių santykių su Rusija pasirašymas užsitęsė, Rusija visus metus nesutiko suteikti mūsų svarbiausioms eksporto prekėms standartinio režimo (taikė didesnius muitus) ir teko ieškotis rinkų kitose, vakarinėse pašalėse. Antras smūgis buvo Rusijos finansinė krizė 1998 m., dėl kurios mūsų vėl įsibėgėjęs eksportas į tą šalį smuko žemyn, ir verslui teko antrąsyk ir dar ryžtingiau ieškoti stabilėsnių, patikimesnių, reiklesnių, bet ir turtingesnių rinkų. Vėl ten pat – vakarinėje Europoje ir dar toliau.

Tai nėra geriausias būdas mokytis reikalingų dalykų (šiuo atveju – apie būtinumą gerinti produkcijos kokybę, įsiklausyti į klientų norus ir užgaidas, nebijoti konkurencijos). Užtat – efektyviausias. Bet neįmanoma ir mūsų ekonomikos modernizavimui būtina sulaukti

Ar žinai, kad...

Beveik du procentai suaugusiųjų ir apie penkis procentus vaikų kenčia nuo maisto alergijos. Alergijos simptomai gali būti įvairiausi: nuo čiaudulio iki mirties. Alergiją sunku gydyti, todėl sergantieji privalo vengti maisto produktų, kurių sudėtyje yra alergenų. Būtent todėl ES teisės aktai reikalauja, kad maisto produktų etiketėse būtų nurodytos visos sudedamosios dalys, ypač tos, kurios gali sukelti alergiją.

Įprasti maistiniai alergenai:

- gliteno turintys javai ar jų produktai;
- vėžiagyviai (jūros gėrybės kaip krabai, omarai, krevetės, moliuskai ir t.t.);
- kiaušiniai;
- žuvis;
- žemės riešutai;
- kitokie riešutai (migdolai, lazdyno riešutai, graikiniai riešutai, anakardžių riešutai, pekano riešutai, bertoletijos, pistacijos, makadonijos ir Kvinslendo riešutai ir kiti);
- sezamų sėklos;
- sojų pupelės;
- pienas;
- salierai;
- garstyčios;
- sieros dioksidas ir sulfidai, kurių koncentracija didesnė kaip 10 mg/kg.

Eurokompasas

Ieškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Apeliacija

Jei buvo atsisakyta pateikti jūsų prašomą dokumentą arba jei negavote jokie atsakymo per numatytą terminą (per 15 darbo dienų po prašymo užregistravimo), jūs galite reikalauti, kad institucija peržiūrėtų savo sprendimą. Jūs turite tai padaryti per 15 darbo dienų nuo neigiamo atsakymo gavimo arba, jei negavote jokie atsakymo, nuo numatyto termino pabaigos. Pakanka nusiųsti institucijai prašymą raštu. Institucija turi patvirtinti arba anuliuoti savo sprendimą per 15 darbo dienų.

Jeigu institucija patvirtina savo neigiamą atsakymą, galimi du apeliacijos būdai:

Pareikšti skundą Europos ombudsmenui:

ombudsmeno užduotis yra nagrinėti skundus dėl Europos Sąjungos institucijų ir agentūrų netinkamo administravimo atvejų ir visų pirma stengtis rasti taikų sprendimą. Kiekvienas pilietis ar asmuo, gyvenantis Europos Sąjungoje, gali kreiptis į ombudsmeną paštu, faksu ar elektroniniu paštu. Skundo formą galima gauti ombudsmeno tarnyboje arba rasti ombudsmeno interneto tinklapyje.

Pateikti apeliaciją Europos Bendrijų

pirmosios instancijos teismui:

šiuo atveju jums turi atstovauti advokatas.

dramatiško gamybos augimo sulėtėjimo, dar didesnės emigracijos, kad sukrustumėm daug energingiau?

Verslas turi liautis šnekėjęs apie tolesnį ir nepaliaujamą mokesčių mažinimą, nes šis banalus būdas dar labiau didinti įmonių pelną gresia visišku įmonių atpratimu nuo veiklos tobulinimo, kontaktų su mokslu ir pasaulio patirtimi (čia irgi mokslas yra pirmas pagalbininkas) ieškojimo. Dėmesys turi būti sutelktas gamybos struktūrai ir technologinei pažangai. Duomenys rodo, kad šalies įmonių gamybos išlaidose žaliavos, medžiagos sudaro 65 proc., iš šalies pirktos paslaugos dar 18 proc., o atlyginimai – tik 9 proc., socialinio draudimo įmokos – 2,7 proc., mokesčiai – 0,5 proc. (Tai šių metų antro ketvirčio duomenys, bet ir visų 2005 m. skaičiai beveik tokie patys).

Iš tų skaičių matyti, kokia „sunkiasvorė“ mūsų ūkio produkcija, kokią juokingai mažą dalį joje sudaro atlyginimas už darbą, įskaitant ir jo socialinį draudimą. Ta struktūra rodo, kad gyvename ne „žinių“, bet „medžiagų ir kuro“ ekonomikoje.

Pats laikas verslui imtis analizuoti nuosavą veiklą, išsiaiškinti didžiausias problemas ir geriausias perspektyvas. Ne apie mokesčius, bet apie asortimentą, kokybę ir technologijas. Ir tada pakloti pasiūlymus vyriausybei ant stalo. Ir vyriausybė gal net taps laiminga, sužinojusi, ką ji turi daryti papildomai prie to, kad dieną naktį kalba apie žinių ekonomiką, technologinius parkus, pramoninius klasterius, verslo inkubatorius ir daugybę kitų nugirstų dalykų.

OMNI naujienos, 2006 11 02

Lietuva ES garsėja puikiais mokslininkais, medikais ir specialistais lazerių bei biochemijos srityse

Kur atsilieka Suomija ir kitos Šiaurės šalys?

Jonas Čičinskas

Neseniai Statistikos departamentas paskelbė šeimų (ekonomistų terminais – namų ūkių) gyvenimo sąlygų tyrimo rezultatus. Esminis tokių tyrimų tikslas – įvertinti skurdo mastą.

Lietuvoje skursta 18 proc. visų šalies gyventojų (apie 615 tūkstančių žmonių), rodo šis tyrimas (2005 m. duomenys). Lietuvoje skursta 17 proc. žmonių (2004 m. – 16 proc.), teigė statistikai pavasarį, kalbėdami apie tuos pačius 2005 metus.

Jie teisūs abiem atvejais, nes pirmuoju kalbėjo apie skurdą, apskaičiuotą pagal Europos Sąjungoje (ES) naudojamą santykinio skurdo vertinimo matą, antruoju – pagal Lietuvoje priimtą skurdo matą. Pirmuoju atveju skursta tas, kurio pajamos yra mažesnės nei 60 proc. ekvivalentinių disponuojamųjų pajamų medianos, antruoju – kurio pajamos mažesnės nei 50 proc. vartojimo išlaidų vidurkio, apskaičiuoto ekvivalentiniam vartotojui. Kitaip tariant, skurdas ar ne skurdas – susitarimo reikalas.

Ne visai taip, žinoma. Yra ir absoliutūs skurdo matai. JAV kasmet apskaičiuoja pajamų „normą“, kurios nepasiekę žmonės laikomi gyvenantys skurde ir jiems reikia valstybės paramos (2005 metais toks „skurdo slenkstis“ sudarė 9 973 JAV dolerių per metus vienam gyvenančiam suaugusiam žmogui; taigi laikydami, kad lito kursas yra 2,60 Lt už 1 dolerį, JAV skurdo ribą viengungiui žmogui gautume lygią 2 161 Lt per mėnesį). Jungtinės Tautos kraštutinio skurdo riba laiko 1 doleris per dieną (78 Lt per mėnesį) dydžio pajamas.

Europa absoliučios skurdo ribos oficialiai neapibrėžia, čia vadovaujamosi santykinės skurdo ribos matu. Ji nustatoma pagal vienam namų ūkio nariui tenkančių pajamų medianą (vidurinį didėjančia ar mažėjančia tvarka surikiuotos duomenų eilutės dydį); turtingesnės šalys tą ribą nustato arčiau medianos, skurdesnės – toliau.

Logika čia tvirta – šiuolaikinės visuomenės gamybiniai pajėgumai tokie galingi, kad galvoti, jog kam nors gali nepakakti maisto, drabužių, būsto ar kitų civilizuotam gyvenimui reikalingų priemonių dėl to, kad neįmanoma jų tiek daug pagaminti, yra nesąmonė. Problema – ne pagaminti, kiek reikia, o pasirūpinti paskirstymu. Rinka skirsto tik tiems, kas dirba, bei tiems, kas taupo ir draudžiasi. O yra dar tokių, kurie dirba, bet neturi iš ko taupyti ir draustis, bei tokių,

Ar žinai, kad...

Kiekvienas ES gyventojas per savo gyvenimą valgo vidutiniškai 100 tūkstančių kartų; vadinasi, prie stalo jis praleidžia 15 metų ir suvartoja 50 tonų maisto.

Beveik kas trečias ES gyventojas sportuoja.

Eurokompasas

Ieškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Kam pateikti prašymą susipažinti su dokumentais?

Europos Parlamentas (Parlement européen)
Service du Registre public du Parlement européen
Rue Wiertz
B-1047 Bruxelles
Belgium
Faks. (32-2)2843949
Interneto tinklapis: <http://www.europarl.eu.int/register>

Europos Sąjungos Taryba (Conseil de l'Union européenne)
Secrétariat général du Conseil de l'Union européenne
Unité „Transparence, accès aux documents, information au public“
Rue de la Loi 175
B-1048 Bruxelles
Belgium
Faks. (32-2)2856361
El. paštas: access@consilium.eu.int
Interneto tinklapis: http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=lt, žr. „Dokumentai“

kurie ir dirbti negali (arba atvirksčiai – dirbti gali, bet nenori, bet šių jau visiškai mažai).

ES statistikos tarnyba vis apskaičiuoja – kiek žmonių čia gyven-tų skurde (santykinai, žinoma), jei neveiktų pajamų perskirstymo mechanizmas. Visoje ES–25 (2003 m. duomenimis) žemiau skurdo ribos („skurdo rizikos zonoje“, kaip priimta sakyti politinio korek-tiškumo ir akademinio tikslumo laikais) būtų 25 proc. gyventojų. Dėl perskirstymo mechanizmo tokių gyventojų telieka 16 proc.

Kai kuriose šalyse tas pajamų perskirstymo „siurblys“ yra pasiekęs įspūdingą, net grėsmingą galingumą. Antai, Švedijoje be perskirsty-mo (kaip Dievas, t. y. rinka, davė) skurdo zonoje atsidurtų 29 proc. žmonių; perskirsčius pajamas jų lieka tik 11 proc.; Suomijoje ati-tinkamai 28 ir 11, Liuksemburge –23 ir 10, Prancūzijoje – 26 ir 12, Danijoje – 32 ir 12, Belgijoje – 29 ir 15. Tokiu pat galingu perskirs-tymu pasižymi ir keli mūsų likimo draugai ir kaimynai: Lenkijoje iš 31 proc. gyventojų, atsidūrusių žemiau nacionalinės santykinio skurdo ribos, perskirsčius pajamas lieka 17 proc., Čekijoje – iš 21 proc. tik 8 proc.

Užtat nesiimama per daug perskirstinėti Italijoje – 22 proc. žmo-nių žemiau nacionalinės santykinio skurdo ribos iki pajamų per-skirstymo ir 19 proc. po perskirstymo visomis socialinės politikos svirtimis, Graikijoje – 24 ir 21 proc., Ispanijoje – 22 ir 19 proc.

Lietuvoje tie rodikliai 2003 m. buvo, Eurostato duomenimis, 24 ir 17 proc. (Estijoje – 25 ir 18, Latvijoje – 24 ir 16). T. y. vieno gyvento-jo pajamų medianos (viduriniojo dydžio) nesiekia 16–18 proc. gy-ventojų tiek ES, tiek Lietuvoje. Ir kažkiek jų nesieks niekada, nebent visa ES taptų vienu kibucu, t. y. lygiaviniu paskirstymo erdve.

O ką reiškia tai, kad Lietuvoje (ir ES 2003 m.) žemiau ar ties skur-do riba gyveno 16 proc. žmonių, o tarkime, Čekijoje – 8 proc., Liuk-semburge, Slovėnijoje, Vengrijoje – 10 proc., Švedijoje ir Suomijo-je – 11 proc.?

Tai reiškia, kad pas mus pajamų pasiskirstymo nelygybė, net ir jas perskirsčius socialinės paramos priemonėmis, lieka beveik dvigubai didesnė nei tose išvardintose šalyse.

Pajamų pasiskirstymo greitai nepakeisi, bet mažesne pajamų nely-gybe mūsų laikais tenka rūpintis ne tik dėl moralės principų. Skurdas tampa stabdžiu informacijos visuomenei ir žiniomis grįstai ekono-mikai formuotis. Statistikos departamento vadovai teisūs, akcentuo-dami faktą, kad skurdas Lietuvoje yra paveldimas – skurstančiose šeimose auga būsimieji santykinai mažų pajamų gavėjai.

Šis faktas kartu yra ir atsakymas – visuomenė negali leisti, kad nauja karta, auganti skurdžiose šeimose, būtų mažiau išsilavinusi, menkai kvalifikuota, mažai socializuota, linkusi gyventi tik šia diena ir vadovaudamasi pagrindinai biologinių poreikių tenkinimu. Neišnaudoję tų žmonių potencialo mes daug prarasim, gal išvis pralošim pasaulinėse ūkio raidos lenktynėse.

Kai šį rudenį buvo nuspręsta, kad nauja ES institucija – chemikalų registravimo tarnyba – bus steigiama Helsinkyje, paaiškėjo, jog gali tekti atidėti jos įsikūrimą. Priežastis – Helsinkyje stinga aukštos klasės nuomojamų vilų Briuselio išlaikomiems biurokratams įsikurti. Ir namų, ir puikių butų Suomijos sostinėje pakanka, bet ES valdininkų vertų būstų – trūksta. Stokoja prabangos suomiai; skurdo irgi.

Šiaip jau Suomija – aukšto gyvenimo lygio šalis, technologijų lyderis, viena iš konkurencingiausių ir novatoriškiausių pasaulio ekonomikų. Jų mokyklos vienos geriausių pasaulyje. Ir gali būti, kad tarp tos edukacinės, technologinės ir ekonominės lyderystės bei prabangos ir skurdo „deficito“ Suomijoje yra stiprus priklausomybės ir sąveikos ryšys.

OMNI naujienos, 2006 12 21

Europos Komisija (Commission européenne)
Secrétariat général de la Commission européenne
Unité B.2 „Transparence, accès aux documents,
relations avec la société civile“

B-1049 Bruxelles

Belgium

Faks. (32-2) 296 72 42

El. paštas: sg-acc-doc@cec.eu.int

Interneto tinklapis: http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgc/acc_doc/index_fr.htm

Kiti generaliniai direktoratai

Commission européenne

B-1049 Bruxelles

Belgium

Tel. (32-2) 299 11 11

Faks. (32-2) 29501 38

Europos ombudsmenas (Médiateur européen)

Avenue du Président-Robert-Schuman 1

B.P. 403

F-67001 Strasbourg Cedex

France

Tel. (33) 388 1723 13

Faks. (33) 388 179062

El. paštas: euro-ombudsman@europarl.eu.int

Interneto tinklapis: <http://ombudsman.europa.eu/home/lt/default.htm>

Europos Bendrijų pirmosios instancijos teismas
(Tribunal de première instance des Communautés européennes)

Rue du Fort Niedergrunewald

L-2925 Luxembourg

Tel. (352) 43031

Faks. (352) 43 03 26 00

Interneto tinklapis: <http://curia.eu.int>

Žmogus turi jaustis reikalingas namie

*Tomas Juška,
verslininkas*

Mane dažnai klausia, kodėl vadovaudamas tokiam stambiam koncernui, savo verslo neplečiu bet kurioje kitoje Europos valstybėje? Iš tiesų galėčiau. Bet manau, kad dirbdamas, tarkime, Vokietijoje sunkiai galėčiau ištarti: „kuriu geresnį gyvenimą Vokietijoje...“ Noras dirbti Lietuvoje ir Lietuvai visai natūraliai susijęs su tėvais, seneliais, giminės ir valstybės istorija. Juk kiekviena mūsų visų genealoginių medžių šaka ar lapas savo valstybei. Nuveikė, kad mes, jau vėlesni, galėtume didžiulis ir sekti jais.

Tai kodėl šiandien daug kas, ypač jaunimas, emigruoja iš Lietuvos? Pirmiausia, tai tapo madinga. Kaimynas išvažiavo ir jau signalizuoja iš ten: „Atvažiuok“. Ir mes lekiamo, nes agitacija „iš patikimų rankų“ efektyviausia. Neturėtume pamiršti, kad pats išvažiavimas yra labai apčiuopiamas laisvės pojūtis – štai panorau ir išvažiavau.

Ir niekas išvažiuojančiam žmogui nepasako: tu pagalvok apie tai, kad ten tu tikriausiai uždirbsi gerokai daugiau, tačiau gerokai daugiau ir išleisi. Nors teoriškai Lietuvos ir Didžiosios Britanijos pinigų vertė skiriasi net penkis kartus, vienas litas Lietuvoje, iš esmės, yra labai netoli vieno svaro Anglijoje. Tik žmonės apie tai nemąsto. O gal tiesiog nenori susimąstyti.

Dar vienas dalykas, skatinantis palikti Lietuvą: vengimas šnekėti apie tai, kas Lietuvoje yra gerai, ko ji pasiekė. Mūsų išvykėliai bijo prisipažinti, kad ten dienos šviesos nemato. O čia? Visai neblogi vaikų darželiai, neprasta, gal tik per dažnai reformuojama švietimo sistema, galimybė nuvažiuoti prie ežero ir gana pigiai praleisti savaitgalį ar tiesiog pailsėti po darbo.

Mes nemokame vertinti to, ką turime. Ir dėl to kaltas ne vien mūsų tautinis charakteris. Nemokame paaiškinti, nesugebame išsiaiškinti.

O juk privalome suprasti, kad per penkiolika metų mes turėjome pereiti kapitalizmo vystymosi stadijas, kurioms Amerika ar Europa išsikovojo kone šimtmečius. Būtent todėl ten verslininkai jau gerbiami, o Lietuvoje keikiami, kaip ir kiekvienas turtingesnis žmogus.

Verslininkams irgi dar mokyti, ir mokyti. Kaip politikai mokosi valdyti valstybę, taip ir verslininkai mokosi verslo kultūros: kaip

Prieš šešerius metus politikų ir verslininkų susitikime atkreipiau dėmesį į jauną studentiškos išvaizdos verslininką iš Lietuvos. Kalbėjo jis ypač karštai, įtikinamai dėstė originalias mintis. Kai susipažinome, Tomas papasakojo apie savo firmą, kurią įkūrė kartu su keliais bendramoksliais (dabar ji viena sparčiausiai augančių Lietuvoje), apie pagrindinius darbo principus. Man ypač patiko jo devizas: „Sukurkime geresnį gyvenimą Lietuvoje“ (galima pratęsti – kad nereikėtų jo ieškoti svetur). Patiko ir tai, kad „Libros holdings“ verčiasi ne prekyba, perpardavimu, o gamyba. Tomas įsitikinęs, kad gaminti sugebame ne blogiau, o geriau nei vakariečiai ar rytiečiai, jeigu įmonės darbuotojai jaučia partnerystę, rūpinimąsi jais. Manau, skaitytoją sudomins jo mintys.

parduoti, pirkti, kaip elgtis su žmogiškaisiais ištekliais. Kaip valstybėje auga pilietiškumo svoris, taip ir versle vis svarbesnis tampa darbuotojų iniciatyvumas ir dialogo su darbdaviu turinys.

Kiekvienos verslo organizacijos ateitis priklauso ne vien nuo to, kaip jai sekasi pagaminti vieną ar kitą produktą. Kur kas svarbiau savo žmonėse surasti naujų gebėjimų, atskleisti juos, panaudoti ir ugdyti.

Pasakysiu karčią tiesą. Man regis, šiandien nėra jokios politikos emigracijos klausimu. Net nesusitariama – tai problema ar galimybė? O gal net vertybė?.. Valdžia bijo garsiai įvardyti šias problemas, nes tai reikštų, kad ji pati kalta. Tai skaidrumo baimė. Įvardysi šią problemą – prisipažinsi, kad jų yra daugelyje gyvenimo sričių.

Sulaikyti žmones galima tik padėjus jiems susikurti įdomesnę gyvenimą namie. „Įdomumu“ vadinu ne pinigų. Tai aplinka ir įvairios galimybės. Ir tai mes galime sukurti. Turime palankesnių sąlygų nei kiti – pas mus nebūna žemės drebėjimų, kitų pavojingų gamtos stichijų, nėra terorizmo apraiškų. Tik reikia, kad žmogus nesijaustų antrarūšis, ypač stovėdamas šalia valstybės tarnautojo. Svarbiausia, kad šalies politinė valia būtų į tai nukreipta.

Emigracija – tai signalas, kad namie ne viskas yra gerai. Vieni galingiausių pasaulio variklių yra laisvė ir konkurencija. Emigracija – tai laisvės išraiška. Ir konkurencijos taip pat. Jei nebūtų laisvės ir konkurencijos, nebūtų judėjimo į priekį. Čia kaip sporte. Emigracija – tai perkūnas, priversiantis mus išlaikyti konkurenciją. Ir tuomet mes eisime į priekį.

Ar žinai, kad...

Labiausiai į vakarus nutolęs ES taškas yra Gvadelupa (Prancūzija).

Grenlandija ir Farerų salos, turinčios autonomiją Danijos karalystės sudėtyje, nepriklauso ES. Ilgiausia ES upė yra Reinas (Vokietija, Olandija), jos ilgis 1 320 km.

Aukščiausias krioklys ES yra Gavarni krioklys Prancūzijoje, Pirėnų kalnuose (422 m aukščio). Didžiausias ES ežeras yra Švedijoje – Venernas (plotas - 5585 kv. km).

Ilgiausias ES kanalas yra Vidurio Vokietijos kanalas (325 km).

Gamyba vienoje iš „Libra“ grupės įmonių

Kiekvienas ekonominis žingsnis pirmyn turi būti lydimas socialinės pažangos

Lietuvoje Ministro Pirmininko Gedimino Kirkilo kvietimu lankėsi Europos Parlamento socialistų frakcijos pirmininkas Martinas Šulcas. Pateikiame jo išskirtinį interviu žurnalui „Gairės“.

– Lietuvoje Jūs lankėtės pirmą kartą. Kaip įsivaizdavote mūsų šalį prieš kelionę? Koks Lietuvos įvaizdis Europos Parlamente?

– Lietuvą visada įsivaizdavau kaip modernią valstybę ir tautą, siekiančią europinės integracijos. Tokį Lietuvos paveikslą mato ir dauguma mano kolegų Europos Parlamente. Apsilankius Lietuvoje mano nuomonė tik pasitvirtino ir tapo dar pozityvesnė.

– Žurnale turime specialų skyrių, skirtą Socialistų frakcijos veiklai Europos Parlamente. Jame esame trumpai pristatę ir Jus, ir Vokietijos socialdemokratų partiją, kuriai Jūs priklausote. Kaip vertinate dabartinę jos padėtį?

– Į šį klausimą atsakyti paprasta. Vokietijos socialdemokratų partija parlamente turi beveik tiek pat mandatų, kaip ir kita valdanti partija, sudaro pusę vyriausybės narių, jai priklauso ir vicekanclerio postas. Mūsų partija rūpinasi, kad Vokietijos užsienio reikalų, Europos Sąjungos ir aplinkos apsaugos politikoje būtų laikomasi Gerhardo Šrioderio (Gerhard Schröder) vyriausybės nustatytų gairių.

– Socialistų ir socialdemokratų partijos Europoje yra gana populiaros. Kaip pavyzdys socialdemokratams dažnai pateikiamas socialinis Skandinavijos šalių modelis. Ar jūs nemanote, kad tarybinio tipo socializmas daro įtaką kairiųjų partijų veiklai naujose posocialistinėse Europos Sąjungos valstybėse?

Martinus Šulcas Vilniuje su Lietuvos socialdemokratais

Vienos partijos bando išlaikyti kai kuriuos teigiamus tarybinio socializmo elementus, kitos, atvirkščiai, pasirenka priešingą kryptį, vedančią į liberalizmą. Socialdemokratams oponentai klijuoja ir komunistų etiketes. Ką Jūs apie tai manote ?

– Aš manau, kad mes, socialistų partijos Europoje, turime veikti kartu. Mūsų tikslas – valstybės ekonominę galią susieti su socialiniu saugumu. Tai ir yra pagrindinė socialdemokratijos užduotis. Kokių būdu tai pasiekama – jau kitas klausimas. Kiekviena šalis šio tikslo siekia skirtingai. Aišku yra viena – kiekvienas ekonominis žingsnis pirmyn turi būti lydimas ir socialinės pažangos. Tai yra svarbiausia mūsų Europos socialistų partijos vizija.

– **Kaip būtų galima trumpai apibūdinti modernią europinę socialdemokratiją ir jos vietą kapitalistinės visuomenės santvarkoje?**

– Kapitalizmas yra tokia visuomenės santvarka, kurios tikslas – vien tik maksimalaus pelno siekimas. Kapitalistinėje santvarkoje vieninteliu kriterijumi tampa verslo įmonių pelnas bei asmeninio turto didinimas. Grynas kapitalizmas yra neįmanomas, bent jau socialdemokratų požiūriu. Kapitalistinei visuomeninei sistemai reikia priešpatastyti kitokią. Joje ekonominis pelnas neturėtų nusėsti mažumos, kurią sudaro didžiausios verslo įmonės, rankose, o turėtų būti teisingai paskirstytas visiems, atsižvelgiant į kiekvieno indėlį į bendrą ekonominę sėkmę.

– **Socialistai ir socialdemokratai iš daugiau nei 20 šalių atstovauja Europos Parlamente skirtingoms nuomonėms ir nacionaliniams interesams. Kaip Jums pavyksta frakcijoje jus suvienyti bendrų Europos tikslų siekimui ir priimti bendrus sprendimus?**

– Pirmiausia, diskutuodami kiekvienas galime pareikšti savo nuomonę. Ir nesvarbu, didelė ar maža šalis atstovaujama, debatuose visi dalyviai yra vienodai svarbūs. Antra, išskiriame svarbiausius klausimus, dėl kurių nuomonės sutampa ir tolimesni svarstymai nebereikalingi. Galiausiai diskusijoms lieka problemos, dėl kurių pozicijos skiriasi. Tada jau tenka ieškoti kompromisų, tenkinančių įvairias šalis – remiantis tuo, kas mus jungia. Minėti punktai nors ir ne šimtu procentų, bet didžiąja dalimi padeda sutaikyti skirtingus interesus.

– **Jūs dirbate jau nebe pirmą kadenciją Europos Parlamente. Kas pasikeitė Parlamento darbe per tą laiką?**

– Europos Parlamento narys esu nuo 1994 metų. Nuo to laiko Parlamentas darėsi vis įtakingesnis ir šioje kadencijoje nuo 2004 m.

Eurokompasas

leškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Dokumentų registrai

Europos Parlamento elektroninis dokumentų registras

Interneto tinklapis: <http://www.europarl.eu.int/register>

Europos Sąjungos Tarybos dokumentų registras
Interneto tinklapis: <http://register.consilium.eu.int>

Europos Komisijos dokumentų registras
Interneto tinklapis: http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgc/acc_doc/index_en.htm

Ar žinai, kad...

Europos Sąjungoje nėra centralizuotos pasų sistemos, ES valstybių piliečiai naudojami nacionaliniais pasais, kuriuos išduoda atitinkamos įgaliotos valstybių agentūros. Vis dėlto ES valstybėse išduodami pasai yra panašios išvaizdos.

Eurokompasas

Ieškote Europos Sąjungos institucijų dokumentų?

Bendro pobūdžio informacija I

Europos Parlamentas

Europos Parlamento atstovybių valstybėse narėse sąrašas

Interneto tinklapis: <http://www.europarl.eu.int/addresses/offices/default.htm>

Europos Sąjungos Taryba

Generalinis sekretoriatas

Unité „Information au public“

Rue de la Loi 175

B-1048 Bruxelles

Belgium

Tel. (32-2) 285 56 60 (skambučių centras)

Faks. (32-2) 285 53 33

El. paštas: public.info@consilium.eu.int

Bendro pobūdžio informacija II

Europos Komisija

Europe Direct

Tel. 00 800 67 89 10 11 (skambučių centras)

Interneto tinklapis: <http://europa.eu.int/euro-pedirect/index.html>

Europos Komisijos atstovybių valstybėse narėse sąrašas

Interneto tinklapis: http://europa.eu.int/comm/represent_en.htm

Komisijos atstovybių, esančių ne EU šalyse, sąrašas

Interneto tinklapis: http://europa.eu.int/comm/external_relations/repdel/

Dialogas su bendrovėmis

Interneto tinklapis: <http://europa.eu.int/business/en/index.html>

laikomas stipriausia ir efektyviausia institucija, stipresne už Ministrų Tarybą ir Europos Komisiją.

– Europos Parlamento socialistų frakcijoje dirba du parlamentarai iš Lietuvos. Kaip vertinate jų darbą?

– Abu Lietuvos atstovai ir Aloyzas, ir Justas (A.Sakalas ir J.Paleckis – red.) yra nepaprastai stropūs bei kompetentingi kolegos, kuriais aš, kaip frakcijos pirmininkas, galiu visiškai pasitikėti. Jie visada gina savo šalies poziciją, tačiau Europos interesų niekada nepalieka nuošaly. Su jais labai malonu kartu dirbti.

– Kokias Europos Sąjungos problemas ir tikslus šiuo metu Socialistų frakcija laiko svarbiausiais? Kokius sprendimo kelius socialistai siūlo?

– Europa privalo įgyvendinti tris esminius tikslus. Pirma, Europos ekonominis pajėgumas turi garantuoti teisingą pasiskirstymą, kuris užtikrintų teisingą dalyvavimą visiems naudojantis ekonomikos laimėjimais. Antra, reikia padaryti galą energijos švaistymui. Energijos eikvojimo mažinimas yra vienintelis būdas apriboti klimato pokyčius – tai daryti būtina, jeigu mes norime ilgai išlaikyti taiką pasaulyje. Ir trečia, Europos Sąjunga, priimdama tarptautinius sprendimus, skatindama bendradarbiavimą, sukūrė žemyne taiką. Šis modelis skleistinas visame pasaulyje.

– Ko Vokietija, kaip pirmininkaujanti ES valstybė, kartu su Europos Parlamentu galėtų pasiekti? Ar pasiseks jai pakloti pagrindus ES Konstitucijos proceso atgaivinimui?

– Mano nuomone, Vokietijos užsibrėžtas tikslas – iki pirmininkavimo pabaigos inicijuoti debatus ir numatyti gaires ES Konstitucijai – yra prasmingas ir pasiekiamas. Nes Europai reikia reformų, kurios surašytos Konstitucijoje, kad taptų klestinti ir išliktų tokia ilgam. Manau, didelę reikšmę tam turi partnerystės bei bendradarbiavimo sutartis su Rusija, ypač turint omenyje energetinį saugumą.

– Paminėjote santykius su Rusija, ar čia Europos Parlamento socialistų frakcijos narių pozicijos skiriasi?

– Mano frakcijoje jokių didelių nesutarimų ar nuomonių skirtumo dėl bendradarbiavimo su Rusija nėra. Rusija, be abejonės, yra kebli partnerė, tačiau partnerė, kurios mums reikia. Esu įsitikinęs, kad Rusija yra suinteresuota ilgalaikiu, tęstiniu bei patikimu bendradarbiavimu su Europa, nepaisant visų sunkumų, kurių ji turi ir su kuriais susiduriame mes dėl demokratijos deficito Rusijoje. Šį jos interesą mes privalėtume išnaudoti tam, kad Rusiją stipriai pririštume prie Europos. Tai leistų sustiprinti demokratiją Rusijoje.

– Europos Parlamente buvo įkurta nauja frakcija „Identitetas, tradicijos ir suverenitetas“, kurią spauda charakterizuoja kaip neofašistinę. Ką šiuo klausimu mano socialistai?

– Ši frakcija ir yra neofašistinė. Aš netgi sakyčiau, jog ji ne tik neofašistinė, ji yra pusiau fašistinė. Beje, ši frakcija yra labai prieštaringa, jai priklausantys ultranacionalistai iš įvairių šalių yra įkūrę nacionalistų internacionalą. Tai yra savaiminis prieštaravimas. Todėl savo frakcijoje darysiu viską, kad antisemitinės, ksenofobinės bei rasistinės šios naujai įkurtos frakcijos strategijos būtų apribotos.

– Kokią reikšmę ES turi Europos kontinentui ir pasauliui?

– ES yra tarsi Europos reakcija į kruviną dvidešimtą amžių, paženklinatą karų. ES iškilimo pagrindas yra siekis įtvirtinti taiką. Europos Sąjungos modelis gali būti pritaikytas ir kituose pasaulio regionuose, atsižvelgiant į tenykštes sąlygas.

– Ko norėtumėte palinkėti Lietuvai ir jos piliečiams?

– Norėčiau palinkėti, kad iškovota laisvė ir savarankiškumas būtų ilgalaikiai. Kad šalis savo ekonominę galią toliau plėtotų tam, kad savo piliečiams sukurtų socialinį saugumą. Taip pat linkiu Lietuvos žmonėms būti linksmiems, draugiškiems bei išlikti ištikimiems europinėms idėjoms kaip iki šiol.

„Gairės“, 2007 m. Nr.2

Duomenų bazės

Interneto tinklapis: <http://europa.eu.int/abc/indexjt.htm>

Lietuvos nuolatinė atstovybė

Europos Sąjungoje

Interneto tinklapis: <http://www.eurep.mfa.lt/index.php?-863991497>.

Teisinė observatorija (OEIL)

Interneto tinklapis: <http://www.db.europarl.eu.int/dors/oeil/fr/default.htm>.

Pre-Lex

Interneto tinklapis: <http://europa.eu.int/pre-lex/apcnet.cfm?CL=lt>.

Europos Parlamento

elektroninis nuorodų registras

Interneto tinklapis: <http://www.europarl.eu.int/register>.

Europos Sąjungos Tarybos

dokumentų registras

Interneto tinklapis: <http://register.consilium.eu.int>.

Europos Komisijos dokumentu registras

Interneto tinklapis:
http://europa.eu.int/comm/secreta_riat_general/sgc/acc_doc/index_fr.htm.

TED

Interneto tinklapis: <http://ted.eur-op.eu.int>.

Marijampolės socialdemokratai – už socialinę pažangą Lietuvoje ir visoje Europoje

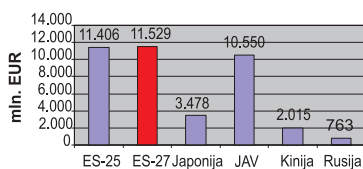
Taip, tai Parlamento rūmai Briuselyje

ES pasaulio kontekste

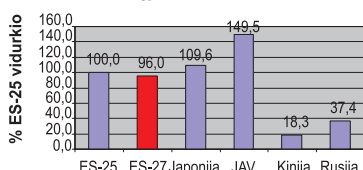
ES šalių pagrindiniai geografiniai ir ekonominiai rodikliai

Šalys narės	Plotas, km ²	Gyventojų skaičius, mln.	BVP 1 gyv., % ES-25 PGS vidurkio, 2006	BVP 1 gyv., PGS*, 2006	BVP 1 gyv., EUR, 2006
Airija	70.000	4,2	139,8	34.400	41.300
Austrija	83.858	8,3	123,0	30.200	31.000
Belgija	30.158	10,5	117,8	28.900	29.800
Bulgarija	111.000	7,7	35,0	8.600	3.300
Čekija	79.000	10,3	75,9	18.700	11.000
Danija	43.094	5,4	122,1	30.000	40.400
Estija	45.000	1,3	65,0	16.000	9.700
Graikija	131.957	11,1	85,2	20.900	17.600
Ispanija	504.782	43,8	97,6	24.000	22.200
Italija	301.263	58,8	99,5	24.400	25.100
Jungtinė Karalystė	242.500	60,4	117,2	28.800	31.300
Kipras	9.000	0,8	88,4	21.700	18.900
Latvija	64.600	2,3	53,3	13.100	7.100
Lenkija	313.000	38,1	51,3	12.600	7.100
Lietuva	65.300	3,4	54,8	13.500	7.000
Liuksemburgas	2.586	0,5	257,0	63.200	71.500
Malta	316	0,4	71,5	17.600	12.100
Nyderlandai	41.864	16,3	125,6	30.900	32.299
Portugalija	92.072	10,6	70,4	17.300	14.700
Prancūzija	550.000	60,9	106,8	26.300	28.200
Rumunija	238.000	21,6	35,9	8.800	4.500
Slovakija	49.000	5,4	60,2	14.800	8.200
Slovėnija	20.000	5,2	83,6	20.500	14.800
Suomija	338.000	5,3	113,1	27.800	31.900
Švedija	450.000	9,0	116,1	28.500	33.800
Vengrija	93.000	10,1	63,4	15.600	8.900
Vokietija	356.854	82,5	110,2	27.100	28.000
ES 25	3.977.204	464,9	100,0	24.600	24.600
ES 27	4.326.204	494,2	96,0	23.600	23.400

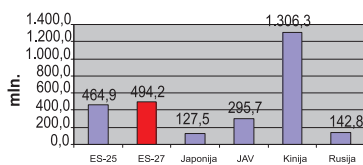
BVP, mln. EUR, 2006

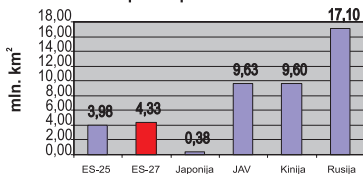
BVP 1 gyv., % ES-25 vidurkio, 2006

ES gyventojų skaičius pasaulio kontekste

ES plotas pasaulio kontekste

ES potencialo palyginimas su stambiausiomis pasaulio šalimis

ES pasaulio kontekste	Plotas, mln. km ²	Gyventojų skaičius, mln.	BVP, mln. EUR, 2006	BVP 1 gyv., % ES-25 PGS vidurkio, 2006	BVP 1 gyv., PGS*, 2006	BVP 1 gyv., EUR, 2006
ES-25	3,98	464,9	11.406	100,0	24.600	24.600
ES-27	4,33	494,2	11.529	96,0	23.600	23.400
Japonija	0,38	127,5	3.478	109,6	26.900	27.200
JAV	9,63	295,7	10.550	149,5	36.700	35.200
Kinija	9,60	1.306,3	2.015	18,3	4.500	1.530
Rusija	17,10	142,8	763	37,4	9.200	5.340

1958 m. pasaulinei parodai pastatytas Atomiumas tapo Briuselio simboliu. 165 milijardus kartų išdidinta geležies kristalo molekulė gali būti ir Europos Sąjungos ženklu, simbolizuojančiu tvirtas jungtis tarp žmonių, tautų ir valstybių

Šalių, pareiškusių norą įstoti į ES, pagrindiniai geografiniai ir ekonominiai rodikliai

	Plotas, km ²	Gyventojų skaičius, mln.	BVP 1 gyv., % ES-25 PGS vidurkio, 2006	BVP 1 gyv., PGS*, 2006	BVP 1 gyv., EUR, 2006
Oficialios kandidatės į ES, su kuriomis pradėtos narystės derybos					
Kroatija	57.000	4,4	49,5	12.200	7.700
Turkija	775.000	70,2	28,1	6.900	4.400
Oficiali kandidatė, bet narystės derybos dar nepradėtos					
BJR Makedonija**	25.713	2,1	26,0	6.400	2.400
Potenciali kandidatė, pasirašiusi Stabilizacijos ir asociacijos sutartį					
Albanija	28.748	3,5	23,2	5.700	2.280
Potencialios kandidatės, vedančios derybas dėl Stabilizacijos ir asociacijos sutarties					
Bosnija ir Hercegovina	51.129	3,8	27,6	6.800	2.300
Juodkalnija	13.812	0,6	27,5	6.770	3.500
Serbija	51.129	10,1	27,5	6.770	3.500
Šalys, pareiškusias norą įstoti, kurias priimti ES nėra įsipareigojusi					
Gruzija	69.700	4,3	14,5	3.560	1.350
Moldova	33.851	4,2	11,5	2.820	760
Ukraina	603.700	47,1	31,1	7.640	1.690

Šaltinis: Eurostat 2006 m. duomenys, išskyrus Albaniją, Bosniją ir Hercegoviną, Juodkalniją, Serbiją, Gruziją, Moldovą, Ukrainą, Kiniją ir Rusiją. Apie šias šalis panaudoti Tarptautinio valiutos fondo (TVF) 2006 m. duomenys

* PGS - perkamosios galios standartas

** Buvusi Jugoslavijos respublika Makedonija

Biuras Briuselyje

Padėjėjas Kasparas Kemeklis
(biuro vadovas)
60, Rue Wiertz
ASP 13G162
B-1047 Brussels
Tel.: (00) 32 228 47921
Faks.: (00) 32 228 49921
El. paštas: jpaleckis-assistant@europarl.eu.int

Padėjėjas Jurgis Gurstis
60, Rue Wiertz
ASP 13G162
B-1047 Brussels
Tel. (00) 32 228 37921
Faks. (00) 32 228 49921
El. paštas: jpaleckis-assistant2@europarl.eu.int

Biuras Vilniuje

Pylimo g. 12-10
LT-01118 Vilnius
Tel. (8 5) 266 3056
Faks. (8 5) 266 3058
El. paštas: biuras@paleckis.lt

Padėjėja Eglė Kiuraitė
(biuro vadovė)
Pylimo g. 12-10
LT-01118 Vilnius
Tel. (8 5) 266 3056
Faks. (8 5) 266 3058
El. paštas: egle@paleckis.lt

Padėjėjas Justas Pankauskas
Pylimo g. 12-10
LT-01118 Vilnius
Tel. (8 5) 266 3056
Faks. (8 5) 266 3058
El. paštas: pankauskas@paleckis.lt

Padėjėja Jūratė Ažusienienė
Pylimo g. 12-10
LT- 01118 Vilnius
Tel. (8 5) 266 3056
Faks. (8 5) 266 3058
El. paštas: jurate@paleckis.lt

**Visada atviras bendravimui
ir naujiems kontaktams
www.paleckis.lt**

Skraidantys parlamentariai9

I Europos centrą – daugiau socialdemokratinės Europos!	11
Nuo biuro Vilniuje iki kabinetų Briuselyje ar Strasbūre – ilga darbo savaitė	15
Savaitė Parlamente:	
Sankt Peterburgas – Vilnius – Strasbūras	23
Tarp dviejų sostinių	25
Darbas su taure rankoje	28
Ginčiuose gimsta ne tik tiesa, bet ir kompromisas... ..	30
60 min. per val. greičiu – ir ES, ir mes	35
Briuselis – eurokratų rojus ar pragaras?.....	38
Ir vėl – europietiško pyrago dalybos	41
„Skraidančio parlamento“ profilis	43
„Skraidančio parlamento“ grupės ir auksaburniai.....	46
Žvilgsnis į socialistų frakciją	48
Ką gi veikia „Skraidančio parlamento“ igula?.....	56
Europarlamentariai prieš eurokomisarus.....	58
Daugiaveidė Rusija ir M.Chodorkovskio byla Europos Parlamente	60
Reikia stengtis šį netobulą pasaulį padaryti geresnį.....	62

Žodžiai iš Europos Parlamento tribūnos 67

Dėl Europos Konstitucijos svarstymo	69
„ES ir Rusijos santykiai“	70
Svarstant euro ir Ekonominės ir pinigų sąjungos informacijos ir komunikacijos strategiją	71
Svarstant pagrindines gaires darniam Europos turizmui.....	72
Svarstant programą „Veiklus jaunimas“	73
Svarstant referendumo ir rinkimų Baltarusijoje rezultatus	74
Vienos minutės kalba (laisvai pasirinkta tema).....	75
Kaip užkirsti kelią pasaulio klimato kaitai.....	76
Dėl moterų ir vyrų lygybės Europos Sąjungoje.....	77
Dėl Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės	78
Dėl nediskriminavimo ir lygių galimybių visiems	79
Dėl aviacijos poveikio klimato kaitai mažinimo	80
Dėl radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro vežimo priežiūros ir kontrolės	81
Vienos minutės kalba	82

Dėl Europos Sąjungos psichikos sveikatos strategijos kūrimo	83
Dėl stabilizacijos ir asociacijos susitarimo su Albanija	84
Dėl moterų perspektyvos tarptautinėje prekyboje	85
Dėl gausesnės ir geresnės Europos Sąjungos paramos:	
2006 m. veiksmingos pagalbos priemonių	86
Dėl Baltijos strategijos šiaurės dimensijai	87
Dėl kovos su prekyba žmonėmis.....	89
Dėl situacijos Fidžyje	90
Aš klausiu – man atsako.....	91
Europos Komisijai – dėl JAV vizų politikos.....	92
Europos Komisijai – dėl Baltijos jūros šalių aplinkosaugos tyrimų	96
Europos Komisijai – dėl regioninių centrų ŽIV/AIDS ligos kontrolei kūrimo.....	98
Europos Komisijai – dėl ES ir Kaliningrado srities bendradarbiavimo	100
Europos Komisijos nariui V.Špidlai – dėl demografinės situacijos Europoje.....	102
Europos Komisijai – dėl „Rail Baltica“ projekto.....	104
Europos Komisijai – dėl ES ir Baltarusijos santykių	106
Europos Komisijai – dėl energijos gamybos ir atsinaujinančių išteklių	108
Europos Komisijai – dėl naujų ES valstybių vystomojo bendradarbiavimo politikos	110
Europos Komisijai – dėl vienodų konkurencijos sąlygų.....	112
Europos Komisijai – dėl aplinkosaugai skiriamų lėšų įsisavinimo	115
Europos Komisijai – dėl alkoholio akcizo apskaičiavimo metodikos	118
Biurai informuoja iš Vilniaus ir Briuselio	121
Darbo partija patyrė pirmą skaudų pralaimėjimą	122
Naujųjų – populistų laimėjimas bei iki šiol valdžiusios koalicijos rezultatai – naujietai Lietuvai ir visam regionui	124
Ž. Barozo atsitraukimas – piliečių balso pergalė.....	126
Komisarė palaiko TV ir radijo laidų Baltarusijai idėją.....	127

Europos Parlamento narys socialdemokratas Justas Paleckis ragina kolegas europarlamentarus kartu kreiptis į JAV Kongresą dėl bevizio režimo Europos Sąjungos „naujokėms“, taip pat ir Lietuvai, suteikimo	128
Europarlamentarai su kolegomis iš Rusijos svarstys Lietuvos ir Kaliningrado sienos demarkavimą	130
Europarlamentaras J. Paleckis ragina kolegas ir darbiečius liautis klaidinti visuomenę.....	131
Europarlamentarai su kolegomis iš Rusijos svarstė Lietuvos ir Kaliningrado sienos demarkavimą bei lankėsi D-6 naftos terminale.....	133
J. Paleckis ragina EK inicijuoti fondą „protų nutekėjimo“ skausmingoms pasekmėms mažinti	134
J. Paleckis ragina EK pasirūpinti blokinių namų rekonstrukcija ir šildymu	136
Ukrainai reikia tęsti proeuropietišką politiką ir daugiau dėmesio skirti socialinėms žmonių reikmėms, sako europarlamentaras Justas Paleckis	137
ES komisarai tikina, kad Lietuva diskriminuojama nebus, bet apie dvigubus standartus kalbėti nenori	138
J. Paleckis europarlamentarams pristatė filmą apie Chodorkovskio bylą.....	140
Socialdemokratams europarlamente ragina EK peržiūrėti įvertinimą dėl euro įvedimo Lietuvoje	142
J. Paleckis: rusakalbiai Latvijoje ir Estijoje turi įsisąmoninti, kad jie tampa ES piliečiais.....	144
Lietuviai EP toliau kariauja su EK dėl „protų nutekėjimo“ kompensavimo.....	146
EK sveikina vyriausybės siekį gerinti psichinę visuomenės būklę.....	148
Malonūs sugrįžimai namo	149
Susitikimai, diskusijos Lietuvoje	157
J. Paleckis: populizmas minta tradicinių partijų nerangumu	162
Ar pavyks kada nors susitikti visiems vienoje darbovietėje dirbantiems lietuviams?	168
Nelengva surasti laimę Lietuvoj	170

J.V.Paleckis: Turime galvoti ne tik apie Lietuvos, bet ir apie visos Europos ateitį.....	171
Santykiai su Rusija priklauso ne vien nuo Lietuvos.....	174
Mūsų tėvynė – nuo Baltijos iki... ..	176
„Mažeikių naftos“ pardavimas lenkams – politinis veiksmas ...	179

Po pasaulį su europarlamentaro mandatu..... 183

Vizitų grafikas	189
Bulgarai trokšta mus pasivyti.....	194
Senajo žemyno senėjimo bėdos ir prošvaistės	196
Sunkiai derančios porinkiminės spalvos Vokietijoje.....	198
Kaipėjome į Europos Sąjungą	200
Lietuva – tarp Europos Sąjungos ir Rusijos	203
Kuriuo keliu Europos Sąjunga eis į ateitin?	205
Kaliningradas – europietiškas Rusijos langas?.....	208
Vaizdeliai kaimynystėje ir nelinksma skaičius	213
„Mažoji Rusija“ veržiasi į ES.....	215
Slovėnai euro nebijo	219

Visada žurnalistas..... 221

Porinkiminė vaivorykštė Lietuvoje	222
Bendra Europos Konstitucija – ateities garantas.....	224
Permainos Lietuvoje, atodūsiu Briuselyje	227
Cunamis praūžė visai arti	229
Ar sugebėsime pirmauti, likdami europiečiai?.....	231
Berlyno akibrokštas Dž.V.Bušo vizitui.....	233
Taiki revoliucija dainavo ir apie socialinį teisingumą	235
Skraidyti virš vandenyno	237
Užsimota prieš vyriausybę, pataikyta Europos Sąjungai.....	239
Euras + Panika = Kainų šuolis?.....	241
Europietiški pažingsniavimai	243
Lyderių paklausos metas.....	245
Automobiliai, nevykėliai ir planeta	247
Turkai šturmuoja Briuselio tvirtovę	249
Labdara turtingesnėms šalims – ar tai teisinga?.....	251
Ne vien mūsų, bet ir visos Sąjungos jūra	253

Юстас ПАЛЕЦКИС: Европе стоит до конца использовать шанс наладить с Минском диалог с позиции элементарного здравого смысла	255
Europos Sąjungos magnetizmas nesilpnėja	261
Europos tikslas – sienos neperžengiamos ir kartu pralaidžios	263
Energetika griebia už pakarpos ir kišenės	265
Karališkosios tradicijos modernioje sąjungoje	267
Horizonte – vilkikų kamščiai tik ties Rusijos ir Baltarusijos sienomis.....	269
Naujokės ir namų darbai Europos Sąjungai	271
Dabartis – visada nevykęs tarpsnis?.....	273

Ar Blog'as yra geras? 275

Kas gera – pastebėjimai	276
Bendrakeleiviai	279
Atradimai	282
Ar verta įiminti mįslę?	284
Miestas be spjaudančių pabaisų	286
Apie vandens temperatūrą ir spalvą	288
Karalienė – tai aplinka, apsauga, apranga ir dar pagarba	290
Europa yra maža, o ir pasaulis – ne toks jau didelis... ..	292
Tiek skausmo nebuvau matęs	295
Tas orusis solidusis estas	299

Išminties krislai ir pamąstymai 301

Rinkos fundamentalizmas prieš Respubliką.....	302
Europos Sąjungos biudžetas, struktūriniai fondai ir finansinė perspektyva.....	305
Socialinė demokratija Lietuvoje: praeitis, dabartis, ateitis	308
Kelios pastabos apie mūsų ekonomikos augimo kokybę	313
Pelno norim daugiau, o kur jį dėsime?.....	316
Kur atsilieka Suomija ir kitos Šiaurės šalys?	319
Žmogus turi jaustis reikalingas namie.....	322
Kiekvienas ekonominis žingsnis pirmyn turi būti lydimas socialinės pažangos.....	324

Paleckis, Justas Vincas

Pa-122 **Gyvenimas trikampyje: Vilnius, Briuselis, Strasbūras.** Europarlamentaro Justo Vinco Paleckio užrašai. Politinė žurnalistika. – Vilnius: Danielius, 2007. – 336 p. ISBN 978-9955-476-47-4

Justas Paleckis šioje knygoje atsiskaito rinkėjams už savo darbą Europos Parlamente kadencijos pirmojoje pusėje. Autorius pasakoja apie „skraidančio parlamento“ užkuliusius, darbo Briuselyje, Strasbūre ir Lietuvoje specifiką ir aktualijas. Knygoje gausu informacijos apie Europos Sąjungą, jos istoriją ir institucijas, apie ES piliečių teises, pateikiama daug praktinių patarimų.

UDK 341.17 (474.5:4)

Justas Vincas Paleckis

Gyvenimas trikampyje: Vilnius, Briuselis, Strasbūras.
Europarlamentaro Justo Vinco Paleckio užrašai

Viršelio dailininkas Jonas Vėgėlė

Knygoje panaudotos autoriaus asmeninio archyvo, žurnalo „Veidas“, Lietuvos naujienų agentūros ELTA, agentūros NEWS BRIDGEPIX, Vlado Gulevičiaus, Tomo Juškos, Dainiaus Pūro, Jurgos Valančiūtės, Bruno Sananès (worl-of-bicycles.com) nuotraukos

Išleido DANIELIAUS leidykla
Spausdino Standartų spaustuvė,
Dariaus ir Girėno g. 39, Vilnius